

**DE
LIJDENDE
EN
VERHEERLIJKTE
IMMANUËL**

**KERSTPREDIKATIES, PAASPREDIKATIES,
HEMELVAARTPREDIKATIES, PINKSTER-
PREDIKATIES**

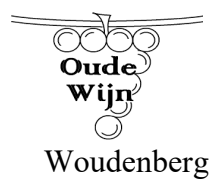
Waaraan toegevoegd een nieuwjaarspredikatie en
belijdenispredikatie

door

JOHANNES BEUKELMAN

Onveranderd overgezet in nieuwe druk en huidige spelling en niet hertaald, door J. van Vulpen.

© Copyright 2025

Inhoud

JEZUS TE BETHLEHEM GEBOREN	9
LUKAS 2:1-7	9
<i>En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden.</i>	<i>9</i>
<i>Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrénius over Syrië stadhouder was.</i>	<i>9</i>
<i>En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijn eigen stad.</i>	<i>9</i>
<i>En Jozef ging ook op, van Galiléa uit de stad Nazareth, naar Judéa tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was),</i>	<i>9</i>
<i>Om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was.</i>	<i>9</i>
<i>En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou... 9</i>	<i>9</i>
<i>En zij baarde haar eerstgeboren Zoon en wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg.</i>	<i>9</i>
DE GEBOORTE VAN DE ZALIGMAKER WORDT DOOR EEN ENGEL AAN DE BETHLEHEMITISCHE HERDERS IN HET VELD BEKEND GEMAAKT	19
LUKAS 2: 8-12	19
<i>En er waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.</i>	<i>19</i>
<i>En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en zij vreesden met grote vreze.</i>	<i>19</i>
<i>En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal;.....</i>	<i>19</i>
<i>Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.</i>	<i>19</i>
<i>En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.</i>	<i>19</i>
DE ENGELENZANG.	29
LUKAS 2:13,14.....	29
<i>En van stonden aan was daar met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende:</i>	<i>29</i>
<i>Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen. .</i>	<i>29</i>
HET REIZEN VAN DE HERDERS NAAR BETHLEHEM, HET VINDEN VAN HET KIND, HET VERBREIDEN VAN DEZE ZAAK EN HUN WEDERKEEREN, GOD VERLEERLIJKENDE.	38
LUKAS 2:15-20	38
<i>En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan tot Bethlehem en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan.</i>	<i>38</i>
<i>En zij kwamen met haast en vonden Maria en Jozef, en het Kindeken liggende in de kribbe.</i>	<i>38</i>

<i>En als zij Het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeken gezegd was.</i>	38
<i>En allen die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders.</i>	38
<i>Doch Maria bewaarde deze woorden alle tezamen, overleggende die in haar hart.</i>	38
<i>En de herders keerden weder, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.</i>	38
DES ZALIGMAKERS BESNIJDENIS EN NAAMGEVING	50
LUKAS 2:21	50
<i>En als acht dagen vervuld waren, dat men het Kindeken besnijden zou, zo werd Zijn Naam genaamd JEZUS, welke genaamd was van den engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was.</i>	50
LOFZANG VAN SIMEON	61
LUKAS 2:29	61
<i>Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord.</i>	61
LOFZANG VAN SIMEON	77
LUKAS 2:30	77
<i>Want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien.</i>	77
LOFZANG VAN SIMEON	93
LUKAS. 2:31,32	93
<i>Die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken:</i>	93
<i>Een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Uw volk Israël.</i>	93
DE OMSTANDIGHEDEN DIE DE OPSTANDING VAN JEZUS VERGEZELDEN. 109	
MATTHEÛS 28:1-4	109
<i>En laat (na) den sabbat, als het begon te lichten tegen den eersten (dag) der week, kwam Maria Magdaléna en de andere Maria, om het graf te bezien.</i>	109
<i>En ziet, er geschiedde een grote aardbeving; want een engel des Heeren, nederdalende uit den hemel, kwam toe en wentelde den steen af van de deur en zat op denzelfen.</i>	109
<i>En zijn gedaante was gelijk een bliksem, en zijn kleding wit gelijk sneeuw.</i>	109
<i>En uit vrees van hem zijn de wachten zeer verschrikt geworden en werden als doden.</i>	109
DE BEKENDMAKING VAN DES HEILANDS OPSTANDING DOOR EEN ENGEL AAN DE VROUWEN.	115
MATTHEÛS 28:5-8	115
<i>Maar de engel, antwoordende zeide tot de vrouwen: Vreest gijlieden niet: want ik weet dat gij zoekt Jezus, Die gekruisigd was.</i>	115
<i>Hij is hier niet, want Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft.</i>	115
<i>En gaat haastelijk heen en zegt Zijn discipelen, dat Hij opgestaan is van de doden; en zie, Hij gaat u voor naar Galiléa, daar zult gij Hem zien. Zie, ik heb het ulieden gezegd.</i>	115

<i>En haastelijk uitgaande van het graf met vreze en grote blijdschap, liepen zij heen, om (hetzelve) Zijn discipelen te boodschappen.</i>	115
JEZUS MAAKT ZICH AAN MARIA MAGDALENA BEKEND.....	126
JOHANNES 20:11-18	126
<i>En Maria stond buiten bij het graf, wenende. Als zij dan weende, bukte zij in het graf. ...</i>	126
<i>En zag twee engelen in witte klederen zitten, een aan het hoofd en een aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had.</i>	126
<i>En die zeiden tot haar: Vrouw, wat weent gij? Zij zeide tot hen: Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben, en ik weet niet, waar zij Hem gelegd hebben.</i>	126
<i>En als zij dit gezegd had, keerde zij zich achterwaarts, en zag Jezus staan, en zij wist niet, dat het Jezus was.</i>	126
<i>Jezus zeide tot haar: Vrouw, wat weent gij? Wien zoekt gij? Zij, menende dat het de hovenier was, zeide tot Hem: Heere, zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij, waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen.</i>	126
<i>Jezus zeide tot haar: Maria! Zij zich omkerende, zeide tot Hem: Rabbouni, hetwelk is gezegd: Meester.</i>	126
<i>Jezus zeide tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.</i>	126
<i>Maria Magdalena ging en boodschapte den discipelen, dat zij den Heere gezien had, en dat Hij haar dit gezegd had.</i>	126
JEZUS VERSCHIJNT AAN TWEE DISCIPELEN, DIE NAAR EMMAÛS GAAN; DOCH ZIJ KENNEN HEM NIET.	136
LUKAS 24:13-24	136
<i>En zie, twee van hen gingen op denzelfden dag naar een vlek dat zestig stadiën van Jeruzalem was, welks naam was Emmaüs.</i>	136
<i>En zij spraken tezamen onder elkander van al deze dingen, die er gebeurd waren.</i>	136
<i>En het geschiedde, terwijl zij samenspraken en elkander ondervraagden, dat Jezus Zelf bij hen kwam en met hen ging.</i>	136
<i>En hun ogen werden gehouden, dat zij Hem niet kenden.</i>	136
<i>En Hij zeide tot hen: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt, en waarom ziet gij droevig?</i>	136
<i>En de een, wiens naam was Kléopas, antwoordende, zeide tot Hem: Zijt Gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen, die deze dagen daarin geschied zijn?</i>	136
<i>En Hij zeide tot hen: Welke? En zij zeiden tot Hem: De dingen aangaande Jezus de Nazaréner, Welke een Profeet was, krachtig in werken en woorden, voor God en al het volk;</i>	136
<i>En hoe onze overpriesters en oversten Denzelven overgeleverd hebben tot het oordeel des doods, en Hem gekruisigd hebben.</i>	136
<i>En wij hoopten, dat Hij was Degene Die Israëel verlossen zou. Doch ook benevens dit alles is het heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn.</i>	136

<i>Maar ook sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in den morgenstond aan het graf geweest zijn;</i>	136
<i>En Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft.</i>	136
<i>En sommigen dergenen die met ons zijn, gingen heen tot het graf, en bevonden het alzo, gelijk ook de vrouwen gezegd hadden; maar Hem zagen zij niet.</i>	136
JEZUS TOONT ZIJN DISCIPELEN, NA EEN ERNSTIGE BESTRAFFING UIT DE SCHRIFTEN, DAT DE CHRISTUS DOOR LIJDEN IN ZIJN HEERLIJKHEID MOEST INGAAN.	149
LUKAS 24:25-27	149
<i>En Hij zeide tot hen: O onverstandigen en tragen van hart om te geloven al hetgeen dat de profeten gesproken hebben!</i>	149
<i>Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?</i>	149
<i>En begonnen hebbende van Mozes en van al de Profeten, legde Hij hun uit in al de Schriften hetgeen van Hem geschreven was.</i>	149
CHRISTUS ONTDEKT ZICH AAN DE EMMAÜSGANGERS EN RAAKT WEG UIT HUN GEZICHT; ZIJ BRENGEN DEZE TIJDING AAN DE DISCIPELEN.	160
LUKAS. 24:28-35	160
<i>En zij kwamen nabij het vlek, waar zij naar toe gingen; en Hij hield zich, alsof Hij verder gaan zou.</i>	160
<i>En zij dwongen Hem, zeggende: Blijf met ons, want het is bij den avond, en de dag is gedaald. En Hij ging in om met hen te blijven.</i>	160
<i>Eu het geschiedde, als Hij met hen aanzat, nam Hij het brood en zegende het, en als Hij het gebroken had, gaf Hij het hun.</i>	160
<i>En hun ogen werden geopend, en zij kenden Hem; en Hij kwam weg uit hun gezicht.</i> .	160
<i>En zij zeiden tot elkander: Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op den weg en als Hij ons de Schriften opende?</i>	160
<i>En zij opstaande ter zelve ure, keerden weder naar Jeruzalem, en vonden de elve tezamen vergaderd, en die met hen waren,</i>	160
<i>Welke zeiden: De Heere is. waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien.</i>	160
<i>En zij vertelden hetgeen op den weg (geschied) was, en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken des broods.</i>	160
LEERREDE OVER DE BELIJDENIS DES GELOOFS	171
TEKST: JOHANNES 13:17	171
<i>Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij dezelve doet.</i>	171
JEZUS VAART OP NAAR DE HEMEL, DAAR ZIJN APOSTELEN HET ZIEN.	183
HANDELINGEN 1:9	183
<i>En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hun ogen.</i>	183
DE APOSTELEN STAREN JEZUS NA, MAAR HUN VERSCHIJNEN TWEE ENGELLEN, DIE HEN VAN ZULK EEN NASTAREN AFTREKKEN, DOOR HEN	

VAN JEZUS' OPNEMING IN DE HEMEL EN ZIJN WEDERKOMST TE VERZEKEREN.	194
HANDELINGEN 1:10 en 11	194
<i>En alzo zij hun ogen naar den hemel hielden, terwijl Hij heenvoer; ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding, welke ook zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze Jezus Die van u opgenomen is in den hemel zal alzo komen, gelijkerwijs gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren.</i>	194
DE HEILIGE GEEST WORDT UITGESTORT OP DE APOSTELN, DIE TOEN MET ANDERE TALEN BEGONNEN TE SPREKEN.	204
HANDELINGEN 2:1-4	204
<i>En als de dag van het Pinkster(feest) vervuld werd, waren zij allen eendrachtelijk bijeen.</i>	204
<i>En er geschiedde haastelijk uit den hemel een geluid, gelijk als van een geweldigen gedreven wind, en vervulde het gehele huis, waar zij zaten.</i>	204
<i>En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen.</i>	204
<i>En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken.</i>	204
DE GODVRUCHTIGE JODEN ONTZETTEN ZICH OVER DIT GROTE WONDERWERK. MAAR ANDEREN BESPOTTEN HET.	215
HANDELINGEN 2:5-13.	215
<i>En er waren Joden, te Jeruzalem wonende, godvruchtige mannen van allen volke dergenen die onder den hemel zijn.</i>	215
<i>En als deze stem geschied was, kwam de menigte tezamen en werd beroerd, want een iegelijk hoorde hen in zijn eigen taal spreken.</i>	215
<i>En zij ontzetten zich allen en verwonderden zich, zeggende tot elkander: Zie, zijn niet al dezen, die daar spreken, Galileeërs?</i>	215
<i>En hoe horen wij hen een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn?</i>	215
<i>Parthers en Meders en Elamieten, en die inwoners zijn van Mesopotamië, en Judea, en Cappadocië, Pontus en Azië,</i>	215
<i>En Frygië, en Pamfylië, Egypte en de delen van Libië, hetwelk bij Cyréne ligt, en uitlandse Romeinen, beide Joden en Jodengenoten,</i>	215
<i>Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze talen de grote werken Gods spreken.</i>	215
<i>En zij ontzetten zich allen en werden twijfelmoedig, zeggende de een tegen den ander: Wat wil toch dit zijn?</i>	215
<i>En anderen spottende, zeiden: Zij zijn vol zoeten wijn.</i>	215
PETRUS VERDEDIGT HET WERK DES HEILIGEN GEESTES TEGEN SPOTTERS EN ONDERRICHT TWIJFELMOEDIGE GODVRUCHTIGEN OMTRENT DIT WERK.	227
HANDELINGEN 2:14-18	227

<i>Maar Petrus staande met de elve, verhief zijn stem en sprak tot hen: Gij Joodse mannen, en gij allen die te Jeruzalem woont, dit zij u bekend, en laat mijn woorden tot uw oren ingaan.</i>	227
<i>.....</i>	
<i>Want dezen zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt; want het is eerst de derde ure van den dag.</i>	227
<i>.....</i>	
<i>Maar dit is het, wat gesproken is door den profeet Joël:</i>	227
<i>.....</i>	
<i>En het zal zijn in de laatste dagen (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, en uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen.</i>	227
<i>.....</i>	
<i>En ook op Mijn dienstknechten en op Mijn dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten, en zij zullen profeteren.</i>	227
<i>.....</i>	
PETRUS VERVOLGT JOËLS PROFETIE.	238
HANDELINGEN 2:19-21	238
<i>.....</i>	
<i>En Ik zal wonderen geven in den hemel boven, en tekenen op de aarde beneden, bloed, en vuur, en rookdamp.</i>	238
<i>.....</i>	
<i>De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, eer dat de grote, en doorluchtige dag des Heeren komt.</i>	238
<i>.....</i>	
<i>En het zal zijn, dat een iegelijk die den Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden.</i>	238
<i>.....</i>	

'S HEILANDS GEBOORTE

Voormiddag, 25 december

JEZUS TE BETHLEHEM GEBOREN

LUKAS 2:1-7

En het geschiedde in diezelve dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden.

Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrénus over Syrië stadhouder was.

En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijn eigen stad.

En Jozef ging ook op, van Galiléa uit de stad Nazareth, naar Judéa tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was),

Om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was.

En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou.

En zij baarde haar eerstgeboren Zoon en wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg.

VOORAFSPRAAK

WANNEER God aan Zijn volk enig goed belooft, heeft Hij Zich altijd getrouw be-toond in het vervullen ervan, volgens Zijn onveranderlijkheid. Ja, God zorgt dat alles op Zijn tijd klaar en gereed is, om Zijn beloften daar te stellen.

De grootste belofte, die God ooit aan Zijn volk gedaan heeft, is die van het zenden van Zijn Zoon in het vlees. Niets is eerder beloofd, dewijl Hij al in Gen. 3:15 onder de Naam van het Vrouwenzaad werd toegezegd. Ook is er niets menigvuldiger in de profetieën voorspeld dan dit, dewijl het getuigenis van Jezus de geest is der profetieën, Openb. 19:10b. Als nu de volheid des tijds gekomen was, zo is de tijd, de plaats, manier en gelegenheid gereed geweest, om Gods besluit, dat van eeuwigheid was bezwangerd, te doen baren. En alzo heeft God Zijn belofte vervuld en die ja en Amen gemaakt, toen Hij Zijn Zoon uit een vrouw heeft laten geboren worden, dat geen algemene, maar de grootste weldaad is, die God ooit aan Zijn volk bewezen heeft.

Dit grote stuk, toehoorders, in al zijn wonderlijke omstandigheden, is het, dat Lukas in onze voorgelezen tekstwoorden zeer omstandig beschrijft. De evangelist Lukas, voor hebbende in dit zijn Evangelieboek te beschrijven de dingen, die volkomen zekerheid hadden van Jezus Christus, het Woord des levens, gelijk zij overgeleverd hebben, die van het begin zelf aanschouwers en dienaars des Woords geweest zijn, zoals hij zelf in zijn voorrede van dit Evangelie, Luk. 1:1-4 verhaalt, zegt, om aan dit oogmerk te voldoen, eerst, wat aan Jezus' geboorte voorgegaan is, zo ten opzichte van Zijn voorloper Johannes de Doper, als met betrekking op Zijn ontvangenis en aankondiging van Hem, de Christus Zelf, in het overige van hoofdstuk.

Daarop beschrijft hij in dit tweede hoofdstuk, wat tot het bijzondere leven van Christus behoort, in dier voege namelijk, dat hij zeer omstandig Zijn geboorte vermeldt, bij welke gelegenheid Hij te Bethlehem uit Maria geboren is, in deze tekst; hoe die grote geboorte terstond werd bekend gemaakt aan de herders, die in Bethlehems landstreek de nachtwacht over hun kudde hielden, vers 8-12, en wat daarop terstond gevolgd is, vers 13-20; vervolgens vermeldt hij ook Zijn besnijdenis ten achtsten dage, vers 21; daarna enige dingen, die tussen Zijn besnijdenis en tussen de tijd dat Hij dertig jaar oud was, in Zijn bijzonder leven voorgevallen zijn, vers 22-52; eindelijk beschrijft hij Jezus' openbaar leven, sterven en hemelvaart, hoofdstuk 3 tot 24.

Uit dit beloop merkt een oplettende ouder mijn toehoorders als vanzelf op, dat onze tegenwoordige tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: EEN OMSTANDIG VERHAAL VAN DE GEBOORTE VAN JEZUS CHRISTUS TE BETHLEHEM.

Waarlijk een allergewichtigste stof en van het allergrootste aanbelang!

De HEERE schenke velen van u er die zegen bij, dat zij met hun hart in het geloof omtrent de geboren Zaligmaker werkzaam worden! Amen.

Tot opening van deze woorden moeten wij overwegen:

I. De omstandigheden, die Christus' geboorte zijn voorafgegaan, volgens vers 1-5.

II. De geboorte van de Heiland te Bethlehem, vers 6 en 7.

VERKLARING

I

Grote zaken hebben doorgaans opmerkelijke voorbereidingen. Hier was de grootste geboorte, die de zon ooit aanschouwd had, aanstaande, geen wonder dan ook, dat de voorbereidingen en omstandigheden opmerkelijk zijn. Immers hier komen ons voor:

a. De tijd, wanneer de geboorte van Jezus is voorgevallen, namelijk in diezelfde dagen, ten tijde van de keizer Augustus, en wel toen, als er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden. Ja, bij gelegenheid van de eerste beschrijving, volgens vers 1 en 2.

b. De gelegenheid en oorzaak van de reis van Jozef en de moedermaagd naar Bethlehem, vers 3.

c. De reis zelf, vers 4 en 5.

a. En het geschiedde in diezelfde dagen, zegt de evangelist Lukas, te weten in die dagen, waarin al de merkwaardige gebeurtenissen waren voorgevallen, die in hoofdstuk 1 verhaald worden. In diezelfde dagen, waarin de geboorte van Johannes, de voorloper van de Heere Jezus, voorzeggd was door de engel Gabriël; waarin door diezelfde engel Maria was aangekondigd, dat zij de moeder zou worden van de gezegenden Heiland; waarin ook de geboorte van Johannes was voorgevallen. In diezelfde dagen verscheen ook die grote dag der dagen, die dag des lichts, waarin de Zon der gerechtigheid opging, om het volk, dat in duisternis wandelde, te verlichten, die dag van volle troost en zaligheid, waarop de Zaligmaker geboren werd, waarop de toeroep zou zijn: Troost, troost, Mijn volk, Jes. 40:1a. Verheug u zeer, gij dochter Sions! Zach. 9:9, en waarop de gelovigen elkander zouden toeroepen: Dit is de dag, dien de Heere gemaakt heeft, laat ons op denzelfden ons verheugen en verblijd zijn, Ps. 118:24. Waarschijnlijk is dit voorgevallen in het jaar 3949 na de schepping.

Het is ook gebeurd in diezelfde dagen, toen Augustus de scepter zwaaide over de Romeinen. Deze was de tweede Romeinse keizer, de opvolger van Cajus Julius Caesar, door wiens zegepralend bedrijf het Romeinse keizerrijk ten top steeg, zodat het de voogd der koninkrijken, de rechter der verschillen en de teugel der volken werd. De eigennaam van deze Augustus was Octavianus, naar de naam van zijn vader Octavius, een raadsheer te Rome. Maar hij is Caesar genoemd door zijn oom Julius Caesar, welke hem ook aannam tot zijn zoon, en bij testament erfgenaam maakte van al zijn goederen en tot zijn opvolger in het keizerrijk. Zodra was zijn oom in de Romeinse raad niet omgebracht en met vele dodelijke wonden vermoord, zelfs door zijn liefste vrienden, of Octavianus rukte al zijn macht bijeen om de moordenaars te straffen en de heerschappij in handen te krijgen. Dit gelukte hem ook, en, na enige veldslagen met zijn vijanden gehouden te hebben, bracht hij alles weer in orde en breidde zelfs de grenzen van het Romeinse gebied nog verder uit. Deze Octavianus is in het zestiende jaar van zijn regering door de Romeinse raad met de bijnaam van Augustus vereerd, niettegenstaande sommigen hem Romulus wilden noemen, tot een vergelding van zijn loffelijke daden, die hij verricht had tot voordeel van de Romeinse mogendheid, waarom die naam ook door sommigen van Augendo afgeleid en als vermeerderaar overgezet wordt. Anderen leiden de naam Augustus af van Augur of Augurium,, dat dan zoveel zou zeggen als vergoed, of boven de menselijke natuur verheven. Deze Augustus, nadat hij al zijn vijanden, bijzonder Cassius, Brutus, Antonius en Lépidus ten onder gebracht had, deed het Romeinse Rijk, toen een gewenste, vrede genieten, waarom hij ook de tempel van Janus had laten sluiten.

Maar om nog nader de tijd van Christus' geboorte aan te tekenen, zegt de evangelist, dat het ook was in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden. Deze beschrijving, bij de Grieken Apographe en bij de Romeinen *Census* genoemd, en allereerst ingesteld door Servius Tullius, de zesde koning der Romeinen, zoals uit Dionysius, Halicarnassus, Livius, Florus en anderen blijkt, was een optekening van de burgers hoofd voor hoofd, in iedere stad, waarbij elk moest opgeven zijn naam, de naam van zijn vrouw, kinderen en slaven, indien hij die had, welke middelen hij bezat, hoe oud hij was en wat zijn handtering was. Dat alles geschiedde onder de eed, in zoverre namelijk, dat indien iemand bevonden werd de waarheid niet verklaard te hebben, deze van zijn goederen beroofd, ook wel gezeseld en voor slaaf verkocht werd. Het is wel te geloven, dat de beschrijving van Augustus aan deze niet ongelijk zal zijn geweest. Dit is een uitvinding, die geprezen is door al de historischrijvers, als strekkende tot bewaring van het Romeinse rijk, waardoor zij vernemen konden, hoe machtig hun rijk was, welk krijgsvolk er op de been gebracht kon worden, welke vloten er ter zee konden worden uitgerust en hoeveel steden meer of minder met schattingen behoorden bezwaard te worden. Bijzonder was Augustus daarin zeer nauwkeurig, gelijk Seutonius en Tacitus verhalen, zodat hij zelf voor zijn eigen persoon een register van zijn rijk gemaakt had, hetwelk hij in grote waarde hield, en dat, na zijn dood, van zijn onderdanen met verwondering is aanschouwd geworden. Toen Augustus dan alles in orde gebracht had, in het twee en veertigste jaar van zijn regering, zo kwam hem in de zin, een beschrijving te laten doen. Hieromtrent is nog opmerkelijk *het gebod*, dat tot dat einde van de keizer uitging: *Er ging een gebod uit*. Het hing dan niet aan de vrije willekeur der Joden de Romeinen te gehoorzamen of niet; neen, er lag het keizerlijke plakkaat, tot dat einde overal aangekondigd. Dit is een spreekwijze die wij vinden bij Esth. 1:19a en Dan. 2:13a.

Daarenboven is aanmerkelijk de *algemeenheid* van deze beschrijving: Hij liet een gebod uitgaan, *dat de gehele wereld beschreven zou worden*. Hierdoor moeten wij de Romeinse wereld verstaan, dat is dat gedeelte van de wereld, hetwelk de Romeinen onderdanig was, waarom de Syrische vertaler heeft overgezet: Het gehele volk, dat aan zijn heerschappij onderworpen was. Want ofschoon de Romeinse hoogmoed, die thans nog in de hoer van Babel regeert, hen aandreef om zich te noemen: *Heren van de gehele wereld*, zo bezaten zij maar een, hoewel groot gedeelte, van de toen bekende wereld.

De evangelist gaat nog al verder, en zegt, dat dit geweest is de *eerste* beschrijving. *Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was*. Zij wordt genoemd de eerste beschrijving, omdat er, tien of elf jaar na deze, nog een geschied is, toen Archelaüs, de zoon van de toen regerende Herodes, gebannen en Judea van een koninkrijk tot een provincie gemaakt was, van welke beschrijving Gamaliël gewag maakt, Hand. 5:37, en die Joséfus ook verhaalt. waartegen de Joden rebelleerden, en die alleen over Judea ging. Het was dan de eerste in tegenstelling van die, welke er tevoren geweest waren, of namaals nog opkwamen, *die zo algemeen niet geweest zijn als deze*, welke geschiedde over de gehele wereld, voor zover er Romeinen woonden.

Doch meer zwaarigheid doet zich op, hoe de evangelist zeggen kan, dat deze beschrijving geschiedde als Cyrenius over Syrië stadhouder was. Dewijl dit strijdt tegen Joséfus, de staatsrollen en geschiedenisschriften der Romeinen, waaruit blijkt dat in die tijd, omtrent het laatste van Herodes' regering, Sextus Saturnius stadhouder over Syrië is geweest, in wiens plaats is gevolgd Quintilius Varus, en daarna eerst Tullius Sulpitius Quirinus, dezelfde die hier Cyrenius genoemd wordt, hetwelk eerst voorgevallen is na de dood van Herodes. Hoe kan dan de evangelist zeggen, dat deze beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was? Ik beken, dat deze bedenking gewichtig is en de geleerden veel moeite heeft veroorzaakt om dezer zwaarigheid weg te nemen.

Sommigen lossen haar zo op. Ofschoon Sextus Saturnius toen ter tijd stadhouder van Syrië is geweest, dat desniettenstaande Cyrenius met een buitengewone last gezonden kan zijn geweest, om opzicht te hebben over deze beschrijving, als een *Vir Consularis*, en een man van groot aanzien, die daarom zowel de naam van stadhouder droeg, als hij die gewoonlijk daar resideerde. Temeer, omdat de stadhouders aan zulke lieden veel eer bewezen.

Anderen vertalen de woorden van het tweede vers aldus: Deze beschrijving geschiedde voordat Cyrenius over Syrië stadhouder was, waardoor alle zwaarigheid weggenomen wordt. Menigmaal toch wordt bij de Grieken een *Nomen superlativum* gesteld voor een *Nomen comparativum* en dus ook het woord *eerste*, genomen voor *pratera*, *voordat*. Zo vertalen onze overzetters zelf meermaals dit grondwoord, zoals bij Joh. 1:15b: Die na mij komt, is voor mij geworden, want Hij was eerder dan ik. Zo ook Joh. 15:18 en andere plaatsen.

b. Dit gebod van de keizer had ook kracht op het gemoed van zijn onderdanen. En zij gingen allen om beschreven te worden. De Romeinen hadden het Joodse volk weleens meer schattingen opgelegd, doch zij hadden zich er altijd tegen gesteld. Zij waren wel gewoon, iets tot een schatting aan God te geven, zoals de eerstelingen en de tienden van hun have en inkomsten, tot welke schattingen zij gewillig waren; maar het viel hun te hard, om die aan de heidenen te betalen. Hiervan kwam het, dat zij zich zo geweldig tegen Ptolomeüs hadden aangekant. Doch nu was het zover gekomen, dat zij gewillig het gebod van de keizer gehoorzaamden.

Zij gingen een iegelijk naar zijn eigen stad. Israël, gelijk men weet, bestond uit twaalf stammen, en iedere stam had wederom bijzondere hoofd- en moedersteden van hun geslachten. Zo ging dan elk naar die stad, tot welke zijn geslacht behoorde. Zij leveren ons dus in zoverre een voorbeeld van gehoorzame onderdanen omtrent hun overheden.

c. Dit was het ook, dat Jozef en Maria uit Nazareth naar Bethlehem bracht: En Jozef ging ook op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judea, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt. De Messias moest niet te Nazareth, maar te Bethlehem geboren worden. David had verlangd naar de wateren uit Bethlehems bornput, maar nu zou in Bethlehem ontspringen het levend Water en de Fontein der zaligheid. Zo moest Davids Spruit in Davids stad voortkomen, en de Wortel Davids, waar David eerst geplant was. Het woord Bethlehem zegt broodhuis; maar nu zou het met recht die naam dragen, nu daar geboren zou worden het Brood des levens, dat uit de hemel nederdaalde. Hoe werd door de geboorte van Christus dit Bethlehem, anders gering, ook verheven boven de beroemdste steden van de wereld!

Vermits nu een ieder, om beschreven te worden, moest heengaan naar zijn eigen stad, de hoofdplaats van zijn geslacht, zo moest Jozef, een van Davids nakomelingen, ook in Davids stad verschijnen, welke was Bethlehem, niet dat, hetwelk in de stam van Zebulon gelegen was, maar in de stam van Juda. Jozef dan, wonende te Nazareth in Zebulons stam in Galiléa, moest van dit Nazareth naar Bethlehem reizen en zo van Galiléa naar Judea opgaan.

Doch wat was het gezelschap van Jozef? Hij ging daarheen, om beschreven te worden, met Maria zijn ondertrouwde vrouw. Het schijnt vreemd te zijn, dat Maria ook heenreisde om beschreven te worden, dewijl het doorgaans maar de gewoonte was, de mannen alleen op te tekenen. Het is zo, dat het onder Gods volk de gewoonte was, de mannen alleen op te tekenen, en wel die boven twintig jaar oud waren, Exod. 30 en 2Sam. 24. Maar bij de Romeinen stond het geheel anders. Servius Tullius, de eerste insteller van de beschrijvingen, had ook gewild dat de vrouwen en dochters, ja zelfs ook de kinderen zouden zweren, hoeveel middelen zij hadden. Zo moest dan ook Maria heenreizen.

Jozef ging nu met Maria daarheen, *omdat hij uit het huis en geslacht van David was*. Het is nader, uit iemands huis, dan uit iemands geslacht te zijn; want iemands broeders en zusters en hun kinderen, als ook oudoom, over - oudoom en hun kinderen zijn allen met elkander uit één *geslacht* maar *niet* uit één *huis*. Doch iemands kinderen, kindskinderen en zo vervolgens zijn alleen uit één *huis* afkomstig. Jozef was nu beide, niet alleen uit het geslacht, maar ook uit het huis van David afkomstig, een eigen nakomeling en zoon van David. En wie was deze Maria? Niettegenstaande zij de moeder van de Heiland werd, zo was zij echter een arme maagd, welke ondertrouwd was met Jozef, een timmerman, *zijn ondertrouwde vrouw*, die zowel als hij van koninklijk bloed was, ook met hem een nakomeling van David, het puik der koningen Israëls. Want zij gingen, naar Bethlehem, omdat zij uit het huis en geslacht van David waren. Zo blijkt hieruit dan, dat Jezus uit het huis van David is, gelijk dit de Godsspraken voorspeld hadden. Hierom zegt Paulus: Het is openbaar, dat onze Heere uit Juda gesproten is, Hebr. 7:14. En wederom, dat Hij geworden is uit het zaad van David, naar het vlees, Rom. 1:3. Doch hier ontmoet ons een zwagrigheid. Het is zeker, dat Jezus uit Davids huis moest zijn en zitten op de troon van Zijn vader David, gelijk de engel zelf zei, Lukas 1:32; maar nu is het opmerkelijk, dat de evangelisten, wanneer zij zullen tonen dat de Messias uit het geslacht van David is, alleen maar aanwijzen het huis en geslacht van Jozef, en te kennen geven dat die uit het huis

van David is. Hoe gaat dit door, mag iemand denken? Daar Jozef de eigen vader van Jezus *niet* is, omdat Jozef nu uit het huis van David is, volgt daar dan uit, dat Jezus ook uit het huis van David is? Om deze zwaarigheid op te lossen, moet men weten, dat het de gewoonte was bij de Joden, de kinderen te rekenen, niet naar het geslacht van de moeders, maar van de vaders, en alleen van de geslachtsrekening van de mannen af te leiden. Maar daarenboven moet men weten, dat de evangelisten voor vast stellen als toen een zekere zaak, indien zij bewezen dat Jozef uit het geslacht van David was, dat dan Jezus ook uit het geslacht van David was. Dit bleek daaruit, omdat Maria een maagd was, die geen broeders had. Nu was het een dochter die geen broeder had, ongeoorloofd te trouwen met iemand buiten haar geslacht; maar volgens de wet, Num. 30, moest zulk een dochter, de erfenis alleen hebbende, huwen met iemand uit het geslacht van haar vader. Hierom, dewijl het openbaar was dat Maria geen broeders had en ondertrouwd was met haar naaste bloedverwant, die uit het huis van David was, zo volgt ook daaruit, dat Jezus, de Zoon van Maria, uit het huis van David was. Indien Maria ook niet geweest was uit het huis van David, wat had zij mede behoeven op te trekken naar Bethlehem, om aldaar beschreven te worden? Het is een zaak die in die tijd zo zeker was, dat zij haar toestemming heeft gevonden, zelfs bij de vijanden van Jezus. Want de Joden bekennen wel uitdrukkelijk in de Talmud, dat Jezus van Nazareth nabestaande was aan het koninkrijk.

Jozef ging naar Bethlehem met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was, zo vervolgt de geschiedenis. Zij was bevrucht, niet uit Jozef, maar door de Heilige Geest. Ziet hier dat ongehoorde nieuws en dat grote wonder, dat een maagd zwanger wordt en een zoon baart! Een zaak die onmogelijk scheen voor het vlees, waarom Maria zelf tot de engel zeide: Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken? Luk. 1:34. Men had wel gehoord, dat de verstorven baarmoeder van Sara nog een Izak voortbracht; maar wie heeft ooit gehoord dat een maagd zwanger werd en nochtans maagd bleef? Terecht riep de oudvader Bernardus hierover in verwondering uit: Van het begin der wereld af heeft men niet gehoord dat er een maagd was, die gebaar heeft, en een moeder, die maagd gebleven is. Alhoewel sommigen van maagd gebleven te zijn hebben tegengesproken, zo is het nochtans bij de rechtzinnigen doorgaans daarvoor gehouden; waarom de kerk Maria wel- eer heeft toegezongen: Gelijk het glas niet gekwetst wordt als de zon daar door straalt, zo wordt ook geloofd, dat zij, (te weten Maria) niet geschonden is, noch voor noch na haar baren. O gelukzalige kraamvrouw, wier kuise ingewanden God geteeld hebben! Toehoorders! hoe straalt de Goddelijke wijsheid door dit werk heen! Zou de Messias de Middelaar kunnen zijn, zo moest Hij niet alleen God, maar ook Mens wezen. Mens moest Hij zijn, om in die menselijke natuur de eis van de wet te vervullen, en die straf te lijden, welke God aan de zondige mens bedreigd had.

Hij moest echter ook een heilig Mens zijn, die door een volmaakte heiligheid moest zalig maken, waarbij nog kwam, dat indien Hij Zelf zonden had, Hij dan voor geen anderen zou hebben kunnen voldoen. Maar ziet, hier komt de Messias als een Mens uit de mensen voort, uit een maagd zal Hij geboren worden, zonder toedoen van een man, zonder zonden, buiten het werkverbond.

II

Laat ons nu de geboorte van Christus Zelf ook een weinig nader inzien, en daaromtrent aanmerken:

a. De vervulde dagen van de maagd, wanneer zij nu in Bethlehem waren, volgens vers 6.

b. Hoe zij haar Zoon gebaard heeft, volgens vers 7a.

c. De behandeling van dat nieuwgeboren Kind, vers 7b.

a. *En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden dat zij baren zou,* zegt Lukas in vers 6. De volheid des tijds was nu gekomen, dat God Zijn Zoon uitzond, wordende uit een vrouw, wordende onder de wet, Gal. 4:4. En het was nu ook net de tijd, dat de dagen van Maria's zwangerschap vervuld werden, dat zij baren zou, terwijl zij nog te Bethlehem waren om de beschrijving, die vanwege de menigte der mensen nog al wat tijd moest aanhouden, voordat zij was afgedaan. Hieruit blijkt nu, dat Jezus in het lichaam van Zijn moeder de behoorlijke tijd gedragen is, namelijk negen maanden. De moeilijkheden van zulk een ontijdige reis hadden haar anders op de weg ontijdig kunnen doen baren; maar neen, zij moest noodzakelijk, zo bestuurde de Goddelijke voorzienigheid het, haar zwanger lichaam binnen Bethlehem brengen, om aldaar te bevallen; want dat was de rechte plaats waar de Messias moest geboren worden, gelijk duidelijk in het Oude Testament voorzegt was.

b. Toen Maria nu dan nog te Bethlehem was, gebeurde datgene wat Lukas volgens vers 7 zegt: *En zij baarde haar eerstgeboren Zoon.* Maria heeft wel op een buitengewone wijze het Kind in haar lichaam ontvangen, maar zij baart het op de gewone wijze, gelijk andere vrouwen. Dat de moedermaagd zonder smart zou hebben gebaard, zonder hulp van een vroedvrouw, zonder natuurlijke onreinheid, zonder opening der baarmoeder, gelijk Baronius en andere roomse schrijvers ons willen wijsmaken, is ten dele onzeker, ten dele tegen de gezonde rede, ten dele ook tegen de heilige geschiedenis, welke ons de reiniging van Maria en het brengen van haar zoon voor de Heere, als haar baarmoeder geopend hebbende, vermeldt, Luk. 2:22-24. Zij baarde dan haar eerstgeboren zoon. *Ton huion autoes ton prototokon* staat er met nadruk in de Griekse tekst, haar zoon, de eerstgeborene, wordende daarbij tweemaal het woord *ton* gevoegd. Beza zegt: De Griekse vingerwijzing is niet tevergeefs gesteld, maar daardoor wordt aangewezen, dat er van *die* Zoon gehandeld wordt van Wie er tevoren door de engel melding was gemaakt. Die Zoon dan, Wiens geboorte de engel Gabriël haar had verkondigd, en Welke zij door de werkingen des Heiligen Geestes in haar ontvangen had, deze Zoon was de Eniggeborene, Hij was de eerstgeborene, ja de Eniggeborene des Vaders, het Beeld des onzienlijken Gods, de Eerstgeborene aller creaturen, Kol. 1:15. Hij wordt ook de Eerstgeborene van Zijn moeder, en wij denken tegen Helvidius, ook haar Eniggeborene. Zij baarde haar Zoon, de Eerstgeborenen, zegt Lukas in de Griekse tekst. Van Elizabeth staat er: Zij baarde een zoon, Luk. 1:57b Nodig was het echter, dat de evangelist hier wat meer bepaald sprak, en zei: Haar Zoon, om alzo te tonen, dat Hij was de Vrucht des buiks van Maria, Luk. 1:42. Overmits dan de kinderen des vleses en des bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks deszelven deelachtig geworden, Hebr. 2:14.

c. Dit kind dan nu geboren zijnde, zegt Lukas verder van de moeder, *en wond Hem in doeken.* *Sparganoomata* noemde men die windselen, waarmee de eerstgeboren kindertjes gewonden werden, opdat hun tedere leden niet alleen voor de koude mochten bewaard blijven, maar ook om te verhoeden dat zij niet krom, scheef of verdraaid mochten worden, maar in een behoorlijke gesteldheid mochten groeien. Het is wel te denken, dat de doeken, waarin dit kind is gewonden, van niet veel luister zijn geweest, want Maria was heilig nederig, behalve dat zij ook geen grote bezitting had. Evenwel behoeven wij niet te zeggen, dat deze doeken waren van oude lappen of van hier en daar samengeraapte vodden, zoals Chemmitius wil. Het is niet nodig, de geringheid van des Heilands geboorte

te vergroten, door een geringheid en verachtheid van de doeken, waarin Hij gewonden werd. Of Maria dit nu zelf heeft verricht of een ander, dit weten wij niet. Zij legde Hem neder in de kribbe, voegt Lukas erbij. De kinderen, in doeken gewonden en omzwachteld zijnde, placht men al vanouds in wiegen neer te leggen, welke, naar het vermogen der ouders, meer of minder kostelijk waren, gelijk nog in deze dagen de gewoonte is. Maar de Heiland werd neergelegd in de kribbe. Sommigen willen, dat Maria haar Vrucht in een spelonk even buiten de stad gebaard heeft, die *de kribbe* genoemd werd, zijnde een geringere herberg dan die in de stad, welke door mensen van vermogen reeds was ingenomen. Anderen menen, dat het Griekse grondwoord alleen een stal betekent, en dat het kind in de stal werd neergelegd. Doch wij houden het met onze vertaling, in de kribbe, waarin het veevoeder om te eten gegeven werd. En niets is waarschijnlijker, dan dat Maria, in den stal barende, haar gebakerd kind in de kribbe heeft neergelegd, in plaats van in een wieg, tot welks gebruik haar daar geen gelegenheid voorkwam.

Lukas zegt ook de reden erbij, waarom Maria zich met het kind zo behelpen moest, zeggende: Omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg. Het grondwoord *katalueoó* betekent eigenlijk in het algemeen iets los te maken. Een voornaam taalkundige zegt: Door een *Synecdoche* wordt het gebruikt voor *een* losmaking, waardoor men de paarden uitspant, als men aan de rustplaats komt. Het woord *kataluma* wordt in het algemeen gebruikt voor een plaats, in welke men inkeert om te verblijven. Hier verstaan wij met onze overzetters er een herberg door. Of er maar één dan meer herbergen te Bethlehem toen zijn geweest, dat onderzoeken wij niet. Althans in de herberg was voor Maria geen bekwame kraamplaats, maar zij moest in de stal baren, en haar vrucht in de kribbe neerleggen.

Ziedaar, dit zo kort mij mogelijk was voor u geopend.

BETOOG

Het is volzeker, dat dit kind, hier nu te Bethlehem geboren, de ware Messias en lang beloofde Zaligmaker is, dewijl in Hem al die dingen net vervuld zijn, die de profeten van de Messias voorzegt hebben. Zij hebben voorzegt, uit welk geslacht, uit hoedanige moeder, in welke plaats en in welke tijd de Messias zou geboren worden. Wat het geslacht van de Messias betreft, dat is bepaald geweest aan Abraham, daarna aan Izak, na Izak aan Jakob, onder Jakobs zonen aan Juda; en dewijl tot de stam van Juda vele huisgezinnen behoorden, zo heeft God, om alle verkeerd vermoeden voor te komen, David toegezegd, dat uit hem de Messias zou voortkomen, 2Sam. 7 en 23. Hierom zei God ook Zelf: Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik aan David een rechtvaardige Spruit zal verwekken, enz., Jer. 23:5. En wat Davids geslacht aangaat, daaromtrent had God laten voorzegen dat het laag en gering zou zijn, als de Messias kwam. Hij zal voortkomen als een Rijsje uit den afgehouden tronk van Isaï, Jes. 11:1a; zodat Davids geslacht dan niet meer pronken zou met de koninklijke waardigheid, maar in de staat van zijn vader Isaï.

Wat de moeder van de Messias betreft, die zou een maagd zijn. Ziet, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren, Jes. 7:14, een profetie, die vanouds zeer beroemd is geweest onder de oude Joden, hoewel door hun latere nakomelingen jammerlijk verdraaid. Zelfs verhaalt Kircherus dat in Arabië op de berg Horeb een steen gevonden is, waarop ten tijde van Mozes al op zou geschreven zijn: Ziet, een maagd zal zwanger

worden. Hoewel wij die oudheid er niet aan zouden durven toekennen, blijkt dit er echter uit, dat die voorzegging al voor lange tijd voor zeer doorluchtig is gehouden.

Niet minder hebben de profeten de plaats aangewezen waar de Messias zou geboren worden, namelijk Bethlehem, volgens de Godsspraak bij Micha 5:1, welke profetie de Joden zelf op de Messias hebben thuisgebracht, Matth. 2:5,6.

Ook hebben zij duidelijk voorzeggd de tijd, wanneer de Messias komen zou, te weten, als de tweede tempel nog stond, Hagg. 2:10, Mal. 3:1; op het einde van de zeventig weken van Daniël, Dan. 9:25-27; als de scepter van Juda aan het wijken was en de wetgever van tussen zijn voeten, Gen. 49:10.

Hoe klaar blijkt nu uit de verhandelde geschiedenis, dat al deze dingen hun volle waarheid hebben in dit Wonderkind, dat hier uit Maria geboren werd. Immers Hij is geboren uit het geslacht van David, en wel toen, wanneer het niet meer praalde met de gouden scepter, maar als het veracht en gering was, gelijk hier uit Jozef en Maria blijkt. Hij is geboren uit een maagd, die geen man bekend had, gelijk zij zelf betuigde, Luk, 1:34. Hij is geboren te Bethlehem, gelijk wij zo even ook hoorden. Hij is ook op de rechte tijd geboren, namelijk ten tijde van de tweede tempel, terwijl die nog stond; op het einde van de zeventig weken, eer die nog ten einde waren; wanneer de scepter van Juda al *begon* te wijken, zoals hier uit het gebod van keizer Augustus blijkt, die ook kort na Jezus' komst tegelijk met de wetgever *geheel* van Juda geweken is. Zo blijkt dan uit dit alles klaar, dat dit Kind, hier uit Maria geboren, de ware Messias en Zaligmaker is.

TOEPASSING

O, dat dit eens de verstokte Joden zagen! Waarom, o Joden! tevergeefs een andere Messias verwacht, daar de ware reeds gekomen is? Waar is toch uw scepter, uw tempel, waar Bethlehem, waar de stam van Juda? Immers is Jeruzalem verwoest, de tempel in de as gelegd, Bethlehem tot een steenhoop gemaakt, en al uw stammen onder elkander verward. De HEERE Zelf neme eens het deksel van uw hart, en opene uw ogen! Maar verblijdt gij u, gelovigen, die de belofte van des Messias' komst vervuld mag zien, die den dag mag beleven, waarnaar Abraham zo verlangde. O zalig voorrecht!

Maar wat zou het u baten, mensen, uiterlijk in dat voorrecht te roemen, indien gij niet in waarheid door toepassing voor uzelf kunt zeggen, dat Jezus ook voor u geboren is?

Ziet, vindt en gevoelt gij u verloren in uzelf? De Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken dat verloren was, Matth. 18:11.

Bekeert gij u? Want er zal een Verlosser uit Sion komen, namelijk voor hen die zich bekeren, van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere, Jes. 59:20.

Neemt gij Hem in het geloof aan? Zo velen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven, Joh. 1:12. Is Hij door Zijn Geest ook in u ontvangen en geboren, zodat Hij een gestalte in u gekregen heeft, en gij bij aanvang naar Zijn beeld veranderd zijt? volg. 2Kor. 3:18b.

Hebt gij daaraan nog geen kennis, mensen; o, dat gij dan nu nog aan uw verloren staat moogt ontdekken en overtuigd worden, u bekeren en Jezus nog aannemen, terwijl Zijn geboorte en komst in de wereld u nog verkondigd wordt. Hij is uit Maria geboren en in de wereld gekomen, om zondaars zalig te maken.

Maar gij, gelovigen, voor wie Jezus geboren is, erkent Gods wijsheid en algenoegzaamheid, waardoor Hij zulk een Middelaar heeft uitgevonden. Roemt steeds Zijn waarheid

en getrouwheid, in het zenden van Zijn Zoon in de volheid des tijds zo klaar betoond. Verwondert u over Gods wonderbare mensenliefde, dat Hij Zijn eigen Zoon tot u heeft gezonden, en Hem heeft laten geboren worden uit een maagd. Verblijdt u over de onbegrijpelijke liefde van Gods Zoon, dat Hij in het vlees geopenbaard is, om uwentwil, om u te verlossen, te behouden, te verrijken en te verheerlijken.

Gelovigen! gij moogt u verzekeren, dat Christus voor u geboren is, waarmee gij u moogt troosten in al uw wederwaardigheden. En eens zal de tijd komen, dat God u door een zalige dood zal opnemen in de hemel, waar gij dan de Heiland van nabij zult aanschouwen, niet in nederigheid, maar in Zijn majesteit, om daar eeuwig in Zijn gezelschap te zijn en te blijven.

AMEN

'S HEILANDS GEBOORTE

25 December, voormiddag

DE GEBOORTE VAN DE ZALIGMAKER WORDT DOOR EEN ENGEL AAN DE BETHLEHEMITISCHE HERDERS IN HET VELD BEKEND GEMAAKT

LUKAS 2: 8-12

En er waren herders in diezelve landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en zij vreesden met grote vreze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal;

Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

VOORAFSPRAAK

DE meest wijze der koningen sprak eens: De uitgestelde hoop krenkt het hart; maar de begeerte die komt, is als een boom des levens. De hoop, dat is het gehoopte goed, als het wordt uitgesteld, brengt het hart benauwdheid aan. Het doet smarten, het wondt. Hoe groter nu het goed is, dat verwacht wordt, hoe pijnlijker de uitgestelde hoop daarvan is. Nu is het zeker, dat er geen groter goed is, dat God aan de zondaar schenkt, dan Zijn enige en lieve Zoon. Nadat de Heere die belofte had gedaan, dat het Zaad der vrouw de kop der slang zou vermorzelen, verliepen er dagen, maanden, jaren, eeuwen, ja vele eeuwen, dat deze hoop der vaderen werd uitgesteld. Hierom werd de Kerk in die tijden vergeleken bij een vrouw, die zwanger ging met vele schone beloften, barensnood had, in pijn was om te baren en schreeuwde naar de vervulling van al die beloften, Op. 12. De gelovigen waren met Simeon wachtende, en het was: Och dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten, Jes. 64:1. Dus was de uitgestelde hoop het hart krenkende.

Maar de begeerte die komt, is een boom des levens. Als de begeerte kwam, die Man der wensingen, aan Wie alles begeerlijk is, Die was als een boom des levens. Als een appelboom onder de bomen des wouds, zo is mijn Liefste onder de zonen; ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet, Hoogl. 2:3. Een zaak, zo schoon en zo heerlijk, dat de hemel zelfs scheurde, de engelen des hemels neerdaalden, en dit de mensen op de aarde verkondigden. Het was toen: Juicht gij hemelen, en verheugt u, gij aarde! En gij bergen, maakt gedreun met gejuich; want de Heere heeft Zijn volk vertroost; en Hij zal Zich over Zijn ellendigen ontfermen, Jes. 49:13.

Althans, wij vernemen zo ook uit onze voorgelezen tekstwoorden, dat er een engel des Heeren uit de hemel neerkwam, om dit de herders in Bethlehems landstreek te verkondigen.

Hedenmorgen is u zeer omstandig Christus' geboorte vermeld, bij welke gelegenheid Hij te Bethlehem uit Maria geboren is, volgens de eerste zeven verzen van ons teksthoofdstuk.

Thans moeten wij uit deze tekst voordragen: HOE ZIJN GEBOORTE DOOR EEN ENGEL AAN DE HERDERS GEBOODSCHAFT WERD.

Och, mocht ik eens vandaag een zalige boodschap aan iemand van u brengen. De Heere geve die zegen! Amen.

Drie onderscheiden zaken komen ons in deze woorden voor:

- I. De personen aan wie deze bekendmaking geschiedt, vers 8.
- II. De persoon, die deze bekendmaking gedaan heeft, vers 9.
- III. De bekendmaking zelf, vers 10-12.

VERKLARING

I

De personen, welke de Heere hiermee begenadigde waren de herders, die daar in diezelfde landstreek waren, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde. De personen waren dan de herders. Een eenvoudig en onnozel slag van mensen, die in nederigheid leefden en hun kudde hoedden. God liet de geboorte van Zijn Zoon niet bekendmaken aan groten en aanzienlijken der wereld, maar aan geringe herders, die met het vee omgingen. Sommigen zeggen, dat God dit deed, om te tonen dat het Koninkrijk van Zijn Zoon niet van deze wereld was, vergelijk Joh. 18: 36a; om te tonen, dat Hij de goede Herder was, Joh. 10:11a, en de enige Herder, 1Petr. 2:2; om te tonen, dat Hij het nederige bemint, vergelijk Matth. 11:5. Althans, hieruit blijkt ook klaar, dat God geen aannemer des persoons is, gelijk er bij Hand. 10:34 staat.

Dezen waren in diezelfde landstreek, namelijk van Bethlehem. Geheel Judea was een land dat zijns gelijke onder de zon nauwelijks had, aan alle kanten vloeiende van melk en honing. De landstreek omtrent Bethlehem was bergachtig, en tussen beide van schone valleien voorzien, zodat zij zeer bekwaam was om schapen te weiden; te meer, dewijl er vele grazige weiden en ruisende beken waren. Een plaats, waaromtrent vader Jakob naar alle schijn zijn lieve Rachel had begraven, Gen. 35:19. Ook meent men, dat daar Migdal Edar, de schaapstoren, waarvan wij bij Micha 4:8 lezen, gebouwd was tot een schuilplaats en bescherming voor de herders.

In diezelfde landstreek waren deze herders, zich houdende in het veld. Het Griekse woord *agroulountes*, dat wij hier vinden, wordt van Theophylactus overgezet door *agrotikou aulountes*, dat zoveel zegt als, *zij waren op hun herdersfluit spelende*. Ofschoon in oude tijden de herders doorgaans in de muziek wel geoefend waren, zo volgt het echter niet uit de natuur van het Griekse woord, dat het van deze herders ook zo moet verstaan worden, dewijl wel het enkele woord *auleoó* in die betekenis, maar nergens ons grondwoord in die samenstelling bij de Griekse schrijvers in die zin genomen wordt; zodat deze

overzetting wel zo ruim met de aard van de Griekse taal overeenkomt: zich houdende in het veld. Verschillende geleerde mannen besluiten hieruit, dat de geboorte van de Heiland niet is voorgevallen in het hart van de winter, of op het einde van de laatste maand van het jaar, zoals algemeen gesteld wordt, overmits het gure winterseizoen, bevrucht van stormbuien, de herders niet toeliet om des nachts hun kudde in het veld te hoeden, terwijl dan de weiden zeer schraal, de nachten zeer lang zijn, en het veeleer de tijd is, dat de beesten op stal gebracht werden, gelijk die geleerden ook uit de alleroudste schriftten der Joden getoond hebben, dat het in die landen de gewoonte was, de beesten uit het veld in de stal te brengen op het einde van de maand oktober of in het begin van november. Taalkundigen kunnen dit in het brede lezen bij Lightfoot, in zijn “Hebreeuwse uren” over deze plaats. Verschillende oude Christenen stelden vast dat de geboorte van Jezus zou voorgevallen zijn in de lente. De oude oosterse Kerk vierde haar op 6 Januari. De grote Schaliger denkt, dat het gebeurd is in de maand september, omtrent het Loofhuttenfeest, dat hij naar de dagwachten der priesters uitrekent, en bewijst het dan ook uit Luk. 1:8. Denkt gij, hoe komt het dan, dat men dit gewoonlijk brengt tot de 25ste december? Men zegt, dat dit gevoel van de Romeinen uit de schattingrollen, die te Rome bewaard werden, gehaald, aan de kerk overgeleverd, en zo tot de ganse Christenwereld gekomen is. Doch wij zouden zeer gemakkelijk verschillende redenen kunnen bijbrengen, waaruit blijkt dat op deze overlevering van de Romeinen niet veel staat meer is te maken dan op andere overleveringen, die ze in de roomse kerk ook zeggen van hen te hebben.

Wij vernemen hieruit nu, dat de geboorte van de Zaligmaker eerst is bekend gemaakt aan de herders, zich houdende in het veld. Sommigen willen, dat dit geschied is om deze redenen: om het voorbeeld van Jakob, Gen. 28, te beantwoorden; omdat de mensen in het veld gevallen zijn, en Christus geboren werd tot een Zaligmaker der wereld. Althans hieruit blijkt ook, dat het Evangelie aan geen plaats gebonden is.

God laat de kennis van de geboorte van Zijn Zoon toekomen aan de herders in het veld, welke hielden de nachtwacht over hun kudde. Dit is de plicht van goede herders, om hun kudde te beschermen tegen het afdwalen, tegen het verscheuren der wolven en tegen het geweld der rovers, welke er in die tijd zeer veel gevonden werden. Zo hielden deze herders dus ook de nachtwacht bij beurten. Vanouds placht men de nachten bij de Joden in *drie* nachtwaken, doch, nadat de Romeinen hen aan de Romeinse gewoonten deden gewennen, in *vier*, van drie uur ieder, te verdelen. Deze herders hielden dan de nachtwacht bij beurten over hun kudde. Alzo wil God somtijds Zijn gunst aan de mens openbaren, als hij naarstig zijn beroep waarneemt, waarin hij van de Heere gesteld is. Als de herders bezig waren in het houden van de nachtwacht over hun kudde, zo verscheen hun deze gezant Gods. Is hetzelfde ook niet wedervaren aan Mozes, Gideon, Eliza en anderen? Het is ook zulk een wonder niet; want gelijk God Zelf werkzaam is, zo wil Hij ook dat de mens werkzaam zal zijn. De engel verscheen aan de herders, als zij in de nacht hun kudde bewaakten; bijgevolg is Jezus in de nacht geboren. Dit van de herders.

II

Doch wat was het voor een, die deze bekendmaking deed?

a. De evangelist begint de beschrijving van hem, vers 9, met ziet.

b. En hij wordt van Lukas driezins beschreven:

1. Van zijn persoon.

2. Van de manier van zijn verschijning.

3. Van de uitwerking van deze verschijning op de herders.

a. De evangelist begint dan de beschrijving van hem met *ziet*, om een ieder tot aandacht, opmerking en de hoogste verwondering op te wekken.

b. Deze bode wordt beschreven als een *engel des Heeren*. Het is bekend, dat door deze engel gewoonlijk een geschapen engel verstaan wordt. Doch er is een uitlegger, die er de Zoon van God door verstaat. Hiertoe brengt hij als bewijzen bij, dat deze engel genoemd wordt *angelos kuriou; engel des Heeren*, welke uitdrukking hij zegt, dat onder het Oude Testament nooit van een geschapen engel gebruikt wordt, er bijvoegende, dat het zolang nog het Oude Testament was tot de uitstorting van de Pinkstergeest, of totdat Jezus uit de dood opgestaan was; omdat er volgt: en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen. Hetgeen hij aldus opvat, dat de engel des Heeren Zelf bij nadere verklaring hier genoemd wordt de heerlijkheid des Heeren; en daaruit, zegt hij, is het meer dan waarschijnlijk, dat deze engel des Heeren de ongeschapen Engel, de Zoon Gods Zelf was; omdat de herders vreesden met grote vreze. Bijgevolg, zegt hij, moet het een Goddelijk Persoon, en wel de Zoon Gods Zelf geweest zijn.

Doch tegen dit gevoelen merken wij thans in het voorbijgaan slechts deze zwaarigheid op, daar wij het zo aanstonds naast nog een ander gevoelen ook weerleggen zullen; dat zo deze engel de Zoon van God geweest is, Hij dan op diezelfde tijd op twee plaatsen tegelijk in een zichtbare gedaante is tegenwoordig geweest, èn in het veld, èn in de kribbe.

Een ander beroemd godgeleerde van de 18de eeuw verstaat door deze Engel de Heilige Geest. Hiertoe brengt hij als bewijs bij, dat deze Engel genoemd wordt een Engel des Heeren, dat hij op dezelfde wijze aandringt als die ander. De engel Gabriël, zegt hij, was de Heilige Geest, waarom Deze ook niet? Ook zoekt hij het te bewijzen uit de drie engelen, die aan Abraham verschenen zijn, Gen. 18, willende, dat dit de drie Goddelijke Personen zijn geweest, waaruit derhalve, volgens zijn zeggen blijkt, dat de Heilige Geest ook wel als een engel verschenen is.

Doch die engel houden wij niet voor de Heilige Geest, of voor de Zoon van God, maar voor een geschapen engel. Zegt men, nooit wordt een geschapen engel in het Oude Testament een engel des Heeren genoemd, en het was zolang nog het Oude Testament, tot de uitstorting van de Pinkstergeest of totdat Jezus uit de doden opgewekt was, om niet al de plaatsen op te halen, waar een geschapen engel een engel des Heeren genoemd wordt, staat er echter duidelijk van de engel, die God in Davids tijd gebruikte, om het volk met pestilentie te slaan: De Engel des Heeren nu was bij de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet, 2Sam. 24:16. En dat het een engel was, die God daartoe uitzond, zegt de Heilige Geest Zelf: En God zond een engel naar Jeruzalem om die te verderven; en als hij haar verdierf, zag dat de Heere, en het berouwde Hem over dat kwaad, en Hij zeide tot de verdervende engel: Het is genoeg, trek nu uw hand af, 1Kron. 21:15. En om geen plaatsen meer uit het Oude Testament op te halen, let op de historie van Jezus Zelf. De engel des Heeren maakte Jozef bekend, dat zijn vrouw bevrucht was, Matth. 1:20; dat hij naar Egypte vluchten zou, Matth. 2:13; dat hij weerkeren moest in het land Israëls, Matth. 2:19. Was dat telkens de Heilige Geest, of de Zoon van God Zelf?

Zegt men, de engel Gabriël was de Heilige Geest, waarom deze engel ook niet? Gabriël zelf toont, zo het ons voorkomt, wel wat anders, als hij zijn gewoon werk bij Luk. 1:19 aldus beschrijft: Ik ben Gabriël, die voor God sta; waarbij onze kanttekenars tot

verklaring aantekenen: dat is te zeggen, die God voor Zijn troon gedurig dient, gelijk de dienaars staan voor hun koning, om zijn bevelen te ontvangen.

Zoekt men het ook te bewijzen uit de drie engelen, die Abraham verschenen zijn, Gen. 18, alsof dat de drie Goddelijke Personen geweest waren, blijkt evenwel onzes inziens het tegendeel vrij klaar uit het 22ste vers van dat hoofdstuk; zodat wij nog geen genoegzame redenen zien, waarom wij van het algemeen gevoelen afgaan, en deze engel niet voor een geschapen engel houden zouden. Het was een engel, die de komst van de Messias aan Daniël openbaarde; het was een engel, die ze aan Maria verkondigde; nu is het ook een engel, die aan deze herders de boodschap brengt. Het was iets wonderlijks, dat er een engel kwam; daarvan had men sedert de dood der laatste profeten weinig gehoord. En daarom: ziet, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen. Hij stond bij hen, zo schielijk, zo onverwacht, dat zij zijn gangen niet konden naspeuren. Wij zouden het thans in onze taal uitdrukken: hij overviel hen.

En de heerlijkheid des Heeren omscheen hen. Deze heerlijkheid was een hemelse glans en klaarheid, waarmee deze bode bekleed en versierd was. Deze heerlijkheid kwam af van de Heere, Die deze engel daarmee bekleed en omgeven had, en omscheen de herders, zodat zij daardoor als het ware in het licht stonden.

En zij vreesden met grote vreze. Geen wonder! Verbeeldt uzelf maar eens, dat gij in het midden van de nacht aan uw werk bezig waart, en gij zag daar zulk een licht van de hemel neerdalen, en gij aanschouwde daar een engel, die tot u neerkwam, om u wat aan te zeggen; wie van ons zou niet verbaasd worden over zulk een vertoning, temeer als die engel nog zulk een heerlijkheid vergezelde?

III

Nu volgt de bekendmaking zelf, waarin wij ontmoeten:

- a. Een inleiding, vers 10.
- b. De tijding van Christus' geboorte, vers 11.
- c. Een teken, dat tot bevestiging daarbij gevoegd wordt, vers 12.

a. In de inleiding verbiedt de engel aan de herders te vrezen, met deze rede: Want ziet, ik verkondig; u grote blijdschap, die al den volke wezen zat! Als God Zijn wet afkondigde voor het volk van Israël, toen hoorde men donder met een vreselijk geluid en naar geklater uitbarsten; toen zag men de bliksem rondom heen schitteren en de lucht alom met vuur vervullen, toen bemerkte men een geluid als van een bazuin; en niet alleen Mozes, niet alleen het volk, maar die ganse berg beefde, Exod. 19. Doch als de engel het Evangelie aan de herders bekend maakt, dan is het allereerste woord dat hij tot hen zegt: Vreest niet. Hij verbiedt hun dan de vrees, waardoor hun zinnen verbijsterd werden, en zij niet bekwaam waren om te horen wat de engel zeggen wilde; want de vrees heeft haar oorsprong uit de zonde.

De reden, waarom deze herders niet hadden te vrezen, is: Want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal. Want ziet, merkt er op, neemt het ter harte, ik verkondig u grote blijdschap. Wat zoudt gij dan vrezen, mijn vrienden, wil hij zeggen, hier is een tijding van vreugde en blijdschap, dezelfde blijdschap welke Jesaja in de geest heeft voorzien, en waarvan hij zei: Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede boodschap, die den vrede doet horen, desgenen die goede boodschap brengt

van het goede, die het heil doet horen, desgenen die tot Sion zegt: Uw God is Koning! Jes. 52:7. Wat zoudt gij dan vrezen, herders! ik verkondig u grote blijdschap, welke gelijkheid niet gezien noch gehoord is, zolang er mensen op de aardbodem gewoond hebben. Deze boodschap wordt groot genoemd ten aanzien van God, Die ze gegeven en voortgebracht heeft; ten aanzien van de verborgenheid, welke ontdekt werd; ten aanzien van haar kracht; ten aanzien van haar duurzaamheid, ten aanzien van de wijduitgestrektheid. En zij is daarom nog zoveel te groter, omdat ze algemeen is, een blijdschap, niet alleen voor u, herders, maar die ook al den volke wezen zal. Eertijds werden de Joden het volk genoemd, en de heidenen werden geen volk genoemd, 1Petr. 2:10. Hierom bedreigde God ook, dat Hij de Joden tot jaloersheid zou verwekken door diegenen die geen volk zijn, Deut. 32:21. Sommigen willen, dat dit al den volke in de eerste plaats zou zien op de scheuring der stammen, waardoor de tien stammen van de twee, Juda en Benjamin, zijn afgevallen, zodat de twaalf stammen nu als het ware in twee volken verdeeld waren. Deze moesten tot één volk gebracht en wederom verenigd worden, Ez. 37:15-24, dat geschied is omtrent honderd en twintig jaren vóór Christus' geboorte, na de weerkeer uit de Babylonische en Assyrische gevangenissen; zodat de gelovigen van iedere stam evenveel deel aan deze blijdschap zouden hebben, en niet de een boven de andere stam hier enig voorrecht zou genieten, zoals eertijds geschiedde, toen God het priesterambt aan Levi, het gezag, de heerschappij, Zijn rechten aan Juda en een dubbel erfdeel aan Jozef gaf. Maar deze blijdschap zou aan al de stammen gemeen zijn. Ja, deze blijdschap zou ook algemeen zijn aan de gelovigen, zo uit Joden als heidenen, dat de wijzen uit het oosten al terstond bevestigd hebben, om de nieuwgeboren Koning te offeren en te aanbidden.

b. In de tijding van Christus' geboorte zelf, vers 11, horen wij dat de engel de geboren Persoon beschrijft, en hetgeen hij daarin van die Persoon getuigt.

De geboren Persoon noemt de engel hier de Zaligmaker. Een Zaligmaker is Christus, ja, de enige Zaligmaker, dewijl Hij alleen Zijn volk zal zalig maken van hun zonden, Matth. 1:21. Is Hij geen Zaligmaker? Let eens, Die genegen, gewillig en ten uiterste gereed is, ja staat te wachten om zielen die met zonden beladen zijn, dat pak der zonden te ontnemen; om vermoeide zielen een zalige rust te verlenen, Matth. 11:28; om misdadigers tot rechtvaardigheid te brengen, 1Kor. 1:30; om hen, die de eeuwige dood verdiend hebben, het leven te geven, Joh. 14:6; om zwakken en krachtelozen te sterken, Ps. 18:2; om hongerigen met manna te verzadigen, Joh. 6:33; om dorstigen met levend water te drinken, Joh. 4:14. Is dat geen Zaligmaker? Wanneer Hij nu door de engel, bij de aankondiging van Zijn geboorte, aldus genoemd wordt, dan verzekert ons zulks in het bijzonder ook, dat Hij als een Zaligmaker geboren is, dat dit het eigen einde en oogmerk Gods was, waarom Hij een Mens werd, opdat Hij een Zaligmaker zou zijn. Trouwens zegt de Zaligmaker dit ook Zelf: De Zoon des mensen is gekomen, om zalig te maken dat verloren was, Matth. 18:11. Ook Paulus meldt ervan bij 1Tim. 1:15, en Johannes bij 1Joh. 4:14. Van eeuwigheid was Hij zelfs daartoe al gezalfd, waarom de engel Hem hier ook Christus noemt. Het woord CHRISTUS is een Griekse naam, overeenstemmende met de Hebreeuwse naam Messias. In het Nederlands zegt die naam de Gezalfde. Alzo wordt de Zaligmaker genoemd, omdat Hij van God gezalfd is met vreugdeolie boven Zijn medegenoten, Ps. 45:8, dat is verordineerd en met de Heilige Geest aller overvloedigst beschonken, om te zijn de hoogste Profeet, een getrouwe Hogepriester en een eeuwige Koning. Wanneer Hij hier nu van de engel, bij de aankondiging van Zijn geboorte ook wordt genoemd Christus, de Gezalfde, dan verzekert ons zulks in het bijzonder ook, dat Hij als

een Christus een gezalfde Profeet, Priester en Koning geboren is, dat dit ook het eigen einde en oogmerk van God was, waarom Hij een Mens werd, opdat Hij de Christus, de hoogste Profeet, een getrouwe Hogepriester en een eeuwige Koning zou zijn, gelijk de engel ook bij de aankondiging van Zijn ontvangenis aan Maria betuigd heeft, Luk. 1:31-33. Als de engel Hem hier dan ook Christus noemt, is het alsof Hij zei : Deze zal als de gezalfde Profeet de weg der zaligheid volkomen leren, Joh. 15:15, zeer klaar leren, Jes. 50:4, met ontferming leren, Jes. 40:29, met kracht leren, Jer. 31:33.

Deze zal als de gezalfde Priester door de offerande van Zijn lichaam al de uitverkorenen met God verzoenen, Hebr.10:14, en voor al de gelovigen God altijd bidden, Rom. 8: 34. Deze zal als de gezalfde Koning Zijn volk regeren door Zijn Woord en Geest, 2Kor. 3:3, en tegen het geweld van alle vijanden bewaren, Joh. 10:28.

Hij is ook, gelijk de engel er hier bijvoegt de Heere. Dit woord Heere wordt in de Bijbel tweezins gebruikt, oneigenlijk en eigenlijk; of, gelijk anderen spreken, *Civiliter* en *Theologice*. Hier wordt het zeker in de laatste zin en betekenis gebruikt.

Wanneer Hij hier nu van de engel bij de aankondiging van Zijn geboorte ook wordt genoemd de Heere, dan verzekert ons zulks ook in het bijzonder dat Hij zelfs een Heere geboren is, en dat dit ook het einde en oogmerk van God was, waarom Hij een Mens werd, omdat Hij de Heere zou zijn. Trouwens, dat was ook duidelijk van Hem voorzeggd, Jes. 9:5. En alzo kondigt de engel met dezen naam aan, dat Hij de waarachtige God is, zoals er bij 1Joh. 5:20 staat; dat Hij de Schepper is, zoals blijkt uit Joh. 1:3; dat Hij de Onderhouder is, verg. Hebr. 1:3; dat Hij de van God uitverkoren Middelaar is; dat Hij de Verlosser is, Die al de uitverkorenen verlossen zal, Luk. 1:68. O, gadeloos heerlijke en allerdierbaarste Persoon!

Van deze Persoon getuigt hier nu de engel, dat Hij geboren is. Hij, Die voor zo lange tijd is toegezegd, is nu geboren en Mens geworden, dat Zaad der vrouw, Gen. 3:15; dat Zaad van Abraham, Gen. 22:18; de Silo, Gen. 49:10; de Ster uit Jakob. Num. 24:17; de Spruit der gerechtigheid, Jer. 33:15; de Zon der gerechtigheid, Mal. IV: 2. Hij is gekomen, Die gij begeerde dat komen zou. Alle beloften van Messias' komst en geboorte zijn nu vervuld.

De personen voor wie Christus geboren is, wijst de engel aan door het woordje U, zeggende: U is heden geboren de Zaligmaker, welke is Christus de Heere. Aan de ene kant wil de engel daarmee zeggen, u, mensen, en niet gevallen engelen, is Hij geboren; u, die uitverkoren zijt en in Hem gelooft, is Hij geboren; u, herders, die daarop gewacht hebt, is Hij geboren. Aan de andere kant wil hij er ook mee zeggen: Hij is ten goede van en voor u geboren, om voor u en in uw plaats de Wet te vervullen, om voor u en in uw plaats te lijden en te sterven.

De tijd wanneer, drukt de engel uit met het woordje heden zeggende: Namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere; dat is, op deze tijd, in dit etmaal, in deze nacht is de Zaligmaker u geboren.

De plaats van Zijn geboorte noemt de engel de stad Davids. Door deze stad moeten wij Bethlehem verstaan, gelijk dat zo in vers 9 van ons teksthoofdstuk verklaard is, en gelijk de herders dit ook alzo verstaan hebben, zoals uit het 15de vers blijken zal. Deze stad wordt hier genoemd de stad Davids, omdat David daar geboren en opgevoed was. Zegt de Schrift niet, dat de Christus komen zal uit het zaad Davids, en van het vlek Bethlehem, waar David was? staat er daarom bij Joh. 7:42. Ziedaar de tijding van de engel aan de herders.

c. Dit was een zaak die de herders met grote verbaasdheid en niet minder verwondering aanhoorden; het was, alsof zij het niet geloven konden, hun harten waren als het ware niet vatbaar voor deze zalige en vrolijke tijding. En ziet hoe wonder goed is God ook omtrent Zijn kinderen, om hun zwak geloof te hulp te komen! Is het gezag van een hemelengel niet genoeg, Hij zal daarbij een teken tot bevestiging laten doen: *En dit zal u het teken zijn*, voegt de engel er vervolgens bij, gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. Voorwaar een arme en verachte gestalte, dat Hij, Die de sterke en almachtige God is, in doeken gewonden was; dat Hij, Die in heerlijkheid al het geschapene oneindig overtreft, een stal voor Zijn paleis, een kribbe voor Zijn wieg, en een handvol hooi voor Zijn oorkussen had! Breder weiden wij dit thans niet uit, dewijl het u buiten twijfel hedenmorgen uit het 7de vers zal verklaard zijn. Alleen zeggen wij nu maar, dat dit de herders tot een teken van waarheid gegeven werd, gelijk zij het ook zo bevonden hebben, volgens het 16de vers, als u morgen zal vertoond worden.

Ziedaar, is dit nu geen stof van vreugde, is dit nu geen stof van blijdschap, ja is dit geen grote blijdschap zelfs, wil de engel hier zeggen, dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids, en dat gijlieden tot een teken hiervan het Kindeke zult vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe? En moet u dat niet verzekeren, dat Hij de ware Messias en Zaligmaker is, dewijl Hij even zo arm in de wereld komt, als de Messias beloofd is te zullen komen? Zach. 9:9.

Ziedaar deze stof ook enigszins voor u geopend.

TOEPASSING

VELE nuttige bedenkingen zou dit gesprek, dat de engel tot de herders voerde, ons kunnen uitleveren; doch wegens de korthed des tijds, en opdat wij u niet graag al te lang zouden ophouden, zullen wij thans slechts deze allervoornaamste toepassen, namelijk dat de geboorte van den Heiland en Zaligmaker JEZUS CHRISTUS een stof van de allergrootste blijdschap is. De gedachtenis van Farao's geboortedag veroorzaakte weleer grote droefheid in het huis van de overste der bakkers, welken hij liet ophangen, Gen. 40. De gedachtenis van Herodes' geboorte zag men bezwalkt met het bloed van Johannes de Doper, tot groot hartenleed der vromen. Maar toen de Messias geboren was, o, toen was er stof van vreugde, toen was er reden van gejuich; was dit niet het zeggen van de engel, ziet, ik verkondig u grote blijdschap? Was dat ook niet hetzelfde, dat er voorzeggd was bij Zach. 2:10: Juich en verblijd u, gij dochter Sions! Want ziet, Ik kom, en Ik zal in het midden van u wonen, spreekt de HEERE? En wederom: Verheug u zeer, gij dochter Sions! Juich gij dochter Jeruzalems! Ziet, uw Koning zal u komen, arm en rechtvaardig, Hij is een Heiland," Zach. 11:9. Het kan ook niet anders zijn, of zulks moet voor al de liefhebbers van God en van hun heil tot een stof van de grootste vreugde verstrekken.

Ziet maar eens op Hem, Die geboren is. Het is de Zaligmaker, Die de Zijnen trekt uit de grootste rampzaligheid, en overbrengt tot het hoogste geluk, Gods lieflijke en zalige gemeenschap. Het is de Christus, de Gezalfde des Heeren, Wiens olie zo genoeglijk, zo verkwikkelijk, zo geurig, zo troostvol is, en op Wiens hoofd zovele gaven des Heiligen Geestes uitgestort zijn, veel rijker dan die kostelijke balsem, die op het hoofd van Aäron uitgegoten is, ofschoon zij vandaar vloeide op zijn baard en vandaar neerdroop tot op de zomen van zijn kleed, Ps. 133. Gaven, die van Hem neerdalen tot al de gelovigen, die uit Zijn volheid ontvangen ook genade voor genade, Joh. 1:16. Het is de Heere, Die Zijn

volk tot Zich verzamelt als schapen, hen beschermt tegen alle vijanden, en hen deelgenoten maakt van Zijn oneindige genade. Hij is de meest goedertieren, de almachtige en allerwaardigste Heere, Wie te dienen enkele vrijheid is, en Wiens dienstknechten en dienstmaagden de allerzaligsten zijn. Wanneer dan zulk een tijding gebracht wordt, dat er zulk een Zaligmaker, zulk een Christus, zulk een Heere geboren is, moet dan het hart van een gelovige zondaar daarover van vreugde niet opspringen?

Beschouwt daarenboven die wonderlijke geboorte zelf. De Zoon van God wordt hier de Zoon van een sterfelijke moeder; de Koning der heerlijkheid neemt hier de gestalte van een dienstknecht aan; de Vorst des levens is hier een sterfelijk Mens geworden; en Hij, Die de hemelen tot een troon verstrekken, heeft hier een kribbe tot Zijn wieg. En dat alleen om te zijn een veilige Vrijplaats voor de verlegen zondaar, de enige plank, om zich uit de schipbreuk van zijn ziel te redden, en de enige Weg, om door Hem tot de Vader te gaan, Joh. 14:6.

Brengt u ook eens te binnen de zekerheid van dat alles; een engel des hemels heeft dit verkondigd niet alleen, maar ook bevestigd met een teken, welk teken ook bij de uitkomst alzo van de herders is bevonden. O gadeloze, o, heerlijke, o, grote stof van blijdschap!

Maar, vrienden, let wel, niet alle mensen hoofd voor hoofd, maar alleen dezen hebben een gegrond recht, om dit als hun grote blijdschap aan te merken, die Hem voor hun Zaligmaker in het geloof aannemen en gedurig bij herhaling tot Hem als hun Zaligmaker komen; die uit Hem, de Christus, ook de Heilige Geest deelachtig geworden zijn, en daardoor levend gemaakt en bewrocht worden; die zich aan Hem als de Heere met ziel en lichaam onderwerpen, en in de dienst van Hem hun grootste heil stellen. Mist gij dit, ei, bedriegt u dan niet in deze grote zaak! Mocht gij nog eens tot een gevoelige erkenning van uw genadeloze en verlorenen staat komen! O, dat moet men zien, dat moet met kracht op het hart komen, of iemand kan niet omtrent de Zaligmaker Christus recht in het geloof werkzaam worden; om daarbij bepaald te worden met zijn hart, daarvan moet het echte en rechte werk beginnen. Raakt gij zo gesteld en aangedaan in uw gemoed, dan zouden wij u ook toeroepen: Er is een Zaligmaker geboren voor diegenen die verloren zijn!

Overtuigde zondaars en zondaressen! Wij hebben thans een blijde boodschap van de Heere aan u. U roepen wij in des Heeren Naam toe: Er is een Zaligmaker, een Christus, een Heere geboren. Gij kunt zalig en behouden worden. Al weegt het pak van uw zonden nog zo zwaar, al is het nog zo groot, al had gij het nog zolang getorst en gedragen. Hij is ten volle genegen om u dat te ontnemen, u in genade op te nemen en Zich over u te ontfermen; al waart gij nog zo vermoeid, afgetobt en alle raad ten einde; Hij is ten uiterste gewillig, om in genade op u neer te zien, u nog in genade aan te nemen, en u zelfs rust voor uw ziel in Hem te doen vinden. Al waart gij ook nog zulk een groot misdadiger, al had gij de grootste zonden begaan en de zwaarste ongerechtigheden gepleegd, Hij is nochtans volkomen in staat en gereed daarbij, om u in Hem een genoegzame gerechtigheid te schenken, met God volkomen te verzoenen, en u een ganse vergeving van al uw zonden te verzorgen; al hebt gij de eeuwige dood, de eeuwige verdoemenis, ja alle vloek en toorn rechtvaardig verdiend. O, Hij wacht maar om hen die dat gevoelen, erkennen en belijden, genadig te zijn, al zijt gij onkundig, dwaas en blind. O, naar de zodanigen ziet Hij om, naar hen vraagt Hij, die wil Hij bij de hand vatten, leiden en terecht helpen. Al zijt gij zelfs zover geraakt, dat gij door sterke malingen en zware overdwarsingen weleens menigmaal verlegen onder deze of gene verkeerde bevatting geraakt zijt; o, hen wil Hij ook wel verlossen, wederom terecht brengen en voor eeuwig zaligen. Daartoe is Hij een

Zaligmaker, een Christus en een Heere geboren, dat is het eigen einde en oogmerk Gods, waarom Hij Mens geworden is. Ziet, daar is de Zaligmaker, och, werpt uzelf maar in Zijn armen, en Hij zal u behouden!

Zwakgelovigen! tot u hebben wij van de Heere een zalige en blijde boodschap. Uw Zaligmaker, Die u geboren is, is ook de Christus, de Heere. Hij heeft u nu door de offerande van Zijn lichaam reeds met Zijn hemelse Vader verzoend. Uw zonden en inklevende verdorvenheden kunnen u niet wederom daaruit stoten. Hij leeft nu eeuwig, om voor u te bidden. Zwakheid des geloofs moge u dan schudden en zeer slingeren, maar Zijn voorbidding zal wel teweeg brengen, dat uw geloof niet ophoude, Hij regeert u. Gij kunt wel dor, mager, kwijnende, ja voor een tijd onder verlating geraken, maar Hij zal wel weten zorg te dragen en het zoo te besturen, dat al die dingen u ook medewerken ten goede, Rom. 8:28. Hij zal u tegen alle geweld van in- en uitwendige vijanden wel bewaren. Het kan wel gebeuren, dat de boze u met vurige en vreselijke pijlen beschiet en zeer kwelt, ja, dat dit een tijd lang, zelfs vele jaren achtereen aanhoudt; maar geen nood, Hij kan u uit Christus' hand niet rukken. Stond gij nog aan zijn zijde, en hield gij het in de grond nog met hem, hij zou zijn hof bewaken en alles bij u in rust en vrede trachten te houden. Maar nu laat de Heere het hem toe, om u daardoor te oefenen en het des te krachtiger en heerlijker openbaar te maken, dat niets u kan scheiden van de liefde Gods in Christus, volgens Rom. 8:35.

Ware begenadigden! u allen roepen wij toe: Zoekt elk uw beroep, waarin gij door Gods voorzienigheid gesteld zijt, naarstig en getrouw waar te nemen, gelijk deze herders deden. Waakt ook aanhoudend in de dienst van uw Zaligmaker. Zijt blijde en verheugt u in deze God van uw heil. Vreest niet, wat u ook ontmoeten of overkomen mag. Gij allen, ware begenadigden! die hier in waarheid in deze Zaligmaker, Christus de Heere gelooft en u verblijdt, zult u ook voor eeuwig in Zijn gemeenschap zalig verblijden.

AMEN

DES HEILANDS GEBOORTE

26 december, voormiddag

DE ENGELENZANG.

LUKAS 2:13,14

En van stonden aan was daar met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende:

Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.

VOORAFSPRAAK

HET is een allerwonderlijkste en ook tevens een allergunstigste vertoning, welke de Heere God aan Jakob gaf in een en droom, die wij lezen kunnen bij Gen. 28:12. Hij zag namelijk een ladder, welks benedenste einde op de aarde stond en welks bovenste einde tot aan de hemel reikte. Hij zag de engelen Gods daarbij op en neer klimmen, en Jehovah God stond op de spits van hem, Jakob de beloften gevende die Hij voormaals aan zijn grootvader Abraham gegeven had.

Niemand zal betwijfelen, dat deze ladder en dit gezicht een geheimzinnige betekenis had. Christus toch is het ware Tegenbeeld van die ladder, daar Hij in de vereniging van Zijn Goddelijke met de menselijke natuur hemel en aarde verenigd heeft, en ons als de enige Weg, de Waarheid en het Leven wordt voorgesteld, waardoor een zondaar wederom met God kan bevredigd worden. Door de zonden toch was er een oneindige vervreemding tussen God, de rechtvaardige Rechter, en tussen de gevallen zondaar, zodat de hereniging onmogelijk scheen. Doch deze oneindige kloof heeft Jezus door Zijn genoegdoening weggenomen.

En dat de engelen bij die ladder op en neer klommen, toont ons duidelijk, daar zij anders uitvoerders waren van de Goddelijke wraak, en de Heere Zich dikwijls van hen bediende, om Zijn oordelen en gerichtten uit te voeren; dat zij door deze Jezus, Die het Hoofd is der engelen, en wel door Zijn komst en genoegdoening met het mensdom bevredigd zijn. Want zij zijn, volgens Hebr. 1:14, gediensstige geesten, die tot de dienst uitgezonden worden, om dergenen wil die de zaligheid be-erven zullen.

Dit hebben zij klaar betoond op die tijd, toen God Zijn eniggeboren Zoon in de wereld zond, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet. Een getuigenis daarvan draagt de stof welke wij thans verhandelen moeten, dewijl niet alleen één engel door de herders in de velden van Bethlehem gezien is, die hun de blijmare van Jezus' geboorte verkondigde, maar ook terstond bij hem een gehele menigte des hemelse heirlegers, prijzende God, en zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen!

Wij hebben tevoren gezien, hoe een gezant van God, een engel uit het hoge hemelhof gezonden, en omschenen met de heerlijkheid des Heeren, de herders de geboorte van Jezus te Bethlehem heeft verkondigd, en hun een teken gegeven had waaraan zij de

geboren Messias onderkennen konden: En dit zal u het teken zijn: gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. Maar opdat hun geen twijfel meer mocht overblijven, zo verschijnt hier nog daarenboven een gehele menigte des hemelsen heirlegers.

Onze afgelezen tekst vervat derhalve in zich: DE VERSCHIJNING VAN EEN GEHEEL HEIRLEGER VAN ENGELEN DIE EEN HEMELSE LOFZANG MET VEHEVEN TONGEN OPZONGEN: ERE ZIJ GOD IN DE HOOGSTE HEMELLEN, VREDE OP AARDE, IN DE MENSEN EEN WELBEHAGEN.

God geve, dat wij de zoetheid van deze lofzang recht mogen smaken, opdat velen daardoor ook tot verheerlijking van God over Jezus' geboorte werden opgewekt! Amen.

Laten wij in de overweging van deze stof letten op twee voorname hoofdzaken:

I. De verschijning van deze hemelse lofzangers, vers 13.

II. De inhoud van hun verheven lofzang, vers 14.

VERKLARING

I

Wat het eerste betreft, de verschijning namelijk van deze hemelse lofzangers, vers 13, daarin zien wij:

a. De tijd van hun verschijning.

b. De personen, die hier een hemelse lofzang aanheffen.

a. De tijd was van stonde aan: En van stonde aan, zegt Lukas, was daar met de engel een menigte des hemelsen heirlegers. Zodra de vorige engel de herders met vreugde vervuld had door de blijde boodschap van des Heilands geboorte, en de verkondiging van die blijmare geëindigd had, zo vertoonde zich van stonde aan een menigte des hemelsen heirlegers. En geen wonder, dat zij hier niet achterblijven, maar zich terstond vertonen. Dit verdiende toch de voorgevallen geboorte van Jezus, waarnaar zovelen onder de oude rechtvaardigen hadden gereikhalsd, en die zovelen stof tot blijdschap gaf. Het wankelend geloof van deze eenvoudige herders liet geen uitstel toe. Ja, de herders moesten nu hoe eerder hoe liever in staat worden gesteld om dit grote nieuws in de straten van Bethlehem te verkondigen.

b. De personen worden ons omschreven als een gehele menigte van hemelse heirlegers. Zon, maan en sterren worden ons dikwijls in de Heilige Bladeren onder het denkbeeld van hemelse heirlegers voorgedragen. Het wordt tot schande van Israël getuigd, dat zij zich bogen voor al het heir des hemels, 2 Kon. 17:16 En toen Mozes Gods volk van de oude afgoderij der Egyptenaren wilde afschrikken, om de hemelse lichamen niet te aanbidden, zo zegt hij: Dat gij uw ogen niet opheft naar de hemel, en aanziet de zon, en de maan, en de sterren, en des hemels ganse heir, Deut. 4:19. En zeker niet ten onrechte; zij zijn in een bewonderenswaardige ordening in het uitspansel des hemels geplaatst, en als een heirleger georganiseerd. Ja, zij voeren wel als een heirleger tegen Gods vijanden in de oorlog, zoals Debora zong: Van de hemel streden zij, de sterren uit hun loopplaatsen streden tegen Sisera, Richt. 5:20. Maar bijzonder dragen ook de engelen de naam van hemelse heirlegers. Alzo zag Micha de engelen, volgens 1Kon. 22:19, toen hij zag de Heere zitten op Zijn troon, en al het hemelse heir, staande nevens Hem, aan Zijn rechter-

en aan Zijn linkerhand. En zo zei Jakob, als de engelen Gods hem ontmoetten: Dit is een heirleger Gods! En hij noemde de naam derzelve plaats Mahanaïm, dat is, twee heirlegers, Gen. 32:2. Menigmaal zijn deze hemelse heirlegers op aarde verschenen onder de dag van het Oude Testament, als aan Mozes, Jozua, Abraham, Elia en ontelbare anderen. Zo verschijnen zij ook hier als van God uit de hemel gezonden, om de jonggeboren Koning der Joden in Zijn nederige geboorte te verheerlijken.

Terecht dragen zij ook de naam van heirlegers; want onder deze legerbenden van de Koning der koningen heerst de volmaaktste orde. Ieder heeft zijn bijzondere rang en zijn standplaats. Verhaalt Homerus van Menesthéüs, dat er nooit zijns gelijke gezien was in het ordelijk schikken van de legerbenden; dit kan men hier veelmeer van Jehovah God zeggen. Want ofschoon wij hier de roomse bijgelovigheden verwerpen, die de Serafijnen, Cherubijnen, de tronen, de heerschappijen, de heirkrachten, de machten, de overheden, de archangels en de engelen ieder hun onderscheiden rang in dit hemels heirleger geven, zo geloven wij echter, dat al deze onderscheiden namen ons in het algemeen enig onderscheid in de ordeningen en rangen der engelen te kennen geven.

Zij verdienen ook daarenboven de naam van een heirleger, omdat zij onder het opperbeied staan van de Vorst der engelen, Heiland Jezus, Die daarom de Naam draagt van de Vorst van het heir des Heeren. Hij heeft de engelen tot Zijn lijftrawanten. Werd Hij van de duivel in de woestijn verzocht; ziet, de engelen zijn toegekomen en dienden Hem, Matth. 4:11. Was Hij in de hof van Gethsémané in een zware strijd; van Hem werd gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte, Luk. 22:43.

Zij dragen ook de naam van een heirleger vanwege hun grote kracht en sterkte. Hierom noemt David hen, volgens Ps. 103:20: Krachtige helden, die Gods woord doen. Eén engel doodde in één nacht al de eerstgeborenen der Egyptenaars; één engel sloeg in één nacht honderd vijf en tachtig duizend mannen in het leger van de Assyrische koning Sanherib, Jes. 37:36.

Zij worden een heirleger genoemd, omdat zij de bevelen van hun Opperbevelhebber met alle getrouwheid en ijver uitvoeren; want God maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlammend vuur, Ps. 104:4.

Zij worden ook genoemd hemelse heirlegers. En dat wel terecht; want zij zijn inwoners van de derde hemel, de plaats der gelukzaligheid, waar God op het luisterrijkste Zijn heerlijkheid vertoont; waarom Christus zegt, dat de engelen in de hemel altijd zien het aangezicht Mijns Vaders, Die in de hemelen is, Matth. 16:20.

Hun werk is ook hemels, dewijl, volgens Jes. 6:3, de een de ander gedurig toeroept: Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen! De ganse aarde is vol van Zijn heerlijkheid. Hun getal was hier ook niet gering, maar het was een menigte van hemelse heirlegers. Het getal der engelen is onnoemelijk. Daniël zag een oneindig getal van engelen, Dan. 7:10: Duizendmaal duizenden dienden Hem en tien duizendmaal tienduizenden stonden voor Hem. Paulus spreekt bij Hebr. 12:22 van de vele duizenden der engelen. En wat zegt David bij Ps. 68:18? Gods wagens en zijn tweemaal tienduizend, de duizenden verdubbeld. En geen wonder, dat hier ook een gehele menigte van engelen verscheen; want daardoor moest de nederige geboorte van Jezus verheerlijkt worden. Ofschoon in een stal en een beestenkribbe geboren, zo moest het echter blijken, dat Hij de Koning was der koningen, Die de engelen had tot Zijn trawanten en lijfwachten. Daardoor moesten ook de herders in hun geloof versterkt worden, om niet alleen de geboorte van Jezus te onderzoeken, maar ook alom te verkondigen. En dezen waren daar van stonde aan met die

engel, die des Heilands wonderlijke geboorte het allereerst in Bethlehems velden aan de herders verkondigd had.

II

Maar het wordt tijd, dat wij het werk van deze engelen van nabij beschouwen. Onze geschiedschrijver Lukas zegt in het algemeen, dat zij God geprezen hebben. Prijzende God en zeggende. God te prijzen zegt, Zijn deugden en volmaaktheden, die in al Zijn werken, zo die der natuur als die der genade, doorblinken, te erkennen, te roemen en te verheerlijken. Alzo God te prijzen is het gewone werk der engelen in de hemel; maar het is iets ongewoons, dat zij het hier op aarde komen doen. Ofschoon zij geen voordeel hadden van Jezus' geboorte, zo roemen zij echter Gods volmaaktheden, in het zenden van Zijn Zoon geopenbaard. Zongen zij weleer, toen de grondvesten der aarde gelegd werden allen tezamen vrolijk, Job 38:6,7, zij hadden nu nog oneindig heerlijker stof van zingen. En geen wonder, de liefde tot het menselijk geslacht en de zucht tot hun behoud dringt hen daartoe, dewijl de goede engelen één zijn met de gelovigen. Paulus zegt daarom: Dat Hij, door Hem vrede gemaakt hebbende, door het bloed Zijns kruises, door Hem, zeg ik, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelve, hetzij de dingen die op de aarde, hetzij de dingen, die in de hemelen zijn, Kol. 1:20. En hierom, zij prijzen God en zeggen. Dit woord heeft teweeg gebracht, dat de godgeleerden hevig getwist hebben, of de engelen des Heeren lof enkel hebben uitgesproken, dan of zij die in een akkoordgezing tezamen hebben opgezongen, dewijl Lukas maar zegt van de engelen, dat zij God geprezen en gezegd hebben: Ere zij God in de hoogste hemelen. Maar dewijl door zeggen meermaals in de Heilige Schrift zingen verstaan wordt, zoals bij Ps. 45:2: Ik zeg mijn gedichten uit van een Koning, zo geloven wij ook, dat de engelen deze woorden niet alleen gesproken, maar ook gezongen hebben.

Maar laten wij hun lofzang zelf met een woord inzien. Zij zeggen: Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen. Dit is een lofzang, die wel kort, maar ook ongemeen zakelijk is. De geleerden hebben zich, om hem te verklaren, oneindig veel moeite gegeven. Sommigen verdelen hem in twee delen, en nemen het laatste gedeelte van deze lofzang, in de mensen een welbehagen, voor het onderwerp, waarvan hier gezongen, en dan, naar hun gedachten gezegd wordt, dat het strekte tot Gods eer in de hoogste hemelen en tot vrede op aarde. De voornaamste reden voor dat gevoelen is, omdat het voegwoord en niet tussen het tweede en derde, maar tussen het eerste en tweede lid geplaatst is. Maar het is zeker, dat deze reden niet genoegzaam is, dewijl er wel meer in de Bijbel zulk een verplaatsing van het voegwoord voorkomt, zoals bij Ps. 45:5, Ez. 43:7, Op. 15:2 en elders.

Wij blijven dan liefst bij de gewone verdeling van deze lofzang in drie delen, en wel:

1. Het hoogste einde van Jezus' geboorte, Gods heerlijkheid: ere zij God in de hoogste hemelen.
2. De heilzame vrucht daarvan: vrede op aarde.
3. De grondoorzaak van deze geboorte: in de mensen een welbehagen.

1. Het hoogste einde van Jezus' geboorte was dan Gods heerlijkheid: ere zij God in de hoogste hemelen. De eer Gods drukt uit het oneindig overwicht van volmaaktheden in God, waardoor Hij alle schepselen oneindig overtreft. Daarom spreekt Paulus bij Efeze

3:16 van een rijkdom Zijner heerlijkheid. En de dichter zingt bij Ps. 111:2: De werken des Heeren zijn groot; zij worden gezocht van allen die er lust in hebben. Deze eer van God te verbreiden, is alle schepsel verplicht; daarom wekt David ons daartoe op: Alles, wat adem heeft, love den Heere! Hallelujah!, Ps. 150:6. Maar bijzonder moet dat het werk zijn van engelen en mensen. En het verdient zijn opmerking dat zij hier zingen: Ere zij God in de hoogste hemelen. In de grondtekst staat hier eigenlijk in de hoogste; maar onze overzetters hebben het terecht met het woordje hemelen aangevuld: in de hoogste hemelen. Maar dan is nog de vraag, wat wij daardoor te verstaan hebben? Sommigen nemen het voor een omschrijving van de plaats, waar God Zijn meeste heerlijkheid vertoont; en dan zullen de engelen willen zeggen: Ere zij God, Die in de hoogste hemelen woont, en Zijn luister ten toon verspreidt, gelijk also bij Jes. 57:15 gezegd wordt: Alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige. Maar anderen, waarbij ik mij het liefst voeg, brengen dit tot de eer, en dan vatten zij de woorden in die zin, dat God in de hoogste hemelen wordt geprezen, en door de hemelingen, om de zending van Zijn Zoon, eer en heerlijkheid ontvangt. Immers is de hemel de eigen plaats waar God volmaakte eer wordt toegebracht. Want zo lezen wij bij Op. 5:8-10, dat de vier dieren en de vier en twintig ouderlingen voor het Lam nedervielen, hebbende elk citers en gouden fiolen, zijnde vol reukwerk, welke zijn de gebeden der heiligen. En zij zongen een nieuw lied, zeggende: Gij zijt waardig het boek te nemen, en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie; en Gij hebt ons onzen God gemaakt tot koningen en priesters; en wij zullen als koningen heersen op de aarde.

Ten andere is de vraag, of wij deze juichtaal als een dadelijke verheffing van God, dan of wij ze alleen als een wensbede moeten aanmerken. Sommigen menen, dat de engelen hier stellenderwijze God verheerlijken over Zijn eer, die in de geboorte van Zijn Zoon op het allerduidelijkste doorstraalde. Maar wij, met anderen, en bijzonder met onze geleerde overzetters, nemen deze woorden in een wensende zin: ere zij God in de hoogste hemelen. En wilt gij dan weten, wat zij hiermee wensen? Het zal hoofdzakelijk hierop uitkomen. Niet, dat zij God enige luister konden toebrengen, welke Hij tevoren niet bezeten had, dewijl Hij verhoogd is boven alle prijs en lof. Terecht mocht Elifaz vragen: Zal ook een man Gode voordelig zijn? Maar voor zichzelf zal de verstandige voordelig zijn. Is het voor den Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt? Of gewin, dat gij uw wegen volmaakt? Job 22:2,3. Maar zij eren God, door Zijn noemenswaardige deugden, in Jezus' geboorte zo luisterrijk geopenbaard, gedurig te overdenken: God alleen te erkennen als de enige Oorzaak van de dierbare weldaad van des Heilands verschijning in het vlees, en al de luister van God, daarin ontdekt, te verbreiden. En geen wonder dat zij hierin bezig zijn; want God had alleen dat heil van alle eeuwigheid uitgevonden. Hij had alleen dat gewichtige werk uitgevoerd; en in de wondergeboorte van Zijn Zoon heeft God allerbijzonderst geopenbaard en verheerlijkt Zijn oneindige wijsheid, dat Hij een middel heeft weten uit te vinden waardoor Hij, zonder krenking van een van Zijn volkomenheden, op een Hem betamelijke wijze de God van een gevallen zondaar worden kon.

Hier zien wij verheerlijkt Gods onveranderlijke trouw en waarheid in het vervullen van alle beloften, schaduwen en voorbeelden aangaande de Messias; Gods oneindig alvermogen, waardoor een maagd, die geen man bekend had, heeft kunnen zwanger worden en een Zoon baren.

Gods onkreukbare rechtvaardigheid, waardoor Hij veeleer Zijn enige en geliefde Zoon voor de zonde heeft willen opofferen, dan dat Hij haar ongestraft zou laten. Waarom Paulus zegt, dat God Christus voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, Rom. 3:25.

Gods gadeloze liefde; hierin bevestigt God Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren, Rom. 5:8.

Gods tedere barmhartigheid over de ellendigste zondaren, waarvan Zacharias sprak bij Luk. 1:78, toen hij over Jezus' zending roemde: De innerlijke bewegingen van de barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte.

2. Maar wat was nu de heilzame vrucht, die Jezus' geboorte Zijn uitverkorenen zou aanbrengen? De engelen zeggen: Vrede op aarde. De Hebreëen zijn gewoon, om onder de naam van vrede alle denkbare zegeningen en welvaren uit te drukken, omdat onder alle goederen de vrede het grootste en meest wenselijke is. Daarom werd de priesterlijke zegen ook in deze woorden begrepen: De Heere verheffe Zijn aangezicht over u, en geve u vrede, Num. 6:26. Door deze vrede verstaan sommigen die algemene vrede, welke er ten tijde van Jezus' geboorte in de gehele Romeinse wereld heerste, zodat de tempel van Janus onder Augustus driemaal gesloten werd. Doch het is niet te denken, dat de engelen God op aarde over zulk een lichamelijke vrede zouden prijzen. Liever denken wij om een geestelijke en eeuwig durende vrede, welken de geboorte van onze Heiland zou teweeg brengen. Daardoor toch is er verworven:

1. Vrede met God. De zonde had die zoete band van vriendschap tussen God en de mens verbroken. God was een vijand van de zondaar, dewijl Hij te rein is van ogen, dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen, Hab. 1:13, en de zondaar was een vijand van God; want het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet, Rom. 8:7. Maar door de komst van Jezus zijn deze beide partijen bevredigd; want God was, volgens 2Kor. 5:19, in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende.

2. Vrede met de engelen. Tevoren vertoonden dezen zich dikwijls als vijanden, die tegen de mens de wapenen aanvoerden. Doch door Jezus' verschijning in het vlees zijn zij niet meer de werktuigen van Gods wraak, maar integendeel de vrienden van de gelovigen; want de engel des Heeren legert zich rondom degenen die Hem vrezen, en rukt hen uit, Ps. 34:8. En zijn zij niet allen gediensige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid be-erven zullen? Hebr. 1:14.

3. Vrede met ons eigen geweten. Door de zonde moest het geweten van de zondaar gedurig knagen en hem zijn boosheden verwijten, hem met gedurige vrees voor een naderend verderf vervullen; maar Jezus heeft door Zijn komst daargesteld die vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, die onze harten en zinnen bewaren in Jezus Christus.

4. Vrede met onze naasten. Daar wij van nature elkander haatten, daar zijn de gelovigen door Jezus' komst door een nauwe vredeband aan elkander verbonden, waarom wij van de menigte der gelovigen ten tijde der apostelen lezen, dat zij één hart en één ziel waren, Hand. 4:32.

5. Vrede tussen Joden en heidenen; want nu zou de wolf met het lam verkeren, en de luipaard bij den geitenbok nederliggen; en het kalf, en de jonge leeuw, en het mestvee tezamen, en een klein jongskens zal ze drijven. De koe en de berin zullen tezamen weiden, hun jongen zullen tezamen nederliggen, en de leeuw zal stro eten gelijk de os. En een

zoogkind zal zich vermaken over het hol van een adder, en een gespeend kind zal zijn hand uitsteken in den kuil van den basilisk, Jes. 11:6-8.

6. Vrede met de goddelozen. Hun boosheid kan de rechtvaardigen nu niet beschadigen. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen, volgens Jes. 54:17.

7. Eindelijk, vrede zelfs met de dood; zodat een Christen nu met Paulus de dood kan uitdagen: Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is uw overwinning? De prikkel nu des doods is de zonde; en de kracht der zonde is de wet. Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus, 1Kor. 15:55-57.

En deze vrede zou zijn op aarde. Waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar het zaad Abrahams. Ja, deze vrede zal zijn voor de gehele aarde, alle tongen, volken en natiën zouden zich daarin verheugen. Alzo had God Zijn Zoon toegezegd: Het is te gering, dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob, en om weder te brengen de bewaarden in Israël. Ik heb U ook gegeven tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde, Jes. 49:6.

3. Maar gelijk de lofzang het hoogste einde van Jezus' komst ons voorstelt en de heilzame vrucht daarvan, zo vertoont zij ons ook de voldoende grond ervan, gelegen zijnde namelijk in Gods welbehagen: in de mensen een welbehagen. Die van het pausdom, om des mensen vrije wil en eigene natuurkrachten tot geestelijk goed voor te staan, hebben deze woorden vertaald: in de mensen des welbehagens, of mensen die van een goede wil en een goede genegenheid jegens God zijn. Maar in het Grieks staat eudokia en niet eudokias, welbehagen en niet des welbehagens. Dus moet dit welbehagen niets anders betekenen dan de goedwilligheid of genegenheid Gods jegens de mensen, gelijk God de Vader eens van Zijn Zoon verklaarde uit de hoogwaardige heerlijkheid: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wien Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem. Wij denken dan hier om het welbehagen van Gods eeuwige verkiezing. Jezus zegt bij Matth. 11:25 en 26: Ik dank U, Vader! Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt Ja Vader! want alzo is geweest het welbehagen voor U. Ook denken wij hier aan het welbehagen Gods over zondaren in de tijd, wanneer Hij in Christus Zich over hen ontfermt. Want buiten die Heiland kan God in geen zondaar behagen scheppen. Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen, Hebr. 11:6a. En ziedaar dan, geliefde toehoorders! u deze lofzang der engelen een weinig geopend.

TOEPASSING

HOE weinigen volgen hier de engelen in het God verheerlijkend zingen. Weinigen bedienen zich hiervan in Gods huis, men heeft daarvan een walg, men wil de mond niet lenen tot het vermelden van des Heeren lof. Anderen lopen uit de vergadering, voordat zij God door psalmgezing hebben geloofd, alsof zij de zegen, die de leraar achtereenvolgens Gods bevel over de gemeente moet uitspreken, niet van node hadden. Hoe onheilig gaat het zingen menigmaal toe in Gods bedehuis, hoe onaandachtig, hoe oneerbiedig, hoe harteloos wordt het openbaar gezang menigmaal niet volvoerd. En hoe slordig gaat het in dit opzicht niet toe in onze huizen. Het zingen van Psalmen en geestelijke liederen is bijna in onbruik geraakt. God wordt niet verheerlijkt, maar integendeel Zijn heilige Naam door allerlei onstichtelijke en dikwijls onkuise gezangen onteerd. O, ongelukkig Christendom, waarover Amos zich eens deed horen tegen het dartel en ongehoorzaam Israël: Gij, die den bozen dag verre stelt, en den stoel des gewelds nabij brengt. Die daar liggen

op elpenbenen bedsteden, en weelderig zijn op hun koetsen en eten de lammeren van de kudde, en de kalveren uit het midden van den meststal. Die op het geklank der luit kwinkelen, en bedenken zichzelve instrumenten der muziek, gelijk David. Die wijn uit schalen drinken, en zich zalven met de voortreffelijkste olie, maar bekommeren zich niet over de verbreking van Jozef, Amos. 6:3-6.

Hoe weinigen geven Gode de eer voor Zijn weldaden, en wel bijzonder van het zenden van Zijn Zoon in deze wereld. Velen hebben geen gezicht van het overwicht der Goddelijke volmaaktheden, in de komst van Messias zo duidelijk geopenbaard.

Hoe weinigen zijn er, die aan de vrede, waarvan hier gezongen wordt, deel hebben, die nooit recht gezien hebben dat zij van God vervreemd waren, en dus voor eeuwig in vijandschap met de HEERE stonden, zonder ooit gesmaakt te hebben de wens van Paulus: De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw zinnen bewaren in Christus Jezus, Fil. 4:7.

Hoe weinigen zijn er ook, in wie het blijkt dat de Heere een welbehagen in hen heeft, die nooit zichzelf mishagd hebben, en dus nooit uit zichzelf gegaan of tot Jezus gevloeden zijn, in Wie zij alleen Gode behagen kunnen.

O, ongelukkige mensen! die God nooit recht verheerlijkt, die nog nimmer Hem de eer gegeven hebt over de zending van Zijn Zoon. Gij leeft in een onbevredigde staat met God, gij hebt God tot uw vijand. Indien gij u niet bekeert, zo zal Hij Zijn zwaard wetten. Hij heeft Zijn boog gespannen en die bereid. Hij heeft dodelijke wapenen voor u gereed gemaakt, Hij zal Zijn pijlen tegen de felle vervolgers te werk stellen. En is God u tot een vijand, wie zal u dan enig heil of enige troost toebrengen? Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen? Job 34:29. Och, dat gij dan eenmaal uw hart aan God geven mocht; dat gij mocht leren staan naar een vernieuwd hart, om God recht te leren prijzen en Hem alleen de heerlijkheid over de zending van Zijn Zoon in het lage vlees tot behoud van zondaren toe te brengen. Buk met ootmoed voor de genadetroon, en denkt, dat het prijzen, eren en verheerlijken van God niet alleen ten hoogste noodzakelijk is, maar dat God ook beloofd heeft: Op dezen zal Ik zien, op den nederigen en verslagenen van hart, en die voor mijn woord beeft, Jes. 66:2.

En gij, gelovige kinderen van den allerhoogste God! Psalmzingt de HEERE: want Hij heeft heerlijke dingen gedaan; zulks zij bekend op de ganse aardbodem. Ei, wekt dan uw harten daartoe op!

Zoekt daartoe te verkrijgen een levend gezicht van Gods prijzenswaardige volmaaktheden. Die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, en Mij kent, dat Ik de HEERE ben, Jer. 9:24. Tracht God alleen de eer te geven over het zenden van Zijn Zoon, door Wie alleen uw behoud is teweeg gebracht. En hebt gij vrede met God, zoekt die grote weldaad te beantwoorden door uzelf daarover in eerbiedige verwondering te verliezen. Roept hierover uit met David: Wie ben ik, Heere, HEERE, wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?, 2Sam. 7:18. Mist gij weleens de vrede des gemoeds; o, tracht maar meer in tedere godsvrucht voor den Heere te wandelen, dat zal in uw hart een hart verrukkende zielenvrede teweeg brengen. Zo zegt God bij Jes. 48:18: Och, dat gij naar Mijn geboden geluisterd had; zo zou uw vrede geweest zijn als een rivier, en uw gerechtigheid als de golven der zee. En heeft God van eeuwigheid een welbehagen in u gehad en daarom Zijn eniggeboren Zoon voor u in de wereld gezonden; o, tracht dan ook Gode behaaglijk te wandelen. Smeekt God ernstig, dat Hij Zelf u wil openbaren wat Hem

welbehaaglijk is. Volgt hierin het voorbeeld van David: Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; uw goede Geest geleide mij in een effen land," Ps. 143:10. Hebt gij ook een welbehagen in God, schat Zijn gemeenschap in Christus boven alles, met Asaf uitroepende: Wie heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde! Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26.

Ik sluit met Gods belofte, die u daartoe verlevendigen wil, uit Ps. 68:14: Al laagst gijlieden tussen twee rijen van stenen, zo zult gij toch worden als vleugelen ener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven, geluwen goud.

AMEN

DES HEILANDS GEBOORTE

26 december, namiddag

HET REIZEN VAN DE HERDERS NAAR BETHLEHEM, HET VINDEN VAN HET KIND, HET VERBREIDEN VAN DEZE ZAAK EN HUN WEDERKEEREN, GOD VERLEERLIJKENDE.

LUKAS 2:15-20

En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar den hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan tot Bethlehem en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft kond gedaan.

En zij kwamen met haast en vonden Maria en Jozef, en het Kindeken liggende in de kribbe.

En als zij Het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeken gezegd was.

En allen die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders.

Doch Maria bewaarde deze woorden alle tezamen, overleggende die in haar hart.

En de herders keerden weder, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.

VOORAFSPRAAK

DE Zaligmaker sprak eens tot Zijn discipelen: Doch uw ogen zijn zalig, omdat zij zien, en uw oren, omdat zij horen. Want voorwaar Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gij ziet, en hebben ze niet gezien, en te horen de dingen die gij hoort, en hebben ze niet gehoord, Matth. 13:16,17.

Hetgeen Jezus' discipelen zagen, dat was die grote verborgenheid der godzaligheid, dat God in het vlees geopenbaard was, 1Tim. 3:16; dat zij voor hun ogen hun Heere, Koning en Heiland zagen, Matth. 21:5; dat zij hun Priester en Middelaar zagen, Die, als het Lam Gods, voor hun zonden verzoening zou doen, Joh. 1: 29.

Hetgeen zij hoorden, dat was het Evangelie der vervulling, Matth. 3:2; dat dit hun op een vriendelijke en uitlokkende wijze werd voorgesteld; dat die Schrift, Jes. 61:1-3, heden in hun oren vervuld was, Luk. 4:21. Deze dingen zagen, deze dingen hoorden de discipelen. Dingen, die profeten en rechtvaardigen, ook koningen, zoals er bij Luk. 10:24 bij staat, hebben begeerd te zien, en te horen, maar zij hebben ze niet gezien en gehoord. Niet dat zij daarom niet waren bedeed met de genade of uitgesloten waren van de zaligheid; neen, zij zijn in het geloof gestorven, Hebr. 11:1. Ook waren zij zalig met hetgeen zij zagen en hoorden; want zij hoorden de beloften van de Heiland, van Zijn komst en van Zijn

genade; zij zagen de schone godsdienst, die de Heere had ingesteld, welke hun lust was te aanschouwen, Ps. 25:8 en 27:4.

Maar omdat die beloften zagen op de Heiland, Die verschijnen zou op Zijn tijd, en die godsdienst een schaduw had van toekomstige goederen; geen wonder, dat zij verlangd hebben: Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame! Ps. 14:7. En: Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, Jes. 64:18.

Veel gelukkiger en zaliger waren dan Jezus' discipelen; hun ogen, omdat zij zagen, hun oren, omdat zij hoorden die dingen die zij zagen en hoorden. Niet alleen omdat zij zagen met de ogen van het lichaam de tegenwoordige Heiland en het Evangelie der vervulling hoorden; want zo zagen Hem en zo hoorden het ook vele verstokte Joden, die de Zaligmaker tot een Rots der ergernis geweest is. Ook niet alleen, omdat zij Hem zagen met de ogen des verstands en des geloofs, want zo hadden Hem de rechtvaardigen zelfs van verre gezien, gelijk Abraham, Joh. 8:56. Maar omdat zij Hem zagen en van Hem hoorden met de ogen en oren van verstand en geloof, waren zij zalig boven de verstokte Joden; en omdat zij Hem tegelijk ook zagen en van Hem hoorden met de ogen en oren van het lichaam, waren zij zalig boven de profeten en rechtvaardigen, die onder het Oude Testament geleefd hadden.

Waren de ogen en oren van Jezus' discipelen alzo zalig, omdat zij die dingen zagen en hoorden, volgens Jezus' eigen uitspraak; wij mogen dit hier van de herders ook wel zeggen: Hun ogen waren zalig, omdat zij zagen, en hun oren, omdat zij hoorden zulke dingen, die vele profeten en rechtvaardigen begeerd hadden te zien, en niet hebben gezien, en begeerd hadden te horen, en niet hebben gehoord. Want zij hebben het Evangelie der vervulling zelfs allereerst gehoord, al lang tevoren, buiten twijfel wel dertig jaar, eer Jezus' discipelen dat gehoord hebben, en dat van een engel des Heren, die hun dat in Bethlehems veld verkondigd heeft, volgens vers 8-12 van ons teksthoofdstuk, zelfs achtervolgd van een hemelse lofzang door een menigte des hemelse heirlegers, volgens vers 13 en 14.

Zij hebben de Messias zelfs ook met hun lichamelijke ogen in het vlees aanschouwd en gezien, volgens het 15de en 16de vers. En dat zij zulks met de ogen en oren des verstands en des geloofs tegelijk ook gehoord en gezien hebben, bewijzen en erkennen zij openlijk voor God en mensen. Voor de mensen, want als zij het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeke gezegd was, vers 17, waarbij de uitwerking daarvan gemeld wordt in vers 18 en 19; en voor God; want zij keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gezien en gehoord hadden, gelijk tot hen gesproken was, vers 20. Deze laatste stukken zijn thans alle in onze voorgelezen en tekst. Hedenmorgen is u voorgedragen de lofzang die de engelen over de geboorte van de Zaligmaker gezongen hebben, uit vers 13 en 14 van ons teksthoofdstuk.

De voorgelezen tekst behelst in zich: HET REIZEN VAN DE HERDERS NAAR BETHLEHEM, HET VINDEN VAN HET KIND, HET VBRBREIDEN VAN DEZE ZAAK EN HUN WEERKEREN, GOD VERHEERLIJKENDE.

O, de Heere schenke velen van u ook zulk een zegen als deze herders! Amen.

In het openen van deze woorden moeten wij u verklaren:

I. Het reizen van de herders naar Bethlehem, waar zij dat nieuwgeboren Kind vinden, uit vers 15 en 16.

II. Het alom verbreiden van deze zaak en hun weerkeren, God verheerlijkende, uit vers 17-20.

VERKLARING

In het eerste moeten wij letten:

- a. Op het voornemen van de herders.
- b. Op de uitvoering van dat voornemen.
- c. Op hun wedervaren.

a. Belangende het voornemen van de herders, daarin komt voor:

1. De tijd, wanneer zij dat voornemen opperden.
2. Het voornemen zelf, dat zij met opwekking elkander voorstelden.
3. Het einde, waartoe zij dit tezamen zoo beraamden.

1. De tijd, wanneer zij dit voornemen opperden, wordt aldus uitgedrukt: En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar de hemel. God had een engel en een menigte des hemelse heirlegers tot de herders gezonden en bij hen doen neerdalen, zoals gisterenmiddag en hedenmorgen gehoord is. Deze engelen, hun last uitgevoerd hebbende, waren van hen weggevaren. Dit is de gewoonte van hemelse engelen van oude tijden af geweest, dat zij, wanneer zij hun last bij de mensen verricht hadden, dan niet langer op de aarde bleven, maar weer naar de hemel gingen, Richt. 13:20 en elders. Aldus deden ook deze engelen: zij voeren van hen weg naar de hemel. Dat is de plaats van hun woning, waar zij gedurig voor de Heere staan, Dan. 7:10, en waar zij altijd het aangezicht des Vaders zien, Matth. 18:10. Men zou dit ook kunnen overzetten, in de hemel; want het grondwoord, gelijk elke taalkundige weet, betekent zowel in als naar. En dan zou dat aanduiden, dat zij, zich hemelwaarts begevende, daar wederom ingelaten waren. Hiermee gaf God dan ook tegelijk als het ware getuigenis voor het oog der herders, dat Hij hun boodschap goedkeurde, en dat zij hun last wel uitgevoerd hadden. Immers, Manoach besloot uit het opvaren van de engel in de hemel, dat hem een Goddelijke openbaring geschied was, Richt. 13:21. Derhalve zou dit dan het geloof der herders al vrij wat hebben kunnen versterken.

2. Althans, het geschiedde als de engelen van hen weggevaren waren naar of in de hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan heengaan naar Bethlehem. Die dit voornemen met opwekking elkander voorstellen, noemt de evangelist volgens de grondtekst: die mensen, die herders. Grotius meent, dat dit een pleonasme is, welke uit de Hebreeuwse spreektrant zou zijn. Raphelius en Vorstius stellen met hem vast, dat het een pleonasme is, doch leiden dit uit de spreektrant der Grieken zelf af. Doch wat ons belangt, wij kunnen niet zien dat dit woord mensen hier zo geheel en al in de grondtekst overtollig is. Dat deze herders hier ook mensen genoemd worden in tegenstelling van de engelen, kan zijn om aan te duiden dat de engelen nu het hunne gedaan hadden, en het overige nu voor de mensen werd overgelaten. Althans deze mensen, die herders waren, zeiden tot elkander. Een uit hen zei dit niet tot al de anderen; neen, maar allen zeiden dit tot elkander; al deze herders waren even bereidvaardig om de Zaligmaker op te zoeken. De begeerte naar Hem had hun aller gemoed zo ingenomen, dat hun harten brandende waren in verlangen naar Hem, zodat zij allen hetzelfde wilden. Opmerkelijk is het, dat niet alleen

in de grondtekst dit vers met het woordje “kai” aan het voorgaande van dit vers wordt vastgemaakt, maar dat ook wederom dit spreken van de herders tot elkander met datzelfde woordje aan het voorgaande van dit vers wordt vastgeknoopt. Het komt ons voor, dat de Heilige Geest hiermee wil aanduiden, dat de herders terstond, zodra de engelen van hen weggevaren waren naar de hemel, dit tot elkander zeiden. Eerder mochten zij niet, dewijl de eerste predikatie van het Evangelie der vervulling moest aangehoord, en het gezang der engelen eerst uitgezongen moest zijn. Langer konden zij ook niet vertoeven, om zulk een grote boodschap, als hun geschied was, bewaarheid te zien. Het is slecht, dat, als de leraar ophoudt met prediken, de toehoorders terstond alles vergeten hebben. Het past wel, om, zolang hij spreekt, te zwijgen; maar als hij gedaan heeft en het gezang gezongen is, dan is het hun beurt om gebruik te maken van hetgeen er gehoord is. Althans, zo doen deze herders. Zij zeiden tot elkander: Laat ons dan heengaan naar Bethlehem. Zij zeggen: Laat ons heengaan. Het Griekse grondwoord betekent niet enkel ergens heen te gaan, maar het zegt, bepaald zo naar een plaats te gaan, dat men alle verhinderingen veracht, en maar maakt, dat men er komt. Als verhinderingen kunnen deze herders onder het oog gekomen zijn, de bezorging van hun kudden en het gevaar om schade te lijden, indien zij hun kudden voor een tijd alleen lieten. Want dan konden er dieven en wolven op de schapen aanvallen en er sommige van stelen of verscheuren. Doch zij wekken elkander op, om die verhinderingen te verachten, om het hemelse boven het aardse te achten; en, niet-tegenstaande dit, echter maar heen te gaan en te maken, dat zij daar kwamen. De zonderlinge bereidvaardigheid van hun gemoed om alzo heen te gaan, drukken zij er hierbij uit met het woordje dan: laat ons dan heengaan. De Grieken gebruiken het woordje, dat voor dan in de grondtekst staat, als zij iemand opwekken om zich te haasten. Het is bij hen zoveel alsof zij zeggen: Haast u wat, spoedt u, talmt niet. Derhalve betonen zij dan daarmee hun bereidvaardige gewilligheid, om haastig en terstond heen te gaan naar Bethlehem. De engel had gezegd, dat de Zaligmaker geboren was in de stad Davids, vers 11. Zij waren zo onkundig niet, of zij hadden wel begrepen dat hij daardoor Bethlehem verstaan had, in welke plaats de Messias, volgens de voorzegging, moest geboren worden. Daarheen willen zij derhalve gaan. Zij willen niet slechts een vooruit zenden, ook willen zij niet iemand achterlaten om op de kudde te passen, maar zij willen allen gaan naar Bethlehem; de een was er wel zoveel aan gelegen als de ander.

3. Zij willen gaan teneinde te zien het woord, dat er geschied was, hetwelk de Heere hun had verkondigd. Waarvan de herders hier spreken, noemen zij “to rama”, een woord, dat eigenlijk “zo” betekent, zoals de onzen het overgezet hebben; doch naar de Hebreeuwse spreektrant wordt daardoor ook wel, gelijk door het Hebreeuwse woord dabar, somtijds de zaak zelf aangeduid. Dit zij hier zo het wil. De herders geloven, dat dit woord, of de zaak zelf, daarin begrepen, geschied is. Zij tonen dat zij grond genoeg hebben om dit te geloven, als zij er bijvoegen: hetwelk de HEERE ons heeft verkondigd. De engel, die hun de geboorte van de Zaligmaker had verkondigd, merkten zij aan als een bode van de HEERE. En dewijl Hij in Gods Naam deze grote boodschap tot hen gebracht had, merken zij terecht zijn woord aan, alsof het des Heeren woord zelf was; vergelijk 1Thess. 2:13, en zeggen: Het woord dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft verkondigd. Om dit te zien, willen zij naar Bethlehem gaan. Het was hun niet te doen om een klein kind te zien, maar om hun ogen en harten te verkwikken met het gezicht van de Messias, waarnaar hun gemoederen in heilverlangen brandden. Het was geen nieuwsgierigheid die hen dreef, maar het geloof en de liefde tot de Zaligmaker maakte hen zo gaande, zij hadden

reeds lang naar Hem gewacht. Ziet hier in deze herders op een heerlijke wijze doorstralen het geloof aan de woorden Gods, door de engel hun verkondigd; de hoop op de beloften Gods; de liefde tot de Messias, waarom zij kudde en alles verlieten; hun hartelijkheid, waardoor zij elkander opwekten; hun ernst, om de waarheid des Evangelies te gaan zien.

b. De herders besluiten dit niet alleen, maar stellen het ook aanstonds in het werk; want alzo vervolgt de evangelist in het 16de vers: En zij kwamen met haast. Het Griekse woord *speudô* betekent eigenlijk: zonder enig vertoeven of enige traagheid, zonder enig talmen of wachten iets uit te voeren, zoals blijkt uit Luk. 19:16, waar het wordt overgezet: en hij haastte zich en kwam af, en ontving hem met blijdschap. Eigenlijk staat hier in de grondtekst naar de letter: En zij kwamen haastende. Dit wordt wederom met het woordje en aan het voorgaande vers vastgemaakt, om te kennen te geven dat de herders aanstonds zonder enig dralen of zonder zich ergens mee op te houden, met haast te Bethlehem gekomen zijn. Lodensteyn voert deze herders aldus tot elkander sprekende in:

Zo zou men hijgen, schoon de nacht,
(Getuige onzer trouwe wacht!)
Door koelt' de zonnezoelt veracht;
Dus zijn we te einden aêmn, [buiten adem)
Dus zijn we te einden aêm gelooopen.
Voort, voort, ei, zonder rusten voort! (bis)
Totdat wij Bethlehem ter poort
Des nachts zijn veilig ingesloopen.

Deze herders lieten zich dan niet ophouden, noch door de duisternis van de nacht, noch door de vrees van enig ongemak; maar zij gaan allen heen uit aanmerking van het heil dat zij stelden in de Zaligmaker, uit begeerte om Christus te zien met hun eigen ogen, en omdat zij de boodschap geloofden die hun gebracht was. Ja, met grote ijver volbrengen zij hun voornemen, zij gaan niet langzaam, maar lopen zo ras als zij kunnen. De genegeheid om Christus in het vlees te zien, om de Messias met hun eigen ogen te aanschouwen, maakten hen als vleugels; derhalve kwamen zij met haast te Bethlehem. Merkt hier in deze herders op, dat hun niets te kostelijk was, om het om Christus' wil te verlaten, en dat zij hun goed voornemen ook terstond vlijtig uitgevoerd hebben; want zij kwamen met haast.

c. Onze Lukas voegt erbij: en vonden Maria en Jozef, en het Kindeke liggende in de kribbe. Lukas gebruikt hier het woord *aeuron*, dat van een allerbijzonderste nadruk is. Want het voorgezet woordje “ana” in de samenstelling van dit woord beduidt iets terstond, gemakkelijk en volkomen machtig te worden. Het werkwoord zelf, waar het voorgezet is, geeft eigenlijk te kennen, op naarstig onderzoek iets vinden; zodat dit woord eigenlijk te kennen geeft, dat de herders op hun naarstig onderzoeken terstond, gemakkelijk en volkomen gevonden hebben, wat zij zochten. O, hoe ondervonden zij dan hier terstond de waarheid Gods, nu zij den Heere zoeken, terwijl Hij te vinden is, Jes. 55:6, en de goedheid Gods, Die nog nooit tot het zaad van Jakob gezegd heeft: Zoek Mij tevergeefs, Jes. 45:t9 Zij vonden, zegt Lukas in onze tekst, deze personen. Maria een arme maagd, doch nu ook de moeder van de grote God. Zij was een dochter van David, nu gekomen in de stad Davids, omdat zij uit het huis en geslacht van David was. Nevens haar vonden zij Jozef, een timmerman, die ook een nakomeling van David was. Derhalve

zagen zij in Maria en Jozef, dat Isai's geslacht was als een afgehouden tronk, volgens Jes. 11:1, en dat Davids huis thans als een vervallen hut geworden was, volgens de voorspelling bij Amos 9:11. Nevens hen beiden vonden zij ook het Kindeke liggende in de kribbe. Hoe moet dit alles hun geloof bevestigd hebben!

II

- a. Hoe de herders de zaak van dit nieuwgeboren Kind alom verbreid hebben, uit vers 17.
- b. Welke uitwerking hun verkondiging had; in het algemeen. op allen die het hoorden, uit vers 18, en in het bijzonder op de moedermaagd Maria, uit vers 19.
- c. Hoe en op welke wijze de herders daarop weergekeerd zijn naar hun plaats, vers 20.

a. Van het eerste schrijft onze Lukas in vers 17 aldus : En als zij Het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeke gezegd was. Dit was hun oogmerk geweest in het gaan naar Bethlehem, om te zien het woord dat er geschied was, hetwelk de Heere hun had verkondigd, vers 15. Dit hadden zij ook evenzo bevonden, vers 16, welk gezicht zo krachtig op hen wrocht, dat het als het ware een vuur werd in hun binnenste; zij konden niet zwijgen; maar als zij Het gezien hadden, maakten zij alom bekend het woord, dat hun van dit Kindeke gezegd was. Merkt hier op:

1. Wie hier prediken.
2. Wat zij verkondigen.
3. De tijd, wanneer.

1. Die hier prediken waren de herders. De engel had aan hen gepredikt, zij prediken nu aan de Joden, zij willen dat ontvangen licht niet verbergen. Vraagt iemand, waar hun roeping was om te prediken, wij antwoorden hem: Het was eigenlijk geen prediking, hoewel wij het oneigenlijk om meer dan een reden zo noemen kunnen; maar eigenlijk was het een verhaal van hun wedervaren. Zij spraken zozeer niet uit Gods Naam en last, gelijk de leraars doen, maar uit de overvloed van hun hart. Zij maakten daarvan enkel en alleen hun werk niet, maar keerden weer tot hun beroep.

2. Hetgeen zij verkondigden was: het woord, dat hun van dit Kindeke gezegd was. Zij hielden dat voor waarachtig, daarom spraken zij het ook tot anderen. Het had hun harten zo vervuld, dat het hun de monde uitbarstte. Dit woord maakten zij alom bekend. Zij maakten het bekend aan Jozef en Maria, alsmede in en buiten de herberg, ja rondom in de stad Bethlehem, waar het nu vol mensen was, dewijl het toch een nieuws was voor alle mensen. Zo vatten wij met onze overzetters hier ook liever het woord *diegnôrisan* op, dan dat wij het met de algemene Latijnse overzetting en anderen zouden vertalen door *cocnoverunt*, *pernoverunt*, *certiores factie sunt*, zij zijn kundig geworden, door kundig geworden, daarvan verzekerd. Want ofschoon dit woord zulks ook betekenen kan, echter merken wij aan, dat zulks hier geen plaats kan hebben, omdat er aanstonds in het volgende vers gesproken wordt van allen, die het hoorden; omdat het bij de ongewijde Griekse schrijvers in zulk een samenvoeging ook gewoonlijk in die betekenis gebruikt wordt; zo zegt Chion in eenen brief aan Xenophon: Ik heb mijzelven aan hem bekend gemaakt; de samenstelling van het woord toont het hier ook aan, van de onzen zeer wel vertaald door alom. Hierom menen wij ook, dat het kwalijk begrepen wordt door zekere uitlegger, die meent dat zij alleen van het gezegde van de engel gesproken hebben tot Maria en Jozef

en anderen, die met hen in de stal of het huis waren. Immers, wij lezen hier niet van anderen, die met Maria en Jozef aldaar waren; en nochtans staat er in het volgende 18de vers dat er velen waren die zich verwonderden over het gezegde van de herders.

3. De tijd, wanneer zij dit alom bekend maakten, wordt zo uitgedrukt: En als zij Het gezien hadden, dat is terstond als zij het Kind hadden gezien. Zijzelf wilden eerst zien en verzekerd zijn, om met des te meerder fundament te spreken en te kunnen zeggen: Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd en onze handen getast hebben van het Woord des levens, dat verkondigen wij u, 1Joh. 1:1 en 3. Zij schamen zich niet noch vrezen de mishandelingen der mensen, maar zij verhalen het terstond, niet alleen aan hun vrienden, maar aan iedereen. Alzo blinkt in deze herders op een luisterrijke wijze uit hun geloof. Zei David eens: Ik heb geloofd, daarom sprak ik, Ps. 116:10, zij tonen hier ook sprekende, dat zij geloven. Zij tonen ook: Hun voorzichtigheid. Zij zwijgen zolang van hetgeen hun van dit Kindeke gezegd was, totdat zij het ook hadden gezien.

Hun oprechtheid; want dat is het einde van de openbaring, daartoe ontvangt elk zijn talenten, om daarmee bij anderen ook winst te doen, volgens 1Petr. 4:10.

Hun getrouwheid, om het in het geheel zo te verkondigen als het hun gezegd was, Hand. 20:27.

Hun liefde tot de naasten, die toch van ons vordert, dat een iegelijk zijn naasten behaagt ten goede, tot stichting, Rom. 15:2.

Hun kloekmoedigheid. Zei Paulus eens tot Timotheüs: Schaam u niet het getuigenis van onze Heere, 1Tim. 1:8; de herders doen hier zo, zij komen er vrijmoedig voor uit.

b. De uitwerking van die verkondiging der herders was verschillend naar de verscheidenheid dergenen die het hoorden. Lukas tekent ons aan, welke uitwerking het had:

1. In het algemeen op allen die het hoorden, vers 18.

2. In het bijzonder op de moedermaagd Maria, vers 19.

1. Aangaande allen in het algemeen schrijft hij in vers 18: En allen die het hoorden, verwonderden zich over hetgeen hun gezegd werd van de herders. Zeker, het was zo vreemd niet dat de hoorders zich over dit nieuws verwonderden, terwijl toch alles hier zeldzaam en daarom des te meer te bewonderen was. Hier hoorden zij hetgeen hun vreemd scheen, dat, daar men de stem der profeten na de dood van Maleachi niet meer gehoord had onder Israëel, hier nu engelen uit de hemel gekomen waren, die de geboorte van de Messias verkondigd en Hem ter ere zulk een uitnemende lofzang gezongen hadden. Nog wonderlijker was het in hun ogen, dat deze verschijning was geschied aan het meest verachte slag van mensen, aan geringe herders. Was het nog gebeurd aan de hogepriester of aan een der andere priesters! Hetgeen de herders zeiden, hadden zij nooit voorheen zo gehoord, en het had dingen in, die naar de gewone loop der natuur voor onmogelijk moesten gehouden worden. Evenwel, indien zij de zaak overdachten, konden zij zich wel verbeelden dat het nu omtrent de tijd moest zijn, waarop de Messias zou geboren worden, naar Jakobs en Daniëls voorzeggingen, Gen. 49:10 en Dan. 9:24-27, het stand grijpen zou. Jesaja had ook gezegd: Ziet, een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en Zijn Naam Immanuël heten, Jes. 7:14. Micha had Bethlehem genoemd, waaruit de Heerser in Israëel zou voortkomen, Micha 5:1. Men is derhalve verwonderd, en men zou wel zeggen: Wat wil dit toch zijn? Zoals er bij Hand. 2:12 staat. Deze verwondering was niet te misprijzen, indien ze maar niet met ongelovigheid ware achtervolgd, gelijk te duchten is, dat

het bij de meesten van dezen zal geweest zijn, hoewel ook mogelijk bij sommigen het woord der herders geloof zal hebben gevonden. Althans, zeker steunde de verwondering op redenen, en het waren geen mindere redenen om geloof te geven aan hetgeen de herders boodschapten. Wie kan zulk een getuigenis in twijfel trekken, dat van zovelen geschiedde; dat voortkwam uit zulke mensen, die doorgaans gewoon zijn oprecht te spreken, die allerminst op slinkse streken zijn afgericht, en die de kunst van bedriegen niet geleerd hebben? Zij spraken allen uit één mond, en verschilden geen woord van elkander. Al wat zij zeiden, hadden zij niet van horen zeggen, maar zij hadden het met hun eigen oren gehoord en met hun eigen ogen gezien. Zij konden daarom ook aanwijzen de juiste tijd, de bepaalde plaats, en andere zeldzame bijzonderheden, die zich in dit geval hadden opgedaan. Nu nog ongelovig te blijven was een gruwelijke hardnekkigheid en een zichtbaar teken van een vervloekte afkerigheid van de zaligmakende leer van het Evangelie. Het zij ermee zo het wil, Bethlehem geloofde of geloofde niet.

2. Maria draagt daaromtrent een loffelijk getuigenis weg. Lukas zegt van haar in vers 19: Doch Maria bewaarde deze woorden alle tezamen, overleggende die in haar hart. Zekere vrouw, de stem verheffende uit de schare, zei tot Jezus: Zalig is de buik, die U gedragen heeft, en de borsten, die Gij hebt gezogen. Maar Hij zeide: Ja, zalig zijn degenen, die het Woord Gods horen, en hetzelfde bewaren, Luk. 11:17 en 28. Zulkeen was ook de zalige moedermaagd: zij bewaarde deze woorden alle tezamen. Zo wordt er van vader Jakob ook gezegd: Jozefs vader bewaarde deze zaak, Gen. 37:11

Salomo zegt ook alzo: Mijn zoon! vergeet mijn wet niet, maar uw hart beware mijn geboden, Spr. 3:1. En Daniël zegt: Ik bewaarde dat woord in mijn hart, Dan. 7:28. Maria scherpte dan deze woorden van de herders in haar geheugen, opdat zij die niet mocht vergeten, en toonde dus niet alleen haar volle toestemming aan al dat zeggen, maar ook, welke bijzondere achting zij daarvoor had. Eigenlijk staat er in de Griekse tekst: Maria bewaarde mede deze woorden alle tezamen. Zij had ook al tevoren andere woorden bewaard, die tot haar gesproken waren, als de woorden van de engel Gabriël, Luk. 1:26-34; de woorden van Elizabeth, Luk. 1:41-44, en van Jozef haar ondertrouwde man, Matth. 1:20-24. Bij al die dingen sluit zij het gezegde van de herders mede in haar ziel op, om het zorgvuldig te bewaren. Het wordt hier een schat van zalige waarheden, die zich in haar edel hart verzamelen.

Het verheft haar lof ook nog tot een hoger toppunt, wanneer daarbij gezegd wordt: Overleggende die in haar hart. De heer Elsnerus meent, dat niemand der uitleggers nog ooit recht begrepen heeft wat het woord Sumballeô, dat hier in de grondtekst staat, eigenlijk zeggen wil. Hem dunkt, dat het zegt de mening van enig ding wel te verstaan. En hij brengt verschillende plaatsen uit de oudheid bij, waar het dat betekent. Wat ons aangaat, wij wraken het niet, dat die betekenis aan dit woord toekomt; maar indien wij het woord Sumballeô in zijn rechte aard beschouwen, dan betekent het eigenlijk bijvoegen, toevoegen, tezamen wegen, tezamen brengen. Zo wordt het gebruikt bij Hand. 18:27: Apollos bracht veel toe dengenen die geloofden door de genade; en bij Hand. 20:14: Als hij zich te Assus bij ons gevoegd had. Ook wordt het gebruikt, wanneer twee of meer personen een zaak met elkander overleggen. Hun geboden hebbende uit te gaan buiten de Raad, overlegden zij met elkander, Hand. 4:15. Het wordt ook gebruikt voor tegen elkander te strijden, hetzij met woorden, hetzij met het zwaard. waardoor men zich bij elkander brengt: En sommigen van de Epicurische en Stoïsche wijsgeren streden met hem, Hand. 17:18. En Luk. 14:31: Wat koning, gaande naar de krijg, om een anderen koning te slaan.

Buiten deze plaatsen en onze tekst wordt dat woord nergens in het Nieuwe Testament gevonden; zodat Lukas het maar alleen van al de heilige schrijvers gebruikt. Wij lezen het ook bij Aristoteles in zijn Ethica, die zegt: Het is zoveel als het levenloze met het levende te vergelijken. Wij besluiten uit vergelijking van die plaatsen, dat het hier best door overleggen wordt overgezet; zodat Maria in haar hart een andere zaak tezamen voegt en door vergelijking van het een met het ander die overlegt. Zij was dan opgetrokken in de overdenking van de oude Godsspraken, die vergelijkende met het nu gebeurde. Zij vond daarin groot genoeg en achtte het dubbel waardig dit tot een gedurige stof van haar bespiegeling te maken, Zij vond daarin deze slotrede, dat deze haar eerstgeboren Zoon de ware en lang beloofde Messias was. O, hoe heerlijk blinkt hier in Maria ook uit haar geloof, haar bewaring van de Goddelijke woorden in haar geheugen, haar heilige overlegging van al de gehoorde en bewaarde woorden en een onderlinge vergelijking van die in het binnenste van haar ziel. Zij herkauwt, als het reine vee, de geestelijke spijs. Haar gedachten zijn over alles zeer ernstig bezig. Haar hart is met dat alles vervuld en werkzaam. O, zalige Maria!

c. Maar laat ons tot de herders weerkeren, om te zien hoe en op welke wijze zij daarop naar hun plaats weergekeerd zijn. Lukas zegt er dit van in vers 20: En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was.

De herders hadden nu alles gezien en gehoord, hetgeen zij wensen konden, en ook hun getrouwheid betoond in van deze dingen te spreken tot allen die zij in Bethlehem ontmoet hadden. Zij denken, nu is er voor hen niets meer te verrichten en dat de tijd en de kudde, die zij te bezorgen hadden, hen wederom naar het veld terug riepen. De engelen waren hen zo voorgegaan, wegvarende naar de hemel, toen zij hun werk verricht hadden op de aarde; zo kon het dan ook deze herders niet onbetamelijk zijn tot hun schapen terug te keren, nu zij het hunne gedaan hadden binnen Bethlehem. Hun beroep was, het vee te hoeden, het nu gebeurde ontsloeg hen niet van die moeilijke last, maar het paste hun daarin getrouw te zijn: Een iegelijk, waarin hij geroepen is, die blijve in hetzelfde bij God, 1Kor. 7:24. Dat de herders zo straks weerkeren, neme niemand op alsof het geziene niet beantwoord had aan hun verwachting die zij hadden opgenomen uit het zeggen van de engel; neen, zij gaan zeer vergenoegd heen, verheerlijkende en prijzende God, zegt Lukas, Hiermee tonen zij de zonderlinge blijdschap van hun harten. Zij willen het van de menigte der hemelse heirscharen niet gewonnen geven. Waren die hen hierin zo heuglijk voorgegaan, zij achten het redelijk, om hen op datzelfde voetspoor vlijtig na te volgen, terwijl zij niet minder stof dan de engelen daartoe ontvangen hadden. Ja, het ging hun nader aan dan de engelen, die geen Zaligmaker nodig hadden, daar zij in Hem alleen hun behoud konden vinden. Lof betaamt den oprechten, Ps. 33:1, welke aan geen gepaster voorwerp kan worden opgedragen dan aan God, Die door Zijn Wezen de Allerhoogste in heerlijkheid is. Te roemwaardiger was dit hun gedrag, terwijl zij God verheerlijkten en prezen over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was. Niets was hun tot een aanstoot geweest, maar in alles hadden zij een volle vergenoeging gevonden. Al wat de engel gezegd had, hadden zij zo bevonden, zij waren in alles niet alleen weltevreden, maar zij vonden ook in alles stof om God te verheerlijken en te prijzen. In de slechte omstandigheid van stal, kribbe en doeken mocht voor anderen stof liggen van ergernis, maar voor hen lag er stichting in, waarover zij God roemen.

Ziedaar deze stof ook voor u geopend.

TOEPASSING

DIT was de uitwerking van de predikatie van de engel op de herders, zodra zij hen gehoord hadden, en het gezang der engelen dat daarvan een gevolg was, geëindigd was. Terstond zeggen zij tot elkander: Laat ons naar Bethlehem gaan. Zonder dralen voeren zij dat ook terstond uit, en vinden de Zaligmaker in zulk een toestand, als hun van de engel verkondigd was. Maria bewaarde ondertussen deze woorden alle tezamen, overleggende die in haar hart.

O, wat zou het niet een voortreffelijke zaak zijn, indien de meesten van ons zo bestonden, als de herders en Maria ons hier voorgekomen zijn. Maar is het niet te vrezen, dat verre de meesten van u veel meer gelijken naar de grootste hoop der Bethlehemieten? Willen wij u eens zeggen, wie alleen maar van de rechte slag van toehoorders zijn, en wie in de grond evenzo bestaan als deze herders en Maria bestaan hebben? Ei, kom, leg er elk uzelf eens bij neer, of gij aan uzelf bekend mocht worden. Hoort gij wel met aandacht naar Gods Heilig Woord, dat u verkondigd wordt, juist niet door een engel uit de hemel, maar door de engel der gemeente, dat zijn de leeraars, die God tot ulieden zendt, om u de Zaligmaker te prediken? Zo deden deze herders; en zodra iemand in waarheid ontdekt en overtuigd wordt, dan is dit al veeltijds het allereerste, dat zich in zulkeen openbaart, dat hij een hartelijke lust in zich gevoelt om Gods Woord en de Zaligmaker Jezus te horen prediken. Kan hij het doen, hij zal zijn beroep wel wat verschikken, om maar dit, dat hij een voorrecht voor hem rekent, te mogen genieten.

Is uw hart wel ooit geroerd geworden, als gij van Jezus hoorde spreken of prediken, uit aanmerking, dat uw heil alleen in Hem te vinden is? Alzo was het met deze herders, en zo gaat het ook met een ziel, waarin God bij aanvang begint te werken. Dikwijls is zulk een ziel, als zij van Zaligmaker Jezus hoort spreken en preken, zo aangedaan en bewogen, dat zij het nauwelijks weet uit te drukken of onder woorden te brengen. Is uw hart ook wel gaande geworden met innige heiltochten en opgewekte geloofsbegeerten naar het Lam Gods? Deze herders waren zo gesteld; trouwens, elke oprechte van hart ondervindt dit meer dan eens.

Heeft dat u naar Jezus ook werkzaam gemaakt en doen zoeken? Zo ging het met deze herders, en zo gaat het ook met elke ware gelovige. O, hij kan niet terug blijven, hij moet naar Jezus toe, het koste ook wat het wil.

Hebt gij Jezus in het geloof ook gevonden? Deze herders konden niet rusten of zich tevreden stellen, voordat zij het Kindeken in doeken gewonden, en liggende in de kribbe, gevonden hadden. Zo kan een oprechte ook niet rusten, voordat hij Jezus in het geloof gevonden heeft.

Hebt gij een ernstige begeerte om van de Heere Jezus te horen spreken, en om zelf van Hem te leren spreken, ja, om van Hem sprekende gemaakt te worden? Zo was het met de herders, zo is het ook met elk begenadigde.

Zoekt gij in uw hart te bewaren, hetgeen gij van de Heere Jezus gehoord hebt, is het iets bijzonders, wenst gij dat met alle zorgvuldigheid in uw hart op te sluiten, en er voor uzelf gebruik van te maken? Zo deed Maria en zo doet ook elke oprechte.

Die dingen, welke gij van de Heere Jezus weet, hoort, leert en ondervindt, overlegt gij die gedurig in uw hart, nergens meer genoeg in vindende, dan wanneer gij daarin moogt geraken, en daardoor uw hart met de Heere Jezus vervuld moogt vinden? Zo handelde

Maria, en zo is het ook met een godzalige. Is het alzo met u gesteld, dan wens ik u geluk met de Zaligmaker. O, dan is Hij voor u geboren!

Maar hoe dwaas en verkeerd handelt gij, mensen, die voor uzelf geen kennis aan deze stukken hebt, en echter niet veel, maar nu en dan slechts tot het gehoor van Gods Woord komt, waar deze Zaligmaker gepredikt wordt; die bijkans nooit om het gehoorde denkt, als gij weer uit de kerk zijt, alsof het genoeg was, als gij het maar gehoord hebt; die u geheel en al met de wereld bezig houdt; even alsof het u schaden zou, dat gij naar de Zaligmaker zocht, waardoor gij toont dat gij het aardse boven het hemelse acht. Die niet weet van Gods waarheden en van deze grote waarheid in het bijzonder voor uzelf te onderzoeken.

Weest gewaarschuwd, mensen! Hebt gij voor uzelf geen kennis aan die stukken, is het zo niet met u gesteld, dan heeft de prediking van het Evangelie op u nog nooit zijn rechte vrucht gehad, volgens Hebr. 4 en 6; dan verwerpt gij tot nog toe de leer der zaligheid in de grond, volgens Luk. 10; en hoe slecht is dat? Dan hoort gij met ketelachtige oren, volgens 2Tim. 4:3.

Wij waarschuwen u, mensen! Gij hebt tot nog toe geen deel aan de Zaligmaker, en indien gij zo blijft, dan zult gij verloren gaan. O, hoe naar zal dit zijn! Daar Christus tot zaligheid onder u gepredikt wordt, dat gij echter in het verderf blijft en eeuwig rampzalig zult zijn. Mocht het dan nu nog eens met indruk op uw hart zinken, om eens terug te zien en nu nog te bedenken hetgeen tot uw vrede dient, terwijl de Zaligmaker nog te vinden is. Wij wensen, dat de Heere u hiervan overtuigen zal, opdat gij Zijn Woord eens anders mocht leren horen.

Wat u belangt, begenadigden! die voor uzelf immers kennis aan die stukken hebt, ik weet, dat niet een oprechte dat ontkennen kan; en als hij het zou willen ontkennen, dan zou zijn hart hem slaan. Wij roepen u tot opwekking toe: Onderzoekt toch gedurig Gods Woord en werk, dat zou u edeler dan al het andere maken, Hand. 17:11, dan zult gij van de Allerhoogste Zelf bevestigd worden, Ps. 87:5; dat is de weg, om God meer de eer van Zijn Naam te geven, Ps. 29:1,2; dan zoudt gij Jezus meer vinden en Hij Zichzelf aan u openbaren, zoals Hij beloofd heeft, Joh. 14:21. De herders zijn u hierin voorgegaan.

Wekt elkander ook op om tot Jezus te gaan. Toont u bereidvaardig, om met ziel en lichaam Jezus op te zoeken. Geloof de woorden Gods, die u verkondigd worden, zoals de herders. Hoopt ook als zij op de beloften Gods. Toont uw liefde tot Christus, al moest gij er uw kudde en alles om verlaten, zoals de herders, en bewijst alzo dat u niets te kostelijk is om het om Christus' wil over te geven. O, zoekt toch ook hartelijk te zijn in de zaak van Jezus, en zijt ook ernstig, om alles in het werk te stellen, zonder enig vertoeven of enige traagheid, zonder enig talmen of wachten, wat u ook voordelig kan zijn, om Jezus te genieten. Tracht met Maria alles van de Heere Jezus in uw hart te bewaren en te overleggen, dan zult gij ondervinden dat de Heere Jezus ook dikwijls in uw hart tegenwoordig is. Maakt Hem met de herders ook alom bekend, gelijk ook het woord, dat u van dit Kindeke gezegd is. Keert telkens, als gij de Heere Jezus gevonden hebt, weer tot uw beroep, gelijk de herders ook gedaan hebben. Eindelijk, zoekt evenals zij, God ook te verheerlijken en te prijzen over alles wat gij gehoord en gezien hebt.

Weet tot uw troost, gelovigen! gij hebt de Zaligmaker gevonden, voor u is Hij geboren, Hij is uw Zaligmaker. Gij moogt u verblijden in het heil dat Jezus met Zich in de wereld gebracht heeft. Gij zult uw ogen en harten met het gezicht van Christus verkwikken. Weest verzekerd, begenadigden! en daarmee sluit ik, gij zult de Heere Jezus eens

onverstoorbaar en eeuwig zien; maar het zal in heerlijkheid zijn. Daar zult gij Hem en de Vader met de Heilige Geest dan volmaakt prijzen en verheerlijken.

AMEN

DES HEILANDS BESNIJDENIS

Nieuwjaarsstof

DES ZALIGMAKERS BESNIJDENIS EN NAAMGEVING

LUKAS 2:21

En als acht dagen vervuld waren, dat men het Kindeken besnijden zou, zo werd Zijn Naam genaamd JEZUS, welke genaamd was van den engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was.

VOORAFSPRAAK

HET was geen kleine belofte van God aan Zijn volk, welke wij bij Ez. 34:29 vinden: Ik zal hun (zegt de Heere) een Plant van naam verwekken. De gedachten der uitleggers zijn over die toezegging niet eenstemmig.

Men vindt er, welke door die Plant van naam verstaan de Kerk.

Wij verenigen ons met het gevoelen dergenen die door deze Plant van naam Messias Jezus verstaan.

Hij was in het begin van dit hoofdstuk aan de Kerk beloofd als die enige en getrouwe Herder, Welke de Heere op Zijn tijd verwekken zou, vers 23.

Dat Die terecht een Plant mag genoemd worden, kan niemand in twijfel trekken. In Jes. 11:1 wordt Hij genoemd een Rijsje van een afgehouden tronk, en een Scheut Die uit de wortel zou voortkomen; en bij Jer. 23:5 wordt Hij een rechtvaardige Spruit genoemd.

Hij zou niet alleen een Plant, maar ook een Plant van naam zijn. Want Zijn Persoon zou vermaard wezen, welke een naam op de aarde zou hebben, die waardig zou zijn dat men Hem onder de mensen noemde.

Een Plant van naam; Zijn Naam zou ook door het Evangelie alom in de wereld van land tot land worden voortgeplant. Zo is er ook voorzeggd: Zijn Naam zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant worden, Ps. 72:17.

Een Plant van naam; Hij zou teweeg brengen aan al diegenen die Hem voor hun Zaligmaker erkenden en Hem door het geloof aannamen, dat zij ook een naam hadden; dat is, dat hun personen, van wege de zonderlinge liefde Gods jegens hen, ook vermaard zouden worden, Jes. 56:3.

Een Plant van naam, Wie de Vader ook een Naam geven zou boven allen naam, Fil. 2:9. Eindelijk, waar wij zijn willen, een Plant van naam, Hem zou ook een allervoortreffelijkste Naam gegeven worden.

Gelijk wij nu hier uit onze voorgelezen tekst vernemen dat de Zaligmaker de Naam van Jezus ontvangt, dat inderdaad een voortreffelijke Naam is, moeten wij dan niet bekennen dat toen reeds, bij aanvang, in Hem die profetie vervulling kreeg? Zijnde van God de Vader verwekt, en krijgende de Naam van Jezus, tot een blijk dat Hij die Plant van naam is.

Lukas heeft in de twintig eerste verzen van ons teksthoofdstuk zeer omstandig des Zaligmakers geboorte vermeld, in dit 21ste vers beschrijft hij daarop ook Zijn besnijdenis en naamgeving, zodat onze tekst eigenlijk in zich behelst: DES ZALIGMAKERS BESNIJDENIS EN NAAMGEVING.

In deze tekst komen ons dus voor:

- I. Christus' besnijdenis.
- II. Zijn naamgeving.

VERKLARING

I

In ons eerste deel zullen wij overwegen:

- a. De besnijdenis in het algemeen.
- b. En die van de Zaligmaker in het bijzonder.

a. Omtrent de besnijdenis in het algemeen, moeten wij letten:

- 1. Op haar eerste instelling.
- 2. Op de tijd, wanneer zij bediend moest worden.
- 3. Op haar noodzakelijkheid.
- 4. Op de manier van de besnijding.
- 5. Op haar geestelijke beduidenis.
- 6. Op haar afschaffing met het Nieuwe Testament.

1. De besnijdenis was dat teken des verbonds, dat de Heere met Abraham heeft opgericht. De instelling daarvan leest men in Gen. 17:1-14, alwaar God met Abraham, die nu negen en negentig jaren oud was, Zijn verbond vernieuwde, en tot meerdere verzekering bevestigde de Heere dit Zijn verbond met het teken der besnijdenis, waardoor Abraham belast werd, dat al wat mannelijk was, in het vlees van zijn voorhuid zou besneden worden. In die tijd was de besnijdenis maar alleen een huiselijk sacrament van de familie van Abraham, maar toen na verloop van 400 jaren het getal der Israëlieten wonderlijk was aangegroeid, de mate der ongerechtigheid van de heidenen vol was geworden, en God een eigen volk uit al de andere volken verkiezen wilde, toen gaf God al de heidenen een scheidbrief en nam het Israëlietische volk op een bijzondere (plechtige, feestelijke) wijze tot Zijn volk aan, en vanaf die tijd werd de besnijdenis tot een Sacrament van de ganse Kerk van het Oude Testament, waarom de Zaligmaker deze besnijdenis wel degelijk onderscheidt, voor zoveel zij was uit de vaderen, zijnde aan hun huisgezinnen vastgemaakt, en voor zoveel zij door Mozes is gegeven geweest, om te zijn een algemeen Sacrament voor de Kerk van het Oude Testament, zolang als die huishouding duren zou, Joh. 7:22.

2. De tijd, op welke de besnijdenis geschieden moest, was de achtste dag; niet eerder en ook niet later. Waarom God nu juist daartoe de achtste dag bepaald had, daarvan kunnen wij van voren geen betere reden geven dan Gods welbehagen, Die alles op Zijn tijd naar Zijn welgevallen en wil volbracht hebben. Doch van achteren kunnen wij enige redenen geven; een natuurlijke, een ceremoniële en een zedelijke.

De natuurlijke reden is, omdat de besnijdenis een pijnlijk (pijnveroorzakend) Sacrament was, waardoor al de leden van het lichaam als krank waren, gelijk in de Sichemieten bleek, Gen. 34:25. Zo heeft het Gode beliefd het tot de achtsten dag uit te stellen, opdat die tedere schapen van de eerste ongemakken der geboorte wat adem zouden scheppen, om dan de besnijdenis des te beter te kunnen uitstaan.

De ceremoniële reden was die, welke wij vinden bij Lev. 12:2 en 3; omdat de moeder, welke gebaard had, en het kind dat geboren was, zeven dagen onrein waren, en eerst op de achtste dag rein verklaard werden.

De zedelijke reden is, dat, hoe groot de betekenis van dit Sacrament ook zijn mocht, evenwel de zaligheid aan hetzelfde niet verbonden was. Indien iemand buiten zijn schuld niet besneden werd, zo zou hij daarom niet verdoemd zijn, dewijl er toch zeker veel kinderen vóór die achtste dag gestorven zijn.

3. Wat de noodzakelijkheid der besnijdenis betreft, God had bij haar instelling de bedreiging gevoegd aan hen die de besnijdenis verzuimden, dat zijn ziel uit het volk zou uitgeroeid worden.

Deze bedreiging ziet of op de ouders, die de besnijdenis verzuimden, of op de kinderen, die de besnijdenis in hun jeugd niet ontvangen hebbende, deze ook verzuimden, als zij oud geworden waren.

God bedreigt der zodanige ziel uit te roeien uit het volk, hetzij door een haastige dood, hetzij door ze af te scheiden van de gemeenschap van Zijn volk, het zij, gelijk wij geloven, door ze te sluiten buiten Zijn verbond.

4. Wat de manier van de bediening der besnijdenis betreft, in de allereerste tijd was de huisvader ook de bedienaar daarvan, of iemand anders in zijn plaats, welke tot dat werk de bekwaamste was.

Wanneer de besnijdenis geschiedt, zijn de latere Joden gewoon een stoel te zetten ter ere van Elia, die, volgens hun zeggen, in de geest daar tegenwoordig is. Sommigen die daar tegenwoordig zijn, houden een vat of bak met zand, waarin de afgesneden voorhuid geworpen wordt. Hij die de plaats van getuige bekleedt, houdt het kind, terwijl het besneden wordt, in zijn armen. Wanneer het besneden zal worden, is de vader gewoon het een naam te geven, waarop met een scherp mes de voorhuid wordt afgesneden, hetwelk gedaan zijnde, roept hij overluid uit: Geloofd zij onze Heere God, Die ons geheiligd heeft met Zijn geboden, en ons bevolen heeft dat wij het kind zouden doen ingaan in het verbond van Abraham. Waarop door de ganse vergadering des volks, die daar tegenwoordig is, met luider stem wordt geantwoord: Gelijkerwijs Gij dit jongskén hebt doen ingaan in het verbond van onze vader Abraham, doet hem ook alzo ingaan in de wet van Mozes, in het huwelijk en in de goede werken.

5. De beduidenis van de besnijdenis was groot. In het gemeen was het een teken van Gods verbond, waarom het door een sacramentele spreekwijze het verbond zelf genoemd wordt, Gen. 17:10. Het was niet alleen een teken, maar ook een zegel des verbonds, Rom. 4:11. God had aan Abraham en zijn zaad, ja ook uit zijn zaad beloofd de Messias, en met Hem allerlei zegeningen, aardse, geestelijke en hemelse. Van Abraham had Hij geëist, dat hij voor Zijn aangezicht zou wandelen. Hij had hem beloofd, dat Hij hem tot een God zou zijn, zijn zaad zou vermenigvuldigen, en hem verstreken tot een loon zeer groot. Abraham, dit teken der besnijdenis ontvangende, betuigde dat hij de Messias in het geloof aannam, van Hem allerlei zegeningen verwachtte, en zich aan God

verbond, om Hem te dienen en voor Hem te leven. In het bijzonder werd er door de besnijdenis afgebeeld de ellende, de verlossing en de dankbaarheid.

Want gelijk de ellende van de mens bestaat in de zonde en in de straf der zonde, zo betekende de voorhuid, die in de besnijdenis moest afgesneden worden, de verdorvenheid van de gehele mens, welke van de eerste oorsprong af hem aanleeft, en in de Bijbel dikwijls de voorhuid des harten, of het onbesneden hart genoemd wordt, Jer. 4:4 en 9:26. Daarom zegt een onder de Joodse wijzen: De voorhuid betekent de kracht der onreinheid. Die pijnlijke afsnijding van dat vliezig deeltje betekende dat de ganse mens alzo waardig was van de gemeenschap Gods en van alle heiligen eeuwig afgescheiden, en met grote en onverdraaglijke pijnen zo naar ziel als naar lichaam gestraft te worden.

Niet minder klaar doet zich hier de verlossing op; want daardoor werd verzegeld, dat de Messias Zijn bloed voor mensen zou vergieten, zonder welke geen verzegeling van het genadeverbond kon geschieden; dat Hij Zijn lijden al van het begin van Zijn leven af zou aanvangen; dat Hij uit het land der levenden zou afgesneden worden en arme zondaren beschenken met de besnijdenis des harten, die zonder handen geschiedt.

Door dit Sacrament werden zij ook vermaand tot schuldige dankbaarheid, dat zij een inwendige, verborgen en geestelijke godzaligheid moesten oefenen. Gelijk de besnijdenis aan een verborgen lid van het lichaam geschiedde, dat zij zo ook hun aardse leden moesten doden, en hun begeerlijkheden, die hun het allerliefste waren, moesten afsnijden; en dat zij met de wereld, die in het boze ligt, geen gemene vriendschap en verbonden moesten maken, gelijk ook Abrahams nakomelingen door de besnijdenis van de andere volken afgezonderd zijnde, hun vriendschap versmaadde, Gen. 34:14.

6. De besnijdenis moest duren zolang de bediening van het Oude Testament duren zou, behorende tot de schaduwen van dat testament, waarvan Christus het Lichaam is, Kol. 2:17, welke op moeten houden als het Lichaam Zelf tegenwoordig is. Ook was in de besnijdenis een afzondering van de andere volken der aarde, en een afbeelding, dat het bloed van de Messias nog niet uitgestort was, welke dingen onder het Nieuwe Testament niet meer plaats hebbende, zo kan de besnijdenis daar ook niet meer bediend worden.

b. Van des Zaligmakers besnijdenis in het bijzonder spreekt Lukas aldus:

En als acht dagen vervuld waren, dat is als de achtste dag gekomen was. Zo is de Schrift gewoon te spreken: Als de dag van het pinksterfeest vervuld was, (Hand. 2:1) dat is, als die dag gekomen was. Zo ook hier, als acht dagen vervuld waren, dat men het kindeke besnijden zou, dit moet men zo opvatten, dat daaronder tevens te kennen gegeven wordt, dat het toen besneden werd.

Jozef en Maria bestelden dan, dat al die dingen aan dit Kindeke mochten vervuld worden naar de Goddelijke wet. De maagd Maria liet zich dit zo ter harte gaan, dat zij zelfs de juiste dag, die God in Zijn wet had uitgedrukt, wilde nagekomen hebben, welke was de achtste dag.

De Heiland, zullende dan besneden worden, moest ook naar de wet besneden worden op de achtste dag.

Doch hier zou men kunnen denken, waarom Christus is besneden geworden? Of de besnijdenis in Hem niet overtoellig was? Iemand zou kunnen redekavelen: Is niet de besnijdenis een gehoorzaamheid aan de Goddelijke wet, en is niet Christus Zelf de Wetgever? Is er niet in de besnijdenis een beduidenis van de onreinheid van de mens, en is Christus niet het Heilige Gods bij uitnemendheid? Is de besnijdenis niet strekkende tot versterking des geloofs, maar is Christus niet altijd sterk in het geloof geweest? Doch

niettegenstaande al deze redekavelingen zo kon, ja zo moest de Zaligmaker evenwel besneden worden.

Wij hebben zo straks de besnijdenis uit een drieledig oogpunt beschouwd; als een daad van gehoorzaamheid aan de Goddelijke wet, als een teken van een nakomeling van Abraham, en als een teken des verbonds.

De Zaligmaker moest dan besneden worden, dewijl Hij Mens geworden, en uit een vrouw geboren zijnde, tevens ook geworden was onder de wet, Gal. 4:4. Derhalve moest Hij dan ook al de geboden Gods gehoorzamen, en dat, wat Hij bij een andere gelegenheid eens zei, toen Hij door Johannes zou gedoopt worden, dat mag men ook op Zijn besnijdenis toepassen: Aldus betaamde het Hem alle gerechtigheid te vervullen.

Hij moest ook besneden worden voor zoveel Hij een nakomeling van Abraham was; want Hij was het, in Wie al de beloften van Abraham hun ja en Amen zouden hebben. Zo moest dan bij uitnemendheid blijken, dat Hij het ware zaad Abrahams was en Hij tot dat einde ook het teken van Abraham in Zijn lichaam dragen.

Hij moest besneden worden, ook uit kracht van het verbond en de Raad des vredes, welke was opgericht tussen de Vader en die Man, Wiens Naam Spruite is, Zach. 6:12 en 13. Dat verbond werd aan Christus in de besnijdenis ook verzegeld.

Ziedaar toehoorders! des Zaligmakers besnijdenis.

II

Omtrent des Zaligmakers naamgeving komt ons voor:

- a. De Naam, waarmee Hij benoemd is.
- b. De tijd, wanneer die Naam aan Hem gegeven is.
- c. En uit Wiens order Hem die Naam gegeven is.

a. Zijn Naam is genaamd JEZUS, staat hier in de tekst. De oorsprong van deze Naam moet men niet uit het Grieks maar uit het Hebreeuws halen.

Niet uit JEHOVAH en ÎSCH, alsof Hij te kennen gaf dat Hij God en Mens in één Persoon was; ook niet uit JEHOVAH en JESCHOUANG, dat zegt, de Heere de Behouder. Maar deze Naam stamt af van het wortelwoord jaschang, in Hiphil hoschiang. Hij heeft zalig gemaakt, waarvan op een gewone wijze gemaakt wordt JEHOSCHUANG en JESCOUANG; dat is: Zaligmaker. Doch doordien de Hebreeuwse Gnain bij Chaldeeën, Syriërs en andere landaard niet uit te spreken was, hebben zij in plaats van JESCHOUANG moeten zeggen JESCHOU, of bij verkorting JESU. De Grieken drukken die Naam uit door JAESOUS, zoals blijkt en uit de 70 Griekse overzetters, en uit Hand. 7:45 en Hebr. 4:8, waar deze naam in de plaats van JEHOSCHUANG of JOSUA gesteld wordt. Een Naam, die ook wel verschillende anderen gedragen hebben; ofschoon zij die deze naam droegen, geenszins de kracht ervan bezaten. Maar de Zone Gods ontving alleen de Naam Jezus in zijn volle kracht. Hij is alleen, gelijk iemand niet ten onrechte zegt, JESUS verus & JESUS merus; dat is, de ware en de enige JESUS, Joh. 14:6, Hand. 4:12. Damascenus zei zeer zoet, dat er vele Jesussen zijn, te weten voorbeeldende, doch dat de Zaligmaker is de enige Jezus door volbrenging, Hebr. 9:12. Hij zou niet alleen de Naam, maar ook de daad hebben; want Zijn Naam werd genaamd Jezus, omdat Hij het was, Die al van God de Vader van eeuwigheid verordineerd was tot een Zaligmaker der wereld, zijnde daartoe voorgelukkig voor de grondlegging der wereld, 1Petr. 1:20.

Omdat dit Wonderkind van Maria die grote God was, welke tot zaligheid zijn zou tot aan het uiterste der aarde en als zodanig van God beloofd was, Jes. 59:6.

Omdat Hij nu tot een Zaligmaker in de wereld gezonden werd, Luk. 2:30 en 31.

Omdat Hij in Zichzelf tot het zalig maken ten volle bekwaam was, als zijnde God en Mens in één Persoon, en een Profeet, Priester en Koning.

Omdat Hij al de uitverkorenen ook volkomen zalig maken zou, door hen te verlossen van het grootste kwaad, dat de zonde en de straf der zonde is, en hun toe te brengen het hoogste goed, namelijk een gerechtigheid ten leven en de heiligheid, de gemeenschap met God, de vrede der consciëntie, de zekerheid van de volmaakte zaligheid, onuitsprekelijke vreugde en een volmaakte genieting van God, eerst naar de ziel, daarna naar ziel en lichaam beide.

Deze zaligheid zou Hij voor hen verdienen, door al de gehoorzaamheid voor hen te vervullen, en door al de straf, die zij verdiend hadden, te lijden. En Hij zou ze hun toepassen in dit leven door hen krachtdadig te roepen, te wederbaren, te rechtvaardigen uit het geloof, in de vrede met God te herstellen, tot kinderen Gods te maken, hen met Zijn Geest te vertroosten, hen in Zijn genade te bewaren, door hen te heiligen volkomen in de dood. Na dit leven, door hun ziel in de dood te verheerlijken, en daarna, in de opstanding, ziel en lichaam beide.

Ziet, zoveel is er in deze Naam Jezus opgesloten. Had dan een godvruchtige dichter geen reden om tot deze Jezus zijn hart te verheffen en te zingen:

'k Begeer u JEZUS duizendmaal!
Mijn Jezus in mijn' ziel toch daal!
Wanneer zult Gij in vreugd mij baden
En met Uw volheid heel verzaden?

O, gelukzalig vuur en brand!
O, hitte van mijn ingewand!
O, allerzoetste gloed uitblusschen!
JEZUS te lieven en te kussen!

b, De tijd, wanneer deze Naam aan de Zaligmaker gegeven is, was toen Hij besneden werd; want zo hangen onze tekstwoorden tezamen: En als acht dagen vervuld waren, dat men het Kindeken besnijden zou, werd Zijn Naam genoemd Jezus.

Het is waar, wij vinden nergens in de Bijbel een bevel, dat men bij de besnijdenis iemand een naam geven moest. Nochtans schijnt het van lange tijden af de gewoonte onder Gods oude volk geweest te zijn; althans in die eeuw, toen Christus geboren is, blijkt het klaar in gebruik te zijn geweest uit het voorbeeld van Johannes de Doper, die bij zijn besnijdenis ook zijn naam ontving, Luk. 1:59-63.

Verschillende Joodse meesters willen, dat God Zelf dit heeft ingesteld, toen Hij Zijn verbond oprichtte met Abraham, van welk verbond de besnijdenis tot een teken gesteld werd, toen tegelijk Abrams naam veranderende in Abraham, en Sarai's naam in Sara, Gen. 17:5 en vervolgens. Sommigen van hen merken ook aan, dat de kinderen bij de besnijdenis hun naam ontvingen, omdat zij dan eerst bekwaam werden, om onder des Heeren volk genoemd te worden; opdat hun naam hun Gods verbond en hun verbintenis

aan Hem zou indachtig maken; opdat hun naam hen in het kruis vertroosten zou met die belofte van het verbond: Ik zal u tot een God zijn; door de besnijdenis aan hen verzegeld. Het komt ons met voorname mannen ook zo voor, dat het vanouds gebruikelijk was dat de vader en niet de moeder zei, welke de naam van het kind zou zijn. Althans omtrent Johannes de Doper is dit in acht genomen, Luk. 1:59-63.

Immers is hiervandaan de gewoonte der oude Christenen gekomen, gelijk ook nog heden ten dage onder ons, dat de kinderen bij hun Doop, die in de plaats der besnijdenis gekomen is, ook hun naam ontvangen.

c. Dit besneden kind werd dan Jezus genoemd, met een Naam, welke genaamd was van de engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was. Dit lezen wij in Luk. 1:31, alwaar de engel Gabriël tot Maria kwam en haar de boodschap bracht: Zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren en gij zult Zijn Naam heten JEZUS.

Zo zien wij hier, dat alles, wat tevoren van Jezus voorzgd was, ook zeer net in Hem is vervuld geworden. Zijn Naam zelfs was door de engel voorzgd, en zodra was de dag van Zijn besnijdenis niet gekomen, of dit werd ook aan Hem bewaarheid, en Hij met die eigen Naam benoemd.

Wij zien hier ook, dat de Zaligmaker Zijn Naam niet bij geval gekregen heeft, maar volgens het bevel van God, zendende daartoe een engel tot Maria, met die last, dat zij Hem met die Naam zouden noemen.

Trouwens, dit was ook de hemelse Vader betamelijk, dat Hij dit voor Zijn werk rekende, Zelf Zijn Zoon een Naam te geven, dewijl dit niemand beter kon doen dan Hij, alzo niemand kon zeggen, welk een naam Hij verdiende, die krachtig genoeg was om de waardigheid van Zijn Persoon en Zijn werk uit te drukken.

Ook was er de uitverkorenen niet weinig aan gelegen, dat zij verzekerd waren dat alle menselijke raad van het geven van deze naam ver af was, welke aandachtige overdenking voor een gelovige ziel een zonderlinge stof van een heilige verwondering en vertroosting geeft. Daarom is Christus ook naar Gods ordonnantie, en niet zozeer door de last van Zijn ouders, bij Zijn besnijdenis Jezus genoemd.

Eindelijk merken wij ook nog aan, dat deze Naam volkomen overeenstemt met de Godspraak omtrent de Messias in het Oude Testament, met Gen. 49:18, Ps. 130:8, Jes. 45:22 en Hos. 1:7.

En zo worden wij uit deze Naam, die Maria's Wonderzoon bij Zijn besnijdenis op Goddelijke last ontving, ook verzekerd dat Hij in waarheid de rechte Messias en lang beloofde Zaligmaker der wereld Zelf is.

Ziedaar, deze stof voor u ook enigszins geopend.

TOEPASSING

HIER waren nu verschillende nuttige bedenkingen uit te halen. Maar dewijl het een aloude gewoonte is geweest bij vele welgemanierde volkeren, dat zij niet alleen de beginselen van hun jaren, die de vlugheid van de tijd, de korthed van des mensen leven en de ongestadigheid van alle ondermaanse dingen op het levendigste vertonen, Gode toegewijd en tot Zijn dienst geheiligd hebben, en dat zij ook in het begin van het jaar elkander ontmoetten met een vernieuwing van vriendschap en liefdeplichten, die niet alleen in uiterlijke zegenwensen, maar ook in dadelijke geschenken bestonden. Hem, die maar enigszins in de Bijbel ervaren is, kan het ook niet onbekend zijn dat de Joden

volgens Gods uitgedrukt bevel verplicht waren om het begin van het burgerjaar Gode te heiligen en Hem op de eerste dag van de maand Tisri door godsdienstige samenkomsten, het geklank der bazuin en verschillende offeranden te vereren, Lev. 23:23-25. Daarbenevens was het ook de gewoonte bij de Hebreëen van vele eeuwen her, dat de man tot zijn vriend zei: Word in een goed jaar opgeschreven! Waarop de vriend antwoordde: En gij desgelijks! Ook plachten zij bij die gelegenheid elkander met enige giften te beschenken tot verzekering van vriendschap en trouw. Dewijl dit nu een zaak is, die in zichzelf niet ongevoegelijk is, zo is dit door de Christenen overgenomen, dat zij zich niet alleen op het begin van het jaar verledigen tot godsdienst, om een zegen van de Heere af te bidden, maar dat zij ook elkander het goede toewensen, welke zegenwensen nochtans nog uit gewoonte of bijgelovigheid, dat evenwel beide helaas! zeer veel geschiedt, en allermint uit geveinsdheid, dat er ook bij velen al heel veel onder is, maar op een geestelijke wijze moesten geschieden, om elkander welgezind en met het hart het goede toe te wensen.

Dewijl het nu God behaagd heeft door Zijn aanbiddelijke voorzienigheid mij op deze plaats te brengen, om Zijn mond tot u te zijn, zo kan ik ook betuigen voor God, dat gijlieden, o gemeente en burgerij van 's Gravenhage, niet nauw zijt in mijn ingewanden! Ik gevoel dat mijn hart beroerd, bewogen is, en van liefde tot ulieden overvloeit, zodat mijn ingewanden rommelen over u. Stond het in mijn hand, ik gaf u allen de zaligmakende gaven des Heiligen Geestes, en niet één enige uwer zou zonder deze vanhier gaan; maar dat staat alleen aan God; ik kan het u maar alleen toewensen en er voor u om bidden; meer kan ik er niet toe doen.

De alvermogende God zegene Zijn Kerk overal, doende over alles wat heerlijk is, een beschutting zijn. Daar, waar zij benauwd wordt, verkwikke Hij Zijn volk met Zijn nabijheid, en dat Hij ze eens in de ruimte stelt, waar de Kerk vrede heeft, vermeerdere Hij haar. En inzonderheid geve Hij ook Zijn Kerke in Nederland eens een zuivere eensgezindheid in de leer der waarheid en wederom te bloeien als in vorige dagen. Hij geve Zijn Kerk aan deze plaats de bekering van mensen in het midden van haar te zien met veel licht, Geest en leven!

God almachtig vernieuwe ook Zijn zegen over ons lieve vaderland, bijzonder in deze vooruitziende (zorgbarende) dagen. Hij doe de levensmiddelen in prijs wederom dalen en de sterfte onder het rundvee eens ophouden. Hij beware ons bij de vrede, en make te schande al de listen en lagen van onze vijanden. Hij verdrijve alle duistere wolken die ons dreigen. Hij behoede nog lang ons vaderland, en make het in lengte van dagen tot een toneel van Zijn goedheid, tot een toevlucht voor de verdrevenen en tot een verblijf plaats voor de godsdienst!

God, Die goed is, zegene ook deze plaats, welker welstand wij zo dierbaar rekenen als onze eigen! O, Hij doe ons 's Gravenhage met welgezinde burgers vervuld, Hollands roem en lof zijn tot aan de eeuwige heuvelen!

De Heere zegene ook onze hoge en wettige overheden, de Staten van Holland en West-Friesland, wie wij als vaderen van ons vaderland eer geven. God Die rijk is in zegeningen, zegene hen zo rijkelijk met wijsheid en godsvrucht, dat zij hun naburen tot voorbeelden, hun haters tot schrik, maar Kerk en land tot een dierbare zegen mogen zijn!

De Staten van de andere provincies geve God ook allerlei heil, en dat zij met de onzen, als zeven samengebonden pijlen also onverbreekbaar verenigd blijven.

God zegene daartoe ook de vergaderingen van de Staten Generaal, Raad van state, en Generaliteits rekenkamer, opdat voorzichtigheid en kloekmoedigheid altijd daar mogen huisvesten!

Dat Willem V leve en oud worde tot heil van onze Kerk en ons land! God almachtig overstorte Z. H. de prins van Oranje en Nassau, onze jonge erfstadhouder, allerrijkelijkst met alle vorstelijke deugden, met genade en zeer veel verstand. Hij vernieuwe hem al vroeg naar Zijn beeld. Hij make hem tot een beveiliging en handhaver van waarheid en godsvrucht, mitsgaders tot een zuil en bevestiger van onze Staat!

Lang leve H. K. H. de koninklijke prinses van Groot-Brittannië, vrouwe regentes en voogdes van Hoogst gemelde prins, haar zoon! De algenoegzame God ondersteune en vertrooste haar op een bijzondere wijze onder en over die allersmartelijkste sterfgevallen, binnen zulk een korte tijd, van haar allerwaardigste gemaal, onze prins hoogloffelijker gedachtenis, haar oudste broeder, de prins van Wallis, en haar jongste zuster, de koningin van Denemarken! God geve H. K. H. veel wijsheid en kloekmoedigheid om de herstelling en bloei van Nederlands burgerstaat weer voort en door te zetten, allerlei genade, om waarheid en godsvrucht te handhaven, om onze jonge prins erfstadhouder in de vreze Gods recht vorstelijk op te voeden, en Hij doe H. K. H. niet alleen die jonge prins zelfs volwassen, maar ook zelfs nog jonge prinsen uit hem tot hun blijdschap aanschouwen!

Dat Mevrouw de prinses Carolina ook leve en gezegend worde, een prinses, in wie God zovele sierlijke en vorstelijke hoedanigheden reeds zo vroeg gelegd heeft; de algenoegzame God geve haar genade, voorspoed en al wat recht dierbaar is. Hij make haar tot een zuil en zegen voor de Kerk, en Hij ondersteune door haar het Hoog Vorstelijke huis van Oranje, en het koninklijke Huis van Groot-Brittannië!

Zijn allerdierbaarste zegen storte God ook in een ruime mate uit over U, edelmogende Heeren, gecommiteerde Raden, en deszelfs hoge ambtenaren! God doe u, uw huisvrouwen en kinderen genade en allerlei heil rijkelijk genieten, en Hij doe U 's lands financiën zien bloeien en wel varen!

Edelmogende Heeren raadsheren van de Hoge Raad en van het Hof! De Heere geve U die zegen dat gij met veel blijdschap en ruimte, zonder aanzien des persoons, recht en gerechtigheid moogt handhaven. De Heere richte u naar de borggerechtigheid van Vorst Messias. Hij geve U Edelmogenden! nevens uw beminde echtgenoten, langheid van dagen, al de zielzaligende heilgoederen van het genadeverbond en allerlei vrede. Hij doe U ook nevens haar de lust uwer ogen aan uw kinderen in alles aanschouwen!

Weledel achtbare regeerders, baljuw, burgemeesters en schepenen van deze aanzienlijke plaats, met derzelve secretarissen, als ook de vroedschappen, en die in enige rang van aanzien onder ons in het burgerlijke gesteld zijt! De zegenrijke God zegene U met geestelijke zegeningen in Christus; Hij geve U Zijn zaligmakende genade en des Heiligen Geestes bewerking te genieten. Hij overschaduwe U edelachtbaarheden en al de uwen met Zijn heil en Zijn heerlijkheid tot in eeuwigheid!

Hierop wend ik mij tot u, mijn waarde ambtgenoten! De Heere doe ons in zoete vrede nog lang tezamen wonen. Hij zegene u eerwaarden, met Zijn allerdierbaarste zegeningen in een alleroervloedigste mate. Hij gunne ons Zijn genadewerk in het verborgen aan onze harten veel te ondervinden. Hij make ons in het eenzame veel biddende voor onze gemeente. Hij zegene het werk onzer bediening tot bekering van mensen en tot

opbouw van reeds bekeerden, en Hij doe ons namaals het loon en de kroon van trouwe dienaars des Lams voor de troon eeuwig genieten!

O broeders ouderlingen! De Heere zegene ulieden ook met Zijn dierbaarste zegeningen, en uw huizen met Zijn goedgunstigheid. Hij doe u wèl regeren, en geve u dubbele eer met godsvrucht erbij.

Broeders diakenen! De Allerhoogste geve u en de uwen genade en zegen. Hij vervulle u met de Heilige Geest, en doe u het hart der armen en de ingewanden der arme weduwen verkwikken!

Eindelijk wend ik mij tot u, mijn roem in Christus! mijn brief, mijn blijdschap en mijn kroon, o gemeente van 's Gravenhage! U wens ik toe uit het innigste en binnenste van mijn hart met de tederste bewegingen van mijn ziel, allerlei geestelijke en lichamelijke zegeningen; het moet u eeuwig wèlgaan; leeft gerust, vrolijk, voorspoedig en zalig!

Rijken! de Heere make u rijk in het geloof en in milddadigheid.

Praktizijns, advocaten en procureurs, en allen die verder tot die betrekkingen behoren! God doe u recht en gerechtigheid verdedigen en voorspreken, en bouwe uw huizen met voorspoed!

Kooplieden! God make u voorspoedig en doe u ook het genadegoud kopen!

Renteniers! de Heere zegene uw inkomsten!

Winkeliers! de Heere doe uw neringen krachtig toenemen!

Ambachtslieden! God zegene het werk uwer handen, dat gij uw eigen brood moogt eten en nog wat hebben om de armen te geven!

Krijgsknechten! de Vorst van het heir des Heeren zij uw Vorst!

Ouderwijzers en onderwijzeressen! gij, die over de jeugd gesteld zijt! De Heere zegene uw onderwijzingen, en make u tot voorbeelden der kinderen!

Armen en nooddruftigen! de Heere verzadige u met brood en make u tot erfgenamen van Zijn Koninkrijk!

Vaders en moeders! God doe u veel genoegen en blijdschap van uw kinderen zien, en Hij vernieuwe ze naar Zijn beeld!

Kinderen! zijt uw ouders gehoorzaam, dan zal het u welgaan!

Heren en vrouwen! de hoge God geve u, dat gij uw dienstboden tot het goede opwekt en daarin voorgaat!

Dienstboden! de Heere van ons allen schenke u de geest der nederigheid en der trouw, om wel te dienen!

Weduwen! de Heere der heirscharen zij uw Man!

Wezen! God zij uw Voogd en Vader!

Ouden van dagen! de Heere krone uw grijze haren met zeer veel heerlijkheid!

Jongelingen en jonge dochters! de Heere geve u, dat gij de bloem van uw levens aan de Heere opdraagt en geeft!

Onbekeerden! de Heere bekere u in dit jaar en geve u een nieuw hart!

Overtuigden en bekommerden! de Heere doe u in dit jaar doorbreken en tot wezenlijk licht komen!

Zwakgelovigen! de Allerhoogste Zelf wil u bevestigen!

Afgezakten! de Heere wil uw trage handen en slappe knieën wederom oprichten!

Godvruchtigen, wie gij zijt! God geve dat er met dit nieuwe jaar nieuwe en zalige zielsgestalten in u verwekt worden, en dat gij opnieuw moogt verwakkeren op de weg van heiligmaking!

Ik sluit tot u allen met dezen wens:
De Heere zegene u en behoede u!
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig!
De Heere verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede!

AMEN

LOFZANG VAN SIMEON

LUKAS 2:29

Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord.

VOORAFSPRAAK

ONDER al de dierbare namen waarmee wij de grote Heere Jezus zien zegepralen in de Heilige Bladeren is de naam van Vredevorst geenszins de minste, Jes. 9:5; want waarlijk mijn toehoorders, Vorst Messias is in oprechtheid Zulkeen. En wil ik u eens zeggen, waarom? Let maar:

1. Omdat Hij in Zichzelf van een zeer vreedzame inborst is, waarom Hij zelfs Vrede genoemd wordt, Ef. 2:14a.
2. Een Vredevorst is Koning Jezus vanwege de eeuwige raad des vredes. Hij heeft die vrederaad van zaligheid met de Vader en de Heilige Geest helpen sluiten; zij was tussen Jehovah en Hem, de Man Spruite, Zach. 6:12b.
3. Vredevorst is Hij vanwege het contract des vredes, dat is het verbond der genade, waarin de vrede is beloofd, uit kracht waarvan Gods volk de vrede uit vrije genade deelachtig wordt, gezegd een verbond des vredes. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer, Jes. 54:10.
4. Hij is de Vredevorst, omdat Hij de vrede met God en de uitverkoren zondaar, met de begenadigde mens en Zichzelf, met de godvrezende mensen en met alle schepselen door Zijn gehoorzaamheid en lijden heeft uitgewrocht en teweeg gebracht.
5. De Messias is Vredevorst, vanwege de aanbidding des vredes in en door het Evangelie des vredes. De vrede, welke Hij door Zijn bloed heeft verkregen en inwendig door Zijn Geest aan Zijn volk deelachtig maakt, laat Hij alom uitwendig in Zijn Kerk verkondigen, aanbieden en aan zondaren voordragen. Zo sprak Petrus: Dit is het woord dat Hij gezonden heeft aan de kinderen Israëls, verkondigende vrede door Jezus Christus; Deze is een Heere van allen, Hand. 10:36.
6. Christus is de Vredevorst, omdat Hij Zijn Koninkrijk vreedzaam regeert; daarom maakt Hij de onderdanen van Zijn rijk zonen des vredes, Luk. 10:6a.
7. Een Vredevorst is de grote Heere Jezus, omdat Hij Zijn Kerk en Zijn volk bij en in de zalige vrede bewaart. Men mag van Hem zeggen: Het is een bevestigd voornemen, Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd, Jes. 26:3.
8. De Messias is de Vredevorst, dewijl Hij Zijn volk in en door de onrustige en liefdeloze wereld leidt naar, en opneemt in de stad van vrede, de hemel, waar zij zonder storing een volmaakte vrede genieten zullen altijd, en zonder einde, genaamd de rust die overblijft voor het volk Gods, Hebr. 4:9.

Wij zouden dit laatste met vele en onderscheiden voorbeelden kunnen staven, als met dat van Abraham, Gen. 25:7, Jakob, Gen. 49:28-33, Job, Job 19:25-27, en anderen. Doch dewijl de oude Simeon ons hierin tot zulk een voortreffelijk voorbeeld kan strekken, volgens de inhoud van onze voorgelezen tekstwoorden, en enige volgende verzen, zo wensen

wij verwaardigd te worden, om die tot uw zielenheil, door Gods vrije genade met u te verhandelen in deze en de twee volgende leerredenen. Toehoorders! wij zullen het zo zien te schikken, dat wij iedere keer, als het onze beurt is, om op de rustdag des morgens hier in deze grote kerk te prediken, een gedeelte van deze dierbare lofzang te verhandelen. Hierin vertoont Simeon DAT HIJ DOOR DIE GROTE VREDEVORST JEZUS VERWAARDIGD IS OM IN VREDE TE GAAN NAAR ZIJN EEUWIG HUIS.

O, algenoegzame Vredevorst! Geef mij, Uw dienstknecht, daartoe inlichtende genade tot verlichting, Uw volk verzegelende genade tot vaststelling van hun staat en tot verkwikking, en de onbekeerde natuurlingen ontdekkende en overtuigende genade tot hun bekering! Amen.

Nadat de evangelist Lukas de tijd, de gelegenheid en de persoon van de dichter van deze lofzang beschreven had, vers 22-28 van ons teksthoofdstuk, zo heeft hij vervolgens de lofzang zelf beschreven, vers 29-32. Hierin ontmoeten wij:

- I. Zijn begeerte en bereidwilligheid om te sterven, vers 219.
- II. Dit bevestigt hij nader door een krachtige reden, vers 30-32.

Belangende het eerste, vervat in onze voorgelezen woorden, daarin zullen wij beschouwen:

1. De persoon die deze lofzang doet.
2. Het Voorwerp waartoe hij is gericht.
3. De inhoud zelf.

VERKLARING

I

Ik zal wij thans niet ophouden met een geleerd man te weerleggen die deze woorden opvattende als een gebed of smeking, vertaalt: Heere! laat nu Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord. Daar het toch ieder die slechts een weinig in de Griekse taal ervaren is, blijkt, als hij de grondtekst inziet, dat het veel beter door onze vertalers die het opgevat hebben als een dankzegging of een lofzang is overgezet: Nu laat Gij Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord.

De persoon die hier sprekende van Lukas wordt ingevoerd, is Simeon, in het voorgaande 25ste vers beschreven als te Jeruzalem wonende, zijnde rechtvaardig en godvrezende, verwachtende de vertroosting Israëls, en op Wie de Heilige Geest was. Hier noemt hij zich een dienstknecht des Heeren. Het grondwoord “doulos” zegt eigenlijk een knecht van een geringe en verachte staat, gelijk een slaaf, dat sommigen afleiden van doloû, zoveel als dolos, omdat de knechten veeltijds loos en doortrapte gasten zijn, hoewel mij de afleiding van anderen wel zo goed behaagt, die het woord afleiden van deoû, binden, even alsof men zei, een ellendige, bevreesde, dewijl dienstknechten in veel vrede zijn verbonden aan de dienst van hun heren. Zonder ons met het onderzoek naar de grondoorzaak van deze benaming of haar oudheid, of haar veelvuldig gebruik, dewijl het bij anderen overvloedig voorkomt, op te houden, achten wij het noodzakelijker, dat wij van nabij eens de

redenen beschouwen, waarom Simeon zichzelf hier een dienstknecht des Heeren noemt; want aldus is zijn taal: Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede.

Sommige uitleggers denken, dat hij zich deze naam toe-eigent, omdat hij van het priesterlijk geslacht, uit Levi's nakroost was, en dat hij als een priester beide het Kindeke Jezus en de moeder openlijk gezegend heeft in de tempel, gelijk de priesters gewoon waren, om de kraamvrouwen en de kinderen bij het offeren van hun gaven, te zegenen. Doch, toehoorders, dit komt mij voor als een losse gissing. Het is waar, de priesters en Levieten worden des Heeren dienaars genoemd: de priesters, des Heeren dienaars, treuren, Joël 1:9 Omgordt u, gij priesters! gij dienaars des altaars! gij dienaars mijns Gods, vers 13. Laat de priesters, des Heeren dienaars, wenen tussen het voorhuis en het altaar, hoofdstuk 2:17. Maar het is ook waar, dat alle vromen en godvrezenden met deze naam bestempeld worden: Mijn uitverkorenen zullen het erfelijk bezitten, en Mijn knechten zullen aldaar wonen, Jes. 65:9. Ziet, Mijn knechten zullen eten, doch gijlieden zult hongeren, Jes. 65:13. Het zaad Zijner knechten zal haar be-erven, Ps. 69:37.

Vraagt gij mij, wat dan de redenen zijn, waarom de oude Simeon zich een dienstknecht des Heeren noemt? Hoort, ik zal het u zeggen: Om zo zijn minderheid, kleinheid en geringheid onder God uit te drukken, dewijl een knecht immers minder en veel geringer is dan zijn heer; omdat hij des Heeren raad, in de betrachtning van een zeker werk, dat Hij hem oplegde, te dienen had; omdat er ook op zijn dienst een zeker loon te wachten was; omdat hij het eigendom van de Heere was in Zijn verbondsverbintenis, dat gezegd en met zijn hand geschreven hebbende; omdat de Heere een recht op hem van te gebieden had; hij was des Heeren knecht, vanwege Gods liefde tot hem. Rechtvaardige heren zijn niet ontbloot van genegenheid en zorg omtrent hun dienaars; zo is ook de Heere God jegens Zijn wachters gezind. Hij bemint en heeft achting voor degenen die tot Zijn geestelijk huis en tot Zijn geestelijke familie behoren. In zulk een opzicht sprak Jehovah eens van Mozes als Zijn knecht: Alzo is Mijn knecht Mozes niet, die in mijn ganse huis getrouw is, Num. 12:7. Op deze wijze was Simeon ook des Heeren knecht, omdat hij zich ook als een knecht gedroeg. En vraagt gij, waarin? Hoort, met een woord: Hij vertoonde het livrei van deze zijn Heere in ware heiligheid; hij verloochende zijn eigen wil, hij was voor Hem, zijn Heere, met eerbied aangedaan; hij zocht de wil van zijn Heere in alles volvaardig te gehoorzamen.

II

Wat dunkt u nu, had Simeon geen volkomen recht, om Degene aan Wie hij door zovele banden gebonden was, Heere te noemen? Het grondwoord dat wij hier vinden, is Despota, dat door onze Nederlandse vertalers tweemaal door Heerser is overgezet, Jud. vers 4 en Op. 6:10; maar anders door Heere, hetzij dat daardoor mensen uitgedrukt worden, zoals 1Tim. 6:1 en 2, Tit. 2:9 en 1Petr. 2: 18, hetzij de Heere Jezus in het bijzonder, 2Petr. 2:15, hetzij God in het algemeen, Hand. 4:24, 2Tim. 2:21. Hoe het genomen en van wie het gebruikt wordt, het betekent zulk een persoon, die dienstknechten en boden onder zich heeft, over welke hij met gezag heerst, en van wie hij gehoorzaamheid vordert. En wanneer het hier aan de Opperhemelkoning toegeëigend wordt, drukt het uit, dat Hij zulk een Heere is, Die over alle schepselen en bijzonder over de mensen een volkomen en volstrekt gezag en heerschappij heeft, die allen Hem, als hun Heere, schuldig zijn te gehoorzamen. Zulk een Heere erkent Simeon hier ook Jehovah God te zijn. En waarlijk met redenen,

toehoorders! Niet alleen, omdat hij belijdt Zijn dienstknecht te zijn, noch omdat Zijn heerschappij over alles gaat; maar ook voornamelijk omdat het heengaan, waarvan hij hier spreekt, van deze Heere afhangt. Niemand kan of mag heengaan, dan met toestemming van deze Heere, Die, omdat Hij des mensen dagen bestemd heeft, een Heere is van leven en dood.

III

Wanneer de dienstknecht Gods, Simeon, dan zal heengaan, betuigt hij daarom voor de Heere dat Hij hem nu laat gaan in vrede, naar Zijn woord. Hierin ontmoeten wij drie onderscheiden zaken:

- a. De zaak, die de oude Simeon betuigde, namelijk dat de Heere hem laat gaan in vrede.
- b. De tijd, die hij bepaalt door het woordje nu.
- c. De grond van deze zijn betuiging: naar Uw woord.

a. Als de oudvader Bernardus dit heengaan van Simeon in vrede zou verklaren, zegt hij: Hoe zou hij niet in vrede gaan, die de Christus des Heeren in zijn hart had? De Griekse grondspraak, gelijk ook het Hebreeuwse woord voor vrede, hetgeen volkomen daarmee overeenstemt, zijn van een meer wijd uitgestrekte betekenis dan het woord vrede bij ons. Want vrede zegt in die talen alle welstand, al wat wenselijk is, hebbende zijn namen van volmaaktheid of geheelheid, omdat de vrede de zaken, plaatsen, mensen, geheel in hun staat houdt en bewaart. De oorlog integendeel is in het Hebreeuws afkomstig van een woord dat eten, brood, spijszake betekent, die men eet en verslindt, omdat de oorlog dat verslindend beest is, dat alles verderft en verteert. Vrede wil derhalve zeggen een staat waarin niets ontbreekt; wanneer daarom het woord vrede in onze taal niet wel voegzaam was, hebben onze vertalers het door welstand overgezet. Zo lezen wij bij 2Sam. 11:7 van een welstand van de krijg, eigenlijk naar de grondspraak vrede van de krijg. Wij zien dus, dat vrede en welvaren tezamen worden gevoegd, Ps. 122:7 en 9. Bij de Joden is hun dagelijkse begroeting van elkaar: vrede zij u, dat is heil, zegen, welvaart. De Joodse schrijvers noemen daarom de vrede het zegel van alle zegeningen. Toen de zeventig discipelen uitgezonden werden, moesten zij in elk huis waar zij kwamen, zeggen: Vrede zij dezen huize; dat is heil, zaligheid, welvaart, Luk. 10:5. Van dezelfde inhoud waren de zegenwensen van de apostelen voor de gelovigen, in het begin van vele van hun brieven, 1Kor. 1:3, Gal. 1:3 en Ef. 1:2. Bij de Chaldeeën is het Chaldeeuwse woord vrede van een even wijd uitgestrekte betekenis, volgens Dan. 4:1: De Koning Nebukadnezar aan alle volken, natiën en tongen, die op de ganse aardbodem wonen: uw vrede worde vermenigvuldigd! Ingelijks wordt datzelfde woord gevonden in het opschrift van de brief van koning Arthasasta, Ezra 4:17, en van de landvoogden van Darius, Ezra 5:7: Den koning Darius zij alle vrede. Liet de tijd het ons toe, wij zouden de betekenis en het gebruik van dit woord vrede, zoals het bij de oosterlingen in zwang ging, met een geleerd man, verder kunnen uitbreiden; doch een ieder kan licht bevatten dat deze groet bij de oosterse volken zeer gebruikelijk moet geweest zijn, omdat zij van hen door de Grieken en Romeinen ook is overgenomen. En dat door vrede allerlei heil, zegen en gelukzaligheid werd te kennen gegeven, was de heidenen zelfs niet onbekend; want Seneca drukt de gelukzaligheid van het toekomstige leven ook uit onder de naam van vrede, en het was een algemeen

spreekwoord onder de heidenen, om, als zij van de verstorvenen spraken, te zeggen: Zij rusten in vrede. Wij zagen dus, welk een woord het woord vrede is. Het is een zoet woord, een woord vol aantrekkelijkheid en beminnelijkheid, maar nog veel aangamer is de zaak zelf.

Vierzins moet men de vrede aanmerken:

1. Wij zeggen, dat er een vrede van de zondaars is met Jehovah God. Door de zonde was de vriendschap Gods, welke de mens weleer, toen hij nog geen zondaar was, uit kracht van het verbond der werken genoot, gebroken en verwisseld in een dodelijke haat en vijandschap. Zij maakte aanstonds tussen God en de zondaar een grote scheiding, Jes. 59:2. De Heere God kon de mens als Zijn vriend niet behandelen, tot een bewijs waarvan hij gestoten werd uit het paradijs, de plaats van des Heeren gemeenzame omgang met de mens, als met Zijn gunstgenoot, en als een teken, dat de mens nu een balling des hemels was, waarvan het paradijs een Sacrament en een afbeelding was, Luk. 23:43. De mens nu, een zondaar zijnde, kon ook niet langer bij God duren; Zijn heerlijkheid, heiligheid en rechtvaardigheid waren hem teveel in het oog flikkerende, die schenen hem te krachtig in het geweten, waarom hij God haatte, van Hem afliep, en zich verbergde onder het geboomte van de hof, Gen. 3:8. Hierom getuigt Paulus van alle mensen, welke door de zonde van God zijn afgevallen, dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God, Rom. 8:7. Hier wordt nu vrede getroffen, wanneer Jehovah God wederom met de zondaar wordt verzoend, en die oude vijandschap wordt weggenomen, Rom. 5:10.

2. Zo is er een vrede van de mens met zichzelf. De ongerechtigheid had niet alleen tot een vrucht dat er vijandschap kwam tussen God en de zondaar, maar het gevolg was ook oorlog in de mens met zichzelf; want behalve dat de mens, een zondaar geworden zijnde, raakte onder de dwingelandij van zijn snode begeerlijkheden en onder de tirannie van zijn sterke driften, zo was hij uit dien hoofde ouderworpen, ja gevoelde ook dikwijls beschuldigende gedachten en een gedurige knaging van het geweten dat hem pijnigde en veroordeelde. Hieruit rijst als het ware een gestadige vijandschap van de mens met zichzelf, ook wel in zoverre, dat hij zichzelf aantast en een beul wordt van zijn eigen leven, Matth. 27:5, Rom. 11:1. Deze vijandschap wordt ook uit de weg geruimd, als de mens met zichzelf in zijn gemoed bevredigd, de heerschappij der zonde verbroken, en het geweten inwendig vrede toegebracht wordt, Fil. 4:7.

3. Nog is er een vrede met mensen en mensen. Tussen die was ook een grote vijandschap ontstaan, namelijk tussen de twee natiën van Joden en heidenen. De oorzaak daarvan geeft ons Paulus aan de hand, als hij zegt, dat het was vanwege de wet der geboden, in inzettingen bestaande, Ef. 2:15. De wet was een middelmuur des afscheidsels tussen Joden en heidenen, waardoor de een van den ander als afgesloten en op zichzelf bleef; ja, deze kerkgebaren der ceremoniële wet waren mede een oorzaak van vijandschap tussen de Joden en heidenen. De Joden droegen grote roem op al hun wetten, als zijnde de Goddelijke rechten, waarom de heidenen met al hun inzettingen en godsdiensten in de ogen der Joden gering en veracht waren, als zijnde maar bijgelovigheden, van mensen en de duivel ingevoerd. Aan de andere kant was een Jood bij de heidenen niet met al geacht. Hiervan was het, dat Sanballat eens op een spotachtige wijze zei: Wat doen deze amechtige Joden? Neh. 4:2. En Pilatus zei tot Jezus: Ben ik dan een Jood? Daarvoor wilde hij niet aangezien wezen, menende dat zulks grotelijks tot zijn verkleining was, Joh. 18:35. Wat was nu hiervan de voornaamste oorzaak anders, dan de godsdienst der Joden met al hun kerkzeden? Tacitus zegt: Al wat heilig bij ons is, is bij hen verwerpelijk. Een klaar

bewijs van deze vreemdheid nevens de anderen geeft ons Petrus, Hand. 10:28. In dit geval komt er ook vrede, wanneer die vijandschap wordt te niet gedaan, en die twee volken tot één gemaakt zijn, Ef. 2.

4. Dan is er ook een vrede van de mens met alle schepselen. Voor de val zou de mens niet alleen in een zoete vrede met God, met zichzelf en met zijn naasten hebben omgegaan, maar zelfs zou het redeloze schepsel hem vrijwillig gehoorzaam en alleszins genegen zijn geweest; doch de zonde heeft het alles omgekeerd en de mens tot ellende gemaakt. De zonde had hem in vijandschap met God gebracht, zijn eigen geweten was hem als een pijnbank geworden, zij had de ene mens de tegenpartijder van de ander doen zijn. Boven dat alles had zij alles over de ganse aardbodem onder de vloek doen komen, in zoverre, dat al de schepselen hem niet zo nuttig als schadelijk en hem niet anders dan zeer onwillig onderworpen zijn; ja, op des Heeren bevel zijn alle schepselen vaardig om de afvallige zondaren te verderven en hun ondergang te bevorderen, Gen. 3:14. Alhier komt nu vrede, wanneer de mens in Jezus met God bevredigd wordt, dan wordt de vloek van het aardrijk door de Zaligmaker ook weggenomen.

Maar gij zult mij mogelijk vragen: Hoe komt een sterveling toch aan zulk een dierbare vrede? Hoort toehoorders, ik zal het u zeggen; ei, let er toch aandachtig op! God Die rijk is in barmhartigheden, komt zelf de zondaar de vrede uit vrije genade en ongehouden mensenzelfde aanbieden, en hem een middel voorstellen waardoor Hij zonder kwetsing van een van Zijn onkreukbare volmaaktheden opnieuw vriendschap met de zondaar kan en wil maken, en hem weer in Zijne liefde en gemeenschap ontvangen. Er was van eeuwigheid een raad des vredes gehouden tussen de Vader en Zijn Zoon, Zach. 6:13, waarin de Zoon Zich als Middelaar tussen God en de zondaar had aangeboden, om alle schuld en straffen, door de zondaar verdiend, op Zich te nemen, met belofte van God in Zijn eer en heiligheid te herstellen, waardoor dan, dewijl Zijn toorn gestild was, allen die in deze vrederaad ten leven verkoren waren, vrede erlangen en van Gods oordeel bevrijd zouden worden. Ten gevolge van dit eeuwig vredeverdrag is de Zoon als de grote Vredevorst, Jes. 9:5, ook ter bestemder tijd geopenbaard, om de vrede dadelijk te treffen door het uitstorten van Zijn dierbaar zoen- en vredebloed; gelijk God dan ook in Hem de wereld met Zichzelf heeft verzoend, Col. 1:20. Hierop biedt God nu de zondaar die vrede aan, door vredeboden uit te zenden, die hem van Zijnentwege nodigen, ja bidden, dat hij zich met God verzoenen late. Gelijk God deze vrede uiterlijk aanbiedt, zo schenkt Hij hem ook werkelijk aan de uitverkorenen, door Zelf zijn hart en zijn genegenheden te buigen, om, met verfoeiing en veroordeling van alle boosheid en vijandschap, Gods genade en vrede te omhelzen, en met Hem weer in vriendschap te leven.

Deze vrede met God baart noodzakelijk, wanneer de Heere Zijn gunstgenoot verwaardigt, om dit bevindelijk te zien, ook een zoete kalmte, stille bedaardheid of een gerustheid in het gemoed. Dit is die vrede, die alle verstand te boven gaat. En nademaal alle uitverkorenen aan deze vrede met God deel en vervolgens ook recht hebben, om als Zijn gunstgenoten tezamen tot Hem te naderen, zo vloeit uit deze vrede met God ook een onderlinge vrede tussen al Gods vrienden, die elkaar in vrede en liefde moeten omhelzen en in vrede leven, door de eenheid des Geestes en de band des vredes verbonden, Ef. 4:3. Wanneer zij also vrede hebben met God, met hun geweten en onder elkaar, zo krijgen zij ook vrede met al Gods schepselen, die niet meer tot hun verderf, maar tot bevordering van hun zaligheid dienen moeten, volgens Rom. 8:28. Een gelovige gaat hier wel op aarde aanvankelijk in zulk een gewenste vredestaat over, dewijl de apostel zegt: Wij, die geloofd

hebben, gaan in de rust; maar evenwel blijft het maar aanvankelijk tot aan het einde van dit zijn tijdelijk leven.

Ofschoon hij met God in Jezus verzoend is en zijn zonden hem vergeven zijn, zodat hij niet komen zal in de verdoemenis, zo is het echter, dat God nog dikwijls, hoewel tot zijn verbetering, wraak doet over zijn zondige daden, Ps. 99:8. Hij kastijdt en verdrukt hem menigmaal, Ps. 119:75, doch uit getrouwheid, hem oordelende, opdat hij niet met de wereld veroordeeld zou worden, 1Kor. 11:32. Dat baart hem inmiddels veel droefheid, bekommernis en ongerustheid. Dan hoort men weleens deze en dergelijke jammerklachten: Hoelang, Heere! zult Gij mij steeds vergeten? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden toegesloten door toorn? Waarom verbergt Gij Uw aangezicht en houdt mij voor Uw vijand? Ps. 13:2, en 77:10. Wat zijn er niet al vijanden, die zijn vrede gedurig zoeken te storen, zo binnen als buiten. Wat zijn er al niet vijandige begeerlijkheden, boze lusten en opbruisende hartstochten, die hij nog moet te keer gaan en ten onder brengen, Het vlees begeert tegen de geest, en de geest tegen het vlees, Gal. 5:17. Zijn tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende, wie hij zou mogen verslinden, 1Petr. 5:8. Wat is hij al aan verguizingen, bespottingen en vervolgingen van vijandige wereldlingen onderworpen! Die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden, 2Tim. 3:12. Wat zijn er niet al moeilijke bezigheden, rampen en wederwaardigheden, die zijn geest kwellen en verdriet aandoen! Dit maakt hem weleens weemoedig, doet hem in bittere tranen uitbarsten en diep tot God zuchten.

Maar door de dood wordt hij van dit alles bevrijd, wanneer de Heere hem laat gaan in vrede. Als deze oude man hier spreekt van laten gaan, dan is het zeker, dat hij daardoor zijn sterven of zijn dood verstaat, welke hij met zulk een zacht woord noemt, om de bitterheid van de dood te verzoeten. Aldus vinden wij, dat de zeventig overzetters ook dit woord voor de dood gebruiken bij Gen. 15:2, waar zij hebben: daar ik zonder kinderen heenga; en Num. 20:29, dat Aäron overleden was. En de schrijver van het apocriefe boek van Tobias gebruikt het ook in het derde hoofdstuk, vers 6: opdat ik ontbonden mag zijn en tot aarde worden. Het was een gewoon zeggen bij de Ouden, als zij van gestorvenen spraken: Hij is heengegaan, en zal niet wederkomen; en: hij is heengegaan en zal wederkeren: Men kan licht bij zichzelf de redenen opmaken waarom de dood een heengaan genoemd wordt; want gelijk in alle gaan een plaats is vanwaar, en een plaats waar naartoe, alzo is het ook in de dood. Men gaat van de aarde naar de hemel of de hel; men gaat van een gezelschap van sterfelijke mensen naar een gezelschap van onsterfelijke geesten.

Wij vinden, dat het Griekse woord, hier gebezigd, somtijds betekent zulk een laten gaan, waardoor men iemand van zich laat gaan, om weer naar huis te keren, nadat hij zich enige tijd bij ons opgehouden heeft. Aldus komt het ons voor bij Mark. 8:3 en 9, waar Jezus de schare enige tijd opgehouden hebbende, naar huis liet gaan. En bij Luk. 8:38 en 39: Jezus liet hem, de man die van duivelen verlost was, van Zich gaan, zeggende: Keer weder naar uw huis. En o, hoe past dit op de dood van Gods knechten! Want zolang zij nog op aarde zijn, worden zij opgehouden als in een vreemde plaats; maar wanneer zij sterven, dan gaan zij naar huis, de hemel, het huis des Vaders, dat ook, uit kracht van Gods eeuwige voorverordining en Jezus' bereiding, hun huis is.

Somtijds betekent het loslaten van iemand die gebonden is, voornamelijk van een gevangene. In deze zin vinden wij het bij Matth. 27:15: De stadhouder was gewoon, het volk één gevangene los te laten. Dit leert ons immers ook zeer zoet, hoe het met de gelovigen in hun dood gaat, namelijk, zolang zij in de wereld zijn, is niet alleen de ziel in het lichaam

als in een gevangenhuis, waardoor de ziel veel belet wordt in het verrichten van geestelijke plichten, maar ook de gehele mens is in de wereld als in een kerker, met veel en onderscheiden ellenden omsingeld, vol strikken en banden, waarmee hij aan de zonde vastgehecht is. Doch wanneer hij sterft, gaat hij vrij uit de gevangenis, van al die banden en boeien ontslagen zijnde. De zonde houdt hem niet meer vast, de ellenden omringen hem niet meer. En hiervan, of uit deze opmerking ontstaat er een begeerte in Gods volk naar verlossing, zodat zij weleens met Paulus betuigen: Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods? Rom. 7:24. En: ik heb een begeerte om ontbonden te worden, Fil. 1:23.

Dit grondwoord betekent ook ontslaan. Zo komt het voor bij Matth. 18:27: En de heer heeft hem ontslagen. Dit verbeeldt ons niet minder zeer zoet de gelegenheid van de dood voor des Heeren gunstgenoten. Zolang zij in de wereld zijn, zijn zij in de dienst en het werk des Heeren, Die een ieder van Zijn dienstknechten in hun beroep gesteld heeft. Of, als een overste, zijn krijgsknechten elk op zijn post heeft geplaatst, waarvan niemand zonder verlof mag weggaan. Maar als de dood hun aankomt, die geeft ze verlof en roept hen van hun post af, en zo worden zij ontslagen en mogen vrij heengaan: gelijk er van David staat: Als hij in zijn tijd de raad Gods gediend had, is ontslapen, Hand. 13:36.

Simeon zou dan door dit laten gaan van de Heere gesteld worden in het heuglijk bezit van een volzalige vrede zonder gebrek, een vrede, die hier op aarde maar begonnen zijnde, in de hemel volmaakt en voltooid zal worden. Het zijn nu maar beginselen van Gods gunst en liefde, het zijn slechts voorproeven, die Zijn vrienden hier smaken; doch de volle verzadiging der Goddelijke gemeenschap, zonder enige de minste tussenvlagen van verstoringen en ongenoegen, zal hierna genoten worden, wanneer de gelovigen, zelf van alle zonde gezuiverd zijnde, ook geen ijdelheid, geen ongerechtigheid meer zien of horen zullen, maar van alle kwellingen des geestes en menigerlei onrust, die hun in dit leven nog ontmoeten, geheel verlost zijnde, met de drie-enige en eeuwig levende God, met de heilige engelen en al de zalige uitverkorenen, die vrede genieten zullen, die volkomen, zonder ooit aan enige verdenking of naspraak onderhevig te zijn, eeuwig en onverstoortbaar wezen zal. Daarin bestaat het overgroot en onmetelijk geluk der zalige afgestorvenen. Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij mogen rusten van hun arbeid, Op. 14:13. Dat was hier ook de innige wens en het heilbegerig zielsverlangen van de rechtvaardige Simeon: Gij laat, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede.

En dat, let wel, nu, dat is op deze tegenwoordige tijd en van stonde aan; of nu, daar Gij mij tot deze tijd toe in het leven gespaard hebt, dat ik Uw Christus of Gezalfde heb mogen zien. Simeon wil dan zeggen: Heere! nu, nadat ik Hirkanus en Aristobulus, die twee broeders, zo bloedig tegen elkaar heb moeten zien oorlogen om de heerschappij van het Joodse land, na de dood van hunlieder moeder Alexandra; nu, nadat ik heb moeten zien, dat Pompejus Jeruzalem ingenomen, de muren en vestingen omver geworpen en de Joden aan de Romeinen onderworpen en cijnsbaar gemaakt heeft; nu, nadat ik heb moeten beleven dat de opperste regering van het Joodse land in handen was van Antipater, en na hem van zijn zoon Herodes, Idumeërs, vreemdelingen, welke laatste al de eerwaarde raadsheren van het hoog eerwaarde sanhedrin wreed vermoordde; eindelijk nu, nadat Gij mij hebt laten beleven, dat de grote Koning der Joden, uw Christus, geboren is en ik Hem hier zie.

Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede, en dat wel naar Uw woord. Hierdoor kan niet anders verstaan worden dan die Goddelijke openbaring, welke aan hem gedaan was door de Heilige Geest, dat hij de dood niet zien zou, eer hij de Christus des Heeren zou zien, volgens vers 26 van ons teksthoofdstuk. Maar gij zult mogelijk vragen: Hoe kwam Simeon aan dit woord en deze openbaring? Nicephorus schrijft, dat Simeon bekommerd was over het rechte verstand van de plaats, Jes. 7:14: Ziet, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een en Zoon baren, en Zijn Naam Immanuël heten. Dat een engel hem, aldus in de geest opgetrokken zijnde, is verschenen, die hem geopenbaard heeft dat de vervulling van deze profetie haast op handen was, en dat hij niet zou sterven voor en aler hij deze gezegende Zoon van Maria, als het ware beloofde Zaad der vrouw, met zijn ogen had gezien, en van Hem in de tempel openlijk had getuigenis gegeven. Doch dit als een enkele gissing, op rekening van Nicephorus daarlatende, zeggen wij, dat het niet bepaald kan worden, dewijl de Heilige Geest de wijze van openbaring verzwijgt.

TOEPASSING

O, wat is het een ziel verrukkende en dierbare zaak, recht en vrijheid in zijn laatste sterfuur te hebben, en door Gods genade te zien, om te betuigen: Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord. O beminnelijke Jezus! waarmee de oude Simeon in zijn armen dit betuigde en uitgalmde. Het was het geloof der Romeinen van de keizer Trajanus, dewijl in hem alle voortreffelijke deugden uitblonken, dat hij meer een vorst was van de hemel gegeven dan van de mensen en hun gunst verheven. Hierom lezen wij doorgaans op zijn penningen: Aan de beste vorst, aan de beste Augustus. Hoe waarachtig en eindeloos meer waarachtig is dit van Jezus! Het ganse mensdom kon zulk een Jezus niet uitleveren; de God des hemels moest de wereld daarmee begiftigen; waarom Paulus Hem noemt: de Heere uit de hemel, 1Kor. 15:47. Hoe lieflijk is de vrede? Wat is dat een grote weldaad? Wat is het een gewenste zaak, bijzonder die vrede, waarin de Heere Zijn dienstknechten en dienstmaagden laat gaan naar hun eeuwig huis? Wie keurt zulken dan niet gelukzalig, die van de Heere uit vrije genade verwaardigd worden om in vrede te gaan naar de eeuwigheid. Maar helaas! het is niet voor allen. Ieder laat zich dit wel stilletjes aanleunen; doch, toehoorders! gij moet weten dat de grootste menigte zich bedriegt. En opdat een ieder kan weten of hij door Gods genade te verwachten heeft dat de Heere hem in zijn sterfuur zal laten gaan in vrede, of niet, zullen wij u de onwrikbare kentekenen hiervan voorstellen, Ei! onderzoekt u toch in oprechtheid en als in Gods tegenwoordigheid, opdat gij, tot nog toe ontbegenadigden! aan uzelf mocht ontdekt, ontrust en gaande gemaakt worden, om u met hartenleed en zielenwee voor God te vernederen en Zijne genade te zoeken; en opdat gij, o kinderen van God! in de genade moogt versterkt en bevestigd worden.

Die stervende in vrede zullen heengaan, zijn hier in oorlog met de zonde, in vijandschap met de wereld, in strijd met de duivel, dewijl zulks hiervan een onfeilbaar kenteken is, Jak. 4:4.

Die deze vrede in hun ontbindingsuur te verwachten hebben, die hebben hier veel met de Zaligmaker op, zij erkennen met de ouden Simeon, Hem met alle nederigheid en onderwerping voor hun Heere, Vorst en Koning; ziet, dat is de gestalte van ware begenadigden. Is het niet te beschreien, o mensen! dat dit in zo weinigen wordt gevonden? Velen moeten immers, als zij maar met aandacht op zichzelf letten, overtuigd zijn van hun

onbegenadigde en zo ook ellendige en rampzalige staat; ja, het is door hun werken openbaar, dat zij Gods genade niet bezitten, noch enige grond van hoop hebben om ook eens in vrede te gaan; want de meesten houden vrede met de zonde, verbergen die als een lekkere bete onder hun tong en willen daarover niet ontrust worden. Zij leven in vriendschap met de wereld, het gezelschap van wereldse en aardse mensen, dat is hun lust en dat zijn hun vrienden. De satan bestrijdt hen ook niet, noch zij hem; gevolglijk is alles vrede, Luk. 11:21.

Velen betonen zich als vijanden van de vrede, het is alsof zij niet anders dan stokebranden van gekijf en twist waren; mensen die als de salamander vermaak hebben in het vuur van onenigheid te leven. Zij zijn bij zichzelf zoals Salomo zegt van de zot, oplopende toornig, Spr. 14:16, bekwaam om overal de zoete vrede te storen en de burgerstaat, de kerken en huisgezinnen in de vlammen van tweedracht te ontsteken, Spr. 29:22. Hoe is het gedrag van een aantal zogenaamde Christenen omtrent Jezus, in en door Wie zij alleen dit heengaan in vrede kunnen verkrijgen? Op gelijke wijze als dat van de Israëliet tegen Mozes, zeggende tot hem bij wijze van een bitter verwijt: Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gezet? Ex. 2:14. Men wil Jezus het gebied over ziel en lichaam niet in handen geven, en daarom kunt gij in vrede niet ingaan in de eeuwigheid. Even slordig is uw wandel, het heeft slechts een schijn van een evangelisch leven. Wenen moet men, wanneer men aan die gedenkt, Fil. 3:18. Wat vrede dan voor u, vraag ik met Jehu, zolang deze dingen alzo zijn? 2Kon. 9:22. Gij zijt nog goddelozen, die, zegt mijn God, geen vrede hebben, Jes. 57:21.

O. mensen! ziet toch met verfoeiing en zielsdroefheid uw wangestalte! En wil ik u de voornaamste grond en springader ook eens ontdekken waaruit dit wangedrag opwelt en voortkomt? Welaan, gij acht het lichamelijke meer dan het geestelijke, gij stelt hoger prijs en waardij op de eer der wereld, voordeel en vermaak, dan op Gods genade, zegen, gunst en vrede. Gij zijt meer werkzaam om lichamelijke dan om geestelijke goederen te verkrijgen. De dierbaarheid van Gods genade drukt niet op uw ziel, uw gedachten gaan gedurig over aardse dingen; is het niet zo, mensen? En, waarom zijt gij toch zo verkeerd en verbijsterd? Och, dat God eens gawe dat de dierbaarheid van Zijn genade op uw zielen drukte!

O onzalige mensen! wat zijt gij ongelukkigen! Gij staat nog in die oude en dodelijke vijandschap met de Rechter van levenden en doden; en dat is immers naar; wat is Hij een wijze Heere. Hij is de Alwetende, gevolglijk kan Hij alle denkbare plagen, straffen en oordelen tevoorschijn brengen, om u te bezoeken. Wat is Hij een machtige God! Hij is de Almachtige, en dus kan Hij dagelijks op u brengen hetgeen Zijn wijsheid heeft uitgevonden; geen macht, ook niet de allergrootste, kan Zijn hand in iemand te slaan afkeren. Wat is Hij daarbenevens een rechtvaardig God! Hij moet uit kracht van Zijn heilige natuur het kwaad en de kwaden straffen, 2Thess. 1:6. De Heere is een rechtvaardige Rechter, een God Die ten alle dage toorn, Ps. 7:12. Met zulk een God staat gij in vijandschap; o vreselijke vijandschap! Wat hebt gij anders te verwachten dan dat Zijn toorn van de hemel over u zal worden geopenbaard, en op u komen zal verdrukking, benauwdheid, als over alle zielen die het kwade werken, Rom. 2:9.

Hebt gij hier in aanvang geen gemeenschap aan de zalige vrede, zo hebt gij van binnen uw eigen geweten tot een vijand, want die staat voor het gezag en het recht van de Opperrechter als zijn stadhouder. Het was een van de bedroefde ellenden, waarover de profeet het ai mij! uitriep, dat eens mans vijanden zijn huisgenoten waren, Micha 7:6. Dit is

uw bedroefde toestand; uw geweten, dat gij in uw boezem draagt, dat gedurig bij u is, met u opstaat, met u neerligt, met u omwandelt op de wereld, is uw vijand, uw beul, die u knaagt, pijnigt en veroordelen moet, 1Joh. 3:20. Dus zijt gij van binnen als een vreze van rondom, zoals tot Pashur werd gezegd, Jer. 20:3. En ofschoon gij bij uzelf in een diepe vrede leeft, hebbende geen banden tot uw dood, gevoelt echter het hart menigmaal in het lachen smart, Spr. 14:13. Trouwens, het is niet de ware vrede, zij rijst maar, of omdat gij uw groot ongeluk en gevaar niet begrijpt, of omdat uw geweten uitermate is verhard en als het ware met een brandijzer, door het menigmaal zondigen, is toegeschroeid, 1Tim. 4:2. O, wanneer gij zult zeggen: Het is vrede, en zonder gevaar; dan zal een haastig verderf u overkomen, gelijk de barensood een bevruchte vrouw; en gij zult het geenszins ontvlieden, 1Thess. 5:3. Hebt gij hier bij aanvang geen deel aan deze vrede, dan zijn ook al de schepselen uw vijanden. De hemel en de aarde en al de elementen staan in oorlog met u. Elk schepsel, klein en groot, is gereed, als hun Opperbevelhebber, daar zij altezamen Zijn heirlegers zijn, het maar goed vindt om u ten verderve te brengen. Een kern van een rozijn kan u doen stikken, een kleine mug of geringe vlieg kan uw leven met de dood doen verwisselen; ja, uw spijs en drank, uw tafel en uw bed kunnen u tot valstrikken zijn, Ps. 69:23. O ongelukkigen!

Hebt en krijgt gij geen gemeenschap aan deze vrede, gij kunt dan ook gewis, wanneer gij sterft, niet heengaan in vrede. Het einde van de oorlog is ten laatste vrede; maar met u, indien gij zo blijft, zal deze vijandschap in eeuwigheid niet ophouden. Derhalve, hebt gij met Jehovah God in vijandschap op de wereld geleefd, in uw dood zal zij blijven, gij zult in die oorlog sterven. Al gevoelt gij op die tijd geen onrust; al verbeeldt gij u dan de staat van een oprecht rechtvaardige deelachtig te zijn, van wie gezegd wordt: Hij zal ingaan in de vrede; zij zullen rusten op hun slaapsteden, een iegelijk, die in zijn oprechtheid gewandeld heeft, Jes. 57:2; het zal u feilen, de dood, de laatste vijand, is voor u door Jezus niet verslonden tot overwinning, hij behoudt zijn prikkel en zijn vijandschap, 1Kor. 15. Hij zal u dus als een onbevredigde met God aangrijpen, en u overbrengen, niet in de hemel, de plaats van de eeuwige vrede, maar in de hel, in het gevangenhuis, en kerker der goddelozen, aldaar zal zijn dag en nacht, ja eindeloze onrust, wening en knersing der tanden in de buitenste duisternis, Matth. 25:30. Ach, onbevredigde zondaren, wat is uw toestand onzalig! Wie kan ze bedenken en uitspreken?

Och, dat er bij u geen rust mocht zijn, voor en aleer de vijandschap tussen de hemel en u in vrede en vriendschap werd veranderd. Voorwaar, de heidenen zijn wijzer en beter geweest dan gij, naamchristenen! Zij zullen tegen u opstaan en u beschamen. Zij hadden de vrede zeer lief, beklagden het van harte wanneer die door weerspanningheid of twistmakers werd gebroken. Agesilaüs, koning van Lacedemonië, ziende de twist zo groot en de vrede zeer verbroken tussen de inwoners van Athene en die van Lacedemonië, volk van één natie en spraak, zodat hij moest optrekken tegen Athene; en al was het dat hij de slag won bij Korinthe en zeer veel volk van zijn vijanden versloeg, met een klein verlies van de zijnen, zo heeft hij zich daarover niet verheugd, maar midden in zijn zegepraal met een droevige stem uitgeroepen: O gij arm Griekenland! gij zijt zeer ongelukkig, dat gij zovelen van uw eerlijke burgers met uw eigen handen verslagen hebt, die alleen genoeg waren om al uw buitenlandse vijanden te verslaan. Hiermee gaf hij klaar te kennen, hoezeer het hem berouwde, dat de vrede zo gebroken was. Archydamus, een andere koning van Lacedemonië, horende, dat de Elienzes volk zonden, om tegen de Lacedemoniërs in oorlog te treden, schreef hij met korte woorden, op zijn Laconisch, aan hen: O, het is een

gans heerlijke zaak vrede te hebben, om alzo zijn overgrote lust en genegenheid tot vrede uit te drukken. En toen hij naderhand de overwinning had bekomen, en enigen hem daarover geluk wensten, en prezen dat hij zulk een heerlijke slag tegen hen gedaan en de overwinning bekomen had, antwoordde hij hen al zuchtende: Het ware beter met wijsheid overwonnen te hebben, dan met het zwaard of geweld. Cato, de Romeinse raadsheer, een van de voornaamsten, meest wijze en beste van Rome, horende dat de vrienden en begunstigers van Julius Caesar, aan de raad van Rome verzochten, dat hij met grote pracht en praal zou worden ingehaald, en dat men offerande aan alle goden zou doen tot dankzegging voor de verworven overwinning, die hij tegen de Duitsers had bekomen, waarvan hij meer dan driehonderdduizend man verslagen had, stond dit verzoek in de vollen raad tegen, zeggende: Dat men veeleer integendeel Julius Caesar behoorde over te leveren in handen van de Duitsers, wiens metgezellen hij verslagen had, om met hem te handelen zoals zij goed zouden vinden, en dat, omdat hij hen groot ongelijk had aangedaan, doordien hij de vrede had verbroken, die zij met de Romeinen gesloten, en de republiek daardoor in oneer gebracht hadden. Ziet, zoveel hebben de heidenen van de vrede gehouden; alzo zijn zij bedroefd geweest, als hij verbroken was, en zo oordeelden zij allen schuldig en strafbaar, die aan het verbreken van vrede schuldig waren. Zoudt gij dan, mensen! die onder de bediening van het Evangelie leeft, de vrede niet najagen? Nog is het tijd, de Heere roept u nog de vrede toe, Deut. 20:11.

Men leest van Tamerlan, die ontzaglijke veldoverste, dat hij in zijn leger drieërlei vlaggen omvoerde: een witte, een rode en een zwarte. Wanneer hij kwam voor een stad, dan stak hij de witte vlag op, tot teken dat, indien die stad zich wilde overgeven en getrouwheid beloven, er voor hen behoudenis was van leven en vrijheid. Maar wanneer zij zijn aanbieding in de wind sloegen, ontvouwde hij zijn rode vlag, tot een blijk dat hij zich met hen wilde mengen in een bloedige slag. En indien het gebeurde dat de stad, niettegenstaande zijn bedreiging van een bloedige veldslag, halsstarrig bleef, stak hij voor het laatste de zwarte vlag uit, waarmee hij aantoonde dat er voor de zodanigen niets over was dan de uiterste verwoesting. O toehoorders! Jehovah God steekt voor uw ogen nog op de witte vrede vlag, dat is te zeggen, Hij laat u nog het Evangelie en Jezus, in Wie gij alleen dit heengaan in vrede kunt deelachtig worden, prediken; de Wortel van Isaï staat tot nog toe tot een banier der volken, Jes. 11:10. O, begeeft u daaronder, grijpt Zijn sterkte aan en maakt vrede met Hem, Jes. 27:5; of zo niet, haast zal er een rode vaan worden opgestoken, dat is Gods bedreigingen van Zijn ongenade, zullen u worden toegeroepen, totdat eindelijk op uw onbekeerlijkheid de zwarte vaan zal volgen, namelijk des Heeren verschrikkelijke, tijdelijke en bijzonder de eeuwige gerichten over zulke wederhorigen; want bij de verkeerde bewijst God Zich een Worstelaar, Ps. 18:27.

Wat is de vrede in zich een beminnelijke zaak, bijzonder die vrede, in welke men gaat naar een eeuwige gelukzaligheid. Dit is de heerlijkste en grootste vrede, hij is met God, Die de heerlijkste en grootste is. Dit is de meest nodige vrede, hij is met God, Die volmachtig is over alles, Die niet alleen de goederen beroven en het lichaam doden, maar ziel en lichaam voor eeuwig in de hel verderven kan. Dit is een algemene vrede, boven in de hemel met God, Jezus en de Heilige Geest, met al de hemelse heirscharen en engelen, met al de schone lichten des hemels, met al de elementen, met al de heiligen en heerlijken op aarde, met zichzelf, zijn geweten, met al de onredelijke schepselen op het land en in het water. Dit is de zoetste vrede, een vrede die gepaard gaat met veel liefde, en gevolglijk de vrees buiten sluit, 1Joh. 4:18, een aangename rust in de hoogste onrust,

Ps. 62:2. Dit is een eeuwige en onverbreekelijke vrede; die deze vrede bekomt in zijn leven, behoudt hem in zijn dood, en zal hem eeuwig bezitten, dat goede en die weldadigheid zullen nooit worden afgesneden, Ps. 23:6. Zoudt gij dan naar zulk een schone en noodzakelijke zaak niet staan? Inzonderheid nu, in die welaangename tijd en dag der zaligheid, waarin deze aanbieding van vrede zo heerlijk doorstraalt. Iemand zegt: Niemand is zo dwaas dat hij de oorlog boven de vrede kiest. Zo uitzinnig zult gij zijn, indien gij niet werkt naar de gemeenschap met deze vrede; want gij wilt dan liever in die droevige vijandschap en die gevaarlijken oorlog met God blijven, dan met Hem vrede hebben. O dwazen!

O, was er een onder u, wiens ziel hierdoor als beroerd was geworden, die de Heere had aangegrepen en bij zichzelf dacht: wat is toch de weg, langs welke God gewoonlijk de mensen tot deze genade en deze vreedzame staat brengt? Kort deze: gij moet een klaar en overtuigend gezicht hebben, dat gij van nature in vijandschap met God leeft. Dit geloven de meeste mensen niet, en daarom bekreunen zij zich over dit vrede maken niet; noch werkt gij hierin om deze gevoelige bewustheid te hebben. Zoet lezen wij, 1Kron. 19:19: Toen de knechten van Hadarezer zagen dat zij geslagen waren voor het aangezicht van Israël, zo maakten zij vrede met David, en dienden hem. O, als gij uw ellendige staat ziet, hoe gij als Gods vijanden voor Zijn aangezicht verslagen ligt, haast zult gij met de geestelijke Koning David vrede trachten te maken en Hem dienen.

Zoekt dan te geloven dat alle schepsel in hemel en op aarde niet in staat is om u deze vrede te beschikken; maar als gij in Jezus met afhanging van Hem de vrede zoekt, zult gij die ook gewis vinden. Het zal u dan gaan als Esther, de gouden scepter van genade en vrede zal u van de Vader worden toegereikt, Esther 5:2.

Zoekt voorts alle wapenen van rebellie uit de hand te werpen, dat is te zeggen, tracht alle ongerechtigheden ver van U te doen, 2Tim. 2:19. Men kan geen vrede maken in het burgerlijke met vijanden, indien men de wapenen van oorlog gedurig tegen hen opvat; zo is het ook hopeloos van ooit vrede met God te verkrijgen, indien gij al dat oorlogsgereedschap van zonde niet zoekt te verbranden en te verbreken, Jes. 1:16-18.

Zoekt eindelijk in het opgerichte vredeverbond met de Heere te komen; doch wees voorzichtig, dat gij het niet door eigen krachten zoekt, maar tracht het met afhanging van God door Zijn genade en bijstand te verrichten.

Maar, volk van God! die deelgenoten zijt van Jezus met Zijn verkregen vrede; wat is uw heil en geluk groot. Toen Samuël te Bethlehem kwam, zo kwamen de oudsten der stad hem bevende tegemoet, vragende: Is uw komst met vrede? 1Sam. 16:4. Mijn komst tot u is met vrede; Jezus' vrede is de allerbeste en meest wenselijke. De vrede op zichzelf is een zeer dierbare zaak. Hiervan kwam het dat hij vanouds onder het heidendom als een god is vereerd en gediend geworden, Juvenalis zegt ervan: Gelijk de vrede wordt gediend, alsmede de trouw. Hij had binnen Athene zijn altaar. Te Rome was hem niet alleen een altaar opgericht, maar aldaar was voor hem een prachtige tempel gesticht, die door Claudius begonnen en door Vespasianus voltrokken was. Van deze tempel spreekt Plinius als van de rijkste, als van het schoonste en grootste gebouw, alle andere tempels ver in heerlijkheid overtreffende. Wat wonder, dat Aristophanus over de vrede aldus uitroept: O eerwaarde vrede! milde geveer der druiven, met welke naam zal ik u noemen, en waarvan zal ik een woord genoegzaam heerlijk ontleenen? Zo ziet gij, in welke achting de vrede is geweest; doch deze vrede kan niet evenaren met uw vrede, welke gij bezit; deze maakt alleszins gelukkig.

Hij maakt u gelukkig in dit leven, en wel daarin, dat gij vrede van buiten hebt met die grote en ontzaglijke God; gij zijt Zijn vrienden en niet Zijn vijanden; gij hebt geen reden om Zijn toorn te vrezen; gij moogt in vrede en zoete gemeenschap met Hem omgaan, als een man met zijn vriend, Exod. 33:11. Gij hebt een vrijmoedige toegang tot God; gij moogt met blijdschap aan de Heere en al Zijn heerlijke volmaaktheden denken, evenals aan de uwe; gij hebt recht om op de Heere te vertrouwen, en alles goeds van Hem te verwachten; kortom, grimmigheid is bij Hem voor u niet meer. Hij heeft in Jezus gezworen, om op u niet meer te toornen, noch te schelden, Jes. 54:9.

Gij hebt vrede binnen in u, uw geweten is gereinigd van de dode werken, om de levende God te dienen, Hebr. 9:14. Uw geweten is niet alleen deugdelijk goed, in zoverre die is gewassen door Jezus' bloed en vernieuwd door Zijn Geest, maar het is ook troostvol goed, het heeft geen recht om u te bedroeven, te bijten, te pijnigen of te veroordelen; ja, integendeel zijn plicht is u in de Heere te verblijden, u vrij te spreken van Gods ongenade, van de vloeken der wet; te zeggen dat uw zonden vergeven zijn, dat de Heere Jezus die verzoend heeft en de schrik voor de dood en de verdoemenis tot u niet zal genaken. Hij moet u vertroosten over de gemeenschap met de algenoegzame God en de gelukzalige eeuwigheid in Jezus. Gij hebt dus recht, om een gestadige lieflijke muziek in de ziel en een gemoedigd en gesterkt hart in de Heere te hebben. Zulk een vrolijk hart, dat is als een gedurige maaltijd, dat het aangezicht blij kan maken, Spr. 15:13 en 15.

Gij hebt vrede met al de schepselen, die voor de vrede met God met u in vijandschap stonden. Het zijn nu altezamen uw vrienden, geen van hen zullen uw verderf zoeken. De engelen in de hemel, die wijze, heilige en machtige heirscharen voor de troon, zijn met u bevredigd, Kol. 1:20, vol van liefde om u dienst te doen, Ps. 91:11 en 12, en om in benauwdheid bij u te zijn, Hand. 12:7. De vromen op aarde zijn u genegen, als zijnde uw geestelijke broeders en zusters, behorende tot één geestelijk huisgezin; hun harten zijn in liefde en ontferming over u aangedaan; wanneer het u kwalijk gaat, zo zijn zij bedroefd; gaat het u wel, zo zijn zij in uw welstand verheugd; hun harten en monden zijn voor u tot God in het gebed uitgebreid; hun handen staan open om u te helpen en milddadigheid te bewijzen. De redeloze schepselen zijn ook met u bevredigd. De vogels des hemels, het vee op duizend bergen, de vissen van de afgrond, tot de stenen des velds toe, niets kan, niets zal uw ondergang zoeken. Dit gaat zover, dat, als het God behaagt, zelfs geen hond zijn tong tegen u kan verroeren, Ex. 11:7. Hoe gelukkig zijt gij dan in uw leven!

Alzo gelukkig zijt gij ook in uw dood. Het was zulk een groot geluk niet, bijaldien het alleen beperkt was binnen de omloop van uw korte levenskring; maar dat uw gelukzaligheid zeer doet stijgen is, dat gij meer gelukkig zijt in uw sterven dan in uw leven. De dood is verslonden tot overwinning; hij mag de band van ziel en lichaam breken, doch onmogelijk kan hij de gemaakte vrede schenden. Wanneer gij alzo sterft, zijt gij van die zalige doden, die in de Heere sterven, Op. 14:13. Gij gaat als des Heeren knechten en dienstmaagden met Simeon in vrede. En al gevoelt gij deze beminnelijke staat niet, al zijt gij dikwijls in veel bekommering, al waart gij in dat laatste en bange uur in veel onrust en donkerheid, wees evenwel verzekerd dat gij donker gaat naar het helder en volmaakt eeuwig licht. Let op de vrome, en zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn, Ps. 37:37.

Gij zult na dit leven voor eeuwig allergelukkigst zijn. Gij zult dan voor altijd wonen in de hemel, die stad des vredes, in tegenwoordigheid zijn van de God des vredes; en bij Jezus, de Vorst des vredes, en leven onder al de vromen en kinderen des vredes, genieten

die onuitdrukkelijke, allerzoetste en eeuwige blijdschap, rust en vrede der ziel, dewijl aldaar dan volkomen alle tranen zullen afgewassen zijn, droefenis en zuchtingen weggevloten, en eeuwige blijdschap op uw hoofden wezen zal, ja, verzadiging van vreugde, liefelijkheid aan Gods rechterhand, eeuwiglijk en altoos, Ps. 16:11. Ziedaar, is uw geluk niet onwaardeerbaar, gij allen die hier bij aanvang aan deze vrede gemeenschap hebt?

Doch, zal een vrome en bevredigde ziel licht denken, heb ik vrede, ben ik in zulk een gezegende staat, hoe heb ik dan zoveel uitwendig kruis en inwendige strijd? Kan dat met zulk een gelukkige en bevredigde staat bestaan? O, heel wel. Dat is het lot van de bevredigden met God, dat is hun beide voorspeld, te weten, dat zij in het lichaam op de wereld van boze mensen verdrukkingen zouden hebben, Joh. 16:33, en dat zij inwendig naar de ziel met de duivel zouden moeten strijden en het harnas aantrekken, Gen. 3:15. Het is zover daar vandaan, dat de strijd met de duivel, de oorlog met de zonde en de wereld niet overeenstemmen zou met de gemeenschap aan deze vrede, dat het daarvan een onwrikbaar merkteken is. Immers zolang de mens in vijandschap met God staat, leeft hij in vrede met de duivel en de zondige wereld, Jak. 4:4. Maar zodra de vrede met God wordt getroffen, ontstaat er aanstonds een dodelijke haat en een dodelijke vijandschap tussen de satan, de wereld en de bevredigde met de Heere, alle vorige en oude banden van vrede worden aan flarden gescheurd. Trouwens, hoe kan gerechtigheid gemeenschap hebben met ongerechtigheid, het licht met de duisternis, Christus met Belial, de gelovige met de ongelovige? 2.Kor. 6:14 en 15. Alsdan haat de mens de wereld en de satan, hij kant zich tegen het rijk des duivels, spreekt de wereld en al haar zondig bedrijf tegen; doch hij liefst God en Zijn dienst, en staat overal voor Zijn eer. Bijgevolg kan er geen vrede blijven tussen de wereld, de vorst der duisternis en tussen de bevredigde met en in Jezus, maar er moet onder hen een dodelijke haat en een dodelijke vijandschap zijn. Daarbenevens, hoe groter de onrust over de zonde is, hoe krachtiger de oorlog is met de wereld, hoe heviger de strijd met de duivel aangaat, hoe uitnemender somtijds het geloof en gevoel der gelovigen is, dat zij vrede hebben. Hier is waar, dat het licht schijnt in de duisternis, dat de vrede en vreugde in benauwdheid worden geboren; want hoe meer de wereld hen ontrust, hoe meer de Heere Jezus tot hen van vrede spreekt; hoe meer de duivel hen bespringt, hoe krachtiger Jezus hen wapent, om hem te overwinnen, en zij uit des satans haat van Jezus' liefde worden verzekerd. Kan dan de vrede met God met de oorlog der wereld en de strijd des duivels niet tezamen gaan? Neemt het tweede het eerste wel weg? O gewis neen, het is een krachtige bevestiging daarvan.

Toont zulks ook, bevredigden des Heeren! te erkennen. Hebt en gevoelt gij een zoete vrede van het gemoed, wees toch zorgvuldig om die te bewaren. Ziet wel toe, dat die zoete rust door geen grove ongerechtigheid, of door een slordige wandel, geesteloze en sleurdiensten, of bedroeven des Heiligen Geestes wordt gestoord noch verminderd, Ef. 4. Mist gij het gevoel van deze vrede met God, hebt gij die verloren, o ziet, dat gij die moogt weerkrijgen, door onderzoek naar de oorzaak, door ootmoedige belijdenis van die, als zij is uitgevonden, door aangrijpen en nieuwe toepassing van de verdiensten van Jezus, gepaard met hartelijke zuchtingen tot God. Hij zal dan weer tot uw ziel van vrede spreken, u weergeven de vreugde van Zijn heil, Ps.35:3, 51:14.

Staat nu daarnaar, dat gij meer en overvloediger in de genade moogt aangroeien. In een staat van vrede neemt alles toe: de landen worden bezaaid en staan met schone vruchten, de handwerken worden levendig, de koopmanschappen bloeien. Ziet ook, dat uw

toenemen aan allen openbaar mag worden; dat gij met vruchten der gerechtigheid tracht vervuld te zijn.

Ik sluit dan met die deftige en beweeglijke wens van Paulus aan de gemeente van Thessalonika, 2Thess. 3:16a: De Heere nu des vredes Zelf geve u vrede te allen tijd, in allerlei wijze.

AMEN

LOFZANG VAN SIMEON

LUKAS 2:30

Want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien.

VOORAFSPRAAK

TOEN de ark des HEEREN, die enige tijd gehuisvest was geweest in het land der Filistijnen en de Heere daar over de inwoners zeer zware plagen had toegezonden, ja zelfs hun afgod Dagon op zijn aangezicht ter aarde geworpen had voor de ark, en het hoofd van Dagon en de beide palmen zijner handen waren afgehouden, staande op een wagen en door twee zogende koeien naar Beth-Sémes werd opgevoerd; ziet, zo lezen wij, en het is zeer opmerkelijk en nadrukkelijk, dat de inwoners van Beth-Sémes zich verblijdden, als zij de ark zagen, 1Sam. 6:13. Wat en hoe eigenlijk de ark was, over welks naamwoord en stof vele bedenkingen bij de geleerden zijn, getuigt Gods Geest ons uitdrukkelijk bij Exod. 25:16: Zo zullen zij een ark van sittimhout maken: twee ellen en eene halve el zal haar lengte zijn, en anderhalve el haar breedte, en anderhalve el haar hoogte. En gij zult ze met louter goud overtrekken, van binnen en van buiten zult gij ze overtrekken; en gij zult op dezelve een gouden krans maken rondom heen. En giet voor haar vier gouden ringen, en zet die aan haar vier hoeken, alzo dat twee ringen op de ene zijde derzelve zijn, en twee ringen op haar andere zijde. En maak handboomen van sittimhout, en overtrek ze met goud. En steek de handbomen in de ringen, die aan de zijde der ark zijn, dat men de ark daarmee drage. De draagbomen zullen in de ringen der ark zijn, zij zullen er niet uitgetogen worden. Daarna zult gij in de ark leggen de getuigenis die Ik u geven zal. Wij zullen ons nu niet ophouden met het onderzoek, waar die ark gebleven is, en het vertonen dat zij in de tweede tempel niet gevonden werd. Ook mogen en moeten wij verfoeien het gevoelen dergenen die deze ark afleiden van de godsdienst der heidenen, dat met recht door de godgeleerden weersproken wordt.

Wij menen, dat Gods voornaam oogmerk met deze ark is geweest, om Zijn Zoon daardoor af te schaduwen en aan het geloof van Israël op te dragen. Immers indien de ganze tabernakel afbeeldend is geweest, wie zal het durven loochenen van de ark, Zijn dierbaarste pand en uitnemendste sieraad? Is het te denken, indien hierin geen geheim was opgesloten, dat God zulke heerlijke eernamen zou willen geven aan een werk van mensenheden, voornamelijk, indien het afkomstig was van een afgodisch beginsel? Zou hij een kist Zijn woning noemen, de ark van Zijn kracht, de eer van dat volk, dat Hij Zich tot een erfdeel had uitverkoren, de voetbank van Zijn voeten, waarvoor de priesters en geheel Israël zich moesten neerbuigen? Paulus, de geheimen van de tabernakel ontvouwende, telt uitdrukkelijk onder dingen die betere goederen afschaduwden, de ark des verbonds, alom met goud overdekt, en het verzoendeksel, beschaduwd door de cherubim der heerlijkheid, Hebr. 9:4 en 5. Johannes zag de tempel Gods in de hemel geopend, en de ark des verbonds werd gezien in Zijn tempel, Op. 11:19. Dat is buiten twijfel Jezus, Die gezeten is aan de rechterhand Gods, en met Zijn aangebrachte gerechtigheid alle overtredingen van Zijn volk verzoent.

Doch om ons hier niet verder in te laten, toen de lieden van Beth-Sémes de ark zagen, verblijdden zij zich. En geen wonder, want met de ark kregen zij weer de wet van God, die in haar bewaard werd, volgens des Heeren uitdrukkelijk bevel bij Ex. 25:16. Toen kregen zij weer het fundament, de wortel, het hart en merg van de ganse tabernakel, zoals de Joden de ark noemden. Inzonderheid kregen zij toen weer onder hen het dierbaar teken van Gods genadige tegenwoordigheid.

Doch hoeveel heerlijker en waarachtiger is dit in de ware tegenbeeldige ark Jezus? De wet van God is in het binnenste van Zijn ingewand, Ps. 40:9. Hij is het pit, merg en de ganse inhoud van de Levitische Godsdienst, Hebr. 9. Hij alleen is het rechte Afschijnsel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1:3. Wie zou zich dan niet uitermate verblijden, als hij die grote Heere Jezus ziet? Immers het was de grond van Simeons lofzang en blijdschap, gelijk wij in onze tekst hem horen betuigen: Want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien.

Uit het voorgaande vers hebben wij gehoord Simeons betuiging van zijn begeerte en bereidwilligheid om te sterven. In deze drie volgende verzen vinden wij een nadere bevestiging van die betuiging, genomen van het gezicht van de Messias. Dit gezicht wordt blotelijk genoemd en neergezet in onze tekst, en dan verder uitgebreid ten opzichte van de heerlijkheid en voortreffelijkheid van de Persoon van de Heiland.

In onze tegenwoordige tekstwoorden moeten wij beschouwen:

- I. Van Wie Simeon hier spreekt, of hoe hij de Heilvorst noemt.
- II. Wat hij van zichzelf omtrent Hem betuigt.

VERKLARING

I

Simeon spreekt hier van zaligheid. Zaligheid is een kort woord, maar van een ruime betekenis. Het is een lieflijk woord, het klinkt ieder als een aangename melodie in het oor; elk schijnt aan zaligheid lust te hebben; want al wat beminnelijk, al wat wenselijk, al wat vergenoegend is, dat is zaligheid. Al wat de blinden het gezicht, de doven het gehoor, de stommen de spraak, de doden het leven is, dat is zaligheid, en meer voor de arme zondaar. Het grondwoord sôdtarion, door zaligheid overgezet, is zoveel als heil, behoud, verlossing, hetzij van een lichamelijk of geestelijk kwaad. Het is overeenstemmend met het Hebreeuwse woord jaschang. Men ziet het somtijds gebruikt voor een lichamelijke verlossing en behoud. In zulk een betekenis ontmoeten wij het bij Hand. 17:34, alwaar het woord van de apostel tot het volk, dat zich met hem in het schip bevond, aldus luidt: Daarom vermaan ik u, spijs te nemen, want dat dient tot uw behoud. Doch hier ziet Simeon op geen lichamelijk behoud of verlossing. Trouwens de zaligheid bestaat ook niet in zaken die aards en lichamelijk zijn, gelijk menig onverstandig belijder daarvan die ongeschikte en ongegronde gedachten heeft, even alsof die bestond in iets dat buiten God was, als in een ingebeelde vrijheid van ellende, in rust van alle kwellingen, in gedroomde gemakkelikheden, in de vergenoeging van de laagste zielskrachten, zich inbeeldende in de hemel een vrolijk geschal der engelen en zalige mensen, een heldere glans en stralen van hetgeen op de aarde kostelijk is, voldoening aan de gevoelige begeerlijkheden, bijna als het gefabuleerde paradijs, waarvan de Mohammedanen wanen. Dwaze mensen! die tonen verduisterd te zijn van verstand, die hierin niet te rade gaan met een gezond begrip

en oordeel, maar te werk gaan met inbeeldingen en uitwendige zinnen. Wat weten die van de zaligheid? Die alzo doen, geven blijken van niet zeer hemels en geestelijk te zijn, noch veel op te hebben met de ziel en het Goddelijke, maar tonen dat zij aards en vleselijk zijn, en daarom zulke lage en lichamelijke gedachten van de zaligheid smeden. Het is wel waar, dat de gelukzaligheid in de Heilige Schrift wordt opgegeven onder de verbeelding van verscheidene lichamelijke dingen, gelijk van rijkdommen, van een koninkrijk, van een kroon, van een paradijs, van een erfenis, van een bruiloftsmaaltijd, van spijs en drank, enz.; doch niet zo, alsof de zaligheid eigenlijk daarin bestaan zou, hetgeen onbetwistbaar klaar blijkt uit al de Heilige Godsspraken, waarin van de zaligheid wordt gewaagd, zonder die zinnebeelden. Bijvoorbeeld: Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken, Ps. 17:15. Geliefden! nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is, 1Joh. 3:2. Al die spreekwijzen van lusthoven, paleizen, maaltijden, tronen, kronen, enz., geven derhalve slechts oneigenlijk te kennen die onbegrijpelijke heerlijkheid der gelukzaligheid, en dat onuitdrukkelijk vergenoegen der zielen daarin, dewijl al die zaken van de voortreffelijkste zijn, en de lieden der wereld in zulk een en slag van dingen al hun vermaak stellen.

Simeon heeft hier in het oog een geestelijke en eeuwige zaligheid, vanwege welke hij Jezus de zaligheid noemt, een zaligheid waartoe de gelovigen verkoren zijn, 2Thess. 1:13, een zaligheid die de uitverkorenen in vrezen en beven moeten uitwerken, Fil. 2:12, een zaligheid waartoe de heiligen in Gods kracht bewaard worden, 1Petr. 1:5. Zaligheid staat dus tegenover rampzaligheid. Door de zonde was de mens rampzalig geworden, zij had hem beroofd van het allerhoogste goed, hetwelk is de gemeenschap met de volzaligen God en al de beminlijke zegeningen, die uit de gemeenschap van Jehovah God tot de zielen van Zijn volk vloeien. Zij heeft hem gestort in het allergrootste kwaad van zonden en straffen, zoals schuld en smarten, toorn en eeuwige verdoemenis. De sterveling verkrijgt nu opnieuw zaligheid, wanneer hij in het algemeen verlost wordt van het hoogste kwaad, en in het bezit gesteld wordt van het hoogste goed. Ieder mens die maar van enig verstand is, zal moeten toestemmen dat de mens dan recht gelukzalig is, wanneer hem geen kwaad deert, en dat hij van alle goed overvloed heeft, in zoverre, dat het alle begeerten die hij heeft of ooit kan hebben, machtig is overvloedig te vervullen.

Met betrekking tot het geestelijk en eeuwig heil, noemt de oude Simeon hier de grote Heere Jezus de Zaligheid, Had hij gezegd uw Zaligmaker, het zou van zulk een grote nadruk niet geweest zijn dan nu, dewijl het een spreektrant is, die de Hebreëen zeer eigen is, bijvoorbeeld dankzeggingen en dankkoren voor zeer hartelijk en ernstig dankende mensen, Neh. 12:31; de zonde voor een zeer groot zondaar, Spr. 13:6; gij trotsheid! voor gij zeer trotse, Jer. 50:31. Jezus voert de naam van Zaligheid ook met nadruk, dat zoveel zegt als de volkomen zaligmakende Zaligmaker. En waarlijk, mijn lieve vrienden! de grote Heilvorst draagt met recht deze naam, overmits Hij de zaligheid door Zijn verdiensten verkregen heeft, verlossende Zijn volk van hun zonden, Matth. 1:12. De verworven zaligheid past Hij door Zijn Geest aan de gewetens der godvrezenden toe, dewijl Hij hen door het geloof met zich verenigt, waardoor Hij voor hen wordt wijsheid van God, rechtvaardigmaking, heiligmaking en een volle verlossing, 1Kor. 1:30.

Maar gij zult mij mogelijk vragen: Waarin bestaat die zaligheid, die Jezus Zijn gunstgenoten hier op aarde aanvankelijk toepast? Hoort, toehoorders! ik zal het u zeggen, let er

toch aandachtig op! Zij bestaat in de gemeenschap met God drie-enig, Vader, Zoon en Heilige Geest. Dit was de gelukzaligheid van Adam voor de val, dit is ook de hunne, die gezaligd zijn na de val. Welgelukzalig is het volk, diens God de Heere is; het volk dat Hij Zich ten erve verkoren heeft, Ps. 33:12; en die volkomen te genieten, zal de zaligheid voor eeuwig ook uitmaken. Hierom ziet men de zaligheid beschreven door Jehovah God te zien, dat is te kennen, te genieten, op het nauwst met God verenigd te zijn, Matth. 5:8, die tot zijn Deel te hebben, Ps. 119:57, Jer. 10:16, dat God Zijn gunstgenoten als Zijn tempel bewoont, Joh. 14:23; dat Hij avondmaal met hen houdt, Op. 3:20. Jehovah God is enkel Licht, 1Joh. 1:5, enkel Leven, ja de Fontein des levens, Ps. 36:10, een overvloedig Goud en krachtig Zilver, Job 22:25. Hoe kan iemand nu, welke die God bezit, minder dan gelukzalig zijn? Dan is hij bevrijd van het hoogste kwaad der zondenschuld, zijn ongerechtigheden zijn vergeven, hij is met God verzoend in het zoenbloed van deze Zaligheid, Jezus, begiftigd met een volmaakte toegerekende gerechtigheid, uit kracht van welke hij recht heeft om tot God te naderen en het eeuwige leven te verwachten. Is die dan niet zalig? Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, Ps. 32:1 en 2. Zulkeen is ontslagen van de heerschappij der zonde door de vernieuwing naar Gods beeld in heiligheid en gerechtigheid, Ef. 4:23 en 24. Tegen zulkeen gelden de vloeken der Wet niet, 1Tim. 1: 19. Op die past geen geweld des satans. Zodanigen zijn geen doel meer van de pijlen der Goddelijke gramschap; geen prikkel des doods, geen hel noch eeuwige verdoemenis is voor hen te vrezen. God is hun Schild en Loon, Gen. 15:1. En niet alleen zijn de bezitters van Jehovah God ontslagen van het grootste kwaad, maar zij zijn daarin insgelijks bevoorrecht met het hoogste goed. Dan zijn al de krachten der redelijke ziel met God bezig en vervuld. Het verstand is dan gelukzalig, dewijl het iets kent van dat zalig Wezen met al Zijn doorluchtige volmaaktheden, het heeft enig begrip van Zijn waardigheid, hoe Hem alles toekomt, alles van dat Opperwezen afhangt, uit Hem, door Hem en tot Hem is, Rom. 11:36 en Op. 5:13. De wil is gelukzalig, dewijl hij Jehovah God geniet, Hem omhelst, Hem bemint, Zijn liefde gevoelt, Zijn goedheid proeft, zich geheel en al wil buigen onder Gods wil, niets voor zichzelf hebben wil, maar alles wat hij wil, voor God wil. Hij wil God dienen, Zijn geboden gehoorzamen, zich verlustigen en verliezen in de maalstroom van die oneindige majesteit, en rusteloos dag en nacht roepen: Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Op. 4:8. Van deze gemeenschap Gods behaagt het Hem, om, tot voltrekking der zaligheid in dit leven, meer dan één van Zijne lieve kinderen te verzekeren en te verzegelen door de Heilige Geest der belofte, tot de dag der verlossing van Jezus Christus, Ef. 4:30; zodat zij weten dat God hun Vader is, Jezus hun Zaligheid en de Heilige Geest hun Trooster. Hij is hun Rijkdom, hun Schat, hun Deel, hun Erfenis, hun Zon Die in hen leeft, en zij in God; Die hen heeft verlicht, geheiligd en getroost; die hen door Zijn Geest als Koning regeert, hen aan Zijn wil onderdanig maakt, zodat zij willen, wat Hij wil, en alles doen om Zijns zelfs wil, Spr. 16:4. Is dat geen zaligheid?

De zaligheid, die de volkomen zaligmakende Jezus Zijn volk hier aanvankelijk deelachtig maakt, bestaat ook in een dagelijkse gelijkvormig making en wording met God, als namelijk Jehovah God Zich meer en overvloedig aan de Zijnen in Zijn heerlijkheid belijft te openbaren, zodat zij Zijn flikkerende deugden met ongedekt aangezicht aanschouwen en zo veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, 2Kor. 3:18. Zodat men meer licht in de Heere wordt, meer levend, meer heilig, 2Petr. 1; zodat eigen verstand meer

wordt verloochend, eigen wil meer dadelijk sterft, eigen beogingen meer verdwijnen, al onze gedachten en bewegingen onder God en Zijn wil gevangen liggen. Met een woord, dat Jehovah God ons meer alles in allen wordt, 1Kor. 15:28b.

De zaligheid, die de volkomen zaligmakende Jezus Zijn volk hier aanvankelijk deelachtig maakt, bestaat ook in de heilige blijdschap, dat hun de snoeren in zulk een lieflijke plaats zijn gevallen, en zij de levende hoop hebben, van eens de volle genieting van dat alles namaals te zullen ontvangen, wanneer Gods zalig volk in de dood naar de ziel, en in de opstanding naar ziel en lichaam beide, beschonken zullen worden met dat gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid, 2Kor. 4:17. Wat zal dat een alleruitnemendste zaligheid zijn!

Christus is de Zaligheid, omdat Hij de Zijnen ook bij de geschonken zaligheid beveiligt, zodat geen vijanden, noch verdrukkingen machtig zijn om hen van haar te beroven, Joh. 10:28.

Ja, Jezus is de Zaligheid, omdat Hij het is Die al Zijn verlost en gezaligden op aarde inleidt tot de volmaakte bezitting der heerlijkheid hiernamaals in de hemel, Hebr. 2:10, en alzo hun zaligheid eindeloos en vlekkeloos volkomen maakt. O, wat zal dat een alleruitnemendste zaligheid zijn! Ik zal haar tot de volgende punten brengen:

1. In welke staat Jezus' gezaligd volk dan zal wezen.
2. Welk werk daar gedaan zal worden.
3. In welke plaats.
4. Met welk gezelschap.
5. Hoe lang dat alles zal duren.

1. De staat der gelukzaligen zal dan volstrekt volmaakt zijn. Men zal volkomen vrij zijn van alle denkbaar kwaad; men zal zonder gebrek genieten alle wenselijk goed. Alsdan zal er geen kwaad meer in de gelovigen wezen. In hun verstand zal geen onverstand zijn, maar dat zal te niet gedaan worden, 1Kor. 13:8. In de wil zal geen ondeugd meer overblijven van traagheid, onbuigzaamheid, liefdeloosheid en onheiligheid. De volmaakte Kerk zal dan een gemeente zijn zonder vlek of rimpel, Ef. 5:27. Men zal dan ook geen kwaad meer doen; men zal er niet kunnen zondigen, Op. 21:27. Niet het minste kwaad zal hen van anderen wedervaren; het lichaam zal aan geen ziekte, geen krankheid, geen gebrek, geen verdrukkingen, geen vervolgingen, geen armoede, geen onlust, geen moeite, geen arbeid, geen dood meer zijn onderworpen, dewijl het opgewekt zal in heerlijkheid, 1Kor. 15:43. Jehovah God zal alle tranen van de ogen afwissen; en de dood zal niet meer zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeiten zullen er meer zijn, Op. 21:4. Er zal een meer dan wenselijk goed bezeten worden. De stand zal volzalig en volmaakt licht en leven zijn. Het verstand zal dan wonder gelukzalig zijn; het zal Jehovah God drie-enig op het allerhelderste kennen, Zijn heerlijkheid van nabij beschouwen; de Heere van aangezicht tot aangezicht zien, Ex. 33:11. Het zal zich gedurig ophouden met dat eeuwig, oneindig, zelfwezend, onbegrijpelijk Wezen en Zijn luisterrijke volmaaktheden van wijsheid, almacht, goedheid, heiligheid in de heerlijkheid van de Heere Jezus, waartoe de Vader Hem verhoogd heeft, naar zijn vatbaarheid in te zien, Joh. 17:3. De wil zal aldaar mede volkomen God genieten, met Zijn wil ten enen male overeenstemmen, en zover, dat niet hun wil, maar Gods wil op het volmaaktste zonder enig tegenstreven zal worden ten uitvoer gebracht; evenals het van de engelen in de hemel geschiedt, Matth. 6:10. Derhalve zal de wil zuiver, heilig en onberispelijk zijn. Alsdan zal er in de begeerten geen onmatigheid,

noch in de bewegingen een ongeregeldeheid wezen, dewijl de ziel volkomen over het lichaam zal meester zijn en blijven. Ook zal men dan aan geen strijd tussen vlees en geest onderworpen zijn; want daar zal geen vlees meer zijn, maar niet dan louter geest. De strijd is dan gestreden en de loop geëindigd, 2Tim. 4:7. O, wat zal de rust daar zoet wezen! Rust zonder onrust, rust zonder storing, ja, eeuwige rust van alle arbeid, Hebr. 4:9. O, wat zal de blijdschap en het vermaak dan voortreffelijk zijn! Een blijdschap tot verzadiging toe, een blijdschap eeuwig en altoos, Ps. 16:11. Men zal er eten en drinken, maar het zal daar het verborgen manna en de nieuwe wijn zijn aan Christus' tafel, Matth. 26:29, Luk. 22:18, en Op. 2:7. Men zal er het aangenaamste huwelijk genieten, en ten bruiloft gaan, maar zonder trouwen, Matth. 22:30, Op. 19:9. O, wat zal de heerlijkheid daar groot zijn! Wat zal er een luister, een glans aan de gelovigen zijn en van hen afstralen, evenals aan Mozes, wanneer hij op de berg met God verkeerd had, Matth. 13:43. In het kort, het zal een staat wezen, waarin men allerverst is van de duisternis, en allernaast bij het licht; een staat, in welke men afgescheiden is van de dood en op het allerkrachtigst zal leven; een staat, waarin onze vijanden het verste afgelegd zijn, en onze vrienden het dichtste in onze tegenwoordigheid; een staat, waarin Jehovah God drie-enig het meest volmaakte Deel, de rijkste Erfenis, de Maaltijd voor Zijn zalig volk zal wezen. O schone staat!

2. Het werk, dat in die staat zal worden verricht, is hemels en enkel geestelijk. Men zal er niet meer klagen, niet schreien, niet meer bidden. Ook zal men daar zozeer niet geloven, maar altijd blij en vrolijk zijn en een nieuw lied zingen, Op. 5:9. Men zal Jehovah God en Zijn heiligen er volmaakt lieven, en er altijd danken, dat het Lam, Hetwelk geslacht is, waardig is te ontvangen de kracht, de rijkdom, de wijsheid, en sterkte en eer, en heerlijkheid en dankzegging. Men zal er God eeuwig verheerlijken, loven en prijzen, en dat over Zijn heerlijkheid en waardigheid, die Hij daar in Zichzelf vertoont, en over Zijn goedheid, die Hij op aarde aan de gelovigen heeft bewezen, Die zij nu nog genieten in de hemel en eindeloos deelachtig zullen blijven, zeggende: Heerlijkheid, en eer, en dankzegging zij Hem, Die op de troon zit en in alle eeuwigheid leeft, Op. 4:9. O, beminnelijk werk!

3. De plaats van deze dierbare staat, en dat voortreffelijk werk is mede niet gering, maar heel kostelijk. Wat is een fraaie plaats bevallig! Hoe vrolijk is men, wanneer men in een gezonde lucht, in een gemakkelijke tuin mag wandelen. De historiën zijn befaamd, wegens het cederen huis van Salomo, Diana's tempel, Rome's capitol, doch wat zijn het slechte woningen bij de hemel! Moet men niet met verwondering opmerken de beschrijving van Ahasveros' koninklijk paleis? Daarvan vindt men geboekt, dat het voorhof versierd was met witte, groene en hemelsblauwe behangsels, gevat aan fijn linnen en purperen banden en zilveren ringen en aan marmeren pilaren. De bedsteden waren van goud en zilver, op een vloer van porfiersteen en van marmer, en albast, en kostelijke stenen, Esth. 1:6. Maar bij de plaats van de derde hemel vergeleken, is het niet eens zoveel als een paardenstal; want die is de bruiloftskamer van het Lam, het paleis van de grote Koning, die hemelse zaal, opgeschikt vol van schoonheid en heerlijkheid. Het is hiervan, dat de hemel in de Heilige Bladeren de sierlijkste benamingen draag, zoals van een stad, Hebr. 11:16, van een paradijs, Luk, 23:43; van een huis, Joh. 14:2; van een Koninkrijk, Jak. 2:5, van de derde hemel, 2Kor. 12:2. Het is een stad, vanwege de uitgebreidheid van die plaats en de veelheid van inwoners. Een paradijs heet het, vanwege derzelver gemakelijkheid. Een huis wordt het genoemd wegens de gemeenzame inwoning Gods en der heiligen, dewijl de heiligen daar met God zullen verkeren als kinderen in huns Vaders

huis, om de ouderlinge omgang en innige gemeenschap der heiligen met elkaar, welke in samengevlochten liefde en eenheid daar tezamen zullen wonen, alwaar dan mede de ene heilige de andere zal kennen, gelijk het toegaat in een huis onder de huisgenoten. Eindelijk, wegens alle veiligheid voor gevaar van vijanden gelijk als in een huis. Een koninkrijk noemt men het, vanwege de luister en de heerlijkheid der plaats. De derde hemel noemt de Bijbel het, vanwege Gods troon die aldaar is, daar Hij woont; waar de wandel en de burgerschap der gelovigen op aarde was, Fil. 3:20; waar hun schat en hun loon is, Matth. 5:12; waar hun hoop weggelegd is, Kol. 1:5; waar hun erfenis bewaard wordt, 1Petr. 1:4. O, wat maakt dit alles tezamen genomen deze plaats der gelukzaligheid wonder heerlijk! Het is een stad, die de zon of maan niet behoeft, dat zij in dezelve zouden schijnen, want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is haar Kaars, Op. 21:23.

4. Dat de zaligheid nog meer doet opluisteren, is het gezelschap dat men aldaar zal vinden, hetgeen wezen zal de algenoegzame en volzalige God, met Wie de zaligen op het allernauwst zullen omgaan. Het zal Jezus zijn, hun God, hun Bruidegom, hun oudste Broeder, hun Hoofd. Die zullen zij zien en met Die zullen zij de volmaaktste gemeenschap genieten, 1Thess. 4:17. En wat is dat schoon! Op aarde maakt Zijn tegenwoordigheid een stinkende kerker tot een lieflijk paleis, wat zal dan Zijn tegenwoordigheid in de hemel niet teweeg brengen? O, met Jezus te zijn, is het begrip van alle vreugde. Bernardus was daarmee zo opgenomen, dat hij zei: Ik wilde liever in mijn keuken zijn met Christus, dan in de hemel zonder Hem. Ja, Luther zou nog hoger gaan, wanneer hij verklaard zou hebben, liever met Christus in de hel te willen zijn, dan in de hemel zonder. Althans, dat het wat groots is met Jezus in de hemel te wezen, Hem aldaar in heerlijkheid te zien; dat kan onder andere blijken uit de belofte aan de moordenaar gedaan: Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn, Luk. 23:43. Hierover roept de oudvader Bernardus aldus verwonderd uit: O wonderlijke goedertierenheid, Hij zegt niet enkel, gij zult in het paradijs zijn, of gij zult daar met de engelen zijn; maar gij zult daar met Mij wezen. Daar zult gij verzadigd worden met Degene Welke gij begeert, daar zult gij Hem zien in heerlijkheid, Welke gij belijdt, hangende in zwakheid. Uit de begeerte van de grote Paulus: Ik heb begeerte, om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste, Fil. 1:23. Kon de koningin van Scheba zeer gelukzalig rekenen de knechten van Salomo, die gedurig voor zijn aangezicht stonden, 1Kon. 10:8; zei Demarathus van Korinthe eens, dat zulken het beste deel van hun leven verloren, die Alexander niet zagen zitten op de troon van Darius; welk een gelukzaligheid zullen die dan genieten, die in de hemel zullen staan voor het aangezicht van Jezus, oneindig voortreffelijker dan Salomo? Matth. 15:42, die de grote Koning aldaar zullen zien zitten op de troon van Zijn Vader. Hierom zei Bullingerus: Socrates was verheugd dat hij sterven zou, omdat hij geloofde, te zullen zien Homerus, Hesiodes en andere deftige mannen. Hoeveel te meer mag ik verblijd zijn, die verzekerd ben dat ik Christus, mijn Zaligmaker zal zien? Het zullen al de uitverkoren engelen zijn, die zalige geesten, welke voor de troon staan, die zich in de heerlijke staat der gelovigen verheugen zullen, Luk. 15:7. Het zal tevens die ganse rij en medeburgers der heiligen wezen, personen van welke ieder op het uitnemendste verheerlijkt en heilig is, die altezamen koningen zijn. Al de zalige patriarchen, al de godzalige profeten, al de geheiligde evangelisten en apostelen, al de getrouwe bloedgetuigen van Jezus, elk en een ieder der godvruchtigen die in het geloof zijn gestorven; die ons op aarde bekend of onbekend waren; die ons maagschap naar het vlees zijn geweest, of die ons vreemd waren; met welke wij omgang gehad hebben of niet; o, met dat geheel zuiver en volmaakt

gezelschap zullen de zaligen daar zijn en in een onderlinge kennis en zoete overeenstemming van liefde en vrede leven, Hebr. 12:23. O, wat een geluk! Men vindt, dat de Romeinse redenaar Cicero eens uitriep: O schone dag! als ik zal gaan tot de vergadering en het gezelschap der zalige zielen, en als ik uit deze beroerte en verwarring zal weggaan! Want ik zal niet alleen gaan tot die andere waardige Romeinse mannen, van welke ik tevoren gezegd heb, maar ook tot mijn Cato, beter man dan die er niemand geboren is, niemand door de vroomheid meer vermaard. Welk een blijdschap is het dan voor Christenen niet, dat zij met al de verheerlijkte heiligen, die hun lust op aarde waren, zonder enig gebrek naar ziel en lichaam zullen aanzitten in het Koninkrijk Gods!

5. En dat nu ten volle de volmaaktheid der zaligheid zal uitmaken, is, dat zij niet voor een korte of lange tijd duren zal; want het zal niet voor dagen, noch voor weken, noch voor maanden, noch voor jaren, noch voor eeuwen zijn, maar zonder einde en eeuwig.

Daar zullen we eeuwig zijn,
Eeuwig zijn, eeuwig zijn,
En dat volmaaktelijk,
In wijs- en heiligheid,
In schoon- en heerlijkheid.
Niet meer veranderlijk,
Maar zijn in d'Opperzaal,
Met d'heiligen altemaal,
Om eeuwig daar te blijven,
En aan het Hemels hof.
Dan in Jehovah's lof,
Te helpen d'engelen stijven.

Deze erfenis wordt beschreven te zijn onverderfelijk, 1Petr.1:4; de kroon, dat zij onverwelkelijk is, 1Kor. 9:25; de blijdschap, dat zij eeuwig is, Jes. 35:10; het leven, dat zij daar zullen leven een eeuwig leven; Joh. 3:16 en Op. 3:12. Ziet, dat is zaligheid. O, hoe groot is dat goed, mogen wij er in verwondering over uitgalmen, dat Gij, o Jehovah! weggelegd hebt voor degenen die U vrezen! Wat is het hieruit zonneklaar, dat Jezus met redenen de Zaligheid genoemd wordt!

Doch hier staat niet enkel Zaligheid, maar Uw Zaligheid. Dit woord heeft opzicht op die Persoon, Welke Simeon in het voorgaande vers genoemd had, en Wiens dienstknecht hij zich beleden had, namelijk de Heere. Zodat dan Jezus hier genoemd wordt de Zaligheid des Heeren, of van God. Zo vinden wij het ook uitgedrukt bij Luk. 3:6: Alle vlees zal de Zaligheid Gods zien. En bij Ps. 98:3 en Jes. 52:10: Het Heil onzes Gods. Van deze uitdrukking kan men licht redenen geven, namelijk Christus wordt zo genoemd, niet, omdat God zaligheid van node zou hebben, of, omdat Jezus de zaligheid van God zou halen of ontvangen, maar uit kracht van de Goddelijke huishouding, omdat God het is, Die deze Zaligmaker voorgekend, verordineerd en vastgesteld heeft in Zijn eeuwig raadsbesluit voor de grondlegging der wereld. In de tijd heeft Hij Hem geopenbaard, zodra de mens door de zonde van God was afgevallen, in het vervolg van tijd nader geopenbaard, verklaard en beloofd, onder de schaduwen en ceremoniën der wet afgebeeld, en eindelijk in de volheid des tijds in de wereld gezonden. Dit betuigt Simeon zelf in het volgende vers.

II

O dierbare en nooit volprezen zaligheid! Was het niet zeer voegzaam, om harten en ogen naar zulk een Zaligheid Gods te keren? Wie twijfelt er aan? Immers de oude Simeon erkent dit met blijdschap, als zijn grootste voorrecht, uitgalmende: Mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien. Hij betuigt dan voor het aangezicht des Heeren, in de tegenwoordigheid van allen die toen in de tempel waren, dat zijn ogen deze Zaligheid gezien hebben, even alsof hij zei: O, mijn goede en getrouwe God! uit enkele vrije genade hebt Gij mij, arme en ellendige aardworm, verwaardigd deze Uw Zaligheid met mijn lichaamsogen te zien, volgens Uw beloften. O, Gij, Heere! hebt mij nu verwaardigd die grote Zaligheid, die gewenste Zaligheid, die langverwachte Zaligheid, die verordineerde Zaligheid, die beloofde, afgebeelde en begeerde Messias met mijn lichaamsogen in mijne armen te aanschouwen. Maar iemand zal mogelijk denken: lag daar nuttigheid in, om Jezus met de ogen van het lichaam te zien? Het is waar, als er geen ander gezicht bijkwam, zo lag er geen zaligheid in. Een menigte zijn met zulk een beschouwen van deze Zaligheid in de hel gezonken en verloren gegaan, ofschoon zij boven het zien nog met de Heere Jezus hebben gegeten en gedronken. Echter was daar ook al geluk en eer aan vast, om deze Zaligheid Gods met zijn lichaamsogen te beschouwen, het was geen van de geringste voorrechten van het Nieuwe Testament. Aldus leert de Mond der waarheid Zelf: Want voorwaar Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gij ziet, en hebben ze niet gezien; en te horen de dingen die gij hoort, en hebben ze niet gehoord. Doch uw ogen zijn zalig, omdat zij zien, en uw oren, omdat zij horen, Matth. 13:16 en 17. Hoe reikhalsden de zalige vaders naar dit gezicht, Joh. 8:56. Toen vader Augustinus eens wat uitnemends begeerde, was het, Rome in zijn fleur te zien, Paulus op de predikstoel en Christus in het vlees. Nochtans behelst dit zien van Simeon ook nog een verhevener gezicht; want het besluit mede in zich een hemels en geestelijk zien. Een geleerd man tekent, mijns oordeels, zeer zoet aan: Simeon zegt niet, mijn ogen zien, maar hebben gezien, al was het nog voor zijn ogen en op zijn armen. Hij heeft het zo even gezien, maar in deze lof verheft hij oog en hart naar de hemel; en zonder zich te vergapen aan de lichamelijke tederheid van het Kindeke, ziet hij de Onzienlijke, en de volheid van Godheid en genade die in dit Kindeke woonde. En zo wil dit zien van Jezus ook op een geestelijke wijze te kennen geven een afzien van alle andere dingen buiten Jezus. Het is onmogelijk, om wel op de Heere Jezus te zien, indien men alvorens zijn ogen niet van alles wat buiten is, afkeert; want die zaken maken dat men de dierbare Heiland niet zo hoog kan achten, niet zo noodzakelijk ziet, en niet wel kan aanmerken al die schoonheid, zaligheid en heerlijkheid die in Hem is. Immers dan wordt de Heere Jezus maar met een half oog beschouwd, en men ziet slechts terzijde op Hem; daar Simeon juist recht op Hem en met beide zijn ogen zag. Simeon zag dan van meer dan een zaak af, zoals van zichzelf, hetzij dat hij een zondig mens was, hetzij dat hij godsdienstig was, hetzij dat hij natuurlijk was; al dat werk zijner handen mag men niet aanschouwen, zullen onze ogen op de heilige Israëls zien, Jes. 17:7. Simeon zag af van de ganse Levitische godsdienst, van stad, van tempel, van priester, van altaar, van offerande, en alles wat daartoe behoorde. Simeon zag af van de ganse wereld met al wat daarin is, van de eer, van de rijkdommen en van de vermakelijkheden.

Jezus als de Zaligheid te zien, is, wanneer de ogen zo van alles buiten Hem afgekeerd zijn, die dan dadelijk tot Hem toe te keren, met Hem als zulk een Zaligheid door het

gezicht van een opmerkend verstand te beschouwen, al zijn gedachten op Hem vestigen, Hem doordringend aan te zien, en als het ware op Hem met vaste gedachten te staren, stil te staan of hangen blijven. Van zodanig een zien, of acht geven, of opmerken, of verstaan meldt de Heilige Schrift veel. Daarvan gewaagt Job, wanneer hij zei: Behalve wat ik zie, leer Gij mij, Job 34:32. Van zulk een zien sprak de heilige zanger Israëls: Let op den vromen, en zie naar den oprechten, Ps. 37:37. En om een menigte van Schriftuurplaatsen voorbij te gaan, de Kerk zag met zulke ogen des verstands en opmerkingen, als zij uitriep: O God! wij hebben Uw gangen gezien in het heiligdom, Ps. 68:25. Alzo zag Simeon Jezus ook met zulk een aandachtig overleg en met zulke opmerkende ogen van verstand en oordeel, opmerkende in Hem alles dat in de tegenwoordige toestand van zaken, waarin hij was, hem kon te stade komen.

Nog eens, Jezus als de Zaligheid te zien, sluit mede in zich, Hem te zien met de ogen des geloofs. Het was voor Simeon, en het is voor alle godzaligen niet genoeg, om de ogen des verstands naar Jezus uit te strekken, te weten dat Hij de Zaligheid is, daarop met de ogen des verstands te starogen en dat vast te stellen; maar zou Simeon rechte vrucht van dit zien der Zaligheid genieten, hij moest bij het gezicht des verstands ook voegen het gezicht des geloofs, waardoor hij deze Zaligheid als een onfeilbare waarheid omhelsde, dat geloofde, en Hem als zulkeen in de kracht van dat alles aangreep, zijn ziel daarop neerzette, zich daarmee sterkte en tegemoet kwam. Zo handelde de oude Simeon, en kon daarom met volle nadruk betuigen: Mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien.

O heugelijk en troostvol gezicht! Ook is Simeon daarmee zo opgenomen, dat hij bereid is om te sterven. Hij kan op aarde niet meer wensen, en in dit gezicht wil hij de ogen sluiten, omdat hij op aarde niets wenselijker meer aanschouwen kan. Sluiten in de dood, op het zien van Jezus in de nederige kindsheid, om die wederom open te doen in de opstanding, ten einde Jezus te zien in de heerlijkheid Zijns Vaders. Hierom hecht hij dit tekstvers door het woordje want aan het voorgaande vers. En met recht; want aan de ene kant had hij daar in het bijzonder gesproken van het woord van Gods belofte, naar hetwelk hij nu wilde heengaan. En nademaal dat woord daarin bestond, dat hij de dood niet zien zou eer hij de Christus des Heeren had gezien, vers 26, zo zegt hij nu hier dat dit zo is geschied; want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien; en aan de andere kant had hij zijn bereidwilligheid en begeerte om te sterven ook te kennen gegeven. Hier geeft hij daarvan deze krachtige redenen, omdat hij de Messias had gezien; en zovele koningen, profeten en rechtvaardigen begerig waren geweest.

TOEPASSING

Onbedenkelijke goedheid des Vaders, die zulk een zaligheid naar Zijn vrij welbehagen heeft willen schenken! O gezegende Heiland, die zulk een Zaligheid en Volzaligheid zijt! O, hoe gelukkig was Simeon, dat hij de Zaligheid met zijn ziels- en lichaamsogen tegelijk mocht zien! Hoe gerust kon hij in vrede gaan naar de eeuwigheid! Hoe gelukkig zouden wij ook zijn, toehoorders, indien wij allen verwaardigd waren om ook deze zaligheid, niet met de lichaamsogen, want dat is onmogelijk, dewijl Jezus nu in de hemel aan de rechterhand des Vaders is, maar met onze zielsogen als onze Zaligheid hebben gezien! Doch helaas! verre het grootste gedeelte van de mensen weten hiervan niet met al, en zijn ten ene male vreemdelingen hiervan, en zijn dus de allerrampzaligsten. En wilt gij weten

welke mensen nog also rampzalig zijn? Ei, hoort aandachtig, en legt er uzelf eens bij neer. Och dat het de Heere behaagde u aan uzelf te ontdekken! Ik zal het u zeggen:

Die nog nooit de uitnemendheid, de beminnelijkheid en de noodzakelijkheid van de Heere Jezus en van door Hem zalig gemaakt te worden, recht levendig gezien hebben; en dat, omdat zij nog nooit een gevoelig gezicht gehad hebben van hun eigen ellendestaat. O, die daarin nog nooit diep was gezonken, kan de dierbaarheid van Jezus nog nooit gezien hebben.

Die uit dien hoofde ook nog nooit een gelovig gezicht van Hem hebben gehad, daar de geloofsoefening een geheel vreemd en onbekend werk is, en men nog nooit uit zichzelf is uitgegaan, om in Hem gevonden te worden, en die derhalve niet zeggen kunnen, dat hun geloofsoefeningen deze Zaligheid gezien hebben.

Die, in plaats van Hem de Zaligheid te noemen en het alleen in Hem te zoeken, en Hem daarvan de lof opdragen, hier nog zichzelf en hun eigen werk in het oog hebben; die het meeste wat zij doen, buiten de Heere Jezus doen, en dan nog in eigen werk, in enige plichten en in eigen waardigheid tot steunsel voor hun harten zoeken. Zij willen zo uitgeschud, zo ledig, zo afgedreven van alles niet naar de Heere Jezus toe, maar willen zelf ook wat meebrengen, en zoo een eigen gerechtigheid oprichtende, kunnen zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen worden, Rom. 10:3.

Die zo weinig gelijken naar deelgenoten van deze Zaligheid; die nog zo rondom in de zonde leven en liggen, zo dienstbaar onder de verdorvenheid, zo overheerst van de wereld, met deze zaligheid zover uit het oog O, dat is een bewijs dat zij uit de dood niet zijn overgegaan tot het leven, en met het bloed der reinigmaking nog niet besprengd zijn.

En wil nu iemand daarvan nog iets nader tot beproeving? Welaan, zijt gij door de weg van een gebroken gestalte over de zonden ooit overgegaan in de Heere Jezus? Dit is de enige weg, om aan de Zaligheid deel te krijgen. Onderzoekt dan eens ernstig of gij ooit, uit een gezicht van toorn en onmacht, zijt gevloeden naar die Rotssteen des heils, en dat met een voornemen om alle zonden te verlaten, dewijl hij, die daarvan zalig gemaakt wordt, daarvan als het hoogste kwaad met een gezette afkeer afziet; met een gereedheid, om de dienst van Jezus in alles te omhelzen, dewijl daartoe de dierbaarheid van de zaligheid als een bewijs van dankbaarheid, aanstonds lust geeft.

Is daaruit reinigmakende genade in uw hart toegevloed? Want het geloof in Hem, als de Zaligheid, reinigt aanstonds ook het hart, Hand. 15:9. Dit vertoont zich in een gevoel van besmetting, daar alle onreinheid de ziel dan aanstonds tot een last wordt; in zorgvuldigheid tegen besmetting, om zich, naar reinigmaking van zonden, niet wederom te bezoe-delen; in een lust tot heiligheid, dewijl dat dan het vermaak van de ziel wordt, en zij het aanziet als haar alleruitnemendst sieraad. Is Jezus met Zijn zaligheid u recht dierbaar geworden? U die gelooft, is Hij dierbaar, 1Petr. 2:7. Men ziet daarin terstond zoveel kostelijks. Dit vertoont Zich dan, indien men alles, in vergelijking van Hem, kan kleinachten, de wereld met al haar genoegens kan missen, om maar Zijn gemeenschap niet te verliezen; indien men buiten gevoel van Zijn gemeenschap niet kan rusten en zich niet voldaan houdt, dan in de verzekering van een gelovig aandeel aan Hem; als men in Zijn genieting dan ook zijn allerhoogste vreugde vindt en die voor geen duizend werelden, met al haar volheid, zou willen ruilen; in een nauwkeurige zorg om die wel te bewaren, en die door geen moedwillige besmettingen ooit wederom te storen.

Is nu iemand van al deze dingen nog vervreemd, o, ellendige stervelingen! zo zijt gij buiten Jezus, zonder sterkte, zonder waardigheid, zonder enige volheid van genade, en,

dat nog hoger gaat, zonder zaligheid. De zaligheid en Christus zijn tweelingen, die hand aan hand tezamen gaan. Johannes, de lieveling des Heeren, zegt: En dit is de getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelfde leven is in Zijn Zoon. Die de Zoon heeft, die heeft het leven; die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet, 1Joh. 5:11 en 12. Gij zijt derhalve vervreemd van Jezus, verstoken van de zaligheid; en wat is dat een onbeschrijfelijke ellende, zulks hier in aanvang en namaals eeuwig te zijn? De zaligheid, welke zulk een Zaligmaker vorderde, die met zulk een dure prijs moest gekocht worden; die zaligheid, welke uitnemendheid wij in de verklaring hebben bloot gelegd; daarvan zijt gijlieden vreemdelingen! O, nare toestand! Waart gij liever een verborgen misdacht geweest dan te leven, zonder zaligheid te leven en te sterven! Immers gij hebt zaligheid, noch in uzelf, noch in uw betrachtungen, noch in uw tijdelijke bezittingen, noch in uw godsdiensten, noch in het woord der belofte, noch in uw gebeden, noch in het Heilig Avondmaal, noch in uw leven, noch in uw dood, noch in de volzaligen en alleen zalige God zelf. Ach, onzaligen!

Mogelijk zal de een of andere blinde aardworm denken: ja, maar God is almachtig en barmhartig, Hij kan en wil mij wel zalig maken. Doch hoort, gans verblinde natuurlingen! Geloofst gij dat God Zichzelf kan verloochenen? Gij gelooft dan iets dat de Heilige Schrift ontkent: Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw; Hij kan Zichzelf niet verloochenen, 2Tim. 2:13. Derhalve durf ik u vrijmoedig betuigen, dat God u niet kan zaligen buiten Jezus. Hoe, zal Jehovah God in het geval van u wat doen, dat Zijn heilige en rechtvaardige natuur zou krenken? Zou Hij wat ondernemen, hetgeen den Raad des vredes zou omver werpen? Heeft de HEERE zelfs de wijze van zalig maken door de Zaligmaker daarin niet besloten Kan Hij dan Zijn besluit verijdelen? O, zondaren! Staat af van zulke dwaze overleggingen! Niet minder is het ondoenlijk voor u, gezaligd te worden door iets hetwelk gij buiten Jezus zoudt doen, al neemt gij ook al uw goede werken, die gij moogt bezitten. Want behalve dat het de grootste oneer voor Jezus is, Zijn zaligheid in iets buiten Hem te zoeken, even alsof Hij niet wilde zaligen, of daartoe niet genoegzaam was, zo is het mede volstrekt onmogelijk. Die weg, van door eigen gerechtigheid in de hemel te komen, is sedert de eerste zonde opgehouden. De kruisgezant redeneert aldus: Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wil worden; gij zijt van de genade vervallen, Gal. 5: 4. Jehovah God verklaart in Zijn Heilige Schriften, dat in de Heere Jezus, en in Hem alleen, de zaligheid te vinden is. De zaligheid is in geen en anderen; want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door Welke wij moeten zalig worden, Hand. 4:12. In wie buiten Jezus zoudt gij dan gezaligd worden? Gaat met uwe gedachten in de hemel; loopt daarmee over de breedte der aarde beneden, keert u tot de gerechtigheid der wet, daalt in uzelf, wat toch van dat alles zal u zalig maken? Alles dan buiten deze zaligheid is niets beter dan gebroken bakken, die geen water houden.

Och, rampzalige zondaars en zondaressen! Nog richt God deze zaligheid op in de prediking van het Evangelie; nog kan men, wanneer men in Hem gelooft, volslagen worden gezaligd, Jes. 45:22. Gij dan, heden, heden als deze stem Gods nog in uw oren klinkt, zo verhardt uw harten niet, Ps. 95:7 en 8.

Doch was het alleen de wereld en goddeloze mensen die in dezen feilden, maar ook staan hier zelfs de heiligen en heerlijken in den lande schuldig. De Heere Jezus als de Zaligheid te zien, moest hun dagelijks en gedurig werk zijn, de verlustiging van hun zielen, de geestelijke uitspanningen van hun harten; doch hoe groot gebrek, hoeveel nalatigheid,

hoe zondig verzuim wordt dienaangaande bij hen gevonden? Het is waar, ik durf niet zeggen dat zij in het geheel niet naar Jezus zien, dewijl dat onmogelijk is. Jezus, het Voorwerp van dat zien, is al te waardig dan dat het van hen niet bezichtigd zou worden. De geestelijke ogen des verstands, in hen ontstoken, hebben ook al teveel licht daartoe, en de ogen des geloofs kunnen in hen mede niet geheel onwerkzaam zijn. Evenwel slaapt deze betrachting veel te veel bij de godvruchtigen.

Dit zien op Jezus is geen gestadig zien op Hem, als zulk een Zaligheid; ziet men het ene ogenblik op Hem, het andere ogenblik is Hij weer uit het gezicht, terwijl een ander voorwerp onze overdenkingen inneemt. Fraai was de taal van Israëls zanger: Mijne ogen zijn geduriglijk op den Heere, Ps. 25:15. Maar zo is het met velen van des Heeren volk niet, het is zo nu en dan, als in het voorbijgaan en bij schielijke vlagen en invallen. O, gelovigen! vraagt uw zielen eens af in de tegenwoordigheid van uw alwetende Zaligmaker, of gij wel werk maakt van altijd en bij elke gelegenheid op uw Jezus te zien? Bijvoorbeeld, wendt gij uw ogen naar Hem in al uw verborgen plichten, zoals in alleenspraken, in heilige overdenkingen, in ootmoedige smekingen, in dankzeggingen, in naspeuring en onderzoek van Zijn heilige verborgenheden? Zijn uw ogen op Hem in al uwe openbare oefeningen, zoals in het horen van het Goddelijk Woord, in Christelijke samenspraken, in het gebruik van het Heilig Avondmaal? Ziet gij op Hem in elk voorval van uw leven, als de mensen u verheffen of verachten; als gij van Jehovah gezegend of getuchtigd wordt? Wat zegt uw geweten, maakt gij uw gedurig gebruik van in dit alles de ogen te slaan op Jezus? Och, welk een gebrek zal zich hier opdoen!

Dit zien op Jezus is ook geen gelovig zien. Hoe beschouwen vele Christenen de Heilvorst? Als hun Jezus, als een Voorwerp, waaraan zij eigendom hebben, Die de zaligheid voor hen teweeg heeft gebracht? Is dat het zien op Jezus van Gods kinderen? O, gewis niet van de meesten. Zij zien op de Heere Jezus alsof Hij hun vreemd was, of ze geen eigendom aan Hem hadden, als op Een Die hun niet aangaat. Is dan het zien der gelovigen naar Jezus niet zeer gebrekkig? Daarin is gebrek van verstand, van wil, van lust en genegeheid, van geloof, en wat niet al. Wat wonder dan, dat Jezus Zijn volk de smartelijke vruchten van zulk een zondigheid en nalatigheid nevens Hem in hun harten laat dragen? Waarvan zoveel duisterheid in het verstand? Jezus, Die de Zon der gerechtigheid is, ziet niet veel op hen. Hij bestraalt hun zielen van binnen niet zo overvloedig.

Waarvan niet meer genot van die inwendige zoete vrede, die kalmte van het gemoed? Jezus, Die de Vredevorst is, spreekt die verworven vrede niet krachtig door Zijn Geest in het geweten; waarvan niet meer leven en werkzaamheid? Jezus, Die het Leven is, daarop ziet men niet gelovig, om het uit Hem in de ziel te brengen.

Waarvan zoveel struikelingen, zoveel vrees, zoveel zwaarigheden op de weg naar de hemel? Men houdt Jezus de Zaligheid, niet gedurig in het oog.

Waarom zo zwak in het geloof? Men ziet niet genoeg door het geloof op de Heere Jezus, als de Zaligheid. O beklaglijke zielsgestalte!

Ach, vrienden Gods! zoudt gij niet wensen om ontheven te zijn van al die ongestalten van het gemoed? Zou het niet uw begeerte zijn, een bloeiende ziel te hebben? Zo ja, ik weet raad daartoe, zet uw harten maar ernstig tot navolging van Simeon in onze tekstwoorden, om met uw ogen gedurig Jezus, de Zaligheid, te zien. Doch opdat ik u des te vaardiger hierin mocht maken en des te sterker overreden, acht ik het nodig om u enige drangreden voor te houden, die bekwaam zijn uw zielen te doen verliefd worden, ten einde dit voorbeeld heel gewillig na te volgen.

Het Voorwerp van dit gezicht is allerheerlijkst, allerwaardigst, allerzoetst. Neemt alle voorwerpen die onder de hemel zijn, in een bundeltje tezamen, Jezus zal alleen in volmaaktheid onder die alle de voorrang hebben. Wat is in Hem een menigte van zoete stof opgesloten! Hij is alles, en bij Hem is allerlei poeder des kruideniers, Hoogl. 3:6. Bij Hem is alle verscheidenheid van het gezicht. Dat de ziel in het beschouwen van iets vermaak en verlustiging aanbrengt, is de veelszins veranderingen en verwisselingen van het gezicht; en hoe overvloedig is dit bij Jezus! Wilt gij een gezicht van de eeuwigheid hebben? Zijn uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid, Micha 5:1. Wilt gij een gezicht hebben van de tijd? Hij is in de volheid des tijds Mens geworden, Gal. 4:4. Wilt gij verandering van schoonheid hebben? Hij is zowel blank als rood, en rood als blank, Hoogl. 5:10. Wilt gij veranderingen van hoedanigheden hebben? Hij is zowel een Lam als een Leeuw, en een Leeuw als een Lam. Wilt gij verandering van staten hebben? Hij is geweest een Worm en geen Man, nedergedaald ter helle, een knecht dergenen die heersen, en wederom, die tot een Heere en Christus gemaakt is, en verhoogd boven alle overheid en macht in de hoogste hemelen. En hoe voortreffelijk en beminnelijk doet het Voorwerp Zich op in onze tekst? Het is niet een grimmig of wrekend Rechter, maar een lieve en zoete Jezus, Die uit liefde tot de zaligheid van uw zielen in de wereld is gekomen. O, schoon Voorwerp! Zoudt gij naar Zulkeen niet zien? Gij moet naar Hem als zoodanig zien, terwijl er in het zien naar Hem meer dan een zaak ligt opgesloten, van welke elk bekwaam is, om deze plicht u smakelijk te smaken.

Wat is dit zien van Hem een vermakelijk en plezierig zien! Het is een vol vergenoegend en verzadigend gezicht. De meest wijze der koningen, Salomo, zegt van het oog, dat het met zien niet verzadigd wordt, Pred. 1:8, te weten met alle gezichten, die buiten de Heere Jezus zijn, dewijl die alle maar ijdelheid zijn, Pred. 1:1; doch in Jezus te beschouwen kan het gezicht ten volle verzadigd worden. Niet dat de ogen geen lust zouden hebben om dat Voorwerp meer dan een- of andermaal te beschouwen, o ja, al was het duizendmaal, zo wil een liefhebber van Jezus zijn ogen daarheen keren; maar het wordt alzo verzadigd, dat het geen ongenoegen in het zien vindt, nooit daarvan walgt, geen gebrek in het zien heeft, maar ten volle vergenoegd en voldaan is. Dit is niet vreemd; de Heere Jezus is het altezamen, men ziet daar hetgeen voor dit leven en voor de eeuwigheid de ziel volmaken en gelukzalig kan doen zijn.

Gelijk dit zien vermakelijk is, zo is het een zien, dat verblijdend is. Toen Abraham eens voor lange tijd zijn ogen op dit Voorwerp sloeg, wat was hij verheugd, Joh. 8:56. Niet minder moet het zien van Jezus nu ook blijdschap in de gelovigen ontsteken, terwijl zij Hem niet meer in het vlees tegemoet zien, noch in Zijn vernederende staat, maar als een Heiland Die al is gekomen, een Hogepriester Die door lijden volmaakt geworden is, ja, Die al bereids als Koning op Zijn troon aan des Vaders rechterhand verheerlijkt is. Immers, wanneer men dit beschouwt, wat kan het anders dan een onuitsprekelijke vreugde verwekken? 1Petr. 1:8. Het gaat zulken als Jakob; toen hij bevond dat zijn broeder Ezau een welbehagen in hem had, verblijdde het hem dermate, alsof hij Gods aangezicht had gezien, Gen. 33:10. Of als het volk van God, dat at en dronk en vrolijk was, nadat het God gezien had, Exod. 24:11. Zoudt gij daarom niet naar den Heere Jezus zien? Men wordt met Hem te zien verzadigd en in de geest verheugd; want men ziet Hem als Jezus, de Zaligheid, en in Hem de Vader in al Zijn heerlijkheid. Het licht van Zijn aangezicht verheft Hij over de Zijnen en Zijn Zoon, Ps. 4:7.

Wat is het zien van Jezus een nuttig en profijtelijk gezicht! Al is de ziel vol van gebreken; door de ogen op Hem te slaan, verwerft men, niettegenstaande een hoeveelheid van feilen, Zijn genegenheid tot ons, Jezus' hart wordt daardoor gewond, dat wil zeggen, men verkrijgt Zijn gunst en liefde. Voortreffelijk drukt de Bruidegom dit zien en Zijn voordeeligheid uit, wanneer Hij aldus daarvan spreekt: Gij hebt Mij het hart genomen, Mijn zuster, o bruid! Gij hebt Mij het hart genomen, met één van uw ogen, met één keten van uw hals, Hoogl. 4:9. Het overweldigt de Heere Jezus, Hij kan het als het ware niet weerstaan. Hiervan zegt Hij tot Zijn Kerk: Wend uw ogen van Mij af, want zij doen wij geweld aan, Hoogl. 6:5. Kortom, door dit zien van Jezus als de Zaligheid, heeft men hier vrede, en gaat men met Simeon in vrede naar de zalige eeuwigheid. De Heere Jezus zag van al Zijn heerlijkheid af, om op u te zien. Hij mag met recht u toeroepen:

Ja, 's hemels glans, Mijn erfdeel,
Heb Ik om u gelaten.

Daar Hij in ere was, werd Hij een verachting; daar Hij een Heere over alles was, werd Hij een Dienstknecht; daar Hij rijk was, werd Hij om uwentwil arm, 2Kor. 8:9; daar Hij de Vorst des levens was, heeft Hij willen sterven de vervloekte dood des kruises. En waarom dat alles? Teneinde Hij in genade op u zou kunnen neerzien, dat Hij u mocht aanzien met de ogen van Zijn liefde en barmhartigheid, en Zijn oren mochten zijn tot uw geroep, Ps. 34:16. Zal Jezus van Zijn heerlijkheid afzien, en zult gij naar Hem niet opzien? Hoe was het te verantwoorden?

De Heere Jezus te zien, zal het werk voor eeuwig in de hemel zijn. Wat doen de heilige engelen anders in de hemel dan Jezus in al Zijn luister te beschouwen? Zij waren al begerig om de Heiland in de uitvoering van het werk der verlossing te zien, 1Petr. 1:12. Buiten twijfel maken zij geen wonder werk van Hem te beschouwen, nu Hij na de voleinding van Zijn lijden tot de heerlijkheid is ingegaan. Wat is de volmaakte bezigheid der zalige zielen voor de troon anders dan vlekkeloos met verheerlijkte ogen op de verhoogde Zaligmaker te zien? Zoudt gij aanvankelijk op aarde dit zien naar Jezus niet ernstig betrachten, gij zult er eeuwig in de hemel mee bezig zijn. Hierom zei iemand wel: Het beschouwende leven begint in dit, maar het wordt voltrokken in het toekomstige leven. Ei dan, Christenen! laat al het gemelde klem hebben op uw zielen. Ziet naar Jezus als de Zaligheid.

En indien er gevraagd wordt naar de ogen, waarmee gij naar Hem als zodanig zoudt zien? Het zijn kort deze:

1. Ziet naar Hem met een oog des verstands, dat is dat doordringend oog, Matth. 6: 22. Beschouwt Hem veel zoals Hij van eeuwigheid het werk der zaligheid op Zich heeft genomen, en in de tijd heeft uitgevoerd; zoals Hij nu tot Zijn loon van Zijn Vader gezet is aan Zijn rechterhand in de hemel en aldaar Zijn volk ten goede is. O, beschouwt Hem van het eerste tot het laatste, van eeuwigheid tot eeuwigheid. Stelt Hem voor het oog en aanmerkt Hem in Zijn leven, in Zijn lijden, in Zijn heerlijkheid; dat is te zeggen, leert Hem in alles wel kennen, Joh, 17:3.

2. Beschouwt Hem met het oog des geloofs. Het moet u niet genoeg zijn om met het verstand bij Jezus stil te staan, uw gedachten over Hem als de Zaligheid laten gaan, en Hem zo maar wat aan te zien; maar bij het oog des verstands moet komen het oog des geloofs, waardoor gij Hem als Zulkeen voor u aanziet en omhelst, als Een Die uw Jezus

is en uw Zaligheid. Dan zal het zien van Jezus uw ziel eerst recht verkwikken en uw harten in vrede stellen, Ps. 62:3.

3. Ziet naar Jezus met een oog van liefde en genegenheid. Terwijl het oog des verstands op Hem gevestigd wordt, en het oog des geloofs Hem zo ziet, dat Hij daardoor als een hand u eigen gemaakt wordt. O, laat dan uw liefde daardoor tot Hem overvloediger gaande worden. Niets is krachtiger om de liefde in ons brandende te maken, dan wanneer ons verstand bezig is in het beschouwen van een beminnelijk voorwerp, Richt. 16:4. Hier wordt het alleredelste en allerschoonste Voorwerp beschouwd. Laat dan de liefde tot Hem zo sterk zijn als de dood, Hoogl. 8:6, de liefde van toegenegenheid, de liefde van begeerte en aankleven, de liefde van welbehagen.

Wat had gij in dit zien dan een troost! Af te zien van uzelf, af te zien van dat ganse wereldrond en met Lot naar Sodom niet om te zien, Gen. 19:17. Als gij de Heere Jezus als de Zaligheid aanziet, o hoe gelukkig maakt dat u! Dan zullen Zijn ogen op u zijn, om, als gij gezondigd hebt, u te bekeren, gelijk Hij Petrus aanzag, Luk. 22:61. Dan behoeft gij niet bekommerd te zijn over uw zalig worden. Daar gij op ziet is Jezus, de God van volkomen zaligheid, Ps. 68:21. Die zal u hier in Zijn kracht door het geloof bewaren tot de zaligheid, 1Petr. 1:5, en in de dood met Simeon in vrede laten gaan tot de eeuwige gelukzaligheid.

AMEN

LOFZANG VAN SIMEON

LUKAS. 2:31,32

Die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken:

Een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Uw volk Israël.

VOORAFSPRAAK

ONDER al de heerlijke en voortreffelijke eretitels en sierlijke namen van de Levensvorst. is ook zeer opmerkelijk en nadrukkelijk de benaming van de Wens aller heidenen, welke wij vinden bij Hagg. 2:9. En met recht draagt de Heere Jezus deze eernaam; want Hij is de Wens in Zichzelf, terwijl Hij de allerwenselijkste en begeerlijkste Persoon is, waarvan men moet zeggen: Er is niets in Hem hetwelk niet beminnelijk is, Hoogl. 5:16. Vorst Messias is de Wens, omdat Zijn wens en Zijn begeerte uitermate sterk was tot de behoudenis van al Zijn uitverkorenen uit alle natiën. Het is waar, Hij had hen niet van node, dewijl Hij in Zichzelf volkomen gelukkig was; en daarenboven had Hij duizendmaal duizenden van heilige engelen, die voor Zijn troon staan en Hem dienen. Maar Zijn weergaloze liefde deed Hem spreken, dat Zijn vermakingen met de mensenkinderen waren, Spr. 8:31.

De Heiland is de Wens aller heidenen, terwijl er op alle natiën en personen een volkomen noodzakelijkheid ligt, om Hem te wensen en te begeren. Jongen, ouden, rijken, armen, hogen, lagen, vrijen, dienstbaren, kunnen wel zalig worden zonder rijkdom, eer, vermaak, gezondheid, vrijheid, vrienden, zonder hoge wijsheid en geleerdheid; maar niet één van die allen kan naar de hemel gaan zonder de Heere Jezus te begeren. Trouwens, Hij alleen is de Weg, buiten Welke niemand komt tot de Vader, zoals Hij Zelf zegt, Joh. 14:6.

Christus mag de Wens aller heidenen worden genoemd, omdat Hij een kort begrip is van alle wenselijke zaken. In Hem is als in een bundeltje opgesloten al wat lieflijk, al wat begeerlijk, al wat wenselijk is. Paulus zegt daarom: De volheid van alles woont in Hem, Kol. 1:19.

Koning Jezus is de Wens aller heidenen, dewijl Hij alleen een volk, een zondaar waarlijk wenselijk en begeerlijk bij God kan maken. Van Hem en uit Hem vloeit alles af, dat zondaren tot hun eeuwig behoud versieren kan. Ja, door de stralen die van Hem afschitteren, de Zon der gerechtigheid, wordt Hij een licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël, zoals Simeon uitdrukkelijk in onze tekst betuigt.

Wij hebben u in onze vorige kerkredenen over deze lofzang vertoond Simeons begeerte en bereidwilligheid om te sterven, vers 29; de grond van deze zijn bereidwilligheid, vers 30.

Nu moesten wij de uitbreiding van de reeds verklaarde grond overwegen en beschouwen, welke voorgesteld wordt:

1. In het algemeen, vers 31.
2. In het bijzonder, vers 32.

VERKLARING

I

1. De pen van Lukas drukt de uitbreiding in het algemeen aldus uit: Die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volkeren. Wij horen Simeon hier gewag maken:

a. Van een zeker werk of een zekere bezigheid Gods.

b. Hoe hij die personen uitdrukt, tot wiens goed dat werk Gods zou zijn.

a. Gods werk of bezigheid wordt aldus genoemd: Die, namelijk uw zaligheid, Gij bereid hebt. In de grondtekst staat aetoimasas, dat niet blotelijk bereiden betekent, maar met vaardigheid en ijver bereiden; zodat met dit woord stilzwijgend te verstaan wordt gegeven wat God, de Hemelse Vader, heeft bewogen, om Zijn eniggeboren Zoon tot een Middelaar te verordineren, en nu in Zijn aangenomen vlees te openbaren, namelijk de ijver en de liefde tot Zijn uitverkoren volk, gelijk bij Jes. 9:6 uitdrukkelijk wordt gezegd: De ijver des Heeren der heirscharen zal zulks doen. Zo prezen ook de heilige engelen bij de geboorte van Christus dit welbehagen Gods jegens de mensen, als de rechte fontein en oorzaak, waaruit de geboorte van de Zaligmaker is voortgekomen; want de grote Heere heeft Zijn eeuwige raad in dit heerlijk werk uitgevoerd, naar het welbehagen van Zijn wil, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, Ef. 1:5 en 6.

Maar gij zult mogelijk denken: hoe en wanneer heeft de Heere deze zaligheid bereid? Toehoorders! ik zal het u zeggen. God heeft Zijn Zoon al van eeuwigheid tot dat einde verordineerd, waarom Hij van Petrus genoemd wordt dat onstraffelijk en onbevlekt Lam, Welke voorgekend is voor de grondlegging der wereld, 1Petr. 1:19 en 20. Hiervan is het ook, dat, als er van de zaligheid der mensen of verkiezing tot de zaligheid gesproken wordt, zij dan gezegd worden in Christus uitverkoren te zijn voor de grondlegging der wereld, Ef. 1:4, als Die de zaligheid, waartoe zij uitverkoren waren, zou verdienen. Daarom wordt Hij ook gezegd van eeuwigheid gezalfd te zijn, Spr. 8:20.

In de tijd heeft God Hem als de Zaligheid geopenbaard, niet alleen zodra de geschapene mens een zondaar geworden was en zaligheid van node had, maar ook in het vervolg van de tijd, onder de patriarchen, die op Hem, als de Zaligheid Gods, wachtten, Gen. 49:18, en onder de profeten, die allen van Hem getuigenis gaven, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zou door Zijn Naam, Hand. 10:43. Zo was er in de rol des Boeks van Hem geschreven, Ps. 40:8.

In de volheid des tijds heeft God deze Zijn Zoon, als Zijn Zaligheid, in de wereld gezonden, geworden uit een vrouw, Gal.4:4, en wel met het oogmerk wat de apostel ons leert bij Rom. 8:3 en 4: God heeft Zijn Zoon, zendende in de gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees, opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons. Alzo verklaart Simeon zelf nader, in welk opzicht hij in het voorgaande vers de Messias genoemd had de Zaligheid Gods, namelijk uit kracht van deze bereiding.

b. De personen, tot wier nut deze Zaligheid bereid is, worden genoemd al de volken. Dat hierdoor mensen verstaan worden, is buiten twijfel. Maar hoe? Alle mensen, niemand uitgezonderd? Dat zegt Simeon hier niet; want er zijn vele aangezichten van volken, waarvoor deze Zaligheid niet eens geopenbaard wordt. Simeon zelf toonde het tegendeel in vers 34, zeggende: Deze wordt gezet tot een val van velen in Israëel, in tegenstelling

van zulken dien dit Kind gesteld werd tot een Opstanding. Hier staat alleen, bereid voor het aangezicht van al de volken. Nu, wat zijn er nog al mensen in het Christendom, voor wier aangezicht Christus voorgesteld en gepredikt wordt, die evenwel de Zaligheid zelf niet deelachtig worden.

Er is niets algemener in de Heilige Schrift dan door al de volken te verstaan allerlei volken, en in het bijzonder niet alleen Joden, maar ook heidenen. En dat het hier in de tekst ook zo moet genomen worden, verklaart Simeon zelf in het volgende vers, waar hij deze volken noemt heidenen en het volk Israëls. Wil ik u eens zeggen, waarom deze Zaligheid Gods wordt gezegd bereid te zijn voor alle volken? Hoort! omdat zij, die zalig worden uit alle volken, alleen door deze Jezus zalig worden. Alzo vinden wij, dat Christus hen Gode gekocht heeft met Zijn bloed, uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie, Op. 5:9. Omdat door deze spreekwijze doorgaans te verstaan gegeven wordt de verborgenheid van de roeping der heidenen. Want onder de huishouding van het Oude Testament had de Heere Zich alleen aan het Joodse volk geopenbaard, met uitsluiting van alle andere volken, Ps. 147:19 en 20. In de huishouding van het Nieuwe Testament echter zou God ook met Zijn zaligmakende genade bekend worden aan en onder de heidenen, Matth. 8:11. In dit opzicht spreekt Simeon hier voornamelijk, door de profetische Geest gedreven zijnde, van de Zaligheid, bereid voor al de volken.

Doch hij zegt niet alleen voor al de volken, maar voor het aangezicht van al de volken. Hierdoor wil hij te kennen geven dat het in hun tegenwoordigheid en zeer blijkbaar worden zou. Zo wordt die spreekwijze meermaals gebruikt voor in iemands tegenwoordigheid, Job 33:5, Ps. 34:16 en Spr. 23:1, en bijzonder ook voor de openbaarheid van een zaak, Job 17:6, Jer. 1:17. Alzo zou het nu ook met deze zaligheid toegaan. Hij zou die openbaren voor hun aangezicht, dat is daar, waar zij waren, in die landen waar zij woonden, in hun tegenwoordigheid; en daarbij ook zeer openlijk en zichtbaar, het zou als onder hun oog geschieden, zij zouden het zien en getuigen zijn van dat grote werk des Heeren onder hen. Het zou niet in een verborgen plaats der aarde, maar in het openbaar geschieden; het werk zou wel zo groot en zo kenbaar zijn, dat het van hen zou gemerkt worden als het geschiedde. De gezanten van de Heere Jezus zouden openbaar door hun landen en steden komen reizen, en deze zaligheid op hun straten en in hun huizen prediken; derhalve het werk zou ruchtbaar, onder hun oog geschieden, voor hun aangezicht. Het wil ook zeggen, dat het geschieden zou hun ten goede, om hunnentwil. Zo komt die spreekwijze ook dikwijls voor: Wek Uw macht op voor het aangezicht van Efraïm, en Benjamin, en Manasse, en kom tot onze verlossing, Ps. 80:3. O God! toen Gij voor het aangezicht Uws volks uittoog, Ps. 68:8. Alzo zou de Heere dit ook doen voor hun aangezicht, tot hun nut, om hunnentwil, opdat zij weten zouden waar de Zaligheid was.

Voor het aangezicht wil ook wel zoveel zeggen als bestendig, met aanhouding, evenals bij Job 21:8: Hun zaad is bestendig met hen voor hun aangezicht, en hun spruiten zijn voor hun ogen. En Jer. 52:33: En hij at geduriglijk brood voor zijn aangezicht, al de dagen zijns levens. Zodanig zou nu ook dit werk van de Heere God zijn onder al de volken. Het zou geen werk zijn van een korte duur en voor een korte tijd, maar een blijvend en bestendig werk. Als deze Zaligheid eens onder hen zou geopenbaard zijn, zou de Heere met die mededeling van Zijn genade van onder hen nooit weer wegwijken.

Is het dan wel wonder, toehoorders! dat deze Jezus ook zou zijn een Licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël? Deze woorden moeten zo niet opgevat worden, even alsof de Heere Jezus alleen de heidenen een Licht tot verlichting was en niet de Joden. Ook niet, dat Hij alleen de Heerlijkheid der Joden is en niet der heidenen. Maar deze woorden moeten bij vergelijking opgenomen worden. Want beide, Joden en heidenen in hun natuur aangemerkt zijnde, zijn geheel vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in hen is en door de verharding des harten, en hebben gelijkelijk een licht tot verlichting van node., Beiden zitten in de duisternis en schaduw des doods, zolang hun dit groot Licht niet is opgegaan, Jes. 9:1. Zolang zij met de ware ogenzalf niet zijn gezalft, zo kunnen zij noch God, noch zichzelf, noch den weg der zaligheid zien, Op. 2:18. Van beiden, Joden zowel als heidenen zonder onderscheid, in hun natuur aangemerkt, getuigt de apostel Paulus: Er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt. En de weg des vredes hebben zij niet gekend. Er is geen vreze Gods voor hun ogen, Rom. 3:11, 17 en 18. Doch daar de Joden het Woord Gods, en daaruit enige kennis van de ware God hadden, zo waren zij zo blind niet als de heidenen, die zonder enige kennis van de ware God in de tastelijke duisternis zaten. In dit opzicht wordt de Heere Jezus op een uitmuntende wijze genoemd een Licht tot verlichting der heidenen, niet alleen van Simeon alhier, maar ook van Jesaja, Jes. 42:6 en 49:6. Zo wordt de Heere Jezus in een zeker opzicht op een uitmuntende wijze genoemd de Heerlijkheid van Israël, want als zijnde het Hoofd, de Koning, Verlosser en Zaligmaker, zowel der heidenen als der Joden, brengt hun beide de ganse heerlijkheid toe, die zij alhier ten dele, doch hierna volkomen bij Jehovah God zullen hebben. Maar dewijl de Joden van deze heerlijkheid van de Messias de eerste belofte hadden, Rom. 9:4, dewijl ook de zaligheid zou wezen uit de Joden, Joh. 4:22; dewijl de Messias uit de stam van Juda zou geboren worden; dewijl ook het Woord van deze heerlijkheid van den geopenbaarde Messias eerst aan hen zou gepredikt worden, Hand. 13:46, als tot kinderen der profeten en des verbonds, Hand. 3:25; in dit opzicht wordt de Heere Jezus op een uitmuntende wijze genoemd de Heerlijkheid Israëls, en een dienaar der besnijdenis, Rom. 15:8. Dit nu in het algemeen aangemerkt zijnde, komen wij tot de bijzondere verklaring van deze woorden, waarin wij twee hoofdzaken aanmerken:

- a. Wat Jezus zijn zou voor het ene volk, de heidenen.
- b. Wat Hij voor het andere volk, de Joden, zou zijn.

a. Voor de heidenen zou Christus zijn een Licht tot verlichting. Als hier en elders heidenen genoemd worden, zo moet men daardoor verstaan dat volk dat tegen de Joden over staat. Dezen worden heidenen genoemd mogelijk van het woord heide, betekende een woest, wild en onbebouwd land, dat men niet gadeslaat, omdat de heidenen zulken waren, die God gelaten heeft als een dorre heide, wild en woest, zonder die door de dienst van Zijn Woord en van Zijn dienaren te bebouwen. Want zo lezen wij, dat God in voorleden tijden al de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen, Hand. 14:16.

Voor deze heidenen zou Jezus een Licht zijn. De Heere, toen Hij de onmetelijke ruimte van de hemel, benevens de woeste aardkloot had gevormd, en zag dat het niet goed was, dat er altijd duisternis blijven zou op de afgrond, zei al op de eerste dag: Daar zij licht! en daar werd licht, Gen. 1:3, opdat de redelijke mens, door dat licht bestraald zijnde, de omliggende voorwerpen zou kunnen aanschouwen. In dit opzicht is het van het begin der

heuvelen alle volken, Joden en heidenen, even gemeen geweest door dit natuurlijk licht verlicht te worden. Wanneer de heidenen hier derhalve beloofd wordt een Licht tot verlichting te zullen ontvangen, dat zij voorheen niet gehad hadden, kan men daardoor het natuurlijk daglicht, dat door de zon veroorzaakt werd, niet verstaan; maar noodzakelijk iets dat op een oneigenlijke, geestelijke en bovennatuurlijke wijze de naam van een licht draagt, dat niemand anders dan de grote Heere Jezus is, Die meermaals in de Heilige Schrift deze benaming draagt. In het Oude Testament bij Jes. 9:1, een groot en schijnend Licht; bij Jes. 60:1, Sions licht; bij Mal. 4:2, de Zon. In het Nieuwe Testament wordt Hij ook een Licht genoemd, zo van anderen, Joh. 1:5,7-9, als van Hem Zelf, Joh.8:12, 9:5 en 12:35,36 en 46. En waarlijk, mijn toehoorders! zinrijk en zoet zijn de redenen waarom de Heilvorst met deze Naam tevoorschijn wordt gebracht.

1. Het licht is van een bijzondere zoetheid en aangenaamheid, omdat het door zijn vermakelijke glans ons de bevalligheid van alle uiterlijke voorwerpen doet genieten. Toen de in wijsheid vermaarde Thales werd gevraagd wat het aangenaamste was, antwoordde hij: Het licht. Daarom noemden de Ouden het licht de natuurverkwikking. Een geleerd man tekent aan, dat de oude Grieken, als men een kaars ontstak of op tafel zette, gewoon waren om te zeggen: Het licht is goed, om de bevalligheid en zoetheid, die zij daarin oordeelden te zijn. Maar o, hoe waarachtig en dierbaar is dit in de grote Heere Jezus! Hij alleen is de alleraangenaamste en bevalligste Persoon. Uit en van Hem genieten de godvrezenden zulke aangename en dierbare invloeden van licht en troost, die alle verstand en dierbaarheid te boven gaan, Fil. 4:7. O! hoe zoet en krachtig drukte des Heeren oude bondsvolk, dat wel in naarheid zat doch gelovig reikhalsde naar dat licht en in hoop het verwachtte, dit uit, als het zegt: Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin! Wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zo zal mij de Heere een Licht zijn. Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijn twist twiste, en mijn recht uitvoere; Hij zal mij uitbrengen aan het licht; ik zal mijn lust zien aan Zijn gerechtigheid, Micha 7:8 en 9.

2. Het is een eigenschap van het licht, dat het verborgen dingen, die in het duister lagen, ontdekt en openbaar maakt door het gezicht. Paulus zegt daarom: Al deze dingen, van het licht bestraft zijnde, worden openbaar; want al wat openbaar maakt is licht, Ef. 5:13. Wie is er nu, die meer verborgen dingen openbaar gemaakt heeft dan de grote Heere Jezus? Hij is het immers, Die de aarde vol kennis des Heeren zou maken, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken, Jes. 11:9; Die al de kinderen des Nieuwen Testaments van Hem zou doen geleerd zijn, Jes. 54:13, zover, dat zij allen de Heere zullen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, Jer. 31:34.

3. Het licht is door zijn zuiverheid en zuiverende kracht een zinnebeeld van heiligheid en reine zuiverheid, in welk opzicht de heilige hemelgeesten engelen des lichts genoemd worden, 2Kor. 11:14. En o, wat is de grote Heere Jezus niet zuiver en heilig! Hij heeft nooit onrecht gedaan, noch bedrog is in Zijn mond geweest, Jes. 53:8; maar Hij was heilig, onnozelen, onbesmet en afgescheiden van de zondaren, Hebr. 7:26; zodat de grote Heilvorst Zijn vijanden, tot hun beschaming uitdagende, kon toevoegen: Wie van u overtuigt Mij van zonde? Joh. 8:46.

4. Het licht verdrijft de duisternis en maakt een verlichting rondom heen. Doch hoe vol dierbaar waarachtig is dit van Sions licht, de Heere Jezus? Hij verlicht een iegelijk mens, komende in de wereld, Joh. 1:9. En de uitverkoren zielen geeft Hij verlichte ogen des

verstands, opdat zij weten welke zij de hoop van zijn roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen, Ef. 1:18.

5. Bij het licht is een wonderlijke snelheid en kracht, om alles te doordringen, en in één oogopslag de ganse aardkloot te doorlopen, en het is uitgebreid door de ganse wereld. Zo zou er ook bij de grote Heere Jezus en Zijn genadeleer een ongemene kracht zijn, om in te dringen in het binnenste der zielen, en de allergoddelooste en hardnekkigste te bekeren; zodat de koninklijke dichter ter ere van Koning Jezus al zong: Uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder U vallen, zij treffen in het hart van des Konings vijanden, Ps. 45:6. Ook zou er bij Hem en Zijn genadeleer een wonderlijke snelheid zijn, om binnen weinige jaren met zijn geluid uit te gaan onder al de volken, en aan al de heidenen het heil des Heeren te doen zien; zodat er in voorzegging, bij de openbaring van de Messias, al wordt uitgeroepen: Maak u op, word verlicht, want uw Licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op, Jes. 60:1.

6. Het licht is door zijn gouden stralen en helder schijnsel een zinnebeeld van vreugde, voorspoed, gelukzaligheid en heerlijkheid in de Goddelijke Bladeren. De Joden zeggen daarom, dat God aan Adam een kleed van licht gegeven had, en dat Hij hem daarvan om de zonden beroofd heeft; doch dat de Heere, ziende, dat het licht goed was, het bewaard heeft voor de gelukzaligen in de hemel, verbeeldende door dat licht niet anders dan een staat van vreugde en heerlijkheid. Maar wat zou er bij Jezus en de verkondiging van Hem als de zaligheid ook een vreugde zijn! Het is in zichzelf een blijde boodschap, Jes. 61:1, en het zou voor de gelovigen een vreugde en gerustheid der zielen baren, die hen tot vreugdeolie en een gewaad des lofs zijn zou, vers 3; want in dat opzicht zou men gedurig vieren het feest der loofhutten, Zach. 14:16. Wat zou er bij die vreugde ook een ondenkbare heerlijkheid gezien worden! De Heere zou nu over Zijn kerk opgaan, en zijne heerlijkheid zou over haar gezien worden, Jes. 60:2. De Heere zegt: Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uw glasvensters zal Ik kristallijn maken, en uw poorten van robijnstenen, en uw ganse landpale van aangename stenen, Jes. 54:11 en 12.

7. Het licht dient ook om iemand de weg te wijzen en te leiden, die hij gaan moet. Onder de oosterse volken, in Arabië en daaromheen, plegen zij veel op de bergen vuurbakens op te steken, opdat de reizigers daarnaar hun weg kennen zouden. In dit opzicht bad David: Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, Ps. 43:3. En wederom: Uw Woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad, Ps. 119:105. Doch hoe waarachtig kan de grote Heere Jezus van Zichzelf zeggen: Ik ben het Licht der wereld; die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben, Joh. 8:12.

De Heiland zou dus niet alleen zijn een Licht voor de heidenen, maar Simeon doet er wel met nadruk bij: tot hun verlichting, zeggende: Een Licht tot verlichting der heidenen. Hierdoor worden drie dingen te kennen gegeven:

1. Dat de heidenen duister waren of in duisternis zaten.
2. Dat zij lang zonder dit Licht, Jezus, waren geweest.
3. Dat Christus hen voortaan verlichten zou.

1. Dat de heidenen, het volk zo even tevoren beschreven, verduisterd waren en in duisternis zaten, is af te nemen uit de beschrijving die Paulus doet van de heidense Efeziërs: Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid

die in hen is, Ef. 4:18 En Ef. 5:8: Gij waart eertijds duisternis. Hiervan is het ook, dat, als van hun bekering gesproken wordt, er alsdan gezegd wordt: Om hen te bekeren van de duisternis tot het licht, Hand. 26:18, en getrokken te worden uit de macht der duisternis, Kol. 1:13. En dit kan ook niet anders zijn; want dewijl de heidenen het Woord Gods niet hadden, dat een licht is en licht aanbrengt, en God ook Zijn dienaars niet tot hen zond, die ook lichten zijn, maar hen liet wandelen in hun wegen, zo moet volgen dat zij zolang in duisternis zaten, totdat het licht tot hen overgebracht werd.

2. Hieruit kan het tweede afgenomen worden, namelijk dat zij zonder het licht, Jezus, geweest zijn; want dewijl Christus in dat Woord ontdekt wordt en zij dat Woord niet hebben gehad, zo hebben zij Jezus ook niet gehad. Dit zegt de apostel uitdrukkelijk, dat gij in die tijd waart zonder Christus, Ef. 2:12, dat is zonder enige kennis van Jezus.

3. Doch nu zouden dezen in hun ellendige en troosteloze staat geholpen worden, omdat Christus hen voortaan tot verlichting zou zijn. En dit is wel het voornaamste, dat in dit zeggen van Simeon aan te merken is. Ziet dat niet alleen van Simeon gezegd, maar ook van de evangelische profeet Jesaja, hoofdst, 42:6 en 7, waar de Vader tot Zijn Zoon aldus spreekt: Ik zal u geven tot een Verbond des volks, tot een Licht der heidenen; om te openen de blinde ogen, om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis, en uit het gevangenhuis, die in de duisternis zitten, Jes. 49:6: Het is te gering, dat Gij Mij een Knecht zoudt zijn om op te richten de stammen van Jakob, ... Ik heb U ook gegeven tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde. Nog eens, Jes. 60:3: De heidenen zullen tot Uw Licht gaan. Het heeft niet veel verklaring van node, als hier gezegd wordt dat Jezus zou zijn tot verlichting der heidenen; want daardoor wordt te verstaan gegeven, dat Christus hen uit de duisternis van hun onwetendheid en dwaling zou verlossen, en integendeel brengen tot het licht van Zijn zaligmakende kennis en troost, daaruit volgende. Dit zou en moest zo zijn, uit kracht van Gods eeuwig raadsbesluit, waarin vastgesteld was dat de heidenen eens te zijner tijd geroepen zouden worden tot de zalige gemeenschap van God in Christus Jezus, gelijk daarvan zovele heerlijke voorzeggingen in de Heilige Schrift gevonden worden. En zouden zij geroepen worden, zo was het eerste, dat zij verlicht moesten worden, dewijl de roeping geschiedt uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht, 1Petr. 2:9; opdat Jezus hierdoor betonen zou, dat Zijn zaligmakende genade tot nut zou zijn van allerlei slag van mensen, gelijk daartoe behoort wat wij hebben in het voorgaande vers: Die, namelijk de Zaligheid, Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken. In dit opzicht wordt met recht opgemerkt, dat de Heiland een Hebreeuwse Naam, Jezus, en een Griekse Naam, Christus draagt, om te tonen dat Hij voor Joden en heidenen zou zijn. Jezus Zelf sprak hiervan eens onder oneigenlijke woorden bij Joh. 10:16.

Deze verlichting hadden de heidenen op een bijzondere wijze van node, die, in hun natuurlijke staat aangemerkt zijnde, niet alleen verduisterd waren, Ef. 4:18, maar ook duisternis, Ef. 5: 8, zoals wij boven ook hebben aangemerkt, zouden zij Jezus dan als de Zaligmaker en al de Zaligheid Gods zien, zo moesten hun ogen ontdekt worden, Ps. 119:18.

Hierdoor zou ook blijken, dat het onderscheid tussen volk en volk, tot meerderen luister van de dagen van het Nieuwe Testament, zou weggenomen zijn, en God geen aannemer des persoons zou zijn, Hand. 10:34 en 35.

b. Zowel als de grote Heere Jezus een Licht zou zijn tot verlichting der heidenen, zou Hij ook wezen tot heerlijkheid van Zijn volk Israël. Wij zullen op het woord Israël niet blijven

staan. De oorsprong van die benaming kan men lezen bij Gen. 32:8. Dat nu hierdoor de persoon van Jakob of Israël niet moet verstaan worden, blijkt, omdat hier uitdrukkelijk staat: volk Israëls. Het zijn dan de Joden of het Joodse volk, anders Israëlieten genoemd, die hier de naam dragen van Gods volk. Uw volk, zegt Simeon, omdat de Heere met hun vaders het genadeverbond had opgericht, en hen tot een volk, tot Zijn eigendom had aangenomen, alle andere natiën van Zijn gemeenschap uitsluitende. Doch het voornaamste dat hier onze stof tot beschouwing moet zijn, is, hoe Jezus gezegd wordt te zijn tot heerlijkheid van dit volk Israël. In het algemeen moet men zeggen, dat in alle manier het voordeel der Joden veel was en de nuttigheid der besnijdenis, Rom. 3:1 en 2, als: dat hun de Woorden Gods waren toevertrouwd, dat God Israël tot Zijn eerstgeboren zoon opgenomen had, Ex. 4:22. Maar om nader tot ons oogmerk te komen, en de andere voorrechten van Israël slechts met stilzwijgen voorbij te gaan, zo wordt in het bijzonder dit als een voorrecht van Israël aangetekend, dat de Heiland tot hun heerlijkheid zou zijn, dat is, waarin zij eer konden stellen, en waarop zij zouden kunnen roemen, en zich vervolgens gelukkig achten.

Maar gij zult mogelijk bij uzelf denken: ei, laten wij eens onderscheiden horen, waarin de grote Heere Jezus al tot heerlijkheid van Israël was en is? Hoort, mijn vrienden! ik zal het u eens zeggen: Omdat Christus, als de ware Messias, aan Israël of het Joodse volk allereerst beloofd en verordineerd was. Hierop zag de Heere Jezus Zelf, als Hij zei: Ik ben niet gezonden, dan tot de verloren schapen van het huis Israëls, Matth. 15:24. Desgelijks Petrus: God, opgewekt hebbende Zijn Kind Jezus, heeft Denzelven eerst tot u gezonden, dat Hij ulieden zegenen zou, Hand. 3:26. Dit was de belofte die al aan Abraham gedaan was: In uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, Gen. 22:18. Omdat al de heerlijkheid, die het Joodse volk in deze wereld toegekomen is, hen is toegekomen, om de wil van de Messias. De Heere heeft Abrahams nakroost zeer vermenigvuldigd, zegepralende overwinningen gegeven tegen hun vijanden, in een land dat van melk en honig overvloedige, geplant en hun republiek en godsdienst vastgesteld, en dat alles niet om hun eigen gerechtigheid, maar om de wil van de Messias, Dan. 9:17. Zij zouden dat volk zijn, in en onder welke de voorzeggingen van de Heilvorst ontdekt werden en tot aan Zijn geboorte toe bewaard, waarop velen denken dat de profeet zinspeelt: De HEERE, die te Sion een vuur, en te Jeruzalem een oven heeft, Jes. 31:9.

Omdat Jezus naar het vlees uit de Joden is voortgesproten. Dit was voorzegd: Een Profeet uit het midden der broederen, zal u de Heere uw God verwekken, Deut. 18:15. Het is ook zo geschied; want de zaligheid is uit de Joden, Joh. 4:22. En Rom. 9:15: Die uit de vaders is, zoveel het vlees aangaat. Toen David van gans Israël tot koning bevestigd was, stelden al de stammen van Israël daarin hun roem, en rekenden zich gelukkig, dat zij met waarheid zeggen konden: Zie, wij, uw gebeente en uw vlees zijn wij, 2Sam. 5:1. Andere volken stelden daarin hun roem, dat uit hen voortgekomen waren kloekmoedige helden, wijze wetgevers of andere geleerde mannen. Het is immers bekend, hoeveel volken roemden dat Homerus uit hun vaderland was voortgesproten, die getuigen, dat er wel een en twintig steden waren, waaronder Rome ook was, die sterk zochten staande te houden dat Homerus onder hen geboren was. Maar wat is het dan een onvergelykelijke eer voor het Joodse volk, dat de Messias, de Koning, de Vorst des levens, de Gebieder der volken, uit hen Zijn opkomst naar het vlees heeft gehad.

Omdat deze Messias en Koning hun Dienaar geworden was. Dat een groot vorst zich zover vernedert om aan een gering persoon een dienst te doen, zulks is een eer en tot

roem van die geringe persoon; en alzo is het gelegen met de grote Heere Jezus. Hoort Paulus eens: Ik zeg, dat Jezus Christus een Dienaar geworden is der besnijdenis, dat is van de Joden, welke Hij, zijnde een Heere over allen, als een dienaar de weg der zaligheid verkondigd, en onder hen alleen Zijn dienst of Zijn ambt bediend heeft, vanwege de waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zou de beloftenissen der vaderen, Rom. 15:8.

Eindelijk, omdat de Heere Jezus, de heidenen roepende, die gebracht heeft tot de Joodse kerk, als de moederkerk, volgens Ps. 87:3 en 6, Ef. 2:12,13 en 19 en Hebr. 12:22.

VERVULLING

Zo hebt gij dan gehoord, toehoorders, dat de oude Simeon, toen de nieuwgeboren Jezus in de tempel gebracht was, en hij dat dierbaar jonggeboren Kindeke in zijn armen gevat had, heeft voorzeggd dat dit weergaloze Kind als de Zaligheid bereid was voor het aangezicht van al de volken, en dat het zou wezen een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël. Zoals nu dit alles van Simeon voorzeggd is, is het ook vervuld. Wij behoeven het niet in het brede met betrekking op de Joden te betogen, dewijl een ieder die geen vreemdeling in de Heilige Schriften is, daarvan ten volle overtuigd zal moeten zijn, of anders zal Petrus hem hiervan overtuigen bij Hand. 2:41. En met betrekking op de heidenen zien wij dat niet alleen in de bekendmaking aan de Joden zelf door Paulus en Barnabas: Ziet, wij keren ons tot de heidenen. Want alzo heeft ons de HEERE geboden, zeggende: Ik heb U gesteld tot een Licht der heidenen, Hand. 13:46 en 47, maar ook in de dadelijke volbrenging, door Paulus te zenden tot de heidenen, om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, Hand. 26:17 en 18. Het heidens Rome, Korinthe, Galatië, Efeze, enz., kunnen hiervan getuigen zijn, die allen door dit Licht zo verlicht zijn geworden, dat zij Christenen zijn geworden, door Christus te kennen en in Hem te geloven.

TOEPASSING

O, welk een heerlijk en voortreffelijk geluk voor ons, die daaraan nu ook deel hebben! Nu moeten wij immers ook ten opzichte van ons betuigen dat die grote Heere Jezus als de Zaligheid nog dag op dag voor ons aangezicht als bereid wordt, door de prediking en aanbieding van Hem als een Licht tot verlichting en tot heerlijkheid. En dit heeft die goede God hier in Nederland nu al zolang gedaan, en Hij heeft ons in dezen ook nog niet verlaten. Voorwaar, mijn vrienden! het is geen kleine zaak! Ziet eens terug op het heidendom, wij zullen nu van hen in het algemeen niet melden, noch het grote onderscheid tussen hun en onze dagen in het algemeen voorstellen. Die lust heeft om dit heerlijk en krachtig met betrekking op dit Licht beschreven te zien, leze de Heilige oorspronkelijkheden in Stellingfleets, derde boek, zesde hoofdstuk, § 5, blz. 502-504. Het lust ons nu alleen maar u onder het oog te brengen de toestand, waarin onze voorouders in deze landen gezeten hebben; het was enkel duisternis. De geschiedenissen tonen ons, dat er al nergens meer donkerheid op de heidenen gelegen heeft dan op de volkeren van deze landstreken. Om nu niet te zeggen hoe zij als in het woeste leefden, zich in holen bergen, en in onderaardse groeven ophielden, zichzelf met vervaarlijke beestenvellen bedekten, zo getuigen de geschiedschrijvers van hen, dat zij, in plaats van de ware God, zon, maan en sterren, en bijzonder Hercules, Mars, Fuisto en zijn zoon Mannus, en boven alles

Wonda of Wonsta, waarvan onze woensdag nog geoordeeld wordt zijn naam te dragen, als hun oppergoden aanbaden, en zelfs ook met het offeren van mensenbloed verzoenden. Stelt daartegen nu eens onze tegenwoordige staat. Moesten wij niet wegsmelten in verwondering en verlegenheid over des Heeren goedheid? Van zulke vaders zijn wij kinderen. En waarom wij nu meer verlicht als zij? Ja, waarom wij niet nog in een diepere duisternis, dan zij ooit waren? Het is vrije genade! Het is vrije genade! moeten wij hier uitroepen, en geen geringe genade. Het licht van het Nieuwe Testament, het licht van het Evangelie te hebben, daar nog zovele andere volkeren in een Egyptische duisternis zitten, en wij in Gosen te mogen wezen, waar het licht is. O, wat een wonderlijke gunst!

Och, dat wij nu maar bevinden mochten dat dit licht niet alleen uiterlijk rondom ons heen scheen, maar dat het waarachtig tot onze zielen doordrong en met zijn stralen onze harten dadelijk verlichtte. Maar helaas! wanneer wij ons Nederland in het algemeen beschouwen, zo gelijken wij meer naar een volk dat nog in duisternis zit.

Wil ik u eens zeggen, toehoorders! wie er onder ulieden zijn, die het Licht, Jezus, niet alleen uitwendig rondom hen, maar ook inwendig in hun zielen tot verlichting hebben schijnen? Let maar aandachtig op deze kenmerken. Het zijn dezen: die een doordringend gezicht gekregen hebben van hun akelige blindheid, dat alles in en aan hen enkel blindheid, zonde en verdorvenheid is, zodat zij met David moeten klagen en zuchten: Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden, ik ben moede geworden die te dragen. Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild vanwege mijn dwaasheid, Ps. 38:5,6.

Die daarop ook een gezicht gekregen hebben van Jehovah God en Zijn volmaaktheden, in Zijn alleszinse waardigheid, om geliefd, gevreesd en gehoorzaamd te worden; van het Licht, Jezus in Zijn schoonheid en beminnelijkheid; van des Heeren Geest in Zijne heilige werkingen, en van het verbond der genade met al zijn inhoud.

Die hierop in de van Jezus vereiste gestalte, dat is, gans ontbloot en uitgeschud, echter met een dierbare schatting van Jehovah's verbondsgemeenschap, al zuchtende, wensende en biddende, niet slechts met de lippen, noch met het verstand en oordeel, maar met hun ganse ziel en zielsuitgangen, tot Jezus zijn gekomen, en alzo, of iets dergelijks smekende, zich voor Zijn voeten hebben neergeworpen.

O, Morgenster!
Veel blanker dan de maan,
Ga op, ga op! en wil nooit ondergaan!
Kom boodschap, dat de dageraad breekt aan.
Ei, laat toch uw klaarheid en blinkende stralen
In uw spelonk, uw kerk, dat duister hol,
Eens nederdalen,
En stuit het dwalen
Van zo menig mol.

Rijs, blinkend Licht!
Rijs, Jakobs helle Ster!
De vaderen die zagen u van ver,
Ei zie op mij, terwijl ik schier verwer
In ongebaande en duistere wegen,

Die nimmer mensenvoet voorheen betrad.
Laat licht en zegen
Mij komen tegen
Op dit nare pad.

Die alleen hun roem, hun eer, heerlijkheid en blijdschap stellen in dit Licht Jezus, in Zijn bestraling en verlichting, en in Zijn ziel vervullende en ziel vervrolijkende gemeenschap; die betuigen kunnen, wanneer zij dat eens ondervonden hebben, dat zulks het leven van hun ziel was.

Wat zegt gij nu, toehoorders? Kent gij dit zo bevindelijk? Zoudt gij dat voor een alwetende God durven betuigen? Ik ben verzekerd, dat de meesten onder ulieden hieraan geen bevindelijke kennis hebben, maar daarvan nog ten enen male ontbloot zijn; want wat is er nog een onverantwoordelijke duisternis van onwetendheid en onkunde in het midden onzer! Daar het Licht, dat wij hebben, zo groot is, wat is de kennis nog gering! Hoe behoorde nu de kennis overvloedig te zijn, gelijk de wateren die den bodem der zee bedekken, en wat is er nog een domme onwetendheid bij ouden en jongen! En waarvan komt dat anders dan daarvan, omdat men het Licht veracht en de middelen weigert te gebruiken, dat ons de Heere geeft? Wat ligt er op Nederlands Kerk ook een floers van zondige bedorvenheid! De ganse Gereformeerde Kerk is vervallen tot goddeloosheid, haar uiterlijke gestalte in zeden is geheel bedorven. Gelijkt de wandel van de meesten naar mensen die verlicht zijn door het ware Licht, Jezus, en vereerd met de heerlijkheid van de Levensvorst? Neen, maar zij zijn erger dan de heidenen, die nog in duisternis zitten. Nooit heeft men gruwelen onder hen gezien, die niet gezien werden onder ons.

O, onzalige belijders! Hoe zullen uw voorouders, die nog in de duisternis van het heidendom zaten, eens tegen u opstaan in het oordeel! Als men Tacitus, die van de zeden der oude Duitsers geschreven heeft, eens inziet, zo zult gij u schamen moeten dat gij, die Christenen genaamd wordt, hen zelfs in deugden niet evenaart, en bekennen dat, indien God hen met dat Licht, Jezus, bestraald had, hun godzaligheid vrij groter geweest zou zijn dan de uwe. Al waren zij heidenen, zo wordt nochtans hun ingetogenheid en kuisheid boven alle volken geroemd. Het overspel werd onder hen streng gestraft; en Tacitus zegt: Indien een maagd van onkuisheid was beticht, noch schoonheid, noch jeugd, noch rijkdommen zou haar aan een man helpen. Want, gaat hij voort, de ondeugd werd onder hen geen spel geacht, en zij noemden het geen zwier, de wereld te schenden en van haar geschonden te worden. Hun gastvrijheid en behulpzaamheid roemt hij ook niet weinig. Zij hielden het, zegt hij, voor een schelmstuk, om iemand van onder zijn dak te weren, zij ontvingen hem terstond ieder naar zijn macht. En indien de voorraad van hem, die eerst een ander ontving, opraakte, ging hij maar ongenood met zijn gast bij zijn naaste buurman, waar zij met de grootste beleefdheid werden ontvangen, bekend of onbekend, daar was geen onderscheid, en wat dergelijke liefdeplichten meer zijn. Waar zijn de Christenen, hoe weinig gelijken zij naar zulke heidenen?

Is het niet te duchten dat God dit Licht en deze heerlijkheid, dat zo misbruikt wordt, eens weg zal nemen; dat Hij die kandelaar eens van zijn plaats zal weren? Immers dit is onwrikbaar zeker en vast, dat een ieder, die de zo even voorgestelde kenmerken niet bevindelijk in zichzelf kent, nog niet dadelijk en wezenlijk veranderd, en door dat licht en deze heerlijkheid met licht en heerlijkheid bestraald wordt, eeuwig in de rampzalige duisternis zal moeten zijn, en, alle heerlijkheid dervende, eeuwig verloren zal moeten gaan. Och,

mocht de overdenking van uw onheil eenmaal op uw harten zinken, om te ontwaken en te staan naar het deelgenootschap aan dat Licht en deze heerlijkheid!

En zoudt gij dat niet? Gij moet door dit Licht Jezus ter verlichting bestraald worden, en aan Zijn heerlijkheid uit vrije genade deel krijgen, of gij gaat verloren; want buiten dat Licht is er niets dan een zielverslindende en eeuwig vernielende duisternis.

O, wat is het een lieve en voldierbare Jezus, Hij is zo vol, zo algenoegzaam, zo ziel verlichtend, zo eeuwig verheerlijkend! O, als gij door een waarachtige bekering tot deze Jezus mocht komen, wat zou het heilzaam en nuttig voor u zijn, gij zoudt licht, heerlijkheid, zaligheid en leven bevinden. Hij wordt nog dagelijks voor uw aangezichten bereid, dat is, de aanbieding geschiedt nu nog; gij wordt nu nog gelokt en genodigd; het is nu nog de welaangename tijd, de dag der zaligheid, Zijn hart is open en Zijn handen zijn uitgebreid. Hij wacht maar de gehele dag, om zondaren en zondaressen genade te bewijzen.

Maar mij dunkt, ik hoor al in stilte de bevende beschroomdheid van kleingelovigen, die wel naar de grote Heere Jezus zouden willen gaan, om licht, genade, heerlijkheid en zaligheid van Hem af te smeken en bij Hem te zoeken, maar die niet durven, de een door deze, de ander door gene bekommering wordende opgehouden.

De een ziet er veel te hoog tegen aan, dat Hij, een worm, een made, een droge stoppel, een blinde mol, zou gaan naar zulk een hoge Koning, tot Hem spreken en licht en genade van Hem eisen. O! de Persoon is Hem te groot en te Goddelijk, dat durft hij niet te doen. Maar, bekommerde! sta een weinig onder uw verlegen afzwervingen. Kan de Persoon u te groot wezen, die niet kleiner kon zijn, of Hij zou u geen licht tot verlichting en tot heerlijkheid kunnen zijn? Indien gij in het water lag, in gevaar om te verdrinken, en indien een koning u de hand toestak, zoudt gij weigeren die aan te grijpen, omdat de persoon u te aanzienlijk was?

Een ander zegt of denkt: Ik ben veel te zondig, te lelijk, te goddeloos; hoe zou een heilige God naar mij willen zien en horen, en zou Hij mij, licht, genade, heerlijkheid en zaligheid willen of kunnen geven? Neen, er is voor mij geen hoop. Jezus zal mij niet willen aan nemen. Maar, ongetrooste! kunt gij te vuil wezen, om reinigmaking te zoeken? Gij moet er daarom juist naar toe, omdat gij vuil zijt. Of kunt gij te vuil zijn, om gereinigd te willen wezen? O, dat moet u te meer naar Jezus drijven; en dan geeft gij Jezus de meeste eer, wanneer Hij u rondom vuil vindt, echter uit vrije genade tot heerlijkheid wordt.

Een derde meent, ik ben niet verbrijzeld genoeg onder de zonden, ik moest zo en zo vermoeid en belast zijn. Was ik zo hongerig, zo dorstig, zo gevoelig verbroken, dan was er hoop; voor zulken alleen zijn de beloften, eerder durf, eerder mag ik niet. Maar, door onweder voortgedrevene! Zou een mindere trap van verbrijzeling u stuiten? Immers, dat gij dat ziet, is al een bewijs van verlichting door dat Licht. Daarom, gij mag komen, meer of mindere trap verandert de zaak niet. Op één overtuiging, op één begeerte die zuiver is, moogt gij komen.

Een ander denkt, ik heb te lang gewacht, ik heb Jezus te lang tevergeefs laten nalopen, ik heb tegen zoveel genade, zoveel overtuigingen, zoveel uitnodigingen aan gezondigd, nu zal het voor mij te laat zijn, en Jezus zal mij niet meer hebben willen. Maar, lieve mens! zou een lang uitstel u doen schoorvoeten? Dat moet u des te meer doen haasten, eer het te laat wordt om nog in te halen wat verzuimd is. Jezus heeft immers geen tijd bepaald. Al waart gij een moordenaar aan het kruis, als er maar lust is tot overgang, het Licht is tot verlichting voor uw aangezicht bereid. En daarom is het u ernst, gaat maar met uw

machteloosheid en onwaarde naar Jezus toe. Legt uwe bekommerde harten voor Hem neer, en ziet op Hem, om licht, leven en genade; en ik verzeker u, die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen, Joh. 6:27. Al was gij dan lang het gruwelijkste monster in goddeloosheid geweest dat er ooit leefde, indien gij daarover nu maar waarachtig berouw en een waarachtige droefheid naar God hebt, en met lust aangedaan zijt om voortaan voor Jezus en in Zijn gemeenschap naar Zijn heilige wetten te leven; is het u ernst van de zonde af te willen; ik verzeker u op het woord van Hem Die waarachtig en getrouw is, Hij is dan ook voor uw aangezicht tot uw zaligheid bereid; ja, Hij is dan ook voor u een Licht tot verlichting, en zelfs tot uw eeuwige heerlijkheid. Kunt gij twifelen aan de gereedheid en gewilligheid van de grote Heere Jezus, om u tot Licht, eeuwige heerlijkheid en zaligheid te worden, om komende zondaren en zondaressen aan te nemen? Immers neen; want Hij heeft al in de eeuwigheid Zijn hart en genegenheid tot zondaars en zondaressen geopend. Die wonderlijke liefde is immers de enige grond geweest dat Hij van eeuwigheid al bereid is tot de zaligheid. En datzelfde hart heeft Hij nog; want het is een Goddelijk, dat is, onveranderlijk hart. Daartoe heeft Hij alleen die grote reis van de hemel naar de aarde gedaan, om Zich als het Licht, de Heerlijkheid en Zaligheid voor zondaren over te geven, en zo te zoeken en zalig te maken dat verloren was, Luk. 19:10. En zou Hij dan nu kunnen weigeren om hen, die verloren tot Hem komen, aan te nemen?

Het is de grote commissie die Hij van Zijn Vader heeft, en het is al Zijn lust om de wil te doen Desgenen Die Hem gezonden heeft, dat een iegelijk die de Zoon aanschouwt, en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe, Joh. 6:38,40. Zou nu de wil van Jezus in de hemel tegen de wil van Zijn Vader kunnen aanlopen?

Het is het enige einde van geheel Zijn lijden en Zijn gehele dood. Daartoe hing Hij met uitgebreide handen aan het kruis, om Zijn gereedheid tot zondaren te vertonen. En zou Hij Zelf nu het einde van Zijn kruis tot onnut kunnen maken?

Hij heeft zovele overvloedige blijken van Zijn gereedheid betoond om zondaren genadig te zijn en hen tot Licht en Zaligheid te wezen, zodat niemand aan Zijn hart kan twifelen. Is er een arme geraakte, die door zijn lichamelijke kwaal heen op Jezus ziet tot zielsgezoning, het is terstond: Zoon! uw zonden zijn u vergeven, Mark. 2. Is er een boetvaardige zondares, die in tranen aan Jezus' voeten smelt? Haar wordt veel vergeven, Luk. 7 Is er een Kananese vrouw, die naar de kruimpjes van Jezus hunkert, zij wordt terstond aangenomen, Matth. 15. Draait een moordenaar aan het kruis zijn hoofd en hart maar eens naar dit Licht en deze Zaligheid toe, zijn ziel vliegt terstond met Jezus van het kruis naar het paradijs, Luk. 23. O! wie zou in zulke ingewanden niet schuilen durven?

Ja, Zijn eigen eer ligt er in. De volmaaktheid van Zijn borgtocht, de ruimte van Zijn liefde, de onveranderlijkheid van Zijn waarheid is er aan gelegen. Kunt gij denken, dat Hij die niet zal willen handhaven; dat Hij dat voorrecht zal willen verloochenen, hetwelk hier van Hem als iets groots beloofd wordt?

Maar, godvrezenden! hoe wonder dierbaar is uw voorrecht! Gij zijt het volk van deze grote belofte, en wat is zulks een weldaad! Ziet gij dit Licht en deze heerlijkheid zelfs aan, het is een Licht dat in Zijn opgang het natuurlijk licht verre in heerlijkheid te boven gaat!

Het natuurlijk licht is maar een schepsel; dit Licht Jezus is de Schepper Zelf, Die de Maker is van het natuurlijk licht en al wat er is.

Het natuurlijk licht geeft wel licht. maar geen gezicht, leven of gerechtigheid. Laten de stralen nog zo helder zijn, onmogelijk kunnen zij een blind mens de ogen openen, of een

dode het leven aanbrengen, noch een onrechtvaardige rechtvaardig maken. Doch de grote Heere Jezus, het geestelijk en heerlijk Licht is dat alles. Hij is niet alleen een geestelijk Licht, maar geeft aan de blinden ook het gezicht, aan geestelijke doden het leven. Hij maakt de onrechtvaardigste in- en uitwendig heilig en rechtvaardig. Hij is het, Die de zielsblindheid vrij beter geneest dan Ananias, Sauls lichamelijke blindheid, Hand. 9:17. Die Hem vindt, vindt het Leven, Spr. 8:35.

Het natuurlijk licht heeft maar lichamelijke werkingen, en somtijds wel schadelijke; want door zijn al te sterke hitte neemt hij de schoonheid van de mens weg, en maakt hem zwart en verbrand. Het heerlijk licht Jezus heeft niet anders dan geestelijke werkingen, en nimmer zulke, welke tot mismaking van de mens, of die enigszins schadelijk en verderfelijk zijn; maar die alle maken u schoon en lieflijk, zij brengen u toe het heerlijkste voordeel en het grootste heil; en alzo is Jezus u dan ook tot heerlijkheid.

Het natuurlijk licht schijnt niet anders dan op u; maar Jezus, dit heerlijk Licht, binnen in u; gene in het aangezicht, deze in het hart, 2Kor. 4:6.

Het natuurlijk licht is een algemeen licht; maar het Licht Jezus is een bijzonder licht, dat niemand anders beschijnt dan die Jehovah's Naam vrezen; het is alleen voor Zijn uitverkorenen goed, Ps. 106:5. Deze Jezus, Die zulk een Licht en een Heerlijkheid is, is uw Jezus; zijt gij dan uit dien hoofde niet zeer gelukkig?

En dat uw zaligheid in dezen nog hoger doet stijgen, is, als gij overweegt, welke invloed en heerlijkheid dit Licht in u veroorzaakt heeft. Gij zijt opgehelderd van gezicht, gij zijt ziende geworden. Uw hart is nu verwarmd in en door het beschijnen der Goddelijke liefde. Een vuur ontbrandt dikwijls in uw overdenkingen. Uw weeklage is nu veranderd in een rei, uw zak ontbonden en uw ziel vrolijk en met blijdschap omgord. Althans, gij hebt daartoe redenen, het ware Licht is voor u tot verlichting, en het is in uw zielen dag. Nu moeten Gods vertroosting en uw zielen verkwikken, wanneer uw gedachten in u mogen vermenigvuldigen, hetzij over onvruchtbaarheid, hetzij over gebrek aan heiligheid en gerechtigheid. Dit Licht is van een vruchtbare en heiligmakende kracht; het doet zelfs vruchten dragen in de hoge ouderdom, Ps. 92:15. Nu zijt gij genezen van alle zielsziekten, van hoofdziekten en van hartziekten. Zijt gij dan niet uitermate zalig? Mag men u dan niet toeroepen: Welgelukkig is het volk, hetwelk het geklank kent. O Heere! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen. Zij zullen zich de ganse dag verheugen in Uw Naam, en door Uw gerechtigheid verhoogd worden, Ps. 89:16 en 17. Staat gij, dit overdenkende, niet verlegen, vragende uzelf: Wat zal ik Jehovah vergelden voor zulk een onverdiend en groot geschenk? Zeker, gij hebt daartoe redenen. Kwijt u dan in deze zaken. Dankt de Heere voor Zijn genade, dat Hij uw zielen verwaardigd heeft te bezoeken met de Opgang uit de hoogte, en u dit dierbaar Licht tot verlichting en deze heerlijke Jezus tot heerlijkheid geschonken heeft. Hebt zeer veel met dit Licht en deze heerlijkheid op, bezichtigt het veel. Houdt u gestadig dicht bij dit Licht en bij deze heerlijkheid; o, gij zoudt deszelfs invloed dan des te krachtiger en gevoeliger genieten, invloed van wijsheid, van leven, van liefde en warm makende ijver, van troost en blijdschap, van glans en gerechtigheid, Kol. 3:11; ja, invloed van heerlijkheid, en wat niet al meer? Verheugt en verblijdt u in de gemeenschap van dit Licht en deze heerlijkheid, zingende:

Nu dit licht opgaat, juich ik blij;
En zeg nog: wereld! verblijdt u vrij
In uw heil, en bespot het mijn.

Dit heil mij op helpt, als ik val;
En, zit ik in het duister, zal
Dit licht mijn licht voor eeuwig zijn.

Zie zo, vermaak u in dit licht, koester uw harten in die gulden stralen, en baker die in Zijn verkwikkende warmte. O, gij zult het daar zo troostvol en zoet vinden, Ps. 73:28. Wacht u voor dit Licht te verdonkeren en voor deze heerlijkheid te ontluisteren en te ontglanzen; en dat, of door het weer instorten van uw vorige zonden, waarover het woord van de grote Heere Jezus geldt: Ziet, gij zijt gezond geworden; zondigt niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede, Joh. 5:14, of door gemakkelijheid, of door de wereld en haar liefde tussen u en Jezus te stellen, dewijl dit heldere Licht dan bewolkt wordt en deze heerlijkheid geen glans meer in en over u geeft. Jezus trekt dan Zijn licht in, en verbergt Zich. Men kan Die dan niet zien, en geraakt weleens in een zielsstaat gelijk Paulus zich naar het lichaam bevond, zeggende, dat noch zon, noch gesternten verschenen in vele dagen, en geen klein onweder hen drukte, zodat voorts alle hoop van behouden te worden hen benomen werd, Hand. 27:20. O nare staat! Draagt dan zorg voor zulk kwaad, anders zult gij ervaren het vers van een beproefd dichter:

Dit licht is in 't gemak van rust,
In 't uiten van des vleses lust,
In 't zachte bedde niet te zien.
Wel op, die nog in weelde weidt,
Want ziet, des Heeren heerlijkheid
In groter lust zich aan komt biên.

Arbeidt, bidt en verlangt dat dit Licht en deze heerlijkheid hoger en overvloediger in uw harten mag opgaan en meer glansrijke stralen over u uitgieten. In de bekering geschiedde zulks voor de eerste keer, als toen bezocht de Heere u met de Opgang uit de hoogte, de Morgenster verlichtte u; doch zulks moet u niet genoeg zijn, maar gij moet een gedurig gebruik ten opzichte van dit alles van Jezus maken, in zoverre namelijk, dat gij alle naarstigheid aanwendt, om meer licht, leven, ijvervuur, wasdom in genade, heiligheid en gerechtigheid, ja, meer heerlijkheid deelachtig te worden, Ps. 84:8. Ziet, dat gij staat, om meer in de hoogte te verkeren, meer vervreemd van de aarde wordende, en gemeenzamer met de hemel zijnde, dikwijls uw ziel opwekkende:

Hoog omhoog, mijn ziel! naar boven,
Hier beneden is het niet:
't Rechte leven, lieven, loven,
Is maar, daar men Jezus ziet.
Al, wat gij ziet op aard,
Al, wat gij hoort op aard,
Is uw kost'lijk leven, lieven, loven,
Al, wat gij wenst op aard,
Is uw kost'lijk hart niet waard.

Gij moet hoog zijn van gedachten, bedenkende de dingen die boven zijn; hoog van gene-
genheden, zoekende, lievende, begerende de geestelijke goederen van Jezus' Koninkrijk;
hoog en verheven van wandel, levende voor de troon, Fil. 3:20. Verheft uw harten met
de vrome koning Josafat in de wegen van Jehovah. Dat gij mede als heerlijke lichten,
immers als blinkende morgensterren in de Kerk moogt schijnen, zodat uw verkeer onder
de mensen van zich geven mag een afstraling van allerlei hemelse deugden, waardoor
anderen verlicht, verlevendigd, opgewekt en getroost worden. Zoet beeldt ons Ezechiël
de gelovigen aldus af, wanneer hij van hen spreekt als van een spijsgeboomte, hetwelk
bevochtigd was met de wateren der genade, vlietende uit het heiligdom. Hun blad zou
niet afvallen, noch hun vrucht vergaan; in zijn maanden zou het nieuwe vruchten voort-
brengen, en zijn vrucht zou zijn tot spijs en zijn blad tot heling, Ez. 47:12.

Wanneer gij u zo oefent en op het straks gemelde toelegt; o, hoe beminlijk wilde Zich
dit Licht en deze heerlijkheid nevens u gedragen. Het licht vindt men weleer als een zin-
nebeeld van een vriend of vriendschap gebruikt. Gewis, geen vriend, geen vriendschap
op de aarde kan uw ziel zo verkwikkelijk zijn, zo vervrolijken, of zoveel nut en voordeel
aanbrengen als dit Licht en deze heerlijkheid Jezus in deze ellendige en dorre woestijn
van de wereld. Uw zielen zullen dan ook verder vergewist zijn, van dat zij na nog een
weinig vertoeven overgebracht staan te worden uit dit donkere Egypte in dat zalige Go-
sen, in Kanaän, het land der eeuwige klaarheid, de erfenis der heiligen in het licht. Wat
wil dit Licht daar in kracht u verlichten en u tot heerlijkheid zijn! De poëten spreken van
een betere dag, daardoor menende de Elyzese velden, alwaar zij zeggen, dat het licht veel
klaarder zijn zal, en wel gedurig zonder gevolg van de nacht. Hiervan zegt Claudianus:
Geloof niet, dat gij de dag kwijt zijt, wij hebben andere lichten, er zijn andere werelden,
en daar zult gij een zuiverder licht zien en u meer over de Elyzese zon verwonderen. En
een ander: Totdat zij gekomen zijn tot de wouden en lieflijke beemden en velden der
vromen, alwaar de zon schijnt, de aangename dag het ganse jaar door duurt, en de dan-
sende gezelschappen en de reizangers der mannen.

Althans, zulks is een volle waarheid in de hemel. Aldaar zal dit Licht en deze heerlijkheid
nimmermeer over u verduisterd worden. Het zal niet ontglanst noch betrokken worden
met enige wolken van zonden, maar eindeloos op het helderste en heerlijkste schijnen.

AMEN

DES HEILANDS OPSTANDING

(Zondag, voormiddag)

DE OMSTANDIGHEDEN DIE DE OPSTANDING VAN JEZUS VERGEZELDEN.

MATTHEÛS 28:1-4

En laat (na) den sabbat, als het begon te lichten tegen den eersten (dag) der week, kwam Maria Magdaléna en de andere Maria, om het graf te bezien.

En ziet, er geschiedde een grote aardbeving; want een engel des Heeren, nederdalende uit den hemel, kwam toe en wentelde den steen af van de deur en zat op denzelfven.

En zijn gedaante was gelijk een bliksem, en zijn kleding wit gelijk sneeuw.

En uit vrees van hem zijn de wachten zeer verschrikt geworden en werden als doden.

VOORAFSPRAAK

ZEER wel heeft Petrus geschreven, dat de Geest van Christus, Die in de profeten was, beduidde en tevoren getuigde het lijden dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende, 1Petr.1:2. Zo is dan van oude tijden af de Kerk Gods verzekering gedaan van de tweeërlei staat van de Messias: van de staat der vernedering, en van die der verhoging, die daarop volgen zou. En gelijk zij voorzien zijn, zo moesten zij ook vervuld worden; waarom Jezus zei: Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan? Luk. 24:26. Daarenboven moest het ook zijn, omdat de eer van de Vader en Zijn Zoon zulks vorderde, Fil. 2:11, omdat de volkomenheid van des mensen gelukzaligheid zulks ook eiste, Rom. 4:25 en Fil. 3:10.

Hebben wij u dan in de laatste weken voorgedragen een lijdende, gekruiste, gestorven en begraven Jezus, het is derhalve billijk dat wij nu ook eens van toon en spraak veranderen en u de verzezen en verheerlijkte Jezus ook vertonen, zoals Hij als een verheerlijkte zon is opgegaan.

De voorgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: De omstandigheden waarmee des Heilands opstanding vergezeld was.

O, de verzezen Jezus openbare Zichzelfven ook levend aan uw harten! Amen.

Die omstandigheden zijn:

1. De komst der vrouwen tot het graf, vers 1.
2. De dingen die daar gebeurden, vers 2-4.

VERKLARING

In het eerste deel van onze rede moeten wij onze gedachten laten gaan:

- a. Op de personen.
- b. Op hun werk.

c. Op de tijd van hun komst.

a. De personen die Mattheüs hier voordraagt, waren: Maria Magdalena, een vrome vrouw, uit welke Jezus zeven duivelen had geworpen, Luk. 8:2, en de andere Maria, welke Markus noemt de moeder van Jakobus. Hij voegt daarbij ook nog Salome, de huisvrouw van Zebedeüs. Lukas doet erbij Johanna, welke de huisvrouw was van Chusas, de hofmeester van Herodes, en anderen, die niet genoemd worden, Luk. 24:10. Deze vrouwen waren liefhebsters van de Heere Jezus. De apostelen beefden van vrees, maar deze vrouwen kwamen kloekmoedig voor de dag en toonden mannenmoed te bezitten.

b. Hun werk was, dat zij kwamen om het graf te bezien. Markus verhaalt, dat zij ook kwamen, om Hem, dat is Jezus' dood lichaam, te zalven. Dit deden de Joden in navolging van de aartsvaders, hetzij door het lichaam met kostelijke specerijen te vervullen, hetzij door die specerijen over het lichaam te branden, hetzij door ze benevens het lichaam in doeken te binden. De godvruchtigen onder de Joden betoonden daarmee hun geloof aangaande de opstanding der doden. Deze vrouwen deden dit ook uit liefde tot Jezus. Het is waar, dat hierbij ook wel een gebrek aan geloof was; evenwel, omdat dit uit liefde sproot, zo was het de Heere aangenaam.

c. Dit deden zij al heel vroeg in de morgenstond. Mattheüs zegt, dat het was laat na de sabbat, als het begon te lichten, tegen de eerste dag der week. Markus heeft, dat het zeer vroeg was, als de zon opging. Johannes meldt, dat het nog duister was. In de eersten opslag schijnen de evangelisten tegen elkaar te strijden, doch als zij verstandig tezamen gebracht worden, zal men bevinden dat de zaak goed overeenkomt. Het was laat na de sabbat ten opzichte van de voorleden, doch vroeg ten aanzien van de toekomende dag, zodat het nog duister was, toen zij op weg gingen. Het begon te lichten, toen zij onderweg waren, en de zon ging op toen zij tot het graf kwamen, dat buiten twijfel nog al wat van hun huizen zal geweest zijn. Deze vrouwen vertonen zo in hun gedrag de gesteldheid van een ziel, die ingenomen is met de liefde tot Jezus. Wil zulkeen zich gaarne laten vinden waar zij denkt dat Jezus is, dit zien wij in deze vrouwen ook. Is zulkeen vaardig om te doen wat zij denkt dat Hem aangenaam is, en heeft zij alles voor Jezus ten beste, dit zien wij in deze vrouwen ook. Is zulkeen standvastig in de liefde tot Jezus, dit zien wij in deze vrouwen ook. Begeeft zulkeen zich zelfs in de vroege morgenstond tot Hem, zo deden deze vrouwen ook. Dit hadden wij uit het bedrijf van deze vrouwen op te merken.

II

Doch aler die vrouwen tot het graf kwamen, valt hun, naar de aantekening van Markus, een zware bekommering in de gedachten: Zij zeiden tot elkander: Wie zal ons de steen van de deur des grafes afwentelen?

Geen wonder! want, zegt de evangelist, hij was zeer groot, Mark. 16:3 en 4. Het was een zware steen, die men voor de ingang van het graf met mannenkracht gewenteld had, en zij waren maar zwakke vrouwen, weinig in getal, waarom het met reden een grote zwa-
righeid was. Deze steen lag de vrouwen zwaarder op het hart dan op het graf. Zij konden geen middel vinden hoe die steen van het graf zou afraken, en als die daarop bleef liggen, dan konden zij bij het dode lichaam van Jezus niet komen.

Hoe goed is het, dat hun dit eerst te binnen komt, nu zij al op de weg zijn; want hadden zij hieraan gedacht voordat zij uitgingen, mogelijk waren zij dan thuis gebleven. Het

mag ze nu eens doen stilstaan, maar het zal de ganse reis niet beletten. Hun begeerte naar Jezus kon door deze zwaarigheid niet gestuit worden, en hun liefde woog zwaarder dan die steen, en stapte over alle zwaarigheden heen.

Hoe goed is het ook, dat alleen deze ene zwaarigheid hun maar te binnen kwam; want er waren meer zaken die haar konden bekommerd hebben. Immers het graf was verzegeld en met een wacht van soldaten bezet; hoe zouden zij zich hebben durven verkloeken, om het zegel open te breken en door die wachters heen te dringen? Ziet, zo wijs handelt God met Zijn lievelingen. In der waarheid, vele zwaarigheden, vele hinderblokken zijn er in de weg voor iemand, die tot Jezus wil gaan. De satan werpt vele zware stenen tegen, er staan gehele bergen tussen hen en Christus: zonden, verdrukkingen, wereldse inzichten, al wat bekoorlijk is voor het vlees, wat zijn dat niet als zovele zware stenen die afgewenteld moeten worden, eer men de verrezen Jezus vindt! Maar ziet ook, wat een innengsel van Gods goedheid. God vertoont ze hen niet alle tegelijk, Hij doet ze hen niet allen opeens ontmoeten, opdat zij niet twijfelmoedig worden. God laat hen al deze zwaarigheden niet kennen, voor zij al op de weg zijn, dan begrijpt men eerst, wat het is, Jezus te vinden als men aan het zoeken is. Niemand weet, welke zwaarigheden er op de weg ontmoet worden, voor hij die begint te bewandelen; daarom is dit het beste, om zich met deze vrouwen maar op de weg te begeven en alles niet op het zwaarste te tillen. God neemt dikwijls de hinderpalen weg eer zij de Zijnen hinderen.

Immers zo ging het met deze vrouwen; want opziende, zagen zij dat de steen afgewenteld was. Opmerkelijk is het vertoog dat Mattheüs ons geeft van de afwenteling van de steen, dat, volgens Markus' verhaal, schijnt geschied te zijn terwijl de vrouwen nog op de weg waren.

En ziet, begint Mattheüs zijn tweede vers, opdat wij niet onachtzaam zouden zijn in het lezen van dit groot en heerlijk wonderwerk, waarop hij volgen laat: er geschiedde een grote aardbeving, enz. Een aardbeving is een schudding van de grond, waarop men woont. Dit geschiedde om daarmee te tonen de almachtige kracht van Christus' eeuwige Godheid; om terstond in de aanvang van Zijn opstanding een zegepralend teken te geven aan de wachters, de stad Jeruzalem en de ganse wereld, dat Hij nu dood, hel, duivel en wereld overwonnen had.

Er geschiedt een grote aardbeving. Geen wonder, want alles was hier groots, waarop zij zag. Groot was de Heere, Die opstond uit de doden, groot dit werk van de opstanding zelf; groot was de zegen voor de Kerk, welke hierop volgen zou; groot de vijand, die nu de kop vermorzeld was, en groot de dienaar, die nederdaalde uit de hemel; want onder dit dreunen en daveren der aarde kwam daar een engel des Heeren. Een engel betekent een gezant, en wordt van mensen en geesten gebruikt. Hier betekent het een geest, die van God uitgezonden is met een zeker bevel en macht om Zijn welbehagen uit te voeren, zijnde een van die geesten die krachtige helden, die des Heeren woord doen, Ps. 103:20. Als deze een engel des Heeren genoemd wordt, wordt daarmee naar onze gedachten te kennen gegeven dat hij een afgezant van de Heere was, die alles wat hij verricht, niet uit zijn eigen gezag, maar achtervolgens het welbehagen en gebod des Allerhoogsten deed. Denkt iemand: hoe, spreekt Mattheüs maar van één engel, daar de andere evangelisten van meer engelen gewagen? Sommigen stellen, dat zich hier zes engelen geopenbaard hebben; anderen, dat er nog meer tegenwoordig zijn geweest, Wij geloven, dat twee engelen zich vertoond hebben; een, die de steen afwentelde, waartoe maar één engel nodig was; doch als er te getuigen was, zo is daarbij, tot bevestiging der waarheid, nog

een engel gekomen, die zich toen tezamen gevoegd hebben in het graf. Die twee zag Maria Magdalena; doch de vrouwen, maar eens schielijk in het graf ziende, hebben er daarvan maar één gezien, of mogelijk is de andere toen al weg geweest.

Van deze engel des Heeren worden vijf dingen vermeld:

1. Dat hij, nederdalende uit de hemel, toekwam.
2. Dat hij de steen afwentelde van de deur.
3. Dat hij daarop zat.
4. Zijne uitwendige gestalte.
5. De uitwerking van Zijn vertoning op de wachters.

1. Mattheüs zegt, dat hij, nederdalende uit de hemel, toekwam. De plaats vanwaar hij kwam was de hemel, de derde of hoogste hemel, die genoemd wordt het paradijs, 2Kor. 12:2 en 4, en de troon Gods, Jes. 66:1. Deze kwam vandaar nederdalende. Dit zagen de wachters, en moesten daaruit vaststellen dat hij met een bijzondere last uit de hemel neerkwam. Hij kwam toe en trad met onbeschroomde schreden in het gezicht der krijgsknechten naar de grafkelder.

2. En wentelde de steen af van de deur. Hij doodde de krijgsknechten niet, opdat zulks van kwaadwilligen de discipelen van Jezus niet zou worden ten laste gelegd, dat zij zulks ondernomen hadden. Beter was het, dat deze weggedrevenen getuigen der waarheid werden. Hij kwam echter niet uit de hemel om ledig bij het graf te staan. Er was een grote steen gewenteld op de ingang van het graf, welke steen de Joodse overpriesters hadden doen verzegelen en met een wacht verzekeren, Matth. 27:60 en 66. De engel vat deze steen aan en wentelt ze af van de deur van het graf, opdat Jezus als door een open deur uitgaan, en de vrouwen veilig ingaan zouden. Het is waar, dat de Heere Jezus de hulp van een engel niet van node had om de steen af te wentelen, daar Hij Zelf het ook had kunnen doen; maar dat bewijst niet, dat Hij zonder afwenteling van de steen uit het graf had kunnen komen.

Hij toonde hierdoor de Heere te zijn van de engelen; hierdoor bewijst Hij de waarheid van Zijn opstanding; hierdoor openbaart Hij welke heerlijkheid Hij nu verkregen had; het bewijst ook, dat Hij volkomen in alles betaald heeft.

3. Die engel zat op denzelfden, om te tonen dat dit niet bij toeval door de aardbeving was gebeurd; dat de steen niet door mensenhanden was afgewenteld; om de wachters des te beter te verbazen, die hem konden zien, om de vrouwen van Jezus' opstanding te onderichten.

4. En, vervolgt Mattheüs in het derde vers, zijn gedaante was gelijk een bliksem. Zijn aangezicht vertoonde een jongeling, Mark. 16:5; en wat hij meer vertoonde wordt hier zijn gedaante genoemd, die zo glinsterend was als een bliksem. Zijn kleding was niet minder ontzaglijk: wit gelijk sneeuw. Dit gewaad paste thans deze gezant, nu hij de zegepraal van de Levensvorst zal verkondigen; nu hij tonen zal, dat de ware verzoening aangebracht is; nu hij de gelovigen verzekeren zal, dat hun zonden weggedragen zijn en zij niet meer te vrezen hebben.

5. Maar zo bevinden de krijgsknechten het niet, gelijk Mattheüs bij vers 4 zegt: En uit vrees van hem zijn de wachters zeer verschrikt geworden, en werden. als doden. Deze wachters waren heidense soldaten, die uit vrees voor die engel zeer verschrikt geworden zijn. Het woord, dat door verschrikt worden is vertaald, is hetzelfde dat van de aardbeving gebruikt is, en zegt eigenlijk schudden, bewegen, beven. Zegt gij: Waarom beefden zij zo? Het was de vrees voor de wraak Gods, die hen zo verschrikte, en de vrees dat zij

gestraft zouden worden van de stadhouder. Zij werden daarom ook als doden. Van angst zo benepen, van schrik zo verslagen, dat zij als onbeweeglijk, kracht- en moedeloos waren, en zo weinig durfden of konden doen als doden, die van alle macht en vermogen ontbloot zijn. Breder durven wij deze stof in dit morgenuur niet uit te breiden.

BETOOG

Voorzeker blijkt het uit al deze verhandelde woorden, toehoorders! dat de Heere Jezus waarlijk uit de doden is opgestaan. Wij hebben hier tot bevestiging van dit grote grondstuk van het Christendom al de omstandigheden die ons Zijn opstanding verzekeren, als: de grote aardbeving, die dit luidkeels uitroept; het neerdalen van een engel des Heeren; het afwentelen van de steens van de deur des graf; de kracht van zijn gedaante en van zijn gewaad op de wachters, en desnoods ook zelfs hun getuigenis, volgens vers 11. Het was trouwens ook afgeschaduwd en voorzegd, dat de Messias uit de doden zou opstaan. Het was afgeschaduwd door die vogel, die bij de reiniging van een melaatse in de open lucht werd vrijgelaten, Lev. 14; door de bok, die vrij in de woestijn werd heengezonden, op de grote verzoendag, Lev. 16, en door Jona, Matth. 12:40. Het was voorzegd bij Ps. 16:10, 68:2, en Jes. 53:8. Bijgevolg blijkt dan hieruit ook al, dat deze Jezus de ware en beloofde Messias is, dat hier eigenlijk te betogen was.

TOEPASSING

HET is waar, deze heilrijke verrijzenis van Jezus is krachtig en voldoende tot geruststelling van een bekommerd gemoed, dat door het geloof Hem aanneemt en uit kracht van Zijn opstanding een nieuw en geestelijk leven verkrijgt; maar hoe zal dit enige verkwikking toebrengen, tenzij men weet dat men waarlijk deel heeft aan de volzalige opstanding des Heeren? Los, zonder grond en zonder een gezet onderzoek van zichzelf zich stijf en sterk op te dringen, dat wij zowel als deze vrouwen de taal van de engel op ons moeten toepassen: Vreest niet, want Christus is opgestaan, dat is de hoop van zijn zaligheid op een zandgrond te bouwen, waarom een ieder zich te onderzoeken heeft, of hij zo gesteld is als deze vrouwen.

Deze vrouwen waren bedroefd en bevreesd, zolang zij geen zekerheid van de Heere Jezus hadden, en hielden echter niet eerder op met Hem te zoeken, voor zij enige zekerheid van Hem bekomen hadden. Is het alzo ook met u gesteld? Zijt en blijft gij bedroefd en bevreesd, als gij de Heere Jezus en Zijn gemeenschap voor uzelf mist en geen zekerheid voor uzelf van Hem bekomt? Laat gij niet af; kunt gij u niet gerust stellen, voordat gij vaste bewijzen hebt en Hij tot uw ziel als tot die van David, zegt: Ik ben uw heil? Ps. 35:3.

Deze vrouwen hadden een grote hoogachting voor Christus. Hebt gij ook een grote hoogachting voor de verrezen Jezus? U dan, die gelooft, is Hij dierbaar, zegt Petrus, 1Petr. 2:7; is Hij u ook recht dierbaar geworden? Zoudt gij dat voor de alwetende God durven betuigen?

Deze vrouwen waren op Christus geheel en al gezet; zij zochten Hem zowel dood, zoals meenden, als zij Hem levend naliepen. Zijt gij ook op Jezus geheel en al gezet? Is het u waarachtig om de Heere Jezus te doen, ook zelfs dan, wanneer er naar buiten, om Zij-nentwil gevaar en smaad te ondergaan is?

Is het alzo nu niet met u gesteld, o mens! maar kan het u voldoen dat gij slechts enige hoop hebt dat alles wel gaan zal, zo moeten wij u in Gods Naam aanzeggen dat gij nog geen deel hebt aan de verrezen Jezus, aan Zijn gerechtigheid, aan de zalige opstanding en het nieuwe leven, welke Hij voor de Zijnen verdiend en met Zijn verrijzenis aan het licht gebracht heeft. Mens, lieve mens! wat zult gij aan het Avondmaal doen? Wij raden u dat af, gij zult uzelf daar een oordeel eten, 1Kor. 11:26.

Och, mocht de overdenking van uw onheil nog eenmaal op uw harten zinken, om te ontwaken en te staan naar het deelgenootschap van de verrezen Heiland, en zo ook naar de rechtvaardigmaking en heiligmaking door Hem! Nog is het tijd, de Heere Jezus roept en nodigt u nog dagelijks, om tot Zijn gemeenschap over te komen. Dan zou uw staat verwisseld worden van duister in licht, van zondig in rechtvaardig, van droefheid in blijdschap, van vrees in vrede en van dood in leven. Ach, werden uw harten hieromtrent eens werkzaam, zonder aflaten, totdat gij gemeenschap aan de verrezen Borg en Zaligmaker Jezus verkregen had. Dit moet men eerst verkregen en ondervonden hebben, eer men met vrucht ten Avondmaal kan, of mag gaan.

Maar gij, begenadigden! die Jezus' gerechtigheid, het nieuwe leven en de hoop van een zalige opstanding door Zijn opstanding uit de doden zijt deelachtig geworden, en die in uw grondstaat evenzo gesteld zijt als deze vrouwen gesteld waren; wat is hierin een troost voor u opgesloten! Denkt gij aan uw machteloosheid tegen het geweld en de grote kracht van uw vijanden; o, gij hebt een grote en machtige Heiland, Die verrezen is nadat Hij gestorven was, en zo al die dwingelanden heeft teniet gedaan, Kol. 2:15. Denkt gij aan uw onwijsheid, om uzelf te besturen en te regeren, Jezus is een wijze Zaligmaker, Die zal u Zelf voorgaan en leiden en eerder Zijn engelen tot u zenden dan u in volle onzekerheid laten. Jammert het u, dat gij in uw hart en doen zo geesteloos zijt; wel, nu Jezus opgestaan is, zal Hij op u blazen en u de Heilige Geest doen ontvangen, Joh. 20:22. Denkt gij aan de dood, die het leven der stervelingen afsnijdt; o, vreest niet, Jezus is uit de doden opgestaan, om u van het geweld des doods te verlossen. De dood zal u maar verstrekken tot een brug, om in het hemelse Galiléa in te gaan en Hem daar te zien van aangezicht tot aangezicht, eeuwig.

Tot opwekking moeten wij u onder het oog brengen, begenadigden! gebruikt vrijmoedigheid, om zo aanstonds tot het Avondmaal te naderen en openlijk aldaar voor God, engelen en mensen te betuigen en te verklaren, dat gij in Jezus' lijden, dood en opstanding alleen uw gerechtigheid en uw leven zoekt. Gebruikt daarop het Avondmaal. Komt daar maar als armen, ellendigen, melaatsen, blinden en aan alles in uzelf gebrek hebbenden. Tracht daar ook te komen in het geloof, uw geloof op en omtrent Jezus' dood en opstanding oefenende; zoekt gelovig daaromtrent werkzaam te zijn. Laat de opstanding van de Heere Jezus uw roem en uw blijdschap zijn. Zoekt daaruit Christus' leven, ja Hem Zelf tot uw leven, om door Zijn kracht u als levend en met Hem opgewekt te ver-tonen in ongeveinsde godsvrucht.

En opdat ik sluit, godzaligen! gij moogt verzekerd zijn, dat de opstanding van Christus zal strekken tot uw eeuwige zaligheid. Hij zal tot u komen in de ure des doods, en gij tot Hem, om Hem eeuwig te zien en Zijn heerlijkheid altijd te aanschouwen.

AMEN

DES HEILANDS OPSTANDING

(Zondag, namiddag)

DE BEKENDMAKING VAN DES HEILANDS OPSTANDING DOOR EEN ENGEL AAN DE VROUWEN.

MATTHEÛS 28:5-8

Maar de engel, antwoordende zeide tot de vrouwen: Vreest gijlieden niet: want ik weet dat gij zoekt Jezus, Die gekruisigd was.

Hij is hier niet, want Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft.

En gaat haastelijk heen en zegt Zijn discipelen, dat Hij opgestaan is van de doden; en zie, Hij gaat u voor naar Galiléa, daar zult gij Hem zien. Zie, ik heb het ulieden gezegd.

En haastelijk uitgaande van het graf met vreze en grote blijdschap, liepen zij heen, om (hetzelve) Zijn discipelen te boodschappen.

VOORAFSPRAAK

ONDER de schaduwetten van de oude dag vindt men bij Lev. 14:4-7 ook deze, dat in de reiniging van een melaatse de priester gelast werd twee reine vogels te nemen, waarvan de een moest geslacht worden in een aarden vat over levend water, maar de andere, gedoopt zijnde in het bloed van de geslachte vogel, werd vergund vrij weg te vliegen in het open veld. Allen, wie de taal der Goddelijke Schriften maar enigszins verstaan, kunnen het niet onbekend zijn dat hierdoor hoge dingen zijn afgebeeld. Beide vogels waren een voorbeeld van de Heiland Jezus Christus, doch in een onderscheiden staat.

Bij een vogel wordt Hij vergeleken wegens Zijn vaardigheid in het uitvoeren der Goddelijke bevelen; wegens Zijn hemels burgerschap, en wegens Zijn vluchten gelijk een vogel van plaats tot plaats, om de lagen der mensen te ontwijken.

Bij een reine vogel, die gegeten kan worden, wegens Zijn heiligheid, en omdat Hij voor de gelovigen een geestelijke spijs worden zou.

Dat de ene vogel geslacht werd, beduidde de dood van Christus.

Dat zulks geschiedde over levend water, gaf te kennen de gehoorzaamheid van Christus, welke met Zijn lijden en Zijn dood tezamen gevoegd zou zijn.

De andere vogel, die ingedoopt zijnde in het bloed van de geslachte, levend werd losgelaten, schilderde Christus af, zoals Hij weer levend worden en uit de doden opstaan zou, om met Zijn bloed de hemel in te gaan.

Dat dit waarlijk evenzo in de Heere Jezus vervuld is, vernemen wij vrij duidelijk en klaar uit de mond van een hemelse engel zelf, die de verrijzenis en opstanding van de Heiland der wereld verkondigde, in deze onze tekstwoorden.

De voorgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: De bekendmaking van des Heilands opstanding door een engel aan de vrouwen.

O, verreezen Jezus! openbaar Uzelven ook levend aan onze harten onder dit evangelie-woord. Amen.

Twee hoofdzaken ontmoeten wij in deze tekst:

1. De blijmare van des Heilands opstanding, vers 5 en 6.
2. Een last, die de vrouwen kregen om deze verrijzenis te verbreiden, welke zij terstond uitvoeren, vers 7 en 8.

VERKLARING

I

In het eerste deel van onze rede komt ons voor:

- a. Hoe de engel de vrouwen vertroostte, vers 5.
- b. Hoe hij haar de opstanding bekend maakte, vers 6.

a. In het 5de vers ontmoeten wij:

1. Een sprekende persoon.
2. De vertroosting zelf.
3. De reden van deze troostrijke aanspraak.

1. Maar de engel, antwoordende, zeide tot de vrouwen; zo hecht Mattheüs in vers 5 de aanspraak van de engel in zijn verschijning. Markus zegt, dat de vrouwen ingegaan waren in het graf. Lukas spreekt van twee engelen, in de gedaante van mannen, die de vrouwen, welke in het graf waren ingegaan, de opstanding van Christus bekend maakten. Dit schijnverschil is licht te vergelijken, als men begrijpt dat onder het verbaasd heen- en weer gaan der vrouwen, in- en uittreden in en uit het graf, neerbukken, treur-gebaren maken nu een dan twee engelen, nu buiten en dan binnen verschenen zijn. Dat Mattheüs maar van één engel spreekt, is, omdat hij de spreker en zijn aanspraak vermelden wil. Wellicht zal iemand het vreemd vinden, dat hier van de engel wordt gezegd, geantwoord te hebben, daar hem niemand aan- of toesprak; maar die spreekwijze komt ons dikwijls in het Nieuwe Testament voor, omdat het Griekse grondwoord zowel spreken, uitgeven, zeggen, als op een vraag antwoorden betekent. Alzo wordt er meermaals van Christus gezegd: Hij antwoordde, ofschoon er niemand was, die vroeg, Matth. 9:4 en elders.

2. De engel vertroost de vrouwen, zeggende: Vreest gijlieden niet. Vrees is, zoals bekend is, een ontsteltenis in des mensen gemoed, welke in hem veroorzaakt angst, verschrikking en benauwdheid, Gen. 15:12, Hebr. 12:21. Deze had nu deze godzalige vrouwen bevangen, Mark. 16:5, zodat zij het aangezicht naar de aarde neigden, Luk. 24:5. Nadeemaal nu de vrees de aandacht verstoort, is het in de Goddelijke aanspraken de gewoonte om die aan Gods gunstgenoten met een inleiding te beginnen, teneinde zij de vrees zouden afleggen. Dit wordt van de soldaten niet geëist, maar van deze godvruchtige vrouwen: Vreest gijlieden niet, was zijn taal, alsof hij zei: Laten de wachters sidderen en beven, maar vreest gijlieden niet. Zo sprak de Heere ook voormaals tot Abram, de vader aller gelovigen: Vrees niet, Abram, Gen. 15:1. Vreest gijlieden dan ook niet; gij zijt

kinderen Abrahams, gij zijt dochters des Allerhoogsten. O zalige tijden, als de engel verbiedt te vrezen!

3. De engel voegt daarbij deze reden: Want ik weet, dat gij zoekt Jezus, Die gekruisigd was. Lukas verhaalt dit wat uitvoeriger, en toont, dat de troosttaal van de engel met een berisping gepaard was: Wat zoekt gij de Levende bij de doden? Trouwens, hoe kan men iemand ook recht vertroosten, als men zijn wanbegrippen niet wegneemt? Zal de ziel recht vertroost worden, zij moest ontneveld en der waarheid kundig worden. Het was een misslag de Heiland, Die nu verzezen was, onder de doden te zoeken. Zulk een wanbegrip ontzenuwde het geloof en de Goddelijke gerechtigheid, vergelijk Hand. 2:24. Jezus te zoeken was een bewijs van liefde; maar Hem onder de doden te zoeken, daar Hij nu wederom leefde, was ook een bewijs van misverstand, waarvan de vrouwen en alle gelovigen moesten ontheven worden, 1Kor. 15:14. Hoe recht hemels is dan de berisping van de engel: Wat zoekt gij de Levende bij de doden? Mattheüs heeft: Ik weet dat gij Jezus zoekt. Ik bemerk uw toeleg, ik bespeur uw voornemen; gij zoekt Jezus, die grote Zaligmaker, Die gekruisigd was. Maar welke kracht ligt hierin: vreest gijlieden niet; want ik weet, dat gij zoekt Jezus, Die gekruisigd was? Het was wat anders, indien de engel gezegd had: Gij hebt Jezus; maar zochten zij Hem, zo hadden zij Hem niet, dat reden van vrees genoeg is. Konden zij dit de engel niet tegemoet voeren? Neen, zulke gedachten klommen geenszins in hun harten op, doordien deze reden voldoende wordt bevonden. Zochten zij Jezus, zo waren zij vriendinnen en liefhebsters van Hem, en zodanigen hadden niets te vrezen. Zij zochten Jezus, Die gekruisigd was, dat nadruk had, want Hij was gekruisigd, om de Zijnen van de vrees te verlossen, Hebr. 2:14.

Ik weet dit, zegt de engel, waarom gij geen reden hebt om zo verbaasd en vol vrees te zijn.

b. Hierbij laat hij haar deze taal horen, vers 6: Hij is hier niet; want Hij is opgestaan gelijk Hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats waar de Heere gelegen heeft.

Twee zaken doen zich hier op:

1. Het getuigenis van de engel.
2. Twee bewijsredenen, waarmede hij het bevestigt.

1. Hij is hier niet; want Hij is opgestaan, is zijn getuigenis. Die zich vernederd en vernietigd heeft, maar nu door Zijn levendmakende kracht Zichzelf heeft levend gemaakt, om blijken te geven, dat Hij de Koning Israëls en de Vorst des levens is, is hier niet, maar opgestaan, Hij heeft het leven weer aangenomen; Hij zegepraalt over duivel, dood en hel; Hij is dood geweest, maar leeft nu in eeuwigheid; Hij is hier niet meer in het graf, in deze plaats, maar is er uitgegaan; want Hij is opgestaan.

2. Het was nu de derde dag, en de voorspelde tijd van Zijn opstanding, gelijk de engel dit tot zijn eerste bewijsreden bijbrengt, als hij zegt: Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. Of, volgens Lukas: Gedenkt, hoe Hij tot u gesproken heeft, als Hij nog in Galiléa was, zeggende: De Zoon des mensen moet overgeleverd worden in de handen der zondige mensen, en gekruisigd worden, en ten derde dage weder opstaan. Dit had Jezus Zijn leerlingen dikwijls gezegd. Hij was dan opgestaan, gelijk Hij gezegd had, dat zij moesten geloven.

En opdat de vrouwen ooggetuigen mochten zijn van deze blijmare, voegt Hij er Zijn tweede bewijs bij, en vermaant haar, om dieper, namelijk in de begraafplaats in te gaan en neer te zien in die plaats waar het lichaam van Jezus gelegd was. Zo wil de engel, dat

de vrouwen zich nader begeven, om te zien dat het lijk hier niet was, gelijk hij gezegd had, en opdat zij uit de zweetdoeken en windselen, die daar lagen, konden besluiten dat niemand Hem weggenomen had, maar dat Hij door eigen kracht het leven weer had aangenomen. Komt herwaarts, zegt de engel, om volkomen overtuigd te zijn dat Hij niet meer in het graf, maar uitgegaan is. Ziet, voegt hij erbij, de plaats waar de Heere gelegen heeft, waar Hij na Zijn kruisdood ter aarde was besteld en tot de derde dag begraven is geweest, maar nu niet meer is, nu Hij de dood overwonnen heeft en Zijn kruislijden door zulk een wonderlijke opstanding heeft verheerlijkt.

II

De vrouwen alzo van de waarheid onderricht:

- a. Worden door de engel met die boodschap naar de discipelen gezonden, vers 7.
- b. Welke boodschap zij terstond uitvoeren, vers 8.

a. In het 7de vers komt ons voor:

1. Het bevel van de engel aan de vrouwen.
2. Een belofte, tot nog meer vertroosting daarbij gevoegd.

1. In het bevel zegt de engel tot de vrouwen: En gaat haastelijk heen, houdt u niet op met zoeken, spoedt u, haast u, en zegt, dat Hij opgestaan is van de doden. Brengt die blijde tijding in alle vaardigheid, niet aan de raadsheren of Pilatus, maar aan Zijn discipelen, die treurig zitten en zich schuil houden voor de woede der Joden. Verheugt die treurigen Sions met de blijde boodschap, dat de Heere opgestaan is van de dood en. Alzo verkiest God deze vreesachtige vrouwen, om de vrees der apostelen te verdrijven, en worden zij alzo apostelen der apostelen, die hun de grondwaarheid van het Christendom verkondigen. Vraagt gij, waarom God daartoe juist vrouwen gebruikt? Te zeggen, dat dit geschied is om Maria's wil, of omdat de vrouwen niet zwijgen kunnen, is maar beuzel- en babbeltaal. Met Paulus zeggen wij, dat God het dwaze en zwakke dezer wereld verkiest, om het wijze en sterke te beschamen, en geen vlees stof tot roemen te geven, volgens 1 Kor. 1:27 en 29. Dit moesten zij in het bijzonder ook bekend maken aan Petrus, gelijk Markus aantekent, hoofdst. 16:7. Niet dat Petrus hierdoor enig voorrecht boven zijn medediscipelen toegelegd werd, maar omdat hij de meeste troost van node had.

2. De engel voegt er eindelijk bij: En ziet, Hij gaat u voor naar Galilea, daar zult gij Hem zien. Ziet, ik heb het u leden gezegd. Hierin ontmoeten wij twee onderscheiden zaken: een belofte en haar bevestiging.

De belofte is: Hij gaat u voor naar Galilea, daar zult gij Hem zien. Markus voegt erbij: Gelijk Hij u lieden gezegd heeft. Meermaals had Jezus de Zijnen gezegd dat Hij Zich in Galiléa levend zou vertonen, als Hij uit de doden zou opgestaan zijn, Matth. 26:32 en elders. Het grondwoord, hier gebruikt, is van de herders ontleend die hun schapen voorgaan, Joh. 10:4. Alzo zou Jezus ook handelen met de apostelen en deze vrouwen. Hij ging hun voor, niet naar Jeruzalem, dat was nu een moordstad, niet naar de tempel, dewijl dat nu een moordspelonk was; maar Hij ging hun voor naar Galilea, liggende tussen de Libanon en Syrië, aldaar zouden zij Hem zien. Niet, dat zij Hem nergens elders dan daar zien zouden, maar daar zou Hij gemeenzamer met hen omgaan. Zelfs had Hij een

zekere berg in Galilea bepaald, waar Hij zich aan hen vertonen zou, zoals uit vers 16 van ons teksthoofdstuk blijkt.

Tenslotte voegt de engel erbij: Ziet, ik heb het ulieden gezegd. Hierdoor bevestigt hij niet alleen zijn boodschap, maar toont ook, dat hij zijn last getrouw had uitgevoerd en dat hun voor het overige stond te gehoorzamen.

b. Als God door een engel spreekt, moet de mens gehoorzamen; want wie kan zonder de snoodste hardnekkigheid zich tegen de Almachtige aankanten? De engelen vliegen op Zijn wenken, en zouden de mensen schoorvoeten om Zijn bevel na te komen? Dit wisten de vrouwen, en gingen haastelijk uit van het graf. Markus zegt, dat zij vloden en vlogen uit de grafkelder, waar zij waren ingegaan, en nu met eigen ogen hadden gezien, dat Jezus, Die zij meenden te vinden en te zalven, daar niet meer was.

Zij gingen haastelijk uit van het graf met vreze en grote blijdschap. Dit zijn twee tegenstrijdige hartstochten die haar bevangen en als om strijd voortgedreven hebben. Verbeelden zij zich de engel, zo ontzaglijk, dat de stoute wachters er zelfs voor beefden, zo werden zij bevreesd; maar overpeinsden zij die blijde boodschap, dat Christus opgestaan was, zo waren zij verheugd. Alzo hangt de ziel tussen hoop en vrees, en wordt als een vlot door twee tegenstrijdige driften, nu hierheen, dan daarheen geslingerd. Ware vreugde is en kan er niet zijn dan in Jezus. Zijn lijden, sterven en Zijn opstanding is een aaneenschakeling van innige en ziel verkwikkende blijdschap; maar die in deze heilgronden waggelt en twijfelt, wordt licht door vrees en schrik weggerukt en verliest de rust van zijn gemoed, die buiten Christus niet te vinden is. Zo schijnen de vrouwen ook geworsteld te hebben met twijfelmoedigheid en onvaste gedachten, nu gelovende, dan vrezende, nu verheugd, dan verbaasd zijnde. En ofschoon hun geloof doorstraalde, telkens werd het beneveld en verduisterd.

Sommigen begrijpen, dat deze vrees der vrouwen gesproten is uit wanbegrippen, die de apostelen van hun blijde boodschap maakten. En het is waar, dat Lukas in hoofdstuk 24:11 nadrukkelijk zegt: Hun woorden schenen voor hen als ijdel geklap, en zij geloofden hen niet; weshalve zij, die het zo vatten, de vrouwen aldus redenerende invoeren: Wij arme vrouwen zijn wel hier gekomen, dat wij de blijmare van des Heilands opstanding aangenomen en verkondigd hebben, maar de apostelen, die het nader overwegen en wikken, verwerpen dat als oudwijfse fabelen en slaan daaraan geen geloof; zouden wij ons ook bedrogen en door lichtgelovigheid misgrepen hebben? Maar wie zal dat geloven? Beving hun de vrees eerst, toen zij bij de apostelen gekomen of reeds, toen zij uit het graf gegaan zijn?

Beter vat men het dan aldus op: de vrouwen, ziende die steen afgewenteld en de wacht vol schrik, traden onverhinderd in de grafkelder en zagen in de binnenste holdiepte in plaats van Jezus twee engelen, de een ter rechter- en de ander ter linkerhand. Een van die engelen sprak de bekommerde vrouwen aan, vertroostte haar door de verzekering dat Jezus verrezen en niet meer in het graf was, en gebiedt haar, die goede boodschap aan de apostelen te brengen, en inzonderheid ook Petrus hierdoor op te beuren. Zij geloven de engel; maar het geloof is zwak, gelijk van allen, zelfs van de apostelen, waarom die ook van node hadden te smeken: O Heere! vermeerder ons geloof! Het schielijk en bovenmenselijk gezicht van deze hemelingen benevelde het geloof, verbaasde hun harten en verwekte een inwendigen zelfstrijd, een hollend getij van vreugde en vrees. Zij vliegen en vlieden uit het graf. Wat zou ook een gelovige ziel vermaken en ophouden kunnen, waar Christus niet te vinden is? Waar Christus niet te vinden is, wil noch kan

zij zijn; waar Christus niet is, daar is geen rust, maar beving en ontzetting, gelijk Markus in hoofdstuk 16:8 zegt, dat deze vrouwen beving bevangen had. Zo sterk was echter de vrees niet, of het bevel van de engel bleef in hun gedachten ingedrukt en dreef ze krachtig voort naar de treurige apostelen, gelijk de evangelist zegt, dat zij heenliepen, om hetzelfde Zijn discipelen te boodschappen. En als met vleugels van bereidwilligheid en zoete vreugde, dat zij die goede en grote boodschap mochten verkondigen, voortgedreven, sporen zij elkaar ijverig aan, om niet te vertragen maar voort te spoeden, en hoe eerder hoe beter die blijmare te verkondigen. Zo deden de herders, als hun de wonderlijke geboorte van de Heiland door de engelen was bekend gemaakt, Luk. 2:15, zo vliegen hier ook de volijverige vrouwen op het bevel van de engel, al worstelende met vreugde en vrees, naar de apostelen, om de opstanding van Jezus te boodschappen. Niemand kan betwijfelen, of deze tijding was recht tijdig en van de uiterste aangelegenheid, dewijl zonder de opstanding van Christus Zijn kruisdood vruchteloos en krachteloos was geweest; want was Hij gestorven om de zonden van Zijn volk, Hij moest ook opgewekt worden tot hun rechtvaardigmaking, Rom. 4:25. Zonder opstanding zou het niet bewezen zijn, dat Hij de Zoon van God, de Middelaar Gods en der mensen was, gelijk Paulus zegt bij 1 Tim. 2:5. Zonder opstanding van Christus was de raad des vredes niet voltoerd, waren de zonden niet weggenomen, was de satan niet verbrijzeld en de dood niet overwonnen. Zonder de opstanding van Christus zouden ook de Goddelijke voorzeggingen onder het Oude Testament gedaan, geenszins vervuld geweest zijn, zoals Ps. 110:7: Hij zal op den weg uit de beek drinken; daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen; Ps. 16:10: Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten; en zovele andere meer. Een boodschap van zoveel aanbelang moest dan spoedig verkondigd en bekend gemaakt worden, waarom de vrouwen uit het graf vliegen naar de apostelen, vol vreugde en schrik. Doch eer deze vrouwen bij de apostelen gekomen waren, hadden zij reeds kennis, gelijk enigen willen, van des Heilands opstanding door Maria Magdalena; want dit is zeker, dat de Heere Jezus Zich allereerst aan Maria Magdalena geopenbaard heeft, en dat zij bij gevolg de Heere moet gezien hebben, eer Hij Zich aan deze vrouwen vertoonde. Ook geeft Johannes, in zijn 20ste hoofdstuk vers 1 en 2, niet duister te kennen dat Maria Magdalena, zodra zij de steen van het graf afgewenteld zag en daaruit besloot dat Christus niet meer in het graf, maar van iemand weggenomen was, zich aanstonds naar de apostelen begaf en dit bekend maakte. Ook blijkt daaruit, dat Maria de engel niet gezien en derhalve door hem de blijde tijding van des Heilands opstanding niet ontvangen had, dewijl zij dan betere gedachten gehad en een andere taal gevoerd had, dan zij nu met tranen in de ogen voerde door wanbesef, dat Jezus weggenomen en elders geplaatst was. Na die bekommerlijke boodschap keerde zij weer grafwaarts en ontmoette Jezus Zelf, Die zij voor de hovenier aanzag, en nog beneveld met het vooroordeel dat iemand Jezus had weggenomen, zei zij in vers 15 van het zo even aangehaalde 20ste hoofdstuk van Johannes: Heer! zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen. Doch Jezus spreekt haar aan en maakt Zich door een hartbrekend en zielverkwikkend woord aan haar bekend, als Hij zegt: Maria!. Dat woord had niet minder kracht op haar, dan het oog van Jezus op het gemoed van Petrus had. Zij herkent de Heiland, wil Hem omhelzen, maar wordt belet en geboden andermaal tot de apostelen te gaan. Zij gehoorzaamde en vond de andere vrouwen op de weg, ging met haar naar de stad tot de discipelen, welker schuilplaatsen haar bekend moeten zijn geweest. Derhalve liepen zij gezamenlijk en volijverig heen om die goede boodschap te brengen en

om die treurigen Sions te vertroosten. Onderweg verschijnt Christus aan allen tegelijk, opdat zij allen uit één mond en door dezelfde heuglijke ondervinding spreken mochten. Dat wij Maria Magdalena hier weer bij de andere vrouwen stellen, en na de eerste een tweede verschijning begrijpen moeten, leert ons de ene evangelist vergeleken met de andere, tussen welke anders schijnstrijdigheden zouden gevonden worden. Markus voegt bij de volvaardigheid der vrouwen, dat zij niemand iets zeiden. Ofschoon zij buiten en binnen Jeruzalem (zonder twijfel) vele mensen vonden, hielden zij zich niet op, maar haastten zich tot de apostelen, en gingen huns weegs, omdat zij niet tot alle burgers van Jeruzalem, maar tot de discipelen van de Zaligmaker gezonden waren, hun alles moesten verkondigen wat zij gehoord en gezien hadden, en alzo die bedroefden vertroosten en opbeuren, eer zij door overmatige droefheid verslonden werden. Ziedaar! deze stof kort voor u geopend.

BETOOG

Volzeker blijkt het nu uit deze verhandelde woorden, toehoorders! dat de Heere Jezus waarlijk uit de doden is opgestaan. Wij hebben hier tot bevestiging van dit grote grondstuk van het Christendom niet alleen al de omstandigheden, die ons Zijn opstanding verzekeren, zoals de grote aardbeving, die dit luidkeels uitriep; het neerdalen van een engel des Heeren uit de hemel; het afwentelen van de steen van de deur des grafs; de kracht

van zijn gedaante en zijn gewaad op de wachters, en desnoods ook zelfs hun eerste getuigenis, volgens het 11de vers van ons teksthooftstuk, buiten twijfel heden morgen breder voor u uitgebreid; maar ook het getuigenis van engelen, die dat getuigd en bewezen hebben, nu ontkennderwijze: Hij is hier niet; dan vaststellenderwijze: Hij is opgestaan; dan het aantonnende: ziet de plaats waar de Heere gelegen heeft; dan weer met beroep op Jezus' eigen woord: gelijk Hij gezegd heeft; of bestraffenderwijze: wat zoekt gij de Levende bij de doden? Dan belovenderwijze: gij zult Hem zien in Galilea. Wie kan aan de waarheid van dit stuk twijfelen, daar het zo bondig door de engelen getuigd en bewezen is?

Het wedervaren van de vrouwen, welker getuigenis in dezen ook niet kan verdacht gehouden worden, bewijst de opstanding van Jezus ook duidelijk; want zij waren oog- en oorgetuigen, meer dan twee of drie, in wier mond nochtans alle woord moet bestaan; die zelf traag gelovig waren in dezen en zeer vreesachtig en het niet hebben aangenomen, voor zichzelf door de allertastelijkste bewijzen daarvan verzekerd geworden waren.

En eindelijk het ledige graf roept zulks ook luidkeels uit. De Joodse overpriesters en farizeeën hadden het graf wel doen verzegelen en bewaren door de wachters, maar nochtans is het ledig bevonden. Het was trouwens ook afgeschaduwde en voorzeggde, dat de Messias uit de doden zou opstaan. Het was afgeschaduwde door die vogel, die bij de reiniging van een melaatse in de open lucht werd vrijgelaten, Lev. 14; door die bok, die vrij in de woestijn werd heengezonden op de grote verzoendag, Lev. 16, en door Jona, Matth. 12:40. Het was voorzeggde bij Ps. 16:10, 68:2, Jes. 53:8 en elders. Bijgevolg blijkt dan hieruit wederom volzeker, dat deze Jezus de waarachtige en beloofde Messias is, dat hier eigenlijk te betogen was.

TOEPASSING

ZIEDAAR dan, toehoorders! de roemrijke en heerlijke opstanding van de Zaligmaker Jezus Christus! Het is waar, deze heilrijke verrijzenis is krachtig en voldoende tot geruststelling van een bekommerd gemoed; maar hoe kan ze een verkwikking toebrengen, tenzij men weet en volgens Gods Woord bewust is, dat men waarlijk deel heeft aan die volzalige opstanding des Heeren. Los, zonder grond en zonder een gezet onderzoek van zichzelf zich stijf en sterk op te dringen, dat men daaraan deel heeft is de grond van zijn zaligheid op een zandgrond te bouwen en zal de zondaar in de poel van rampzaligheid doen wegzinken. Daarom heeft elk zich op het nauwste te onderzoeken of hij zo gesteld is en of hij zich waarlijk op goede bewijzen een deelgenoot van deze opstanding mag schatten.

Let wel. Vindt gij een verlangen en uitgaan naar Jezus, niet om Jezus als Jezus, maar om van uw verlegenheid des harten bevrijd en door Hem van Gods toorn en de tijdelijke en eeuwige straffen verlost te worden? Dat is geen goed bewijs, want het hart van een gelovige gaat zo tot Hem uit, dat hij dadelijk Zijn gemeenschap deelachtig en op het nauwste met Hem verenigd wordt.

Strekken uw begeerten zich uit tot Jezus, maar tevens tot het zoeken van eigen gerechtigheid, eigen waardigheid en vleselijke gemakkelijkheden? Uw begeerte is dan niet oprecht, want een oprechte ziel is alleen met zijn begeerten op Jezus gezet, met verzaking van dat alles, overtuigd zijnde dat zij aan Jezus alleen genoeg heeft.

Of wenst gij door de verrezen Jezus het leven en de zaligheid deelachtig te worden, zonder iets anders uit Hem te zoeken of van Hem te begeren? Gij wilt dan maar iets van Jezus hebben, niet Hem Zelf, niet de gehele Zaligmaker.

Maar wilt gij weten, hoe zulkeen gesteld is, voor wie Jezus wel verrezen is? Welaan, antwoordt in uw hart op deze vragen: Zag gij met smart en verfoeiing uw blindheid, strafschuld, vuilheid, onmacht en gruwelijke zonden, en dat niet slechts anderen, maar ook gij zelf dood in zonden en misdaden was; zijt gij daarover bekommerd en verlegen geworden; zag gij geen en raad hoe gered te worden; ontvielen u al uw eigen pogingen en betrachtingen, waaruit gij voorheen hoop schepte, zodat gij het opgeven moest om het langer hierbij en daarbij te zoeken; was gij echter met sterke begeerte aangedaan, om de dood te ontgaan en tot genade en het leven te komen; zag gij naar buiten uit, of daartoe geen kans of raad was; vraagde gij daarom anderen, gelijk de bekeerd wordende Joden, Hand. 2:37, wat gij doen moest om zalig te worden; raakte gij met Saulus aan het vasten en bidden, Hand. 9:11; raakte gij met uw hart aan het vluchten tot den verrezen Heere, nam gij bij herhaling keer op keer de toevlucht tot Hem, zocht gij uit en door Hem Die dood geweest, en weer levend geworden is, en nu leeft tot in alle eeuwigheid, ook geestelijk leven te verkrijgen; kunt gij niet aflaten, noch u gerust stellen, voordat gij vaste bewijzen hebt en Hij tot uw ziel zegt: Ik ben uw Heil? Ps. 35:3. Hebt gij ook een grote hoogachting voor den verrezen Jezus? U dan die gelooft, is Hij dierbaar, zegt de apostel bij 1Petr. 2:7. Ziet gij Hem zo bekwaam, genoegzaam en in alles gepast voor u, dat uw ziel hoe langer hoe gretiger en begeriger naar Hem wordt; valt gij gedurig bij herhaling aan het bidden en worstelen om Hem, opdat Hij Zichzelf en het geestelijk leven aan u mededeelt; geeft gij u aan Hem over, en werpt gij uzelf weer gedurig op Hem; roept en haalt gij Hem in; leunt en steunt gij op Hem; laat gij niet af met deze uw

geloofsworstelingen en werkzaamheden, voor dat Hij zich aan uw ziel ontdekt en mededeelt?

Zijt gij ook op Hem geheel en al met al Zijn weldaden gezet? Begeert gij niet alleen dat Christus u wijs maakt, u Zijn gerechtigheid geeft, u van uw ellende verlost en zalig maakt, maar ook, dat Hij u tot Koning en tot heiligmaking is, u al uw zonden, ook die welke u voor het vlees eerlijk, voordelig en zoet schijnen, ontnemt en doodt, dat Hij zelfs uw gehele hart bezit en het naar Zijn wil regeert? Merkt gij de heiligheid, aan zichzelf gestorven en aan Christus overgegeven te zijn en in alles Zijn wil te doen, aan als het heerlijkste en zaligste dat een mens genieten kan? Hebt gij er daarom lust in en wordt Christus hiertoe ook weleens, bij het licht van Zijn Geest, aan uw ziel ontdekt, waardoor uw hart verwarmd, ingenomen en met liefde tot Hem getrokken wordt?

Is er ook een geheel ander leven in u gekomen dan gij tevoren had? Die in Christus Jezus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbij gegaan, ziet, het is alles nieuw geworden, zegt Paulus bij 2Kor. 5:17. Hebt gij nu gekregen andere ogen om te zien en andere oren om te horen, dat is te zeggen, vindt gij een aanmerkelijke verandering, niet alleen in ogen en oren, maar ook in uw verstand, uw wil, uw genegenheden en alles? Zo moet gij zijn, als Jezus voor u zou opgestaan zijn.

Maar helaas! hoe weinig is het getal der zodanigen! Allen in ons uiterlijk Christendom belijden wel met de mond dat Jezus opgestaan is, maar geloven het geenszins met hun hart tot zaligheid. Is het alzo met u gesteld, zo mag gij wel denken dat deze grote Middelaar voor u uit de doden niet opgestaan is, althans gij hebt nog geen deel aan Hem noch aan Zijn weldaden, zoals aan rechtvaardigmaking en heiligmaking. Het is waar, gij hebt en hoort het Evangelie en belijdt dat Christus uit de doden opgestaan is, gij zijt lidmaten van de gereformeerde Kerk, bij u wordt door de leraars huisbezoek gedaan, gij zijt hedenmorgen zelfs nog ten Avondmaal geweest, waar gij gebroken brood en vergoten wijn, als tekenen en panden van Christus' gekruist lichaam en vergoten bloed hebt mogen eten en drinken; doch dat alles doet u geen nut, omdat het met het geloof niet gemengd is, Hebr. 4:2. Het Evangelie is u bedekt en gij gaat verloren. De god dezer eeuw heeft u de zinnen verblind, opdat u niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is, 2Kor. 4:4. O, hoe zwaar zal het u vallen, onder de dierbare bediening van het Evangelie verloren te gaan! De Ninevieten, de koningin van Scheba, Sodom en Gomorra, Tyrus en Sidon, ja alle volkeren die het Evangelie niet gehoord hebben, zullen tegen u opstaan in het oordeel, omdat gij zulk een schone gelegenheid om behouden te worden, welke zij niet gehad hebben, hebt laten verloren gaan. Mensen, het zal u een hel in de hel zijn, dat gij zulk een welaangename tijd en dag van zaligheid hebt verwaarloosd. Och, dat de schrik voor het eeuwig gevaar, waaronder gij ligt, u eens wakker maakte! Gij krijgt nog nu en dan weleens een neep in uw geweten; och, dat gij daarnaar luisterde! De opwekkende stem van God is nog tot u: Ontwaakt, gij die slaapt! En staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten, Ef. 5:14. Och! mocht de openbaring van Jezus' opstanding u eens roeren en voor de prediking der genade uw oren en harten openen, om naar de aanbidding daarvan te luisteren. Is er een of ander onder u, die beklemd, bekommerd en verlegen bij zichzelf denkt: och! hoe gaarne wilde ik deel hebben aan Jezus' opstanding, wist ik maar de weg waarlangs ik het moest zoeken en vinden? De zodanigen roepen wij toe, dat dit de weg is om het te bekomen: Werpt uzelf voor de voeten van de Heere Jezus neer, zo diep ellendig als gij zijt, vertoont en belijdt aan Hem uw ellendige toestand, al was het vrij met geweene

en al schreiende, doet dat bij herhaling keer op keer, houdt maar aan, en draag Hem ook de begeerten van uw ziel voor. Voelt gij dat uw hart uitgelokt wordt naar de Heere Jezus; schroomt niet, en staat niet te dralen, maar grijpt Hem als Gods sterkte aan, Jes. 27:5. Geeft u met ziel en lichaam maar aan Hem over, opdat Hij Zelf u de kracht van Zijn opstanding toepast en een nieuw leven in u werkt. Ziedaar, is Christus weer levend geworden, Hij eist uw hart voor Zich op, en wij ook voor Hem in Zijn Naam. O, geef het Hem maar zoals het is, het zal u in eeuwigheid niet berouwen! Dit is de weg om tot een ware overgang in Christus te geraken, en het geestelijk leven in en uit Hem te genieten. Is het niet zo, gelovigen! hebt gij dat niet ondervonden?

Misschien zijn er ook zulken onder ulieden, oprechten! die thans bij zichzelf denken: vraagt gij mij dat, wist ik maar voor mijzelf, of ik wel een rechte grond heb en waarheid des harten bezit. Het is zo, ik heb zulks weleens ondervonden en geloofd; maar als ik alzo eens werkzaam geraak, is het zoo ras weer met mij gedaan. Evenwel kan ik ook maar zelden tot die werkzaamheden komen. De meeste tijd ga ik dodig en ongevoelig daarheen, dat maakt mij weleens beklemd en doet mij menigmaal vrezen of het wel recht met mij is. Komt, laat ik u eens onderrichten; dat dit met ware gelovigen plaats hebben kan en dikwijls ondervonden wordt, blijkt klaar uit de betuiging van de Kerk, Jes. 54:7; uit het in slaap vallen van de wijze maagden, Matth. 25:5; David was in die ongestalte, Ps. 119:83 en 143:4; Asaf, Ps. 73:22, en Heman, Ps. 88:5,6 en 11. Weet daarenboven dat zulk een toestand zich zeer ver kan uitstrekken in uitgebreidheid, trappen en langdurigheid. Dit zeg ik daarom, dewijl dodige zielen toch denken: Zo dodig en blijvend ongevoelig kan niemand van de ware begenadigden zijn.

Dat er echter nog waarheid des harten en leven in zulk een ziel is, blijkt daaruit, omdat zulkeen niet altijd even dodig is in de hoogste trap; omdat hij nog dikwijls met zelfveroordeling en verfoeiing daaronder aangedaan en werkzaam is; omdat hij in zich nog een innige zucht tot levendigheid en geestelijk gevoel bevindt, benevens een onvergenoegdheid in die toestand.

Wat u belangt, gelovigen! die met Christus opgewekt zijt, en ook heden morgen aan het Heilig Avondmaal de tekenen en zegelen van Gods verbond hebt mogen ontvangen en genieten, hetzij gij levend en met een opgeklaard geloof tot een bijzondere zegen Avondmaal hebt mogen houden, hetzij gij er donker en onder vele slingeringen van ongelooft geweest zijt, zodat gij voor uzelf daaronder weinig zegen hebt genoten, houdt u evenwel voor verzegelden des Heeren. Al hebt gij geen opgeklaard licht mogen genieten, of weeromstuitende kracht des geloofs mogen ondervinden, of zijt gij door de gevoelige genade niet verkwikt of vertroost, het moge zo smakelijk en zoet voor uw ziel niet zijn; evenwel verliest het Avondmaal daardoor geenszins zijn verzegelende kracht. Moogt gij maar van achteren bedaard en gelovig daarmee werkzaam zijn, dan zal het u nog tot heil en zegen verstreken. Verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt, en zoek alleen in Jezus' dood uw heil en leven. O, houdt Christus ook in uw harten als de verrezen Zaligmaker, dat is; houdt in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt, 2Tim. 2:11. Oefent ook veel uw geloof op en omtrent Zijn opstanding, al ware het ook met uw tegenwoordige en toekomstige heerlijkheid in deze Eerstgeborene dadelijker te geloven. Merkt Zijn opstanding vrij aan als een volle kwitantie van God de Vader gegeven, dat de Heere Jezus volkomen voor al uw zonden aan Hem voldaan heeft, opdat Zijn opstanding u tot blijdschap en vrolijkheid zijn mag. Vertoont u ook levend

en uit de doden opgewekt, en zoekt anderen de verrezen Jezus ook bekend te maken en er hen op te doen verlieven.

Gelovigen! dit moet ik tot uw vertroosting er nog bijvoegen: Gebeurt het, dat gij van de satan nog wordt gekweld en aangevochten; o, Jezus is opgestaan van de doden, om al zijn kracht ten ene male te ontzenuwen; want wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het Die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, Rom. 8:33 en 34. Moet gij nog strijden met de overblijfselen van uw verdorvenheid; o, Jezus is opgestaan uit de doden, om het geestelijk leven in u te versterken, dat nimmer in u kan of zal uitgeblust worden. Moet gij de dood nu nog smaken, dat is zo; maar o, weet ook dat Jezus is opgestaan uit de doden, om u door de dood te brengen in dat eeuwig en zalig leven. Ja, zelfs uw lichamen zullen het verheerlijkte lichaam van Jezus gelijkvormig worden, wanneer zij ten jongsten dage uit het graf tot zaligheid zullen opstaan, om dan eeuwig met en bij de Heere Jezus te zijn.

AMEN

DES HEILANDS OPSTANDING

(Zondag, avond)

JEZUS MAAKT ZICH AAN MARIA MAGDALENA BEKEND.

JOHANNES 20:11-18

En Maria stond buiten bij het graf, wenende. Als zij dan weende, bukte zij in het graf.

En zag twee engelen in witte klederen zitten, een aan het hoofd en een aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had.

En die zeiden tot haar: Vrouw, wat weent gij? Zij zeide tot hen: Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben, en ik weet niet, waar zij Hem gelegd hebben.

En als zij dit gezegd had, keerde zij zich achterwaarts, en zag Jezus staan, en zij wist niet, dat het Jezus was.

Jezus zeide tot haar: Vrouw, wat weent gij? Wien zoekt gij? Zij, menende dat het de hovenier was, zeide tot Hem: Heere, zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij, waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen.

Jezus zeide tot haar: Maria! Zij zich omkerende, zeide tot Hem: Rabbouni, hetwelk is gezegd: Meester.

Jezus zeide tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.

Maria Magdalena ging en boodschapte den discipelen, dat zij den Heere gezien had, en dat Hij haar dit gezegd had.

VOORAFSPRAAK

OVERMITS de opstanding van Heiland Jezus het allergewichtigste grondstuk is van de Christelijke godsdienst, zo heeft God ook op allerlei wijzen willen zorgen voor de waarheid en zekerheid daarvan, opdat het duidelijk blijken mocht, dat Jezus waarlijk uit de doden was opgestaan. Immers het graf, waarin Jezus begraven was door Jozef van Arimathéa, bevestigt het krachtig. Het was een nieuw graf, waarin nooit tevoren iemand gelegen had, om alle vermoeden weg te nemen dat de Heiland door eens anders kracht was opgestaan. Het was een graf in een steenrots uitgehouwen, opdat Jezus' vijanden niet zouden kunnen voorgeven dat Zijn lichaam door onder- of doorgraving gestolen was. Vóór het graf was een grote en zware steen gewenteld, het werd met een wacht van Romeinse krijgsknechten verzekerd en met de zegelring van Pilatus of van de Joodse overpriesters verzegeld. Maar een engel daalde neder in het gezicht van de wachters, verbrak het zegel en wentelde de steen af van de deur des graf. Niettegenstaande alle voorzorg zag men dus het graf geopend, het zegel verbroken, de zware steen des graf afgewenteld en het graf ontledigd van des Heilands lichaam.

De wachters zelf waren ook getuigen van de waarheid. Mattheüs zegt ons: Ziet, enigen van de wacht kwamen in de stad en boodschapten de overpriesters al de dingen die geschied waren, Matth. 28:11. Zij boodschapten niet alleen de aardbeving en de verschijning van een engel om de steen van de deur des grafs af te wentelen, maar zij verkondigden ook, dat Jezus waarlijk was opgestaan. Daarom kochten de overpriesters hen met veel geld om, dat zij zouden getuigen dat de discipelen Jezus' lichaam gestolen hadden. Alzo staat er bij Matth. 28:12-14: En zij vergaderd zijnde met de ouderlingen, en tezamen raad genomen hebbende, gaven zij de krijgsknechten veel geld. En zeiden: Zegt: Zijn discipelen zijn des nachts gekomen, en hebben Hem gestolen als wij sliepen. En indien zulks komt gehoord te worden van de stadhouder, wij zullen Hem tevreden stellen, en maken dat gij zonder zorg zijt.

Ten laatste heeft ook Heiland Jezus Zelf de waarheid van Zijn opstanding op het allerevidelijkste bevestigd door veelvuldige verschijningen na Zijn verrijzenis aan de vrouwen en discipelen. Paulus telt verschillende van deze verschijningen op bij 1Kor. 15:5-8: Hij is van Cefas gezien. Daarna van de twaalven. Daarna is Hij gezien van meer dan vijfhonderd broeders op eenmaal, van welken het merendeel nog overig is, en sommigen ook zijn ontslapen. Daarna is Hij gezien van Jakobus, daarna van al de apostelen. En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene, gezien.

In onze afgelezen tekst zien wij dit wederom op het klaarste bevestigd, dewijl volgens deze Heiland Jezus Zich in het bijzonder aan Maria Magdalena ontdekt, die Hem voor de hovenier aanzag, en haar belast Zijn discipelen van Zijn opstanding te verwittigen.

Tevoren zagen wij, dat er, terwijl de vrouwen naar Jezus' graf uitgingen, intussen een engel des Heeren uit de hemel neerdaalde onder een grote aardbeving, de steen van de deur des grafs afwentelde en de wachters door zijn vreselijke gedaante een dodelijke schrik aanjoeg; maar dat die hemelgezant Jezus' opstanding aan de vrouwen verkondigde, en haar opwekte om die blijmare met al de mogelijke spoed aan Zijn discipelen te boodschappen. Nadat deze last door hen volvoerd was, zijn Petrus en Johannes naar alle waarschijnlijkheid naar het graf gelopen, en nadat zij de grafdoeken beschouwd hadden, wederom naar huis gekeerd; maar Maria bleef nog staan bij het graf, of zij nog enig onderricht krijgen mocht van Jezus' lichaam, waarop des Heilands openbaring aan haar volgde.

Derhalve vervat onze tegenwoordige tekst in zich: Hoe aan de Jezus zoekende Maria niet alleen een gezicht van engelen vertoond is, waarmee zij in gesprek kwam. maar ook hoe Jezus aan haar verscheen en Zichzelf aan haar bekend maakte.

O grote Heere Jezus! mocht het U behagen aan vele zoekende zielen Uzelf onder de prediking van dit woord in genade openbaren! Amen.

In deze openbaring van Jezus aan Maria moeten wij op twee voorname zaken letten:

1. Maria's gedrag, ontmoeting en gesprek met de twee engelen, vers 11-13.
2. Jezus' verschijning en openbaring aan Maria Magdalena, vers 14-18.

VERKLARING

In het eerste ontmoeten wij:

- a. De handelwijze van Maria Magdalena omtrent Jezus, vers 11.
- b. De verschijning van twee engelen en hun gesprek met Maria, vers 12 en 13.

a. Maria's handelwijze omtrent Jezus beschrijft de evangelist Johannes ons op deze manier: En Maria stond buiten bij het graf, wenende. Als zij dan weende, bukte zij in het graf. De persoon die hier wenende bij het graf stond, was Maria Magdalena, gelijk uit vers 18 duidelijk blijkt: Maria Magdalena ging en boodschapte de discipelen dat zij de Heere gezien had, en dat Hij haar dit gezegd had. Markus verklaart het ook met ronde woorden, zeggende: Als Jezus opgestaan was, des morgens vroeg, op de eerste dag der week, verscheen Hij eerst aan Maria Magdalena, uit welke Hij zeven duivelen uitgeworpen had, Mark. 16:9. Buiten twijfel heeft zij thans alleen langer bij het graf van Jezus vertoefd dan Petrus en Johannes en de andere vrouwen. Ofschoon zij met veel ongeloof en onkunde te worstelen had, bleef zij niet alleen de laatste bij Jezus' kruis, en was zij niet alleen de eerste bij Zijn graf, maar haar liefde doet haar ook hier het langste staan blijven.

De evangelist zegt ons ervan: Zij stond buiten bij het graf. Ofschoon Johannes in het geloof de prijs van haar behalen mag, zij streeft Hem echter in liefde voorbij. Zij laat Jezus' discipelen wederom naar huis keren, maar zij kan nog niet scheiden van de plaats waar Jezus gelegen had.

Zij stond buiten bij het graf. Het graf was nu toch ledig van Jezus' lichaam, waarom zij het mogelijk onnodig acht om het weer in te treden. Zij kan ook wel een natuurlijke vrees gehad hebben, om het graf in te gaan. Mij dunkt, zij zweefde dan hier, dan daar om het graf heen, of zij ook enige sporen en voetstappen mocht ontdekken, om toch uit te vinden wat Jezus' lichaam overkomen was.

Velen zouden wel bij Jezus willen blijven staan, als Hij leefde, maar Maria heeft Jezus zo lief, dat zij Zijn graf niet verlaten kan na Zijn dood. Haar liefde was gelijk aan die van de bruid: Ik bezweer u, gij dochters van Jeruzalem, indien gij mijn Liefste vindt, wat zult gij Hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde, Hoogl. 5:8. Ziet hier ook haar standvastigheid. Zij is van Jezus' graf niet af te scheuren; als anderen weglopen, blijft zij staan; de liefde is sterker dan de dood; de ijver is hard als het graf; haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken. Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten ene male verachten, Hoogl. 8: 6 en 7. Zij blijft staan, met een zekere hoop dat God haar nog het lichaam van Jezus mocht doen voorkomen en een gelukkige uitkomst geven. Evenwel was haar ziel met bittere droefheid doorwond over het gemis van Jezus. Haar ogen waren een springader van tranen; want zij weende. Ziet, hoe lief zij Hem had! Zij weent omdat zij nu haar laatste liefdeplicht aan Jezus' lichaam niet betonen kan, door het te zalven; omdat zij vreesde dat men Hem na Zijn dood nog mocht mishandelen. Maar Maria, waarom weent gij toch? Verzekert u het ledige graf, de ineen gerolde doeken niet genoegzaam, dat uw Jezus is opgestaan? Herinnert gij u dan nog niet hoe Hij vóór Zijn dood voorzegt heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan? Behoort gij dan niet veeleer over zulk een zalige verrijzenis van vreugde op te springen?

Zo is Gods volk dikwijls bedroefd uit onkunde en ongeloof, wanneer zij behoorden verblijd te wezen in de wegen, die Gods wijze voorzienigheid met hen houdt.

Haar tranen waren niettemin met een hevige drift en begeerte naar Jezus vergezeld; want Johannes zegt: Als zij dan weende, bukte zij in het graf. Al treurende ziet de vrouw neer in het graf; haar ongerust gemoed drijft haar wederom aan om toch nauwkeurig rond te

zien. Zij is als mensen die iets van aanbelang verloren hebbende, dat met veel ongerustheid en hevigheid zoeken. Zij vertrouwen menigmaal hun ogen niet, zij zoeken somtijds wel tien en twintig maal op een en dezelfde plaats. Zo is het hier ook met Maria gesteld. Het kan ook wel zijn, dat dit neerbukken in het graf veroorzaakt is door enig gerucht of enige glans, in het graf gehoord of gezien. Hoe het zij, zij toont hier zeker haar zwakheid en haar ongeloof aan Jezus' opstanding. Ofschoon Petrus en Johannes in het graf geweest waren en de opgerolde doeken gezien hadden, kan zij het echter nog niet geloven. Zij toont hier ook haar onbedrevenheid in de Schriften, die de opstanding van Jezus zo duidelijk en klaar voorzegt hadden. Maar ondanks dit alles straalt hier ook door haar sterke liefdedrift tot Jezus. Zeker schrijver zegt zeer wel: Voor iemand die bemint, is het niet genoeg eens gezien te hebben. Haar liefde drijft haar aan om nog eens het graf in te zien, met een verborgen hoop, of zij iets ontdekken mocht.

b. En geen wonder, deze haar poging was niet vruchteloos; want zij zag twee engelen in witte klederen zitten, een aan het hoofd en een aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had. En die zeiden tot haar: Vrouw! enz. Maria zocht de Heere Jezus, maar zij kreeg in plaats van Hem twee engelen nu het oog, buiten twijfel diezelfde twee engelen, die de andere vrouwen ook gezien hadden, en waarvan mogelijk de een door zijn ontzaglijke gedaante de wachters zal verjaagd hebben. Lukas noemt hen mannen, dewijl zij zich thans zeker in die gedaante vertoond hebben. Waren zij verschenen bij Jezus' geboorte, zij verschijnen nu ook bij Zijn opstanding. Deze engelen worden ons beschreven als bekleed met witte klederen, tot bewijs van hun reinheid en heiligheid. Ja, was wit ook een teken van overwinning, zij waren nu bijzonder zo verschenen, omdat Jezus nu over hel en dood had gezegepraald. En deze zag zij zitten, een aan het hoofd, en een aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had. Nooit tevoren waren er engelen in een graf gezien, maar nu vertonen zij zich hier als uitroepers van Jezus' Goddelijke majesteit en luister, zij geven een eigenaardige afbeelding van de heiliging der graven van Gods volk, zodat zij zullen ingaan in vrede; zij zullen rusten op hun slaapsteden, een iegelijk die in zijn oprechtheid gewandeld heeft, Jes. 57:2. Zij zitten neder, om af te beelden dat Jezus nu van Zijn arbeid rusten zou, dewijl Hij Zijn werk voleindigd had, en wel de een aan het hoofd en de ander aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had. Enige oudvaders hebben hier aardige spelingen uitgedacht. Zij willen, dat deze gestalte der engelen, of de twee onderscheiden naturen in Christus, Zijn Goddelijke en menselijke natuur, of de twee onderscheiden bedelingen van het Oude en Nieuwe Testament zal afschaduwen. Anderen willen, dat daardoor het deelgenootschap aan Jezus op het duidelijkst wordt afgetekend, zodat men de gehele Jezus tot zijn Borg en Zaligmaker moet hebben. Maar ofschoon dit op zichzelf waar is, zo menen wij echter dat hier voornamelijk door deze gestalte der engelen Jezus Christus vertoond wordt als het ware Verzoendeksel, waarboven, onder de oude dag, ook twee cherubijnen gezien werden.

Hierop geraakte Maria met deze engelen in gesprek. Zij spreken Maria eerst aan: En die zeiden tot haar: Vrouw! wat weent gij? Zij willen zeggen, waarom zijt gij zo bedroefd? Wat doet gij hier bij het graf? Zij wisten het ongetwijfeld wel, wat er aan Maria scheelde, maar zij willen het ook uit haar eigen mond horen. Het is dan een vraag van vertroosting, waardoor zij gelegenheid willen nemen om haar het treuren af te raden, en integendeel haar de weg tot ware blijdschap te openen. Het is ook een vraag van vriendelijke berisping, alsof zij zeiden: Hoe zijt gij nu zo kleinmoedig, daar gij van vreugde behoorde op

te springen, en door uw droefheid op al de tekenen en bewijzen van Jezus' opstanding geen acht geeft. Zo zien wij dan hier bevestigd dat de engelen tot dienst zijn van de gelovigen. Zijn ze niet allen gedienslige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil die de zaligheid be-erven zullen? Hebr. 1:14.

Maar wat antwoordt Maria op deze vraag? Johannes heeft: Zij zeide tot hen: Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben, en ik weet niet waar zij Hem gelegd hebben. Zij spreekt met vrijmoedigheid tot de engelen en wil zichzelf bij hen rechtvaardigen met deze reden: omdat zij mijn Heere weggenomen hebben. Zij spreekt met eerbied van Jezus, en noemt Hem haar Heere, niet alleen als de grote en waarachtige God, maar ook als haar Borg en Middelaar, Die haar uitnemende weldaden bewezen had, haar door Zijn eigen bloed had gekocht, vrijgemaakt van de dienstbaarheid der zonde en der wereld, en aan Wie zij zichzelf voor tijd en eeuwigheid had overgegeven. Zij openbaart ook hier haar geloof. Ofschoon zij Jezus nu niet ontdekt, het blijft echter haar Jezus. Zo zien wij, dat iemand wel geloven kan, ofschoon hij het gevoelen daarvan mist. Zo kunnen wij hier ook leren, dat de eerste en voornaamste stof van droefheid voor de vromen is, dat zij Jezus' tegenwoordigheid missen.

Wat Maria van droefheid als overstelpt maakt is, dat wat zij er bijvoegt: En ik weet niet waar zij Hem gelegd hebben. Welk een ongeloof! O Maria, dat gij u verbeeldt dat het lichaam van uw Heere en Meester is weggenomen, en gij niet weet waar het gelegd is, wie zou dat gedaan hebben? Is Hij niet de Heere van alles, machtiger dan alle schepselen? Wie zou Hem u dan ontstelen kunnen? Zo doorwondt het inhouden van de vriendelijke glans der Goddelijke tegenwoordigheid de ziel van een Christen. Het is echter waarschijnlijk, dat deze bovenmatige bekommering en droefheid bij Maria veel geholpen is door de overweging dat de Joden mogelijk haar Heere en Meester zulk een aanzienlijk graf niet gegund hebben; dat zij daarom hun God vergeten woede tegen Hem nog verder en opnieuw willen in het werk stellen en Hem misschien vandaar genomen hebben, om Hem op het gemene galgenveld bij het boze geboefte te plaatsen, of Hem met een ezelsbegravenis te smaden en te onteren. Immers dit doorwondt haar hart met gevoelige smart, dat haar lieve Heere nu zulk een eerlijke grafkelder moest missen, en allermeeft dat zij nu geen gelegenheid had, om haar laatste liefdeplicht aan haar Heiland te betonen, dewijl zij belet werd om Zijn lichaam met haar kostelijke en welriekende kruiden te zalven. Hoe levend zien wij hier niet in Maria de gesteldheid van de bruid, wanneer zij haar Zielsbruidegom op Zijn kloppen aan de deur van haar hart: Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte! Want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen; wanneer zij Die, zeg ik, afkerig had afgewezen, en Hem alzo genoodzaakt had de invloeden van Zijn troostrijke genade en van Zijn Geest in te trekken, toen werd haar ingewand ontroerd om Zijnentwil, Hoogl. 5:2-4. Laten wij nu tot ons tweede hoofddeel overgaan.

II

Jezus liet Maria niet lang verlegen; het gekrookte riet wil Hij toch niet verbreken en de glimmende vlaswieken niet uitblussen; Hij zal nu van nabij aan haar verschijnen en Zich aan haar openbaren, eerst in een onbekende gedaante. Johannes heeft: En ais zij dit gezegd had, keerde zij zich achterwaarts en zag Jezus staan, en zij wist niet dat het Jezus was. Nadat zij dus met de engelen gesproken had, keerde zij zich achterwaarts. Wat

hiervan de reden was, kan men niet zeker zeggen. Mogelijk wilde zij vandaar gaan of is haar omkering veroorzaakt uit mistroostigheid. Zij kan zich ook wel omgekeerd hebben uit vrees voor het onverwacht gezicht van de engelen. Misschien heeft zij ook enig gedruis van Jezus' voeten en klederen gehoord, of is door een verborgen besturing van Gods Geest daarheen gericht.

Als zij zich dan achterwaarts gekeerd had, zag zij Jezus staan; Hij stond welvarende, sterk en gezond als een overwinnaar over Zijn vijanden. Hij lag niet dood ter aarde, maar stond levend voor haar ogen. Zo geeft God de Zijnen dikwijls meer te genieten dan zij verwachten. Maria zoekt het dode lichaam van Jezus, en zij vindt Hem levend. Zo bad Abraham om het leven van Ismaël: Och! dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht! Gen. 17:18, en God deed Hem daarenboven de belofte van een wettige zoon uit Saraï. Zo bad Salomo God om wijsheid, en God gaf Hem daarenboven rijkdom en eer.

Maar met dat alles kent Maria haar Heere niet. Zij wist niet dat het Jezus was. Hoe wonderlijk is dit niet! Zij kent Hem noch aan Zijn gelaat, noch aan Zijn stem, daar zij zolang met de Zaligmaker had omgegaan. Het is ongetwijfeld ontstaan, of omdat zij niet vermoedde hier Jezus te zullen aantreffen; of haar tranen hebben haar verhinderd terdege toe te zien en de Heiland te kennen; of het is ontstaan uit enige uitwendige verandering, die zich in Jezus opdeed; of haar ongeloof aan des Heilands opstanding heeft haar de ogen toegesloten; of het ging haar zo, gelijk wij liefst geloven, door een bijzondere bestelling Gods, zodat haar ogen, gelijk die van de Emmaüsgangers, gehouden werden dat zij Hem niet zag. Alzo was Christus wel meer gewoon Zich onbekend te houden. Toen de discipelen eens visten, stond Jezus aan de oever; doch de discipelen wisten niet dat het Jezus was, Joh. 21:4. Wij zien hieruit, dat Jezus wel meer tegenwoordig is bij Zijn volk, ofschoon zij Hem als anders, door ongeloof, niet zien kunnen. Hierom was het weleer eens de betuiging van Jakob: Gewisselijk is de Heere aan deze plaats, en ik heb het niet geweten, Gen. 28:16.

Maar Jezus zal Zich echter niet ten enen male voor haar verborgen houden, dewijl Hij toch gevonden wordt van degenen die Hem in waarheid en met hun ganse hart zoeken. Doch alvorens treedt ook de Zaligmaker met Maria in gesprek. Hij doet haar een vraag: Jezus zeide tot haar: Vrouw! wat weent gij? wien zoekt gij.? Hij spreekt Maria aan met een algemene naam vrouw, alsof zij Hem onbekend was. Dit deed Hij buiten twijfel om haar liefde te toetsen en haar met des te grotere blijdschap te overstorten door de ontdekking van Zichzelf. Hij vraagt: Wat weent gij? Zij volhardde voorzeker in haar wenen, de vertroostende taal van de engelen had geen genoegzame vat op haar gemoed. En geen wonder! Maria kan niet eerder tevreden zijn, voordat zij die Jezus, Welke zij zocht, gevonden had. Jezus doet haar deze vraag, opdat Hij haar nood en haar begeerte uit haar eigen mond horen en gelegenheid krijgen mocht om nader met haar in gesprek te komen. Hij vraagt haar: Wien zoekt gij? Jezus had haar scherp kunnen bestraffen over haar ongeloof en over haar kleinmoedigheid; maar neen, Hij heeft medelijden met haar zwakheid. Het is een vraag van verwondering: is het mogelijk dat gij Mij niet kent, o Maria! Het is een vraag van vriendelijke berisping: herinnert gij u nog niet, o Jezus lievende vrouw! dat Ik gezegd heb: Na drie dagen zal ik opstaan? Het is een vraag van innig medelijden: vrouw! treur zo bovenmatig niet, want gij hebt daartoe geen reden, ween niet over het afwezig zijn van uw Heere en Meester, maar verheug u veeleer over Zijn luisterrijke zegepraal. Wij kunnen hieruit zien, mijn toehoorders, dat Jezus in al de

benauwdheden van Zijn volk benauwd is; dat Hij Zich hun tranen aantrekt en hen uit hun zwaarigheden helpt.

Maar nog kent Maria Jezus niet. Johannes zegt: Zij menende dat het de hovenier was, zeide tot hem: Heer! zo gij Hem weggedragen, hebt, zeg mij waar gij Hem gelegd hebt, enz. Haar gedachte, daar zij Jezus niet kende, was van de ongerijmdste niet, dat zij de hovenier zag. Het was een hof, en zulk een seizoen van het jaar, waarin veel in de hoven te doen was, en het was zo vroeg, dat zij hier niemand anders verwachtte. En ofschoon in haar oordeel verdwaald, zag zij echter de geestelijke Hovenier van Zijn Kerk, Die Zijn geestelijk hof, de ware Kerk, plant, van onkruid zuivert, omtuint en bewaart. Naar het oordeel van Maria, Hem voor een eigenlijke hovenier groetende, zegt zij tot Jezus: Heer! zo gij Hem weggedragen hebt, zeg mij waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen. Dit is een afgebroken rede, waarvan de kracht beter kan ondervonden dan beschreven worden. Zij noemt Hem heer, om met deze beleefde aanspraak zijn genegenheid te winnen. Zij veronderstelt, dat deze man haar Heiland had weggedragen. Zij noemt Jezus niet, of uit onmatige droefheid, of omdat zij misschien dacht dat de hovenier wel weten zou van Wie zij sprak. Maar welk een ongeloof, zich nog te verbeelden dat het lichaam van Jezus was weggedragen! Welk een onwetendheid straalt daarin na zovele tekenen nog in haar door. En daarom, zij begeert van deze man een nauwkeurig onderricht. Zeg mij waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen; alsof zij zei: Hebt gij de hand gehad in Zijn wegneming, ei! laat mij toch weten waar het lichaam van mijn Heere gebleven is, want ik kan mij niet geruststellen, voor ik een zeker bericht daarvan gekregen heb. En hierbij voegt zij een belofte: En ik zal Hem wegnemen. Zij toont hierdoor de grootheid van haar liefde. Wel, zwakke vrouw! mocht men haar wel vragen, zult gij een dood lijk op uw schouders torsen, en van het ene graf naar het andere dragen? Zult gij een lichaam wegnemen, dat met meer dan honderd ponden gewicht gebalsemd is?

Maar nu heeft Jezus haar liefde ook lang genoeg getoetst. De grote begeerte van haar tot Hem had Hij zonneklaar ontdekt, waarom Hij Zich nu ook niet langer verbergen kon, maar openbaart Zich aan haar, zodat zij Hem nu terstond leert kennen. Hij noemt haar bij haar naam Maria: Jezus zeide tot haar: Maria! Er is niet aan te twijfelen, of de Heiland heeft deze naam zodanig uitgesproken, dat Maria Hem terstond kende, en wel met een grote tederheid van het gemoed. Het was een aanspraak, waardoor Jezus Maria als het ware terugroept, om aandachtiger op Hem te letten, waardoor Hij haar tegelijk van Zijn liefde tot haar verzekert, en waardoor Hij haar over haar ongeloof vriendelijk berispt. Hoort Maria dan nu haar naam noemen, zij wordt overstelpt van vreugde, zij kent nu de stem van haar Heere en Meester, en daarom antwoordt zij met een verrukking van blijdschap, Rabbouni! Johannes zegt: Zij, zich omkerende, zeide tot Hem: Rabbouni! hetwelk is gezegd, Meester. Zij keert zich nu met haar gehele lichaam tot Jezus. Toen zij Hem tevoren aanzag voor de hovenier, gaf zij niet veel acht op Zijn gebaren en Zijn gedaante, maar nu zij Hem als Jezus leert kennen vliegt zij naar Hem toe, en zegt: Rabbouni! Onder de eretitels, welke de Joden aan hun openbare leermeesters gaven, was er geen algemener dan rabbi, volgens de Hebreeuwse, en rabbouni, volgens de Syrische uitspraak. Doch op niemand paste deze naam in meerdere nadruk dan op de grote Zaligmaker Jezus. Hij is toch de grote Profeet en Leraar, van God tot ons gezonden. Ook is Hij een wijze Leraar, waarin al de schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn.

Maar wat heeft Maria door deze korte aanspraak aan Jezus hier willen uitdrukken? Zij toont hierdoor haar verwondering, alsof zij zei: Mijn lieve Meester! zijt Gij daar Zelf, is het mogelijk, zie ik U van dood weer levend geworden, en mag ik het geluk hebben om U het eerst te zien?

Zij toont hier haar schaamte over haar ongeloof en haar onwetendheid in de Schriften, die de opstanding van de Heiland zo duidelijk voorszegd hadden; zij toont hier haar geloof en dat zij Hem thans hield voor de Messias, voor haar Heere en Meester, met Wie zij tevoren zo gemeenzaam had omgegaan.

Zij toont hier haar begeerte en haar verlangen naar Jezus en haar onderwerping aan Hem. Ziet hier dan, welk een levendmakende kracht met het ene woord van Jezus vergezeld ging. Alzo verandert God dikwijls de droefheid van de Zijnen op het alleronverwachtst in ware blijdschap.

Mij dunkt, Maria is door blijdschap zover vervoerd, dat zij naar de Heiland toeschiet, om Hem te omhelzen. Althans, opdat zij niet tot een aardsgezind gedrag mocht overgaan, zegt Jezus tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vaar op tot Mijn Vader en tot uw Vader, en tot Mijn God en uw God, enz. Jezus verbiedt Maria om Hem aan te raken en belast haar met een boodschap aan Zijn discipelen, om aan hen Zijn verrijzenis bekend te maken. Hij zegt: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot mijn Vader. Hier doen zich twee zwaarigheden op. De eerste is, hoe Jezus Maria kon verbieden Hem aan te raken, daar Hij zulks aan anderen heeft toegelaten. De andere zwaarigheid is deze, hoe het voor Maria een reden kon zijn, om Jezus niet aan te raken, omdat Hij nog tot Zijn Vader niet was opgevaren, daar Hij zich nochtans een weinig daarna door de vrouwen heeft laten aanraken en Zijn voeten aangrijpen.

Wat de eerste zwaarigheid betreft, zonder ons met de gedachten van anderen op te houden, daarvan geloven wij eenvoudig, dat Jezus Zich na Zijn opstanding meer dan voorheen de menselijke zaken heeft onttrokken en gedurende Zijn veertigdaags verblijf op deze wereld meer hemels heeft vertoond, dat Hij Maria hier al bij aanvang heeft willen leren. Ook behaagt ons het gevoelen van onze geleerde kanttekenaars zeer wel, dat Jezus Maria verbood om Hem aan te raken, opdat zij zich niet zou ophouden, maar zich haasten om de lieflijke tijding van Zijn opstanding aan Zijn discipelen te verkondigen.

Wat de tweede zwaarigheid betreft, hoe het voor Maria een reden kon zijn om Jezus niet aan te raken, dewijl Hij nog niet was opgevaren tot Zijn Vader, daar Hij Zich nochtans een weinig daarna door de vrouwen en ook door Thomas heeft laten aanraken, wij menen, dat in deze laatste aanraking een geheel ander einde bedoeld wordt, namelijk om hen in het geloof aan Jezus' opstanding te bevestigen, terwijl het aanraken van Maria niets anders dan het vertonen van haar liefde tot oogmerk had, waarom de Heere Jezus haar door het voorstellen van Zijn aanstaande hemelvaart van alle aardse dingen aftrekken en tot hemelse dingen opleiden wil.

Hierop belast Jezus haar, Zijn broeders, zo noemt Hij hier Zijn discipelen, te zeggen: Ik vaar op tot Mijn Vader en tot uw Vader, en tot Mijn God en uw God. Hij noemt God de Vader Zijn God en Vader, omdat Hij van alle eeuwigheid door de Vader gegenereerd was, Ps. 2:7, Joh. 5:26, en ook de God en Vader van Zijn discipelen, niet alleen door schepping, maar ook door wedergeboorte en aanneming tot kinderen. Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, Joh. 1:12. Tot deze God en Vader zou de Heiland opvaren. Hij wil dat Zijn discipelen van Zijn

aanstaande zegepraal kennis zullen hebben, waarom Maria dit aan Zijn keurtal, Zijn elf apostelen, bekend maken moest. Maar waarom dit juist belast aan Maria? God, geliefden! wil zo tonen dat Hij het dwaze dezer wereld heeft uitverkoren, en dat Hij door de zwakste middelen dikwijls de allergewichtigste zaken kan doen uitvoeren. Maria komt deze last van haar Heere en Meester dan ook getrouw na, en volgt deze volvaardig op. Maria Magdalena, besluit onze Johannes, ging en boodschapte de discipelen, dat zij de Heere gezien had, en dat Hij haar dit gezegd had. Zij snelt met alle spoed over de weg, opdat zij de leerlingen van de Zaligmaker met dit allergewichtigste nieuws verblijden mocht.

En ziedaar dan deze stof voor u geopend.

TOEPASSING

ZIEDAAR het godvruchtig voorbeeld van Maria Magdalena. Och, werd het van ons allen recht nagevolgd! Er zijn ook mensen genoeg onder ons, die Jezus nog missen, aan wie Hij Zich nog niet geopenbaard heeft, die nog nooit iets van Zijn noodzakelijkheid, gepastheid, dierbaarheid en gewilligheid hebben leren kennen. Maar wie weent met Maria over het missen van de Zaligmaker, wie is er met haar op gezet om Hem te zoeken? Mist gij iets van de goederen van deze wereld, o mensen, terstond is immers uw hart ontsteld! Ontvalt u enig begeerlijk goed, er zijn geen tranen gebrek. Wordt u vrouw of kinderen of anderen die u lief en dierbaar zijn, door de dood ontruikt, uw ogen zijn springaders van tranen. Maar wanneer weent gij over het gemis van Jezus? Dit komt u nooit onder het oog. Velen kunnen het buiten Jezus wel stellen. Ofschoon Jezus hen met uitgestrekte armen de onnaspeurlijke rijkdom van Zijn genade aanbiedt, zij worden daarover niet eens aangedaan en vertreden ze met voeten. Missen zij de werkingen van Christus' Geest, is het Woord van God voor hen een gesloten boek, een dode letter, zij zijn er geheel ongevoelig onder. En geen wonder, mensen! want gij ziet en kent niets van de schoonheid die er in Jezus is, en van het zalige dat er in Zijn gemeenschap gevonden wordt. Gij meent, met de gemeente van Laodicea te kunnen zeggen: Ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geen ding gebrek, en gij weet intussen niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm en blind en naakt, Op. 3:17. Gij hebt geen liefde tot Jezus, om Hem te zoeken en naar Hem te vragen. Gij hebt geen begeerte om Jezus te kennen. Gij wendt geen naarstigheid aan om Hem te zoeken en te vinden. O mensen! wat is uw staat ongelukkig. Zeker, gaat gij zo onbekommerd en zorgeloos voort, gij zult Jezus niet in genade, maar wel in toorn vinden, als Hij tot uw veroordeling in de jongste dag op de wolken des hemels verschijnen zal. Och, mocht gij nog leren wenen met hete tranen over het missen van Jezus! Mocht uw hart eens verbrijzeld en vermurwd worden over uw zonden, mocht gij eens met liefde tot Jezus ontstoken worden en met alle ernst naar Hem leren uitzien! Het is nog waarheid, dat die Hem zoeken, Hem ook vinden zullen.

Laat dit dan tot uw bemoediging dienen, zoekende zielen! Houdt maar ernstig aan met Jezus te zoeken, Hij zal Zich van u ook laten vinden, evenals van Maria. Hij roept u in liefde toe: Al die wil, kome, en neme het water des levens om niet. Houdt Jezus Zich somtijds ook weleens enige tijd verborgen, laat dat u des te aanhoudender maken in Hem te zoeken, geeft de moed niet verloren. Hij zal zich niet altijd verbergen, de Heilzon zal eindelijk tot uw troost opgaan.

Ware gelovigen, alle oprechten! weent echter, wanneer gij Jezus' vriendelijke tegenwoordigheid missen moet, wordt met Maria Magdalena daarover ontsteld. Spoort de redenen daarvan na, en bidt veel met Job: Doe mij weten, waarover Gij met mij twist, Job 10:2. En ontdekt gij, dat het uw zonden zijn, zegt dan ook met die godsman: Daarom verfoei ik mij, en heb berouw in stof en as. Bewijst Jezus, met Maria, al uw liefde en hoogachting, opdat gij met David moogt zeggen: Ik zal u hartelijk lief hebben, Heere, mijn sterkte! Ps. 18:2. Staat daarnaar, dat Christus als de geestelijke Hovenier de hof van uw ziel met geestelijke vruchtbomen mag beplanten, het onkruid uitroeien en alle takken afhouden die geen vrucht voortbrengen. Wordt gij, gelijk Maria, van God geroepen, geeft dan ook gehoor aan die roepstem, volgt Jezus' wil volvaardig op, erkent Hem als uw Leermeester, en maakt zo van Hem gelovig gebruik.

En weet dit dan eindelijk, dat de God en Vader van onze Heere Jezus Christus ook uw God en Vader is; dat de Bewaarder Israëls slapen noch sluimeren zal. En moet gij hier dikwijls over het gemis van Jezus' genaderijke invloeden tranen storten, God zal eens in de eeuwigheid alle tranen van uw ogen afwissen.

AMEN

DES HEILANDS OPSTANDING (maandag, voormiddag)

JEZUS VERSCHIJNT AAN TWEE DISCIPELEN, DIE NAAR EMMAÛS GAAN;
DOCH ZIJ KENNEN HEM NIET.

LUKAS 24:13-24

En zie, twee van hen gingen op denzelfden dag naar een vlek dat zestig stadiën van Jeruzalem was, welks naam was Emmaüs.

En zij spraken tezamen onder elkander van al deze dingen, die er gebeurd waren.

En het geschiedde, terwijl zij samenspraken en elkander ondervraagden, dat Jezus Zelf bij hen kwam en met hen ging.

En hun ogen werden gehouden, dat zij Hem niet kenden.

En Hij zeide tot hen: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt, en waarom ziet gij droevig?

En de een, wiens naam was Kléopas, antwoordende, zeide tot Hem: Zijt Gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen, die deze dagen daarin geschied zijn?

En Hij zeide tot hen: Welke? En zij zeiden tot Hem: De dingen aangaande Jezus de Nazaréner, Welke een Profeet was, krachtig in werken en woorden, voor God en al het volk;

En hoe onze overpriesters en oversten Denzelfen overgeleverd hebben tot het oordeel des doods, en Hem gekruisigd hebben.

En wij hoopten, dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou. Doch ook benevens dit alles is het heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn.

Maar ook sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in den morgenstond aan het graf geweest zijn;

En Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft.

En sommigen dergenen die met ons zijn, gingen heen tot het graf, en bevonden het alzo, gelijk ook de vrouwen gezegd hadden; maar Hem zagen zij niet.

VOORAFSPRAAK

WEL mocht de Heere Jezus van Zichzelf zeggen: Ik ben de goede Herder, Joh. 10:14. Dit heeft Hij krachtig bewezen te zijn in Zijn leven, in Zijn dood en na Zijn dood bij Zijn verrijzenis.

In Zijn leven heeft Hij Zich betoond te zijn de goede en getrouwe Herder, als Hij het ganse land van Galilea en Judea doorwandelde, overal een schat van hemelse wijsheid strooide, de verstrooide schapen vergaderde, de verbrokenen verbond, de zieken genas, de dwalenden terecht bracht, de doden zelfs levend maakte, Zijn schapen alleszins neerlegde in grazige weiden en zachtjes heenvoerde aan de zilveren bronnen en de lieflijke stromen van Zijn genade en van de waarheden van het zalig Evangelie, Zich altijd betoende die Herder te zijn, welke God beloofd had, als de Heere zei: En Ik zal een enige

Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk Mijn Knecht David, Ez. 34:23.

Daarenboven heeft Jezus Zich ook als de goede Herder betoont in Zijn dood; want toen stelde Hij Zijn leven voor de schapen. Groot was de liefde die David, toen hij nog herder was en de kudde van zijn vader weidde, aan zijn schapen bewees. Wanneer er bij ongeluk een schaap tussen een leeuw en een beer geraakt was die het wilden verscheuren, zo stelde David zich ervoor in de bres, rukte het schaap uit de muil van de beer en versloeg de beer en de leeuw met genoegzaam gevaar van zijn leven. Doch al wat David deed, was maar zijn leven in gevaar te stellen, en hij had nog hoop van het te zullen behouden; deze goede Herder echter, de Heere Jezus, stelde niet alleen Zijn leven in gevaar, maar heeft het ook bereidwillig in de dood overgegeven en de benauwdheid van de dood ondergaan, opdat Hij Zijn schapen zou verlossen uit de muil van de satan, die helse beer en leeuw, die hen tracht te verscheuren tot in der eeuwigheid.

En gelijk Hij Zich alsoo betoond heeft de goede Herder te zijn in Zijn leven en in Zijn dood, zo heeft Hij Zich ook als zodanig betoond na Zijn dood bij Zijn opstanding. Hiertoe was Hij opgewekt, opdat Hij degenen welke Hij verkregen had door Zijn dood, voorts tot schapen van Zijn weide maken zou. Er was voorzeggd dat het zwaard, het zwaard van de Goddelijke wraak en de Goddelijke toorn, ontsteken tegen de zonden van het ganse menselijke geslacht, ontwaken zou; dat het die Herder zou slaan, en dat de schapen der kudde zouden verstrooid worden; doch de Heere had er ook bijgedaan, dat Hij Zijn hand tot de kleinen zou wenden, Zach. 13:7. De Heere Jezus, als Hij deze profetie aanhaalt, past die op Zichzelf toe, en zegt dat Hij, als Hij opgestaan zal zijn, Zijn schapen wederom vergaderen zou, en dat Hij hen zou voorgaan naar Galilea, Matth. 26:31 en 32.

Ziet eens, hoe Jezus deze belofte vervuld heeft en Zijn toezegging nagekomen is, op diezelfde dag, toen Hij was opgestaan. Welk een zorg nam Hij niet, om Zijn zwakke schapen te versterken, de verstrooiden te vergaderen en de zieken te genezen! Hoe zachtjes heeft Hij ze in Zijn schoot vergaderd, volgens de voorzegging bij Jes. 40:11: Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een Herder; Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden! Hoe heeft Hij hen opgezocht, die het meest afdwaalden, om die op Zijn schouder te dragen! Dit is een zinnebeeld dat de eerste Christenen ten tijde van Tertullianus en naderhand ten tijde van keizer Constantijn den Grote, op hun bekers sneden ter gedachtenis van de weergaloze liefde van Gods Zoon. Immers er waren twee van Zijn schapen, die afdwaalden en omdoolden op de weg van Jeruzalem naar Emmaüs, en ziet eens hoe getrouw Hij die opzoekt. Hij komt bij hen op de weg en houdt Zich onbekend. Vervolgens ondervraagt Hij hen van die dingen welke zij verhandelden, onderricht hen van de verborgenheden des Evangelies, brengt hen weer terecht en geneest ze op de tederste wijze, gelijk dit vervat is in die historie welke Lukas ons verhaalt in zijn Evangelie, het 24ste hoofdstuk, waarvan ik u zo even een gedeelte heb voorgelezen. Er is nauwelijks een historie van Jezus' opstanding, die met zovele omstandigheden beschreven wordt als deze. Zij is ook zo vol zoete overdenkingen, dat de overvloed ons arm maakt. Wij zullen als geestelijke honingbijen trachten neer te dalen op de lieflijke kruiden van al die geestelijke overdenkingen, om overal de nuttigste er uit te trekken, die wij kort zullen aanhalen. Om ze dan voorts aan uw gedachten over te geven.

De inhoud van onze tekstwoorden is: Een verhaal van Jezus' komst bij twee van Zijn discipelen, die hopeloos en moedeloos van Jeruzalem naar Emmaüs gingen.

O goede Jezus! kom onder de prediking van dit woord Uzelf ook in het midden van ons ontdekken en vertegenwoordigen! Amen.

In deze tekst komen drie hoofdzaken voor:

1. Een beschrijving van de personen, bij wie Jezus kwam, vers 13 en 14.
2. De komst van Jezus tot hen, vers 15 en 16.
3. Het onderling gesprek dat tussen Jezus en hen voorgevallen is, vers 17-24.

VERKLARING

Betreffende het eerste deel, namelijk de personen die de eer hadden, van Jezus tot hun gezelschap te verkrijgen, zij worden ons tweezins beschreven:

- a. Wie zij waren.
- b. Wat zij deden.

a. En ziet, begint de evangelist, dat is, merkt er op, neemt het in acht. Zij waren:

1. Ten opzichte van hun getal met hun tweeën.
2. Ten opzichte van hun waardigheid discipelen van Jezus.
3. Ten opzichte van hun namen een bekend en een onbekend; de een wordt genoemd Kléopas, doch de andere wordt ons niet uitgedrukt.

1. Het waren dan twee, waaraan Jezus Zich wilde openbaren, opdat daarna uit de mond van deze twee de waarheid die zij zouden te verkondigen krijgen, des te waarachtiger zou voorkomen aan anderen.

2. Het waren twee van hen, te weten van de discipelen. Niet juist van de twaalf, welke Jezus verkoren had tot Zijn gedurig gezelschap, om als twaalf stralen deze zon gedurende Zijn loop te vergezellen; maar twee van de zeventig, die Jezus boven de twaalf tot Zijn leerlingen verkozen had; want daarna lezen wij, dat zij weerkerende naar Jeruzalem, bij de elven kwamen en hun vertelden wat op de weg geschied was. Zij kwamen tot de elven, waarom zij niet van deze waren, maar hun vrienden en goede bekenden.

3. De naam van den een was Kléopas, de broeder van Jozef, de pleegvader van Christus, wiens vrouw die Maria geweest is, waarvan Johannes gewaagt, Joh. 19:25, die ook geloofd wordt de zuster geweest te zijn van de moedermaagd Maria. Zo was dan Kléopas om meer dan een reden een nabestaande van den Heere Jezus. De andere wordt ons niet uitgedrukt. Het is zwaar om te raden, moeilijk om te gissen en stout om te bepalen wie deze zou geweest zijn. Sommigen gewagen hier van Thomas. Anderen menen dat het Lukas is geweest. Anderen wederom spreken van Nathanaël. Doch dit alles is onzeker en zonder grond. Zo God geoordeeld had, dat er ons veel aan gelegen was, om te weten wie deze geweest is, zo zou Hij het ons wel geopenbaard hebben. En het is zedigheid in een Christen, niet te willen weten hetgeen God niet heeft willen openbaren. Veelmeer is er ons aan gelegen dat wij weten wat zij deden.

b. Wat zij deden, bestond hierin dat zij op dezelfde dag, op welke Jezus des morgens vroeg uit het graf verrezen was, van Jeruzalem gingen naar een vlek dat zestig stadiën

van Jeruzalem was, welker naam was Emmaüs. Zestig stadiën is naar onze berekening twee en een half uur.

Het is te geloven, dat zij te Jeruzalem gekomen waren, eensdeels om het pascha te vieren, dewijl dit mede een van die grote feesten was waarop al wat mannelijk was, en dat maar kon, moest opgaan naar Jeruzalem, om met hun gaven en offeranden te verschijnen voor het aangezicht Gods; anderdeels, dat zij naar Jeruzalem getrokken zijn door de liefde waarmee zij tot Jezus ingenomen waren.

Het is ook waarschijnlijk, dat zij te Jeruzalem gebleven zijn tot de derde dag toe, ten dele om de sabbat te vieren, die op het pascha volgde, ten dele ook, om te wachten wat van de zaak van Christus worden zou. Want ofschoon zij nog verwarde gedachten van Jezus' opstanding hadden, zo hoopten zij evenwel dat Hij Israël verlossen zou; doch daar het nu al de derde dag was, zonder nog iets geschied te zijn, zo was hun geloof aan het einde gekomen en gaven zij de moed ten enen male op.

Zij begeven zich nu van Jeruzalem naar Emmaüs. Het kan wel zijn, gelijk een voornaam man meent, om zich tot hun gewone arbeid te begeven. Het kan ook wel wezen, dat zij Jeruzalem nu verlieten omdat zij bekommerd waren en vreesden bekend te worden aan de vijanden van Jezus, en zij daardoor met Petrus wel in een zware strik zouden kunnen vallen. Het is ook mogelijk, dat hun teder hart hun niet toeliet om langer te verkeren onder hen, die moordenaars geworden waren van hun Heere, en Hem op zulk een moorddadige wijze aan hun boze wraakzucht hadden opgeofferd. Zij konden het dan ook niet langer uithouden in het gezelschap van die moordenaars. Jeruzalem was voor hen nu verdrietig, dewijl het een herberg van moordenaars geworden was.

Tot nog toe heb ik niets gevonden in de Joodse oudheden, dat dienen kan tot opheldering van wat ik gezegd heb, dan alleen dit betreffende het vlek Emmaüs, dat sommigen menen daarna met een sterk kasteel bebouwd te zijn. De Joodse historieschrijver Jozefus verhaalt ons, dat de Romeinse veldheer Titus Vespasianus, Jeruzalem overwonnen hebbende, niet wilde gedogen dat deze stad weer opgebouwd of met sterkten voorzien zou worden; maar dat hij 800 soldaten legde in het vlek Emmaüs, om daarmee Jeruzalem in bedwang te houden, dat daarna nog een heerlijke stad zou geworden zijn, genaamd Nicopolis, gelijk Hieronymus getuigt. Naar dat Emmaüs gingen zij; doch om welke redenen kunnen wij niet zeker zeggen. Dit is zeker, dat zij, zo heengaande naar Emmaüs, blijken gaven van hun ongeduld. Hun Meester had ze voorzegd dat Hij ten derden dage wederom verrijzen zou, zij hadden reeds van de vrouwen het getuigenis van de engelen, aangaande de opstanding van Christus, en hun ontmoeting aan het graf, en nog vermag de liefde van Jezus zoveel niet op hun ziel, dat zij deze dag kunnen afwachten, om de uitkomst van die tijding te vernemen. Het schijnt, dat zodra Petrus en Johannes zijn wedergekomen van het graf, zij deze reis hebben aangenomen. De kracht van het ongehoof maakt hen twijfelmoedig en verdooft het sprankeltje geloof dat nog in hen overig was. En och, of dat kwaad ook nog niet in onze natuur was, waardoor wij, zodra God niet met ons naar onzen zin handelt, aanstonds ongeduldig worden en ons boos en verkeerdt hart navolgen. Zo deden ook de kinderen Israëls. Toen Mozes veertig dagen met God op de berg was en dus lang vertoefde om er af te komen, aanstonds wanhoopde het volk aan de wederkomst van Mozes, het verzamelde zich tot Aäron en zei tot hem: Maak ons goden, die voor ons aangezicht gaan; want deze Mozes, die man, die ons uit Egypteland uitgevoerd heeft, wij weten niet wat hem geschied zij, Ex. 32:1. Zo moeten zij niet doen, die voorgeven erfgenamen des Heeren te zijn, maar zij moeten de tijd geduldig

verbeiden en wachten op Gods goedheid, gelijk een wachter op de morgen, ja, gelijk een wachter op de morgen. Dit is het, dat de Heere·Zelf zei: Alzo zegt de Heere: Ziet, ik leg een Grondsteen in Sion, een beproefde steen, een kostelijke Hoeksteen, Die wel vast gegrondvest is; wie gelooft die zal niet haasten, Jes. 28:16.

Doch om voort te gaan, ofschoon zij zo hopeloos van Jeruzalem weggingen, was hun hart echter nog vol liefde tot Jezus, gelijk het dan ook opmerkenswaardig is dat zij onderweg van Jezus spraken: en zij spraken tezamen onder elkander van dat deze dingen die er gebeurd waren, vers 14. Zij spraken van die dingen, welke zij in Hem gezien en van Hem gehoord hadden, rakende Zijn Persoon, Zijn predikatiën, wonderen; de heiligheid van Zijn leven en de blijken van Zijn Godheid, die Hij alom gegeven had. Zij spraken ook van Zijn dood, hoe Hij door de overpriesters en oversten des volks was overgeleverd om gekruisigd te worden. Hiervan spraken zij zo, dat zij elkander ondervraagden en ook wederom beantwoordden, en naar alle schijn hebben zij bewijsredenen bijgebracht, die het meest bewijzen konden dat Jezus de Messias was. Mogelijk hebben zij de een tot de ander gezegd: Zou er evenwel niet wat aan zijn, die wijsheid welke wij hebben bespeurd in Zijn redenen, die heiligheid, welke wij hebben bemerkt in Zijn leven, die deftigheid in Zijn omgang, die vriendelijkheid en lieflijkheid, die Goddelijkheid in Zijn redenen, de liefde tot het behoud van Zijn volk, al die zeldzame en weergalozе wonderen die Hij heeft verricht, en al die andere deugden welke in Hem als het licht der zon hebben uitgeblonken; zouden deze dingen niet bewijzen dat Jezus gezonden is van Zijn Vader en dat Hij de ware Messias is? Ja maar, zal de andere daarop misschien geantwoord hebben; Hij is evenwel zo smadelijk voorbijgegaan, zo bits bejegend, zo hard bestreden, zo fel vervolgd en zo gruwelijk gehoond. Zijn vijanden hebben Hem gebonden en gekneveld, Zijn lijdzaamheid beschimpt en Zijn onnozelheid verdoemd, Hem ter dood veroordeeld, bespogen en bespot, Zijn rug met roeden doorploegd, Zijn aangezicht door speeksel onteerd en Zijn hoofd met doornen gekroond, die Hem het bloed aftapten; dat Zijn voorhoofd, wangen, hals en schouders bepurperde en besproeide, waarna zij Hem eindelijk als een smaad en als een pest voor het volk aan het kruis met scherpe nagels hebben vastgeklonken; ook is Hij gestorven en begraven. En indien Hij de Messias was, zou Hij Zichzelf niet verlost hebben? Indien Hij Gods Zoon was, zou God wel hebben kunnen gedogen dat Zijn Zoon, Zijn enige, eigen en geliefde Zoon, Die Zijn Voedsterling en Vermaking is, en waarin Zijn ziel een welgevallen heeft, dat die Zoon van Zijn liefde nochtans zo bespot, gehoond, zo onwaardig en smartelijk zou zijn behandeld geworden? Doch hierop heeft de ander mogelijk terug gezegd: Wat al wonderen zijn er evenwel in die dingen voorgevallen? Heeft niet Pilatus Hem ontschuldigd; is de zon niet verduisterd op de volle middag? Heeft de aarde niet gebeefd; zijn de steenrotsen niet gekloofd; is het kunstig geschilderd voorhangsel niet in tweeën gescheurd van boven tot beneden? Zouden deze dingen wel geschied zijn, indien Jezus niet de Zoon van God was geweest? Ja maar, kan daarop de ander weer gezegd hebben, het is heden al de derde dag, en er is nog niets voorgevallen, Jezus is nog niet verschenen. Hierop kan de ander terug gezegd hebben, de vrouwen hebben Hem evenwel gezien, zou daarvan niet wat aan wezen? Zou het niet? Er is zelfs de bevestiging van een engel, gelijk dan ook het graf ledig bevonden is.

Buiten twijfel hebben zij op deze manier elkaar onderhouden, en het zijn zulke of dergelijke redenen geweest, die zij onder elkaar gevoerd hebben.

II

Terwijl zij dan alzo bezig waren in hun gesprek, zo kwam Jezus bij hen, doch op zulk een wijze, dat zij Hem niet kenden. En het geschiedde, terwijl zij samen spraken, en elkander ondervraagden, dat Jezus Zelf bij hen kwam en met hen ging. En hun ogen werden gehouden, dat zij Hem niet kenden, vers 15 en 16. Deze plaats koos Hij dan om Zichzelf aan hen te openbaren, en Hij bereidde ondertussen hun harten, opdat Zijn woorden daarna des te dieper ingang zouden hebben op hun gemoed, waarom Hij ze ondervragen wilde, en daarom vertoonde Hij Zich aan hen als een onbekende.

Zij kenden Hem dan niet. Hiervoor bestaan twee redenen. Markus, hoofdstuk 16:12, geeft ons daarvan deze reden, omdat Zijn gedaante veranderd was. Wij moeten niet denken, dat de Heere Jezus, als een Proteüs der poëten, allerlei gedaanten heeft aangenomen, en nu dus en dan zo verschenen is; maar wij moeten denken dat de Heere Jezus verzezen is met een verheerlijkt lichaam, dat met andere hoedanigheden versierd was. Jezus had wel hetzelfde lichaam aangenomen, doch met heerlijke hoedanigheden versierd. En het is zeker, dat hun droefheid en de dofheid van hun zinnen tot die onkunde meegeholpen hebben.

Doch hierbij kwam ook nog als een tweede reden, dat hun ogen gehouden werden dat zij Hem niet kenden. Gelijk God ons het oog heeft gegeven, zo heeft Hij ook het gezicht gemaakt, en zonder Zijn invloed kunnen wij niet zien. Als het Hem belieft, zo slaat Hij de mensen met blindheid; zo sloeg God de mannen van Sodom met blindheid, Gen. 19:11; insgelijks deed Hij dit met de Syriërs, 2Kon. 6:18. Zo hangen wij van God af in het natuurlijke en in het geestelijke. Hiervan komt het, dat Jezus, als Hij in de verkondiging van het Evangelie de zondaar wordt aangeboden, nochtans van de meeste mensen niet wordt aangenomen. Zij verwerpen Zijn aanbiedingen, zij willen niet bewilligen in Zijn raad, en Zijn lieflijke uitnodigingen slaan zij in de wind, omdat God hun niet geeft ziende ogen des geloofs. Zij kennen de Koning niet in Zijn schoonheid, en hun taal is: Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste? Hoogl. 5:9. Zij zijn verlost op deze wereld en lieven die afgoden. Maar zo is het niet met Zijn gunstgenoten en lievelingen, die geeft Hij een geestelijk gezicht, zodat zij Hem kennen en Zijn stem horen. En als Hij komt te kloppen aan de deuren van hun hart en hun toeroept: Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte; want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen; zo doen zij Hem ook open, verwelkomen Hem in hun hart, en het is: dat toch de Koning tot Zijn hof kome en ete van Zijn edele vruchten.

Doch het gebeurt ook wel, dat God iemand verblindt naar het lichaam, als Hij dezulken wil verlichten naar de ziel; zo wilde God in deze Emmaüsgangers zulk een verbijstering in de ogen van het lichaam veroorzaken, toen Hij de ogen van hun ziel verlichten wilde. Dit zien wij ook in Saulus. Toen de Heere zijn zielsogen verlichtte en Hem omstraalde met een hemels licht van boven, zo werden de ogen van zijn lichaam daarvan verbijsterd, en hij was enige dagen blind. Zo wonderlijk handelt God in Zijn daden; uit de duisternis weet Hij het licht te trekken, en dewijl Hij schijnt te verblinden, zo verlicht Hij inwendig het hart.

III

Doch al houdt Christus de ogen van de discipelen dat zij Hem niet kenden, Hij zal Zich evenwel voor hen niet ten enen male verbergen, het is maar om hen niet te overstelpen van vreugde en de stralen van Zijn liefde geleidelijk uit te storten in hun hart. Hij voegt Zich dan naar hun onwetendheid, en bij hen komende, vraagt Hij aan hen naar de redenen van hun gesprek. En Hij zeide tot hen: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt? En waarom ziet gij droevig? vers 17. De Heere hoorde hen spreken en zag hun aangezicht, waaruit een droefheid te lezen was, die hun hart vervulde. De Zaligmaker had rechtvaardige redenen om hen te bestraffen en met ernst te betuigen: Hoe kunt gij zo vergeetachtig zijn in hetgeen Ik u verkondigd heb; hoe kunt gij zo ongelovig zijn, moest Ik dan niet weer opstaan uit de doden; hoe kunt gij dan zo bedroefd heengaan, daar Ik leef tot in der eeuwigheid? Maar neen, Jezus handelt met hen als een reiziger, die medelijden hebbende met hun bedruktheid, hen zo aanspreekt: Waarom ziet gij droevig? Wat smart u; waarom is uw hart zo neergebogen; waarom is uw aangezicht zo vervallen, wat scheelt er aan; hoe zijt gij zo bedroefd? En dewijl de Heere gelegenheid wilde nemen om met hen te spreken, zo vraagt Hij ook: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt? Niet, alsof de Heere die niet wist, want zou Hij de redenen des monds niet verstaan? Hij kent het innigste der gedachten zelfs, en Hij behoeft niet te oordelen naar het gezicht der ogen, of naar het gehoor der oren, Hij doorgrondt zelfs het hart en verstaat van verre onze gedachten; maar Hij wil die redenen uit hun eigen mond horen, om alzo bekwame aanleiding te ontvangen tot Zijn volgend gesprek. Zo handelt Christus ook nog wel met ons. Hij komt nog wel vernemen, welke redenen wij met elkaar voeren, en Hij onderzoekt hoe wij ons gedragen omtrent Hem en onze evennaasten. Hij vraagt ons weleens door Zijn Woord: Hoe maakt gij het; hoe leeft gij, hoedanig is uw geloof, hoe uw wandel? Hij weet wel, hoe het met ons gesteld is, maar Hij wil dat wij het ook zullen weten. Hij vraagt het, opdat wij antwoorden zouden; en voordat Hij ons te hulp komt, zo wil Hij de belijdenis van onze zwakheid uit onzen eigen mond horen, bijna op dezelfde wijze als Hij hier die twee discipelen vroeg: Wat redenen zijn dit, die gij, wandelende, onder elkander verhandelt? En waarom ziet gij droevig?

Toen zij zo gevraagd waren, vertoefden ze ook niet te antwoorden; doch het was een antwoord dat niet voldoende was voor Jezus, maar waarop Hij hen al verder ondervragen zou. En de een, wiens naam was Kléopas, antwoordende, zeide tot Hem: Zijt Gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen die dezer dagen daarin geschied zijn? vers 18. Maar wat is dit een verkeerd antwoord van Kléopas. Deze man is zo vol droefheid, dat hij meent dat die aan een ieder moest bekend zijn. Hij denkt ook, dat een ieder weten moest, hetgeen hij wist. Hij stelt vooruit, dat er nu niets anders dan van Jezus behoorde gesproken te worden. De smaad en de hoon, die Christus gedragen had, de kruisiging, de dood en alles wat daaraan kleefde, was geschied in het openbaar. God had Zijn Zoon voorgesteld tot een verzoening in het openbaar voor het oog van de ganse wereld. Zo wil Kléopas dan ook zeggen: De dingen, waarover wij spreken, zijn niet in een hoek gebeurd, geheel Jeruzalem gewaagt daarvan; en hebt Gij dan die tijding niet gehoord, waarvan geheel Jeruzalem nu vol is? Dan moet gij wel een grote vreemdeling wezen. Waar hebt Gij dan toch gezeten, dat er niet met al van deze dingen tot uw oren gekomen is; zijt Gij dan een vreemdeling te Jeruzalem? Derhalve stelt Kléopas voor

vast, dat een ieder gelijk hij over de zaak van Christus behoorde aangedaan te wezen. Zo gaat het nog wel meermaals met ons. Warmeer ons iets liefelijks ontrukkt wordt en zulk een verlies ons ten hoogste smart, zo dunkt ons, dat ook alzo een ieder deel moest hebben aan onze droefheid. Wederom, als wij voor iemand hoogachting hebben, zo dunkt ons dat dan ook een ieder met ons daarvoor hoogachting hebben moet. Jezus is die Parel van grote waarde; en als de ziel Hem door het geloof aangenomen heeft, dan is Hij haar zo dierbaar, dat zij denkt dat een ieder ook zo als zij moet gesteld wezen, en dat een ieder zoals zij Jezus moest liefhebben, en het is, gelijk er bij Hoogl. 1: 2 staat: Hij kusse mij met de kussen Zijns monds. De ziel meent, dat het niet eens nodig is, dat men Hem bij de naam noemt, dewijl Hij van een ieder genoeg gekend wordt; waarom het is: Hij kusse mij met de kussen Zijns monds.

Doch daarenboven, als wij hier Kléopas tot Jezus horen zeggen: Zijt gij dan een vreemdeling te Jeruzalem? Mag dan zulk een bestraffing, die hier zo ongegrond tot Jezus gedaan wordt en op Hem in het geheel niet paste, niet met het grootste recht geschieden tot zovele naamchristenen onder het gereformeerde Christendom, die de gangen des Heeren in Zijn heiligdom niet kennen? Wat zijn er al dingen geschied onder ons? Het Evangelie wordt gepredikt op onze straten, Christus is onder ons geboren, gekruist, gestorven, begraven en opgewekt; en ondertussen, wat zijn er al vreemdelingen in dit Jeruzalem; de middelen zijn vele, maar de kennis blijft weinig; waarom dan ook tot zodanigen deze bestraffing wel mag gedaan worden: hoe zijt gij zulke vreemdelingen in Jeruzalem? Ondertussen, hoe zoet moet deze berisping voor Jezus geweest zijn, Zich te horen beschuldigen van onwetendheid aangaande die dingen, welke Hij Zelf geleden had. De Heiland houdt Zich verder als een onwetende; en dewijl de Man Zich niet verder uitlaat, zo vraagt Jezus weer: Welke? Hierop doen zij een eenvoudige verklaring. Zij verhalen:

1. Waarvoor zij Jezus gehouden hadden, vers 19.
2. Hoe hun geloof verzwakt was, vers 20 en 21.
3. Hoe er wederom een sprankeltje in hen ontvonkt was door de tijding, welke enige vrouwen tot hen gebracht hadden, vers 22-24.

1. Lukas vervolgt in vers 19: Zij zeiden tot Hem: De dingen aangaande Jezus den Nazarener, Welke een Profeet was, krachtig in werken en woorden voor God en al het volk. Zij noemen Hem met de Naam Jezus, die Hij bij Zijn besnijdenis ontvangen had, die Naam, welke enkele melodie is in de oren, en die als een uitgestorte olie is, waarom de maagden Hem liefhebben. Zij geven Hem de toenaam van Nazarener. Dit is een naam die de Heiland wel gegeven is bij gelegenheid van Zijn woning in de stad Nazareth, maar die evenwel een geestelijke betekenis in zich behelst. Mattheüs getuigt, dat Jezus de Nazarener genoemd wordt tot vervulling van zekere profetie, Matth. 2:23; doch welke profetie deze zou geweest zijn, daarin komen de godgeleerden niet overeen. Sommigen brengen de redenen van deze benaming tot de Nazireeërs onder het Oude Testament. Doch deze worden in de Hebreeuwse taal niet genoemd Notzerim, met de Hebreeuwse letter Tsade, op welke wijze de Joden nochtans de naam Nazarener schrijven, maar Nesirim met de Hebreeuwse letter Sain, zodat er een groot onderscheid tussen beide gevonden wordt.

Andere godgeleerden brengen daarom de reden van deze benaming tot de profetie die wij vinden bij Jes. 11:1, alwaar de Messias genoemd wordt Netzer, een Spruit; waarvan zij zeggen, dat de stad Nazareth haar naam zou gekregen hebben.

Doch ik verwonder mij ten hoogste, dat zo weinig godgeleerden gedacht hebben aan Job 7:20, waar de Messias uitdrukkelijk genoemd wordt Notzeer Adam, Mensenhoeder. Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder? Terecht mogen zij Jezus hier ook wel de Nazarener noemen, waarin zulk een schone verborgenheid opgesloten lag.

Zij beschrijven Hem vervolgens als een Profeet, een Man Die van God gezonden was aan het volk, om hun de weg der zaligheid aan te wijzen; die Profeet, van Welke Mozes gezegd had: Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de Heere, uw God verwekken; naar Hem zult gij horen, Deut. 18:15. Trouwens zo beschrijven zij Hem ook niet als een algemeen, maar als een uitnemend Profeet, Die krachtig was in werken en woorden, voor God en al het volk. Krachtig in werken van heiligheid, krachtig in wonderwerken, Die zovele zieken heeft genezen, zovele kranken heeft gezond gemaakt, Die de doven het gehoor, de blinden het gezicht, de kreupelen de gang, de stommen de spraak en de doden zelfs het leven heeft gegeven. Hij was derhalve krachtig in werken. Doch dat niet alleen, maar Hij was ook krachtig in woorden, sprekende de woorden des levens met macht, zoals de farizeeën en schriftgeleerden nooit spraken, en dat met zulk een aangenaamheid en lieflijkheid, dat vrienden en vijanden als gebonden en geketend werden aan Zijn gulden tong, en bekennen moesten dat geen mens ooit zo gesproken had; ja, dat er zelfs loutere genade op Zijn lippen uitgestort was.

2. Hierop verhalen zij verder vrijmoedig hoe hun overpriesters en oversten deze zaak anders opgevat hadden, hoe zij Hem gevangen genomen, beschuldigd en veroordeeld hadden, en hoe zij Hem overgeleverd hadden tot het oordeel des doods en Hem gekruisigd hadden, vers 20. Er is niet aan te twijfelen of de herhaling van deze zaak heeft hun gesmart tot in hun ziel.

Doch hierbij zeggen zij dan ook iets van hun eigen zielsgestalte, vers 21. En wij hoopten dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou. Zij hadden toch een aardse inbeelding van Messias' Koninkrijk, en gingen zwanger met die gedachten, dat Hij als een tweede David of Salomo, als een tweede Cyrus of Alexander, met het zwaard in de vuist tegen de Romeinen te keer gaande, hen verlossen zou van het Romeinse juk, Jeruzalem zou maken tot een kroondraagster van de ganse wereld, en dat zij dan de naasten aan Zijn troon zouden zijn in dat Koninkrijk; maar met Zijn dood werd al hun hoop afgesneden. Zij zeggen verder: Doch ook, benevens dit alles is het heden de derde dag van dat deze dingen geschied zijn; waarmee zij te kennen willen geven: het is nu met de zaak gedaan, wij geven nu de hoop op, wij geven nu de moed verloren, het is toch al de derde dag dat Hij dood is geweest, en wij weten nog niets met volle zekerheid van Hem.

3. Hierbij doen zij evenwel: Maar ook sommige vrouwen onder ons, hebben ons ontsteld, die vroeg in de morgenstond aan het graf geweest zijn, vers 22. Ziet eens de oprechtheid van deze mensen, zij verzwijgen niets van hetgeen zij gehoord hadden, zij zeggen dat er enige vrouwen uit hen in de morgenstond naar het graf gegaan waren, om het lichaam van Jezus te balsemen. Hierbij voegen zij in vers 23: En Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij, en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft; zodat zij het lichaam van Jezus niet hadden gevonden noch gezien, maar wel een gezicht van engelen, die hen verzekerd hadden dat Hij niet meer dood, maar levend geworden was.

Tot slot voegen zij er bij in vers 24: En sommigen dergenen die met ons zijn, gingen heen tot het graf en bevonden het alzo gelijk ook de vrouwen gezegd hadden; maar Hem zagen zij niet; waarom wij niet weten wat wij van de zaak zullen denken. Dit slingert ons geweldig en maakt ons zeer twijfelmoedig. Hieruit nam Jezus nu gelegenheid om hen te onderrichten; doch daarvan zal in dit namiddaguur gesproken worden. Ziedaar deze stof naar de korthed van de tijd een weinig voor u geopend.

TOEPASSING

VELE nuttige bedenkingen, die de innigheid van het Christendom betreffen, zijn er opgesloten in deze verhandelde stof, die wij hebben toe te passen. Ziet hieruit, hoe dat in een gelovige ziel, wanneer zij zelfs op haar zwakste is, zich evenwel nog enige betrachtting van godzaligheid opdoet. Het gebeurt menigmaal met de begenadigden, dat zij vallen in een geestelijke flauwte, zodat zij nabij de dood zijn, en men nauwelijks onderscheid in hen merkt, en wel vragen moet of zij leven, dan of zij dood zijn? Evenwel het zaad Gods blijft in hen, dat niet vruchteloos kan blijven, maar altijd enige werking heeft. Dit zien wij in deze discipelen, die zo zwak waren, dat zij bijna voor doden mochten gehouden worden. Hun kennis was sober, hun geloof klein, hun hoop zwak en scheen ten einde gekomen te zijn; evenwel als wij terdege letten op hun reden, zo zullen wij nog al vele blijken vinden van de werkzaamheid van hun geloof.

Zij tonen, hoe dierbaar Jezus hun nog was, dewijl zij Hem beschrijven als een Profeet, krachtig in werken en woorden voor God en al het volk, ofschoon de overpriesters Hem als een godslasteraar hadden veroordeeld en aan het kruis genageld. Zo blijft dan een oprecht gelovige ziel nog altijd de hoogachting van Jezus bij, dit is het wat Petrus zegt, 1Petr. 2:7: U dan, die gelooft, is Hij dierbaar. Daaruit spruit weleens, dat zij het kwalijk kunnen geloven, deel aan Jezus te hebben; en wat zij er echter van hebben, dat zouden zij niet willen verkopen voor al het goed van de wereld; zij hebben zulk een besef van Jezus en van Zijn genade, dat die al te groot, al te dierbaar en al te kostelijk voor hen is, en zij daartoe al te klein, al te gering, al te onwaardig zijn, dan dat die genade aan hen zou geschonken worden; aan hen, zulke wormen, zulke mieren, die eeuwig verdienden door de Goddelijke voeten vertreden te worden, en het is: vanwaar komt wij dit, dat mijn Heere de Koning zo gunstig naar mij komt omzien?

Verder blijft een oprechte gelovige bij een droefheid over het missen van Jezus' gezelschap. Zien wij dit ook niet in deze Emmaüsgangers, waren zij niet bedroefd, zag de droefheid niet uit hun ogen; en wat was daarvan toch anders de reden, dan het missen van Jezus' gezelschap? Was het ook zo niet gelegen met Maria Magdalena, toen zij zich bij het graf bevond en Jezus niet vond? Zij bukte neer in het graf, maar niets vindende, weende zij bitter, en als men haar naar de reden van haar gewezen vroeg, zo zei zij: O, zij hebben mijn Heere weggenomen, en ik weet niet, waar zij Hem gelegd hebben. Dit beschrijft Jezus ook als een kenteken van de bruiloftskinderen, dat zij treuren als hun bruidegom weg is, Matth. 9:15. De ziel is alsdan gelijk aan de naald van het kompas, die gedurig trilt en beeft, totdat zij weergevonden heeft de Noordster, haar zaligheid. Zo zijn de gelovigen, zelfs op hun zwakste, nog droevig over het missen van Jezus.

De Emmaüsgangers spraken ook gaarne over Jezus, en wilden graag van Hem horen spreken. Zij spraken van Jezus, terwijl zij heenreisden naar Emmaüs; en toen deze onbekende Reiziger mede daarvan begon te spreken, waren zij daarmee ingenomen. Zo is

een gelovige ziel gaarne daar, waar zij weet dat van Jezus gesproken wordt. Alle andere gesprekken verliezen daarbij haar kracht, zij zijn laf voor hen, als Jezus daarin niet gemeld wordt, en zij zijn als het wit van een ei zonder zout.

Eindelijk tonen zij in die droevige toestand, dat zij het niet verdragen kunnen, wanneer er zijn die zich weinig bekreunen om de zaak van Christus. Zo kwam hun deze reiziger voor als zich weinig bekreunende om de zaak van Jezus, waarom zij zo scherp zeiden: Zijt gij alleen een vreemdeling te Jeruzalem, en weet niet de dingen die deze dagen daarin geschied zijn? Zij wensen, dat alle harten zo vol waren van Jezus als het hunne. Zo was het met deze discipelen gesteld, en zo is een gelovige zelfs nog op zijn zwakste omtrent Jezus te moede. Elkeen uwer legge zichzelf daar nu eens bij neer.

Hoevelen zijn er, die zich uitgeven voor welgefundeerde Christenen, bij wie nochtans deze dingen niet gevonden worden, en die evenwel plaats hebben in de zwakgelovigen. Hoevelen zijn er die nog zeer ingenomen zijn met de wereld! Hoevelen hebben nog nooit ondervonden de aangenaamheid van Jezus' gezelschap! Hoevelen spreken noch horen gaarne van Jezus! Hoe weinigen ontbrandt het hart in liefde tot Jezus en Zijn zaak! En hoe kunnen dezulken zich dan nog uitgeven voor Christenen, voor gelovigen, voor liefhebbers van Jezus?

Maar begenadigden! zo gij uzelf terdege onderzoekt, zo geloof ik zeker, dat gij deze zaken in u bespeuren zult; en indien gij die in u ondervindt, behoort gij tot de ware gelovigen, tot de ware vrienden en vriendinnen van Jezus. Jezus zal Zich dan ook meer en meer aan u ontdekken en Zichzelf in liefde aan u mededelen. Immers, dit zien wij hier, hoe dat Jezus komen wil bij diegenen die van Hem spreken, en verlangen naar Zijn komst. Zo openbaarde Hij zich geleidelijk aan deze twee, die van Hem spraken. De Heiland heeft een belofte gedaan, dat waar twee of drie in Zijn Naam vergaderd zijn, Hij aldaar in het midden wil zijn, Matth. 18:20. Hier waren twee van Jezus' discipelen, die van Hem spraken, en terwijl zij dit deden, kwam Jezus bij hen. De Heere heeft zulk een samenhechting gemaakt tussen Zijn Woord en Zijn Geest, dat Hij degenen die liefde hebben tot Zijn Woord, ook Zijn Geest wil schenken. Zo staat er geschreven: Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de Heere: Mijn Geest, Die op u is en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van de mond uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in der eeuwigheid toe. Waar Zijn Woord is, daar wil Hij Zijn Geest ook schenken. Wij hebben daarvan een voorbeeld bij Hand. 10. Toen Petrus gekomen was in het huis van Cornelius de hoofdman, met hem sprak over de zaak van Christus, en hij en zijn huisgezin gretig hoorden naar de woorden Gods, toen viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden. Daarvan komt het ook, begenadigden! dat gij de tegenwoordigheid van Christus minder geniet, omdat Hij niet genoeg in uw mond is, en gij niet genoeg van Hem spreekt. Het is niet te zeggen wat een verval er dienaangaande in het midden van ons Christendom is. Waar wordt er in de gezelschappen en als men bij elkaar komt, van Jezus gesproken? De mond schijnt als toegesloten. Is er iemand die van Jezus begint te spreken, hoe weinig wordt die geholpen. Hoe weinig wordt zulk een gesprek bevorderd! Het is alsof Jezus gevallen is uit het gezelschap van de Zijnen. Toen Belsazar zat aan zijn overdadige maaltijd, zo sprak Hij nog tot lof van zijn goden; maar waar spreken de Christenen tot lof van God? Is het niet een teken van weinig genegenheid? Uit de overvloed des harten spreekt de mond. Indien uw hart dan met Jezus ingenomen was, gij zoudt dan ook meer van Hem spreken. O begenadigden! dit mag zo niet wezen; neen, dit moet verbeterd worden. Daartoe strekt

de vermaning van Paulus: Geen vuile rede ga uit uw mond, maar zo er enige goede rede is tot nuttige stichting, opdat zij genade geve dien, die dezelve horen, Ef. 4:29. En: Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid; leert en vermaant elkander, met psalmen en lofzangen, en geestelijke liederen, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart, Kol. 3:16. Dat dan niet voortkome uit uw mond vuile rede of ijdel geklap, waardoor Jezus uit uw hart wordt weggedreven. Dat uw gesprek ook niet altijd zij van huiselijke of burgerlijke zaken, maar dat er wat geestelijks, wat hemels, wat Goddelijks onder kome. Hoe goed, hoe stichtelijk zou het wezen, als de vromen zo tezamen kwamen en zulk een geur van Jezus in hun samenspraken verspreidden, dan zouden zij Jezus ook weer verkrijgen in hun gezelschap.

Ziet hieruit ook, dat de Heere Jezus wel bij de Zijnen komt en bij hen tegenwoordig is, dat zij het evenwel niet weten. Zo ging het met deze Emmaüsgangers. Jezus was bij hen, sprak en ging met hen, en evenwel kenden zij Hem niet. Dit wedervervoer ook de discipelen, toen zij op de zee worstelden en in nood waren om te vergaan. Jezus kwam bij hen, doch zij kenden Hem niet, zij meenden dat het een spook was, en werden bevreesd, ja, zij schreeuwden van vrees, Matth. 14: 24-26. Dit wedervervoer ook Maria Magdalena, toen zij bij het graf was en Jezus haar aansprak. Zij meende dat het de hovenier was. Zo gaat het ook dikwijls in het geestelijke; Jezus is in de ziel en zij weet het niet. Dit komt voort uit onkunde, ongeloof en het toegeven in het ongeloof, uit onachtzaamheid en onoplettendheid. Verder komt het daaruit voort, dat men weinig geestelijk licht heeft; waarom Paulus de Efeziërs verlichte ogen toewenste. Ook komt het daar wel vandaan, dat Jezus Zich in een andere gedaante vertoont dan een gelovige zich had ingebeeld. Als Christus Zich niet vertoont als een vertrooster, dan meent de ziel dikwijls dat zij verlaten is. Hij vertoont Zich ook menigmaal als een Beproefer, als een Oefenaar van het geloof; en omdat zij Jezus zo niet verwacht hadden, zo menen zij, dat Hij hen verlaten heeft. Dit zijn misslagen, die somtijds in de gelovigen plaats hebben. Zij klagen menigmaal: O mijn God! waarom staat Gij van verre en verbergt Gij Uw aangezicht in benauwdheid? Zal de Heere dan altoos verstoten, hebben Zijn toezeggingen een einde, heeft Hij vergeten genadig te zijn; is dan Zijn barmhartigheid door toorn toegesloten? En ondertussen, dan zelfs is Jezus bij hen, en Hij roept hun dan wel toe: Ziet hier ben Ik, vrees niet, gij wormke Jakobs en gij volk Israël!

Eindelijk, en daarmee zal ik dan ook afbreken, zo zien wij hier ook dat, als de zaak op het hopelooste is, de verlossing dan het naast is. Toen het geloof en de hoop van deze discipelen op het einde was, toen openbaarde de Heere Jezus Zich aan hen. Zo doet Hij menigmaal. Toen Petrus begon te zinken, gaf Jezus hem Zijn hand en zei: Gij kleingelovige! waarom hebt gij gewankeld? Matth. 14:30 en 31. Jezus laat het wel zover komen, dat zij schijnen verlaten te zijn, en dan zegt Hij: Zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. Uw glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en uw poorten van robijnen, en uw ganse landpale van aangename stenen, Jes. 54:11 en 12. En daartoe heeft de Heere ook Zijn reden; want dan openbaart Hij Zijn zonderlinge wijsheid, dat Hij dan, als het de tijd is om te helpen, ook met Zijn hulp komt opdagen. Salomo zegt, dat God alles schoon maakt op Zijn tijd, Pred. 3:11. En wanneer is het die tijd? Dan, als alle menselijke hulp ontbreekt. Het is zoet, wat wij lezen bij Ps. 102, waar de Kerk beschreven wordt dat zij eenzaam was als een mus op het dak, dat zij was als een roerdomp in de woestijn, versmaad van haar vijanden en dat zij as at als brood. En als zij in die droevige toestand was, zo kwam haar geloof weer boven, en zij zei: Gij zult

opstaan, gij zult U ontfermen over Sion; want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen, vers 14. Dan toont God ook Zijn macht, want dan doet Hij wonderen aan doden. Dan geeft Hij hun de grootste stof tot vreugde; en als God hen trekt van de laagte tot de hoogte, dan wordt hun een nieuw lied in de mond gegeven, Ps. 40:4. Daarom moet gij, begenadigden, nooit de hoop opgeven, als het water aan de lippen is, dan wil God vertroosten; als alle menselijke raad tekort schiet, dan trekt Hij het licht uit de duisternis; en die wateren van Mara verandert Hij dan in lieflijke stromen. O, waar zijt gij nu, gelovige zielen, die de worstelingen Gods worstelen moet, die u naar de ziel in een nare duisternis bevindt en geen licht ziet, voor wie God Zijn aangezicht verbergt, die Hij Zijn tedere zorg en liefde niet laat ondervinden gelijk wel voorheen, die Hij laat sukkelen met allerlei benauwdheden, Zich houdende alsof het Hem niet eens ter harte ging; schept evenwel moed, gelovige zielen, en zegt met David: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij? Hoopt op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossing Zijns aangezichts, Ps. 42:6. Weest maar stil en zegt met de Kerk: Ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen, Micha 7:7. Ziet, in het midden van die duisternis zal onverwacht een heugelijk licht opdagen.

Ik sluit thans tot u, begenadigden! met het woord van David uit Ps. 37:5. Wentelt uw weg op de Heere, en vertrouwt op Hem, Hij zal het maken!

AMEN

DES HEILANDS OPSTANDING

(Maandag, namiddag)

JEZUS TOONT ZIJN DISCIPELEN, NA EEN ERNSTIGE BESTRAFFING UIT DE SCHRIFTEN, DAT DE CHRISTUS DOOR LIJDEN IN ZIJN HEERLIJKHEID MOEST INGAAN.

LUKAS 24:25-27

En Hij zeide tot hen: O onverstandigen en tragen van hart om te geloven al hetgeen dat de profeten gesproken hebben!

Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?

En begonnen hebbende van Mozes en van al de Profeten, legde Hij hun uit in al de Schriften hetgeen van Hem geschreven was.

VOORAFSPRAAK

CHRISTUS wordt een Meester genoemd bij Joh. 1:39. En dat met recht, dewijl Hij alle deugden van een meester volmaakt bezit; want een rechte meester moet vermaard zijn. Zo is Christus vermaard in de hemel, dewijl de engelen Hem aanbidden, loven en prijzen; in de hel, dewijl de onreine geesten Hem kennen, Wie Hij is, Mark. 1:24; op de zee, dewijl Hij haar wel bestraft heeft, Matth. 8:26. En op de aarde is Hij vermaard bij de Zijnen, de gelovigen niet alleen, maar ook zelfs bij Zijn vijanden, dewijl het gerucht van Hem uitgegaan is in alle plaatsen van het omliggend land, Luk. 4:37.

Verder moet een rechte meester waarachtig zijn. Zo is Christus de Waarheid Zelf, Joh. 14: 6, de waarachtige Getuige, Die niet liegen kan, Op. 3:14, in Wie alle beloften Gods ja en Amen zijn, 2Kor. 1:20.

Eindelijk, een rechte meester moet getrouw zijn. Zo is Christus de getrouwe Leermeester, Die de Zijnen getrouw leert en in liefde kastijdt, als ze al te onleerzaam blijven, ja, Die zelfs ook als een Herder Zijn verloren schaap wederom in alle getrouwheid opzoekt. Dit alles zien wij in dit ons teksthooftstuk. Zijn discipelen, van Hem, hun Meester beroofd, wandelden als verlatenen; maar Hijzelf zoekt hen op en komt bij hen, zoals u hedenmorgen voorgedragen is. Ja, Hij leert hen in getrouwheid, en doordien zij nog in hun bevatting dwaalden, opent Hij hen als een getrouw Leermeester de Schriften, en maakt alzo dat zij die recht verstaan, gelijk wij uit de voorgelezen tekstwoorden duidelijk vernemen.

Hedenmorgen is u voorgedragen dat Jezus, toen Hij bij twee discipelen, die naar Emmaüs gingen, op de weg kwam, met hen ging, doch dat zij Hem niet kenden; mitsgaders hoe de ene, genaamd Kléopas aan Hem zijn beklag deed over de oorzaak van hun droefheid.

De voorgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: Dat Jezus, na een ernstig bestraffen over hun onverstand, deze discipelen uit de Schriften toont, dat de Christus door lijden in Zijn heerlijkheid moest ingaan.

O, verrezen Jezus, grote Heelmeester! Genees ook ons van onverstand en van de traagheid des harten om te geloven! Amen.

Twee hoofdzaken ontmoeten wij in deze tekst:

1. Bestraft Christus deze Emmaüsgangers over hun onverstandigheid en ongelovigheid, welke zij betoonden te hebben omtrent de profetische Schriften, vers 25.
2. Onderricht Hij hen van de noodzakelijkheid van het lijden, dat Hij moest ondergaan, om zo de heerlijkheid in te gaan, betogende dat uit Mozes en de Profeten, vers 26 en 27.

VERKLARING

En Hij zeide tot hen: O onverstandigen en tragen van harten, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben, vers 25. Zij hadden gezegd, dat Jezus een groot Profeet was, krachtig in werken en woorden, maar dachten niet, dat deze Profeet met hen wandelde en dat er door Zijn woorden een kracht van Hem zou uitgaan, om hun kranke zielen metterdaad te genezen. Zij dachten niet, dat zo aanstonds de stem des Heeren zich met kracht en heerlijkheid aan hun harten openbaren zou. Immanuël Jezus komt eerst tegen hen uit als een Boanerges, als een Donderzoon, om hun zielen te doen ontwaken uit de diepe slaap der verkeerdheid waarin zij gedommeld waren. Het was niet te verwonderen dat de discipelen, nu zo lang onderwezen in de school van de opperste Wijsheid aangaande de weg van de eeuwige zaligheid, nog zo vreemd waren van de waarheid, alsof zij die hemelse lessen nooit gehoord hadden. Jezus roept dan als met verbaasdheid over hen uit: O onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben.

Eerst noemt Hij hen dan onverstandigen. Het Griekse woord *Anoetos* wordt van de Grieken gebruikt om zulkeen aan te duiden die onwijs, dwaas of uitzinnig is. Eigenlijk zegt het zulkeen, die niet verstaat of niet kan verstaan. De Latijnen drukken het allernaast uit door een woord dat naast overeenkomt met het Hebreeuwse woord *Pethi*, dat doorgaans door een slechte overgezet wordt, een, die licht te misleiden is, doch niet zonder hoop van op de rechte weg te komen, indien hij maar een bekwame en getrouwe leidsman verkrijgen mag, waarom Salomo het in zijn Spreuken meermaals gebruikt voor hen die door de opperste Wijsheid genodigd worden om in Haar school over te komen. Zulke slechten en onverstandigen waren toen doorgaans de Joden. Jesaja had hen allang tevoren met levende kleuren afgeschilderd: Wie zou Hij dan de kennis leren? En wie zou Hij het gehoorde te verstaan geven? De gespeenden van de melk? De afgetrokkenenen van de borsten? Want het is gebod op gebod, gebod op gebod, regel op regel, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig, Jes. 28:9 en 10. Zij verstonden niet wat van de Messias moest geloofd worden en waren daarom onverstandig om een recht gebruik van Hem te maken. Paulus zegt: Israël, die de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen. Waarom? Omdat zij die zochten niet uit het geloof, maar als uit de werken der wet; want zij hebben zich gestoten aan de Steen des aanstoets, namelijk aan de Heere Jezus Christus, Rom. 9:31 en 32. Jezus' eigen discipelen waren van deze onverstandigheid ook nog niet recht genezen, hebbende van de Messias nog aardse gedachten, als ware Hij maar te verwachten tot een lichamelijke verlossing, en

niet om door Hem bevrijd te worden van onder de macht des satans en der zonde en de toorn van de rechtvaardige God. O, het waren waarlijk slechten en onverstandigen! Heiland Jezus noemt hen ook tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben. Wij vinden ongeloof en hardigheid des harten bijeengevoegd, en beide door Jezus aan de elven verweten bij Mark. 16:14. Het was in deze twee Emmaüs-gangers ook waarlijk niet alleen traagheid, maar ook hardigheid des harten, om te geloven; zodat de Zaligmaker wel zeggen mocht: Hebt gij nog uw verhard hart? Mark. 8:17. Lukas gebruikt hier, gelijk Hij wel meer gewoon is, een spreekwijze van de Latijnen, bij hun schrijvers doorgaans te vinden. Zo vinden wij bij Terentius Proreus: Ik versta geheel niets; o wat zijt gij traag! Zo zegt Plinius: Plomp en bovenmate traag. Wederom bij Seneca: O, ik zeer trage in mijn kwaden! Alzo zegt Donatus ook over Terentius: Wij noemen traag van verstand, die zot zijn. Zo lezen wij bij Virgilius van trage ossenhouders, en bij Ovidius van trage landlieden.

Deze Emmaüs-gangers waren traag van hart om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben. Alles wat er geprofeteerd was van de staat der verhoging van de Messias, geloofden zij; maar dat wat Zijn vernedering raakte, zagen zij over het hoofd. Sommige Joden stellen twee Messiassen, namelijk de zoon van Jozef, en op deze brengen zij al de profetieën die spreken van de vernedering van de Messias; de andere zeggen zij te zullen zijn de zoon van David, en op deze brengen zij al de profetieën thuis, die spreken van de verhoging van de Messias. Uit het reeds gezegde blijkt het, dat het deze discipelen scheelde aan de beide vermogens of werktuigen der ziel; want zij verstonden en begrepen niet al hetgeen de profeten gesproken hadden. Het is wel waar, dat zij al hetgeen van de verheerlijkte staat van de Messias gesproken en bij de profeten voorzeggd geworden was, gretig aannamen; doch al wat van de staat van Messias' lijden en vernedering voorzeggd was, pasten zij op Jozefs zoon, of op iemand anders toe, maar niet op die Christus, Welke hen verlossen zou; zodat zij niet alles geloofden wat de profeten van die Christus voorzeggd hadden. Hun wil heeft ook niet alles wat de profeten voorzeggd hadden aangenomen, noch met het geloof omhelsd, omdat zij verkeerde en aardse gedachten van het Koninkrijk van de Messias hadden.

II

De Heiland hebbende alzo de harten van Kléopas en zijn reisgenoot geopend en voorbereid door deze ernstige bestraffing, o onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben, schikt Zich nu tot hun onderrichting, om hen van hun onverstandigheid en traagheid van hart in het geloof te genezen.

- a. Hij stelt Zijn onderrichting met een overtuigende vraag voor, vers 26.
- b. Hij betoogt dat uit Mozes en de Profeten, vers 27.

a. Moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan? vers 26. Hij stelt het vraagsgewijs voor, en geeft daardoor de allerkrachtigste verzekering, openbarende deze grote waarheid aan het geweten van de twee discipelen en hun de zaak in ernstige bedenking gevende, even gelijk ook Petrus door een van de dienstknechten van de hogepriester, die maagschap was van degene die Petrus het oor afgehouden had, vraagsgewijs aangesproken werd, Joh. 18:26. Christus wil zeggen: Hoe, Mijn vrienden! komt het u zo vreemd voor, dat Hij Die Israël verlossen zou, onder zulk een zwaar

lijden kwam? Denkt eens met aandacht en met een onpartijdig oordeel over de zaak na, vraagt het eens Mozes en de profeten, met verzaking van uw vooringenomen vooroordelen, of gij dan niet vernemen zoudt dat de zaak juist zo, en niet anders gebeuren moest, gelijk gij het nu gezien hebt. Hij, namelijk Jezus, spreekt hier:

1. Van de Christus.
2. Van Zijn lijden van deze dingen.
3. Van Zijn heerlijkheid.
4. Van een ingaan in deze Zijn heerlijkheid.
5. En wel alzo.
6. Dat dit zo moest geschieden.

1. Immanuël Jezus spreekt hier dan van de Christus. Dit is een naam die bij de oude Kerk al bekend was; aan David, Ps. 2:2, en van Daniël, Dan. 9:25, uitdrukkelijk genoemd wordt. Want Messias en Christus is dezelfde Naam, de een in het Hebreuws en de ander in het Grieks. Ook hadden de discipelen de Heere Jezus al voor Deze gehouden en beleden. Andreas had gezegd tot zijn broeder Simon: Wij hebben gevonden de Messias, hetwelk is overgezet zijnde, de Christus, Joh. 1:42. Naderhand had Petrus uit aller naam tot de Heiland gezegd: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods; hoewel diezelfde Petrus, toen Jezus bij deze gelegenheid van Zijn aanstaand lijden sprak, daartegen inbracht: Heere, zijt U genadig! Dit zal U geenszins geschieden, Matth. 16:16 en 22.

2. De Zaligmaker spreekt hier van Zijn lijden van deze dingen. Hieronder verstaat en begrijpt Hij Zijn gevangenneming, met de mishandelingen daarbij voorgevallen; Zijn veroordeling voor het kerkelijk gericht der Joden, met de smaadheden die Hem daar aangedaan zijn; Zijn terechtstelling voor de heidense stadhouder Pontius Pilatus, met Zijn doodvonnis, aldaar geveld; Zijn kruisiging, met al de smarten en smaadheden Hem daarbij en daaronder bejegend; Zijn sterven, met alles, wat daarbij gebeurd is; Zijn begrafenis, met hetgeen daarop gevolgd is; en eindelijk Zijn verblijf in het graf tot de derde dag toe. Onze Emmaüsgangers konden het ook niet inschikken, dat Hij, Die Israël verlossen zou, lijden onderging, tenminste niet dat Hij zulk een groot en uitermate zwaar lijden moest uitstaan, als nu deze Profeet was overgekomen.

3. Daarbij spreekt Zaligmaker Jezus ook van Zijn heerlijkheid. Hierdoor verstaat Hij Zijn uitmuntende verhoging, die groten luister, die hoge majesteit en eer, welke Hij langs verschillende trappen voor Zich verkrijgen en in volle bezit nemen moest. Deze heerlijkheid kwam de Christus toe om verschillende redenen, en was de Zijne, omdat Hij dergelijke heerlijkheid al van eeuwigheid gehad had, Joh. 17:5; omdat God de Vader deze heerlijkheid in de raad des vredes aan de Zoon beloofd en met een eed gezworen had, Jes. 53:10, Ps. 110:4-6; omdat de Vader Die thans aan Hem al was begonnen te geven met Zijn opstanding, Joh. 17:22; omdat Christus deze heerlijkheid door Zijn gehoorzaamheid verdiend had.

4. Zulk een lijden nu zou Hem de weg tot de heerlijkheid banen, en Hem in deze Zijn heerlijkheid doen ingaan, welke heerlijkheid Hij in volle mate moest bezitten; zo zelfs, dat Hij daarvan als het ware omsingeld was, dewijl de spreekwijze van een ingaan van zulk een betekenis is. Zo staat er bij Matth. 25:21: Ga in, in de vreugde uws Heeren.

5. Deze heerlijkheid zou de Christus verkrijgen na dat lijden, maar ook daardoor gelijk zulks het woordje alzo zeggen wil. De heerlijkheid van het Hoofd, de Koning en de

Heiland der uitverkoren zondaars te zijn, zou Hij niet dan door lijden verwerven. De troon der heerlijkheid, die Hij stond te beklimmen, zou als in Zijn bloed gemetseld worden, de doornenkroon Hem tot de hoogste eerkroon brengen, en Zijn rijksstaf als het ware uit het kruishout gemaakt worden. Paulus verzekert ons hiervan op het krachtigste bij Fil. 2:69.

6. Dit moest zo geschieden, zegt Immanuël Jezus, hoe vreemd en wonderlijk het Kléopas en zijn reisgenoot ook in de oren mocht klinken. Het was geen moeten uit dwang, alsof het Hem tegen Zijn wil was opgedrongen; neen, Hij had lust om Gods welbehagen te doen, Ps. 40:9. Nochtans zou dit lijden zo licht niet zijn, dat Hij het zonder hoogdringende noodzakelijkheid zou ondergaan. Dit moeten is veroorzaakt, omdat God Zijn barmhartigheid wilde oefenen, zonder schade te lijden aan Zijn rechtvaardigheid; derhalve kon de zondaar op geen andere wijze met God worden verzoend en tot zaligheid komen, dan door zulk een lijden van Christus. In Eden lag al de bedreiging: Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven, Gen. 2:17. Ook is het Gods recht, dat zij, die zulke dingen, te weten de zonde, doen, des doods waardig zijn, Rom. 1:32. Zou dan Gods gerechtigheid ongekrenkt blijven, dan moest er niet alleen door het doen van de wet, maar ook door het dragen van de straf een voldoening aan Gods gerechtigheid geschieden. Het was voor de mens zelf onmogelijk, zulks of voor zichzelf, of voor een ander te ondernemen, zonder zich eeuwig ongelukkig te maken onder de ondraaglijke toorn van de almachtige God. Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen. Hij zal Gode Zijn rantsoen niet kunnen geven (want de verlossing van hun ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden), Ps. 49:8 en 9. Wist de mens er dan geen raad mee, de Heere God heeft, naar Zijn oneindige wijsheid en goedheid, Zijn Zoon daartoe gegeven, en Die voor de onvermogen zondaar doen tekenen: Zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken; want wie is hij, die met zijn hart borg wordt, om tot Mij te genaken? spreekt de Heere, Jer. 30:21. Zou deze borgtocht afgedaan worden, het was met wat sukkelen, en met een druppel bloed niet te doen; neen; het allerzwaarste lijden, en dat tot de dood toe, moest Hem bejegenen, onder het dragen van de verschrikkelijke toorn Gods. Maar dan moest Hij ook in Zijn heerlijkheid ingaan, en die ontvangen ten beste van de Zijnen, en als Zijn werkloon. Zo moest Hij een kwitantie hebben van volle afbetaling; Zijn recht moest bij de Heere, en Zijn werkloon bij Zijn God zijn, Jes. 49:4.

Verder is dit moeten veroorzaakt, omdat Christus in de raad des vredes Zich als de Borg en Middelaar tussen God en de uitverkorenen in hun plaats had aangeboden en God de Vader Hem als hun Borg had aangenomen.

Vervolgens, omdat God de Vader Hem beloofd had dat Hij, als Hij Zijn ziel zou gesteld hebben tot een schuldoffer en haar in de dood zou hebben uitgestort, dan zaad zou zien, Jes. 53:10.

Het moest ook zo zijn, omdat God nu reeds op deze borgtocht zovele vaders had ontslagen van hun schuld en tot de heerlijkheid ingeleid. In de hemel waren nu al de zielen van Adam, Abel, Noach, Abraham, Izak, Jakob, Mozes, Samuël, David en ontelbaar andere gelovigen. Henoeh en Elia waren er reeds met ziel en lichaam. Ondertussen was er voor hun overtredingen nog niet voldaan aan de Goddelijke gerechtigheid. Zou die betaling dan geschieden, dan moest de Christus daartoe lijden en sterven. Paulus zegt daarom, dat God Hem voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn

bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods, Rom. 3:25. Hij zegt ook met zeer veel nadruk: Het betaamde Hem, om Welke alle dingen zijn, en door Welke alle dingen zijn, dat Hij, vele kinderen tot de heerlijkheid leidende, de overste Leidsman hunner zaligheid door lijden zou heiligen, Hebr. 2:10. Maar als Hij voor hen geleden had, moest Hij ook verheerlijkt worden, ja in de hemelse heerlijkheid ingaan, opdat de verheerlijkten Hem daar ziende, het vrolijk Hallelujah mochten opzingen: Het Lam dat geslacht is, en ons Gode met Zijn bloed gekocht heeft, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging, Op. 5:9 en 12.

Eindelijk moest het zo zijn, omdat de profeten voorzeggd hadden dat de Messias eerst zou lijden, en daarna verhoogd worden.

b. Dit laatste stuk betoogde nu de Zaligmaker Zelf uit Mozes en al de profeten, gelijk Lukas in vers 27 aantekent, zeggende: En begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten, legde Hij hen uit in al de Schriften, hetgeen van Hem geschreven was. Op datzelfde drong de Heere Jezus ook aan in vers 44 en 46 van ons teksthoofdstuk. Het was ook de ganse inhoud van Paulus' prediking, Hand. 26:22 en 23, 1Kor. 15:3 en 4. Petrus drong het ook aan, 1Petr. 1:11. Ja, het getuigenis van Jezus was de geest der profetie, Op. 19:10. U de juiste inhoud van deze overdierbare redevoering van Immanuël Jezus te vermelden, is voor mij en elk mens volstrekt onmogelijk, dewijl het de Heere niet behaagd heeft ze te boek te laten stellen. Er zijn evenwel vele plaatsen in de Schriften van Mozes en al de profeten, die wij zeker weten dat zij op Messias Jezus slaan, en waarin van Hem geschreven is. Wij zullen daarvan enige met een woord noemen; want om ze alle te willen vermelden, zou in een kerkrede niet kunnen geschieden. Om in dezen in navolging van Christus te handelen, zullen wij met Mozes, de vader van al de profeten, beginnen.

Sla uw ogen maar op de evangelische moederbelofte, Gen. 3:15. Daar komt ons onder een zinnebeeldig voorstel al voor Christus' lijden en heerlijkheid. Het Zaad der vrouw, dat is, het Hoofd en de Voornaamste van het zaad, de Zoon van God en de mensen, zou de slang, de satan, de rode draak de kop vermorzelen, hem van al zijn macht beroven en te niet doen; waarin Hij immers grotelijks zou verheerlijkt worden. Maar zulks zou zonder lijden van Hem, de Messias, niet uitgevoerd kunnen worden. Hem zouden door de slang de verzenen vermorzeld worden, waardoor Hem de vastheid om te staan voor een kleine tijd ontnomen worden en Hij neervallen zou in een kortstondige dood.

God beloofde aan Abraham, dat in zijn Zaad, dat is de Christus, alle geslachten der aarde zouden gezegend worden, Gen. 12:5. Maar naar het zeggen van Paulus kon deze zegen van Abraham niet komen tot de heidenen, zonder dat de vloek werd weggenomen, en het Zaad van Abraham als een vloek voor hen aan een vervloekt moordhout werd gehangen, Gal. 3:13 en 14.

Dat het pascha, Ex. 12, Jezus Christus, Zijn lijden en Zijn heerlijkheid ook als met levende kleuren heeft afgeschilderd, verzekert ons de apostel Paulus bij 1Kor. 5:7, alwaar Hij zegt: Ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus. Want het slachten en braden van het paaslam vertoonde dat de Messias ook gedood en als aan het vuur van Gods toorn gebraden zou worden; terwijl het voorbijgaan van de verderfengel voorbij die huizen, aan wier beide zijposten en bovendorpel van het bloed van het lam gesprengd

was, afschaduwde dat de Messias, verheerlijkt zijnde, ook een iegelijk bevrijden en verlossen zou, welke geestelijkerwijze met Zijn bloed besprengd werd.

Dat de hogepriester op de grote verzoendag, volgens Lev. 16, eerst offerande moest slachten, en daarna met derzelve bloed in het heilige der heiligen ingaan, verbeeldde ook zeer klaar het lijden van de Christus en Zijn daarop volgende heerlijkheid.

Aärons eerst dorre en daarna bloeiende amandel dragende staf, Num. 17:6-8, vertoonde ook zeer duidelijk dat de ware tegenbeeldige Hogepriester, Messias Jezus, eerst zou verdorren en sterven, maar daarna wederom bloeien en vele vruchten dragen.

Maar wanneer zouden wij eindigen, indien wij alles ophaalden; indien wij spraken van al de offeranden en van de gehele schaduwachtige Levitische godsdienst, waarvan Christus het lichaam is, Kol. 2:17; indien wij hier spraken van de rode koe, Num. 19, van de koperen slang, Num. 21: 8 en 9; en van zeer vele andere dingen meer, die alle voor de ogen afschilderden het lijden en de heerlijkheid van Christus.

Laat ons liever met onze Reiziger van Mozes tot de andere profeten overstappen, waar zich weer een ruim veld tot uitweiding zal voordoen. Men hore een Job spreken, die zegt, Job 19:25: Ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan, dat men ook vertalen kan door de laatste op het stof staan, of ten laatste op het stof staan. Ziedaar de Verlosser, de Goël zou te strijden hebben tegen de vijand. Hij zou tegen de sterk gewapende, de satan, op het stof, op het strijdperk komen; ja, door het lijden des doods als onder de voet geworpen worden en eens neervallen door dat lijden des doods; maar evenwel zou hij ten laatste over het stof weer opstaan, het laatst staan op het stof van het strijdperk en staan op stof, op de nek van de vijand, in het stof neergebogen, Joz 10:24, en zo in heerlijkheid zegepralen.

David, die zelf niet alleen het voorbeeld was van de lijdende en verheerlijkte Christus, maar omdat Hij ook een Profeet was, zo heeft Hij ook van deze dingen zeer heerlijk gesproken.

1. Men slaat slechts het oog op de tweede Psalm, daar ziet men het woeden der heidenen en het bedenken der ijdelheid van de volken Israëls; daar ziet men de koningen der aarde zich opstellen, en de vorsten tezamen beraadslagen tegen de Heere, en tegen Zijn Gezalfde, zeggende: Laat ons Hun banden verscheuren, en Hun touwen van ons werpen. Ziedaar Christus' lijden; doch ziet daarop ook de heerlijkheid volgen. God de Vader zal zeggen: Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid. Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting. Nu dan, gij koningen! handelt verstandiglijk, laat u tuchtigen, gij rechters der aarde!

2. Evenzo komt het ons ook voor bij Ps. 16:9-11. Gods Heilige zou in de doodstaat of in de hel komen; dat is te zeggen, neerdalen in het graf of in de helse zielsangsten, die Hem in Gethsémané en op Golgotha bitter zouden doen kermen. Maar Hij zou daarin niet verlaten zijn, noch verderving zien, terwijl God Hem ook het pad des levens bekend maken zou; verzadiging van vreugde geven voor Zijn aangezicht; lieflijkheden aan Zijn rechterhand, eeuwiglijk, Hand. 2:25-31.

3. Ps. 22:7-24 schildert in het brede af het lijden van de Christus met al zijn omstandigheden en bitterheden, maar voegt daarbij ook Zijn uitredding, waarover hij Gods Naam prijst en Zijn gerechtigheid in de gemeente verkondigt.

4. Ps. 40:1-10 vertoont ons, hoe de Messias komen zou en sprekende bewijzen geven dat Hij lust had om Gods welbehagen te doen, stellende Zich tot een schuld- en

zondoffer, als het Tegenbeeld van al de vorige brandoffers; doch dat Hij daarna nog de gerechtigheid in de grote gemeente boodschappen zou.

5. Ps. 69:7-24 voorzegt ook uitdrukkelijk al de noden, smaadheden en hooggaande bitterheden, welke de Messias zou ontmoeten; maar het 31ste vers voegt erbij, dat Hij Gods Naam daarna nog zou prijzen met gezang en Hem met dankzegging groot maken.

6. Voegt daarbij Ps. 110:7: Hij zal op de weg uit de beek drinken. Niet uit een troost- of vreugdebeek of uit een fontein van lieflijkheid, maar uit de beken Belials, die Hem verschrikten, gelijk ze genoemd worden bij Ps. 18:5. Doch daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen, dat is te zeggen, het hoofd heerlijk opsteken boven al Zijn vijanden en over hen zegepralen.

7. In Ps. 118:22 en 23 wordt de Steen, de Messias, de ware Petra, verworpen van de bouwlieden, de Joodse leraars, maar dezelfde Steen wordt tot een Hoofd des hoeks, tot zulk een uiterste Hoeksteen, op Welke het gehele gebouw, bekwamelijk tezamen gevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere, Ef. 2:20 en 21 en Matth. 21:42. Willen wij hierbij nu Jesaja nog voegen, ook hij is veelvuldig in het voorzeggen van deze zaken. Bij Jes. 49:6 en 7 wordt van de Messias gesproken als van een verachte ziel, aan welke het volk een gruwel heeft; als een Knecht dergenen die heersen, Die nochtans ook van de Heere gegeven werd tot een licht der heidenen, om Zijn Heil te zijn tot aan het einde der aarde. Men lette ook op Jes. 53, alwaar Hij zo duidelijk spreekt van Messias' smart en heerlijkheid, alsof hij bij Zijn lijden en Zijn verhoging was tegenwoordig geweest.

Jeremia spreekt daarvan ook uitdrukkelijk: Zijn Heerlijke zal uit Hem zijn, en Zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken; want Wie is Hij, Die met Zijn hart Borg wordt, om tot Mij te genaken? spreekt de Heere, Jer. 30:21, opdat ik andere plaatsen van Hem nu niet meer noem. Ezechiël zwijgt daarvan ook niet, Ez. 34, noch Daniël, Dan. 9:24-26, noch Hosea, Hos. 13:14, noch Jona, Jona 2 vergeleken met Matth. 12:40, noch Zacharia, Zach. 9:11 en 13:7; zelfs ook Maleachi niet, Mal. 3:1 en 2. Ziet, uit deze en dergelijke Schriften van het Oude Testament betoogde de Reiziger, tot overtuiging van Zijn medewandelaars, dat Jezus de Nazarener, van Wie zij onderling spraken, de Christus was, en dat zij verkeerd deden, wanneer zij zich aan Zijn lijden ergerden.

BETOOG

Uit dit verhandelde, toehoorders! zien wij wederom een bewijs voor de waarheid van de opstanding van de grote Zaligmaker Jezus Christus. Twee ongelovige discipelen horen Hem Zelf allerkrachtigst betogen de noodzakelijkheid van Zijn lijden en de daaropvolgende heerlijkheid, door bewijzen daartoe uit Mozes en de profeten te hebben voortgebracht. Hierop werden zij er ook ooggetuigen van, dewijl zij Hem kenden, zodra hun ogen geopend werden, als uit het vervolg van ons teksthoofdstuk blijkt. Hieruit blijkt dan wederom, dat Jezus de ware en beloofde Messias is, iets, dat hier eigenlijk te betogen was.

TOEPASSING

MAG Christus de meesten van ons nu ook niet wel toeroepen: O onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben! De meesten zijn onverstandig en kennen in de grond de dierbaarheid van Jezus en van de zaligmakende waarheid niet. Is het niet te beklagen, dat er zovele duizenden zijn, ook onder de uitwendige belijders, die daarvan zo weinig weten, alsof zij er nooit iets van gehoord hebben? Zij kennen hun ellende niet, zij kennen Jezus en Zijn volheid niet, noch hoe Hij door middel van het Evangelie wordt aangeboden en door toevluchtneming van een verlegen ziel in geloof moet worden aangenomen. De oude Egyptenaars trachtten een mens, die naar de kennis van de hemelse dingen niet streefde, af te beelden door een varken. Op hoeveel hoofden der mensen staat een kroon van grijze haren, in welke ziel nog maar een kinderverstand is. Vraagt velen eens naar de eenvoudigste waarheden van het Christendom, gij zult ze daarin zo onkundig vinden, alsof ze onder het heidendom waren geboren en opgevoed.

Geen wonder, dat zeer velen ook traag van hart zijn, om te geloven, ja ook genoegzaam ongelovig worden bevonden omtrent hetgeen de Profeet Christus en Zijn gezanten gesproken hebben. Men moet uit Jes. 53:1 uitroepen: Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wien is de arm des Heeren geopenbaard? De duivelen geloven, dat God een eeuwig God is, en zij sidderen, Jak. 2:19; maar vele mensen zijn zover van de duivel vervoerd, dat zij arbeiden om deze gedachte en dit geloof uit zichzelf weg te doen, opdat zij zo, was het mogelijk, van alle siddering mochten ontheven worden. O, hoe vernigvuldigt de hoop van boze deïsten, die hun ziel het zoeken op te dringen zulks te geloven, opdat zij het zo des te geruster, als sterke geesten, zo zij zichzelf noemen, mogen bederven en met hun werk gruwelijk maken.

Sommigen, die nog wel de naam willen hebben van te geloven, willen toch niet alles geloven wat de heilige mannen gesproken hebben. Er zijn dingen die ons verstand te boven gaan, die tegen de begeerlijkheden van het vlees aanlopen, waaraan men zijn toestemming niet kan geven. Spreekt de Bijbel van de Heilige Drie-eenheid, van Gods besluit der verkiezing en verwerping, van de onmacht des mensen, van de noodzakelijkheid der wedergeboorte en van dergelijke dingen meer, deze redenen zijn hard, wie kan ze horen? Hoe kunnen deze dingen alzo zijn? Men verstaat het anders, en men zou den Geest des Heeren wel als een raadsman willen onderwijzen, om te spreken, zoals men het bevatte en begeerde. Men gelooft gaarne Gods barmhartigheid, maar niet Zijn rechtvaardigheid, ofschoon het een zowel als het andere tot Gods Wezen behoort. Men hoort gaarne van de hemel en de zaligheid spreken, maar ongaarne van de hel en de verdorpenis, die voor de ongelovige en onboetvaardige zondaar gereed zijn. Dan is het: Wat wil toch deze klapper zeggen? Hand. 17:18. Spreekt Paulus van rechtvaardigheid, en matigheid, en van het toekomstig oordeel, Felix zal Hem toeroepen: Voor ditmaal ga heen, Hand. 24:25. Achab hoorde Micha niet gaarne, omdat hij altijd het kwade over hem profeteerde, 1Kon. 22:8. Zo is het grootste getal der mensen tegenwoordig gesteld. Evenwel zijn er ook in het midden van ons, die zichzelf vleien en opdringen, dat het met hen beter gesteld is; dat zij maar goedsmoeds en vrolijk moeten leven, daar zij immers genade hebben en zulks wel mogen veronderstellen; dat zij zekerlijk zalig zullen worden en daaraan niet mogen twijfelen. De een denkt: ik ben redelijk verstandig, ik heb vrij klare en onderscheiden bevattingen van de Goddelijke waarheden, Gods Woord is mij

niet duister, maar ik heb goed geoefende zinnen, ben redelijk ervaren in het Woord en kan daarover redeneren bij mijzelf en met klaarheid spreken tegen anderen; zou ik dan het goede van mijzelf niet denken, vaststellen en daarop maar gerust voortgaan? Hoort, mensen! die dit van uzelf denkt, wij moeten u in liefde en met getrouwheid onder het oog brengen, dat uw kennis niet veel, althans zeker niet recht aan uw zielen geheiligd kan zijn; want indien zulks u geschonken was, dan zoudt gij het gebrekkige in uwe kennis zien, geheel anders van uzelf denken, en veel kleinere gedachten van u hebben; gelijk Agur, de zoon van Jake, die betuigde: Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend, Spr. 30:2 en 3. Asaf spreekt ook alzo, en dat past recht op u: Als mijn hart opgezwollen was, en ik in mijn nieren geprikkeld werd; toen was ik onvernuftig, en wist niets; ik was een groot beest bij u, Ps. 73:21 en 22. Daarenboven kennis en verstand van Gods Woord en waarheden te hebben, is wel goed en prijzenswaardig; doch bet is niet genoeg om zalig te worden, er moet nog vrij wat anders bij zijn.

Een ander denkt: ik ben niet traag van hart om te geloven, maar ik ben zeer gelovig, ik geloof van mijzelf het goede, en zou het voor een grote zonde achten dat ik aan mijn staat zou twijfelen; mijn hart is zeer genegen en ten uiterste gewillig, om alles in het geloof aan te nemen, wat God maar geopenbaard heeft, en gelovig wil omhelsd hebben. Arme mensen! met medelijden moeten wij u zeggen, dat zulks te denken een sprekend bewijs is dat gij uzelf en uw hart nog niet recht kent, dewijl elks hart van nature boos en ongelovig is; dat gij het beginsel van het zaligmakend geloof nog niet bezit, dewijl hij, die daarmee bij aanvang van de Heere begenadigd is, dikwijls met tranen moet uitroepen: Ik geloof, Heere! kom mijn ongelovigheid te hulp, Mark. 9:24, en met de apostelen bidden: Heere! vermeerder ons het geloof, Luk. 17:5. Daarenboven, van uzelf het goede te geloven en het voor een grote zonde te achten, dat gij aan uw staat zoudt twijfelen, en dat wel op die grond, omdat uw hart gewillig is, dit is een sprekend bewijs dat gij nog volslagen blind zijt en dat gij de onwilligheid en arglistigheid van uw eigen hart nog niet kent. Och, geloofde gij Jer. 17:9: Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen? Gij zoudt tot staan en nadenken gebracht worden.

Een derde denkt: ik geloof evenwel alles wat in de heilige Bijbelschriften beschreven staat, en daarop ben ik gerust. Maar lieve mens! gelooft gij dan ook dat gij wedergeboren moet worden, volgens Joh. 3:5, dat gij bekeerd moet worden, volgens Hand. 17:30, dat gij Christus door het geloof ingeënt moet worden? volgens Rom. 11:15. Dit nu met een historisch geloof te geloven, is goed, maar niet genoeg tot zaligheid, zoals in Agrippa gebleken is, Hand. 26:27.

Waarlijk, mensen! allen die zo bestaan, zijn op een weg die niet goed is, dewijl het een weg des doods is, hoe goed die hun ook moge schijnen. Hoe ongelukkig zal uw einde wezen! Gij zult eens gewaar worden dat God met vlammend vuur wraak zal doen over degenen die Hem niet kennen, en over degenen, die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn; welke tot straf zullen lijden het eeuwig verderf, 2Thess. 1:8 en 9.

Och, kwam gij nog eens tot een rechte kennis van uw ellendige toestand en van het vreselijk gevaar waarin gij ligt, mocht gij nog eens recht bekommerd worden en met verlegenheid des harten aan het vragen raken: is er dan nog enig middel om het gevaar te ontgaan, en tot genade te komen? Wij roepen de zodanigen toe: Ja. Dewijl Christus aan Gods gerechtigheid voor zondaren en zondaressen volkomen heeft genoeg gedaan,

en in Zijn opstanding uit de dood een volle kwitantie voor hen van God heeft ontvangen, zo wendt u naar Hem toe. Werpt u als een verlorene voor Hem neer, en laat niet af vóór gij in waarheid genade in Zijn ogen mag gevonden hebben.

Wat u belangt, begenadigden! geheel anders is het met u gesteld. Gij hebt geen grote gedachten van uzelf, gij zijt niet wijs in uw eigen ogen, gij gelooft dat uw kennis nog maar klein en zeer gebrekkig is, en gij in vele opzichten nog slechten, verstandelozen en onverstandigen zijt. Is dat niet zo?

Gij wordt gewaar en ondervindt dagelijks meer en meer dat gij traag van hart zijt om te geloven, dat u als arme en ellendige wormen gedurig doet bidden om vermeerdering van geloof. Kan iemand van u dat wel ontkennen?

Gij weet wat er in het verborgen omgaat, en wat het te zeggen is, als iemand van Christus Zelf onderwezen wordt uit Mozes en de profeten, mitsgaders welk een kracht zulks op het gemoed heeft. Moet gij zulks niet erkennen? Het is dan in de grond met u evenzo gesteld als met Kléopas en zijn reisgenoot.

Tot opwekking roepen wij u toe, begenadigden! Erkent de grootheid van Gods genade en ontferming over u. Wie onderscheidt u? En wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? En zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen had? 1Kor. 4:7. Het is vrije genade, vrienden! Was de Heere Jezus niet bij u gekomen op uw weg, gij waart in uw natuurlijk onverstand en ongelovigheid gebleven.

Wees niet moedeloos over de kleinheid en zwakheid van uw geloof. Men ziet in de twee Emmaüsgangers, die beide godvruchtige mannen waren, niet alleen een geringe kennis, maar ook een zwak en klein geloof; evenwel versmaadde de Heere Jezus hen niet, maar was omtrent hen meegaande, hielp hen op, en bracht hun geloof tot een gewenste stand. Al is het dat de Heere een klein geloof niet verwerpt, moet nochtans een ieder van u, begenadigden! daarnaar staan, om tot een hogere trap in het geloof te geraken. Paulus zegt: Wij begeren dat een iegelijk van u dezelfde naarstigheid bewijze, tot de volle verzekerdheid der hoop tot het einde toe, Hebr. 6:11. En hij zegt tot de Thessalonicenzen: Wij moeten God ten allen tijde danken over u, broeders! gelijk billijk is, omdat uw geloof zeer wast, 2Thess. 1:3. Zo behoort het met u ook te zijn, begenadigden! Gij moet niet altijd kinderen blijven, maar ook jongelingen en zelfs vaders trachten te worden. Tot dat einde moet gij de Heere Jezus veel zoeken en aankleven, Die de overste Leidsman en Voleinder des geloofs is, Hebr. 12:2; veel gebruik maken van het Woord des Heeren, het Woord door Mozes, de profeten en apostelen aan ons gegeven, bij meer gevorderden gedurig onderrichting zoeken, en hun voetstappen zoeken te drukken.

Wees verzekerd, begenadigden! opdat ik sluit, de Heere Jezus zal u gedurig voorkomen met Zijn genade, u onderwijzen in uw onkunde, en Hij Zelf zal ook uw geloof versterken door Zijn Geest.

AMEN.

DES HEILANDS OPSTANDING

CHRISTUS ONTDEKT ZICH AAN DE EMMAÜSGANGERS EN RAAKT WEG UIT HUN GEZICHT; ZIJ BRENGEN DEZE TIJDING AAN DE DISCIPELEN.

LUKAS. 24:28-35

En zij kwamen nabij het vlek, waar zij naar toe gingen; en Hij hield zich, alsof Hij verder gaan zou.

En zij dwongen Hem, zeggende: Blijf met ons, want het is bij den avond, en de dag is gedaald. En Hij ging in om met hen te blijven.

Eu het geschiedde, als Hij met hen aanzat, nam Hij het brood en zegende het, en als Hij het gebroken had, gaf Hij het hun.

En hun ogen werden geopend, en zij kenden Hem; en Hij kwam weg uit hun gezicht.

En zij zeiden tot elkander: Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op den weg en als Hij ons de Schriften opende?

En zij opstaande ter zelve ure, keerden weder naar Jeruzalem, en vonden de elve tezamen vergaderd, en die met hen waren,

Welke zeiden: De Heere is. waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien.

En zij vertelden hetgeen op den weg (geschied) was, en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken des broods.

VOORAFSPRAAK

HET geestelijk vuur der genade ligt menigmaal, gelijk het natuurlijke, onder de as bedolven; men ziet er geen vlam, noch gevoelt er hitte van. Het is somtijds bijna uitgedoofd, totdat de Heere, Die het gekrookte riet niet wil verbreken, noch het rokende lem-met uitblussen, Matth. 12:20, door de wind van Zijn Geest daarin blaast, en door Zijn krachtige hand het als oprakelt en weer doet ontvonken.

De waarheid hiervan blijkt ons in verschillende voorbeelden. Ziet het in David. Hij was wel in de staat der genade, maar door zijn zonde van overspel en doodslag bedwelmde hij zo het gevoel daarvan, dat het niet werkzaam in hem was; en sommige godgeleerden menen, dat het wel een geheel jaar daarna was, dat hij zijn 51ste psalm schreef, waar hij zucht: Geef mij weder de vreugde Uws heils!

Zo ging het ook met de bruid, zij had door haar zonde de Bruidegom verloren, zij zocht Hem, maar vond Hem niet, Hoogl. 5:1.

Hoe klein was het geloof van Thomas, hij nam de waarheid niet aan, omdat hij Christus niet gezien had, en zei niet te zullen geloven, Joh. 20:25.

Maria Magdalena stond bij het graf, en zocht Jezus, Die bij haar stond en tot haar sprak; want gelijk een waterachtige wolk de zon bedekt, zo had droefheid haar hart zo overstelpt, dat zij Hem niet kende.

Het is toch geen mindere zegen, dat men genade gevoelt en onderkent, als men die deelachtig wordt. Gods gunstgenoten zoeken somtijds buiten zich, wat binnen in hen is, en het gaat hun weleens als Jakob te Bethel, zodat zij uitroepen moeten: De Heere is aan deze plaats, en ik heb het niet geweten, Gen. 28:16.

Want als de Heere hun de ogen opent, dan zien zij Hem; en Hij hun hart aanroert, dan gevoelen zij Hem, geloven in Hem en bevinden dat Hij nabij is, Die zij meenden ver te zijn. Dan wordt hun hart heet in hun binnenste en ontbrandt er een vuur in hun overdenkingen, gelijk het David ging, Ps. 39:4. Nu, evenzo ging het ook met de Emmaüsgangers, ofschoon Christus met hen wandelde, bleven zij echter droevig en zwaarmoedig, dewijl zij Hem niet kenden. Maar toen Hij hun de Messias predikte uit Mozes en al de profeten, werd het vuur van hun geloof, hun liefde, hun ijver en hun verlangen naar Jezus zo ontstoken, dat zij als in een lichterlaaie vlam stonden. En toen Hij hun ogen opende, dat zij Hem kenden, erkenden zij dit aan elkaar, en keerden weder naar Jeruzalem, om dat ook aan de andere discipelen des Heeren bekend te maken, gelijk wij vernemen uit deze tekstwoorden, in hun samenhang met de voorgaande aangemerkt.

Verleden maandag voor de middag is u vertoond: Jezus' onderhandeling met de Emmaüsgangers, hoe zij Hem niet kenden, maar aan Hem hun bekommering meldden. In de namiddag predikatie is u geopend, hoe Jezus de Emmaüsgangers bestrafte, en hun Zijn lijden en Zijn heerlijkheid uit Mozes en de profeten betoogde.

De thans afgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: Hoe Christus Zich aan de Emmaüsgangers ontdekte, met drie merkwaardige gevolgen, die daarbenevens vermeld worden.

Hierin wordt ons duidelijk vertoond, dat het vuur der genade, dat lang in de Emmaüsgangers als onder de as bedolven gelegen had, nu door Jezus' hand als het ware opgerakeld was, waardoor hun harten in een lichterlaaie vlam stonden.

O, gave God, dat velen van u dit ook in dit morgenuur ondervinden mochten, opdat gij, vanhier naar uw huizen wederkerende, ook tot elkaar kond zeggen: Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak, en als Hij ons de Schriften opende? De Heere gunne ons dit om Zijns Naams wil! Amen.

Wij zullen in het openen van deze stof letten:

1. Op de ontdekking, die Christus van Zichzelf aan de Emmaüsgangers doet, begrepen in vers 21:1-31a.
2. Op de drie merkwaardige gevolgen, die daarbenevens vermeld worden, begrepen in vers 31b-35.

VERKLARING

I

In de ontdekking, die Christus van Zichzelf aan de Emmaüsgangers doet, merken wij op:

- a. Wat buiten het huis tussen Christus en deze discipelen voorviel, vers 28 en 29.
- b. Wat binnen het huis geschiedde, vervat in vers 30 en 31a.

Belangende wat buiten het huis voorviel, daarin wordt ons verhaald:

1. Christus' gelaat, vers 28.
2. De daad van Jezus en die van Zijn discipelen, vers 29.

1. Christus' gelaat beschrijft onze Lukas in vers 28 aldus; En zij kwamen nabij het vlek, daar zij naartoe gingen; en Hij hield Zich alsof Hij verder gaan zou. Hier vinden wij beschreven de gelegenheid waarbij dit gebeurde, en dan Christus' gelaat· zelf.

De gelegenheid waarbij dit gebeurde, wordt aldus uitgedrukt: En zij kwamen nabij het vlek, daar zij naartoe gingen. Zij, namelijk de heerlijke Heere Jezus, in gezelschap wandelende met Kléopas en zijn reisgenoot. Het vlek waar zij naartoe gingen, was Emmaüs. Nabij dat vlek kwamen zij nu, Kléopas en zijn metgezel hadden nu de weg van zestig stadiën bijna afgelegd, waarschijnlijk meer dan de helft ervan in het vriendelijk gezelschap van de verzezen Vorst des levens. Wat dunkt u, toehoorders! mag ik niet vaststellen dat zij nu ondervonden zullen hebben dat een zoet gezelschap de weg verkort, en iemand spoedig tot de voorgestelde plaats brengt; dat hun reis, ofschoon met droefheid begonnen, nochtans een goed gevolg gehad heeft, en dat zij op deze weg met de zon van Christus' liefde tot in hun hart zijn beschenen?

Maar ziet een droevig voorval. Hij hield Zich, alsof Hij verder gaan zou. Hij, als een reiziger bij hen gekomen, stelt Zich aan alsof Hij verder gaan wil, en hun gezelschap verlaten zou. Niet dat zulks het voornemen van Christus was; neen, Hij wil niet onbekend scheiden, maar ook niet onverzocht met hen binnen treden, waarom Hij Zich hield alsof Hij verder gaan zou. Maar licht zal iemand van u denken: Hoe, mag men veinzen en zich uitwendig anders houden dan men inwendig meent? Toehoorders! het is zo, er is een zondig veinzen, namelijk dan, als men zulks doet om zijn naasten te misleiden en te bedriegen, gelijk Absalom alzo verzocht om naar Hebron te gaan, 2Sam. 15:7. Maar er is ook een onzondig veinzen, namelijk dan, als zulks geschiedt zonder bedrog en tot beproeving; alzo hielden de engelen zich, alsof zij op de straten van Sodom wilden vernachten, Gen. 19:2. Op deze laatste wijze handelt de grote Heere Jezus hier ook, even gelijk Hij zo ook deed met de Kananese vrouw en met Filippus, Joh. 6:5. Begeert gij redenen, waarom het Hem beliefdde hier zo te handelen, het was, om hen alsnog in die gedachten te houden, om Zijn weggaan van de Zijnen hiermee te voorspellen, en inzonderheid om hun genegenheid tot Hem hierdoor nog meer gaande te maken. Evenals hier handelt Christus nog dikwijls met de Zijnen.

2. Op Christus' gelaat volgt in vers 29 de daad der discipelen, en dan Jezus' eigen daad. De daad der discipelen beschrijft onze Lukas aldus: En zij dwongen Hem zeggende: Blijf met ons, want het is bij de avond, en de dag is gedaald. Hier ontmoeten wij hun verzoek, dat en hoe zij het doen, en de reden waarmede zij het aandringen.

De Emmaüsgangers nodigen en verzoeken hier nu de Heere Jezus bij zich, zeggende: Blijf met ons. Zij kenden Christus niet, en nochtans was hun beleefdheid zo groot, dat zij Hem nodigen, om met en bij hen te blijven. En geen wonder, zouden zij zulk een Vriend daartoe niet verzoeken, die hen met zoveel hemelse wijsheid onderricht had, door Wie zij zo godvruchtig gesticht en aan Wie hun harten en liefde verkleefd geworden waren? Zij meenden het wel met ernst; want Lukas zegt: En zij dwongen Hem, zeggende: Blijf met ons, dat is, zij hielden sterk aan, lieten niet af, ja dwongen Hem zelfs. Niet met uiterlijk geweld, door Hem te trekken en te scheuren, maar met een beleefd geweld, door sterk verzoeken, gelijk Lot: hij hield bij hen zeer aan, Gen. 19:3. Zo bad ook Lydia Paulus en zijn gezelschap, in haar huis te blijven, ja, zij dwong ons, zegt Lukas, Hand. 16:15.

De reden waarmee zij hun verzoek aandringen is: want het is bij de, avond, en de dag is gedaald. Het is, willen zij zeggen, niet raadzaam dat gij verder gaat, u mocht enig ongemak overkomen. Want de wegen waren in die tijd niet veilig zoals uit Luk. 10:30 kan afgenomen worden. Uw gezelschap is ons zo aangenaam geweest, dat wij u hartelijk verzoeken, om nu deze avond en nacht ons met Uw tegenwoordigheid nog verder te verkwikken. Waar wilt gij ook in de duistere avond gaan?

Denkt gij, wat dreef deze mannen zo aan, om deze onbekende Vreemdeling zo te dwingen, om bij hen te blijven? Het was uit een burgerlijke beleefdheid.

En uit een grond van herbergzaamheid; zij hielden Hem voor een Vreemdeling, van Wie zij dachten dat Hij daar geen andere intrek had. Vreemdelingen in huis te nemen werd onder de Ouden voor een en zeer prijzenswaardige plicht gerekend. Wat hield Abraham niet aan, dat die drie mannen, Gen. 18:25, en die oude man te Gibeon, dat die Leviet bij hem inkeren en vernachten zou, Richt. 19:20.

Uit grond van dankbaarheid. Hij had hen onderweg nu zo geleerd en gepredikt, dat erkenden zij en daarvoor zoeken zij Hem nu enige beleefdheid te bewijzen.

Uit een grond van liefde tot Hem, Die in hun hart ontsproten was uit verschillende redenen. Misschien hebben zij ook wel enige gedachte gehad, of het niet de Heere Jezus mocht zijn. Immers die verbazende wijsheid waarmee Hij hun de Schriften had geopend, bijzonder aangaande de Messias en wat Hem moest overkomen, gevoegd bij die wonderlijke bewerking die daaronder hun hart gehad had, konden hun daartoe al wat grond gegeven hebben. En hierom hebben zij Hem nog al wat zoeken te houden, op hoop, dat Hij Zich nog wel nader zou openbaren, of zij Hem ergens nader uit kennen zouden.

Hierbij kwam dat verstandig onderwijs, die zoete stichting, die zij in Zijn gezelschap genoten hadden; o, dat had hun Hem zo lief doen krijgen dat zij nog al meer wensten te genieten. Die predikatie was hun nog veel tekort geweest, zij zochten nog meer te horen. Maar wat bijzonder hun liefde uitlokte, om Hem bij zich te houden, was, dat zij onder Zijn prediking zo hun hart gevonden hadden, en zo gevoelig waren bewrocht, gelijk zij in vers 32 betuigen zullen.

Dit had zoveel vermogen op de Heere Jezus, dat Hij inging om met hen te blijven. Hij willigde dan hun vriendelijk verzoek in, deed hun het genoegen, dat Hij met hen in huis ging, en dat wel, om met hen te blijven, dat is te zeggen, om nog enige tijd aldaar bij hen te vertoeven.

b. Laat ons nu ook overwegen wat er geschiedde, toen zij in het huis gekomen waren, vervat in vers 30 en 31a. Aldaar ontmoeten wij:

1. Het uitwendige, waaronder Jezus Zich aan de Emmaüsgangers bekend maakte, vers 30.

2e. Het inwendige, dat aan hen gewrocht werd, waardoor zij Hem kenden, vers 31a.

1. Het eerste beschrijft Lukas aldus: En het geschiedde als Hij met hen aanzat, nam Hij het brood en zegende het, en als Hij het gebroken had, gaf Hij het hun. Deze woorden zijn wat duister, als men de displechtigheden der Hebreëen niet weet, maar die wetende, dan zijn ze klaar.

De volgende plechtigheden waren de Hebreëen gewoon bij een maaltijd in acht te nemen: Eerst wasten zij zich, somtijds de voeten, maar altijd de handen, en daarop zetten zij zich aan de dis, waarop altijd, benevens de andere spijs, brood en zout moest zijn. Straks nam de huisvader het brood. Was er een gast, waarvoor hij veel achting had, dan

werd die daartoe verzocht; of was er een rabbi tegenwoordig, dan was het diens werk; of zo er meer rabbijnen waren, dan werd het de opperste rabbijn overgegeven. Deze sneed dan aan de plaats waar dit het allerbest doorbakken was, een tamelijke snede, doch zo, dat die niet doorging. Daarop legde hij het neer, dekte het met beide zijn uitgestrekte handen en sprak er deze zegen over uit: Geloofd zijt Gij, onze God! een Koning der wereld, dat Gij het brood uit de aarde doet voortkomen! Hierna brak hij het gesneden stuk, doopte het in het zout en at het terstond op. Vervolgens brak hij voor elke disgenoot ook een stuk van het brood en legde het voor een ieder op zijn plaats, opdat elk het nemen en eten zou. Deze displechtigheden worden zelfs nog hedendaags grotendeels bij de Joden in acht genomen, gelijk de geleerde Buxtorf, in zijn "School der Joden," hoofdstuk 7I aantekent.

Alzo geschiedde het dan ook, dat Hij, als Hij met hen aanzat, het brood nam. Buiten twijfel heeft Christus eerst Zijn handen gereinigd, en misschien hebben zij ook Zijn voeten gewassen, terwijl de spijs bereid werd. De gerechten die op tafel gezet werden, worden niet genoemd, maar alleen het brood. Sommige uitleggers hebben hierover aangekend, dat bij de Hebreëen onder brood alles begrepen wordt. Doch hoewel dit waarheid is, komt het hier evenwel niet te pas. Ook komt het hier niet voor, gelijk anderen daarover schrijven, alsof hierdoor de matigheid zou worden aangewezen. Wij menen, dat het brood hier maar alleen genoemd wordt, omdat Lukas slechts wil aantekenen het middel, waaronder en waardoor Christus Zichzelf aan de Emmaüsgangers openbaarde, dat hier genoeg was.

Dit brood nam Hij in Zijn hand, en deed daarin buiten twijfel ook een tamelijke snede. Wij stellen vast, toehoorders, dat de Heere Jezus dit niet uit Zichzelf zal gedaan hebben, maar dat Hij daartoe vriendelijk door de huisvader zal verzocht zijn. Hij was aldaar toch een aangename Gast, voor Wie zij zeer veel achting hadden. Misschien stelden zij ook vast, dat Hij een rabbi, een leraar in Israël was, dewijl Hij hun de Schriften van Mozes en de profeten zo vaardig geopend had. Althans, het was zo, Hij was de opperste Leraar. En zegende het; dat is, legde het neer, dekte het met beide Zijn uitgestrekte handen en sprak er een zegen over uit. In de grondtekst staat hier Eulogaese, wat niet te zeggen is, dat Hij zei: Dit is mijn lichaam gelijk roomse schriftuurverklaarders dit zo opvatten. Die willen, dat Christus hier wederom het Avondmaal zou uitgedeeld hebben, en dat wel onder de gedaante van brood alleen. Integendeel, Christus had betuigd, dat Hij hier niet meer Avondmaal met hen houden zou, Matth. 26:29. Het avondmaal onder de gedaante van brood alleen te eten, is meer dan duizend jaren daarna eerst verzonnen. Christus handelt hier even zo als de gewoonte onder de Hebreëen in die tijd meebracht. Maar Eulogaese zegt, dat Hij er een zegen over uitsprak. Niet, toehoorders, dat wij juist vaststellen, dat de Heere Jezus het gewone formulier der Joden zal gebruikt hebben; Hij kan hier heel wel een ander gebed met zonderlinge nadruk en buitengewone kracht hebben gebezigd.

En als Hij het gebroken had. Buiten twijfel zal de Heere Jezus het eerste stuk voor Zichzelf afgebroken, in het zout gedoopt en terstond opgegeten en daarna voor elke disgenoot een stuk van dat brood afgebroken hebben.

Gaf Hij het hun; dat is, legde het voor een ieder op zijn plaats, opdat elk het nemen en eten zou.

Dit was het uiterlijk middel, waaronder en waardoor Jezus aan de Emmaüsgangers ontdekt werd. Sommigen willen, dat Hij aan hen is bekend geworden uit het effen breken

van het brood. Anderen uit de opslag van Zijn ogen in de zegening. Wederom anderen uit de bijzondere woorden die Hij tot de zegening gebruikt heeft. Nog anderen begrijpen het zo, dat zij uit het zegenen konden horen dat Hij wat meer was dan een gewoon man, en uit het breken zagen en dachten: dat gelijkt naar het breken van onze Jezus, het is net, alsof het onze Jezus is, zou dat Jezus Zelf niet wezen? Dit laatste is het meest waarschijnlijk.

Maar dit uitwendige alleen zou niet genoeg geweest zijn, waarom er nog bijkwam: En hun ogen werden geopend en zij kenden Hem. Dergelijke spreekwijze vinden wij ook bij Gen. 3:7. Op tweeërlei wijze worden de ogen gezegd geopend te worden; of wanneer de ogen van een blinde open gedaan en hij ziende gemaakt wordt, of wanneer iemand het vermogen gegeven wordt om een zaak recht in en door te zien, en daaruit iets te leren kennen dat hem tevoren onbekend was. In deze laatste zin moeten wij het hier opvatten; want hun ogen werden geopend en zij kenden Hem, en zij zagen alzo volzeker, dat het Jezus Zelf was.

Ziedaar toehoorders! het eerste deel van mijn rede.

II

De merkwaardige gevolgen, die daarbenevens ook in onze tekst vermeld worden, zijn drie:

- a. Het eerste gevolg is begrepen in vers 31b.
- b. Het tweede in vers 32.
- c. Het derde in vers 33-35.

a. Het eerste gevolg was: En Hij kwam weg uit hun gezicht; zodat zij Hem terstond weer misten, Die zij pas gevonden en gekend hadden. Willen zij hun misslagen afbidden, Hij kwam weg uit hun gezicht.

De Lutheranen verklaren dit gewoonlijk zo, dat Zijn lichaam aldaar onzichtbaar werd, en besluiten daaruit, dat een lichaam ergens onzichtbaar kan tegenwoordig zijn. Stond er in de tekst: Hij bleef daar met Zijn lichaam, zonder dat zij Hem, zagen, dan zou hun verklaring enigen schijn hebben; maar er staat een uitdrukking die eigenlijk naar de letter zegt: Hij werd onzienlijk van hen, dat is, Hij kwam weg uit hun gezicht, door zich haastig en zeer schielijk vandaar weg te maken.

b. Het tweede gevolg was, volgens vers 32: En zij zeiden tot elkander: Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op de weg, en als Hij ons de Schriften opende? Zodra Jezus weg was, werden de tongen van Kléopas en zijn reisgenoot los; en zij zeiden tot elkander. Hier moeten wij letten:

1. Op hetgeen zij van zichzelf getuigen.
2. Op de tijd, wanneer het zoo met hen geweest was.

1. Hetgeen zij van zichzelf getuigen, is: Was ons hart niet brandende in ons? Door hun hart verstaan zij niet dat vleselijk deel van hun ingewand, dat gewoonlijk zo genoemd wordt, omdat het, gelijk de filosofen zeggen, het eerst in de mens leeft en het laatst sterft; maar zij verstaan daardoor hun gemoed, hun ziel met al haar hartstochten en bewegingen. Niet, zoals het van nature is, dewijl het gemoed of het hart van een mens van nature zo hard is als een steen; Ez. 36:26, geheel stomp en onwetend, 1Kor. 2:14, mitsgaders

koud en dood, Ef. 2:1 en 2; maar zoals hun hart door genade geworden was, geestelijk levend, vol hemelse bewegingen van geloof, liefde en verlangen naar Christus. Om zulk een hart bad David, Ps. 51:12. Doch in alle wedergeborenen en op alle tijden brandt dit vuur niet even sterk. Er zijn vele beletselen die het verdoven, dat het zijn werkingen zo niet heeft. Want uitwendige zwarigheden verhinderen zeer dikwijls de werkzaamheden van het gemoed; inwendige strijd en aanvechtingen verdoven ook niet zelden de geestelijke genegenheden; het uitstellen der beloften doet de gelovigen ook menigmaal twijfelen, of daarvan wel ooit iets zal worden; vleselijke gedachten benevelen ook wonderlijk de ogen des verstands, dat men de zaken niet recht inzien noch begrijpen kan. Maar als deze wolken verdreven zijn, dan schijnt de zon des te klaarder, en haar genadestralen verwarmen dan de zielen des te krachtiger. Dit hadden de Emmaüsgangers ondervonden, en daarom zeggen zij tot elkaar: Was ons hart niet brandende in ons? Gelijk het vuur het gloeiend ijzer door en door bezit, zo had Christus, hoewel toen nog onbekend en naar hun oordeel nog afwezig, hun harten ook al geheel ingenomen en daarin door Zijn Woord en Zijn Geest krachtige en vurige bewegingen des geloofs en der liefde naar en tot Zijn Persoon veroorzaakt.

Zij hadden de volgende gestalten ondervonden: dat hun hart werkzaam was geworden omtrent de Heere Jezus, dat hun genegenheden tot Hem weer waren gaande geraakt; dat zij de beloften Gods, in het Woord gedaan, wederom hadden kunnen aannemen. Zij hadden geestelijk licht gekregen en ondervonden, dat zij het werk der verlossing nu geheel anders dan voorheen inzagen en nu eerst recht begrepen; hun geloof lag nu niet langer bedolven onder de as van onwetendheid, maar zij waren nu ten volle overtuigd dat Christus de ware Messias was. Hieruit ontstond nu in hun hart een vlam van vreugde; zo droevig als zij tevoren waren over het gemis van Christus, zo verblijd waren zij nu, terwijl zij verstonden dat Hij leefde. Daaruit volgde in hun hart een geweldige vlam van liefde en genegenheid tot Christus. O, welk een verlangen en welk een begeerte was er in hen om Hem te zien! Evenals David, Ps. 42:2 en 3, bezweken ook zij bijna van verlangen naar Hem, totdat hun ogen geopend werden, en zij Hem zagen. Maar gelijk een bliksem, die haastig komt en spoedig verdwijnt, zo was Christus hun nauwelijks in het oog. of Hij onttrok Zich weer uit hun gezicht, opdat zij zich op Zijn lichamelijke tegenwoordigheid niet zouden vergapen, maar op Hem zien met het oog van hun geloof.

2. Doch wanneer was het zo met hen? Dit geven zij te kennen met deze woorden: Als Hij tot ons sprak op den weg. Zo krachtig en doordringend, willen zij zeggen, waren Zijn redenen, dat wij ze op de weg voelden doordringen in ons hart.

En als Hij ons de Schriften opende, ons als een ervaren schriftgeleerde verklaarde de verborgenheden aangaande de Messias, zodat wij nu eerst recht begrijpen wat de voorbeelden betekend en geleerd hebben. Ook weerlegde Hij onze verkeerde begrippen, die wij hadden van Zijn Persoon en Zijn ambten, zo klaar dat wij nu een geheel andere bevattning van Hem, van Zijn lijden en van Zijn opstanding hebben. Hij beantwoordde onze tegenwerpingen ook zo onweersprekelijk, dat wij overtuigd werden van de waarheid, en niet één woord tegen Hem wisten in te brengen. Hij voegde ook bij Zijn bestraffing zulk een heilzame balsem der vertroosting, dat onze verslagen harten weer verkwikt werden. Zij zeggen dit als in verwondering opgetogen, zij kunnen het niet uitdrukken; met misnoegen op zichzelf, dat zij zo onbedachtzaam van en tot Hem gesproken hebben; met openbare belijdenis, wensende nu voortaan geheel anders van Hem te spreken.

Zo is toch Gods Woord als een vuur. Jer. 23:29; daarom zegt de profeet: Het werd in mijn hart als een brandend vuur, besloten in mijn beenderen; en ik bemoeide mij om te verdragen, maar kon niet, Jer. 20:9. David zegt ook in die zin: Mijn hart werd heet in mijn binnenste, een vuur ontbrandde in mijn overdenking Ps. 39:4. Zulk een kracht had het uit de mond van Petrus, Hand. 2:37, en van Paulus, Hand. 26:27 en 28, hoeveel te meer uit de mond van de Heere Jezus, de opperste Wijsheid Zelf, van Wie Zijn vijanden zelfs moesten belijden: Nooit heeft een mens also gesproken, gelijk deze Mens, Joh. 7:46, temeer, daar Zijn woord hier met hemels vuur vergezeld was.

c. Althans het derde gevolg geeft een bewijs van hun verwakkerde werkzaamheid door dat hemels vuur, dat in hun harten ontstoken was. Lukas zegt ervan in vers 33: En zij, opstaande ter zelve ure, keerden weder naar Jeruzalem en vonden de elven samenvergaderd, en die met hen waren. Deze discipelen, voornemens geweest zijnde, om binnen Emmaüs te vernachten, veranderen van zin: en zij, opstaande, keerden weder naar Jeruzalem, de stad vanwaar zij zo even gekomen waren; en dat terzelve ure, dat is aanstonds nadat Jezus hen verlaten had, zijnde dit naar de aantekening van Grotius een Syrische spreekwijze. Het was al laat op de dag, en nu nog meer bij de avond, dan toen zij zulks de Heere Jezus voorhielden. Jeruzalem was twee en een half uur van Emmaüs af, en zij hadden weinig tijd gehad om uit te rusten van hun reis. Zij hadden hun Medereiziger afgeraden om verder te gaan, wegens de naderende nacht, om in geen ongelegenheid te komen; maar de nieuwe vlam, die de Heere in hun harten had aangeblazen, gaf hun geen rust. Zij drong en dreef hen zozeer, dat zij noch om hun maaltijd, noch om de weg, noch om de arbeid, noch om de aankomende nacht, noch om alles wat hun zou mogen ontmoeten, dachten. Zij verlaten dan Emmaüs, en keren weer naar Jeruzalem. En vonden de elven samenvergaderd, en die met hen waren. De elven, noemt Lukas hier het gezelschap der apostelen, nadat Judas hen verlaten had, wordende tevoren twaalven genoemd. Zij worden hier de elven genoemd, ofschoon zij hier nu niet allen tegenwoordig waren, dewijl Thomas, volgens het bericht van Johannes, afwezig was 1Joh. 20:24. Dezen waren samenvergaderd, gelijk ook anderen van Jezus' vrienden en vriendinnen met hen, zittende met gesloten deuren om de vreze der Joden, en zoeken de een de ander naar elks vermogen te onderrichten en te troosten.

Toen zij binnen kwamen, deden zij de mond open om de goede tijding, waarvan zij vol waren, uit te brengen; maar buiten hun verwachting werden zij van de anderen voorgekomen, gelijk Lukas van hen getuigt, vers 34: Welke zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien.

Er zijn wel uitleggers, die willen dat deze woorden door de Emmaüsgangers gezegd zijn, en dat Simon Petrus een van die was; doch dit strijdt tegen de grondtekst, dewijl daar niet staat legobtes, maar legontas. De elven dan en die met hen waren, zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan. Outoós, hier door waarlijk overgezet, zegt eigenlijk wezenlijk, gelijk wij het zo ontmoeten bij Mark. 11:22: Zij hielden allen van Johannes, dat Hij waarlijk, wezenlijk, een profeet was. Wezenlijk is het tegenovergestelde van hetgeen also schijnt en is bijgevolg iets dat waarlijk is. Het is dan alsof zij zeggen: Dat de Heere opgestaan is, steunt nu niet meer op onzekere gissingen, of op een enkel getuigenis van Maria Magdalena, maar is ontwijfelbaar waarachtig.

En is van Simon gezien, die anders Petrus of Cefas genoemd wordt, 1Kor. 15:5. Hadden de vrouwen het getuigd en wilde men haar getuigenis voor een ijdel geklap houden, hier is een Petrus, een groot apostel, die verzekert ook de Heere Jezus met eigen ogen gezien

te hebben, waarom zij niet meer konden twijfelen, of het was waarlijk zo. Doch het schijnt vreemd, hoe de elven en die met hen waren de Emmaüsgangers verzekeren konden van Jezus' opstanding, daar Markus ons bericht, Mark. 16:13, dat zij deze twee ook zelfs niet geloofden, die hen verklaarden wat zij gezien en gehoord hadden, ja, zij gelooven een weinig tijds daarna hun eigen ogen niet, toen Christus in het midden van hen verscheen, gelijk in vers 41 van ons teksthoofdstuk verhaald wordt. Maar hier heeft men te letten dat men meer zulke voorbeelden heeft, dat er iets van allen gezegd wordt, wat één alleen of enigen van hen gedaan hebben, gelijk blijkt uit Matth. 26:8, vergeleken met Joh. 12:4. Naardien dan sommigen van de apostelen en van degenen die met hen waren, vaardiger en eerder, anderen trager en later geloofd hebben, zo wordt het beide van allen in het algemeen gezegd. Ook wat het volgende verhaal van vers 41 belangt, dat ze nog niet geloofden, dat moet men geenszins van Zijn opstanding verstaan, maar van die tegenwoordige verschijning. Zij geloofden toen wel dat Christus was opgestaan, maar zij twijfelden, of Hij het wel was Die zij daar nu met hun ogen aanschouwden. Verschillenden uit deze vergadering geloofden dan de verrijzenis van Jezus, en dezen zeiden dit.

Kléopas nu en zijn metgezel betonen zich gereed om in vergelding van deze zoete en aangename tijding dit heilig gezelschap te berichten wat hun gebeurd was. En zij vertelden hetgeen op de weg geschied was, en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken des broods, volgens vers 35. Zij beschuldigen zichzelf van domheid en onverstandigheid, dat zij Hem niet eerder gekend hadden uit Zijn redenen en andere tekenen, die hun voorkwamen. Zij vertelden dat; dat woord is van nadruk, en beduidt eigenlijk een zaak ordentelijk te verhalen en te verklaren. Alzo ontmoeten wij het bij Hand. 15:12: Al de menigte zweeg stil, en zij hoorden Barnabas en Paulus verhalen wat grote tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had. En Hand. 21:19: Paulus verhaalde hun van stuk tot stuk, wat God onder de heidenen door zijn dienst gedaan had. Dit woord wordt eigenlijk gebruikt omtrent heilige zaken, wordende *Excaegaetai* genoemd, die zaken verklaarden, welke tot de dienst van God behoorden; en van Christus wordt dit woord gebruikt: Die ons de Vader verklaard heeft Joh. 1:18. Gelijk zij dan Christus hadden horen voortbrengen en verklaren de profetische Godspraken, zo hebben zij die wederom overgegeven aan het elftal en aan degenen die bij hen waren, zonder verandering of bijdoening.

Uit deze nu verhandelde geschiedenis, toehoorders! zien wij wederom een doorslaand bewijs voor de waarheid der opstanding van de grote Zaligmaker. Twee ongelovige discipelen worden daarvan ooggetuigen, horende eerst de noodzakelijkheid van Zijn lijden en Zijn daarop volgende heerlijkheid allerkrachtigst uit Zijn mond betogen, door bewijzen daartoe uit Mozes en de profeten voortgebracht, waarop zij Hem kenden, toen hun ogen geopend werden. Zij hoorden zulks mede getuigen van de elven en die met hen waren, zulks gelovende uit het bericht, van Petrus, die Hem gezien had. Ja, straks naar de tekst ziet men de Heere Jezus staan in het midden van deze vergadering. Getuigenissen, die waarlijk onwraakbaar zijn. Het was trouwens ook in het Oude Testament voorzeggd, dat de Messias Zich zo omtrent de Zijnen gedragen zou, als Hij Zich hier omtrent de Emmaüsgangers gedragen heeft, niet alleen bij Ez. 34:11,12 en 16, maar ook zeer duidelijk bij Zach. 13:7. Bijgevolg blijkt dan hieruit wederom volzeker, dat deze Jezus van Nazareth de waarachtige en beloofde Messias is.

TOEPASSING

ZIEDAAR, mijn vrienden! hoe de Emmaüsgangers zich gedragen, wat hun wedervoer, en hoedanig zij hun harten gesteld gevonden hadden. Laten wij elk onszelf nu eens onderzoeken, of wij ook al rechte discipelen en leerlingen van Christus zijn. Zoals het met de Emmaüsgangers in deze tekst gesteld was, zo moet het ook met ons gesteld wezen. En daarom vraag ik elk uwer in het bijzonder: Tracht en zoekt gij wel met ernst en aanhoudendheid, om Jezus bij u te hebben en te houden; maakt gij daarvan wel opzettelijk uw werk; houdt gij wel sterk aan; laat gij niet af? Zo deden hier de Emmaüsgangers. Zijn uw ogen ook al eens geopend, zodat gij Jezus ook al enigszins hebt leren kennen; hebt gij ooit enig gezicht van Hem gekregen; is Hij u ooit voorgekomen; heeft Hij zichzelf ooit aan u ontdekt? Dit wedervoer hier immers de Emmaüsgangers.

Is uw hart ook al eens brandende in u geworden, als Hij tot u sprak? Dit wordt in verschillende trappen en gestalten van een oprechte ondervonden, namelijk dan, wanneer hij ondervindt dat zijn hart omtrent en met Jezus werkzaam is; als zijn genegenheden tot Hem gaande raken; als hij de beloften Gods, in het Woord gedaan, kan aannemen; als hij licht krijgt om het werk der verlossing recht in te zien, als hij bewustheid krijgt van zijn aandeel aan Jezus. Als hij over zijn aandeel verheugd en verblijd wordt; als hij een blakende vlam van liefde en genegenheid tot Christus in zijn hart heeft en gevoelt. In welke trap kent gij het nu voor uzelf? Kent gij het voor uzelf wel in zijn allerlaagste trappen?

Helaas, hoe weinigen zijn er die hieraan voor zichzelf enige kennis hebben! Want vele mensen doen in het geheel geen moeite om Christus bij zich te hebben en te houden; velen zien ook geen uitnemendheid in Hem en laten Hem daarom maar gaan; velen zijn ook kil en koud, zonder enige warmte van genegenheid tot Hem,

Anderen, waar nog iets schijnt te zijn, zijn echter maar lauw. Zij zeggen wel, dat zij Jezus moeten hebben, maar zij nemen het niet ter harte, blijven lui en traag en het lust hun niet enige moeite daartoe aan te wenden.

In velen is ook een wild vuur van eigenwaan, vooroordeel en misverstand.

Weet dit, o mensen! waarmee het zo gesteld is: indien gij zo blijft, dan zal Jezus u ook voorbijgaan en u Zijn gunst weigeren; gij zult Hem namaals wel zoeken, maar dan ook niet vinden; ja, gij verwaarloost alzo uw waarachtig geluk, uw eeuwige zaligheid.

Och, dat gij dan nog eens wijs werd en het ter harte nam, dewijl Jezus u nog verzoekt, aan de deur van uw hart klopt, Op. 3:20, en u nog nodigt! De Heere drukke dit met kracht op uw harten!

Maar wellicht zal er onder de ware gelovigen de een of ander zijn die mij wel toeroepen zou: Ik heb voor mijzelf wel enige kennis aan de zo even voorgestelde stukken, dat kan ik niet ontkennen; maar als ik de Heere Jezus eens onder het oog krijg, als ik Hem eens vind, als Hij Zichzelf eens aan mij ontdekt; o, Hij geraakt zo ras weer uit mijn gezicht, ik ben Hem zo spoedig weer kwijt, dat maakt mij achterdochtig en doet mij vrezen of het wel recht met mij is. Hoort, oprechten! raakten de Emmaüsgangers Hem ook niet terstond weer kwijt uit hun gezicht; wel, was het niet recht met hen? Immers ja; waarom zou het dan met u ook niet recht zijn? Men geniet en gevoelt hier niet altijd Zijn tegenwoordigheid. Men moet hier leren leven door het geloof.

Gelovigen! laat ik tot onderrichting uit deze stof u nog onder het oog brengen, dat Christus nog dikwijls met de Zijnen zo handelt, als Hij hier met de Emmaüsgangers gehandeld

heeft. Hij houdt Zich, alsof Hij van hen wil weggaan, somtijds uitwendig, wanneer Hij hen in grote zwaarigheden doet komen, en Zich voor hen verborgen houdt, gelijk het Job ging, Job 1-3; somtijds inwendig, wanneer Hij hen onder zware aanvechtingen doet geraken, en Zich dan schuil houdt, gelijk het de Kerk ging, Jes. 49:14. Inzonderheid handelt Jezus nu nog met de Zijnen zo, als zij traag worden in de middelen, in het horen, lezen en bidden; als zij zich in de zonden toegeven.

De grote Heere Jezus handelt met de Zijnen zo, om hen te beproeven, zoals bleek in Abraham, Gen. 22 en Hiskia, 2Kron. 32; om hen te verootmoedigen, Deut. 8:3; om ze ijveriger te maken in het goede, Ps. 119:67; om daarna des te troostvoller aan hen te verschijnen, Ps. 110:15.

In zulk een toestand dan moet een gelovige veel werk van bidden en smeken maken, Matth. 7:7, en daarin aanhouden en niet aflaten, zoals Jakob, Gen. 32; ja, Hem als met een heilig geweld zoeken te dwingen, door Hem moeilijk te vallen, gelijk die vrouw, Matth. 5:25.

Weet tot uw troost, gelovigen! voor een kleine tijd moge Hij u verlaten, maar met eeuwige goedertierenheid zal Hij Zich uwer ontfermen, Jes. 54:7 en 8. Zijn medelijden is met de zwakken, die zal Hij niet verbreken, Jes. 42. Eindelijk, en daarmee sluit ik, Hij zal u eens volkomen verschijnen, en u dan tot Zich opnemen, opdat gij eeuwig mag zijn, waar Hij is.

AMEN

LEERREDE OVER DE BELIIDENIS DES GELOOFS

TEKST: JOHANNES 13:17

Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij dezelve doet.

VOORAFSPRAAK

DE dichter zegt: Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent, Ps. 89:16. Het onderwerp, waarvan hij hier spreekt, is het volk, hetwelk het geklank kent.

Wij horen hier spreken van een geklank. Dit zinspeelt buiten twijfel of op het geklank der twee zilveren trompetten, die God belastte te maken, Num. 10:1-10; of op het geklank der bazuinen, waarmee op de eerste dag van het nieuwe jaar het feest des geklanks, Lev. 23:24, en waarmee ook het jaar der vrijlating, Lev. 25:8-10, moest worden ingewijd. Doch in dit geklank is de zaak zelf het Woord des Evangelies, de waarheid van die schaduwen.

Het volk, dat dit geklank kent, zijn zij, die verstaan dat de Zoon van God is verschenen in het vlees, die de zaken, welke in dit geklank worden verkondigd, in hun gewicht en hun waardij kennen, waardoor die geestelijke goederen hoger worden geschat dan de gehele wereld en al wat er in is; die door dit geklank het hart gaande gemaakt en opgewekt wordt, om als vrijwillig de Koning tegemoet te gaan, teneinde zich aan Zijn scepter te onderwerpen.

Dit volk is welgelukzalig. Het grondwoord staat hier in het meervoudig getal, tot bewijs dat er een samenloop van zaligheden voor dat volk bereid is, naar ziel en lichaam, hier, en hierna eeuwig. Gewis, er is een gans zeer uitnemend gewicht van geluk en zaligheid voor dat volk. Let eens waarvan zij zijn ontslagen. Zij zijn uitgegaan uit hun oude natuur en uit die staat, waarin zij geboren waren en zolang tot oneer van God geleefd hadden; zij zijn uitgegaan uit het gevangenhuis van de satan, die hen geketend had, en uit de boeien van de zonde; zij zijn zo verlost, dat zij de dood niet zullen zien, noch ooit in de verdoemenis komen. En gelijk zij van alle kwaad bevrijd worden, zo worden zij ook in het bezit van een eeuwig blijvend goed gesteld. Zij worden nieuwe schepselen, vernieuwd in de geest des gemoeds door de wedergeboorte tot een geestelijk leven; zij gaan in vrijheid uit en in het huisgezin van de Heere over. Zij worden erfgenamen van het hemels en eeuwig Koninkrijk.

Trouwens, dit heeft ook Heiland Jezus van dit geklank, van de Evangeliewaarheden en van hun werkzame kennis geleerd, als Hij in onze voorgelezen tekstwoorden zegt:

Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij zo gij dezelve doet. Ja, de schakel der Goddelijke waarheden, naar onze Gereformeerde belijdenis, behelst het ook in zich, dat het volk welgelukzalig is, hetwelk dat geklank kent, gelijk wij u nu vertonen zullen.

Och, dat dit woord van de Heere merkkelijk gezegend worde! Amen.

Ziet hier dan de belijdenis van ons geloof, waartoe wij zonder enige omhaal terstond aldus overgaan:

1. Dat er één God is leert het onweersprekelijk ingeven van het geweten van alle mensen. De ware godgeleerdheid is of voorbeeldig of afbeeldig; van vereniging die Christus toegerekend wordt naar Zijn menselijke natuur; van gezicht, die toegeschreven wordt aan de goede engelen en hemelingen; van de loopbaan, die van de mensen hier op aarde is.

Deze godgeleerdheid onderscheidt men in een natuurlijke en een geopenbaarde. De natuurlijke is ten dele ingeschapen, zijnde het kennelijke Gods, Rom. 1:19, ten dele een verkregen, die men haalt uit de schepselen buiten ons. Deze is niet genoegzaam tot de zaligheid, omdat zij noch de ware God, noch de Middelaar Jezus aanwijst. Haar onvolmaaktheid leert derhalve de noodzakelijkheid van een geopenbaarde. De geopenbaarde godgeleerdheid is een leer die de ware godsdienst uit de Goddelijke openbaring aan de zondige mens tot zijn zaligheid en tot Gods eer aanwijst. Dit is een leer die meer tot werkzaamheid dan tot enkele beschouwing leiden moet, Joh. 13:17. Het is een besluitende leer, volgens het voorbeeld van Jezus en de apostelen.

2. Het beginsel daarvan is de Schriftuur. De Schriftuur is het Woord van God, dat door van God gedreven mannen in de regelmatige boeken van het Oude en Nieuwe Testament beschreven is. Voor Mozes' tijd was het onbeschreven; nu is het door Gods ingeving geschreven, 2Tim. 3:16. Het is kenbaar Gods Woord te zijn uit de merktekenen van Goddelijkheid. God heeft dit Woord laten beschrijven door de profeten en apostelen. De apocriefe boeken zijn daaronder niet te tellen, omdat Maleachi het Oude Testament duidelijk verzegeld heeft, Mal. 4:4 en 5.

De inhoud der Schriftuur is de ware godsdienst. De gehele Schrift is een allerzuiverste waarheid, Ps. 12:7, en duidelijk, Ps. 119:105. Men moet echter ook de verlichting des Heiligen Geestes hebben tot zaligheid, Ps. 119:18. Zij behelst alles, wat tot zaligheid te geloven en te doen nodig is, 2Tim. 3:15-17. Zij moet door het volk worden gelezen: Onderzoekt de Schriften, Joh. 5:39.

3. De religie of godsdienst beschrijft men als de rechte manier van God te kennen en te dienen, tot zaligheid van de zondige mens en tot eer van God.

Algemene kentekenen van de waarheid der Christelijke godsdienst boven andere zijn: zulk een kennis van God als met Zijn volmaaktheid overeenkomt; zulk een dienst van God, als door Hem Zelf is ingesteld en tot Zijn eer gericht; zulk een weg van verzoening met Hem als de zekerste en meest betamelijke is.

Bijzondere kentekenen, waardoor men de waarheid van de Gereformeerde godsdienst kan ontdekken, zijn, dat men de Schriften het meeste acht en opvolgt, 2Petr. 1:19 en 20; dat men het sterkste op de godzaligheid aandringt, 1Tim. 1:5; dat men op het krachtigst het geweten van een zondaar vertroost, Rom. 15:4; dat men de mens op het diepste vernedert, en God op het meeste verhoogt, Ps. 115:1.

4. Het Voorwerp, dat van een ieder moet gekend en gediend worden, is God, Die wel geen namen nodig heeft, en Zich ze echter toekent, als God en Heere. Deze God kan niet volmaakt worden beschreven noch begrepen, Job 11:7. Al stamelende zeggen wij dat God is een Geest van oneindige volmaaktheid, bestaande in drie Personen. Aan God wordt een natuur en een Wezen toegeschreven, 2Petr. 1:4, Spr. 8:14. God is een Geest, Joh. 4:24, en derhalve onlichamelijk, onzichtbaar en niet af te beelden. Hij is ook voorzien met verstand: Zijns verstands is geen getal, Ps. 147:5; met een wil: Uw wil geschiede, Matth. 6:10, welke men onderscheidt in een verborgen wil des welbehagens, en in een geopenbaarde van het Woord, met naar buiten werkende kracht, Jes. 1:24.

Gods eigenschappen zijn de volmaaktheden, waardoor Hij Zichzelf naar onze zwakheid aan ons bekend maakt. Deze zijn in God niet zakelijk onderscheiden. Men verdeelt ze gewoonlijk in onmededeelbare en mededeelbare. De onmededeelbare eigenschappen Gods zijn: Zijn onafhankelijkheid, eenvoudigheid, onveranderlijk, onafmetelijkheid en eeuwigheid. De mededeelbare eigenschappen Gods, zoals zij van de wezenlijke vermogens onderscheiden zijn, zijn drie: Zijn wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid.

5. Deze oneindige en volmaakte God is de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. Er is maar één enig volkomen Wezen, dat God is; doch in dit een Wezen zijn drie Personen, allervoornaamst van elkaar onderscheiden door de personele eigenschappen. De eigenschap van de Vader is eigen ongeteeldheid, Joh. 5:26; van de Zoon geteeld te zijn van de Vader, Ps. 2:7, die bestaat in de eeuwige en onbegrijpelijke mededeling van hetzelfde Goddelijk Wezen van de Vader aan de Zoon, Joh. 5:26; van de Heilige Geest uit te gaan of geblazen te worden van de Vader en van de Zoon. Joh. 15:26 en 20:22.

De kennis van deze Drie-eenheid moet men niet halen uit de natuurlijke rede, maar alleen uit de Heilige Schriftuur. De waarheid daarvan blijkt uit Ps. 33:6, Hagg. 2:5 en 6, Matth. 28:19 en 1Joh. 5:7. En in het bijzonder blijkt ook de Godheid des Zoons uit Zijn Goddelijke Namen, Jer. 23:5; uit Zijn Goddelijke eigenschappen, zoals: de eeuwigheid, Spr. 8:22,24, en 25, overalteenwoordigheid, Matth. 18:20, en alwetendheid, Joh. 21:17; uit Zijn Goddelijke werken, zoals: de schepping, Joh. 1:3, de voorzienigheid, Kol. 1:17, en de verlossing, Matth. 1:21; en uit Zijn Goddelijke eer, zoals: Hem aan te bidden, Fil. 2:10, in Hem te geloven, Joh. 14:1, en in Zijn Naam gedoopt te worden, Matth. 28:19.

De Heilige Geest is een waar Persoon, als blijkt uit de namen die Hem gegeven zijn; een Persoon, onderscheiden van Vader en Zoon, dewijl Hij een Ander genaamd wordt, Joh. 14:16; maar een Persoon, daar Hij duidelijk gezegd wordt Eén te zijn, 1Kor. 12:11. Hij is een Goddelijk Persoon, zoals blijkt uit Zijn Goddelijke Namen, Hand. 5:3 en 4; uit Zijn Goddelijke eigenschappen, zoals de eeuwigheid, Gen. 1:2, de overalteenwoordigheid, Ps. 139:7, en de alwetendheid, 1Kor. 2:10 en 11; uit Zijn Goddelijke werken, zoals de schepping, Job 26:13, de voorzienigheid, Ps. 104:30; en alle wonderwerken en gaven, 1Kor. 12:4 en 11; uit Zijn Goddelijke eer, zoals in Zijn Naam gedoopt te worden, Matth. 28:19, en Hem aan te bidden, 2Kor. 13:13.

6. De werken Gods onderscheidt men in overgaande in de tijd, en inblijvende van eeuwigheid, zo naar binnen van de ene Persoon op de Andere, als naar buiten, welke zijn de Goddelijke besluiten, zo genoemd bij Dan. 4:17 en 24. Deze zijn geen toevalligheden in God, ook niet veel in zichzelf. De besluiten Gods zijn eeuwig, vrijwillig, wijs, onafhankelijk en onveranderlijk. Gods besluit gaat over alles, Ef. 1:11, en daarom ook over alles wat vrijwillig en gebeurlijk is, Gen. 50:20, Hand. 4:28, en over de nette tijd van des mensen dood, Job 14:5.

7. Onder de besluiten Gods munt uit de predestinatie of voorschikking. Deze is ook eeuwig, Ef. 1:4, vrij, Rom. 9:15,18 en 20-23, wijs, Rom. 11:33, onafhankelijk, Rom. 9:16, en onveranderlijk, Rom. 9:11.

De predestinatie strekt zich uit tot alle mensen, en elk in het bijzonder, die tot hun einde worden voorgeschikt, sommigen tot de eeuwige zaligheid, 1Thess. 5:9 en tot de genade in de tijd, Ef. 1:4, anderen tot de eeuwige verdoemenis en tot ongelovigheid en onboetvaardigheid, Joh. 10:26.

8. De werken Gods in de tijd zijn der natuur en der genade. De werken Gods in de natuur zijn de schepping en de voorzienigheid. De schepping is een werk van de drie-enige

God, Ps. 33:6. Alles is uit niet, in den beginne des tijds geschapen, met opzicht op de stof in een ogenblik, maar met opzicht op de verdere schikking in zes dagen, Gen. 1.

9. God heeft ook engelen geschapen, Ps. 104:4, waarschijnlijk op de eerste dag. Zij zijn wel allen goed geschapen, Gen. 1:31, doch met opzicht op hun tegenwoordige staat verdeelt men hen in goeden en kwaden. Het werk van de goeden is God te dienen omtrent de uitverkorenen, Hebr. 1:4. De kwaden, ofschoon zij op een mens kunnen werken, zijn echter onderworpen, en moeten zich schikken naar de wil van God.

10. Het andere werk Gods in de tijd is de voorzienigheid, zo genoemd bij Hebr. 11:40. Drie zijn de daden van de voorzienigheid: de bewaring, de medewerking en de besturing. Alles is onder Gods voorzienigheid; het allergrootste, Dan. 4:35, het allergeeringste, Matth. 10:30, het noodzakelijke, Ps. 74:16 en 17, het gebeurlijke, Spr. 16:9, het goede, Jak. 1:17, het kwade, zo der straf, Amos 3:6, als der zonde, dat Hij toelaat, bepaalt en bestuurt, Ex. 10:1 en 2Sam. 16:10.

11. Deze God nu, Die alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt, te dienen, is ten hoogste betamelijk, noodzakelijk en nuttig. Het moet geschieden met de meest volstreckte onderwerping van ziel en lichaam en met vertrouwen op Zijn algenoegzaamheid en goedheid, Hebr. 11:6. Ook moet het gebeuren naar het voorschrift van de wet, welke drieërlei is: de burgerlijke, de schaduwachtige, die beide nu onder het Nieuwe Testament afgeschaft zijn, en de zedelijke, anders de tien geboden genoemd. Deze wet is met de schepping in des menschen hart ingedrukt, en de overblijfselen daarvan nu nog na de val, Rom. 2:14 en 15. Deze wet heeft God ook op Sinaï gegeven en in twee tafelen van steen ingeschreven, Ex. 24:12. Zij is onveranderlijk, Matth. 5:18 en 19; geestelijk, Rom. 7:14, en volmaakt, Ps. 19:8; doch geen mens kan haar volmaakt onderhouden, Jak. 3:2. De wet wordt verdeeld in twee tafelen, welks voorname inhoud Christus voorstelt bij Matth. 22:37-40.

12. Het opschrift van deze wet luidt: Ik ben de Heere uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb. Het eerste gebod verbiedt een andere God te hebben; het tweede alle beeldendienst; het derde alle misbruik van Gods Naam; het vierde gebiedt God op de zevende dag openlijk te dienen; het vijfde vader en moeder te eren; het zesde verbiedt de wrevelige doodslag; het zevende alle vleselijke onreinheid, het achtste alle diefstal; het negende alle leugen; het tiende alle zondige begeerlijkheid.

13. Deze wet is gegeven aan de mens, die uit twee delen, lichaam en ziel bestaat. Het lichaam is geformeerd uit het stof der aarde, en de ziel wordt onmiddellijk van God geschapen en is onsterfelijk, Matth. 10:28.

14. De staat van de mens is vierderlei: van zijn rechtheid, zijn val, zijn herstelling en volmaking. In de staat der rechtheid bezat Adam Gods beeld, Gen. 1:26-28, hetwelk voornamelijk bestaat in kennis, Kol. 3:10, gerechtigheid en heiligheid, Ef. 4:24. Met deze rechtschappen mens heeft God een verbond der werken opgericht, Hos. 6:7.

15. De tweede staat van de mens is die van de val, tot welke behoort een tweeërlei kwaad: de zonde en de straf. De zonde is een afwijking van de Goddelijke wet. Men verdeelt haar in de eerste zonde en in die, welke uit de eerste spruit. De eerste zonde is bedreven door Adam en Eva beide, door het eten van de verboden boom.

De zonde uit die eerste overtreding gesproten, verdeelt men in erfzonde en in dadelijke zonde.

Dat er waarlijk erfzonde is, blijkt klaar uit Ps. 51:7. Alle mensen zijn met haar besmet, Job 14:4, uitgezonderd Christus. De oorzaak van de erfzonde is de schuld van Adams

eerste zonde, die van God aan zijn nakomelingen wordt toegerekend, en die zij in de geboorte overerven van hun ouders. Men verdeelt de erfzonde in een toegerekende, zijnde de schuld van Adams eerste zonde, en in een inklevende, zijnde de natuurlijke verdorvenheid. Deze is de mens nu zo natuurlijk, dat hij haar door zijn eigen krachten geenszins kan te boven komen, of iets doen of willen, dat waarlijk goed is, 2Kor. 3:5. Zij strekt zich over de gehele mens uit, over ziel en lichaam. In de verworpingen duurt zij eeuwig en in de uitverkorenen tot de dood toe, hoewel haar heerschappij verbroken wordt in de hartveranderende roeping.

De dadelijke zonden komen voort uit de overgeërfde verdorvenheid, Jak. 1:15, en worden begaan met gedachten, woorden en werken, door nalaten van het gebodene, of doen van het verbodene.

16. Op de zonden volgen de straffen. Deze straffen zijn of lichamelijke, zoals lichaamsgebreken, ziekten, dood en andere; of geestelijke, zoals de aangeboren verdorvenheid, blindheid en andere; of eeuwige, het straflijden in de hel.

17. Die God in de staat der genade overbrengt, komen met Hem in het verbond der genade. Dit genadeverbond is gegrond op de eeuwige vreederaad. In dit verbond belooft en biedt God aan genade en heerlijkheid, met geloof en bekering; en die met God in het verbond overgaat, zegt op de aanbidding Gods met zijn gehele hart Amen, Jes. 44:5.

18. De Middelaar van dit genadeverbond is de Heere Jezus Christus, 1Tim. 2:5. Hij is alleen Middelaar: De zaligheid is in geen anderen, Hand. 4:12; Hij is Middelaar naar Zijn beide naturen, Hand, 20:28; Hij is Middelaar van de uitverkorenen alleen, maar ook van allen, Matth. 1:21

19. Tot de kennis van de Persoon des Middelaars behoren Zijn Namen, Zijn beide naturen en hun vereniging.

De Namen van de Middelaar zijn voornamelijk twee: Jezus en Christus. De Naam Jezus is een Hebreeuwse Naam, en betekent Zaligmaker. De Naam Christus is een Griekse Naam en betekent Gezalfde.

Wij vinden in Christus twee naturen: de Goddelijke en menselijke. Naar Zijn Goddelijke natuur is Hij de Tweede Persoon, de Zoon. De menselijke natuur heeft Hij niet in uiterlijke schijn, maar waarlijk aangenomen, waarom Hij de Zoon des mensen heet, Matth. 20:28, en elders. Het is een volkomen menselijke natuur, bestaande uit een lichaam en al zijn delen, en een ziel met al haar vermogens. Het menselijk vlees heeft Christus gehad uit het vlees en bloed van de maagd Maria, door de bovennatuurlijke bewerking des Heiligen Geestes, Luk. 1:35a.

De vereniging der twee naturen in Christus is niet afscheidbaar en afzonderlijk, zodat er twee personen in Christus zijn, zoals Nestorius wilde, ook niet met verwarring der naturen ondereen, als Eutiches leerde, maar personeel door aanneming in enigheid des Persoons.

20. Het Middelaarsambt is drieledig: Profetisch, Priesterlijk en Koninklijk. Al deze drie ambten waren in Hem volstrekt noodzakelijk, wegens de drieërlei ellende der uitverkorenen, namelijk van onwetendheid, schuld en slavernij, en vanwege het drieërlei werk van de Middelaar; van de zaligheid te verkondigen, te verwerven en toe te passen.

Om van ieder met een woord ook iets te melden: Hij is Profeet, volgens Deut. 18:15. De daden van Zijn profetisch ambt zijn twee: Zijn lering en de bevestiging daarvan. Hij is Priester volgens Ps. 110:4. De voornaamste daden van Zijn priesterdom zijn Zijn

offerande en Zijn voorbede. Koning is Hij volgens Ps. 2:6. Hiertoe behoren ook voornamelijk twee daden, te weten, het volksbestuur en hun bescherming.

21. Tot de uitvoering van het Middelaarsambt was er een tweërlei staat van de Middelaar van node: die van Zijn vernedering en van Zijn verhoging, Ps. 110:7. Liever stellen wij zes dan drie trappen van de vernedering: de eerste is Zijn nederige menswording, Fil. 2:7; de tweede is Zijn ellendig leven hier op aarde, zo in het bijzonder als in het openbaar; de derde is Zijn laatste lichamelijk lijden onder Pontius Pilatus; de vierde is Zijn lichamelijke dood; de vijfde Zijn begrafenis; de zesde Zijn geestelijke dood, dat is helse smart der ziel uit het gevoel van Gods toorn, veeltijds Zijn nederdaling ter hel genoemd.

In de verhoging van Christus doen zich vier trappen op: de eerste is Zijn opstanding; de tweede Zijn hemelvaart; de derde Zijn zitten aan Gods rechterhand; de vierde Zijn wederkomst tot het laatste oordeel.

22. De eerste weldaad van het genadeverbond is de roeping. Men verdeelt de roeping in een uitwendige door Gods Woord, Matth. 20:16, en een inwendige door Zijn Geest, waarvan gesproken wordt bij 2Tim. 1:9. De inwendige roeping is een weldaad van het genadeverbond, waarin God, door tussenkomende dienst van Zijn Woord, en door de daarbij komende onoverwinnelijke genade van Zijn Geest, de uitverkorenen, in tijden en manieren van Hem gesteld, overbrengt uit hun natuurlijke ellendestaat tot Zijn gemeenschap in Christus, zoals die hier in genade aangevangen en hierna in de heerlijkheid voltrokken wordt, tot prijs van Zijn vrije genade.

De roeping is een werk van de drie-enige God, Rom. 11:29. Het is een werk van Gods vrije genade en een weldaad van het genadeverbond. Het zijn de uitverkorenen alleen, die inwendig geroepen worden, Rom. 8:28; maar ook die allen, hoewel er een groot onderscheid gevonden wordt, zowel in de bijzondere manier en omstandigheden der roeping, als in de levenstijd, op welken zij geschiedt, volgens de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard, die geroepen werden ter eerste, derde, zesde, negende en elfde ure, Matth. 20:1,5 en 6. Het uiterlijk middel van het Woord, waarvan de Heere Zich in de krachtdadige roeping bedient, wordt verder dan de inwendige roeping uitgestrekt, niet wel tot allen, maar tot vele verworpelingen, Matth. 13:3. Dit middel is op zichzelf niet genoegzaam tot zaligheid, wegens des mensen inwendige krachteloosheid ten goede. In de roeping worden de uitverkorenen aangemerkt als van God vervreemde zondaren, Gal. 1:4, en brengt Hij hen over tot Christus en Zijn volzalige gemeenschap, 1Kor. 1:9. In deze overbrenging van de zondaar mogen wij geen enkele zedelijke werking van God erkennen, maar moeten daarbij voegen een bovennatuurlijke en onweersaanbare kracht van Hem, volgens Ef. 1: 19 en 20. De roeping Gods is onveranderlijk, Rom. 11:29.

23. De wedergeboorte, die het meest overeenkomt met de roeping, is een weldaad van het genadeverbond, waarin de uitverkorenen om de verdiensten van Christus, door de dienst des Woords en de genade des Geestes, met een nieuw geestelijk leven, dat zich ook door allerlei levenswerken openbaart, worden aangedaan, tot roem van Gods vrije genade. God is het, Die de uitverkorenen door Zijn Geest wederbaart, Joh. 3:5.

De wedergeboorte geschiedt aan de uitverkorenen alleen en aan allen, 1Petr. 1:3 en 4, die hier worden aangemerkt als dood in zonden en misdaden, Ef. 2:1, zodat er geen eigenlijke goede schikkingen tot een nieuw leven in hen worden gevonden. Geen

bewegende oorzaak is er tot dit werk, dan alleen Gods vrije genade in Christus. In de wedergeboorte geeft God aan Zijn gunstelingen een nieuw geestelijk leven, 2Kor. 5:17. 24. De bekering is een hebbelijkheid der ziel, van Gods Geest door de dienst van het Woord gewrocht in de uitverkorenen, waardoor zij hun zonde erkennen in hun hart en bekennen met de mond, daarbij deze ook betreuren en afhankelijk in en onder betrachtting van ware vreze Gods haten en zoeken na te laten.

Zo is dan de bekering een bijblijvende hebbelijkheid der ziel, hoewel zij ook waarlijk uiterlijk in en door het lichaam betoond wordt. Zij wordt aan de uitverkorenen alleen en aan allen van de Geest op een onweerstaanbare wijze gewrocht, door tussenkomst van het Woord en andere uiterlijke middelen, Jer. 31:18 en 19.

Drie zijn de voornaamste daden van de bekering: een bevindelijke en innerlijke kennis van de begane zonden en nagelaten vreze Gods, tegelijk met de bekentenis en belijdenis daarvan, Jer. 3:13 en Ps. 51:5 en 6; een droefheid over het begaan van de zonde en nalaten van de vreze Gods, met schaamte, beklag en tranen, 2Kor. 7:10; een haat tegen de zonde, met een tegengestelde liefde tot de ware vreze Gods, beide blijkende in de uiterlijke daden, Ps. 97:10.

25. Het geloof, zegt men doorgaans, dat het vierderlei is, namelijk dat der wonderwerken, het historisch, het tijd- en het zaligmakend geloof.

Het geloof der wonderwerken is de verzekerdheid van enig wonderwerk, dat van of aan ons zal worden verricht, Matth. 17:20 en 9:2. Dit heeft geen verbintenis met de zaligheid.

Het historisch geloof is de zekerheid, waardoor men het Woord Gods in het geheel of ten dele voor waarachtig houdt op een historische wijze, Hand. 26:27. Buiten dit kan het zaligmakend geloof niet bestaan, maar evenwel is het geenszins genoeg tot zaligheid.

Het tijdgeloof is dat, waardoor men de gekende waarheden des Evangelies omhelst, ook met enige vreugde en uiterlijke vrucht van deugd, Matth. 13:20 en 21. Dit is ook niet genoeg tot zaligheid.

Het zaligmakend geloof is een hebbelijkheid der ziel, van de Heilige Geest door de dienst des Woords in de uitverkorenen gewrocht, waardoor zij het Woord Gods, het Evangelie daarin geopenbaard, de dierbare Middelaar en de grote beloften kennen, toestemmen en zichzelf daarop vertrouwen. Het geloof is geen enkele daad, maar een bijblijvende hebbelijkheid der ziel, Kol. 1:23. Dit geloof vindt men alleen in de uitverkorenen en in allen, Hand. 13:48. God werkt het, Ef. 2:8, door het Woord, Rom. 10:17, en de inwendige genade des Geestes, 2Kor. 4:6.

In het geloof vindt men drie daden: kennis, toestemming en vertrouwen.

Dat er kennis toe vereist wordt, blijkt uit Joh. 17:3. Door de toestemming houdt men al hetgeen, dat van God te geloven wordt voorgesteld, voor waar en goed, Joh. 3:33, en begeren de gelovigen de beloften des Evangelies in zichzelf waar te zijn, met een volle en onbepaalde overgave van hen aan God en Christus, nemende Jezus en Zijn verdiensten aan als de enige oorzaak van zaligheid, Jes. 27:5 en Joh. 1:12.

Het vertrouwen onderscheidt men in een toevlucht nemen, Ps. 36:8, en in een verzekerd vertrouwen, 2Tim. 1:12.

26. De rechtvaardigmaking is onderscheiden van de heiligmaking, als een gerichtsdaad en ziende op de schuld der zonde. Men beschrijft de rechtvaardigmaking als een weldaad van het genadeverbond, waarin God de uitverkorenen, door Hem geroepen zijnde, om de gerechtigheid van Christus, door het geloof aangenomen, al hun zonden vergeeft en

een volkomen recht tot het eeuwige leven geeft, dit zijn vonnis aan hun geweten openbarende door Zijn Woord en Zijn Geest, in onderscheiden trappen en tijden, tot roem van Zijn vrije genade.

De rechtvaardigmaking is een werk van God, Rom. 8:33, een werk van Gods vrije genade, behorende tot het genadeverbond. Het zijn alleen de uitverkorenen, en allen, die gerechtvaardigd worden, Rom. 8:33. De uitverkorenen worden in de rechtvaardigmaking aangemerkt als in zichzelf verdoemelijke zondaars, Rom. 4:5 en 6, maar tegelijk als van God geroepen en gelovigen. De daden van de rechtvaardigmaking zijn twee: de vrijspraak van schuld en straf, en de rechtgeving tot het eeuwige leven, Hand. 26:18. De verdienende oorzaak van de rechtvaardigmaking is alleen de volkomen gerechtigheid van de Heere Jezus Christus, welke Hij door volmaakte gehoorzaamheid en volstreckte genoegdoening verworven heeft, die zij als zodanig in het geloof aannemen, en welke God hun gunstig toerekent, Rom. 3:24. De rechtvaardigmaking maakt God bekend uitwendig door Zijn Woord en door de Bondzegelen, inwendig somtijds ook door Zijn Geest, Rom. 8:16. De rechtvaardigmaking is volkomen, onherroepelijk, Rom. 8:30. 27. Hierop volgt terstond de aanneming, die ten dele met de roeping en ten dele met de rechtvaardigmaking overeenkomt, en is een weldaad van het genadeverbond, waarin de uitverkorenen, van God vervreemd zijnde, om Jezus' wil tot kinderen en erfgenamen Gods worden aangenomen. De aanneming is een werk van God, huishoudelijk van de Vader, Ef. 1:5, uit vrije genade, dewijl het tot het genadeverbond behoort. Alleen en alle uitverkorenen worden aangenomen, Ef. 1:4 en 5. Zij worden hier aangemerkt als van nature vervreemd, Ef. 2:12 en 13. Uit deze staat worden zij aangenomen in Gods huisgezin, en wel als kinderen, Ef. 2:12 en 14. Zij verkrijgen zo gemeenschap met God, Ef. 3:12, een nieuwe naam 1Joh. 3:1, en recht tot de Goddelijke erfenis, Rom. 8:17.

28. De verzoening, die weer overeenkomst heeft met de roeping en rechtvaardigmaking, is een weldaad van het genadeverbond, waarin de uitverkorenen, van nature vijanden Gods zijnde, door Christus' bloed en de Geest tot een blijde vrede en een blijde vriendschap met God worden gebracht, tot roem van Zijn vrije genade. Het is een werk van God de Vader, in Zijn Zoon, en door de Geest, 2Kor. 5:18 en 19. Het is een werk van Gods vrije genade en behoort tot het genadeverbond, Kol. 1:19 en 20. Het zijn alleen de uitverkorenen, en allen, die met God verzoend worden, 2Kor. 5:19, die hier worden aangemerkt als vijanden Gods, Rom. 5:10. En deze Zijn vijanden verenigt God in de verzoening met Zich tot een allernauwste vrede en een allernauwste vriendschap, Kol. 1:20.

29. De verlossing of vrijmaking, die zich uitstrekt over al de weldaden van het genadeverbond, is een weldaad van het genadeverbond, waarin de uitverkorenen van nature onder de macht des satans, der zonde en de vloek gesteld zijnde, door Christus' bloed en Geest daarvan vrijgemaakt en Gode toegeëigend worden tot roem van Zijn vrije genade. De verlossing is een werk van God de Vader door Zijn Zoon en Geest, Hos. 1:7; het is een werk van Zijn vrije genade, in het verbond beloofd, Luk. 1: 71 en 72. De verlostten zijn de uitverkorenen alleen, en allen, Matth. 1:21. De uitverkorenen worden hier aangemerkt als vervallen uit Gods bijzondere heerschappij, Hand. 14:16 en geworden tot slaven van de satan, de zonde en de vloek. Omtrent dezen is de Goddelijke genade werkzaam door de inwendige kracht van den vrijmakende Geest, Rom. 8:2 en door de prijs van Jezus' bloed als een genoegzaam losgeld, 1Kor. 6:20. Door deze wegen werkt God op die manier de verlossing, dat Hij hen vrijmaakt van het geweld des satans,

Hebr. 2:14 en 15, van de macht der zonde, Rom. 6:17 en 18, en van de onderwerping onder de vloek, Gal. 3:13, en Zich tot een bijzonder eigendom toe-eigent, Tit. 2:14.

30. De heiligmaking is een weldaad van het genadeverbond, waarin God de uitverkorenen van Hem geroepen en gerechtvaardigd zijnde, door de tussenkomende dienst van Zijn Woord en Zijn Bondzegelen, en meest door de inwendige genade van Zijn Geest, van hun aangeboren zondige verdorvenheid dagelijks meer vrij en aan Zijn beeld gelijk maakt, totdat zulks in de dood voltrokken wordt, tot roem van Zijn vrije genade.

De heiligmaking is een werk van God, huishoudelijk van de Heilige Geest, 2Thess. 2:13. Het is een werk van Gods vrije genade, en behoort tot het verbond der genade, 1Thess. 5:23. De uitverkorenen alleen en allen worden in de gehele mens geheiligd, 2Thess. 2:13. Zij worden hier aangemerkt wel als geroepenen en rechtvaardigen, maar tegelijk nog als zondaren, die van de glans van Gods beeld nog grotelijks zijn ontbloot en niet weinig bedorven door onwetendheid, boosheid en verkeerde begeerlijkheden. De daden der heiligmaking zijn de wegneming van het verderf, en de toebrenging van nieuwe gelijkheid met God, Ef. 4:22 en 24. Dit genadewerk verricht God bij tijdvervolg, en blijft in elk op aarde altijd onvolmaakt, Rom. 7:14-26.

31. De heiligmaking openbaart zich in goede werken, die geschieden moeten naar Gods wet, Jes. 8:20, uit het geloof, Rom. 14:23, en tot Gods eer, 1Kor. 10:31.

32. Onder de goede werken munt het gebed bijzonder uit. Het moet geschieden tot God alleen, Matth. 4:10, met vertrouwen en eerbied, Jak. 1:6 en 7. Men moet bidden om geestelijke en lichamelijke nooddrift, gelijk de Heere Jezus de Zijnen in het allervolmaaktste gebed geleerd heeft, Matth. 6:9-13.

33. De bewaring is een weldaad van het genadeverbond, waarin God de uitverkorenen, van Hem geroepen, gerechtvaardigd en geheiligd, beschermt, met bedwinging van het geweld der vijanden van buiten, zodat zij van de gemeenschap Gods in genade en heerlijkheid niet volkomen kunnen vervallen, tot hun zaligheid en Zijn eer. De bewaring is een vrij genadewerk Gods, volgens het genadeverbond, en huishoudelijk van de Heilige Geest, Ef. 4:30. De uitverkorenen alleen, en allen, worden alzo bewaard, Job. 6:39. Zij worden hier aangemerkt als genade en waarheid bezittende, en van hun vijanden ten verderve gedurig besprongen. De daden van Gods bewaring zijn twee: de versterking der gelovigen, Ef. 3:16 en het bedwingen der vijanden, zoals in Job blijkt, Job 1 en 2. Hieruit volgt, dat een gelovige van Gods genade niet vervallen kan, Jes. 54:10.

34. De Sacramenten worden tekenen en zegelen genoemd. Vijf dingen worden er tot een Sacrament vereist: een uitwendig teken; een betekende zaak; een vereniging tussen het teken en de betekende zaak; een Goddelijke instelling om een Sacrament te zijn; een einde, dat voor een gelovige heilzaam is. De Sacramenten onder het Nieuwe Testament zijn twee: de Doop en het Avondmaal.

35. De Doop is ingesteld bij Matth. 28:19. In de doop is het uiterlijk teken zuiver water. In dit water moet men gedompeld of ermee besprengd worden. Die dopen, moeten alleen leraars zijn. Die gedoopt moeten worden, zijn zij, die het geloof en de godsvrucht belijden, Matth. 3:6, en de jonge kinderen der bondgenoten, Hand. 2:39.

De betekende zaak van de Doop is het bloed en de Geest van Christus, en de afwassing der zonden door Zijn bloed en Zijn Geest, Hand. 22:16. De Doop is noodzakelijk uit kracht van Christus' bevel; echter sluit het gemis ervan iemand juist niet zeker uit van de zaligheid. Die eens wel gedoopt is, mag nooit weer gedoopt worden. Het doopwater zelf wast de zonden niet af, maar Christus' bloed, 1Joh. 1:7b.

36. Het Avondmaal is het tweede Bondzegel van het Nieuwe Testament. De instelling daarvan verhaalt Paulus bij 1Kor. 11:23-29. In het Avondmaal zijn de uitwendige tekenen, als gemeen voedzaam brood en wijn, zoals zij in elke plaats gevonden wordt. Elk die eet, moet ook zelf drinken. Deze tekenen moeten de bedienaars nemen, heiligen, het brood breken en nevens de wijn onder de tegenwoordig zijnde bondgenoten omdelen, die ze in de hand moeten nemen en dan nuttigen. De personen die het Avondmaal bedienen moeten zijn de leraars, en die het gebruiken mogen zijn de gelovigen, 1Kor. 11:27-29. De betekende zaak in het Avondmaal is het lichaam en bloed van Christus, Matth. 26:26-28, en de geestelijke voeding daardoor. De vereniging tussen het teken en de betekende zaak is hier niet plaatselijk of lichamelijk, noch door een transsubstantiatie, gelijk de Roomsens willen, of door een consubstantiatie, gelijk de Lutherens drijven, maar geestelijk, zinnebeeldig en sacramenteel.

37. De Kerk kan men onderscheiden aanmerken als strijdende hier op aarde, en zegepralende in de hemel; ook als zichtbaar en onzichtbaar. Verder houden wij ook staande, dat er maar één Kerk is, Hoogl. 6:9, en dat zij nooit kan ophouden op aarde te zijn, Matth. 16:18b.

38. Omtrent de besturing van de Kerk geloven en belijden wij, dat het Hoofd van de Kerk niet de paus van Rome, maar Jezus Christus is, Kol. 1:18, en dat Zijn dienaars daarin herders en leraars zijn, Ef. 4:11.

39. Het is de mensen gezet eenmaal te sterven, Hebr. 9:27. Dan blijft de ziel nochtans over en in het leven, die dan gaat niet naar het vagevuur, zoals de roomsens dromen, maar aanstonds naar de hemel of de hel, Luk. 16:25.

40. De lichamen zullen ook eens weer levend en opgewekt worden. Er zal zeker een opstanding der doden wezen, Jes. 26:19, beide der rechtvaardigen en der onrechtvaardigen, Hand. 24:15b. Elk zal met zijn eigen lichaam weer opstaan, 1Kor. 15:53 en 54. Wanneer dit zijn zal, is onbekend, Mark. 13:32.

41. Hierna zal het laatste oordeel volgen, dat zeker gehouden zal worden, Hand. 17:31. De Rechter zal de Mens geworden Zoon van God wezen, Joh. 5:22 en 27. Alle mensen zullen daar over alles geoordeeld worden, 2Kor. 5:10.

42. Hierop zullen de goddelozen gaan in de eeuwige pijn. maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven, Matth. 25:46.

TOEPASSING

MENSEN! die tot genoegzame ouderdom en jaren van onderscheid gekomen zijt. en nog geen belijdenis van de Goddelijke waarheden hebt gedaan. U spreken wij in de eerste plaats nu eens aan: Wat is er in de weg, wat houdt u terug van het doen der belijdenis? De een zegt: Ik heb altijd voor de kost veel moeten doen, en dus geen gelegenheid daartoe gehad; een ander zegt: Ik ben nog te jong en moet nog wat wachten; een derde: Ik kan nog zo niet leven als daartoe vereist wordt; een vierde: Zal het juist op het doen van de belijdenis aankomen? een vijfde: Ik moet eerst anders worden, dan zal ik het doen; een zesde heeft iets tegen deze en die, die belijdenis heeft gedaan. Zulke en dergelijke verontschuldigen brengen de meesten bij.

Maar. arme mensen! hieruit wordt openbaar, dat het u eigenlijk hapert en voornamelijk hieraan schort, dat gij geen kennis hebt van de Goddelijke waarheden; dat gij

onverschillig en zorgeloos zo maar voortleeft; dat gij nog geheel onbekend aan uzelf zijt en blijft; dat gij ook geen rechte kennis van God en Christus hebt; dat het Evangelie voor u nog geheel bedekt is; dat gij God en het Evangelie ongehoorzaam zijt.

Mensen, indien gij zo voortgaat, wij verzekeren u in Gods Naam, dat gij dan niet zult zalig worden, volgens Matth. 10:32 en 33; maar dat gij gewis voor eeuwig zult verloren gaan, 2Kor. 4:3, en dat God met vlamvend vuur wraak over u zal doen, 2Thess. 1:8. Uw bloed zij op uw hoofd, indien gij weigert naar Gods Woord te horen. Wij hebben innig medelijden met u. Och, lieve mensen! onderzoek de Goddelijke waarheden en laat u onderwijzen! Och, dat gij nog bekeerd mocht worden en eens recht in Christus geloven! Mocht gij zo nog eens belijdenis doen, dan zoudt gij zalig worden!

Belijders van de hervormde leer, die al belijdenis hebt gedaan, hoe staat het in dezen met u? Zijn er onder u niet zeer velen die het goede van zichzelf denken, die menen dat zij genade hebben, en wel zalig zullen worden? De een, omdat hij vrij wat kennis en begrip heeft van het verbond der genade, van de Middelaar des verbonds, van Zijn Persoon, Zijn ambten en staten; een ander, omdat hij onder de uitwendige roeping menigmaal veel beweging, beroering en aandoening heeft gehad; een derde, omdat hij overreed is van de noodzakelijkheid der wedergeboorte, dat hij wedergeboren moet worden; een vierde, omdat hij vrij wat veranderd, van los en ongebonden nu zedig en zeer godsdienstig geworden is; een vijfde, omdat hij deze en gene waarheid weleens met vreugde, verruiming en vrij veel licht aangenomen en omhelsd heeft, dat het tijdgeloof zeer eigen is; een zesde, omdat hij, met veronderstelling handelende, gedurig God zijn Vader en Christus zijn Zaligmaker noemt; een zevende, omdat hij een geacht lidmaat van de kerk is, met begeerte ten Avondmaal gaat, veel goede werken doet, het met de vromen houdt, en van velen, ja, van de meesten onder hen geteld en genoemd wordt? Wie weet, hoe velen er onder u op deze en dergelijke droggronden zitten, die met een leugen in hun rechterhand en met een ingebeelde hemel naar de hel gaan! Och, mensen! dat uw ogen eens geopend werden, en gij van deze klippen werd afgestoten!

Antwoordt eens met uw hart op deze vragen, belijders van de hervormde leer! Zijt gij bovenal daarop gezet, om ook werkzaam met uw hart deze waarheden te kennen, kan het u anders niet voldoen? Joh. 13:17. Ziet gij meer en meer bij de stukken, dat gij in uzelf maar slechten en onverstandigen zijt, en ondervindt gij daarbij dat deze waarheden u, slechten, wijsheid geven? Ps. 19:8. Is het u een kennis der waarheid, die naar de godzaligheid is, zodat gij op de betrachting van ware godzaligheid geheel en al gezet zijt en uzelf onbepaald daartoe overgeeft? Tit. 1:1 en 2. Brengt ze u tot, en verenigt ze u met Christus door het geloof, zodat gij gedurig maar zoekt in Hem gevonden te worden en Zijn gerechtigheid te hebben? Fil. 3:9. Dit zijn de rechte en ware belijders, die alleen zalig zullen worden.

Maar wees gewaarschuwd, mensen! waarmee het geheel anders gesteld is, in welke toestand gij u ook mag bevinden, uw belijdenis kan u niet baten, indien gij buiten Christus zijt en alzo op uw weg al voortgaat. God zal dan door u te straffen Zijn Naam aan u heiligen en verheerlijken. O, het zal wat te zeggen zijn, belijdenis gedaan en ten Avondmaal gegaan te hebben, en evenwel van Christus dat antwoord te zullen horen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten! in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is, Matth. 25:41. Alzo dan voor eeuwig verloren te moeten gaan, o, hoe naar en ijselijk zal dat dan zijn!

Och, drukte dit u nog op het hart, om naar de Heere en Zijn genade te vragen! De deur van genade staat nu nog open, het is nu nog niet te laat voor u; maar ras kan de deur voor u gesloten en de vindenstijd voor u voor eeuwig voorbij zijn.

Bekommerden en verlegenen roepen wij toe: Hoort niet naar elkeen, die u raad wil geven en besturen; die gedurig zeggen: Dit is genade en dat is genade; en u wat in de hand willen stoppen, dat Christus niet is. O, dat is zo gevaarlijk en zielvermoordend! Maar hoort naar de Heere Jezus, Hij biedt u genade en heerlijkheid aan, en wil de bekering en het geloof wel in u werken. Och, zei gij eens met uw gehele hart Amen op Zijn aanbieding; gaf gij uzelf maar aan Hem over, opdat Hijzelf alles in u werken zou, hetgeen nodig was; o, gij zoudt weldra wat anders ondervinden!

Ware begenadigden! ulieden roepen wij toe: Houdt deze waarheden vast, en zoekt ze ook te beleven. Maakt in het geloof veel gebruik van de Heere Jezus. Jaagt de heiligmaking toch met alle ernst na. Gij moogt en moet ten Avondmaal komen; voor u is het ingesteld, gij moogt niet achterblijven.

Tot uw troost moeten wij u zeggen, begenadigden! dat Jezus met al het Zijne de uwe en het uwe is. Gij wordt in Gods kracht bewaard tot de zaligheid, 1Petr. 1:5. Gij zult ook eens Avondmaal houden aan de bruiloft des Lams in de hemel. Eens zult gij ook met ziel en lichaam beide daar zijn, waar Jezus is, in het huis Zijns Vaders, waar reeds woningen voor u zijn.

AMEN

DES HEILANDS HEMELVAART

(Donderdag, voormiddag)

JEZUS VAART OP NAAR DE HEMEL, DAAR ZIJN APOSTELEN HET ZIEN.

HANDELINGEN 1:9

En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hun ogen.

VOORAFSPRAAK

ONDER de heilige priesterschap, Jehovah's gewijde tempelbedienden in het Oude Testament, muntte vooral de hogepriester uit, die alle anderen zeer ver overtrof, zijnde een doorluchtig voorbeeld van de Messias, de grote Hogepriester der toekomstige goederen, die Priester in der eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek, Ps. 110:4.

De hogepriester in het Oude Testament werd tot zijn priesterdienst op een plechtige wijze gezalfd. De manier van welke zalving de Joodse meesters ons aldus beschrijven, dat de olie op het hoofd van de hogepriester overvloedig werd uitgestort. Hierop zinspeelt ook David bij Ps. 133:2, als hij daar gewaagt van die kostelijke olie, uitgestort op het hoofd, vandaar nederdalende op de baard, de baard van Aäron, die nederdaalde tot op de zoom zijner klederen. Zulks verbeeldde de zalving van Christus, de grote Hogepriester, met de olie van de Heilige Geest: Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie boven Uw medegenoten, Ps. 45:8.

De hogepriester in het Oude Testament moest geen weduwe, maar een maagd trouwen, een gewoonte, die volgens het getuigenis van de Griekse redenaar Demosthenes ook in zwang was bij de Atheners. Maar Christus, de grote Priester, heeft de Kerk met Zich ondertrouwd, die gewenste zielenbruid, welke als een reine maagd Hem, haar Man, zou voorgesteld worden.

De hogepriester in het Oude Testament moest op de grote verzoendag een offerande slachten en ter verzoening opofferen. Maar Christus, de grote priester, heeft Zichzelf opgeofferd tot een zoenofferande op Golgotha, dat doodshoofdenveld, en dat wel Gode tot een welriekende reuk, Ef. 5:2,

De hogepriester in het Oude Testament, nadat Hij op de grote verzoendag de offerande geslacht had, moest met dat bloed ingaan in het heilige der heiligen, en daarmee het verzoendeksel zevenmaal besprengen. Maar Christus, de grote Priester, Zichzelven tot een zoenofferande aan het kruishout hebbende opgeofferd, is ook met Zijn bloed ingegaan in het hemels heiligdom, om daarmee de troon van Zijn hemelse Vader te besprengen, en te eisen dat de kracht van Zijn bloed aan Zijn gunstgenoten ter zaligheid toegepast wordt. Hierop had Paulus het oog, toen hij zei: Maar Christus, de Hogepriester der toekomstige goederen, gekomen zijnde, is door de meerdere en volmaaktere tabernakel, niet met handen gemaakt, dat is, niet van dit maaksel, noch door het bloed der bokken

en kalveren, maar door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, een eeuwige verlossing teweeg gebracht hebbende, Hebr. 9:11 en 12.

Trouwens, zo is Christus ook, als het Tegenbeeld van Israëls hogepriester, ingegaan in het ware heilige der heiligen, om te verschijnen voor het aangezicht Gods voor de uitverkorenen, toen Hij, opgestaan van de doden, na een veertigdaags verblijf hier op aarde, triomferend ten hemel is opgevaren, volgens het verhaal van Lukas in onze voorgelezen tekst.

Deze tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: Een korte beschrijving en een verhaal van Jezus' zegenrijke en triomferende hemelvaart.

O zegepalende en verheerlijkte Heiland! Trek onder de prediking van dit woord ook harten tot U met kracht hemelwaarts! Amen.

In de voorgelezen tekstwoorden komen ons drie zaken voor:

1. De tijd van Christus' hemelvaart.
2. De hemelvaart zelf.
- 3 De manier en wijze daarvan.

VERKLARING

I

De tijd drukt Lukas uit met deze woorden: En als Hij dit gezegd had. Dat is, als Hij hun nu genoegzaam van de dingen van Zijn Koninkrijk en van datgene wat zij te geloven, te hopen en te betrachten hadden, had onderwezen. Nadat Hij die dwaze en onwetende vragen, rakende de oprichting van Israëls koninkrijk had van de hand gewezen, nadat Hij hun de Geest der beloftenissen beloofd; en hun voorzegd had dat zij Zijn getuigen zouden zijn, zo te Jeruzalem als in geheel Judea, Samaria en tot aan het uiterste der aarde.

Als Hij dit gezegd had, Zich zo altijd tot op het laatste toe vlijtig betonende in Zijn discipelen te onderwijzen en te vertroosten.

Nog een Kind van twaalf jaren zijnde, leerde Hij al in de tempel; zelfs aan de kruispaal vastgehecht, vloeide nog van Zijn mond de honing van een hemelse welsprekendheid, Zijn treurige moeder, Die haar Zoon langs dat bebloede kruisspoor gevolgd was, aan Johannes, de discipel die Hij liefhad, bevelende; en bij Zijne hemelvaart is Hij wederom met onderrichting bezig. Hier is over Zijn lippen de dauw der vertroosting uitgespreid, hier vloeien er zeer vele leringen van, hier dalen er geestelijke lessen van neer. Die getrouwe Huisvader kan van Zijn kinderen, die goede Meester kan van Zijn discipelen niet scheiden voor Hij alles, wat tot hun onderwijs en hun vertroosting dienen kon, ten volle had betracht. Zo is Christus al lerende en predikende ten hemel opgevaren.

En niet alleen lerende, maar ook zegenende: want zo verhaalt ons Lukas, hoofdstuk 24: 50 en 51: En Zijn handen opheffende, zegende Hij hen. En het geschiedde, als Hij ze zegende, dat Hij van hen scheidde. Hij op Wiens lippen enkel genade was uitgestort, kon van hen niet scheiden zonder een en plechtige zegenwens; Zijn zegen was Zijn laatste vaarwel. Met zulke geheiligde redenen op Zijn lippen neemt Hij Zijn reis aan naar de hemel; in Zijn voorbeeld lerende de manier op welke een waar gelovige moet scheiden uit deze wereld. De tijd dan, wanneer Jezus ten hemel voer, was, als Hij dit gezegd en Zijn discipelen gezegend had.

Doch opdat die ons ten volle bekend zou zijn, heeft Lukas in het derde vers van ons teksthoofdstuk aangetekend dat het op de veertigste dag na Zijn opstanding geweest is, dat Jezus ten hemel voer, tussen welke tijd Hij Zijn discipelen dikwijls verscheen om hen te onderrichten aangaande de opbouw van Zijn geestelijk Koninkrijk.

Dit is ook al aanmerkelijk, dat Jezus juist op de veertigste dag naar de hemel gevaren is. Niet eerder, om Zijn discipelen tegen de twijfelmoedigheid omtrent Zijn opstanding, waarmee zij in zulk zeldzaam voorval konden bestormd worden, genoeg te sterken. Maar ook niet later, om hen aan Zijn lichamelijke tegenwoordigheid niet al teveel te gewinnen. Waarbij men ook denken mag, dat zulks is geschied tot vervulling van twee beroemde voorbeelden in het Oude Testament, namelijk Mozes en Elia. Gelijk Mozes veertig dagen met God, zonder spijs, op de berg verkeerde met een glinsterend aanzicht, zo is het lichaam van de Messias verheerlijkt, hoewel nog veertig dagen Zijn verblijf hebbende op aarde. Gelijk Elia uit de slaap opgewekt, zijn reis door de kracht der spijzen die hem een engel toebreacht, veertig dagen door de woestijn voortzette, tot hij kwam aan de berg Gods, aan Horeb, zo ook is de Messias, uit de slaap des doods opgewekt, met de dienst der engelen vereerd, na veertig dagen in de woestijn der wereld, bijzonder van het Joodse land, onder Zijn discipelen te hebben omgewandeld, geklommen op de berg van het hemelse Sion.

II

Althans, op de veertigste dag na Zijn opstanding, als Hij nog sprak en Zijn discipelen zegende, werd Hij opgenomen. Als onze evangelist zo spreekt, om ons de manier van Christus' hemelvaart te vertonen, zo geeft hij de volgende drie zaken te kennen:

- a. De plaats vanwaar.
- b. De plaats waarheen Christus opgevaren is.
- c. De beweging van de ene plaats naar de andere.

a. De plaats nu, waar Christus ten hemel is opgevaren, was in het gemeen de aarde, in het bijzonder de Olijfberg, en wel dat gedeelte van die berg dat de naam van Bethanië draagt, aan de oostzijde buiten Jeruzalem, een sabbatsreis vandaar, volgens vers 12 van ons teksthoofdstuk, dat bij de Syrische overzetter en de Joodse rabbijnen op zeven en een half stadiën gerekend wordt. Ik weet wel, dat er Joh 11:18 betuigd wordt, dat Bethanië vijftien stadiën van Jeruzalem was afgelegd. Het lust mij echter tegenwoordig niet op te halen de verschillende gedachten der geleerden, bijzonder die de vermaarde Drusus en Lightfoot, beide in de Joodse oudheden zeer ervaren, hierover hebben gemaakt. Alleen wordt, onzes bedunkens, deze schijnstrijd gevoegelijk zo weggeruimd, dat in Joh 11:18 wordt gesproken van het vlek Bethanië, vijftien stadiën van Jeruzalem afgelegd, de plaats waar Jezus' vrienden hebben gewoond, en Hem met eerbied dikwijls hebben onthaald. Maar dat Jezus opgenomen is in de hemel van dat gedeelte van de Olijfberg, waar de landstreek van Bethanië aanvang nam, grenzende aan Beth-fagé, allernaast aan Jeruzalem.

Ook zal ik mij niet inlaten in de onzekere vertellingen der Ouden aangaande deze plaats. Liever willen wij uit deze plaats wat anders leren, te weten: deze berg, weleer de plaats van Jezus' bitterste zielelijden en felste zielsstorm, is hier de plaats van Zijn zegepraal en triomf. Deze berg, weleer bevochtigd met het doodzweet van de Kruisvorst, toen men

Hem heen zag trekken naar het kruisperk, om ter dood toe te strijden, is hier de plaats van Zijn blijdschap en vreugde. Deze berg, weleer de plaats, vanwaar de Kruisheiland naar Golgotha. dat doodshoofdenveld, heenging en tot de kruisberg opsteeg, is hier de plaats vanwaar Hij zegepralend ten hemel opklimt. Deze berg vertoont ons hoe God de plaatsen der martelaarsschappen verwisselt in schouwtonelen van Zijn barmhartigheid, de kerkers in paleizen, de wildernissen in paradijzen, de schavotten in triomfbogen en eertonelen, de gloeiende kolen in bloeiende rozen, de tranen der gelovigen in parels, de treurliederen in blijde gezangen, door de woestijn in een melk- en honigvloeiend Kanaän, door de dood in het leven, door de plaats van droefheid in die van blijdschap, door het treurhuis in de vreugdetempel, door het tranendal der wereld in het triompaleis van de hemel.

b. De plaats, waarheen Christus is opgenomen, is de hemel. Niet de lucht, in welke de vogels des hemels zweven, niet het firmament, waarin zon, maan en sterren zijn, maar de hemel der hemelen, de opperste, de bovenste hemel, Gods en der engelen zalige verblijfplaats, het paleis des groten Konings en de woning van de geesten der volmaakte rechtvaardigen. Zo is Hij de hemelen doorgedaan, Hebr. 4:14, namelijk de zichtbare hemelen, naar de bovenste hemel; Hij is hoger dan de hemelen geworden, Hebr. 7:26. Hij is opgevaren ver boven al de hemelen, Ef. 4:10.

c. Daarin is Hij gekomen door een plaatselijke beweging, de ene plaats verlatende, heeft Hij de andere ingenomen. Het is aanmerkelijk, dat de Heilige Schrift van deze grote verborgenheid sprekende, verschillende spreekwijzen gebruikt, die alle hun zoete betekenissen hebben. Soms, dat Hij van de Zijnen gescheiden is, Luk. 24:51. Altijd moest Hij bij hen blijven; maar, gelijk er een tijd van komen was, zo was er ook een tijd van scheiden, Zich wederom begevende naar Zijns Vaders paleis. Zo gebeurt het ook nog wel somtijds, dat de Heere de Zijnen op de bedroefde aarde verlaat, en met Zijn zichtbare tegenwoordigheid opvaart ten hemel: Hij verlaat hen nooit ten opzichte van Zijn Geest en Zijn genade, maar wel van Zijn verheugende en verkwikkende tegenwoordigheid. De bruid kwam eens om haar Liefste in te laten, maar Hij was weggegaan, en als zij opendeed, zo vond zij dat haar lieve Bruidegom Zich van daar had weggemaakt, Hoogl. 5:6. Er is een tijd dat de bruiloftskinderen treuren, omdat hun Bruidegom weg is, Matth. 9:15. Dan klagen zij bitter. Doch gelijk Jezus tot Zijn discipelen zei: Het is u nut, dat Ik heenga, zo is het ook hier gelegen; het is nut, dat Jezus Zich somtijds in het geestelijke met Zijn gunstige en genadige tegenwoordigheid van Zijn lievelingen scheidt; want dan hebben zij oefening voor hun geloof, werk voor hun hoop, dan wordt hun liefde getoetst en leren zij het onderscheid tussen de staat der genade, die aan vele veranderingen onderworpen is, en die der heerlijkheid, waar God altijd bij hen zal zijn en zij altijd bij God zullen wezen, zonder ooit meer te scheiden.

Daarenboven wordt deze verborgenheid ook soms uitgedrukt door spreekwijzen in een werkelijke zin, als er gezegd wordt, dat Jezus Zelf is opgevaren. Zo staat er, Joh. 20:17 Ik vaar op tot Mijn Vader en tot uw Vader; waarmee overeenstemt het Griekse woord poreuomai: Ik ga heen, Joh. 14:2. Dit geeft dan te kennen het recht van Jezus, dat Hij Zich door Zijn volmaakte gehoorzaamheid, bloedige kruisverdiensten en bloedige kruisdood heeft verkregen; de weg ten hemel open vindende, is Hij blijde en welgemoed Zelf tot Zijn Vader heengegaan, en de poorten van de hemel zich vanzelf openende, heeft Hij de hemeltrouwen der heerlijkheid, die Hem toekwam, met recht ingenomen.

Eindelijk zijn er ook zulke plaatsen, waar gezegd wordt dat Hij werd en is opgenomen. Zo horen wij Lukas hier zeggen: Hij werd opgenomen. Hij is opgenomen in heerlijkheid, zegt Paulus, 1 Tim, 3:16, te kennen gevende de wil van de Vader, Die Zijn Zoon, volkomen genoeg gedaan en al de delen van Zijn gezantschap volbracht hebbende, ten laatste, na al Zijn omzwerven, in Zijn Vaderlijke rijkstad, in het hof des hemels, weer te huis roept. Vanhier wordt er ook gezegd, dat Jezus door de rechterhand Gods verhoogd is, Hand. 2:33; en Hand. 5: 31 staat: Dezen heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker. Trouwens, Christus heeft Zichzelf deze eer niet aangematigd, dat Hij vóór de tijd, tevoren bepaald, zou inbreken in het hemelse heiligdom, maar Hij heeft gewacht, dat Hij van de Vader zou opgenomen worden: God heeft Hem uitermate verhoogd, Fil. 2:9.

Een heerlijk voorbeeld voor Gods kinderen omtrent hun aanstaande hemelvaart; een zaak die zo schoon, zo wenselijk, zo begeerlijk is, dat daarnaar billijk hun nieren in hun schoot verlangen, en hij die er maar de voorproef van gehad heeft, het kan niet anders zijn, of de ziel moet ontvonkt worden in hartelijke verlangens en brandende begeerten, dat die dag eens dage en die ure eens kome. Evenwel staat het hun niet vrij de tijd te verhaasten, maar zij moeten die verbeiden, gelijk Jezus die verbeid heeft. Zo ging het ook met Zijn voorbeeld Elia. God wilde hem opnemen, maar hij moest die tijd verbeiden; hij moest gaan naar Gilgal, vanhier naar Bethel, vandaar naar de Jordaan; er gekomen zijnde, moest hij deze overgaan, en, sprekende met zijn knecht Elisa, zo kwam er een vurige wagen met vurige paarden, op welke Elia ten hemel voer. Zo ook ging het met Jezus: Hij spreekt met Zijn discipelen, en terwijl Hij daarmee bezig was, wachtende naar Zijn uur, zo komt Gods hand tussenbeide, en maakt een scheiding tussen Hem en Zijn lieve discipelen. Zo ook moeten wij onze tijd afwachten, ondertussen de Goddelijke raad dienende; want als die zal uitgediend zijn, dan zal Hij de begunadigden ook opnemen in heerlijkheid. Immers, zo werd Jezus hier opgenomen.

Voor zover Christus nu God en Mens, en de Godheid met haar Wezen overal tegenwoordig is, kan deze opneming alleen eigenlijk toegepast worden op de mensheid, die geboren, gestorven, opgestaan en alzo ten hemel opgenomen is. Het is waar, voor zover de Persoon van Christus de stralen der Godheid in en door de mensheid niet ten volle heeft uitgeschoten, en haar heerlijkheid door de hemelvaart op een veel uitnemender wijze heeft vertoond, zo kan de hemelvaart ook enigszins oneigenlijk op de Godheid van Christus toegepast worden, Die zo ten hemel is opgevaren, als ze uit de hemel was neergedaald, om de menselijke natuur aan te nemen, Ef. 4:10; gelijk de dichter ook daarop zinspeelt, als hij zegt, Ps. 47:6: God vaart op met gejuich; de Heere met geklank der bazuinen. Doch eigenlijk opgevat, zo kan deze opneming alleen op Christus' menselijke natuur toegepast worden.

Ondertussen, terwijl wij zo uitdrukkelijk verhaald vinden de plaats vanwaar, en de plaats waarheen Christus is opgevaren; dewijl er getuigd wordt dat die hemelvaart geschied is door een opneming, wat eigenlijk te kennen geeft, van een lagere plaats in een hogere te worden opgevoerd, zo is het een loutere domheid en onzinnigheid, deze plaatselijke beweging aan de kant gesteld hebbende, de hemelvaart van Christus te beschrijven door ik weet niet wat een verdwijning of verheerlijking van Zijn lichaam. Het is wat anders te verdwijnen of verheerlijkt te worden; het is ook wat anders op te varen of opgenomen te worden. Doch dit stuk wordt jaarlijks verhandeld over de 18de zondag van de Catechismus, waarom wij er thans niet meer van zullen zeggen.

III

Maar om voort te gaan, hoedanig was toch de manier, op welke Christus ten hemel voer? Zulks wijst Lukas ons vervolgens aan, als hij zegt, dat Hij werd opgenomen daar zij het zagen. Die hemelvaart is dus geschied zichtbaar voor het oog der discipelen. Gelijkerwijs de Heiland, opgestaan zijnde, Zich niet aan allen levend wilde vertonen, maar alleen aan Zijn lievelingen, zo wilde Hij ook niet, dat gans Jeruzalem getuige zou zijn van Zijn hemelvaart. Dat was een voorrecht, waarmee Hij alleen het uitverkoren getal van Zijn leerlingen, de elven, en die met hen waren, verwaardigde, Luk 24:33. Een genoegzaam getal van getuigen, om dezen wonderbare en glorieuze ingang van Christus in Zijn heerlijkheid te bevestigen. Toen Henoeh ten hemel opvoer, lezen wij niet dat iemand het gezien heeft. Doch toen Jezus ten hemel opvoer, zo verkiest Hij Zijn leerlingen tot Zijn getuigen. Waren zij voorheen aanschouwers geweest van Zijn weergaloze wonderwerken; waren zij aanschouwers geweest van Zijn bitter lijden; nu maakt Hij hen ook tot aanschouwers van Zijn roemvolle en triomferende hemelvaart. Hij werd dan opgenomen, daar zij het zagen.

Maar hoever zagen zij toch? Zagen zij Hem ten hemel ingaan? Zagen zij Hem zich neerzetten aan de rechterhand van Zijn hemelse Vader? Zagen zij Hem daar gekroond worden met eer en heerlijkheid? Neen; de tekst zegt: En een wolk nam Hem weg van hun ogen. Zo gebruikte Jezus dan in Zijn hemelvaart een wolk. Niet, dat Jezus die tot Zijn hulp van noden had; want dan moest er al iets anders geweest zijn, dewijl de wolken, op hun hoogte, maar een mijl of twee boven de aardkloot zweven.

Maar dit was een bewijs van Zijn Godheid en majesteit. Immers, zo wordt dit God, Die zeer groot is, als een zinnebeeld van Goddelijke luister en van majesteit toegeschreven, dat Hij van de wolken Zijn wagen maakt, en op de vleugelen des winds wandelt, Ps. 104:3. Geen wonder dan ook, dat Jezus in Zijn hemelvaart een wolk gebruikte. Zo heeft het schepsel ook altijd de Schepper gediend; de sterren wezen Jezus aan in Zijn geboortenacht; de sterren bedekten Hem in Zijn diepste lijden; de wolken ontvingen Hem in Zijn hemelvaart, en die zullen Hem ook vergezellen ten dage des oordeels.

Deze wolk verstrekte Jezus tot een zegewagen en triomfkoets, op welke Hij al zegepralende de hemel inreed.

Dit wolkgordijn nam Hem weg van de ogen van Zijn discipelen; die stelde zich tussen Jezus en hen, en liet hun niet anders dan een glorieuze glans, het glinsterende pad van Zijn gezegende hemelvaart.

Zo is God nog wel gewoon de alleraangenaamste gezichten van de Zijnen in de beschouwing der hemelse heerlijkheid door een tussenkomende wolk af te breken. Hij doet ze soms op de vlerken van het geloof al het zienlijke voorbij zweven, en staren in Zijn schoot, om daaruit Zijn aangezicht te lezen, Zijn beminnelijke trekken tot hen om in dat alles om te dolen, en in die vlammen van onderlinge liefde zich te bakeren. Hij laat hen soms wel toe tot Zijn allerinnigste gemeenschap en het allervriendelijkste genot van Zijn onbezwijkbare genade. Hij schuift de gordijnen van het hemelse hof wel voor hen open, en doet ze in het geloof die zalige volmaaktheden aanschouwen, waardoor de ziel wonderlijk verfrist, verkwikt en vervrolijkt wordt. Doch dit is ook maar voor een kort ogenblik; en God doet dan een wolk tussenbeide komen, die een einde aan die heerlijke gezichten maakt, terwijl het nog geen tijd is om hier te wandelen door aanschouwen, maar door geloof! 2Kor. 5:7.

Daarenboven; ziet ook eens hoe voorzichtig God hier de menselijke nieuwsgierigheid beteugelt. Hij staat de discipelen van Jezus wel toe dat zij Hem zien opvaren, maar niet dat zij Hem zien ingaan in de hemel.

Het was billijk dat iets gezien werd, opdat de ongelovigheid geen voorwendsel zou hebben. Maar niet geoorloofd was het dat alles zou gezien worden, opdat het geloof zijn oefening zou hebben in het verwonderen, maar niet in het te nauwkeurig doorsnuffelen van de geheimen van het binnenste heiligdom. Daarom, zo nam Hem dan ook een wolk weg van hun ogen.

BETOOG

Het hoofdzakelijke, dat ons hier voorkomt, is een zeker en nauwkeurig verhaal van Christus' roemvolle hemelvaart, zodat de Heiland, na Zijn opstanding uit de doden, ook waarlijk ten hemel is opgevaren.

Trouwens, zulks was ook ten hoogste nodig.

Nodig was het, dat Christus ten hemel voer:

a. Tot bevestiging van zovele doorluchtige Godsspraken in het Oude Testament. Men hoort de evangelieprofeet uitroepen: Hij is uit de angst en uit het gericht weg- of opgenomen, te weten in heerlijkheid; en wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Jes. 53:8. Men hoort Israëls zangmeesters aanheffen: God vaart op met gejuich; de Heere met geklank der bazuin, Ps.. 47:6; en: Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja, ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o Heere God! Ps. 68:19.

b. Nodig, tot vervulling van zovele befaamde voorbeelden:

Het voorbeeld van Henoch en. Elia.

Het voorbeeld van de hogepriester, die op de grote verzoendag inging in het heilige der heiligen, tot een afbeelding van Christus' zegepralende hemelvaart.

Het voorbeeld van het manna in de gouden kruik, dat in het heilige der heiligen bewaard werd, om af te beelden Zijn gezegende (of zegenvolle) hemelvaart.

c. Het was ook nodig dat Christus ten hemel opvoer, uit aanmerking van de Vader, van Christus en van al de gelovigen.

Er was de Vader veel aan gelegen, dat Hij Zijn beminde Zoon, de Zoon Zijner liefde, zolang als balling op aarde omgezworven hebbende, eindelijk wederom in de hemel in liefde omhelsde.

Er was Christus Zelf aan gelegen, dat Hij, het recht door Zijn bloedige kruisverdiensten verkregen hebbende, het ook vrolijk zou genieten; dat Hij, al Zijn vijanden door Zijn kruisdood hebbende neergeveld, in spijt van de duivelen, onder het vrolijk gejuich der engelen, onder het verbaasd staan der goddelozen en onder de blijde lofzangen van de reien der gelovigen, op Zijn koninklijke triomfkoets, de hemel al zegepralende zou inrijden; en dat Hij, Zijn ambten hier beneden op de aarde uitgevoerd hebbende, het overige daarvan in de hemel zou volbrengen.

Er was, eindelijk, ook de gelovigen veel aan gelegen, uit aanmerking van al die schone vruchten welke uit de hemelvaart van Christus tot hen neervloeien.

Een heilzame vrucht hiervan is, Christus' voorbeding voor hen. Hij is ingegaan in het hemelse heiligdom, om te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons, zegt Paulus tot de gelovige Hebreëen, Hebr. 9:24. Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de

uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het Die gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is; Die ook ter rechterhand Gods is; Die ook voor ons bidt, Rom. 8:33 en 31. Vader! Ik wil, dit is de kracht van Zijn voorbeding, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, Joh. 17:24 Een gewenste vrucht van deze hemelvaart is: Christus' plaatsbereiding voor de gelovigen. In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, zegt die goede Heiland, Ik ga heen om u plaats te bereiden. En zo wanneer Ik heen zal gegaan zijnen u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar Ik ben, Joh. 14:2 en 3.

Eindelijk, een gewenste vrucht van deze hemelvaart is ook, de uitstorting van Christus' Geest over Zijn gunstgenoten om ze te vertroosten en van hun zaligheid te verzekeren; om ze te verstrekken tot een onderpand van hun zalige erfenis en ze op te wekken tot een hemelsgezinde wandel: Het is u nut dat Ik wegga, sprak de Mond der waarheid. Indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden, Joh. 16:7. O, dierbare en zalige troostvruchten, uit de heilbron van Christus' hemelvaart tot alle ware gelovigen neervloeiende! De waarheid van deze hemelvaart zal u in dit namiddaguur nog nader betoogd worden.

Ziedaar, de voorgelezen woorden, zo kort als het ons mogelijk was, voor u geopend.

TOEPASSING

MAAR, mijn waarde toehoorders! niemand heeft deel aan die heilzame vruchten, of hij moet ook deel hebben aan Christus en Zijn hemelvaart door het geloof. Zondaren! gij, die aardse en vleselijke dingen bedenkt; gij die met uw hart gebogen gaat naar de aarde; gij die in uw ganse wandel aardsgezind zijt; gij die huizen aan huizen, akkers aan akkers, landen aan landen hecht; die altijd spreekt van uw geld te beleggen, van uw winsten en kapitalen te vermeerderen; die op deze wereld tabernakelen bouwt, min of meer, alsof gij daar altijd blijven, en nimmermeer vandaar vertrekken of verhuizen zoudt, mensen, van wie men met een heidense dichter zeggen mag:

O zielen! krom naar de aard' gebogen,
Die 't hemelse niet hebt voor ogen!

Maar welke grond hebt gij, zegt het mij toch eens, dat gij deel hebt aan Christus, Die ten hemel opgenomen is, daar gij nog zo aardsgezind zijt; daar gij nog zo verlokt en verliefd zijt op deze afgod; daar gij nog zo verslinderd zijt op het nietige, ijdele en vergankelijke van de wereld, en nog met het vleselijke Israël zo verlangt naar het Egypte dezer wereld? Welke grond, dat gij deel hebt aan Jezus, Die opgenomen is in de hemel, om u daar een plaats te bereiden, dewijl gij zelf u een plaats bereidt op de aarde, daar gij nog zo zwoegt, draaft en loopt in het renperk van deze wereld, dat het stof u in de ogen stuift?

Denkt eens aan de hemel, en die eindeloze hemelgoederen, volmaakte kennis, liefde, vreugde, welke bekeerden en gelovigen, door een vol genot van Gods zalig aangezicht, daar bezitten zullen. Vergelijkt daarbij de tegenwoordige wereld met al haar vermaak, weelde, pracht, staat, voordelen, kortom, met al het goed, dat hier te vinden; en zo ijdel, zo nietig, zo zielverderfelijk is; en zegt gij zelf, welke van beide is te verwerpen of te wensen? Nu, zult gij de hemel op de aarde zoeken? Wat is dat anders dan des Heilands

hemelvaart te verloochenen, en daar geen plaats te willen hebben, waar Jezus de Zijnen heeft plaats bereid?

Ongelukkige mensen! die aan God de hemel zouden willen laten, wilde God maar hun de aarde laten. Zegt toch eens, gij blinden! wat vindt gij hier, dat u zo bekoort en betovert? Zingt, springt, klinkt, drinkt en spat uit tot alle dardeligheden; zal dit uw ziel gerust stellen? Gij loopt met snelle schreden naar dood en eeuwigheid. Indien gij de zonden en wellusten niet wilt verlaten, zij zullen, u verlaten. En wat zal in de dood uw geld, goed, staat, vermaak, uw wellust baten? Gij hebt een onsterfelijke ziel te behouden of te verliezen. Gaat u dat schrikkelijk onderscheid niet ter harte? Kan het u evenveel zijn, eeuwig gelukkig of ongelukkig, eeuwig in de hemel of in de hel te zijn?

Bedrieg u niet, o zondaar! indien Christus uw Voorspraak niet is, zal Hij uw schromelijke Rechter zijn; zo gij geen plaats in de hemel zoekt, gij zult in het helse vuur neergestort worden. O ramp, o schrik! Eeuwig beroofd te zijn van God, uit de hemel verstoten te blijven, geen deel aan de Heiland te hebben; dit gaat alle smart te boven, dit stremt alle rust en vreugde.

Anderen zijn er ook, die zichzelf van de aardsgezinde mensen onderscheiden, die menen dat zij daaronder geheel niet behoren, die echter niet voor de hemel, of deelgenoten van Jezus' hemelvaart zijn. Dezen zijn van onderscheiden aard.

Er zijn er, die zich vergenoegen met de naam te hebben dat zij naar de hemel gaan, voor de hemel leven, en in een goed blad te staan bij de godvruchtigen; maar niet verder. Kunnen zij met de engel der gemeente van Sardis de naam krijgen, dat zij leven, al zijn ze dood, Op. 3:1. Zij gaan daarop heen.

Er zijn er, die wel van de hemel en Jezus al vrij wat praten, even alsof zij daarmee al vrij wat op hadden, maar het daarbij doen blijven, zonder dat er wezenlijk werk in hen omgaat. Wat zal hun dat baten? De ezelin van Bileam, dat jukdragende stomme dier, sprekende met mensenstem, heeft des profeten dwaasheid verhinderd, 2Petr. 2:16; maar het kreeg daarom zelf geen wijsheid om in de hemel te komen. De papegaai van een kardinaal Askanius had geleerd het gehele geloofsformulier na te praten, en had evenwel zelf daardoor het geloof niet.

Er zijn er, die wensen naar, en hopen met Bileam, die zei: Mijn ziel sterve den dood des oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne, Num. 23:10; maar zijn wandel was er niet naar, al was hij een profeet.

Er zijn er, die zich soms weleens schijnen voor te nemen dat zij het naar de hemel zullen wenden, maar het evenwel niet doorzetten. Evenals de kikvorsen zijnde, die wel wat ophuppelen, maar terstond weer op de aarde neervallen. Zij zijn die zoon gelijk, die door de vader belast om te arbeiden in zijn wijngaard, zei: Ik ga, heer! en hij ging niet, Matth. 21:28-30. Zij hadden de kosten niet overrekend, Luk. 14:28, niet geweten dat er zoveel aan vast was om Jezus te volgen en in de hemel te komen.

Er zijn er ook nog, die zo wat tussen beide gaan, en het ten halve naar de hemel gezet hebben. Zodanigen zijn: die het maar toeleggen op uitwendige godsdienstigheid, die gerust zijn op gaven, al is het dat zij genade missen, wat is dat? Saul is ook ouder de profeten, doch hij stierf in zijn ongerechtigheid.

Anderen hebben nog al vrij wat bewegingen, maar blijven echter buiten en zonder Jezus in zichzelf. Gregorius zegt er zoet van: Zij spreiden vleugelen van godvruchtigheid uit, maar heffen de voeten van de aarde niet op. Ongelukkigen; allen! die zo bestaan, mochten uw ogen maar open gaan, gij zoudt het moeten zien en geloven, dat gij Christus mist.

Maar wil ik u eens zeggen, wie al deel aan Jezus' hemelvaart hebben? Hoort, het zijn alleen dezulken, die Hem zowel door Zijn Geest in hun hart als in de hemel hebben; want die zijn gebouwd tot een woonstede Gods in de geest, Ef. 2:22. De Heilige Geest werkt met kracht het geloof in hun ziel, waardoor zij Hem omhelzen, aannemen, zich met Hem verenigen, en door het geloof in hun harten doen wonen, Ef. 3:17.

Die kennen God en Christus alleen voor hun algenoegzaam Deel; daartoe hebben zij Hem gezocht en gekozen, in tegenstelling van alles wat buiten Hem is. In Hem alleen zoeken zij hun rust en volle vergenoeging. Naar waarheid kunnen zij tot Hem zeggen: Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25 en 26. O, duizend werelden zouden zij om Hem met de voet verstoten. Zij weten bevindelijk van het nabij en van verre van Hem zijn, en daarnaar zijn zij blijde of droevig.

Wanneer het hun gegund wordt tot Hem en in Zijn ingewanden in te dringen, of als Hij Zich aan hun ziel ontdekt, het is hun een Avondmaal houden met Jezus, en van Jezus met hen, Op. 3:20.

Doch wanneer Hij Zich onttrekt en Zijn aanschijn verbergt, wat is dan hun ziel beroerd! Mijn ingewand wordt ontroerd om Zijntwil, zegt de bruid, als Hij Zich van haar had onttrokken, Hoogl. 5:4. Is het zo met u gesteld, behoort gij onder dat begenadigd volk, dan wensen wij u geluk met de hemelvaart van uw Bruidegom, uw Heere en Hoofd! Begenadigden! gij moogt er staat op maken, Hij is ook daartoe ten hemel gevaren om de bruiloftszaal voor u te bereiden, om alle dingen gereed te maken, opdat Hij eerlang in de hemel het huwelijk tussen Zich en u voltrekke, u aan Zijn rechterhand als Zijn koningin zette, en u eeuwig bij Zich verblijde.

Ondertussen, terwijl gij nog op aarde zijt, begenadigden! o, toont door uw geloofswerkzaamheden en gelovige daden, dat Christus voor U ten hemel is opgenomen.

Verblijdt en verheugt u in de triomf en zegepraal van uw Bruidegom en Koning, de grootste zegepralen der Ouden, ook der Romeinen, oneindig te boven gaande.

Gaat ook veel uit, gij dochteren Sions! om uw ware Salomo te aanschouwen met de kroon, waarmede Hem Zijn Vader gekroond heeft op de dag Zijner verheerlijking, om uit Hoogl. 3:13 enigszins te spreken.

Laat uw wandel, uw gedachten, uw begeerten en verlangens naar Jezus, naar boven, naar de hemel zijn; daar, waar uw schat is, laat daar ook uw hart zijn.

Weet ondertussen, begenadigden! dat gij door het geloof deel hebt aan Christus' hemelvaart, en dat Hij voor u ten hemel is opgenomen; en o, wat steekt hierin geen grote troost voor u! Troost tegen de verdrukkingen en vervolgingen van de wereld; Jezus is ten hemel opgenomen, om vandaar de vervolgingen van Zijn kerk en Zijn volk gade te slaan, die rekenende, alsof ze Zijn eigen Persoon werden aangedaan, en de verdrukkers toeroepende: Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? Troost tegen de aanklachten van de duivel en van de wet; Jezus is in de hemel opgenomen, om over al die vijanden te zegepralen. Troost tegen uw dagelijkse zonden en gebreken; Jezus is in de hemel opgenomen, om daar uw Voorbidder te zijn, 1Joh. 2:1,2. Troost eindelijk tegen de dood; Jezus is in de hemel opgenomen om u daar een plaats te bereiden, en u door een zalige dood bij Zich op te nemen.

Daar zult gij dan Jezus gekroond zien met eer en heerlijkheid, waar geen wolk Hem ooit zal wegnemen van uw ogen, maar gij u eeuwig verlustigen zult in Zijn tegenwoordigheid.

AMEN

DES HEILANDS HEMELVAART

(Donderdag, namiddag)

DE APOSTELEN STAREN JEZUS NA, MAAR HUN VERSCHIJNEN TWEE ENGEL-
LEN, DIE HEN VAN ZULK EEN NASTAREN AFTREKKEN, DOOR HEN VAN JE-
ZUS' OPNEMING IN DE HEMEL EN ZIJN WEDERKOMST TE VERZEKEREN.

HANDELINGEN 1:10 en 11

En alzo zij hun ogen naar den hemel hielden, terwijl Hij heenvoer; ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding, welke ook zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze Jezus Die van u opgenomen is in den hemel zal alzo komen, gelijkerwijs gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren.

INLEIDING

HET is een wonderlijke geschiedenis, welke Mozes ons verhaalt, bij Gen. 28:10-12, waar wij lezen, dat de patriarch Jakob, toen hij op order van zijn vader Izak en zijn moeder Rebekka naar Mesopotamië reisde, om zijns broeders toorn te ontvluchten, onderweg door de slaap overvallen werd. Hij was bij deze gelegenheid in een huilende wildernis, tot zijn gezelschap niets anders hebbende dan wilde beesten, tot zijn hoofdpeluw slechts een steen, tot zijn toortsen de tintelende sterren in het uitspansel, en tot zijn deksel de blauwe hemel, waar hij zich neerlegde om te slapen. Het geschiedde nu in zijn slaap, dat hij droomde; en ziet, hij zag er een ladder, wiens hoogte duizend torens van Babel, duizend Sinai's en Sions ophaalde, wiens onderste stond op de aarde en het opperste tot aan de hemel reikte. Ook zag hij langs die ladder de engelen opklimmen en neerdalen. Ongetwijfeld werd Jakob daardoor te kennen gegeven dat hij zich echter, niettegenstaande de poorten van Berséba voor hem gesloten waren, zou vinden als in de voorstad van het hemelse Jeruzalem; dat hij op zijn reis voorspoedig zou zijn, dat de engelen hem geleiden zouden op zijn weg, en dat God hem te midden van een duistere nacht met zulk een helder licht beschijnen zou, dat alle nevels ervoor verdwenen. Doch niemand zal met grond kunnen wraken, dat wij deze ladder ook aanmerken als een doorluchtig schilderij van de Middelaar Gods en der mensen, Jezus Christus; want gelijk het opperste van die aan de hemel en het onderste aan de aarde raakte, waardoor de hemel met de aarde verenigd werd, alzo woonde Christus naar Zijn Godheid voornamelijk in de hemel, en naar Zijn mensheid zou Hij ook eens op aarde zijn, waar Zijn ambt daarin zou bestaan, om de aarde met de hemel te verenigen, Joh. 14:6. Dat nu de engelen langs die ladder op- en nederwaarts klommen, schildert ons zeer zoet af dat die zuivere geesten niet alleen Jezus, maar ook om Zijntentwil de gelovigen zouden ten dienste staan. De Heere Jezus Zelf geeft ons aanleiding tot deze gedachten, volgens Joh. 1:52: Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: Van nu aan zult gij den hemel geopend zien, en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des mensen. En inderdaad, dit zien wij op een doorluchtige wijze zo bewaarheid in Zijn heilrijke geboorte, in Zijn roemrijke

opstanding en in Zijn triomferende hemelvaart. Zodra Jezus te Bethlehem geboren werd, zag men de hemel scheuren, er kwam aanstonds een engel neer uit de hemel, die deze lang gewenste tijding bracht aan enige herders in het veld. En of dit nog niet genoeg ware, verscheen terstond met die ene engel een menigte des hemelsen heirlegers, verheerlijkende God, en de wereld met de nieuwgeboren Koning geluk wensende, Luk. 2:8-14 Niet minder hebben de engelen Jezus ten dienste gestaan in Zijn opstanding uit de doden; want toen de liefhebsters van de Heiland in de vroege morgenstond heengingen naar het graf, om haar laatste liefdeplicht omtrent hun Heere te vervullen, geschiedde er een grote aardbeving en daalde een engel neer uit de hemel, die tot de vrouwen zei: Ik weet, dat gij zoekt Jezus de Nazarener, Die gekruist was. Hij is hier niet. Wat zoekt gij de levenden bij de doden? Hij is opgestaan, komt herwaarts en ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft, Matth. 28:1-7 en Luk. 24:1-6. Ja, hetzelfde zag men ook in de triomferende hemelvaart van de Heiland; want toen de Zaligmaker onder het vrolijk toejuichen van de engelen en onder de vreugdegelmen van de geesten der volmaakte rechtvaardigen op een luchtige volk, als een kostelijke zegekoets, ten hemel opvoer, zo ging de hemel ook open en er kwamen engelen neer van de hemel, die tot de starende discipelen zeiden: Gij Galilese mannen! wat staat gij en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal alzo komen gelijkerwijs gij Hem naar de hemel hebt zien heenvaren; gelijk wij u dit aanstonds tot een tekst voorlazen.

Heden morgen, toehoorders! zijt gij bezig gehouden met het beschouwen van Jezus' hemelvaart zelf, zoals Lukas ons die beschrijft in het voorgaande negende vers: En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg voor hun ogen. Thans moeten wij u voordragen uit deze tekst, hetgeen daarop terstond volgde en als het ware ermee vergezeld ging. Deze tekst behelst eigenlijk in zich: Een boodschap die de twee engelen brachten aan de apostelen, daar zij stonden om de ten hemel varende Jezus na te staren, hun bekend makende dat Hij alzo wederkomen zou.

O, mocht dit laatste woord nog het krachtigst en meest zielroerend zijn! Mochten verschillenden onder u daardoor met Jezus in de geest ten hemel opgevoerd worden! God geve u daartoe Zijn zegen! Amen.

Twee hoofdzaken hebben wij uit deze tekst nader te overwegen:

1. Het gedrag een de discipelen omtrent de hemelvaart van Christus.
2. De verschijning en aanspraak van de engelen tot hen.

VERKLARING

I

Wat het eerste aangaat, daarvan tekent Lukas aan, dat de discipelen, terwijl Jezus heenvoer, hun ogen naar de hemel hielden. Dit deden zij niet alleen van verwondering en verbaasdheid, opgetogen zijnde over zulk een zeldzaam voorval, maar ook bevangen met droefheid over het vertrek van hun lieve Meester, Die hun hier uit de armen gerukt werd, terwijl de hemel daarover in vreugde was uitgelaten. Wellicht waren zij ook vol twijfelachtigheid, of Hij Zich slechts een weinig van hen onttrok, en vol liefde tot Jezus, zodat zij niet konden nalaten om Hem na te staren.

Wie van Jezus' liefhebbers of liefhebsters kan zich hier de blijdschap verbeelden van de zalige hemelingen, toen Christus ten hemel opvoer? Alleen de vertegenwoordiging van hun grote blijdschap is bekwaam, mijn toehoorders! om een gelovende ziel in

opgetogenheid te verrukken. Mij dunkt, ik zie met mijn geloofsogen de heilige engelen in vreugde uitgelaten, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen, der oude vaders, die in het geloof op de onwankelbare borgtocht van de Messias steunende, gestorven waren, van blijdschap opgetogen. Ik zie hen de Kruisvorst met blijdschap en eerbied tegemoet gaan, om Hem in liefde te verwelkomen, en ik hoor hen Hem toejuichen: Welkom, o grote Michaël! Die de helse draak in het kruisperk zo edelmoedig bevochten en gelukkig overwonnen hebt! Welkom, gij Zoon des levenden Gods, Die de dood in zijn leger op Golgotha hebt aangetast! Welkom, gij Kruisheiland! Die de macht en de duisternis op de triomfwagen van Uw kruis hebt ten toon gesteld! Gij zijt het Kruislam, dat voor ons geslacht is, Gij hebt ons gekocht met Uw bloed, Gij zijt waardig het boek te nemen, zijn zegelen te openen, en te ontvangen alle rijkdom, alle glorie en dankzegging!

En terwijl ik de zalige hemelingen de Kruisvorst zo zie verwelkomen, zie ik, dunkt mij, Hem met mijn geloofsogen door die hemelse rijen gaan en tot Zijn Vader naderen, Die Hem niet minder met blijdschap verwelkomt, en toejuicht: O, zijt gij daar, Mijn Zoon! Die aan Mijn gerechtigheid, heiligheid en waarheid hebt voldaan; kom, zit nu aan Mijn rechterhand, ontvang het loon, dat Gij verdiend hebt, ontvang de prijs, die Ik U heb beloofd, eis nu van Mij, en Ik zal U de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting, Ps. 2:8.

Maar dalen wij uit de hemel neer op de aarde, om te beschouwen hoe de apostelen omtrent de hemelvaart van Jezus te moede waren; daarvan zegt Lukas ons, dat zij hun ogen naar de hemel hielden, terwijl Hij heenvoer. Wij zien hen dan de hemelvarende Heiland nastaren, Die achter een wolk voor hun ogen verdween. Evenwel verdwijnt Hij niet uit hun hart, waar Hij zovele tekenen van liefde naliet, dat al het water van de zee, en al de ruimte tussen hemel en aarde niet machtig was om ze immer er uit te wissen. Wij zien hun ziel bevangen met grote verwondering over zulk een zeldzaam voorval; wij zien hun hart vervuld met een hartelijke droefheid over het verlies van hun Heere. Mij dunkt, ik hoor hen met liefde en droefheid tegelijk uitroepen, als eertijds Eliza tot Elia: Mijn vader, mijn vader! wagen Israëls en zijn ruiters! Verlaat Gij ons zo, Heere! scheidt Gij zo van ons af, zullen wij zo uw lief en aangenaam gezelschap moeten missen, dat wij met zoveel genoeg en met zoveel stichting van onze ziel hebben bijgewoond? Onze ziel wordt met smart doorboord, onze geest wordt bitter bedroefd, onze ogen lopen over van tranen, onze ingewanden brullen, wij kunnen het niet verkroppen, en verlaat Gij ons dan nu? Och, dat Gij ons met U opnam in de hemel! Er is niet aan te twijfelen, toehoorders! of de apostelen zijn met zodanige of dergelijke gedachten zwanger gegaan, als zij hier hun ogen alzo naar de hemel hielden en Jezus nastaarden, terwijl Hij heenvoer.

II

Ondertussen, ofschoon Christus alzo van hen werd weggenomen, zijn zij echter niet verborgen voor Zijn ogen; ofschoon Hij van hen gescheiden was naar het lichaam, was Hij echter niet van hen gescheiden met Zijn genegenheid, liefde en trouw toevorzicht. Waren zij bedrukt over Zijn heengaan, en staarden zij Hem met de tederste bewegingen van hun ziel na, dit raakt de Heiland ook, om zo te spreken, als het ware aan het hart, waarom Hij het niet van Zich kon krijgen om hen ongetroost te laten heengaan; neen, daartoe had Hij hen al te lief, zij lagen Hem te na aan het hart, Hij kon hen geen wezen laten, gelijk Hij hun bij Joh. 14:18 beloofd had. Waren zij bedroefd over Zijn weggaan,

Hij wil hen te hulp komen en vertroosten in hun bedruktheid; want als zij alzo hun ogen naar den hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, zond Hij twee van Zijn engelen, om hen te onderrichten. Ziet, zegt de evangelist, twee mannen stonden bij hen in witte kleding, enz. Hoewel zij mannen genoemd worden, is het nochtans licht te merken dat zij engelen waren, in die gedaante hier verschijnende. Dit blijkt immers uit de manier van hun verschijning en verdwijning, dewijl zij onverwacht bij hen tegenwoordig en bij hen staan, daar niemand hen had zien aankomen, en hen even onverwacht weer verlaten, voordat de discipelen hun vertrek konden bemerken. Verder blijkt het ook uit hun woord en hun taal; want zij geven duidelijk genoeg te kennen dat zij spreken in de naam van God en van de Heere Jezus, en dat zij van Zijnentwege de discipelen bestraffen, en nader onderrichten van de gehele zaak, die nu voorviel. Hun gewaad getuigt het ook dat zij hemelboden, engelen des hemels waren. Het is zo, de engelen zijn geesten, en hebben eigenlijk geen lichaam; nochtans zijn zij meermaals in een menselijke gedaante verschenen. Het is zo, zij worden mannen genoemd; doch zulks geschied meermaals, naar de gedaante waarin zij zich voordoen, gelijk uit Gen. 18:16 en 22 blijkt. Deze engelen worden ons hier vierderlei beschreven:

1. Ten opzichte van hun getal.
2. Ten opzichte van hun gedaante.
3. Ten opzichte van hun gewaad.
4. Ten opzichte van hun gesprek, dat zij tot de apostelen voerden.

1. Ten opzichte van hun getal waren het twee engelen, twee van die hemelse geesten, van die hemelse trawanten des groten Konings, die zalige inwoners van het paleis der onsterfelijkheid, die bij duizenden de Koning dienen, en bij tienduizendmaal tienduizenden, de duizenden verdubbeld voor Zijn troon staan, Dan. 7:10. Twee van deze engelen daalden neder, opdat uit de mond van deze twee de getuigenis, die zij geven zouden, des te waarachtiger zouden voorkomen aan deze discipelen, gelijk ook uit de mond van twee of drie getuigen alle woord bestaat. Het waren dan twee engelen die hier verschenen, en dat zo schielijk, zo onverwacht, zonder dat de apostelen het eens gewaar werden. Ziet, zegt daarom Lukas, twee mannen stonden bij hen.

2. Ten opzichte van hun gedaante verschenen zij als mannen. Ziet, zegt Lukas, twee mannen, dat is twee engelen onder een mannelijke gedaante, waarin zij tot betoog van sterkte, dapperheid en deftigheid meermaals gezien werden. Het gebeurde hier ook in het bijzonder, omdat zij met mannen in onderhandeling traden, daar de mannen meer achtbaarheid vertonen. Ziet, twee mannen stonden bij hen. De hemel is wel de gewone verblijfplaats van de engelen, maar als zij bevelen krijgen, om die uit te voeren op de aarde, zo gaan zij heen, en verwisselen de hemel met de aarde, dat echter geschiedt zonder de minste verandering van hun gelukzaligheid. Ziet, twee mannen. stonden bij hen.

3. Hun klederen waren wit; ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding. Wat er al in opgesloten ligt, dat deze mannen in witte kleding waren, wordt doorgaans breedvoerig aangewezen, als tot de gemeente gesproken wordt van die engel, die aan de vrouwen de opstanding van Jezus verkondigde, die niet alleen van gelaat was als een bliksem, maar wiens kleding ook wit was gelijk sneeuw, volgens Matth. 28:3. Dewijl het daar gewoonlijk geschiedt, zullen wij het kortheidshalve hier niet ophalen. Trouwens, deze witte kleding van de engelen kwam overeen met de boodschap die zij brengen

zouden; zij stonden hier om de discipelen te vertroosten, wat wonder dan ook, dat zij stonden in witte kleding?

4. Doch deze tegenwoordigheid van de engelen zou weinig voor de discipelen geholpen hebben, indien zij hen zowel niet iets hadden laten horen als zien; zij bleven hier dan niet stilzwijgend staan, maar richtten ook hun aanspraak tot deze verwonderende aanschouwers, zeggende volgens vers 11: Gij Galilese mannen! wat staat gij en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal alzo komen, gelijkewijs gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren. Wij hebben in dit gesprek een aanspraak, een tedere berisping en een trouwhartige onderrichting.

De aanspraak is deze: Gij, Galilese mannen! Niet uit verachting, gelijk de Joden weinig met Galiléa op hadden, en in hun Raad Nicodemus eens toevoegden: Onderzoek en zie, dat uit Galilea geen profeet opgestaan is, Joh. 7:52; maar zij tonen dat deze lieden hun wel bekend zijn en dat zij zich niet voorgenomen hebben om hen te vleien met grote eretiteln. Het is daarom niet: apostelen! vrienden van Jezus! maar om hun de nederigheid te leren, is het: Gij Galilese mannen! Zij herinneren hen hiermee, hetgeen nu van hun plicht was. Zij hadden Jezus, volgende uit, en gedurig met Hem wandelende door Galiléa, menigmaal horen zeggen, dat Hij tot de Vader in de hemel zou weerkeren. In het bijzonder moesten zij zich nu in de gedachten brengen de last die zij in Galilea op de berg, waar Jezus hun bescheiden had, van Hem ontvangen hadden, namelijk om alle volkeren te onderwijzen, en wat daarmee zou gepaard gaan, Matth. 18:16-20.

Wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze woorden behelzen in zich een soort van een vriendelijke berisping, die niet dienden om de apostelen nog meer te bedroeven, maar om hen terecht te brengen en hun zinnen wederom te doen vergaderen. Het was niet te misprijzen dat zij opzagen naar de hemel. Dit is immers de plicht van een ieder die God vreest: Heft uw ogen op omhoog, en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft; Die in getal hun heir voortbrengt; Die hen allen bij name roept, vanwege de grootheid Zijner krachten, en omdat Hij sterk van vermogen is, wordt er niet één gemist, Jes. 40:26. Ook was het niet in hen te misprijzen, dat zij Jezus nazagen, dewijl dat een uitwerking was van hun brandende liefde tot de liefwaardige Immanuël. Maar hetgeen de engelen hier in hen misprijzen en berispen, was, dat zij in dit opzien naar de hemel alteveel met hun gedachten bleven hangen op Jezus' lichamelijke tegenwoordigheid. Zij waren nog te zeer genegen tot een aards koninkrijk, hun hoop op het hemelse was niet zo gesteld als het wel behoorde; en vanhier dat de engelen tot hen zeggen: Gij Galilese mannen! wat staat gij en ziet op naar den hemel? Het is, alsof zij zeggen willen: Wat verwondert gij u zo over deze zaak, hoe staart gij zo naar de hemel, Hij heeft u immers gezegd dat Hij derwaarts zou heengaan? Joh. 14:2. Het strekt ook tot uw best, gij hebt redenen om u daarover te verheugen, gij moet niet teveel werk maken van Zijn lichamelijke tegenwoordigheid, er is wat anders waarop gij moet zien. Zijt gij bedroefd, dat gij niet met Hem mede zijt opgevaren; wel, troost u daarmee, dat Hij eens zal wederkomen, om u tot Zich te nemen.

Vanhier is het ook, dat de engelen bij hun vriendelijke berisping ook nog een troostrijke onderrichting voegen, zo vervolgende: Deze Jezus, Die van u opgenomen is in de hemel, zal alzo wederkomen, gelijkewijs gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren. De engelen hebben hier het oog op Christus' doorluchtige toekomst tot het algemeen oordeel, wanneer Hij met de grootste majesteit en heerlijkheid, met de heilige engelen omringd, op een troon van wolken zal tevoorschijn komen, de vierschaar spannen en een

oordeel vellen beide over levenden en doden. Zo heeft de Heiland Zelf gezegd: De Zoon des mensen zal komen op de wolken des hemels, met grote kracht en heerlijkheid, Matth. 24:30. Zo leert ook Paulus: De Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van de hemel, 1Thess. 4:16. Zo verklaren hier ook de engelen, dat Jezus eens zal wederkomen, gelijkewijs gij Hem hebt zien heenvaren; waarom Petrus ook heeft betuigd, dat de hemel Hem moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen, Hand. 3:21. Wij verwachten derhalve nog een tweede komst van Christus, die volgens het getuigenis der engelen ook zichtbaar zal zijn. Wij hebben ook geen belofte, dat Christus op de een of andere wijze onzichtbaar met Zijn lichaam zal wederkeren. Hoe stoot dat dan ten enen male de transsubstantiatie en de afgodische mis in het pausdom, de sacramentshuisjes en ciboriën van de mispriesters omver, waar Jezus van het arme volk gezocht en aangebeden wordt. Dit is het, dat Daniël al lang tevoren geprofeteerd heeft: En Hij zal den God Mauzzim, dat is, God der ciboriën, in zijn standplaats eren met goud, en met zilver, en met kostelijk gesteente, en met gewenste dingen, Dan. 11:38 Gelijk ook op de Ciboriën geschreven staat: Bidt hier God aan, en op sommige daaronder:

Alhier is verborgen in dit slot
Jezus waarachtig Mens en God
Zo Hij uit Maria is geboren,
Die het niet gelooft, die is verloren,

Maar hier geldt het woord van Jezus: Zo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet hier is de Christus of daar; gelooft het niet. Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten en schijnt tot het westen, alzo (zo zichtbaar) zal ook de toekomst van de Zoon des mensen wezen, Matth. 24:23 en 27. Evenzo verzekeren de engelen hier ook aan de apostelen: Gij Galilese mannen! wat staat gij en ziet op naar den hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in den hemel, zal alzo komen, gelijkewijs gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren. Dan zullen alle ogen Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben, Op. 1:7.

Ziedaar toehoorders! zo heb ik u de tekst, zo kort mij mogelijk was, geopend.

BETOOG

Het hoofdzakelijke, dat ons hier voorkomt is, dat de Heiland en Zaligmaker Jezus Christus waarlijk ten hemel is opgevaren. Zo hebben wij niet alleen hedenmorgen gehoord, dat Jezus, als Hij dit gezegd had, werd opgenomen, daar Zijn discipelen het zagen, en dat een wolk Hem wegnam uit hun ogen; maar zulks blijkt ook hier uit het onwraakbaar getuigenis van de engelen, die de nastarende apostelen hebben verzekerd, dat Jezus evenzo als Hij opvoer, ten dage des oordeels zal wederkomen. Hiermee stemt ook overeen het getuigenis van de heiligen op aarde, zoals van de eerste kruisheld van het Nieuwe Testaments, Stefanus, die zo edelmoedig de martelbaan betredende, en in het geestelijk strijdperk onder de ogen van zijn hemelse Veldheer strijdende, de hemelen geopend zag, en Jezus staande ter rechterhand Gods, Hand, 7:55 en 56. Van Paulus, die op de weg naar Damaskus Jezus in Zijn heerlijkheid heeft gezien met een stralend licht, dat als een bliksem de toppen van zijn hovaardij terneersloeg en hem ter aarde velde, Hand. 9:3 en

4. Van de apostel Johannes, die door het wrede bloedplakkaat van de keizer Domitianus op het eiland Patmos gebannen zijnde, Jezus op de dag des Heeren heeft gezien, Op. 1:9-13. Ook blijkt deze waarheid uit al de grote wonderwerken, die op de hemelvaart van Christus zijn gevolgd. Doch ik zeg u, sprak de Heiland tot de hogepriester, van nu aan zult gij de Zoon des mensen zien, zittende ter rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels, Matth. 26:64.

Dat heeft men gezien, toen Jezus Zijn Geest heeft uitgestort over de apostelen op de pinksterdag, Hand. II:1-4. Men heeft het gezien, toen Jezus de wraakpijlen van Zijn gramschap op het wederspanning Jodendom heeft uitgeschoten; toen men den Romeinse veldheer Titus hoorde bonzen op de muren van Jeruzalem; toen die Romein op Sions poorten zo kwam aanvallen, dat hij door de vonken van zijn toorts de tempel in brand deed vliegen en met de bliksems van zijn sabel die grote stad in het aangezicht klonk. Men heeft het ook gezien, toen Jezus is gaan zitten op de koninklijke triomfkoets van Zijn Evangelie, door Zijn apostelen, als geestelijke paarden voortgetrokken door de vlakke velden der wereld, over alle bergen en dalen heen. Dit zijn alle heldere blijken dat Christus waarlijk ten hemel is opgevaren. Trouwens, dit verstrekt ook tot de grootste roem der Christenen. Men mocht zich met het Jodendom ergeren aan een nederige Zaligmaker, indien Hij altijd vernederd was gebleven; maar nu is Hij van Zijn kruis op een troon gestapt, al Zijn leed is Hij ontwassen en al Zijn vijanden te boven gekomen. Gewis kon de nederige staat, waarin voormaals de voornaamste helden van Israël waren, zoals Abraham, de algemene vader der Joden, Jakob, de wortel van hun stammen, Jozef, hun beschermheer in Egypte, Mozes, de parel van hun koningen, de eerbiedige gedachtenis die zij voor hun namen dragen, in hen niet wegnemen, dewijl zij uit het voetzand tot hoogheid werden opgevoerd. Wat reden hebben dan de Joden om Heiland Jezus te verwerpen, die na Zijn vernedering veel hoger dan iemand verhoogd is?

TOEPASSING

WEL dan, gelovigen! lief hebbers van uwen Immanuël! is Jezus ten hemel opgevaren, vanwaar gij Hem ook eens verwacht tot het algemeen oordeel, dat u dit dan verstrekket tot stof van blijdschap en vreugde. In de aanmerking van Jezus' diepe vernedering is voor u stof van vernedering opgesloten, dewijl gij daarin ziet uw zonden en de schrikkelijke bezwaardheid van die op uw Zaligmaker, en stof van droefheid, omdat uw zonden de oorzaak zijn van alle smarten en benauwdheden, die Hem getroffen hebben; omdat uw zonden die moedige Leeuw uit Juda's stam als een worm hebben doen wriemelen in het stof; omdat uw zonden ook de roeden geweest zijn, waarmee Hij zo streng is gezeseld, en de nagels waarmee Zijn handen en voeten aan het kruishout werden vastgeklonken. Het kan niet anders zijn, of de overdenking van deze zaak moet een tedere ziel verootmoedigen en bedroeven. Maar indien de overdenking van Jezus' bitter lijden en sterven een stof van vernedering en droefheid verstrekt, hoe moest dan ook integendeel de overdenking van Jezus' triomferende hemelvaart voor u verstrekket tot een stof van de grootste vreugde en blijdschap. Groot was de blijdschap van het oude Israël, toen de ark uit het huis van Obed-Edom gebracht werd in de stad Davids. De Levieten droegen haar op hun schouders, hun oversten en nabestaanden vergezelden hen met muziekinstrumenten, met harpen, luiten en cimbalen, de Israëlieten geleiden haar met een lieflijk trompetgeluid en bazuingeklank. De koning David zelfs was niet uitgezonderd, maar

huppelde en sprong voor het aangezicht des Heeren, en de monden van allen werden los en ontbonden in vrolijke lofzangen: O God! wij hebben Uw gangen gezien, de gangen mijns Gods, mijns Konings in het heiligdom. De zangers gingen voor, de speellieden achter, in het midden de trommelende maagden, Ps. 68: 25 en 26. Wat was nu het opbrengen van de ark anders dan een flauw voorbeeld van Christus, ten hemel opvarende! Indien dan het voorbeeld zelfs een blijdschap verwekte in het hart der Israëlieten, hoeveel te meer moest gij dan, gelovigen! van blijdschap opspringen, nu gij de zaak zelf als met uw ogen mag aanschouwen. Hier geldt, hetgeen er gezongen wordt bij Ps. 47:6-8: God vaart op met gejuich, de Heere met geklank der bazuin. Psalmzingt Gode, psalmzingt! Psalmzingt onze Koning, psalmzingt! Want God is een Koning der ganse aarde; psalmzingt met een onderwijzing. En wederom: De Heere regeert, de aarde verheuge zich; dat vele eilanden zich verblijden. De Heere regeert, dat de volken beven; Hij zit tussen de Cherubim; de aarde bewege zich. De Heere is groot te Sion, en Hij is hoog boven alle volken, Ps. 97:1 en 99:1 en 2. Inderdaad, het kan niet anders zijn, of gij die belang hebt bij deze hemelvaart van Jezus, uw Heere, uw Bruidegom en Koning, gelovigen! moet ook wonderlijk verheugd en met deze zaak zeer ingenomen zijn.

Vooraf moet gij ook, gelovigen! steeds met Jezus in de geest ten hemel zoeken op te varen, zodat gij uw harten tracht los te maken van de wereld en van al het wereldse, en met uw gedachten steeds te stijgen boven zon en maan; dat gij, in navolging van de apostelen, veel opziet naar de hemel.

Maar, helaas! wat is het niet te beklagen, dat er nog zovele wereldlingen onder u, toehoorders! gevonden worden, die zich nog vergapen aan de wereld, die aardse dingen bedenken, die nog zwoegen, lopen en draven in het renperk van deze wereld, zodat het stof hen in de ogen stuift. Deze zijn in plaats van hemelsgezind, nog geheel wereldsgezind; die in plaats van op te zien naar de hemel, steeds neerzien naar de aarde, zodat wij, in plaats van dat de engelen hier zeiden: Gij Galilese mannen! wat staat gij en ziet op naar de hemel? wel zeggen mogen: Mensen! wat staat gij, en ziet zo neder naar deze aarde? Het is al met Ezau: dat rode, dat rode. Men is en blijft verliefd op deze afgod. Men verlangt steeds naar het Egypte dezer wereld en ligt als versmoord in het slijk der aarde. Mensen, waarvan men met een heidense dichter zeggen mag:

O, zielen! krom naar d'aard gebogen,
Die 't hemelse niet hebt voor ogen!

Maar, mensen! wat staat gij en ziet naar de aarde? Zijt gij niet hemelsgezind in uw handel en wandel, zoekt gij geen hemelse dingen? Is uw hart, uw oog, uw vermaak en verlangen nog naar de dingen die op de aarde zijn, zo hebt gij dan ook nog geen deel aan de hemelvaart van Jezus, gij zijt dan nog uit de aarde aards en vleeselijk; want die naar het vlees zijn, bedenken dat des vleses is, Rom. 8:5.

Anderen zeggen en denken misschien bij zichzelf: zouden wij evenwel geen grond hebben om ons de hemelvaart van Christus toe te eigenen en toe te passen? Want, zegt de een, ik mag er zo gaarne van horen spreken, en er met onderscheid van horen prediken; als het stuk ernstig aangedrongen wordt, dan heb ik er eerst recht zin in, ik loop de beste en meest ernstige predikanten na. O, hebt gij niet anders, dan zijt gij gelijk de menigte der schare, zij hoorden Jezus wel gaarne, maar bleven echter onbekeerd, Mark. 12:37.

Een ander denkt : ik geloof evenwel in Jezus Christus, en dat Hij ten hemel opgevaren is; want ik heb kennis aan de waarheid, kan ze bewijzen uit Gods Woord; ik stem ze toe, geloof ze en houd ze voor waarachtig; zou ik dan het geloof niet hebben? O ja, gij hebt geloof; maar weet gij wel, welk geloof? Het historisch geloof, dat Agrippa ook had, Hand. 26:27, en daarmee evenwel verloren ging.

Een derde denkt, het mijne zal evenwel waarheid zijn, en gij zult het mij niet ontnemen; want ik heb met veel opgeklaardheid en licht de stukken van Jezus' hemelvaart meer dan eens mogen inzien, en mijzelf er bij neerleggen; waarvoor ik onkundig en onwetend was, zijn de stukken voor mij opgeklaard en opgehelderd, zou dat niet door de Heiligen Geest geweest zijn? Och, arme mens! weet gij niet, dat Paulus zulks ook aan het tijdgeloof toeschrijft? Hebr. 4:4. En als gij niet anders dan een tijdgelovige zijt, wat zal zulks u helpen?

Een vierde, bijna gemelijk wordende, denkt: Zou mijn geloof dan ook niet goed zijn? Ik ben meermaals onder het verhandelen van deze en gene waarheden, verkwikt en vervrolijkt geworden. O, wat ben ik er niet wel als door opgenomen geweest, wat heb ik er niet mee opgehad, toen onder die predikatie, onder de catechisatie, in dat gezelschap! Ach, arme mens! was dat een bewijs van genade, hoe verkeerd heeft Paulus het dan gehad, als hij schrijft dat degenen die de hemelse gave gesmaakt hebben, en die gesmaakt hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw, afvallig kunnen worden, Hebr. 4:-6. Ziet gij wel, als gij niet anders hebt, dan kan het nog slechts bedrogwerk zijn.

Maar wil ik u eens zeggen, wie al deel hebben aan Jezus' hemelvaart? Hoort, het zijn alleen dezulken die Hem zowel door Zijn Geest in hun hart als in de hemel hebben; want die zijn gebouwd tot een woonstede Gods in de Geest, Ef. 2:22. De Heilige. Geest werkt met kracht het geloof in hun ziel, waardoor zij Hem omhelzen, aannemen, zich met Hem verenigen en in zichzelf doen wonen, dewijl zij met kracht versterkt worden door Zijn Geest in de inwendige mens, opdat Christus door het geloof in hun harten wone, Ef. 3:16 en 17.

Die God en Christus alleen voor hun algenoegzaam Deel houden, waartoe zij Hem gezocht en gekozen hebben, in tegenstelling van alles wat buiten Hem is, en in Welke zij alleen hun rust en volle vergenoeging zoeken. Naar waarheid kunnen zij tot Hem zeggen: Wien heb ik nevens u in den hemel? Nevens u lust mij ook niets op de aarde! Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25 en 26. O, duizend werelden zouden zij om Hem met de voet verstiten!

Die bevindelijk weten van het nabij en het ver van Hem zijn, waarnaar zij blijde of droevig zijn; wanneer het hun gegund wordt tot Hem en Zijn ingewanden in te dringen, en dat Hij Zich aan hun ziel ontdekt, het is voor hen een Avondmaal houden met Jezus, en van Jezus met hen, Op. 3:20; doch wanneer Hij Zich onttrekt en Zijn aanschijn verbergt, wat is dan hun ziel ontroerd! Mijn ingewand wordt ontroerd om Zijnentwil, zegt de bruid, als Hij Zich van haar had onttrokken, Hoogl. 5:4.

Zijn deze dingen in u niet, och, wat zijt gij dan nog ongelukkig! En helaas, wereldlingen! wat zijt gij dan nog ellendig! Immers, die aardse dingen bedenken, diens einde is het verderf, zegt Paulus.

Maar, kinderen Gods! die in waarheid door het geloof met Jezus verenigd zijt, en met Hem gemeenschap hebt, voor wie Jezus ten hemel opgevaren is, en tot wier heil Hij eens

zal wederkomen, gelijk als Hij er is heen gevaren. O, wat heeft u nog zo betoverd, dat gij ook nog dikwijls in plaats van op te zien naar de hemel, neerziet naar de aarde. O, mijn vrienden en vriendinnen! hoe kunt gij nog zo dwaas, hoe kunt gij nog zo verkeerd, hoe kunt gij nog zo buitensporig handelen? Wel is er dan voor u nog zoveel te halen in de wereld? De wereld en al wat zij bezit, is zij niet vergankelijk en van korte duur? Ja, kan de gehele wereld zelfs uw ziel, die immers naar hogere dingen streeft, wel vergenoegen? Ik beroep mij hier op uw eigen ondervinding, of de wereld u wel ooit dat genoegen gegeven heeft, hetwelk gij daarin zocht? Ei, waarom ziet gij dan nog zo dikwijls naar de wereld? Zij is immers uw kostelijk hart niet waard? Zoekt liever uw hart hoe langer hoe meer los te maken van de wereld, door in plaats van neer te zien naar de aarde, uw ogen op te heffen naar de hemel. Laat uw handel, uw wandel, uw gedachten, uw begeerten en uw verlangen naar Jezus, naar boven, naar de hemel zijn. Waar uw schat is, laat daar ook steeds uw hart wezen. Is Jezus dan uw Schat, is Hij de Lust van uw ogen, het vermaak van uw hart en de begeerte van uw ziel; wel, laat dan ook uw hart steeds in de hemel zijn. Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende ter rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn, Kol. 3:1 en 2.

Het oog omhoog, de ziel naar boven,
Hier beneden is het niet,
't Rechte leven, lieven, loven,
Is maar, daar men Jezus ziet.

O! de hemelvaart van Christus is ook vol troost voor u, gelovigen! Troost in allerlei verdrukkingen, troost in de ure des doods, dan zal uw ziel, ontbonden van des lichaams lastig pak, gelijk een hemelvlam ten hemel opvaren; troost eindelijk tegen het laatste oordeel; want Jezus Die ten hemel opgevaren is, zal also eens weerkomen, gelijk als Hij is heen gevaren, om de gelovigen, hier door kruis en lijden afgemarteld, over te voeren in het nieuwe Jeruzalem, en hun die troosttaal toespreken, Matth. 25:34: Komt, gij gezegenden mijns Vaders! beërft nu het Koninkrijk, dat voor u bereid is van de grondlegging der wereld.

AMEN

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST

(Zondag, voormiddag)

DE HEILIGE GEEST WORDT UITGESTORT OP DE APOSTELN, DIE TOEN MET ANDERE TALEN BEGONNEN TE SPREKEN.

HANDELINGEN 2:1-4

En als de dag van het Pinkster(feest) vervuld werd, waren zij allen eendrachtelijk bijeen. En er geschiedde haastelijk uit den hemel een geluid, gelijk als van een geweldigen gedreven wind, en vervulde het gehele huis, waar zij zaten.

En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen.

En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken.

VOORAFSPRAAK

NADRUKKELIJK is de belofte die de Levensvorst aan Zijn apostelen doet, als Hij zegt: En ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid; namelijk de Geest der waarheid, Welke de wereld niet kan ontvangen; want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn, Joh. 14:16 en 17. Zo sprak de Zaligmaker tot opbeuring van Zijn bedrukte heilgezanten, die niet dan met de grootste ontsteltenis van hun hart uit de mond der waarheid hoorden, dat zij Hem zouden moeten missen. Uw hart, zei Hij daarom, worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij, vers 1 van dit 14de hoofdstuk. Zulk een geliefde Leermeester als Jezus te moeten zien heengaan en hulpeloos in het midden der Joden te blijven, kon niet anders dan angstvallige ontroeringen baren.

Hierbij kwam dat schrikkelijk geval, dat Petrus de Heiland driemaal verloochenen zou, vers 38 van het voorgaande 13de hoofdstuk. Doch hiertegen wapent Christus hen, toont aan, dat zij de moed niet verloren moeten geven, en dat hij, die in God gelooft, niet zal verloren gaan. Dit betoogt Hij verder, door aanwijzing, dat er in Zijns Vaders huis, in de hemel, vele woningen zijn, waar Hij de gelovigen ging plaats bereiden, vers 2; om Zijn volk met ziel en lichaam daarin te brengen, wanneer Hij eens weerkeren zou, vers 3. Dit begreep Thomas niet, waarom Hij van Jezus onderricht wordt van de waarachtige weg die tot de Vader leidt, vers 5-7. Filippus wenste de Vader te zien, en toonde door zulk een ongerijmde taal, dat hij geen besef had hoe God beloofd had te zullen gezien worden, vers 8. Hierop antwoordt de Heiland hem, vers 9-11 en keert tot allen, volgens vers 14, tot het vertroosten der ontroerden, verzekert hen dat zij voortaan de Vader meer en meer zouden kennen, en groter werken doen, dan er tot dusver gedaan waren, vers 12. Door Wiens kracht zij die zouden uitvoeren, toont Hij, als Hij wil dat zij daarom

God in Zijn Naam smeken zullen, vers 13 en 14. Dat hun droefheid sproot uit een verkeerde liefde tot Hem, en uit het wanbegrip van Zijn lichamelijke tegenwoordigheid op aarde te moeten bezitten, zulks geeft Hij te kennen door de woorden: Indien gij Mij lief hebt, bewaart Mijn geboden, vers 15. Tot troost wegens het afwezen van de Heiland naar het lichaam zou Hij voor de Zijnen bidden, en op Zijn voorbede zou de Vader hun een andere Trooster zenden, de Heilige Geest, Die hun de vereiste hemelgaven zou schenken, hen vertroosten en in alle waarheid leiden. Die Geest zou een Geest der waarheid zijn, omdat zij op het uitstorten van die Geest, door Hem bekwaam gemaakt zouden worden om van Gods waarheden tot anderen te spreken.

Maar die Geest te genieten, hangt niet af van wereldse wijsheid, noch van des mensen wil, omdat een ieder die niet gelooft, van boven niet verlicht, inwendig niet bewrocht, maar door aardse dingen verblind wordt, zodat hij die Geest niet zoeken, noch ontvangen kan. De heilgezanten zouden integendeel die goede Geest verkrijgen. Naardien zij door Hem in Jezus geloofden en des Heilands geboden onderhielden, daarom zouden zij ook door Hem meer en meer bestraald, bekrachtigd en geheiligd worden; zodat de Trooster nog in een overvloedige mate aan hen met kracht zou geschonken worden.

De vervulling hiervan, toehoorders! zien wij duidelijk in onze voorgelezen tekstwoorden.

Deze tekst behelst eigenlijk in zich: Hoe de Heilige Geest, met uitnemende tekenen van een geweldige gedreven wind en verdeelde tongen als van vuur, uitgestort werd op Jezus' discipelen, die daarop terstond met andere talen begonnen te spreken.

Och, dat de Heere Zijn volk ook tezamen eendrachtig mocht verenigen, en Zijn Heilige Geest in het midden van hen zond! O Heere, zegen daartoe ook dit woord! Amen.

In het verhandelen van deze stof moeten wij letten:

1. Op enige opmerkenswaardige omstandigheden, vers 1.
2. Op de uitstorting van de Heilige Geest zelf, vers 2-4

VERKLARING

I.

De opmerkenswaardige omstandigheden zijn drie, volgens vers 1.

- a. De tijd, wanneer: Als de dag van het pinksterfeest vervuld werd.
- b. De plaats waar, welke uit de samenhang bekend is.
- c. De personen, waaraan dit grote heilwonder geschiedde.

a. De tijd wanneer, wordt uitgedrukt met deze woorden: En als de dag van het pinksterfeest vervuld werd. Het pinksterfeest was een van die drie feesten, welke alle jaren gehouden werden bij de Joden. Het paasfeest geschiedde ter gedachtenis van de verlossing der Israëlieten uit Egypte, Lev. 23:4-12. Het pinksterfeest werd gevierd ter gedachtenis van de wetgeving op Sinai, Lev. 23:15-17. Op het feest der loofhutten moesten zij gedachtig zijn dat hun voorouders in tenten gewoond hadden, Lev. 23:34-44. Het pinksterfeest werd gevierd op de zesde dag van de maand Siwan, dat de vijftigste dag was na de paasdag, of na de zestiende van de maand Nisan. Na deze moesten zij tellen zeven weken, dat is negen en veertig volkomen dagen, en de vijftigste dag was dan de dag van het pinksterfeest, zoals blijkt uit Lev. 23:15 en 16 en Deut. 16:9. Hierom werd het ook

bij de Joden genoemd het feest der weken, Deut. 16:10. Het wordt ook genoemd, het feest der eerstelingen, Lev. 23:17-20. De Griekse Joden noemden het Pentacostae, even gelijk Lukas hier in onze tekst, dat eigenlijk betekent: de vijftigste. Nu kan men uit hetgeen wij reeds gezegd hebben, zeer klaar het besluit opmaken, dat de dag van het pinksterfeest even zulk een dag van de week is geweest, als de tweede paasdag bij de Joden was, te weten de eerste dag der week. Want vierden de Joden hun pascha op de sabbat, op de zaterdag, zo was de volgende, de zondag, de tweede paasdag. Tel nu vijftig dagen verder, die zondag als de eerste rekenende, zo zal de vijftigste ook zondag zijn. Naar de tijdrekening van de grootste tijdrekenaars zal waarschijnlijk dit pinksterfeest, waarvan wij in onze tekst horen melden, ingevallen zijn in het 34ste jaar na Christus' geboorte, op den zes en twintigste mei. Naar de spreektrant van de Bijbel wordt de tijd gezegd vervuld te zijn, als de tijd daar is, gelijk zulks, om nu geen andere plaatsen meer bij te halen, onweersprekelijk blijkt uit Luk. 2:21: Als acht dagen vervuld waren dat men het Kindeken besnijden zou, dat is als die tijd gekomen was. Zo ook hier: Als de dag van het pinksterfeest vervuld werd, dat is als die gekomen was. Hier komt nu in bedenking waarom de Heere juist deze tijd verkoren heeft, om Zijn Geest over de apostelen uit te storten? Zeer bekwaam geschiedde dit op een feest, omdat er dan zeer vele mensen te Jeruzalem vergaderd waren, niet alleen van alle hoeken van het Joodse land, maar ook van alle hoeken van de aardbodem. Dan kon deze zaak ook mede verbreid worden door de gehele wereld. Ook was de Heiland aan het kruis gestorven op het paasfeest, zo beschikte de Heere het dan ook wijs alzo, dat de verheerlijking van Zijn Zoon, het zekerste bewijs van Zijn opstanding uit de doden, van Zijn hemelvaart en van Zijn zitten ter rechterhand Gods, niet minder in het openbaar geschiedde ten aanschouwe van een grote menigte van mensen. In het bijzonder geschiedde dit ook zeer bekwaam op het pinksterfeest, om door die uitstorting van de Heilige Geest het Evangelie in te wijden op dezelfde dag, op welke de wet gegeven was geworden aan de Israëlieten.

b. Maar waar geschiedde toch deze zaak? De evangelist zegt zulks wel niet met uitgedrukte woorden, meldende alleen van het bijeen zijn van allen, en van een huis, waar zij zaten. Maar het is toch wel bij afleiding te bepalen. Ongetwijfeld is dit te Jeruzalem geweest; want in het voorgaande eerste hoofdstuk, vers 4, lezen wij dat Jezus Zijn apostelen belastte, dat zij van Jeruzalem niet scheiden zouden, maar verwachten de belofte des Vaders, die gij, zei Hij, van Mij gehoord hebt. Thans waren zij waarschijnlijk in de tempel, en wel in een opperzaal daarvan, terwijl het meeste volk misschien in de voorhoven was; want in vers 41 van dit hoofdstuk wordt gezegd, dat er door de predikatie van Petrus omtrent drieduizend bekeerd werden. Het heeft ook zijn redenen, waarom de Heere Jeruzalem en de berg Sion verkoren heeft, om dit wonderwerk aldaar te verrichten. Van David was het voorzeggd: De Heere zal de scepter Uwer sterkte zenden uit Sion, zeggende: Heers in het midden Uwer vijanden, Ps. 110:2. Zo ook Jes. 2:3: Vele volken zullen heengaan en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des Heeren, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen, en dat wij wandelen in Zijn paden; want uit Sion zal de wet uitgaan, en des Heeren woord uit Jeruzalem. Hij wilde dan daar Zijn Geest over de apostelen uitstorten, opdat het Evangelie daar het allereerst op zulk een heerlijke wijze zou verkondigd worden.

d. Het wordt ook niet tevergeefs aangetekend, dat zij allen daar ter plaatse eendrachtig bijeen waren, welke personen daarmee beschreven worden:

1. Ten opzicht van hun getal.

2. Ten aanzien van hun godvruchtige oefening.

1. Ten opzicht van hun getal staat er: zij allen. Maar tot wie moet dit gebracht worden? Ongetwijfeld tot de apostelen, waarvan in het laatste vers van het voorgaande hoofdstuk gesproken was, waarbij Matthias, in plaats van de verworpen Judas, verkoren was. Deze apostelen was in het bijzonder de belofte gedaan van de Heilige Geest te zullen ontvangen. Zij waren verkoren, om Christus' getuigen te zijn, niet alleen in Samaria, maar ook in Judea en over de ganse aardbodem. Hiertoe hadden zij gaven en bekwaamheden van node. Zo wil Jezus hen dan ook op zulk een wonderlijke wijze voorzien met de nodige gaven, waardoor zij bekwaam zouden zijn, om dingen te verrichten waarover de hemel, de aarde, ja zelfs de hel verbaasd zouden staan.

Doch sommigen strekken dit verder uit, en verstaan door die allen niet alleen de twaalf apostelen, maar ook die andere gelovigen, die dagelijks met de apostelen tezamen kwamen. Het blijkt, zeggen zij, uit Hand. 1:15, dat deze allen toen bij elkaar waren, als Matthias tot een apostel verkoren werd; derhalve denken zij dat die nu ook met elkaar vergaderd waren, en bijgevolg besluiten zij, dat deze allen, ten getale van honderd en twintig, de eersten zijn geweest, die op zulk een luisterrijke wijze de Heilige Geest ontvangen hebben.

Hierbij voegen zij, dat men anders de rijkdom van de milddadigheid des Heeren verkort, temeer zeggen zij, dewijl de Heilige Geest niet alleen beloofd is aan de apostelen, maar ook aan die gelovigen, Mark. 16:17: Degenen die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij duivelen uitwerpen, met nieuwe tongen zullen zij spreken. Eindelijk, zeggen zij, gelijk de Heere het beloofd heeft, zo heeft Hij het ook vervuld, Zijn Geest uitstortende niet alleen over de apostelen, maar ook over de andere algemene gelovigen, zelfs ook over de gelovigen uit de heidenen. Toen de Heilige Geest in het huis van Cornelius neerviel op allen die daar het Evangelie van Petrus hoorden prediken, zo staat er: De gelovigen die uit de besnijdenis waren, zovelen als er met Petrus waren gekomen, ontzetten zich, dat de gave des Heiligen Geestes ook op de heidenen uitgestort werd. Want zij hoorden hen spreken met vreemde talen, en God groot maken, Hand. 10:44-46. Zij verwonderden zich niet dat dit aan algemene gelovigen, maar wel daarover, dat zulks aan de gelovigen uit de heidenen ook geschiedde; zo moesten zij het dan aan andere algemene gelovigen, behalve aan die uit de heidenen, wel meer bespeurd hebben dat de gaven des Heiligen Geestes alzo aan hen medegedeeld werden. Dacht gij wel dat er nog zovele redenen voor die gedachten waren? Zij hebben nog al wat waarschijnlijkheid, wij geven ze u tot onderzoek over. Wat er ook van zij, dit is gewis, dat al de apostelen deelgenoten zijn geweest van dit groot geluk.

2. En wat deden zij toch? Zij waren bijeen. Dit deden zij ongetwijfeld om de kostelijke Godsdienst waar te nemen; want dat was hun dagelijks werk, en nu was het bijzonder hun bezigheid, dewijl deze dag een dag van heilige samenroeping was.

Zij waren ook eendrachtig bijeen. Het Griekse grondwoord, hier door eendrachtig vertaald, betekent eigenlijk met één hart, met een gelijk hart; zodat zij allen één en hetzelfde gevoelden en het allen met hetzelfde oogmerk deden. Zij waren dan als één enig man en één enige ziel. Voorheen mochten zij eens gekrakeeld hebben wie van hen de meeste zou zijn, maar hun Meester had hen daaromtrent beter onderricht en hun de vrede met alle ernst aanbevolen. Zo eensgezind bijeen zijnde, ontvangen zij de Heilige Geest.

II

Uit vers 2-4 moeten wij aanmerken:

- a. Wat de apostelen hoorden, vers 2.
- b. Wat zij zagen, vers 3.
- c. Waarmee zij werden aangedaan, vers 4.

a. De Geest Gods kwam toen op het alleronvoorziest voor: en er geschiedde haastelijk uit den hemel een geluid, gelijk van een geweldig gedreven wind, en vervulde het gehele huis waar zij zaten. Meermaals vinden wij in de Bijbel, dat de Heilige Geest en Zijn werkingen bij een wind worden vergeleken, omdat er een grote overeenkomst tussen beide is. Deze overeenkomsten alle van de grond af op te halen, is thans mijn bedoeling niet, waarom ik er maar enige van zal noemen:

1. Is het een eigenschap van de wind, de dingen te reinigen, voor verrotting te bewaren en de wolken aan de hemel te verdrijven, Job 37:9-11, 21 en 22, alzo is het Gods Geest, Die het hart reinigt van stinkende verdorvenheid; Die daar verdrijft de duistere wolken van onwetendheid; Die de ziel opbeurt boven de zienlijke hemelen, en haar doet merken op hetgeen in de bovenste hemel is, waar Christus is.

2. Is het een eigenschap van de wind, de aarde vruchtbaar te maken, bijzonder van de zuidwestenwind, hoewel er ook landen zijn waar de noordenwind hetzelfde doet, alzo maakt de Geest de gelovigen ook vruchtbaar, vergelijk Hoogl. 4:12-16. Hierom bad de Kerk ook op het laatste van dit hoofdstuk: Ontwaak, noordenwind! en kom gij zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien, vers 16.

3. Is het een eigenschap van den wind, de geest van de mens te verfrissen in grote hitte, bijvoorbeeld als iemand, hetzij een wandelaar, hetzij een arbeider, zich bevindt zonder enige schaduw in het midden van de brandende hitte der zon, wat is het geblaas van een koele wind dan aangenaam, dewijl dat de wandelaar op zijn weg verkwikt, de arbeider in zijn werk verfrist en die beide vervrolijkt, die door het uitgedroogde zweet zeer flauw en onmachtig waren geworden. Zo ook de Geest, als de ziel het zeer bang heeft en zeer flauw wordt onder het gezicht van de zonden en van Gods heilig ongenoegen; o, dan versterkt Hij haar, verkwikt haar van binnen en geeft haar dan vrede en blijdschap, welke vruchten van de Geest zijn.

Eindelijk, zijn de eigenschappen van de wind zodanig, dat zij aan een iegelijk bekend zijn, maar zijn oorzaak onbekend is, waar hij vandaan komt en waar hij heengaat. Alzo zijn ook de werkingen des Heiligen Geestes aan alle ware gelovigen bekend, maar de wonderen en bijzonderheden van Hem zijn voor de ziel verborgen, Joh. 3:8, en Die heeft zij in het geloof te aanbidden.

Nadrukkelijk daalde dan de Heilige Geest hier neer onder een wind, die daarenboven sterk was: een geweldig gedreven wind, waarmee de kracht des Geestes wordt te kennen gegeven. Want beide de Geest en Zijn kracht worden tezamen gevoegd: De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwten, Luk. 1:35. En Hand. 10:38, waar Petrus van Jezus zei, dat God Hem gezalfd heeft met de Heilige Geest en met kracht. Dit is ook een zaak die wij ter ere van God de Heilige Geest hebben aan te merken, om Hem te erkennen als Degene, van Wie al de gelovigen hun sterkte en kracht verkrijgen.

Maar niet tevergeefs wordt er bijgedaan, dat het een gedruis was, of zoals de onzen het ook zeer wel overgezet hebben, een geluid, gelijk als van een geweldig gedreven wind. Dit geluid doet mij denken aan de klank des Evangelies, welke vergezeld zou gaan met de kracht des Geestes, dat de apostelen zouden verkondigen. Dit Evangelie zou zijn kracht en zijn geluid vertonen over de ganse aardbodem.

Dit Evangelie zou eerst klinken in het volkrijke oosten; want uit de baarmoeder van de dageraad zou de dauw zijner jeugd zijn, Ps. 110:3. Dan zou dit evangeliegeluid als een geweldig, gedreven wind doorwaaien naar het westen en aldaar licht verschaffen in het midden van een nare duisternis. Vervolgens zou het geluid van deze wind doorbreken tot in het zuiden, en daar de harten der mensen ontstoken zijnde, in volle vlammen van vuile begeerlijkheden, verkoelen. Eindelijk zou het ook gehoord worden in het gure noorden, om daar ijskoude gemoederen te verwarmen. Tot dat alles zouden de apostelen als middelen gebruikt worden, en daarom werd de Geest, Die zij tot dat einde ontvingen, afgebeeld door een geluid, gelijk als van een geweldig gedreven wind.

Dit geluid geschiedde haastelijk, op het alleronvoorziest en onverwachts. Niet uit de afgrond of uit een onderaards hol, gelijk de heidenen van Appollo's godsspraken zeggen, dat de aanblazing van de waarzegster geschiedde op de driehoek over een onderaards hol gesteld, waaruit de waarzeggende geest door een der onderste wegen tot de buik der waarzegster inging; maar uit de hemel. Zodat dit geluid van die sterk gedreven wind door zijn neerdalen uit de hemel gelijk als een geloofsbrief van God was, dat de Geest waarmee de apostelen vervuld werden, van Hem uitging en uit de hemel tot hen neerdaalde.

Deze wind uit de hemel vervulde het gehele huis, waar zij zaten. Het huis waar zij zaten, was ongetwijfeld te Jeruzalem. Het was buiten twijfel een opperzaal van de tempel. Die ganse opperzaal des tempels nu, waarin zij waren, werd met deze wind vervuld. O, verbazend wonderstuk.

b. Bij dit geluid, dat was als van een geweldig gedreven wind, waardoor de Heilige Geest als door een bazuin Zijn neerdalen uit de hemel afkondigde, voegde zich een tweede teken, dat niet minder wonderbaarlijk en Goddelijk was: En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur, en het zat op een iegelijk van hen. Gelijk er ter inwijding van de tabernakel en tempel tekenen van de Goddelijke tegenwoordigheid voorhanden waren, onder geleide van welke de Schechina of de Goddelijke inwoning in het heiligdom trad, namelijk een wolk en het vuur, dat op het altaar neerviel en ter opoffering van de brandoffers en andere offeranden steeds aangekweekt moest worden, zo is ook nu de Schechina of Heilige Geest wedergekomen ter inwijding van het nieuwe huis Gods. Dat de geestelijke tempel genoemd wordt, namelijk de Kerk van het Nieuwe Testament; en Hij gaat met een geblaas en met vuur, als met tekenen van Zijn tegenwoordigheid, in de opperzaal, die waarschijnlijk aan het buitenste voorhof grensde, en Hij neemt de eerste verkondigers van het Evangelie als het ware in bezit, opdat Hij hen als een brandoffer, door een Goddelijke ijver aanstak, heiligde en verlichtte.

Alzo zag men hier, benevens het geluid van een geweldig gedreven wind, vuurvlammetjes, die de gedaante hadden van tongen, welke verdeeld werden en zich zetten op een ieder van hen, hetzij op hun hoofden, hetzij, dat mij wel het waarschijnlijkst voorkomt, op hun tongen. Er vertoonden zich dan tongen, omdat de kracht des Geestes Zich daarin vertonen zou, hetwelk de Zaligmaker beloofd had: Degenen, die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij duivelen uitwerpen; met nieuwe

tongen zullen zij spreken, Mark. 16:17. Die tongen waren verdeeld, waardoor werd afgebeeld hun bekwaamheid in allerlei zaken, zullende de ene verborgenheid zowel als de andere ontvouwen; hun bekwaamheid, om die op allerlei wijze voor te stellen, nu dreigende, dan onderwijzende; nu vermanende, dan vertroostende, en op vele andere wijzen meer, die zij het bekwaamst oordelen, om de harten der mensen tot de gehoorzaamheid des geloofs te brengen; en wel in het bijzonder hun bekwaamheid om in allerlei talen te spreken, zonder tolken van node te hebben, die hun woorden aan anderen overdroegen. Die verdeelde tongen waren van vuur. Dat dit wonderwerk geschiedde onder de gedaante van vurige tongen, en dat het zich zeer waarschijnlijk openbaarde op de tongen der apostelen, zodat men, als zij de mond openden en spraken, deze vuurfakkeltjes op hun tongen gewaar werden, was een bewijs, dat God de tongen der apostelen met een vuur aangeraakt had, gelijk de tong van Jesaja eertijds door een vurige kool, genomen van des Heeren altaar, aangeraakt was, Jes. 6:6 en 7. Het was een bewijs dat God de apostelen vaardig van tong maakte, om met tongen als van vuur, het werk, waardoor zij door dit wonderteken werden afgezonderd, gelukkig en voorspoedig voort te zetten en uit te voeren.

Deze vurige tongen gaven ook te kennen hun ijver waarmee zij de verkondiging van het Evangelie zouden voortzetten, die heilige ijver, welke in hen was als vurige kolen en vlammen des Heeren, die vele wateren niet konden uitblussen.

Die vurige tongen zweefden niet over de apostelen heen, maar het zat op een iegelijk van hen, en het bleef er zitten. Zij ontvingen deze gaven des Heilige Geestes niet voor één dag, maar die Geest bleef hen altoos bij in de ganse loop van hun bediening. Derhalve wilde de Heiland Zijn apostelen bekwaam maken, om herauten te zijn van Zijn Koninkrijk, en uitroepers van Zijn Majesteit zowel als van Zijn kruis, bij al de natiën onder de ganse hemel.

c. Onder deze tekenen werden zij allen vervuld met de Heilige Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest die gaf uit te spreken.

Zij allen werden vervuld met de Heilige Geest. Tevoren hadden zij de Geest Gods gehad, voor zover zij gelovigen en kinderen Gods waren; want niemand kan zeggen, Jezus Christus den Heere te zijn, dan door de Geest, dat zij evenwel dikwijls gezegd hadden. Tevoren waren zij met de Heilige Geest begaafd geweest, voor zover zij leraars waren. Want toen Christus hen uitzond, om het Koninkrijk Gods te verkondigen, zo gaf Hij hun kracht en macht om de duivelen uit te werpen en de zieken te genezen. Daarna hadden zij een meerdere mate van de Heilige Geest ontvangen, toen Jezus uit de doden was opgestaan, en op hen blies, zeggende: Ontvangt den Heiligen Geest, Joh. 20:22. Maar behalve al die maten, kregen zij nu een overstortende, een overvloeiende, een overlopende maat. Zij werden vervuld, dat is, zij werden bekwaam gemaakt, om dienaars des Nieuwen Testaments te zijn, naar de hoogheid van die rang, waarin zij gesteld waren.

Die Geest was in hen niet ledig; zij spraken in allerlei talen. Want gelijk in het vervolg verhaald wordt, waren er allerlei soorten van mensen van onder de ganse hemel: Parthers, Meders, Elamieten en anderen, die elk hun bijzondere taal hadden, en de apostelen voegden zich dan bij dezen dan bij genen, en bij allen spraken zij in hun eigen taal de grote verborgenheden des Evangelies.

Zij spraken, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. Het waren geen dromen, die zij zich hadden ingebeeld; het waren geen fabels, die zij van anderen hadden gehoord; het waren

geen driften, die zij zichzelf hadden gesmeed. Maar Gods Geest, het Beginsel en de Leidsman zijnde, zo spraken zij die dingen, die de Geest hun gaf uit te spreken.

TOEPASSING

TOEHOORDERS! laat ons hier een weinig stilstaan en enige bedenkingen uit deze geschiedenis aan onze ziel tot nut te maken.

1. Zien wij hier de trouw van Heiland Jezus in het vervullen van Zijn beloften, hoe wonderlijk deze ook zijn mogen. De Heere had Zijn discipelen even voor Zijn hemelvaart gezegd, dat zij opgaan zouden naar Jeruzalem; dat zij daar verblijven en de Heilige Geest verwachten zouden, met belofte dat Hij Die over hen zou uitstorten. De apostelen van de Heiland deden zo, gingen op naar Jeruzalem, bleven aldaar; en ziet, terwijl zij daar eendrachtig bijeen vergaderd waren, zo kwam er spoedig zulk een geluid van een geweldig gedreven wind; zo kwamen er schielijk zulke vurige verdeelde tongen; zo werden zij aanstonds vervuld met de Heilige Geest en raakten zij schielijk aan het spreken van verscheidene talen, die zij in hun leven nooit gehoord noch geleerd hadden. Zo is Jezus de God Amen, de waarachtige God, en de getrouwe Getuige.

2. Beschouwen wij dat grote wonderwerk tot bevestiging van het dierbaar en zalig Evangelie, van welke wij mogen zeggen, zonder andere Goddelijke wonderwerken tekort te doen, dat dit het grootste en voornaamste van alles is geweest, die in de zaak van Jezus geschied zijn. Groot waren de wonderen welke dienden tot bevestiging van de geboorte van de Heere Jezus. Groot waren de wonderen, die Jezus verricht heeft de ganse trein van Zijn leven door, om Zijn leer te bevestigen. Toen de Heiland aan het kruis was genageld, geschiedden er ook grote wonderen in hemel en op aarde. Die wonderen geschiedden echter meest alle aan de lichamen; maar dit wonder geschiedde aan de zielen der apostelen; waar heeft men zulks ooit vernomen? Hier waren Galileeërs, slechte lieden van af komst en opvoeding, niet bestudeerd in de scholen der wijsgeren, niet onderwezen in de redeneerkunst, niet gezeten aan de voeten van Gamaliël of zijns gelijken, maar arme en slechte vissers, en dezen worden in een ogenblik zo wonderlijk verstandig. Er gaat een hemels licht in hun hart op, er komt verstand in hun ziel en een bekwaamheid in hun tong, om met een deftigheid in allerlei talen het Evangelie te verkondigen. De apostelen wisten van zichzelf wel, hoe eenvoudig zij waren, en die met hen omgegaan hadden, wisten het ook wel. En nu schielijk zo hoog geleerd en zo onderwezen in de hemelse wijsheid, dat niemand hen daarin kon weerstaan; dit is een bewijs van Gods Geest, en het allerschoonste wonder tot bevestiging van het Evangelie. Ziet, wat een wonderlijke zaak! God had de verscheidenheid der talen tot een vloek gegeven, toen Hij vergramd was op de inwoners van Babel, om het bouwen van die grote toren, Gen 11. Maar als dezelfde God het Koninkrijk van Zijn Zoon wil bouwen, en van stad tot stad, van koninkrijk tot koninkrijk het Evangelie wil laten verkondigen, zo gebruikt Hij ook tot een middel de verscheidenheid der talen. Alzo kan God het licht doen tevoorschijn komen uit de duisternis, alzo weet Hij de vloek te veranderen in een zegen, en dat anderen gesteld was tot een straf, kan Hij maken tot zijnen koninklijke triomfwagen en zegekoets, om daarop te rijden in het hart van Zijn uitverkorenen in de gehele wereld.

3. Kunnen wij hier leren, wat er al tot een rechte dienaar van het Nieuwe Testaments vereist wordt. Hij moet vervuld zijn met de Heilige Geest. O, er is zoveel wijsheid en

bescheidenheid van node! Men moet een onderscheiden kennis hebben van de Goddelijke waarheden en van de verborgenheden des Evangelies; een kennis, niet slechts die men door naarstigheit verkregen heeft en door onderwijs van meesters, die mensen zijn van gelijke bewegingen als wij, maar die men ook uit eigen ondervinding en van de Heere geleerd heeft, en die aan zijn hart geheiligd is; zodat men uit zijn eigen hart tot het hart der toehoorders spreekt. Daarbij moet dan komen een heilige zorgvuldigheid, om de gemoederen der mensen met wijsheid in te nemen. Alle smaadredenen moet men gaarne verdragen, als het Evangelie maar zijn loop mag hebben, in alle tegenspoeden tevreden zijn. Men moet zo spreken, als de Geest Gods geeft uit te spreken, zonder aanzien van personen, evenwel met wijsheid, nauwkeurigheid en omzichtigheid, en niet naar eigen driften, die aan een dienaar van het Nieuwe Testament niet betamelijk zijn. En vanwaar zal men dat onderwijs anders ontvangen dan van Boven; en in welke school zal dat verkregen worden, dan in de school van de Heilige Geest? Derhalve is het ook de plicht van alle oprechte toehoorders, God vurig te bidden, dat Hij Zijn Geest rijkelijk gelieve mede te delen aan hun leraars.

Ziedaar, toehoorders! het gedrag van de apostelen, die het oprecht met Jezus hielden en in waarheid aan Zijn zijde stonden. Als de dag van het pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eendrachtelijk bijeen. Toen zij daar zo eendrachtig bijeen waren, werden zij allen vervuld met de Heilige Geest, en begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. Zo moest het nog gesteld zijn, en zo behoorden zij zich allen te gedragen, die voorgeven het in waarheid met Jezus te houden en in oprechtheid aan Zijn zijde te staan. Zij zouden dan ook meer vervuld zijn met de Heilige Geest en van het werk Gods eigenaardig spreken, zoals de Geest hun zou geven uit te spreken. Maar ach! hoe diep ellendig is het zo omtrent het ene als het andere in onze dagen gesteld! Zien wij op het eendrachtig bijeen zijn, er is thans nog wel enige eendracht onder de mensen, doch niet in het met verenigde harten tezamen de Heere te zoeken; in tezamen in de gebeden te strijden en bij de Heere aan te houden; in tezamen naarstig en zonder onderbreking de openbare Godsdienst bij te wonen, achtervolgens het bevel des Heeren. Maar er is nog al vrij veel eendracht om als vijanden tegen de Kerk, Jezus' zaak en de vromen zich als aan te kanten. Als daartegen wat te doen is, o, hoe eendrachtig zijn velen terstond daarin, volgens Ps. 2: 2 en 3: De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen tezamen tegen den Heere, en tegen Zijn Gezalfde, zeggende: Laat ons Hun banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen. En Ps. 83:3-6: Uw vijanden maken getier, en Uw haters steken het hoofd op. Zij maken listiglijk een heimelijke aanslag tegen Uw volk, en beraadslagen zich tegen Uw verborgen. Zij hebben gezegd: Komt, en laat ons hen uitroeien, dat zij geen volk meer zijn, dat aan de naam Israëls niet meer gedacht worde. Want zij hebben in het hart tezamen beraadslaagd; tegen U hebben zij een verbond gemaakt.

Onder de goddelozen is er ook veel eendracht, om tezamen kwaad te doen, om deze of gene kwade zaak uit te voeren, volgens Spr. 1:10-14.

Zelfs is er ook nog enige eendracht onder mondbelijders en naamchristenen in de Kerk, zoals in Ezechiëls dagen, waarvan wij lezen bij Ez. 33:30 en 31: De kinderen uws volks spreken steeds van u bij de wanden en in de deuren der huizen; en de een spreekt met de ander; een iegelijk met zijn broeder, zeggende: Komt toch en hoort wat het woord zij, dat van den Heere voortkomt. En zij komen tot u, gelijk het volk pleegt te komen, en zitten voor uw aangezicht als Mijn volk, en horen uw woorden, maar zij doen ze niet;

want zij maken liefkozingen met hun mond, maar hun hart wandelt hun gierigheid na. Een eendracht, welke God mishaaft en van Hem vervloekt is.

Zien wij op het vervuld zijn met de Heilige Geest en van het werk Gods eigenaardig te spreken, zoals de Geest het geeft uit te spreken; weten velen van u wel iets van de Geest ontvangen te hebben? Hoe waart gij gesteld, toen de Heilige Geest aan u geschonken werd; op welke wijze is Hij aan u gegeven; wat was daarmee vergezeld, welke uitwerking had het op u, en wat kwam daaruit voort? Moet gij niet bekennen, mensen! van al die dingen niets te weten? Is er iemand die spreekt van de Geest en eigenaardig van zijn bevindelijk werk, is zulks voor u niet een vreemde taal, welke uw kennis te boven gaat? Gaat gij van dezulken niet kwalijk spreken, hen lasteren; maakt gij de zodanigen niet uit voor geestdrijvers, dwepers en al wat maar lelijk is? Wat dunkt u, zijn dat geen sprekende bewijzen dat gij niet vervuld zijt met de Heilige Geest, maar dat gij die Geest en Zijn genadewerk zo nodig voor u, om behouden te worden, nog geheel mist? Of zijt gij zo vijandig niet, maar hoort gij gaarne een onderscheidende en ernstige predikatie, een godvruchtige en gemoedelijke samenspraak, en doet gij met Herodes vele dingen? Maar arme mensen! zo gij anders nog niet hebt, wat zal u dat alles baten, zo gij de Heilige Geest nog mist?

Zijn er onder u ook niet, die weleens een pijl des Geestes tot ontdekking en overtuiging in hun ziel gevoeld hebben, maar in wie het werk of niet doorgewerkt heeft en weer overgegaan is, of dat gij u wat verbeterd hebt en daarop gerust zijt; of omdat een ander, die meer licht en kennis heeft dan gij, tot u gezegd heeft: Dat is genade, dat moogt gij daarvoor wel houden; of omdat gij, nu en dan deze of gene aandoening, bewerking, verkwikking en verruiming hebbende, daarvan dan uw Jezus maakt en daarop vast geraakt? Of in wie het werk staan blijft zoals het is?

Of denkt gij, dat gij de Heilige Geest ook ontvangen hebt en daarmee vervuld zijt? Zulkeen vraag ik: De Geest, Die gij ontvangen hebt, leidt Die u van uzelf af, en brengt Die u tot Christus; verheerlijkt die Christus alleen in u en bewerkt Hij u tot het geloof in Hem; verbindt Hij u aan het Woord van God; bestuurt en regeert Hij uw wil naar de heiligen wil van God? Anders is uw roem en uw voorgeven vals.

Zijn er ook niet onder u, die, als men hen in het bijzonder aansprak, zeggen, immers denken zouden, zwakken en ongeoeffenden te zijn, gekrookte rietjes en rokende vlaswiekjes, die wel niet veel zeggen kunnen, maar evenwel denken dat de wortel van de zaak in hen is, die alles niet ontkennen durven, en daarom voor het naaste van zichzelf hopen dat zij ook de Heilige Geest hebben. Hoort! er zijn in waarheid zodanigen, en zulken wil Christus niet verbreken noch uitblussen, Jes. 42:3, veel minder mogen wij het dan doen. Maar zijt gij in oprechtheid zodanigen? Dan zoudt gij dit altijd zeker hebben en ondervinden, midden onder uw zwakheid: kennis van uw ellende, met Job, ook als hij duister was, Job 9:3; enige kennis van de Heere Jezus, 1Kor. 12:3; afkeer van zonden, en liefde tot des Heeren Woord, somtijds tegelijk met, somtijds terstond na zelf-onderzoek, een bittere smart over uw zonden en gedurige afwijkingen; een hartelijke droefheid over uw ongelooft, armoede des geestes, een werkzame begeerte naar vermeerdering des Geestes en een gedurige strijd tegen de vijanden des Geestes.

Arme mensen! die dit alles missen en de Geest Gods niet hebben; wat zal ik tot ulieden zeggen? Die de Heilige Geest niet heeft, is nog dood in zonden en misdaden; want de Geest alleen maakt de ziel levend; die de Heilige Geest niet heeft, wordt nog geregeerd door een andere boze geest, die de Heilige Geest niet heeft, die kan door Christus niet

zalig worden; want die de Geest van Christus niet heeft, komt Hem, Jezus Zelf, niet toe, Rom.8:9. Rampzalige ellendigen! indien gij de Heilige Geest niet hebt, wie of wat zal u zalig maken?

O arme mensen! gave God dat dit woord van overtuiging uw harten eens mocht raken, om uzelf als zulke ellendigen te erkennen, en, terwijl gij nog leeft onder de bediening des Geestes, de Heere met ernst en aanhoudendheid om Zijn Geest aan te lopen, en daartoe ook eendrachtig onder de openbare Godsdienst steeds met de gelovigen te vergaderen, dewijl de Heere daar beloofd heeft Zijn Heilige Geest uit te storten.

Maar wat u belangt, oprechten! die nog menigmaal bekommerd zijt of gij de Heilige Geest al in waarheid ontvangen hebt, laat ik u tot vaststelling enige kenmerken voorhouden.

Die de Heilige Geest heeft, wordt ook Zijn werking in de ziel gewaar; die is ontdekt geworden aan zichzelf, die is overtuigd van zijn vloekwaardigheid, en daarbij ook veranderd in verstand, in oordeel, in wil en in genegenheden. Hij kiest nu de Heere Jezus geheel en al, en neemt Hem door het geloof aan. Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, Joh. 1:12. Hebt gij dat gevonden, oprechten? Ik weet, dat gij dat kent.

Die de Heilige Geest heeft, gevoelt een strijd van binnen in zich tussen vlees en geest, Gal. 5:17; die geeft zijn hart gedurig aan de Heere Jezus, en roept Hem in zijn hart in, om van Hem strijden te leren en door Hem geholpen te worden. Weet gij daarvan? Gij wel, oprechten! dat weet ik.

Die de Heilige Geest heeft, kent, oefent en betracht geestelijke werkzaamheden, als geloofsonderhandelingen tussen Jezus en zijn ziel, het jagen naar heiligmaking en wat dies meer zij. Zo deze dingen in u zijn, dan hebt gij de Heilige Geest bij aanvang ook reeds ontvangen.

Maar moeten wij hier nu niet een geschrei aanheffen, en daarop een klacht laten volgen over de geesteloze dagen, welke wij tegenwoordig beleven? Hoog nodig is het, dat elk van Gods volk naar de redenen vraagt. Zouden het onder andere deze ook niet zijn, dat ieder de schuld van zichzelf afschuift en op deze of gene legt, waardoor elk buiten de schuld voor de Heere blijft, en niet recht ootmoedig gemaakt wordt, door met zichzelf teveel op te hebben, waardoor de Heilige Geest in Zijn werk gestuit wordt; door niet genoeg eendrachtig bijeen te zijn en de openbare godsdienst de voorrang boven alles te geven, of door wereldsgezindheid? O, zoekt toch deze stukken onder het oog te houden! Om u op te wekken, gelovigen! O, leeft toch zoals het geestelijke mensen betaamt. Zoekt hoe langer hoe meer met de Heilige Geest vervuld te worden. Bidt met David veel om de Geest: Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; Uw goede Geest geleide mij in een effen land, Ps. 143:10. Bedroeft de Heilige Geest ook niet, Ef. 4:30.

Gelovigen! weet dit tot uw heil en uw troost: gij moogt met vrijmoedigheid door de Geest tot de troon der genade gaan. Paulus zegt tot de gelovigen: Want gij hebt niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze, maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader! Rom. 8:15. De Geest zal uw zwakheid te hulp komen, en in u bidden met onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8:26. En eindelijk zal de Heilige Geest u, waarmee ik thans sluit, ook opvoeren in de eeuwige heerlijkheid.

AMEN

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST

(Zondag, namiddag)

DE GODVRUCHTIGE JODEN ONTZETTEN ZICH OVER DIT GROTE WONDERWERK. MAAR ANDEREN BESPOTTEN HET.

HANDELINGEN 2:5-13.

En er waren Joden, te Jeruzalem wonende, godvruchtige mannen van allen volke dergenen die onder den hemel zijn.

En als deze stem geschied was, kwam de menigte tezamen en werd beroerd, want een iegelijk hoorde hen in zijn eigen taal spreken.

En zij ontzetten zich allen en verwonderden zich, zeggende tot elkander: Zie, zijn niet al dezen, die daar spreken, Galileeërs?

En hoe horen wij hen een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn?

Parthers en Meders en Elamieten, en die inwoners zijn van Mesopotamië, en Judea, en Cappadocië, Pontus en Azië,

En Frygië, en Pamfylië, Egypte en de delen van Libië, hetwelk bij Cyréne ligt, en uitlandse Romeinen, beide Joden en Jodengenoten,

Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze talen de grote werken Gods spreken.

En zij ontzetten zich allen en werden twijfelmoedig, zeggende de een tegen den ander: Wat wil toch dit zijn?

En anderen spottende, zeiden: Zij zijn vol zoeten wijn.

VOORAFSPRAAK

MEN leest bij Gen. 11: 1-9, dat toen de ganse aarde van enerlei spraak en enerlei woorden was, en de kinderen der mensen tegen het oosten trokken en in het land Sinear een gemakkelijke en vruchtbare laagte vonden, waar zij toen woonden, dat het hun in de zin kwam om, tot verkrijging van een grote naam, de hemel ten trots, een toren te bouwen. Zij zeggen dan een ieder tot zijnen naaste: Kom aan, laat ons tichelen strijken, en wel doorbranden! En de tichel was hun voor steen, en het lijm was hun voor leem. Het ontbrak hun dan aan geen kunst en de stof, om zulk een werk te vervullen. Zij vonden een stof, die hen, door het vuur hard geworden, tot steen verstrekte. En een zekere lijm, dat in die streken in overvloed was en bekwaam was om de dingen aan elkaar te doen kleven, diende hun tot leem, dat is voor cement en kalk, waarin de stenen gelegd werden, gelijk ook ongewijde geschiedschrijvers zoals Herodotus, Diodorus Siculus en anderen melden, dat de muren van Babel ook uit zulk een stof werden tezamen gevoegd.

Vervolgens zeiden de inwoners van Sinear: Komt aan, laat ons voor ons een stad bouwen, en een toren, welks opperste in de hemel is, niet om daarmee in de hemel te klimmen, gelijk enigen gewild hebben; want het is niet waarschijnlijk dat deze mensen tot die top van uitzinnigheid zijn gekomen, dewijl zij, behalve dat de watervloed nog vers

bij hen in het geheugen was, deze toren dan ook veeleer op een berg dan in de laagte gesticht zouden hebben. Maar zij deden het om zich een naam te maken, en zich met macht en gezag voor verstrooiing te bewaren. Het was dan een verwaande en dwaze grootsheid, die hen tot dit werk heeft aangezet. Evenwel, dit hun trots voornemen mishaagde de Heere op het allerhoogste; waarom Hij Zelf het ook met alle kracht verhinderde, als zijnde een kwetsing van Zijn geduchte Majesteit. Tot dat einde verwarde Hij hun spraak, waardoor zij aflaten moesten de stad en de toren te bouwen, en over den ganse aardbodem verstrooid werden, waarom ook die stad de naam van Babel, dat is verwarring, gekregen heeft. Alzo behaagde het God de menigerlei talen te gebruiken tot een straf over het prachtig ondernomen bouwgevaarte van de Babylonische toren. Met deze verwarring der talen nam de verwerping der heidenen al enigszins een aanvang, die, terwijl zij de taal verloren, waarin God Zich aan de vaders openbaarde, ook tevens Zijn kennis verloren hebben en neergeploft zijn in een dikke duisternis van onwetendheid, die sedert die tijd de heidenen, welke over de ganse aardbodem verspreid zijn, overdekt heeft.

Maar wonderlijke en onnaspeurlijke wijsheid Gods, Die alles naar Zijn welgevallen door een wonderlijke voorzienigheid weet te besturen! Deze menigerlei talen konden Hem niet verhinderen, toen Hij voorgenomen had Zich in genade over de volkeren te ontfermen; maar Hij wist Zijn vloeken en oordelen, mag ik eens zo spreken, in zegeningen te veranderen. Immers, toen het Jehovah God behaagde, om na verloop van tweeduizend en driehonderd jaar, Zich over de heidenen te ontfermen, zullende sommigen van hen tot Zijn gemeenschap in Christus overbrengen, als de Heere een nieuwe bedeling en bediening van het Koninkrijk der genade zal oprichten, die de zon en de maan verduren kan, en blijven zal tot in der eeuwigheid. Zo behaagde het God, om de verscheidenheid van talen, die Hij eertijds gebruikte tot een vloek en straf, aan Zijn heil- en evangelieboden, die Zijn Naam zouden dragen over de ganse aardbodem, als een grote zegen te schenken, en te gebruiken als een gezegend middel tot uitvoering van Zijn hoogwijs oogmerk.

Dit tonen onze voorgelezen tekstwoorden duidelijk; want zodra werden de fondamenteen niet gelegd van de bediening en bedeling van het geestelijk Koninkrijk van het Nieuwe Testament door de heuglijke uitstorting van de Heilige Geest op de pinksterdag, of men zag ook dat de apostelen, de eerste grondleggers van de Kerk van het Nieuwe Testament, als zij met die Geest overgoten werden, tegelijk ook verkregen de gave der talen, waarin zij aan alle tongen, talen en natiën het Evangelie zouden verkondigen. Was dan weleer de verdeeldheid der tongen een vloek, nu is het een zegen geworden. Weleer werd er Babel door verwoest, nu zal er Sion door gebouwd worden. Toen werden de tongen der mensen verdeeld, om ze van elkaar af te scheiden, maar nu verdeelt God ze, om hen wederom tezamen te brengen en tot één Man te vergaderen in Christus. Immers dit is de zaak waarvan wij heden tot u hebben te spreken.

Na de uitstorting van de Heilige Geest Zelf vermeld te hebben in vers 1-4 van ons teksthoofdstuk, beschrijft Lukas ons in dit hoofdstuk verder:

1. De geheel onderscheiden uitwerking van dat heilwonder in de gemoederen van al die soorten van mensen, die te Jeruzalem tegenwoordig waren, en de discipelen in hun eigen taal de grote werken Gods hoorden spreken, vers 5-13, dat onze tegenwoordige tekstwoorden zijn.

2. De predikatie van Petrus, bij die gelegenheid tot hen gedaan, vers 14-36.

3. De uitwerking van die predikatie en de verdere vruchtgevolgen, vers 37-47.

Onze tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: De geheel onderscheiden uitwerking van het pinksterwonder in de gemoederen dergenen die te Jeruzalem tegenwoordig waren, en de discipelen in hun eigen taal de grote werken Gods hoorden spreken. Een stof, dubbel waardig, om met aandacht overwogen te worden.

De Heere schenke velen uwer Zijn Heilige Geest er bij, opdat het recht en tot zaligheid door u verstaan mag worden! Amen.

Om dit stuk van deze geschiedenis ordelijk te verhandelen, zullen wij beschouwen:

1. De personen, welke toeschoten om dit grote pinksterwerk te vernemen, welke Lukas ons breed beschrijft in vers 5,9,10 en 11a.

2. Het onderscheiden gedrag van de personen omtrent dat werk, ons vertoond in vers 6-8 en 11b-13.

VERKLARING

I

De personen, die toeschoten om dit grote pinksterwerk te vernemen, beschrijft Lukas ons:

a. Van hun woonplaats of tegenwoordige verblijfplaats: en er waren Joden te Jeruzalem wonende.

b. Van hun zielsgestalte: godvruchtige mannen.

c. Van hun vaderland: van alle volken dergenen die onder de hemel zijn : Parthers, Meders, enz.;

d. Van hun godsdienst: beide Joden en Jodengenoten.

a. De personen, die toeschoten om dit grote pinksterwerk te vernemen, beschrijft Lukas aldus van hun woon- of tegenwoordige verblijfplaats: en er waren Joden, te Jeruzalem wonende. Het waren Joden, waarvan wij zo aanstonds nog zullen spreken, Joden die te Jeruzalem woonden, of zich daar ophielden, gelijk het Griekse grondwoord in beide deze betekenissen kan worden vertaald. Althans zij bevonden zich tegenwoordig te Jeruzalem, de hoofdstad van het gehele Joodse land, waar zij woonden, verbleven of zich ophielden.

b. Het waren godvruchtige mannen, waardoor sommigen hier Jodengenoten verstaan, zeggende, dat die meermaals in de Schriften van het Nieuwe Testament godsdienstigen en godvruchtigen genoemd worden, waarmee dan te kennen zou gegeven worden, gelijk er in vers 10 staat, dat het Joden en Jodengenoten waren.

Liever denk ik met anderen, dat daardoor wordt te kennen gegeven de godvruchtigheid van sommigen dezer lieden, dat het godvruchtige mannen waren, vrome lieden, die God vreesden; die de God der vaders dienden in oprechtheid des harten; die in deze tijd onder het bedorven Jodendom als lichten schenen in het midden van de duisternis; die als goud waren onder lood en ijzer, als parels en diamantsteen onder keien en straatstenen; het waren dan godvruchtige mannen. Toehoorders! o, wat is het niet een schone en heerlijke zaak, van de Heilige Geest Zelf erkend te worden voor godvruchtigen en godvrezenden, van de hemel met zulk een titel verheerlijkt te worden, met die naam in Gods

boek getekend te staan en daarvoor van de Schrift erkend en beleden te worden! Trouwens, de godvruchtigheid en godvrezendheid is de grootste roem die de mens kan gegeven worden, ver overtreffende die, welke steunt op edele geslachten, hoge staten, grote rijkdommen of schrandere vernuft. Toen God eens de satan uitdagen wilde over Job, roemt Hij alleen op zijn godvruchtigheid: Hebt gij ook acht geslagen op Mijn knecht Job? Want niemand is op aarde gelijk hij, een man oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad, Job 1:8.

c. Vervolgens worden deze godvruchtige mannen beschreven naar hun vaderland. In het algemeen waren het godvruchtige mannen van alle volken dergenen die onder de hemel zijn. Dit is een hooggaande spreekwijze, die evenwel ten allernauwste niet te kennen geeft, dat deze vergadering bestond uit alle volkeren der wereld zonder één uit te zonderen, maar die alleen in het algemeen zegt, dat er een grote menigte, en het merendeel dergenen, die toenmaals bekend waren, tegenwoordig was. Het waren lieden die afkomstig waren uit de meeste geslachten, die uit de zestiende eeuw van Noach over de aardbodem verspreid waren, afkomstig van de meeste toen bekende volkeren en voortgesproten uit de meeste gewesten van de toen bekende wereld, van Azië, Afrika en Europa. En wilt gij in het bijzonder weten wat dit voor natiën waren? De evangelist stelt er ons in vers 9-11 een breed register van ter hand en gaat ons de voornaamsten en meest vermaarden noemen. Het waren:

1. Parthers, of die onder de Parthers, een gedeelte van de Scytische volken, waren opgevoed. Hun land grensde ten oosten aan Ariana, ten zuiden aan het woeste Carmanië, ten noorden aan Hyreanië en ten westen aan Medië. Dezen spraken waarschijnlijk de Scytische taal.

2. En Meders, zo het schijnt afkomstig van Madái, de derde zoon van Jafeth, Gen. 10:2. Hun landstreek strekte zich van de Parthers af uit tegen het oosten tot aan Hyreanië, tegen het zuiden tot aan Perzië, tegen het noorden tot aan de Kaspische zee en Armenië, en ten westen tot aan Assyrië. Dezen spraken waarschijnlijk de Perzische taal.

3. En. Elamieten, van Elam, de zoon van Sem afkomstig, Gen. 10:22. Het is een landstreek van Assyrië, die uitloopt naar Susan, waar Ahasveros eertijds zijn paleis had, Esth. 1:2, wiens hoofdstad Elymaïs oudtijds zeer vermaard was. Ook kwamen de grenspalen der Elamieten tot aan Mesopotamië. Waarschijnlijk spraken dezen de Chaldeeuwse taal.

4. En die inwoners zijn van Mesopotamië. De beschrijving van Lukas loopt af volgens een bekwame orde, van het noorden en noordoosten tot het westen. Mesopotamië was dat vermaarde land tussen de rivieren de Eufraat en de Tigris, vermaard vanwege het paradijs dat God Zelf in den beginne daar geplant had en vanwaar men kwam naar Judea. Dezen spraken de Syrische taal.

5. En Judea, de eigen erfenis van de Joden. Sommigen menen, dat wij Judea hier moeten verstaan, zoals het onderscheiden kan worden van Samaria en Galilea.

Maar anderen, bij wie ik mij het liefst voeg, nemen het hier voor het gehele Joodse land, grenzende ten oosten aan Arabië en Edom, ten zuiden aan Egypte, ten noorden aan de Libanon en Syrië, en ten westen aan Fenicië en de grote of Middellandse zee. Dezen spraken de Hebreeuwse taal.

6. En Cappadocië, een landstreek grenzende ten noorden aan de Zwarte zee, ten oosten aan Armenië, ten zuiden aan Cilicië, ten westen aan Galatië.

7. Pontus breidt zich uit door een groot gedeelte van Klein-Azië, en wordt aan het oosten door Colchis omsloten; aan het zuiden is Klein-Armenië, aan het noorden de Zwarte zee en wordt aan het westen bepaald door de rivier Haly.

8. En Azië. Het is waar, Pontus is een provincie van Azië, maar de Heilige Geest zal hier Azië bijgedaan hebben, omdat dit werelddeel zich nog verder uitstrekt dan Pontus, te weten Klein-Azië, dat ligt tussen de Hellespont, Lydië en Karië. De hoofdstad heette Efeze.

9. En Frygië, welke naam aan twee bijzondere gewesten wordt gegeven, namelijk groot- en klein-Frygië. Het eerste had aan het oosten Galatië en ten noorden Bythinië. Het andere, ook wel het Hellespontische genoemd, lag aan de zee en werd verdeeld in Hellespont, Troas en Mysië.

10. Ent Pamfylië, ook aan de oever van de zee, die naar dat land genoemd is. Ten oosten lag Cilicië en een gedeelte van Kappadocië, ten noorden Galatië en ten westen Lucië. Waarschijnlijk spraken deze vijf volkeren de Griekse taal, doch ieder met een onderscheiden en bijzondere tongval.

11. Egypte, een gewest van Afrika, waar de Nijl door stroomt. Het heeft ten oosten Woest-Arabië, ten zuiden Morenland, ten noorden de Middellandse zee en ten westen Libië. Dezen spraken de Egyptische taal.

12. En de delen van Libië, welke bij Cyréne ligt. Er is een Opper- en Neder-Libië bekend. In Neder-Libië lag Cyréne, benevens de vermaarde steden Bérenice, Arsinoë en Appollonia. Men zegt, dat dezen de Koptise taal gesproken hebben.

13. Ook worden er genoemd uitlandse Romeinen, van Rome en Italië, in onze dagen nog al te bekend, dan dat ik zulks behoef te beschrijven. Dezen spraken de Latijnse taal.

14. Kretenzen, die op het eiland Kreta woonden, tussen de Libische en Egeïsche zee. Men zegt, dat daar de Griekse taal wederom met een en andere tongval werd gesproken.

15. Arabieren, inwoners van Arabië, grenzende ten oosten aan den Perzische golf, ten zuiden aan de grote oceaan, ten noorden aan Syrië en de Eufraat, en ten westen aan de Rode zee. Dezen spraken de Arabische taal. Er waren hier dus uit de vier hoeken van de toen bekende wereld verschillende personen, die ook in hun taal en uitspraak ten hoogste van elkaar verschilden.

d. Wat hun godsdienst aangaat, zij hielden het allen met het Jodendom, en er was in dit opzicht geen onderscheid tussen hen, dan dat deze Joden, gene Jodengenoten waren, dat is, sommigen waren van het zaad Abrahams, van vaders en moeders zijde, tenminste Hebreëen van vaders of moeders zijde, en alzo Hebreëen uit de Hebreëen, kinderen der besnijdenis, onder de bediening van het verbond Gods geboren en opgevoed, die zich al sedert de Babylonische ballingschap noemden met de naam van Joden, naar de aartsvader Juda, Dit was een naam, die tot blijdschap en eer in Israël verstrekte en waardoor zij zich moedig van alle heidenen onderscheidden. Hierom waren zij ook in hun dagelijkse gebeden gewoon tot God te zeggen: Gezegend zijt gij Heere onze God, dat Gij mij een Jood en geen heiden geschapen hebt; en de vrouwen, dat gij mij een Jodin en geen heidin gemaakt hebt. Zo waren sommigen Joden van afkomst.

De anderen waren van afkomst uit de heidenen, die, nadat zij hun dwalingen en hun afgoderij verlieten, zich tot de Joodse kerk begaven en de Joodse godsdienst omhelsden. Dezen waren wederom van tweeërlei soort. Sommigen waren Proselyti-portae, Jodengenoten of vreemdelingen in hun poorten, Zodanigen waren niet besneden, noch aan al de ordonnantiën van Mozes onderworpen, maar slechts verbonden tot gehoorzaamheid

van die geboden, die bij de rabbijnen voor de zeven geboden van Noach doorgaan. Sommigen waren ook Proselyti-portae, Jodengenoten des verbonds, die, na onderwijzing in de Joodse godsdienst en ondervraging over zekere stukken, besneden werden, indien zij van het mannelijk geslacht waren, en na een volbrachte offerande, door een zeker doopsel het Jodendom werden ingelijfd. Van deze tweeërlei soorten, te weten van Joden en Jodengenoten, hetzij dan op de een of andere wijze, waren al de bovengemelde volkeren, en wel op die manier, dat dit onderscheid op ieder van hen moest toegepast worden, bijvoorbeeld: er waren Parthers, die Joden en Jodengenoten waren; er waren Meders, die Joden en Jodengenoten waren, en zo ook voorts met alle anderen.

Het is zo, dat God eertijds Zijn hut te Salem had, en Zijn woning te Sion en Jeruzalem; daar viel Zijn hart en Zijn zin op; daar had Hij Zijn vuur en Zijn haardstede, en daar klonken Zijn Godsspraken. En ofschoon God nog eens worden zou de God van de heidenen, was Hij echter in oude dagen de God der Joden. Hij verkoos de tenten van Sem tot Zijn woning; Israël was het snoer Zijner erve. De heidenen daarentegen waren vreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld, Ef. 2:12. De ganse Levitische godsdienst was ook daarheen gericht om Israël van al de volken af te zonderen. Er was een muur des afscheidsels, die de heidenen afweerde van God en Zijn volk; Hij maakte Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijn rechten kenden zij niet, Ps. 147:19 en 20. Doch niettegenstaande God aan de volkeren een scheidbrief gegeven had, zo zag men echter ook, dat er velen van die volken al vroeg tot de gemeenschap van Gods volk gebracht werden, van welke bij de Joden verschillende voornamen voorbeelden uit alle volken worden opgegeven, zoals Jethro, Rahab, Arauna, Ruth, Ebed-Melech, Naäman, enz. Dit was een werk dat een ieder mocht doen denken dat de heidenen, hoe ver ook, echter nog zozeer niet vervreemd waren, of de Heere zou ze te zijner tijd met Israël tot één volk kunnen vergaderen. Hiervan zag men ook, dat hoe meer de tijd van het Evangelie naderde, hoe meer Jodengenoten er gemaakt werden, dewijl dit werk ten tijde van de Zaligmaker zo algemeen was, dat Hij hen verweet, hoe zij land en zee omreisden, om een Jodengenoot te maken, Matth. 23:15. Geen wonder dan, dat er onder al die volken Jodengenoten waren.

En gelijk het geen wonder was dat er zovele Jodengenoten onder al die volken waren, zo was het bijgevolg ook geen wonder, dat de natuurlijke Joden zo verstrooid en verdeeld waren over de ganse aarde, sedert de tien stammen door Salmanasser, en de twee overige door Nebukadnezar naar Medië en Babel vervoerd waren. Want hoewel Cyrus de ballingen vrijheid gegeven had om naar het gewenste vaderland terug te keren en Jeruzalem met de tempel te herbouwen, waren er nochtans velen, door de langdurigheid aan hun ellende gewend, blijven zitten in die uitheemse landen. De tirannie van Antiochus, hierop gevolgd, de burgeroorlogen der Asmoneeën, de vreemde wapenen van Pompejus en Sosius, hadden hen nog al verder verstrooid onder de volken. Zo waren er dan Joden van Parthen, Medië, Elam en uit al de andere genoemde landen.

Doch bij welke gelegenheid, mocht iemand denken, was het, dat er zoveel volk, uit zoveel veraf gelegen landen en gewesten, van elkaar zo onderscheiden, op deze tijd te Jeruzalem bijeen was? Hier moet men zich te binnen brengen de grootheid en aanzienlijkheid van de stad Jeruzalem, welke in die dagen mede een van de grootste en vermaardste steden was van de wereld. Hierom was Jeruzalem ook een herberg voor de

vreemdelingen, die of om de stad te bezien, of om de koophandel, of om de gerichten van de levende God, daarheen trokken. Daarenboven was te Jeruzalem de hogeschool der Joden, de plaats van de tempel, de kweekplaats van priesters, Levieten en wetgeleerden. Hier stuurde men dan zijn kinderen uit alle gewesten heen, waar Paulus ook, ofschoon te Tarsis geboren, aan de voeten van Gamaliël gezeten had. Hierbij kwam nog, dat het heden pinksterfeest was. Nu is het ook bekend, hoe de Joden gewoon waren om op de drie grote feesten in groten getale, uit alle gewesten van de wereld zich naar Jeruzalem te begeven, om met hun gaven en offeranden te verschijnen voor het aangezicht Gods. Geen wonder dan, dat er nu zovele Joden en Jodengenoten uit al de gewesten van de wereld te Jeruzalem waren.

II

Dewijl Jeruzalem nu met volk gevuld was, zo was het ook geen wonder dat er op het gerucht van het pinksterwonder, een grote menigte uit allerhande volken bijeen kwam, gelijk de heilige schrijver ons nu ook nog vertonen zal, met hun gedrag onderscheiden daaromtrent, volgens vers 6-8 en 11-13. Om dit ordelijk te verhandelen, zo zullen wij beschouwen:

- a. Hun tezamen komen, vers 6.
- b. Wat hen eigenlijk tot zulk een grote verwondering en verbaasdheid optrok, vers 6-8 en 11.
- c. Hun onderscheiden gedrag daaromtrent; hoe sommigen beroerd, ontzet, verwonderd en twijfelmoedig werden, vers 6,7 en 12, doch hoe anderen daarmee spotten, vers 13.

a. Betreffende het eerste, daarvan zegt de evangelist in vers 6: En als deze stem geschied was, kwam de menigte tezamen. De tijd dan, wanneer deze samenkomst geschiedde, was: “en”, dat hier betekent zodra als deze stem geschied was. Door deze stem kan men verstaan, of de stem van de wind, die dat geluid gemaakt had als van een geweldig gedreven wind, of ook kan men erdoor verstaan de stem der apostelen; want zodra de apostelen verwarmd waren door dat hemels pinkstervuur, zo konden zij ook niet langer zwijgen, maar begaven zich terstond om het Evangelie te verkondigen, verhieven hun stem en spraken met allerlei talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken; tenzij men nog liever door deze stem wil verstaan, (dat hier ook bijzonder schijnt te pas te komen) het gerucht dat zich van die wind, van dat vuur, van die verdeelde tongen en van dat wonderlijk spreken der apostelen door de stad verspreid had. Als dan deze stem geschied was, kwam de menigte tezamen. Er was een zeldzame zaak gebeurd in of omtrent de tempel, op welk gerucht terstond vele mensen van alle kanten bij elkaar vloeiden.

b). Van deze menigte nu tekent de heilige Lukas vervolgens aan, dat zij beroerd werd; want een iegelijk hoorde hen in zijn eigen taal spreken. En zij ontzetten zich allen, en verwonderden zich, zeggende tot elkander: ziet, zijn niet alle dezen die daar spreken, Galileeërs? En hoe horen wij ze een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn? Wij horen hen in onze talen de grote werken Gods spreken, vers 6-8 en 11

Hetgeen dan deze menigte zo vreemd voorkomt is:

1. Dat zij de apostelen de grote werken Gods hoorden spreken.
2. En dat wel van een iegelijk der apostelen in hun eigen taal.
3. Dat hun des te vreemder voorkwam, omdat allen die daar spraken, Galileeërs waren.

1. De inhoud dan van het spreken der apostelen was: de grote werken Gods. In de Griekse tekst staat: ta megaleia tou theou. Dit Griekse woord, dat de evangelist hier gebruikt, is van een bijzondere kracht en een bijzondere nadruk, dewijl het betekent, groot en voortreffelijk, de hoogste heerlijkheid en majesteit, gelijk het in die uitnemendheid door de zeventig overzetters meermaals gebruikt wordt. Ook de schrijver van het apocriefe boek Ecclesiasticus heeft het onderscheiden keren, om daardoor de allerwonderlijkste werken en doorluchtigste eigenschappen van de Almachtige uit te drukken. Er is geen twijfel aan, of Lukas verstaat door deze grote werken Gods al die grote en wonderlijke werken, welke de Heere gewrocht heeft in Christus, tot zaligheid van de uitverkoren zondaar, de wonderheden des Evangelies, de verborgenheden des geloofs, de heerlijke eigenschappen Gods, welke daarin op zulk een heerlijke wijze worden ten toon gesteld; al die grote werken, die Hij daar uitgevoerd heeft tot behoud van de uitverkoren zondaar; de wonderlijke zending van Zijn Zoon in de wereld, Zijn diepe vernietiging en vernedering, Zijn dood, en al de verbazende voorvallen die Zijn dood vergezelden, Zijn begrafenis, en vooral ook Zijn uitmuntende verhoging, Zijn roemrijke opstanding, Zijn overwinnelijke hemelvaart en Zijn heerlijk zitten aan Gods rechterhand; met een woord, de ganse verborgenheid der godzaligheid, volgens 1 Tim. 3:16.

2. Zo wonderlijk als de stof was die zij spraken, zo wonderlijk is ook de manier waarop zij die grote werken Gods spraken. Zij spraken ze in al de talen van de volken, die vroeger genoemd zijn; want een iegelijk hoorde hen in zijn eigen taal spreken. Hierom zeiden zij tot elkaar: Hoe horen wij hen een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn? Ja, bij herhaling zeggen zij nog eens: Wij horen hen in onze taal de grote werken Gods spreken. Er zijn nog enige oude en vermaarde uitleggers geweest, van Erasmus en anderen nagevolgd, die van gevoelen waren dat de apostelen hier niet juist al die talen gesproken hebben, maar dat zij maar één taal spraken, die door de werking Gods van al de omstanders gehoord is in hun taal; zodat dit wonderwerk bijgevolg niet in de mond der apostelen, maar in het oor der toehoorders gelegen heeft. De achtbaarheid van die beroemde mannen, die het eerst voorgesteld en naderhand beschermd hebben, heeft velen tot dit gevoelen overgetrokken, inzonderheid onder die van de roomse kerk. Men gaf voor, dat gelijkerwijs het manna in de woestijn, volgens de overlevering en versiering der Joden, de kracht in zich had van allerlei lekkernijen, zich voegende naar een ieders smaak of begeerte, ofschoon het in zichzelf maar een enkel voedsel was, ook alzo de taal der apostelen, hoewel in zichzelf maar één taal, nochtans de kracht en werking van vele talen in zich had, zich zodanig buigende naar het begrip der toehoorders, dat een iegelijk deze voor zijn eigen taal aannam. Bijvoorbeeld, dat hetzelfde woord, door een van de apostelen eenmaal in hun natuurlijke taal uitgesproken, de Griek als Grieks, de Arabier als Arabisch, de Egyptenaar als Egyptisch, de Parther, de Meder, den Elamiet, en zo voorts al de anderen in hun eigen taal voorkwam.

Maar het is nauwelijks te bedenken, vanwaar men zulk een inbeelding gehaald heeft, waardoor de grootheid van dit wonderwerk uitnemend zeer verminderd en verkleind wordt. Immers in de gedaante van die verdeelde tongen zag men deze onderscheidenheid der talen in de apostelen duidelijk afgebeeld, gelijk ook de heilige Lukas hier klaar te verstaan geeft, als hij, gezegd hebbende dat zij vervuld werden met de Heilige Geest, aanstonds daarbij voegt, dat zij begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken. Doch behalve dit was hun ook de gave der talen van de Heiland

beloofd: Degenen die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij duivelen uitwerpen; met nieuwe tongen, dat is met talen, die zij tevoren niet verstonden, zullen zij spreken, Mark. 16:17.

Vervolgens blijkt het uit verschillende plaatsen, dat de apostelen de gave der menigerlei talen te spreken ontvangen hebben. Men zag ook zelfs in het huis van Cornelius, tot verwondering van de gelovigen, de Heilige Geest in die mate op de heidenen neerdalen, Hand. 10:45 en 46, waarom Paulus ook bij 1Kor. 12:10 onder de menigerlei gaven telt de gave der taal.

Dat de apostelen op de pinksterdag de gave der talen ontvangen en gebruikt hebben, geven de omstandigheden en woorden van onze tekst ook duidelijk genoeg te kennen. Hedenmorgen hebt gij de evangelist met uitdrukkelijke woorden horen zeggen: Zij spraken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken, zodanig, dat een iegelijk van die uitheemse volken hen hoorde in zijn eigen taal, wiens verbaasde uitdrukkingen ook duidelijk genoeg aanwijzen, dat zij het wonder in de tong der apostelen en niet in hun gehoor erkenden. Zij zeggen: Wij horen hen een iegelijk in onze eigen taal, in welke wij geboren zijn. Zijn niet allen die daar spreken, Galileeërs? Hoe horen wij hen dan een iegelijk in onze eigen taal? Deze woorden zijn te krachtig, dan dat ze anders zouden kunnen uitgelegd worden.

Hiertegen nu in te brengen dat het onmogelijk is dat één en dezelfde man in één en dezelfde tijd verschillende talen spreekt, is van weinig belang; want Lukas geeft de minste redenen niet om dit uit zijn woorden te besluiten. Men kan hier de zaak alzo opvatten: dat dit door verschillende apostelen op één tijd, of door één en dezelfde apostel in onderscheiden tijden geschied is.

3. Doch hetgeen dit wonder nog des te meer vergroot is, dat deze Galileeërs waren. Zij zeggen tot elkaar: Ziet, zijn niet alle dezen die daar spreken, Galileeërs? vers 7. Dat iemand grote dingen in een vreemde taal spreekt, dat kan geschieden buiten een wonder, maar dat dit hier arme en onnozele Galileeërs doen, die nooit uit Palestina geweest waren, eenvoudige lieden, aan de oevers van Tiberias in slechte ambachten en oefening van geringe handwerken opgebracht, zonder letteren, zonder geleerdheid, die meer met visnetten dan met boeken omgingen, velen van Nazareth afkomstig, vanwaar zo weinig goeds verwacht werd, gelijk uit Galilea nog nooit een profeet opgestaan was, Joh. 7:52. Het waren mensen, welker spraak bot, plomp en ongeschikt was, de letteren vermenigende en de woorden scheidende of voegende tegen hun aard, gelijk Buxtorf en Lightfoot uit vele voorbeelden hebben aangewezen, en zodanig nochtans nu in allerlei vreemde talen te spreken, dat is iets dat het algemeen bereik der natuurkrachten te boven gaat. Men leest van verschillenden, die in vele talen geoefend waren. Van Cleopatra wordt verhaald, dat zij tot allerlei gezanten van al de volken die tot haar kwamen, kon spreken in hun eigen talen. Wat daarvan waarheid is, zullen wij niet onderzoeken. Is het waarheid, dan is het ook zeker, dat zij geleidelijk en met grote moeite daartoe gekomen is, gelijk diegenen licht kunnen vermoeden, die zich in een andere taal hebben geoefend. Maar o, wonderlijke zaak! Deze slechte vissers worden in een ogenblik tijds bekwaam gemaakt, om te kunnen spreken in allerlei talen, en dat wel zulke grote zaken. Trouwens, zo weet de Geest in een ogenblik discipelen tot meesters en slechte mensen tot leraars te maken. Dit is een ongehoorde godgeleerdheid, van vrij wat hogere aard, van vrij wat meerder kracht dan al de leringen der profeten en de onderwijzingen der rabbijnen. Zulke geringe lieden zulke grote dingen te spreken, en met geoefende zinnen des

verstands Mozes, de profeten en de grote verborgenheden Gods op een leerzame wijze te verklaren en dat nog in zovele zware vreemde talen, wat is dat niet een verwonderlijke zaak!

c. Geen wonder dan ook, dat de besten onder de menigte zich daarover verwonderden, want de menigte, ziende en horende hetgeen van de apostelen voortkwam, werd beroerd, staat er in het midden van vers 6. Door hetgeen zij hoorden en zagen, ontstond er een grote alteratie en beroering. Doch dat niet alleen, maar zij ontzetten zich ook allen, volgens vers 7. Er kwam dan nog een ontzetting bij, hetwelk nog een grotere beweging is, en als het ware een verbaasdheid verwekt, die met schrik en vrees vergezeld gaat, zoals in Manoach, toen hij de engel zag, Richt. 8:20.

Hierbij kwam ook nog verwondering; zij ontzetten zich allen en verwonderden zich. Alle ongemene dingen veroorzaken ook ongemene bewegingen in de ziel; en wanneer die nieuw en ongehoord zijn, wanneer de reden daarvan ons onbekend is, als wij die niet kunnen naspeuren, dan zijn ze ook gewoonlijk oorzaak van verwondering; ja, hoe groter die dingen zijn en hoe sterker indruk zij maken in onze hersenen, hoe meer ze ook onze ziel ontrusten en ontroeren. Het is doorgaans het eerste dat door Gods wonderwerk in het algemeen in de mensen veroorzaakt wordt, namelijk beroering, ontsteltenis en verwondering.

Op dit alles volgde nog twijfelmoedigheid, volgens vers 12: En zij ontzetten zich allen, en werden twijfelmoedig. Zij werden bekommerd over deze zaak, zij konden de reden daarvan met hun verstand niet navorsen, zij wisten niet wat zij oordelen, wat zij volgen en doen zouden. Zij staan bedwelmd tussen geloof en ongeloof. Aan de ene zijde kwam Mozes hen voor en hun oude godsdienst, bestaande in zovele aanzienlijke plechtigheden en in al die prijzenswaardige omslag, die nu al zovele eeuwen geduurd had, en waarin zij geboren en opgevoed waren. Aan de andere zijde werd hen Jezus gepredikt met zovele grote werken Gods. En daar zij nu zulk een groot wonder zagen, zo wisten zij niet wat zij doen zouden. De wet scheen hen te roepen om Mozes te volgen, en de tongen schenen hen te nodigen om Mozes te verlaten. Hierom staan zij als het ware tussen beide, en, niet wetende waar zich te wenden of te keren, zegt de een tegen de ander: Wat wil toch dit zijn? Ziet, welk een wonder vernemen wij, hoe moeten wij dit opvatten, wat moeten wij doen?

Doch gelijk er doorgaans niet alleen goede, maar ook kwade toehoorders gevonden worden, zo was het ook hier gelegen. Er waren volgens vers 13 ook anderen, die spottende, zeiden: Zij zijn vol zoete wijn, of tot zatwordens toe hebben zij gedronken, en wel van zulk een wijn, die van zijn heffe niet genomen, voor hen was gelijk de nieuwe most, die zij, daar zij geen maat stelden aan hun gulzigheid, de voorgaande nacht en in deze morgenstond genomen hadden. Doch als wij hierbij vergelijken de verantwoording van Petrus, zo schijnt daaruit te blijken dat deze lasteraars hier in het bijzonder nog wat anders bedoeld hebben, en dat zij geenszins maar in het algemeen hebben willen zeggen, dezen zijn of door het nachtelijk drinken of door de morgendrank dronken; maar dat zij in het bijzonder wilden te kennen geven dat deze door een zekere soort van wijn dronken waren, waarvan zij voor de derde ure van de dag, naar de verdediging van Petrus, niet konden dronken zijn. Derhalve menen wij, dat zij hier door de zoete wijn de offerwijn verstaan, waaruit het dankoffer bereid werd. Deze wijn werd naar het getuigenis van de Joodse schrijvers van zijn heffe niet genomen, voordat die geofferd zou worden. Zo stond de betekenis van het Griekse grondwoord dit volkomen toe. Van deze wijn werd

na de derde ure van de dag door de priester eerst datgene genomen wat God daarvan moest worden opgeofferd, en dan het overige daarvan weergegeven aan degene, die het om te offeren toegebracht had; want het morgenoffer begon met de derde ure van de dag. Dan moesten de priesters eerst de slacht- en brandoffers toebrengen, en daarna eerst de dankoffers; zodat Petrus' weerlegging in vers 15 ten volle doorgaat, dat dezen niet dronken waren, daar het eerst de derde ure van de dag was.

Deze lasteraars willen dus in het bijzonder zeggen, dat de apostelen zich aan de offerwijn vergrepen hadden, om hen alzo een gruwelijke klad aan te wrijven, en op het schandelijkste voor de menigte af te beelden, als zij spottende zeggen: Zij zijn vol zoete wijn. Ziedaar de gruwelijke lastering, waarmee de apostelen beklad werden, doch die Petrus in vers 14 en 15 volkomen afschudt, zoals morgen zal getoond worden.

TOEPASSING

TOEHOORDERS! wie beschouwt hier niet met verwondering het geluk van de Joden in vorige dagen? Dat volk was weleer uit loutere gunst van God Zelf verkoren tot Zijn eigendom en het voorwerp van Zijn liefde, om het door de meest blakende stralen van Zijn genade lieflijk te koesteren. Hij voerde hen uit Egypte in Kanaän, en schonk hen de grootste zegeningen naar de geest. Onder hen werd de Messias in de vervulling der tijden geboren, vervulde het land alom met de glorie van Zijn Naam en de roem van weergaloze wonderen. Nadat Hij het werk der verzoening op aarde teweeg gebracht had en opgevaren was in de hemel, heeft Hij Zijn Geest zo plechtig te Jeruzalem uitgestort. Daar heeft Hij de apostelen aangedaan met de kracht uit de hoogte en beschonken met de gave der talen, die ook weer voor de oren der Joden de grote werken Gods, in allerlei talen, verkondigden.

Ofschoon deze Joden zo gelukkig waren, zijn zij het echter niet alleen geweest; neen, die stem is geschied en dat gerucht is doorgeklonken, ook tot onze oren. Ofschoon wij zondaren waren uit de heidenen, verder vervreemd van de verbonden Gods dan deze Parthers, Meders, inwoners van Mesopotamië, of welke landstreek onder deze volken nog verder van Jeruzalem was afgelegen, wordt dat geluid echter ook gehoord op onze straten. Hoewel niemand van hier aldaar tot het feest kwam, God heeft echter dit geluid en Zijn dierbaar Evangelie laten uitgaan tot aan het einde van de aarde, dewijl die heuglijke stem en de verkondiging van al die grote werken voor de Joden niet alleen geschikt was. Tot de Messias had God eertijds al gezegd als een bijzonderen parel aan Zijn kroon: Het is te gering dat Gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob, en om weder te brengen de bewaarden in Israël. Ik heb u ook gegeven tot een Licht der heidenen, om mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde, Jes. 49:6. Tot dat einde verkregen de apostelen de gave der talen, opdat zij in alle talen het Evangelie zouden verkondigen. De middelmuur des afscheidsols is vervolgens verbroken, en alle volken zijn door deze stem genodigd tot de Goddelijke gemeenschap; zodat daardoor Parthers en Meders en andere volken in dat geestelijke Sion geboren zijn, en men zeggen kan: Deze en die is daar geboren, Ps. 87:5. Onder ons hoort men ook verkondigen de grote werken Gods in onze eigen taal. O, aanbiddeijk voorrecht!

Wat behoorden wij dan ook met deze zaak niet ingenomen te zijn! Hoe moesten wij steeds toevloeien, waar dit gerucht gehoord, en waar deze grote zaken verkondigd werden. Maar, helaas! hoevelen zijn er niet integendeel ouder ons, die deze stem versmaden

en deze dierbare genade verwerpen, die daarom ook menigmaal de onderlinge bijeenkomsten nalaten. O, wat zijn er ook niet al een menigte spotters onder ons, die het innige werk van de Geest bespotten; en als zij iemand over de grote werken Gods horen spreken, dan zulkeen schelden en lasteren! Is dit niet de snoodste ondankbaarheid die daaruit kan komen? Is het ook niet de grootste dwaasheid die er zijn kan? Ik geef het aan uzelf over, oordeel maar eens: Is het niet een grote genade, mijn toehoorders! dat deze stem ook tot u geschied is, tot u, die van nature heidenen waart, het uiterste van de aarde bewoonde, vervreemd waart van het leven Gods, dat desnietteenstaande God zo goed is geweest, dat Hij ook die stem van genade tot u heeft laten komen, en al die grote verborgenheden tot u heeft laten verkondigen? O, hoe kunt gij het dan van u verkrijgen om uzelf zo ondankbaar te gedragen omtrent zulk een grote genade?

Daarenboven, die grote werken Gods, zijn dat niet de beminnelijkste verborgenheden, kunt gij het er wel zonder stellen, en hangt daarvan niet af het eeuwig wel of kwalijk zijn van uw ziel? En al die dingen weinig te achten, kan dat wel anders dan een deerlijke uitslag hebben?

O mijn toehoorders! dat dit eens indruk had op uw harten, en gij van deze Joden en Jodengenoten eens leerde, om in grote menigte toe te schieten, waar de grote werken Gods verkondigd worden, en dat gij eens toonde dat gij u aan Christus en het Evangelie liet gelegen zijn. Dezelfde Geest, Die een arme balling als Mozes maakte tot een wetgever in geheel Israël, een herder als David tot een koning, en het hart en de tong van deze Galileeërs zo heeft weten te veranderen, die is er nog, om ook uw harten te veranderen en u tot Christus te trekken.

Wat u belangt, gelovigen! komt gij gedurig, om de grote werken Gods te horen verkondigen. Hoort ze met opmerking, verwondering, eerbied en een heilige beving. Maakt er ook werk van, om te onderzoeken wat dat toch alles zijn wil. Dan zal Hij u meer en meer inleiden in een klaar gezicht van Zijn verborgenheden, totdat Hij eens uw kennis volmaken zal daarboven, om u dan eeuwig te verlustigen in het beschouwen van al de grote werken Gods.

AMEN

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST (maandag, voormiddag)

PETRUS VERDEDIGT HET WERK DES HEILIGEN GEESTES TEGEN SPOTTERS EN ONDERRICHT TWIJFELMOEDIGE GODVRUCHTIGEN OMTRENT DIT WERK.

HANDELINGEN 2:14-18

Maar Petrus staande met de elve, verhief zijn stem en sprak tot hen: Gij Joodse mannen, en gij allen die te Jeruzalem woont, dit zij u bekend, en laat mijn woorden tot uw oren ingaan.

Want dezen zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt; want het is eerst de derde ure van den dag.

Maar dit is het, wat gesproken is door den profeet Joël:

En het zal zijn in de laatste dagen (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, en uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen.

En ook op Mijn dienstknechten en op Mijn dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten, en zij zullen profeteren.

VOORAFSPRAAK

IEDER gelovige is verplicht om met alle naarstigheid zijn goede naam te bewaren en naar vermogen te verdedigen tegen de beschuldigingen der lasteraars. Daartoe verbindt hem niet alleen zijn eigen belang, maar ook de ware godsdienst, die bij belijdt en de stichting van zijn evennaasten. Was er niets dan zijn eigen eer, als hij de goedkeuring had van zijn rechter en van zijn eigen geweten, zo zou hij in de wind kunnen slaan, al wat de wereld van hem oordeelde; want de mening en het kwaadspreken veranderen de natuur van de zaak niet. Men oordele van een waarachtige dienstknecht des Allerhoogste Gods wat men wil, hij zal daarom niet ongelukkiger zijn. Doch als een vrucht der lastering heeft hij te vrezen dat zij hem onbekwaam maken tot het voortzetten van Gods Koninkrijk onder zijn naasten, omdat de smaad van zijn persoon teruggekaatst wordt op de naam en het Evangelie van Christus. Hierom is het nodig dat hij, als hij vals en ten onrechte beschuldigd wordt, zijn onnozelheid verdedigt, de lastering beschaamt, en elk doet zien wie hij is, tot eer van die God, door Wiens genade hij alleen is die hij is. Maar indien iemand daartoe verplicht is, hij ook bijzonder, van wiens mond God Zich bedient, om de waarheid te verkondigen. Daarom hebben ook al vanouds grote leraars zichzelf verdedigd tegen de valse lasteringen waarmee zij beklad werden. Zo hebben Justinus Martyr, Tertullianus, Clemens, Alexandrinus en anderen verdedigingen geschreven voor zichzelf tegen de kwaadsprekenden. Zulk een man vertoont zich ook de apostel Petrus, in de woorden van mijn tekst. Want dewijl er waren die openlijk met het grote pinksterwonder de spot dreven, en de apostelen van dronkenschap beschuldigden, zeggende: Zij zijn vol zoete wijn, zo was dit inderdaad een lastering die niet alleen strekte tot grote oneer van de apostelen, maar ook tot nadeel van het Evangelie, dat zij nu aan

alle volkeren zouden verkondigen. Hierom verdedigt Petrus zichzelf en de apostelen op het krachtigste tegen die lastering, bewijzende uit Joëls profetie wat het was, volgens onze tekstwoorden.

Gisteren namiddag is u voorgedragen de verschillende uitwerkingen van het pinksterwonder in de gemoederen van al die soorten van mensen, welke te Jeruzalem tegenwoordig waren, en de discipelen in hun eigen taal de grote werken Gods hoorden spreken, uit vers 5-13 van ons teksthoofdstuk.

Deze tekst behelst eigenlijk in zich: Hoe Petrus de tegensprekende spotters weerlegt, die het grote werk des Geestes hadden uitgemaakt voor een werk des satans en de wijn. en hoe hij die twijfelmoedige menigte der godvruchtigen, die gaarne weten wilden wat dit was, onderricht. Dit is een stof, wel waardig om met aandacht overwogen en gehoord te worden.

De Heere schenke velen van u er een wezenlijke zegen bij! Amen.

Om deze woorden ordelijk te verhandelen, zullen wij overwegen:

1. Hoe Petrus de tegensprekende spotters weerlegt, uit vers 14 en 15.
2. Hoe hij de godvruchtigen hieromtrent onderricht, uit vers 16-18.

VERKLARING

I

In het eerste komt ons voor:

- a. Hoe de apostelen zich tot verantwoording schikten, vers 14.
- b. De verantwoording zelf, vers 14 en 15.

a. Maar Petrus, staande met de elven, verhief zijn stem, en sprak tot hen. Alzo beschrijft Lukas ons het eerste. Het woordje dé in de grondtekst, hier door maar vertaald, stelt dit tegen hetgeen tevoren verhaald is. Waren er godvruchtigen, die over het voorgevallene verwonderd, twijfelmoedig en vragende waren, wat dit toch zijn wil, die zal Petrus onderrichten met alle vriendelijkheid en het stuk tot volle zekerheid uit het profetisch woord bewijzen, volgens vers 16-18. Doch er waren ook spotters, die het grote werk des Geestes schamper verguisden. Tegen hen stelt Petrus zich, om hen de mond te stoppen en te beschamen over hun vuile laster. Noodzakelijk was dit, opdat de oprechten onderwezen en de goddelozen de mond gesnoerd mocht worden. Als men den spotter straft, wordt de slechte wijs; en als men den wijzen onderricht, neemt hij wetenschap aan, Spr. 21:11.

Het is Petrus, de broeder van de apostel Andreas, een Galileeër uit Bethsaïda, een geringe visser, voormaals Simon genaamd, die hier voorkomt als een aller-welsprekendst redenaar. Geen wonder, want hij sprak, zoals de Geest hem gaf uit te spreken; en wie is een Leraar gelijk Hij? Job 36:22. Dat Petrus hier spreekt, is geen teken van zijn meesterschap boven de andere apostelen, zoals het pausdom wil. Petrus, die een medeouderling was, keurt de heerschappij onder de leraars in de kerk af, 1Petr. 5:1-3 Maar het is waarschijnlijk dat hij hier het woord opvatte, omdat hij de oudste van jaren was, die het toekwam eerst te spreken. Ook was hij mede een van de eerst geroepen apostelen. Het kan wel zijn, dat hij ook het allervaardigst in het spreken was, en daarom terstond de mond opende. Althans, hij was een apostel die zijn ambtgenoten menigmaal in ijver

voorbij streefde. Dit bleek uit Joh 6:68 en 69, en dat blijkt ook hier. Het is voorzichtig, dat de apostelen door één het woord ter verantwoording laten doen, daar zij also niet handelden als dronkaards, die gewoon zijn om, als zij iets oneffens horen, door elkaar te rabbelen en een ongeregeld gedruis te maken. En zal het één doen, niemand past het beter dan Petrus. Evenwel, al spreekt Petrus hier alleen, is het echter een algemene zaak, gelijk zijn ambtgenoten te kennen geven door hun opstaan met hem. Lukas zegt: Petrus, staande met de elfen, te weten met zijn elf medeapostelen, dewijl na de dood van de verrader Judas, het twaalfstal der apostelen weer aangevuld was door Matthias. Met hun mede opstaan geven de andere elf apostelen te kennen de eenparigheid van hun gevoelen, en de toestemming die zij geven aan de woorden van Petrus. Hebben wij tevoren gezien, dat zij allen eendrachtelijk bijeen waren te Jeruzalem, vers 1 van ons teksthoofdstuk, hun eendracht duurt voort, ja, is nog meer aangegroeid, sedert zij met de Heilige Geest in zulk een overvloedige mate en op zulk een bijzondere wijze tot één lichaam gedoopt zijn, 1Kor. 12:13. Petrus dan, in de naam van allen het woord zullende doen, staat op, en de andere elf apostelen met hem; gelijk ook zij moeten doen die zich tegen hun aanklagers moeten verdedigen. Het vertoont ook de kloekmoedigheid en onbevreesdheid van de apostelen. De Heere Jezus had tot Zijn leerlingen gezegd: Vreest hen niet, Matth. 10:26. Doch had dat woord tot hiertoe weinig gehoor bij hen gevonden, nu zijn zij allen gemoedigd, en durven tot verantwoording voor het aangezicht van de menigte opstaan. Het scheen schroomvol te zijn, om openbaar uit te komen voor de zaak van Jezus, Wiens bloed als het ware de Joden nog van de vingers droop, temeer, daar de apostelen binnen de ringmuur van de tempel waren, en de uitgangen met wachters bezet werden gehouden. Doch de apostelen zijn nu niet die zij tevoren waren, niet meer zo vreesachtig, maar moedig als jonge leeuwen, hetwelk de rechtvaardige eigen is, Spr. 18:1. Dit staan der apostelen breekt ook de nek van het boosaardig zeggen der spotters, dat de apostelen vol zoete wijn waren. Zij staan zonder te waggelen, of nu naar de ene en dan naar de andere zijde over te vallen, gelijk dronkaards doen.

Petrus, die spreken zal uit aller naam, verhief zijn stem. Dit doet hij niet als een dronkaard, die een groot gedruis met zijn ongeschikt schreeuwen maakt, maar als een die nuttige redenen zal voortbrengen tot handhaving van Gods eer, tot beschaming der spotters en tot inwinning van zielen voor de Heere Jezus. Hij verhief dan zijn stem om des te beter van de grote menigte der mensen gehoord te worden, die tezamen gevloeid waren; en om daardoor ook een bewijs te geven van zijn onbeschroomdheid. Het is de Heilige Geest Die hem also doet ijveren voor de eer van zijn Meester, en om mensen te behouden. Dit was Hem en zijn medearbeiders aanbevolen. O Sion! gij verkondigster van goede boodschap! klim op een hoge berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap! Hef uw stem op met macht, hef ze op, vrees niet; zeg de steden van Juda: Ziet, hier is uw God! Jes. 40:9. Petrus verhief also zijn stem en sprak tot hen. Het grondwoord betekent een sierlijke en wel klinkende aanspraak. Hij, die Jezus verloochend had, belijdt Hem hier, en een visser wordt een welsprekend redenaar. Zij waren dus wel ver van dronken en vol zoeten wijn te zijn. Een dronken mens toch is onbekwaam om een bescheiden taal te voeren en wijze redenen voort te brengen. Gedurig zal hij stamelen en hakken, dikwijls een ding herhalen. En wat men altijd merken zal in dronken mensen, hun woorden en redenen zullen nooit samenhangen, en het zal nooit een goede rede zijn.

b. Petrus begint zijn verantwoording:

1. Met een vriendelijke aanspraak; daarachter voegt hij:
2. Een wens en een vermaning; hierop laat hij:
3. Zijn verantwoording zelf volgen.

1. Petrus begint dan zijn verantwoording met een vriendelijke aanspraak, die voorgaat, zeggende: Gij Joodse mannen, en gij allen, die te Jeruzalem woont! Hij spreekt hen dan aan als Joodse mannen. Dit was een aanspraak, waarvan de Joden wel gediend waren. Het was een naam, die, sedert het weerkeren uit de Babylonische gevangenis algemeen geworden was aan allen, van welke stam zij zijn mochten, en aangenaam in elks oren. Hij doet er bij: En gij allen die te Jeruzalem woont, om alzo te tonen dat hij niemand in zijn aanspraak voorbijging. Gij allen, wie gij ook zijn moogt, die te Jeruzalem of nu woont, of daartoe behoort, wegens uw deel aan de wet en het heiligdom, waar gij ook anders moogt verstrooid zijn op de aarde. Deze aanspraak van Petrus is wel vriendelijk, echter ook overtuigend: zijn zij Joden, zo moeten zij lovers en geen lasteraars zijn; zijn zij mannen, zo moeten zij zich door een lichtvaardig oordeel niet bezondigen; wonen zij te Jeruzalem, zo paste het hun te weten de dingen die deze dagen daarin geschied zijn. Waren zij Samaritanen, die de gewoonte hadden, om naar Gerizim op te gaan, men kon het toegeven; maar dat Joodse mannen, die nog de godsdienst van hun vaders aankleefden, en daarom te Jeruzalem waren, de spot dreven met zulke Goddelijke zaken, is niet te verschonen. Zij wisten wel dat hemel en aarde de Heere Jezus grootheid hadden gegeven, toen Hij de geest aan het kruishout gaf, en zullen zij dan nog lasteren en spotten, nu zij wederom zulk een groot wonder zagen uitgewrocht in de mannen van wie zij wisten dat zij met Jezus geweest en Zijn leerlingen waren?

2. Achter zijn aanspraak voegt hij een wens en een vermaning. Hij wenst, dat God zo in hen werken wil, dat zij verstaan en bekennen mochten hetgeen hij nu aanving, om tot hen te zeggen, dat hij uitdrukt met deze woorden: Dit zij u bekend. Doch daarbij voegt hij ook een vermaning, als hij aldus vervolgt: En laat mijn woorden tot uw oren ingaan. Hij wekt hen dus op tot aandacht, en wel, dat zij plaats zullen gunnen voor zijn woorden, dat zij de oren zullen openen en horen hetgeen hij hun zou verkondigen. Dit is een voorrede, waardoor Petrus trachtte te sluipen in de gemoederen van zijn toehoorders, en hen als het ware ongevoelig gevangen te nemen onder de gehoorzaamheid van Christus. Hij buldert noch raast, maar gaat te werk met een gematigde zachtmoedigheid, op hoop dat hij hen daardoor het meeste mocht winnen.

3. Toen hij nu de weg bereid had, komt hij tot zijn verantwoording zelf, zo vervolgende: Want dezen zijn niet dronken. Voordat hij hen onderricht, wat deze zaak in had, wil hij eerst de steen des aanstoots ten ene male wegnemen. Hadden zij gezegd: Dezen zijn vol zoete wijn; hij ontkent zulks volmondig, en antwoordt vlak daartegen aan: Dezen zijn niet dronken. Trouwens, zulk een laster kon hij in een geval als nu, en bij zulke een gelegenheid van tijd met stilzwijgen niet voorbijgaan, tenzij hij ontrouw was geweest omtrent zichzelf, de Heilige Geest en Zijn wonderwerk. Die laster: zij zijn vol zoete wijn, raakte de goede naam der apostelen, die uitgelezener is dan grote rijkdom, Spr. 22:1, en beter dan goede olie, Pred. 7:1. Wanneer dan iemand in zijn naam gekwetst wordt, die hem zo lief is als zijn eigen leven, en zich niet verantwoordt, die is alzo wreed tegen zichzelf. Bijzonder trof zulk een laster op het hoogste de apostelen, en kon hun het grootste nadeel toebrengen, indien die onbeantwoord bleef. Het was dan ook onmogelijk voor Petrus, om deze laster ongemerkt te laten voorbijgaan, ja, hij heeft de

grootste reden van de wereld om zulk een zware beschuldiging te beantwoorden. Maar dit is nog het minste; deze laster raakte vooral de eer van God, en dan toe te geven, dat staat niet in de macht van mensen. Het is niemand geoorloofd, te zwijgen, waar God gelasterd wordt; als de eer van die grote Koning last lijdt, dan behoorden allen te spreken. Het is waar, God kan Zijn eer wel handhaven, maar Hij wil dat ook van Zijn volk gedaan hebben; en zouden zij dan zwijgen, als Gods eer benadeeld wordt? Foei zulken, die wel staan voor hun eigen eer, maar niet voor de eer van God!

Geheel anders doet Petrus hier, die kant zich daartegen aan en zegt in het openbaar: Dezen zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt. Hij openbaart hier wederom zijn zachtheid. Hij zegt niet: deze zijn niet dronken, zoals gij leugenachtig en godlasterlijk zegt; maar hij spreekt vriendelijk, en gebruikt zachte woorden: gelijk gij vermoedt. Trouwens, met zulke zachte woorden kon hij hen het best overtuigen van de onbillijkheid van hun lastering. Wanneer wij ook goddeloze redenen tegengaan, het is dan niet te doen met schelden en razen, men heeft niet altijd het kwaadste woord uit te kiezen; een goed woord vindt een goede plaats. Het is waar, er zijn harde kwasten, waartoe harde bijlen van node zijn; want er zijn zulke mensen, waarop niet dan harde bestraffingen vat hebben. Het is dan voorzichtig van een dienstknecht des Allerhoogsten, dat hij zich dan vertoont als een Boanerges, als een zoon des donders, en dat hij dan voor de dag kome met de vloek donderende wet van Sinaï. Doch wij oordelen dat zulks ook maar somtijds en met voorzichtigheid geschieden moet, dewijl toch het gemoed van een mens meestal het liefst door vriendelijkheid en zachtheid wil getrokken worden. Daarom gebruikt Petrus dan ook dit zachte woord: Dezen zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt. Evenwel geeft dit zachte woord ook al een gevoelige neep, en daarin ligt al een zware beschuldiging opgesloten; want als hij tot hen zegt: Gelijk gij vermoedt, zo geeft hij daarmee te kennen, dat hun gehele beschuldiging maar voortkwam uit een enkel vermoeden en een ijdele argwaan, en zo beschuldigt hij hen van liefdeloosheid en een onbedacht oordeel.

Ja, om te tonen hoe ongegrond hun vermoeden was, zo voegt hij daarbij een zeer nadrukkelijke reden, als hij zegt: Want het is eerst de derde ure van de dag, dat is naar onze berekening, des morgens negen uur, de ure des gebeds. Sommigen vatten het zo op, dat Petrus hiermee wil zeggen: Het zou zelfs strijden tegen een uitwendige burgerlijkheid, om op zulk een tijd al dronken te zijn; alsof hij gezegd had, het is het feest en tegenwoordig de ure des gebeds, en wij zijn opgekomen tot de tempel als gij, om onze godsdienst te verrichten, wie zou dronken zijn, en in zulk een wangestalte voor des Heeren aangezicht durven verschijnen? Dronkenschap is een werk van de nacht: die dronken zijn, zijn des nachts dronken, 1Thess. 5:7. Zijn de Galileeërs verachtelijk in uw ogen, denkt echter niet, dat zij zich van alle eerlijkheid zover hebben ontdaan, om zonder God of mensen te ontzien, een hoogtijd als deze is, op zulk een schandelijke wijze te ontheligen. Doch wij kunnen in deze rede geen redenen vinden; de gehele klem moest dan liggen in het onbetamelijke, en dat het daarom niet waarschijnlijk was wat de spotters voortbrachten. Maar dit was het juist dat de lasteraars de apostelen zochten op te dringen, dat zij als mensen van geen fatsoen het betamelijke hadden overgestapt en de morgendrank als een schuim van het volk gulzig hadden ingeslokt. Stak er niets meer in, Petrus zou zich, denken wij, van die bewijsredenen niet bediend hebben, temeer, omdat hij bewijsstukken genoeg aan de hand had, die onfeilbaar konden beweren dat dezen niet dronken waren; bijvoorbeeld: hij had kunnen zeggen, dat het geen werk van

dronkaards was Gods grootmchtigheid betamelijk uit te spreken, niet alleen in hun eigen taal, maar ook in verschillende vreemde talen, en dat liet die juiste tongval, alsof zij er in geboren waren. Dat nu deze dingen van de ongeletterde Galileeërs geschieden, getuigden de Parthers, Meders en al die andere tevoren genoemde volken. Daar dan Petrus deze en dergelijke onweersprekelijke bewijzen achterlaat, kunnen wij niet denken dat hij alleen maar zulk een zwakke reden bijbrengt van het onbetamelijke. Het zal daarom, onzes inziens, van veel meer kracht zijn deze woorden: want het is eerst de derde ure van de dag, alzo op te vatten, dat zij niet alleen zeggen, het zou onbetamelijk zijn dat dezen dronken waren; maar dat zij wel duidelijk te kennen geven: het is volstrekt onmogelijk dat dezen, gelijk gij vermoedt, kunnen dronken zijn; want het is eerst de derde ure valt de dag; waaruit zonneklaar blijkt dat de lasteraars de apostelen beschuldigen, dat zij zich aan de offerwijn vergrepen hadden. Doch die offerwijn kon niemand machtig worden, vóór de priester een gedeelte daarvan op het altaar geplengd had, welk plengen op de pinksterdag niet voor de zesde ure, omtrent de middag geschiedde. Dewijl nu de offerwijn zolang in handen van de priester moest blijven, eer hij van iemand kon gedronken worden, zo gaat Petrus' verantwoording volkomen door: Dezen zijn niet dronken, gelijk gij vermoedt; want het is eerst de derde ure van de dag. De offerwijn moet nog drie uren in de bewaring van de priester blijven, eer wij die kunnen machtig worden. Derhalve is het volstrekt onmogelijk dat wij drie uren van tevoren, eer wij ze kunnen krijgen, van de offerwijn kunnen dronken zijn, gelijk gij vermoedt dat wij zijn. Ziedaar, de lastering van die spotters op het krachtigste weerlegd.

II

Hierop onderricht hij de twijfelmoedige menigte der godvruchtigen, die gaarne weten wilden wat dit was, vers 16-18, zeggende: Maar dit is het, dat gesproken is door den profet Joël, enz. Hij wijst dan bij tegenstelling met het woordje "maar" ook aan, wat dit immers was, namelijk een vervulling van de beloften, door de profeten gedaan, waaruit ten volle bleek dat die spotters de apostelen vals belogen hadden. Hij toont in het bijzonder aan, dat in deze ganse zaak opgesloten lag de vervulling van een zeer heuglijke en troostvolle belofte, als hij aldus vervolgt: Dit is het, dat gesproken is door de profet Joël: En het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, en zo vervolgens. Die woorden zijn ontleend uit Joël 2:28 en 29.

Petrus verzekert, dat God het zegt, al is het door de pen van Joël geschreven, nochtans is het Gods Woord, volgens 2Petr. 1:21. In de aangehaalde woorden zelf ontmoeten wij:

a. Een heerlijke weldaad, die hier beloofd wordt, bestaande in de genadige mededeling van de Heilige Geest.

b. De heerlijke vrucht en uitwerking daarvan in de gelovigen.

a. In de heerlijke weldaad die hier beloofd wordt, bestaande in een genadige mededeling van de Heilige Geest, ontmoeten wij:

1. De tijd.

2. Den Persoon, Die de Geest zou mededelen.

3. Den Persoon, Die medegedeeld wordt.

4. De manier van mededeling.

5. De personen aan wie die mededeling geschieden zou.

1. En daarna zal het geschieden, staat er bij Joël. Hugo de Groot brengt dat tot de tijden van Jesaja; rabbi Mozes tot de tijden van Josafat; Salomo; Jarchi vat het op in de toekomstige tijd; David Kimchi vat dit op van de dagen van de Messias, en vertaalt het door het laatste der dagen. Petrus heeft in onze tekst: En het zal zijn in het laatste der dagen. Het laatste der dagen kan men het noemen met David Kimchi, en het dan toepassen op de oude huishouding en de dienst van het wereldlijk heiligdom, dewijl God dan, wanneer deze ten einde liep, een nieuwe bedeling in Zijn Kerk zou invoeren, bij welke verandering al deze dingen geschieden zouden. Dit zou voorvallen na de komst van die Leraar der gerechtigheid, Die in vers 23 van Joël 2 beloofd was. Daarna zal het geschieden, na die Leraar der gerechtigheid, na Zijn gewrochte wonderen, na de herstelling der leer, na de vervulling der beloften, na de aangebrachte gerechtigheid en na Zijn vertrek tot Degene Die Hem gezonden had. Toen begonnen de laatste dagen, de dagen van het Nieuwe Testament. Dit worden de laatste dagen genoemd, omdat zij hun begin nemen in het laatste der dagen van het Oude Testament; omdat er na het Nieuwe Testament geen verandering meer in de huishouding van Gods Kerk zou voorvallen; omdat daarin de dagen van de wereld zouden eindigen.

2. In die laatste dagen zal het zijn (zegt God), dat Ik van Mijn Geest zal uitstorten. Die de Geest uitgieten zou is de Heere, de Jehovah, gelijk Hij in het voorgaande 27ste vers van Joël genoemd wordt, namelijk God de Vader. God de Vader, Die doorgaans in het werk der verlossing voorkomt als de Rechter Die vertoornd was over de zonden, Die wraak vorderde, Die de schatkamer van Zijn genade om der zonden wil had toegesloten, aan Wie de betaling geschieden moest. Deze, door de volmaakte genoegdoening van Zijn Zoon, aan Zijn gekwetste Majesteit en wrekende gerechtigheid voldaan zijnde, zou nu Zijn schatkist niet meer gesloten houden, maar openen, om Zijn Zoon vrijheid te geven, om daaruit de Zijnen te verzorgen.

3. Zo zal het zijn (zegt God), dat ik Mijn Geest zal uitgieten, staat er bij Joël. Petrus heeft in onze tekst: Ik zal uitstorten van Mijn Geest. Het is bekend uit de Heilige Schriften, dat onder de naam van Geest somtijds verstaan wordt de Persoon van de Heilige Geest Zelf, zoals Gen. 1:2, Ps. 33:6 en Matth. 28:19, somtijds Zijn gaven, Jes. 11:2. Ongetwijfeld wordt hier door de Geest ook verstaan de genade en gaven van de Heilige Geest, zo buitengewoon als gewoon, zowel de Geest van profetie en wonderen, gelijk uit het vervolg blijken zal, als de Geest van kennis, geloof, liefde, vrolijkheid en van de vreze des Heeren. Deze gaven worden uitgedrukt met de naam van Geest, omdat de Heilige Geest daarvan de Werkmeester is. Evenwel verstaan wij hier door de Geest ook de Persoon des Heiligen Geestes. Want dit is het geluk van al de uitverkorenen Gods, dat de Heilige Geest niet alleen Zijn gaven, maar ook Zichzelf aan hen mededeelt, waardoor een gelovige ziel zeggen kan: Jehovah Zelf is mijn Deel. En gelijk de Vader Zichzelf aan hen mededeelt om hun Vader, en de Zoon, om hun Bruidegom te zijn, en hen te doen zeggen: Mijn Liefste is mijn en ik ben de Zijne, zo deelt de Heilige Geest Zichzelf ook aan hen mee. Daarom zegt Paulus: Wij hebben niet ontvangen de Geest der wereld, maar de Geest Die uit God is, 1Kor. 2:12. Zodat hier door de Geest verstaan wordt de Persoon van de Heilige Geest met al Zijn gaven.

4. Deze werkingen van de Heilige Geest worden onder verschillende zinnebeelden voorgesteld; nu eens onder het zinnebeeld van olie, Ps. 45:8, dan eens door het zinnebeeld van vuur, Hand. 2:3; dan wederom eens onder het zinnebeeld van water, Joh. 7:38; onder andere ook wegens de rijke mededeling van Zijn gaven, worden de gelovigen daarmee

als met water overgoten. Hier belooft de Heere ook: Ik zal Mijn Geest uitgieten, volgens Joël. Petrus heeft in de tekst: Ik zal uitstorten van Mijn Geest. Deze uitgieting of uitstorting geeft te kennen de nauwe vereniging, die er tussen de Geest en de gelovigen gewrocht en bespeurd zou worden; de overvloed des Geestes, die dan geschonken zou worden, geheel anders dan voorheen onder het Oude Testament. Toen werd de Geest wel medegedeeld, maar naar de gelegenheid van die tijden, spaarzamer; doch voor een zaliger tijd werd een meerdere overvloed bewaard. Wanneer het Jehovah dan behagen zou, om de binnenste vertrekken van Zijn heiligdom te openen en Zijn Geest uit te gieten of uit te storten, dan zou de Geest met Zijn gaven als met volle emmers en gehele vlagen uitgegoten worden. Dit wordt ook voorzeggd: Totdat over ons uitgegoten worde de Geest uit de hoogte; dan zal de woestijn tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden, Jes. 32:15. En Jes. 35:6 en 7: In de woestijn zullen wateren uitbarsten, en beken in de wildernis. En het dorre land zal tot staand water worden, en het dorstige land tot springaders der wateren. Zo ook Jes. 44:3, en op andere plaatsen meer.

5. Zo zou de Heere Zijn Geest uitstorten over alle vlees, volgens Joël. Petrus heeft in onze tekst: op alle vlees; Salomo Jarchi verstaat door alle vlees al de gelovigen, Aben Esra bepaalt het tot het land van Israël, en Kimchi tot de Israëlieten, waarvan Grotius niet veel verschilt. Doch mijns inziens hebben die geleerden dit het best getroffen, die hier door alle vlees in het algemeen verstaan alle mensen, die uit vlees en bloed bestaan. Het is een bekende zaak, dat de heilige schrijvers onder de naam van vlees de mens verstaan, voor zover hij uit vergankelijk stof is samengesteld en een sterfelijk leven hier op aarde leidt. Alzo zegt Mozes, dat alle vlees, dat is alle mensen, hun weg bedorven hadden. Jesaja zegt ook, dat de Egyptenaars geen geest, maar vlees, dat is verderfelijke mensen en daarom niet zeer te vrezen waren. Zo moet men hier ook het woord vlees nemen voor elk mens, dewijl de Heere Zelf hier spreekt van alle vlees. Evenwel moet men dit zo niet verstaan, dat alle mensen hoofd voor hoofd de Geest ontvangen zouden. Want de farizeeën en zovelen als er de Geest weerstaan en de apostelen vervolgd hebben, zijn de Geest niet deelachtig geworden. Deze Geest der waarheid wordt van de wereld niet ontvangen, Joh. 14:17. Maar door alle vlees verstaan wij hier, volgens de belofte aan Abraham, Izak en Jakob gedaan, alle volkeren der aarde zonder enig onderscheid. In die zin staat er: tot u zal alle vlees komen, Ps. 65:3; en: alle vlees zal komen, om aan te bidden voor Mijn aangezicht, Jes. 66:23. Men begripe dan hieronder alle geslachten, natiën, tongen en volken, zovelen als daaruit ten eeuwigen leven verordineerd waren.

Zolang de bediening van Mozes plaats had onder het Oude Testament was alles geschikt tot een afzondering en onderscheiding, zo ten aanzien van de heidenen als ten opzichte van Israël zelf. Er was een middelmuur des afscheidsels, waardoor al de heidenen waren uitgesloten. En welk een onderscheid zag men toen ook onder de Joden zelf! Het huis van Aäron was verordineerd tot de dienst van het altaar, de Levieten moesten de priesters de behulpzame hand bieden, maar durfden tot het altaar niet naderen, de mannen hadden voorrechten boven de vrouwen, en mochten een vertrek nader toetreden, en wat dies meer was. Nu zou al dat onderscheid afgeschaft worden. Het onderscheid en de vijandschap tussen Joden en heidenen zou te niet gedaan, de middelmuur des afscheidseis verbroken en het licht der genade op de kandelaar gesteld worden tot verlichting der heidenen. Vervolgens zou ook het onderscheid van stammen en geslachten weggenomen

worden; het huis van Aäron, de stam van Levi zou geen voorrecht meer hebben boven de algemene Israëlieten, en ook dezen niet boven de heidenen. Joden en heidenen, en onder deze beide volken zonen en dochters, ouden en jongelingen, dienstknechten en dienstmaagden, allen, zonder onderscheid, zouden de Geest ontvangen.

b. Immers dit wordt ons vervolgens aangewezen, wanneer de Heere, om aan te wijzen de vrucht en uitwerking van de Geest in de gelovigen, vervolgens belooft: en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, en uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen, En ook op Mijn dienstknechten, en op Mijn dienstmaagden zat Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten, en zij zullen profeteren: Niet alleen over alle natiën, maar ook over allerlei soort van mensen onder de natiën zou de Geest worden uitgestort. Als hier gewaagd wordt van zonen en dochters, van jongelingen en ouden, van dienstknechten en dienstmaagden, en wel zo, dat voor ieder der vier eerste woorden het woordje uw staat, uw zonen, uw dochters, uw jongelingen, uw ouden, zo kan men dit met vermaarde uitleggers opvatten als ziende op de Israëlieten, en niet op al de volken, die hier beter door alle vlees betekend worden. Men kan het ook met andere geleerden opvatten, dat dit uw ook ziet op de gelovige heidenen, die door de gemeenschap van dezelfde godsdienst met Israël tot één lichaam geworden zijn, en dus in waarheid mogen gezegd worden, dat zij medeburgers der heiligen, kinderen, zonen en dochters van het gelovig Israël zijn, Jes. 54:1, Efeze 2:16.

Als Petrus bij de dienstknechten en dienstmaagden het woordje mijn voegt, dat echter bij Joël in de Hebreeuwse tekst niet staat, hoewel God daar ook het woordje uw aflat, kan het wel zijn dat de vrijen onder Israël daardoor beduid worden en er dienstknechten en dienstmaagden bij de Heere zo na waren als zij. En daarom ook de Geest ontvangen zouden, zodat de Geest zou uitgestort worden over allerlei soort van volken, over Joden en heidenen, en onder die beide volken ook allerlei soort van mensen, over zonen en dochters, ouden en jongelingen, dienstknechten en dienstmaagden. Dit voorzegt de Heere hier, uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw ouden zullen dromen dromen, en uw jongelingen zullen gezichten zien. Ja, ook over de dienstknechten en dienstmaagden, zal Ik in die dagen Mijn Geest uitgieten, Joël 2:27 en 28. Dit moet men in die zin niet opvatten, alsof de zonen en dochters de gave der profetie alleen zouden hebben met uitsluiting van ouden en jongen; gelijk men ook niet moet denken, dat het dromen aan de ouden en het gezichten zien aan de jongelingen zo eigen zou zijn, dat niemand buiten hen aan dit voorrecht deel zouden hebben, ganselijk niet; want dewijl niet slechts alle vlees, maar ook de dienstknechten en dienstmaagden de Geest ontvangen zouden, is er ook geen twijfel aan, of zij zullen ook geprofeteerd, dromen gedroomd en gezichten gezien hebben. Uw zonen en dochters, zegt de Heere dan, zullen profeteren, en zo vervolgens. Profeteren is de geheimen van Gods raad te openbaren en toekomstige dingen te voorzeggen. Op verschillende manieren nu behaagde het God Zijn voorzeggingen aan de profeten bekend te maken, onder welke nochtans uitmunten de gezichten en dromen. God openbaarde Zich dan aan hen door gezichten, dat is door beeltenissen van hetgeen Hij hen wil te verstaan geven; vertoon of aan het verstand, of aan de inbeelding, Of ook wel aan het uiterlijk oog van het lichaam, gelijk uit de Schriften van het Oude Testament openbaar is.

Ook maakte God Zich aan de profeten bekend door dromen. Hoe dat toeging, lezen wij bij Job 4 12-17. Hier wordt dit nu als een voornaam goed aan de Kerk van het Nieuwe Testament beloofd, en wel zodanig, dat ook de onbesnedenen, dienstbaren en

vreemdelingen, (een zaak, waarvan tot nu toe nog niet gehoord was onder Israël) daaraan deel zouden hebben.

Het is zeker, dat door deze spreekwijzen van Joël eerst en voornamelijk verstaan worden de buitengewone gaven van de Geest, die in die eerste tijden plaats zouden hebben tot bevestiging van de evangelieleer. Niemand besluite nochtans uit deze Godspraak, dat er profetieën, gezichten en dromen in de kerk van het Nieuwe Testament zijn moeten tot aan het einde van de wereld. Door deze spreekwijzen van Joël, die uit het Oude Testament ontleend zijn, worden ook tevens afgebeeld de geestelijke zegeningen en weldaden van het Nieuwe Testament, die in de Kerk steeds blijven en toenemen zullen.

Door dit profeteren wordt ook afgebeeld het verstaan van de verborgenheden der zaligheid, het spreken van God en van Zijn wegen tot anderen, de Schriften te verklaren en uit te leggen. Het dromen dromen en het gezichten zien zegt ook zoveel als door de verlichting van de Heilige Geest en door middel van het Woord tot een verheven wijsheid en kennis van de Goddelijke verborgenheden te geraken. Hier wordt dus ook beloofd een overvloed van kennis en geestelijke gaven aan allen ook het geringste slag van de mensen, en dat door openbaring van God en Zijn Geest, hetwelk ook voorzegd was bij Jes. 11:9, 25:7 en Jer. 31:34.

Petrus zegt nu dan met recht: Dit is het, wat gesproken is door de profeet Joël, dewijl nu deze voorzegging in hun oren vervuld werd, wanneer zij Gods grootheden hoorden vertellen, een iegelijk in zijn eigen taal, in welke hij geboren was. Ook zouden hun al verder deze wondergewrochten van de Heilige Geest voorkomen. Verder durven wij deze stof niet uitbreiden.

TOEPASSING

O, dat wij n zulk een uitwerkingen van de Geest onder ons zagen! Ach! wij hebben in dezen meer stof om te klagen, dan om te roemen. Velen zijn goddeloze spotters of dronkaards, of beide te gelijk. Onder de andere, die burgerlijk en uitwendig godsdienstig zijn, hebben velen niet de minsten indruk, dat zij ook de Geest moeten hebben, Anderen tonen klaar, met al hun spreken en doen, dat zij van de wereld zijn, althans verre de meesten zijn ten ene male vruchteloos in het goede. Ja wat zeg ik? van rondom doet het zich zeer slecht voor; ziet men vele ouden aan, zij vermaken zich ook nog in de zonden; ziet men op de jongelingen, zonen en dochters, men laat ze daar heengaan; slaat men het oog op dienstknechten en dienstmaagden, zij dienen meest de duivel.

De alleruiterste geesteloosheid heeft thans ons Christendom bevangen. Dit blijkt daaruit, dat de meesten in het geheel geen kennis hebben van Gods Woord, waarheden en wegen. Die enige kennis hebben, spreken daarvan genoegzaam nooit tot hun medemensen. Daartoe samen te komen, weerspreekt men, maakt men verdacht en lastert men. Op dezen is nooit een druppel van des Heeren Geest uitgestort, zij zijn ongelukkig, liggen nog in de natuurstaat, dood in zonden en misdaden, en worden van de helse geest naar het eeuwig verderf maar voortgesleept.

Zal iemand van u, die zo gesteld is, nog eens terecht geraken, dan moet gij uw geesteloosheid met een levend gezicht zien; dan moet gij tot de Heere Jezus gebracht en in Hem overgezet worden; dan moet gij aan het bidden geraken met Saulus en daarin aanhouden; dan moet gij veel gebruik maken van Gods Woord en dat horen en lezen; dan moet gij het gezelschap van de vromen opzoeken en u daarbij ophouden; dan moet gij

uw hart veel openleggen voor de Geest en Zijn bewerking: bekeert u, en gij zult de gave des Heilige Geestes ontvangen, Hand. 2:38.

Begenadigden! de Geest is op u uitgegoten. Waar zijn de rechte vruchten daarvan? Hebt gij nog niet vrij wat van het vlees, van het verdorven vlees? Zijt gij vervuld met de Heilige Geest gelijk Stefanus was? Hand. 7:55. Spreekt gij tot der mensen stichting, vermaning en vertroosting? Hetwelk Paulus profeteren noemt, 1Kor. 14:3. Gij verontschuldigt u misschien op uw weinige bekwaamheid daartoe, maar gaat dat wel door; of dat gij daartoe niet vrijmoedig genoeg zijt, is dat ook wel voldoende?

Wij wekken u op en roepen u toe, begenadigden! Erkent en waardeert toch op het allerhoogst uw onwaardeerbaar geluk. Draagt toch zorg dat gij de Geest niet bedroeft of uitblust. IJvert om de geestelijke gaven, maar meest, dat gij moogt profeteren, 1Kor. 14:1. Alles moet u daartoe aanzetten. Zijt gij Christenen, dan moet gij des Heeren Naam bekennen. Daartoe geeft u de Heere de kennis van Zijn Woord en Zijn wegen. Gij zult de buit dan mededelen, en uw ziel zal vet gemaakt worden. Moet gij daartoe niet gezet en dikwijls trachten bijeen te komen? Doch laat uw profeteren vooral in een goede geschiktheid toegaan. Dat het niet geschiede met meesterachtigheid, te sterk sprekende. Doet het niet, alsof gij onfeilbaar waart en niet zoudt kunnen missen. Dat het geschiede met alle voorzichtigheid, acht gevende op tijd, plaats en personen. Tracht het vooral ook te doen met uw wandel, dat die spreke.

Wij zeggen nog in het bijzonder tot de zonen en dochteren: Leert profeteren, oefent u in Gods Woord; tot de jongelingen: Ziet gezichten, u veel in het geloof werkzaam houdende; tot de ouden: Droomt dromen, veel op de Heere en Zijn Woord peinzende; tot de dienstknechten en dienstmaagden: Profeteert, dat is, zoekt door uw gedrag de leer van de Zaligmaker alleszins te versieren.

Beschimpt en lastert u de wereld ondertussen, verdedigt u toch met alle onversaagdheid en vrijmoedigheid, nergens voor vrezende; met alle zedigheid en zachtmoedigheid, nooit schelden met schelden beantwoordende; met alle deftigheid, nooit spottende of schertsende; vooral beroept u op uw gedrag en beschaamt hen daarmee.

De Heere zal u hierna eens met Zijn Geest vervullen en u dan volmaken.

AMEN

DE UITSTORTING VAN DE HEILIGE GEEST (Maandag, namiddag)

PETRUS VERVOLGT JOËLS PROFETIE.

HANDELINGEN 2:19-21

En Ik zal wonderen geven in den hemel boven, en tekenen op de aarde beneden, bloed, en vuur, en rookdamp.

De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, eer dat de grote, en doorluchtige dag des Heeren komt.

En het zal zijn, dat een iegelijk die den Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden.

VOORAFSPRAAK

HET is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Paulus aan Timotheüs schrijft: de godzaligheid is een groot gewin, 1 Tim. 6:6. Hij spreekt van de godzaligheid, waarin hij zichzelf oefende, in tegenstelling van de lichamelijke oefening, die tot weinig nut is, 1 Tim. 4:8. Om altijd een onergerlijk geweten te hebben bij God en de mensen, Hand. 24:16. En gelijk hij getuigd heeft dat zij tot alle dingen nut is, hebbende de belofte des tegenwoordigen en toekomstigen levens, 1 Tim. 4:8, zo zegt hij nu, dat zij een groot gewin is. En met recht, want die de Heere zijn God vreest, in al Zijn wegen wandelt, Hem liefheeft en dient met zijn ganse hart, en met zijne ganse ziel, om Zijn geboden te houden, Deut. 10:12 en 13, waarin de ware godzaligheid bestaat, die door Gods Geest geoefend wordt, deze, zeg ik, heeft een groot gewin, opdat niemand met de goddelozen zegge: Het is tevergeefs, God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen? En dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren der heirscharen? Mal. 3:14.

Dit groot gewin is God·Zelf, de Algenoegzame, gelijk Hij Zich tot Abram noemde, toen Hij hem gebod om voor Zijn aangezicht te wandelen en oprecht te zijn, Gen.17:1, en dat aan Asaf gelegenheid gaf om te zeggen: Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde! Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25 en 26. Benevens God en Zijn gemeenschap is dit groot gewin ook de behoudenis en zaligheid.

Dit predikt Petrus immers uitdrukkelijk uit Joëls profetie, in de woorden van onze tekst, alwaar hij, na gezegd te hebben, dat de Heere wonderen zal geven boven, en tekenen op de aarde beneden, bloed, en vuur, en rookdamp; dat de zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, eer dat de grote en doorluchtige dag des Heeren komt; daarbij ook uitdrukkelijk voegt: En het zal zijn, dat een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden. Wat dunkt u, is dan de godzaligheid geen groot gewin? Na de geheel onderscheiden uitwerking van het pinksterwonder in de gemoederen van al die soorten van mensen die te Jeruzalem tegenwoordig waren, en de discipelen in hun eigene taal de grote werken Gods hoorden spreken, vermeld te hebben, vers 5-13 van

ons teksthoofdstuk, beschrijft Lukas verder de predikatie van Petrus bij die gelegenheid tot hen gedaan, in welks eerste deel hij:

1. De apostelen verdedigt, hen vrijsprekende van dronkenschap, vers 14 en 15.
2. Joëls profetie daartoe bijbrengt, vers 16, waaruit hij bewijst:
 - a. Dat de Heilige Geest alzo over hen moest uitgestort worden, vers 17 en 18.
 - b. Wat hun vervolgens gebeuren zal, in onze tekstwoorden.

De inhoud van deze tekstwoorden is dus eigenlijk: Een gedeelte van Petrus' predikatie, uit Joëls profetie door hem overgenomen, waarin hij toont wat met hen vervolgens gebeuren zal.

De Heere schenke velen van u Zijn Heilige Geest, om dit recht en tot zaligheid te verstaan! Amen.

In het verklaren van deze woorden moeten wij letten:

1. Op de bedreiging van Gods toorn en oordeel, vers 19 en 20.
2. Op het middel van ontkoming, om van het bedreigde gevaar bevrijd te zijn, vers 21.

VERKLARING.

I

Om dit eerste deel zo klaar en met zo weinig omslag als het mogelijk is te verhandelen, zullen wij daaruit deze twee zaken overwegen:

- a. Wat wij te verstaan hebben door die grote en doorluchtige dag des Heeren.
- b. Welke de wonderen en tekenen zijn, die deze dag zouden voorgaan.

a. Het is degenen, die maar een weinig in de Godgewijde Bladeren ervaren is, bekend dat in de profetische Schriften menigmaal gewag gemaakt wordt van een grote en doorluchtige dag des Heeren. Zij beduidt in de Heilige Schriften zulk een tijd, waarop God grote oordelen oefent, of Zijn wraak werkstellig maakt over de verachters van Zijn Naam. Bijgevolg beduidt menigmaal de grote en doorluchtige dag des Heeren zulk een tijd, waarop God Zijn rechtvaardigheid bekend maakt in straf te oefenen over de goddelozen. Zo leest men bij Jes. 13:9, dat de tijd van Babels ondergang genoemd wordt de grote dag des Heeren. Op gelijke wijze wordt de tijd van Egyptes ondergang de grote dag des Heeren genoemd, Jer. 46:10. Als God de tijd van de verwoesting der tien stammen Israëls, die van Juda afgeweken waren, door de Assyriërs voorstelt, zo beschrijft Hij die ook als een grote dag des Heeren, Amos 5:18 en 20. De tijd van de verwoesting der Joden door de Babyloniërs beschrijft Joël ook als een grote dag des Heeren, Joël 1:15, 2:1 en 2. Doch daarenboven is het ook bekend dat in de Bijbel door de dag des Heeren ook menigmaal verstaan wordt de laatste dag van het algemeen oordeel, die zo dikwijls die dag, de laatste dag, de dag des Heeren, de dag van Jezus Christus genoemd wordt. Van deze dag zijn alle andere dagen maar schaduwen en voorbeelden. Het is een grote dag, waarop de aarde zal sidderen en beven, en alles kraken van onderen tot boven, die de ellende der gelovigen eindigen en hunne verlossing volmaken zal; een dag, die voor de goddelozen even vervaarlijk zal zijn, gelijk die voor de vromen tot vreugde en blijdschap zal verstrekken; die daarom ook genoemd wordt een grote, ja de doorluchtige dag des Heeren.

Als wij hier nu horen spreken van de grote en doorluchtige dag des Heeren, zo komt in bedenking, wat wij hier daardoor te verstaan hebben? Er zijn verschillende Christelijke en Joodse uitleggers, die deze dag bepalen tot de strijd van Gog en Magog, of de nederlaag van Sanherib. Dit is evenwel een gevoelen dat ten ene male aanloopt tegen de samenhang van deze orakelschriften.

Ook kan men met anderen deze dag niet thuisbrengen tot de dag van Jezus' geboorte, lijden, opstanding, hemelvaart en uitstorting van de Heilige Geest, omdat Joël hier spreekt van een grote en doorluchtige dag des Heeren, die op de zending van de Heilige Geest volgen zou, en niet, die dat grote wonderwerk was voorgegaan. Hierom verstaan vermaarde mannen door deze dag de grote en doorluchtige dag van Christus' glorierijke toekomst tot het algemeen oordeel. Anderen verstaan er door de tijd van Jeruzalems verwoesting door de Romeinen. Doch behoudens de achting die wij aan deze en gene geleerden schuldig zijn, zo dunkt ons het meest vloeiende te zijn uit de tekst, dat wij door deze grote en doorluchtige dag des Heeren verstaan: bij aanvang de verwoesting van Jeruzalem, bij voortgang de verschillende vreselijke en grote dagen van gericht en oordelen Gods, die er in de dagen van het Nieuwe Testament zouden voorvallen, en bij voltrekking de laatste dag des oordeels, van welke dag al die andere oordeelsdagen als voorlopers moeten aangemerkt worden. Dit dunkt ons zo om de volgende redenen:

1. Omdat die tijden, volgens de stijl der Heilige Schriften, de dag des Heeren mogen genoemd worden, ja zo worden genoemd bij Mal. 4:1, en wel degelijk een grote en doorluchtige dag des Heeren zullen zijn.

2. Omdat Christus Zelf, Matth. 24, dit ook alzo bij elkaar gevoegd en vastgemaakt heeft.

3. Omdat de samenhang en de draad van Joëls profetie, hier van Petrus aangehaald en overgenomen, ons daarheen leidt. Eerst spreekt God daar van een machtig heirleger, daarna van Zijn vijanden, waardoor de Babyloniërs verstaan worden, en belooft vervolgens hun verlossing uit de macht van hun vijanden. Wanneer zij nu zouden verlost zijn en in vrede wonen, belooft de Heere hun, dat Hij hen zou toezenden de Leraar der gerechtigheid, dat is de Messias. Hierop volgt de belofte van de uitstorting des Heilige Geestes, en na die belofte volgt dan het verhaal van deze grote en doorluchtige dag. Wat kan nu natuurlijker en duidelijker zijn dan door die grote dag te verstaan bij aanvang de verwoesting van Jeruzalem, bij voortgang de verschillende vreselijke en grote dagen van gericht en oordelen Gods, die er in de dagen van het Nieuwe Testament zouden voorvallen, en bij voltrekking de laatste dag des oordeels? Volgt dit alles niet vanzelf?

4. Omdat er uitdrukkelijk van Joël en Petrus wordt bijgedaan: En het zal zijn dat een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden; dat immers in volle nadruk op al die tijden past. Ziet, daarom stellen wij voor ons deze verklaring vast.

b. Doch welke zouden nu de wonderen en tekenen zijn, die God deze dag zou laten voorgaan? Deze beschrijft de Heere aldus: Ik zal wonderen geven in den hemel boven, en tekenen op de aarde beneden, enz. Wonderen en tekenen zijn zeldzame en bovennatuurlijke zaken, die het bereik der schepselen te boven gaande, ons gemoed tot aandacht verwekken en tevens voorboden zijn van plagen, oordelen en grote dingen, waarin God Zich verheerlijken wil. Trouwens, Hij is ook de Heere, de God Israëls, Die alleen wonderen doet, Ps. 72:18. God is de Meester van de natuur, de Heere van het heelal, Die alles in zulk een nette orde geschikt heeft, waarin alle schepselen gevonden worden tot verbazing van de schranderste vernuften. Ook kan de Heere die orde veranderen naar Zijn welgevallen, en zulke dingen verrichten, die de natuur te boven gaan, waarvan

Aärons staf, Ex. 7, het vlies van Gideon, Richt. 6, Achaz' zonnwijzer, 2Kon. 20, het water uit de rotssteen, Ex. 17, het spijzigen van Elia door de raven, 1Kon. 17, Egypte, de woestijn, Kanaän, Assyrië en Babel naar waarheid getuigenis kunnen geven. Hier getuigt de Heere van Zichzelf: Ik zal wonderen en tekenen. geven. Trouwens, zo is God ook gewoon, de mensen te waarschuwen door verboden van Zijn plagen. Ofschoon God een zondig, ondankbaar volk terstond zou kunnen vernielen, zo draagt Hij het niet alleen nog eerst een geruime tijd in Zijn lankmoedigheid, maar waarschuwt ze Zelf nog menigmaal, niet alleen door vriendelijke nodigheden, maar ook door wonderen en tekenen, als de gewisse verboden van hun ondergang. Immers, zo voorzegt de Heere hier dat Hij nog eerst wonderen en tekenen zou geven, eer dat die grote en doorluchtige dag de Heeren kwam. Het zijn dan wonderen en tekenen, vanwege hun zeldzaamheid en wonderlijkheid, alsmede omdat zij tegelijk tekenen zijn van Gods oneindige lankmoedigheid en wonderlijke liefde, waardoor Hij Zich betoont geen lust te hebben aan de dood des zondaars, maar hem nog tijd van bekering te geven. Deze wonderen en tekenen zijn van tweeërlei soort: sommige zouden in de hemel boven, en andere op de aarde beneden zijn. De hemel betekent hier, zoals wij weten, het blauw gewelf, zo heerlijk boven ons hoofd uitgespannen. Door de aarde wordt verstaan het benedenvlak van de aardbodem. In beide nu zouden wonderen en tekenen zijn. Trouwens, de Goddelijke voorzienigheid heeft alle schepselen tot hun dienst om alle lasteraars en verachters der oneindige Majesteit van alle kanten te bestormen; en als God dit voor heeft, dan kan Hij zelfs wonderen en tekenen geven in de hemel en op de aarde beide. Hoewel de Heere eerst gezegd had, dat Hij wonderen zou geven in de hemel boven, zo begint Hij nochtans van die tekenen die Hij op de aarde beneden zou geven, welke zouden zijn: bloed, en vuur, en rookdamp.

Het eerste is dan bloed. Het is bekend, dat wateren en rivieren weleens in bloed veranderd zijn, Exod. 4:9 en 7:17,19 en 20. Doch in het bijzonder is het bloed een zinnebeeld van oorlogen, moord en wreedheden, die gewoonlijk met bloedvergieten vergezelschap gaan. Als Jesaja ons beschrijft de schrikkelijke verwoesting en ondergang van de vijanden der Kerk, zo zegt Hij: De bergen zullen smelten van hun bloed, en het zwaard des Heeren is vol bloed, Jes. 34:3 en 6. Derhalve kan men dan hier door het bloed gevoeglijk ook verstaan oorlogen, moord en wreedheden, waardoor bloed bij hele stromen zou vergoten worden, Ez. 5:17.

Ook gewaagt de Heere van vuur. Door het vuur kan men verstaan een ongewoon vuur, dat of uit de aarde voortkomt, of in de benedenste lucht gevormd wordt, en niet zelden tot verderf van mensen en beesten gezien is, zoals blijkt uit Gen. 19:24, Num. 11:3 en 16:35. Doch in het bijzonder kan men door het vuur zeer bekwaam verstaan het vuur van de Goddelijke gramschap, namelijk van pestilentie, hongersnood en dergelijke oordelen, welke bij vuur vergeleken worden bij Deut. 32:22, Ps. 50:3.

Bij dat vuur voegt de Heere ook rookdamp, of rookpilaren, recht opgaande rook, zoals Joël heeft. Deze rookdamp kan een zinnebeeld zijn van Gods toorn, gelijk toch vuur en rook zinnebeelden zijn van de brandende toorn Gods: Rook ging op van Zijn neus, en een vuur uit Zijn mond verteerde; kolen werden daarvan aangestoken, Ps. 18:9. De Kerk vroeg: Waarom zou Uw toorn roken tegen de schapen Uwer weide? Ps. 74:1. Ook eigenlijk zou men door de rookdamp kunnen verstaan de rook van de verbrande steden, vlekken en dorpen, welke men van verre zou kunnen zien. Dit zijn de tekenen op de aarde beneden.

Doch behalve deze zouden er ook andere wonderen geschieden in de hemel boven, en hiertoe behoort dat de zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed. Wij weten wel, dat sommigen willen dat door de verduistering der zon te kennen zou gegeven worden dat diegenen, die onder het volk in wijsheid uitstaken, zich begeven zouden tot dwalingen, vervallen tot de liefde van leugen, en zo veracht, verduisterd en tot niet worden. Dit zou dan zijn opzicht hebben op de wijzen onder het Joodse volk, die, opgeblazen door eigen wijsheid, Gods waarschuwingen verachten, en zo zichzelf inwikkelen in de gemene ruïne. Door de maan zou dan ook verstaan worden de politieke overheid, die ons dient tot licht en troost in de nacht van deze wereld, dewijl die wel onder het zinnebeeld van de maan wordt voorgesteld. Die maan zou veranderd worden in bloed, dat dan te zeggen zou zijn, dat de oversten, hoge en lage staatspersonen, vol zouden zijn van bloedige aanslagen, de gordijnen van bloedige moord- en treurtonelen open schuiven, in plaats van naar vrede te trachten, onder de hand het vuur van oorlog zouden voeden, en niet anders voor hebben dan gruwelijke moord en onmenselijke bloedplengingen. Doch veel gevoelijker komt het ons voor dat wij die spreekwijzen opvatten volgens de gewone stijl der God gewijde Bladeren. Meermaals vinden wij aldaar zulke beschrijvingen gevoegd bij de oordelen Gods, en zij beduiden zulk een geweldige ontsteltenis in de gemoederen der mensen, waardoor zij zo benauwd zouden zijn, dat de hemel zelfs daarover zou ontsteld schijnen. Hierom wordt bij de oordelen Gods ook wel gevoegd de ontsteltenis des hemels, zoals bij Jes. 13:9 en 10: Ziet, de dag des Heeren komt, gruwelijk, met verbolgenheid en hittige toorn, om het land te stellen tot verwoesting, en deszelfs zondaars daaruit te verdelgen; want de sterren des hemels en de gesternten zullen haar licht niet laten lichten, de zon zal verduisterd worden, wanneer zij zal opgaan, en de maan zal haar licht niet laten schijnen. Zo beschrijft God daar Babels verwoesting, als zij voor zou vallen, dat dan de hemel zelfs daarover als ontsteld zou zijn en haar licht inhouden, Op gelijke wijze spreekt God van de verwoesting der Edomieten. Nadert, gij heidenen! om te horen, en gij volken! luistert toe; de aarde hore, en haar volheid, de wereld en al wat daarin voorkomt. Want de verbolgenheid des Heeren is over al de heidenen, en grimmigheid over al hun heir; Hij heeft hen verbannen, Hij heeft ze ter slachting overgegeven. En hun verslagenen zullen weggeworpen worden, en van hun dode lichamen zal hun stank opgaan; en de bergen zullen smelten van hun bloed. En al het heir der hemelen zal uitteren, en de hemelen zullen toegerold worden, gelijk een boek, en al hun heir zal afvallen gelijk een blad van de wijnstok afvalt, en gelijk een vijg afvalt van de vijgenboom, Jes. 34:1-4. Toen God de oordelen beschreef over enige volken, beschreef Hij ook hun grote ontsteltenis, waardoor het hun zou toeschijnen alsof de hemel zelfs ontsteld was over die oordelen, alsof de zon daarover veranderd werd in duisternis en de maan in bloed; zodat hierdoor te kennen gegeven wordt alle angst en benauwdheid, het wegnemen van alle licht en van alle troost, Jer. 5:30 en Jes. 8:23.

II

Evenwel zal er behoudenis en zaligheid zijn voor een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zoals Petrus uit Joëls profetie er ook bijvoegt in vers 21. Hierin toont hij aan:

- a. De personen, aan wie hier wat goeds beloofd wordt: een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen.
- b. Hetgeen van hen wordt getuigd: het zal zijn, dat hij zalig zal worden.

a. Hier wordt gesproken:

1. Van degenen, die de Naam des Heeren zal aanroepen.
2. En wel van een iegelijk der zodanigen.

1. Als wij hier horen spreken van degenen die de Naam des Heeren zal aanroepen, moeten wij door de Naam des Heeren hier verstaan God Zelf met al Zijn deugden en volmaaktheden, zoals die bekend worden in de Messias, Ex. 23:21, door Welke deze geheiligd en Zijn deugden verklaard worden, Jes. 5:16, Joh. 17:4. Bijgevolg, de Naam des Heeren is hier ook die sterke toren, waarheen de rechtvaardigen lopen en in een hoog vertrek gesteld worden, Spr. 18:10.

Hier wordt gesproken van degenen die deze Naam des Heeren zal aanroepen. Het Hebreeuwse woord Karah, wordt bij Joël 2:32, en het Griekse woord Epikaleomai, in onze tekst door aanroepen vertaald. Beide deze woorden zijn, inzonderheid als zij bij de Naam des Heeren gevoegd worden, van veel nadruk en van een ruime betekenis. Daaruit wordt openbaar, dat iemand die de Naam des Heeren aanroept, zulkeen is, die de Heere bij aanvang heeft leren kennen in de Messias, zodat God Zelf, mitsgaders Zijn deugden en volmaaktheden, zoals die in het werk der verlossing door de Zoon geopenbaard worden, ook enigszins aan hem bekend geworden zijn; aldus wordt dat woord gebruikt bij Rom. 10:13.

Die Hem voor algenoegzaam erkent in Christus, zodat hij met hart en mond betuigt: Immers is er geen andere rotssteen; ik ken er geen, Jes. 44:8; zo wordt dat Hebreeuwse woord gebruikt bij Ps. 18:32.

Die een hartelijke en werkzame begeerte en verlangen naar God in Christus heeft, zodat hij weleens moet uitroepen: Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijne ziel tot u, o God! Mijn ziel dorst naar God, Ps. 42:2 en 3; zo wordt dit woord gebruikt bij Ps. 4:4.

Die gedurig werk van bidden maakt; en daarin steeds aanhoudt, welke onder diegenen behoort, die Hem aanroepen in der waarheid, Ps. 145:18; op deze wijze wordt het Hebreeuwse woord gebruikt in Ps. 50:15.

Die zich onder het bidden in het geloof keert en met zijn hart wendt tot God en Christus, zodat hij in het geloof begeert, waarom hij de Heere aanroept, Jak. 1:6; zo wordt het Griekse woord gebruikt bij Rom. 10:14.

Die op de Heere vertrouwt, door zich aan God en Christus over te geven, op Hem te verlaten, zijn weg op de Heere te wentelen en het Hem toe te vertrouwen, Ps. 37:5; aldus wordt dat woord gebruikt in Ps. 46:2 en 3.

Die deze Naam des Heeren noemt, niet alleen door Hem en Zijn waarheid te belijden en zo Zijn Naam te dragen, maar ook door zich in der waarheid naar Hem te noemen en zo met zijn hart te zeggen en met zijn hand te schrijven: Ik ben des Heeren, Jes. 44:5; waar hetzelfde Hebreeuwse woord gevonden wordt.

Die God en Christus oprecht zoekt te gehoorzamen, zodat het hem niet voldoende is om slechts Heere, Heere! te zeggen, maar hij daarop ernstig is gezet, om te doen de wil des Vaders, Die in de hemelen is, Matth. 7:21; waar hetzelfde Griekse woord gevonden wordt.

Die de Naam des Heeren, God in Zijn volmaaktheden, bijzonder zoals Hij die in het werk der verlossing in de Messias vertoont, ook vermeldt, uitroept en tegen anderen

daarvan spreekt, naarmate zijn kennis is; zo wordt dat Hebreeuwse woord gebruikt in Exod. 33:11 en 34:5.

Eindelijk, die de ingestelde godsdienst naar het recht des Evangelies waarneemt, zich openlijk bij des Heeren volk voegt, en God dient naar de ingestelde godsdienst van het Nieuwe Testament; also worden beide die woorden, het Hebreeuwse en het Griekse, gebruikt in Gen. 4:26 en 1Kor. 1:2. Zulkeen is het, die de Naam des Heeren aanroept.

2. Hier wordt nu gesproken van een iegelijk der zodanigen: een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen. David Kimchi bepaalt dit, bij Joël 2, alleen tot de Joden. Wij vatten dit liever op, naar den gewone spreektrant der profetische Schriften, voor elk en ieder der zodanigen, dienstbare en vrije, jong en oud, rijk en arm, man en vrouw, Jood en heiden, temeer, omdat onder deze zelfde uitdrukking in de profetische Schriften dikwijls de bekering der heidenen is voorzeggd, zoals Ps. 22:28,30 en 31. Zach. 14:16 en Zef. 3:9 en 10. Een iegelijk dan uit Joden en heidenen, die de Naam des Heeren zal aanroepen.

b. Van dezen wordt getuigd:

1. Dat hij zalig zal worden.
2. Met bijvoeging; en het zal zijn.

1. Aan een iegelijk der zodanigen, die de Naam des Heeren aanroepen, wordt hier dan beloofd, dat hij zalig zal worden. In de Griekse tekst staat soûtasetai, dat ten volle overeenstemt met het Hebreeuwse woord Jaschang. Soms worden deze woorden gebruikt voor een lichamelijke verlossing en behoud. Soms zien zij op de geestelijke en eeuwige verlossing en zaligheid. Hiervan menen sommigen, dat wij het hier in een lichamelijke zin dienen op te vatten, en er door moeten verstaan, dat de Christenen, die de Naam des Heeren zouden aanroepen, ten tijde van Jeruzalems verwoesting uit al de zware rampen die het Jodendom dan zouden treffen, verlost, in veiligheid overgebracht en aldaar behouden zouden worden. Hierbij voegen zij dat dit ook alzo geschied is, dat de Christenen zich uit Jeruzalem onttrokken, over de Jordaan naar het stadje Pella begeben hebben en aldaar veilig geweest zijn. Anderen echter begrijpen, dat men het hier in een geestelijke zin moet opvatten, en er door moet verstaan dat zij geestelijk en eeuwig behouden en gezaligd zullen worden. Deze laatste uitlegging behaagt ons het best, onder andere ook om deze redenen, omdat gewoonlijk in Gods Woord de eeuwige zaligheid wordt vastgemaakt aan het aanroepen van de Heere, Rom. 10:9-12, en in vele andere plaatsen; omdat het verhaal van het stadje Pella zeer onzeker is, dewijl daarvan niet één woord van de oudste Christelijke schrijvers vermeld wordt, die dit wel aangekend zouden hebben, indien de Christenen aldaar zulk een verlossing te beurt gevallen was; omdat de volste betekenis van het woord dan wordt vastgehouden, volgens de zetregel van al de uitleggers.

2. Dit stelt Petrus hier nu uit Joël 2 dus voor: En het zal zijn, dat een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden. Dit en het zal zijn, geeft hier te kennen de waarachtige zekerheid dat een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden, dewijl de Hebreeuwse grondletter en het woordje kai, in onze tekst, eigenlijk tegenstellend zijn, gelijk Calvijn al heeft opgemerkt, zodat het zoveel is alsof hier gezegd werd: niettegenstaande de Kerk weleens zware en langdurige rampen zullen treffen, zal dit echter altijd waarachtig bevonden worden, dat een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden. Ja, niettegenstaande de dag des Heeren zeer

vrekelijk zijn zal, wanneer zij komt, zal dan ook nog een iegelijk die de Naam des Heeren zal aanroepen, waarachtig en zeker zalig worden. Ziedaar, toehoorders! deze stof kort voor u geopend.

VERVULLING

En inderdaad, al deze dingen zijn ook zo vervuld, gelijk als ze hier van Petrus, uit Joëls profetie, gepredikt zijn; sommige naar de letter, andere naar de zin en mening ervan. Bij aanvang is dat al vervuld bij de verwoesting van Jeruzalem, toen God al wonderen en tekenen gegeven heeft in de hemel boven en op de aarde beneden, eer dat die grote en doorluchtige dag des Heeren kwam. Jozefus verhaalt ons verschillende wonderen en tekenen die gezien zijn geweest voor die verwoesting. Men zag toen boven Jeruzalem aan de hemel een vurige komeet als een zwaard een geheel jaar lang. Hij verhaalt ook, dat er een vertoning in de lucht is geweest van gehele heirlegers, die tegen elkaar aan trokken; verder gewaagt hij van tekenen, die op de aarde geschied zijn, onder andere, dat op paasdag, des avonds te negen uur, een helder licht gezien werd in de tempel bij het altaar, even alsof het dag was geweest, dat wel een halfuur gezien werd; dat op het paasfeest des morgens te zes uur de koperen oostpoort van de tempel vanzelf open ging, niettegenstaande zij met sterke grendelen verzegeld was en door twintig mannen nauwelijks kon gesloten worden. Rabbi David schrijft, dat veertig jaren tevoren, eer Jeruzalem door de Romeinen werd ingenomen, de deuren van de tempel, welke 's avonds gesloten werden, des nachts vanzelf ontsloten zijn. Daarop is gevolgd bloed, vuur en rookdamp, niet alleen in alle andere steden, vlekken en dorpen van het Joodse land, maar ook te Jeruzalem zelf, dewijl er binnen die stad, ten tijde van haar verwoesting en belegering, welke van april tot augustus geduurd heeft, zo door het zwaard, de hongersnood als de pestilentie omgekomen zijn elfmaal honderdduizend mensen. Toen is ook de zon veranderd in duisternis en de maan in bloed; zodat alle angst en benauwdheid hun is overgekomen en alle licht en troost van hen is weggenomen, waarom de ellendige Joden een gedurig moordgeschrei, met vervulling van lucht en wolken, naar de hemel opdreven, vanwege de onlijdelijke hongersnood en de wanhopige sidderingen. Toen moest een uitgeleerde moeder een beul worden van haar eigen kind, om het te koken tot vervulling van haar holle maag en ten tweede male naar het binnenste van haar ingewand verzenden. Daarop is de grote en doorluchtige dag des Heeren gekomen. Toen is stad en tempel, de staat en het volk door de Romeinen vernield, verwoest, in het vuur gezet, het onderste boven gekeerd, ja ten ene male geheel en al uitgeplunderd. Evenwel zijn zij, die de Naam des Heeren aanriepen, zalig geworden. Door de bittere en wrede vervolgingen, die de Joden op de afgrijselijkste en gruwelijkste wijze gedurig tegen de Christenen verwekt en berokkend hebben, zijn de Christenen uit Jeruzalem overal verstrooid geraakt, gelijk wij uit Hand. 11:9 en elders meer in dat boek lezen, en derhalve van dat verderf en die verwoesting bevrijd. En zo er tevoren al gesneuveld zijn, dan zijn die zeker ook zalig geworden.

Had het hierna niet al enige gelijkenis, hetgeen in het laatste van de tweede en in het begin van de derde eeuw gebeurd is, toen zovele Christengemeenten, en steden waarin zij gevonden werden, zo ijselijk vernield en verwoest zijn geworden?

Zou ik in het bijzonder ophalen, wat de oosterse kerk al overkomen is door de aanhangers en navolgers van Mohamed, wat wonderen en tekenen daar voorgegaan zijn, wat

bloed, vuur en rookdamp daar al gezien is, hoe de zon ook veranderd geworden is in duisternis en de maan in bloed, welke een grote en doorluchtige dag des Heeren over haar gekomen is, waar zouden wij beginnen en waar eindigen?

Moesten wij vertellen, wat de kerk in Piëmont, Duitsland en Frankrijk en in andere bijzondere landen en rijken al overkomen is, deze ganse dag zou ons daartoe tekort zijn.

Wij verwachten, dat de dag des oordeels nog groter en doorluchtiger zijn zal, dan al deze dagen geweest zijn. Meer durven wij niet zeggen.

TOEPASSING

NIEMAND verwondere zich dan, dat er onder het Nieuwe Testament ook somtijds nare, zware en vreselijke oordelen over de Kerk en die landen waarin de Kerk herberg geoeffend en gezien worden, inzonderheid, wanneer onder dat volk en in die landen roepende zonden, zware ongerechtigheden en hemelergende losbandigheden doorbreken en algemeen worden.

Wie moet dan niet bekommerd zijn en zeer vrezen voor dit ons Nederland, mitsgaders God billijk en rechtvaardig in al Zijn oordelen, van tijd tot tijd over ons gebracht? Wat zal nog het einde van dit ons zinkend Nederland zijn, waar de snoodste ongerechtigheden, de schrikkelijkste zonden en de meest buitensporige losbandigheden bijna algemeen geworden zijn? Laten deze laatste dagen, zelfs in deze plaats, maar spreken, dewijl komedies en andere tenten der ijdelheid door duizenden bezocht zijn, en men deze taal heeft moeten horen, dat er veelmeer naar de komedie dan naar de kerk gaan. Elke oprechte vreest met recht voor nog zwaardere oordelen.

Maar, o onuitputtelijke goedheid Gods, dat een iegelijk die de Naam des Heeren aanroept, zalig zal worden. Welgelukzalig zijt gij dan begenadigden! die uw afkeer van die ijdelheden en goddeloosheden met sprekende bewijzen betoont, en de Naam des Heeren in waarheid aanroept. Uw behoud, uw zaligheid is volkomen zeker, de mond des Heeren heeft het gesproken, Zijn hand zal het ook voor u voleinden, gelooft maar en gij zult bevestigd worden.

Doch, toehoorders! allen die uit Christenouders geboren zijn, gereformeerd heten, gedoopt zijn en ten Avondmaal gaan, roepen de Naam des Heeren niet in waarheid aan; o neen! maar het zijn zeer verre de minsten, slechts weinigen, van wie dit met recht kan gezegd worden. Elk uwer onderzoekte dan zichzelf, als in de tegenwoordigheid van de alwetende God, Die harten en nieren beproeft, of hij de Naam des Heeren wel in waarheid aanroept.

Zulkeen mag zich met recht onder de ware aanroepers van Gods Naam tellen, die de Heere bij aanvang in Christus heeft leren kennen als een God van zaligheid, en Hem in Christus voor algenoegzaam met zijn hart erkent; die een hartelijke, ernstige en werkzame begeerte en verlangen naar God in Christus heeft, uit die grond gedurig werk van bidden maakt en de heilvolle Jezus aanhoudend aanloopt om genade, licht en geloof; die in het geloof zich met zijn hart tot God en Christus wendt, zich aan God en Jezus overgeeft, en zich op Hem zoekt te verlaten; die dikwijls met zijn hart zegt en met zijn hand schrijft: Ik ben des Heeren; die God in Jezus in alles zoekt te gehoorzamen en naar zijn kennis en zijn licht van het werk Gods spreekt. Is het alzo met u niet gesteld, dan zijt gij nog zonder zaligheid; want des Heeren Naam zo aan te roepen en zalig te worden, wordt hier in onze tekst aan elkaar vastgemaakt. Gij zijt dan nog verstoken van de zaligheid.

Wat is het een onbeschrijfelijke ellende, verstoken te zijn van de zaligheid hier in aanvang en namaals eeuwig! De Heere zal wonderen geven in de hemel boven, en tekenen op de aarde beneden, bloed en vuur en rookdamp; de zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed. Wij hebben oordelen, plagen en allerlei ellenden te verwachten, wellicht haasten ze al en zijn zij voor de deur. Dan zal u alle angst en benauwdheid aangrijpen, dan zal alle licht en alle troost van u weggenomen worden; hoe naar zal dat zijn! De grote en doorluchtige dag des Heeren zal gewis ook komen, dan zult gij u niet verbergen of ergens versteken kunnen.

O, dat dit eens op uw hart zonk en het ontzette, opdat gij met hart en mond aan het bidden geraken mocht. Daartoe moet het komen, zult gij zalig worden, en van daar moet het beginnen. De Heere Zelf doe u dat eens ondervinden.

Op wiens hart dit weegt en die bij aanvang aan het bidden geraakt is, die roepen wij toe: Houd maar aan; die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden, Matth. 7:8.

Ware aanroepers van de Naam de Heeren; o, wat is uw heil en uw zaligheid in vele opzichten opmerkenswaardig. Gij hebt gemeenschap aan en met de drie-enige God. Onder alle oordelen en rampen zal Hij voor u wel zorg dragen. Wat er ook gebeurt, gij zult uw ziel er tot een buit uitdragen. In het laatste oordeel zult gij openlijk vrij verklaard worden.

Wij roepen u tot opwekking toe, begenadigden! zoekt hoe langer hoe ernstiger te worden in het aanroepen van Gods Naam. Verwondert u niet, als het oordeel begint van het huis Gods, wapent u daartegen. Verlangt vrij naar Jezus' komst ten oordeel, dat zal voor u zalig zijn. Maakt er staat op, begenadigden! waarmee ik sluit, dat Christus u dan zeker tot Zich zal opnemen in Zijn zalige heerlijkheid.

AMEN